

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O STANJU POLJOPRIVREDE U FEDERACIJI BiH ZA 2023. GODINU

- ZELENI IZVJEŠTAJ -

Sarajevo, maj 2024. godine

SADRŽAJ

1	UVOD	8
2	UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA FEDERALNOG MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA	10
3	SEKTORSKA ANALIZA - POLJOPRIVREDA.....	11
3.1	Strateški ciljevi i prioritete.....	11
3.2	Program rada Ministarstva.....	11
3.3	Zakonska regulativa iz oblasti poljoprivrede u Federaciji BiH	12
3.4	Usvojeni zakonski i podzakonski akti u Federaciji BiH u 2023. godini.....	12
3.5	Registri koji se vode u ministarstvu iz oblasti poljoprivrede i prehrambene industrije.....	13
3.6	Pregled stanja u biljnoj proizvodnji za 2023. godinu.....	14
3.6.1	Merkantilna proizvodnja	14
3.6.1.1	Zasijana oranična površina	14
3.6.1.2	Ostvarena proizvodnja i prinosi usjeva	16
3.6.1.3	Proizvodnja ljekovitog i aromatičnog bilja	22
3.6.1.4	Voćarska i vinogradarska proizvodnja	23
3.6.1.5	Proizvodnja jagodičastog i bobičastog voća	24
3.6.1.6	Vinogradarstvo	26
3.6.1.7	Pregled stanja u proizvodnji južnog voća i maslina	27
3.6.2	Sjemenska proizvodnja u Federaciji BiH.....	27
3.6.3	Mjere zemljišne politike	29
3.6.3.1	Korištenje, uređenje i raspolaganje poljoprivrednim zemljištem	30
3.7	Pregled stanja u animalnoj proizvodnji u 2023. godini	33
3.7.1	Govedarstvo	33
3.7.2	Ovčarstvo.....	39
3.7.3	Kozarstvo	40
3.7.4	Svinjogojstvo	41
3.7.5	Pčelarstvo	43
3.7.6	Peradarstvo	45
3.7.7	Akvakultura.....	48
4	ANALIZA STANJA U PREHRAMBENOJ INDUSTRIJI.....	50
4.1	Proizvodnja i kapaciteti	50
4.2	Pokrivenost uvoza izvozom	52
4.3	Kretanje cijena pojedinih prehrambenih proizvoda.....	53
4.4	Zaposlenost i nezaposlenost	54
4.5	Plaće	55

- ZELENI IZVJEŠTAJ ZA 2023. GODINU -

5	MJERE NOVČANIH PODRŠKI PO MODELU POTICAJA PROIZVODNJI	55
5.1	Novčane podrške u biljnoj proizvodnji	56
5.1.1	Efekti novčanih podrški u biljnoj proizvodnji	61
5.2	Novčane podrške u animalnoj proizvodnji	67
5.2.1	Efekti novčanih podrški u animalnoj proizvodnji	72
6	RURALNI RAZVOJ	81
6.1	Mjere za povećanje konkurentnosti	81
6.1.1	Podrška investicijama u sektoru poljoprivrede i prehrambene industrije preko Federalnog ministarstva	81
6.2	MJERE ZA ZAŠTITU RURALNOG OKOLIŠA	82
6.2.1	Podrška certifikaciji organske proizvodnje	82
7	OSTALE VRSTE NOVČANIH PODRŠKI	87
8	PREGLED UKUPNO ODOBRENIH NOVČANIH PODRŠKI	90
9	KONTROLE NOVČANIH PODRŠKI U 2023. GODINI	92
10	REGISTAR POLJOPRIVREDNIH GAZDINSTAVA I REGISTAR KLIJENATA	92
11	PREPORUKE	95

POPIS TABELA

Tabela 1. Pregled ukupnih zasijanih oraničnih površina u Federaciji BiH, ha	15
Tabela 2. Pregled poŕnjevenih površina, ostvarene proizvodnje i prosječnih prinosa u 2022. i 2023. godini u FBiH	18
Tabela 3. Pregled ostvarenih prinosa kod usjeva industrijskog bilja u FBiH u 2022. i 2023. godini	21
Tabela 4. Pregled površina zasijanih ljekovitim i aromatičnim biljem u Federaciji BiH, ha	22
Tabela 5. Pregled proizvodnje voća u 2022. i 2023. godini	23
Tabela 6. Pregled površina jagodičastog i bobičastog voća u 2022. i 2023. godini.	25
Tabela 7. Pregled proizvodnje groŕđa u 2022. i 2023. godini	26
Tabela 8. Pregled proizvodnje juŕnog voća i maslina u 2022. i 2023. godini	27
Tabela 9. Pregled proizvodnje sjemena, sadnog materijala poljoprivrednog bilja i presadnica povrća u periodu 2022. i 2023. godina	28
Tabela 10. Pregled trajne promjene namjene poljoprivrednog zemljišta po kantonima u 2022. i 2023. godini	30
Tabela 11. Pregled projekata uređenja i zaštite poljoprivrednog zemljišta po kantonima u 2022. i 2023. godini	31
Tabela 12. Pregled poljoprivrednog zemljišta dato u zakup i koncesiju po kantonima u 2022. i 2023. godini	32
Tabela 13. Brojno stanje goveda 2022.- 2023. godina	34
Tabela 14. Brojno stanje goveda (po kategorijama) po kantonima u 2022. godini	35
Tabela 15. Brojno stanje goveda (po kategorijama) po kantonima u 2023. godini	35
Tabela 16. Brojno stanje goveda po kantonima u Federaciji BiH 2022.-2023.	36
Tabela 17. Broj muznih grla i proizvodnja mlijeka po kantonima u F BiH 2022.- 2023. godina	37
Tabela 18. Broj ovaca u Federaciji BiH po kantonima (2022.-2023. godina)	39
Tabela 19. Brojno stanje koza u 2022.- 2023. godina	40
Tabela 20. Brojno stanje koza u Federaciji BiH po kantonima 2022.-2023. godina	40
Tabela 21. Brojno stanje svinja 2022.- 2023. godina	42
Tabela 22. Brojno stanje tovljenika (tovnih svinja) po kantonima u FBiH 2022/2023	42
Tabela 23. Podaci o broju pčelinjih zajednica i količinama proizvedenog meda 2022.-2023. godina	43
Tabela 24. Broj pčelinjih zajednica i proizvodnja meda po kantonima u Federaciji BiH u 2022. – 2023. godina	44
Tabela 25. Podaci u peradarskoj proizvodnji u Federaciji BiH u hiljadama, 2022.- 2023. godine	46
Tabela 26. Broj peradi matičnih jata po kantonima u 2022.- 2023. godina	46
Tabela 27. Proizvodnja u akvakulturi po kantonima u Federaciji BiH u 2022. - 2023. godina	48
Tabela 28. Indeksi proizvodnje prehrambenih proizvoda, pića i duhanskih proizvoda.	50
Tabela 29. Proizvodnja prehrambenih proizvoda, pića i cigareta u 2023. godini	50
Tabela 30. Proizvodnja, kapaciteti i njihova iskorištenost za pojedine grane prehrambene i duhanske industrije u 2023 godini	51
Tabela 31. Proizvodnja, izvoz, uvoz i pokrivenost uvoza izvozom pojedinih prehrambenih proizvoda u Federaciji BiH u 2023. godini	52
Tabela 32. Ukupan izvoz i izvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda	53
Tabela 33. Ukupan uvoz i uvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda	53
Tabela 34. Indeks cijena prehrambenih i duhanskih proizvoda	53
Tabela 35. Stope promjene cijena pojedinih prehrambenih proizvoda (januar 2023./januar 2024. godine)	54

Tabela 36. Prosječan broj zaposlenih u 2023. godini, I i XII mjesecu 2023. i I mjesecu 2024. godine	54
Tabela 37. Visina prosječnih plaća.....	55
Tabela 38. Odobreni poticaji biljnoj proizvodnji u 2023. godini po vrstama poticaja	56
Tabela 39. Pregled poticaja za biljnu proizvodnju po kantonima u Federaciji BiH	58
Tabela 40. Indikatori praćenja efekata poticaja u biljnoj proizvodnji 2023/2022 godini	62
Tabela 41. Odobreni poticaji u animalnoj proizvodnji u 2023. godini po mjerama	67
Tabela 42. Pregled poticaja za animalnu proizvodnju po kantonima u Federaciji BiH za 2023. godinu	69
Tabela 43. Indikatori efekata poticaja u animalnoj proizvodnji za 2022/2023 godinu	73
Tabela 44. Pregled poticaja po Modelu ruralnog razvoja u 2023. godini	82
Tabela 45. Pregled poticaja po Modelu ruralnog razvoja po mjerama i po kantonima u Federaciji BiH u 2023. godini.....	84
Tabela 46. Pregled poticaja po Modelu ostalih vrsta podrške u Federaciji BiH u 2023. godini	87
Tabela 47. Pregled poticaja po Modelu ostalih vrsta podrški po kantonima FBiH u 2023. godini	88
Tabela 48. Struktura odobrenih novčanih podrški u 2023.g.....	90
Tabela 49. Raspodjela odobrenih novčanih podrški u 2023. g. po kantonima – zbirno ...	91
Tabela 50. Pregled upisanih klijenata u RPG i RK po kantonima u 2023. godini	92
Tabela 51. Pregled zahtjeva klijenata/ica koji su ostvarili poticaj u 2022. godini	94
Tabela 52. Pregled zahtjeva klijenata/ica koji su ostvarili poticaj u 2023. godini	94

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Ukupne zasijane oranične površine u jesenjoj i proljetnoj sjetvi (ha)	15
Grafikon 2. Pregled ukupnih zasijanih površina po kulturama u FBiH (ha)	16
Grafikon 3. Ukupna požnjevena površina žita u FBiH	17
Grafikon 4. Ukupna ostvarena proizvodnja žita u FBiH	17
Grafikon 5. Prosječni prinosi ostvareni kod žitarica u FBiH	18
Grafikon 6. Požnjevena površina povrtnih kultura u FBiH	19
Grafikon 7. Ukupna proizvodnja povrtnih kultura u FBiH	19
Grafikon 8. Prosječni prinosi, ostvareni kod povrtnih kultura u FBiH	20
Grafikon 9. Požnjevena površina krmnog bilja u FBiH	20
Grafikon 10. Proizvodnja krmnog bilja u FBiH	20
Grafikon 11. Prosječni prinosi ostvareni kod krmnih kultura u FBiH	21
Grafikon 12. Soja-ukupna proizvodnja	21
Grafikon 13. Duhan-ukupna proizvodnja	22
Grafikon 14. Zasijana površina ljekovitim i aromatičnim biljem u FBiH, ha	22
Grafikon 15. Broj stabala voćnih vrsta sposobnih za rod u 2022. i 2023. godini, FBiH	23
Grafikon 16. Ostvarena proizvodnja voća u FBiH u 2022. i 2023. godini tona	24
Grafikon 17. Prinos voća u 2022. i 2023. god, kg/stablo	24
Grafikon 18. Površine pod jagodičastim i bobičastim voćem u 2022. i 2023. godini (ha)	25
Grafikon 19. Ostvarena proizvodnja jagodičastog i bobičastog voća u 2022. i 2023. godini (tona)	26
Grafikon 20. Ostvareni prinos voća u 2022. i 2023. godini (kg/stablo)	26
Grafikon 21. Pregled proizvodnje južnog voća i maslina u 2022. i 2023. godini (tona)	27
Grafikon 22. Proizvodnja sjemena žita i soje u 2022. i 2023. godini	28
Grafikon 23. Proizvodnja presadnica povrća za izvoz u 2022. i 2023. godini	29
Grafikon 24. Presadnice povrća, sadnice voća i vinove loze 2022-2023. godini	29
Grafikon 25. Brojno stanje goveda po kantonima u Federaciji BiH 2022.-2023.	36
Grafikon 26. Broj muznih grla po kantonima u Federaciji BiH	37
Grafikon 27. Proizvedene količine mlijeka po kantonima u Federaciji BiH	38
Grafikon 28. Brojno stanje tovnih grla po kantonima u Federaciji BiH	38
Grafikon 29. Brojno stanje ovaca po kantonima u Federaciji BiH	39
Grafikon 30. Brojno stanje koza po kantonima u Federaciji BiH	41
Grafikon 31. Brojno stanje tovljenika po kantonima u Federaciji BiH 2022.-2023.	42
Grafikon 32. Broj pčelinjih zajednica po kantonima u Federaciji BiH	44
Grafikon 33. Proizvedene količine meda po kantonima u Federaciji BiH	45
Grafikon 34. Brojno stanje pilenki teških linija po kantonima u Federaciji BiH	47
Grafikon 35. Brojno stanje pilenki lahkih linija po kantonima u Federaciji BiH	47
Grafikon 36. Brojno stanje 18-sedmičnih pilenki po kantonima u Federaciji BiH	47
Grafikon 37. Proizvodnja slatkovodne ribe po kantonima u Federaciji BiH	49
Grafikon 38. Novčane podrške u biljnoj proizvodnji u 2023. godini (%)	64
Grafikon 39. Efekti poticaja, poticane površine u proizvodnji ratarskih, povrtlarskih i voćarskih kultura, duhana, grožđa i maslina u 2023. godini (%)	65
Grafikon 40. Efekti poticaja u proizvodnji ratarskih, povrtlarskih i voćarskih kultura, duhana, grožđa i maslina 2022/2023.godini (ha)	66
Grafikon 41. Efekti poticaja u proizvodnji sjemena poljoprivrednog bilja u 2022/2023 godine (ha)	66
Grafikon 42. Efekti poticaja u proizvodnji sadnog materijala u 2022/2023 godine (kom) ..	67
Grafikon 43. Novčane podrške u stočarstvu u 2023. godini (%)	75
Grafikon 44. Udio novčanih podrški po proizvodnjama u okviru govedarske proizvodnje u 2023. godini (%)	75

Grafikon 45. Efekti poticaja u govedarskoj proizvodnji u 2022/2023 (grla)	76
Grafikon 46. Efekti poticaja u proizvodnji kravljeg mlijeka u 2022/2023 (litara)	77
Grafikon 47. Udio novčanih podrški po proizvodnjama u okviru ovčarske i kozarske proizvodnje u 2023. godini (%)	77
Grafikon 48. Efekti poticaja u uzgoju ovaca i koza za 2022/2023 (grla)	78
Grafikon 49. Efekti poticaja u proizvodnji ovčijeg i kozijeg mlijeka u 2022/2023 (litara) ...	78
Grafikon 50. Efekti poticaja u svinjogojskoj proizvodnji u 2022/2023 (grla).....	79
Grafikon 51. Efekti poticaja u pčelarstvu u 2022/2023 (košnice pčela).....	79
Grafikon 52. Efekti poticaja u peradarstvu u 2022/2023 (kljun)	80
Grafikon 53. Efekti poticaja u ribarstvu u 2022/2023 (kg)	80
Grafikon 54. Efekti poticaja u uzgoju izvornih zaštićenih pasmina 2022/2023 (grla)	81
Grafikon 55. Ukupan iznos novčane podrške po Modelu ruralnog razvoja, razvrstano po mjerama i kantonima u 2023. g. (KM)	83
Grafikon 56. Raspodjela odobrenih novčanih podrški za ruralni razvoj po kantonima u 2023.g	86
Grafikon 57. Raspodjela odobrenih ostalih novčanih podrški po kantonima FBiH u 2023. godini	89
Grafikon 58. Pregled strukture odobrenih novčanih podrški u 2023. g.....	90
Grafikon 59. Raspodjela ukupnih novčanih podrški po kantonima u 2023. godini	91
Grafikon 60. Pregled upisanih klijenata u RPG i RK po kantonima u 2022.-2023. godini ..	93

1 UVOD

U skladu sa članom 52. Zakona o poljoprivredi ("Službene novine Federacije BiH" br. 88/07, 04/10, 27/12, 7/13 i 82/21) propisano je da Godišnji izvještaj o stanju poljoprivrede u prethodnoj kalendarskoj godini (Zeleni izvještaj) u saradnji sa kantonalnim ministarstvima nadležnim za poslove poljoprivrede izrađuje Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (u daljem tekstu: Ministarstvo) i dostavlja ga Vladi Federacije Bosne i Hercegovine na utvrđivanje, a Vlada Federacije ga dostavlja na prihvatanje Parlamentu Federacije BiH.

Zeleni izvještaj između ostalog ima za cilj prezentovati dostignuća u sektoru, kao takav sadrži ocjenu stanja i privrednog položaja poljoprivrede, te prijedlog i način provođenja mjera poljoprivredne politike u narednom periodu. Poljoprivreda i prehrambena industrija Federacije BiH su veoma važne sa stanovišta društveno-ekonomskog razvoja naše zemlje, a taj značaj se ogleda u obezbjeđenju dovoljnih količina hrane za prehranu stanovništva, kao i veliki ekonomski značaj u stvaranju bruto domaćeg proizvoda. Dodatno, njegova ekonomska održivost, sposobnost za rast, omogućava izvozne pretpostavke u vremenu krize i određen ekonomski rast, što čini poljoprivredni sektor osnovnim "stabilizatorom" društva i ekonomije Federacije BiH. Pored toga, u uslovima u kojima živimo, poljoprivredna proizvodnja nudi realne pretpostavke za zapošljavanje stanovništva, i zadržavanje mlade populacije stanovništva u ruralnim područjima.

Preduslovi za razvoj poljoprivredne proizvodnje u Federaciji Bosne i Hercegovine, koji se ogledaju u povoljnim agroklimatskim uslovima, kvalitetnom poljoprivrednom zemljištu, velikom broju najrazličitijih poljoprivrednih kultura, tradicionalnim poljoprivrednim proizvodima, kvalitetom poljoprivrednih proizvoda koji su dostigli vrhunski nivo, velikom broju autohtonih i izvornih proizvoda, znanju i trudu poljoprivrednih proizvođača, nisu iskorišteni u potpunosti, što predstavlja dodatnu obavezu u narednom periodu da se ovi uslovi maksimalno iskoriste.

Bosna i Hercegovina kao potpisnica Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju obavezna je da se postepeno usklađuje sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom EU. Ministarstvo treba ubrzati transformaciju dosadašnje poljoprivredne politike iz jednog modela (poticaja proizvodnji) u mjere koje se ogledaju u tri stupa, a koje sadrže mjere tržišno-cjenovne politike, odnosno mjere direktnih plaćanja (I stup), strukturne mjere i mjere politike ruralnog razvoja (II stup) i mjere vezane za opće usluge u poljoprivredi (III stup), time i Federacija BiH kao dio Bosne i Hercegovine, što je definisano u Strategiji poljoprivrede i ruralnog razvoja Federacije Bosne i Hercegovine za period 2021.- 2027. godine. Naime, u skladu sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji Bosne i Hercegovine, a nakon što je usvojena Strategija razvoja Federacije Bosne i Hercegovine, Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva je u 2023. godini izradilo i u parlamentarnu proceduru uputilo Strategiju poljoprivrede i ruralnog razvoja Federacije Bosne i Hercegovine 2021-2027. godina, te na taj način stvorilo pretpostavke da nakon

njenog usvajanja primjenimo u najvećoj mjeri odredbe iz Zajedničke poljoprivredne politike EU.

Prilikom realizacije navedenih sredstava, nastavilo se sa dogradnjom i korištenjem Aplikacije za obradu zahtjeva kod realizacije novčanih podrški u poljoprivredi, čime je dodatno unapređen postupak apliciranja i obrade zahtjeva, kako za poljoprivrednike (klijente), tako i za službenike općina, nadležnih kantonalnih ministarstava kao i Ministarstva. Znači, u cilju transparentnije raspodjele odobrenih sredstava, kontrole njihovog utroška, kao i preporuke Revizije iz prethodnog perioda, uvedena je Aplikacija za obradu novčanih podrški u poljoprivredi. Aplikacija je direktno uvezana sa Registrom poljoprivrednih gazdinstava i Registrom klijenata, te je na taj način u Federalni platni sistem uvela sistemski rješenja, veću efikasnost, efektivnost i ekonomičnost, kao i veću transparentnost u obradi zahtjeva i isplate novčanih podrški. Ovaj sistem, također, omogućava izradu različitih analiza, izvještaja kao i monitoring realizacije propisanih mjera.

Sredstva odobrena za podsticaj poljoprivredi u 2023. godini u iznosu od 166.500.000,00 KM su utrošena u procentu od 99,53% ili 165.715.062,28 KM. Od tog iznosa je realizovano 25.032.121,86 KM po Modelu poticaja proizvodnji za biljnu proizvodnju, 90.143.976,66 KM za animalnu proizvodnju, 44.109.470,15 KM po Modelu ruralnog razvoja, 5.930.411,02 KM po Modelu ostalih vrsta podrški i 499.082,59 KM za sudske presude, žalbene postupke, vansudske nagodbe i nerealizovane zahtjeve.

2 UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA FEDERALNOG MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA

Poslovi iz djelokruga Ministarstva vrše se u okviru sljedećih 14 organizacionih jedinica:

- 01- Kabinet ministra;
- 02- Sekretar Ministarstva;
- 03- Sektor za poljoprivredu i prehrambenu industriju;
- 04- Sektor za ruralni razvoj i poljoprivredne savjetodavne službe;
- 05- Sektor za poljoprivredna plaćanja;
- 06- Sektor za veterinarstvo;
- 07- Sektor za vode;
- 08- Sektor za šumarstvo i lovstvo;
- 09- Služba za upravljanje projektima;
- 10- Sektor za finansije i računovodstvo;
- 11- Sektor za pravne, kadrovske i opće poslove;
- 12- Služba za informaciono – komunikacijske tehnologije;
- 13- Jedinica za internu reviziju;
- 14- Federalna uprava za šumarstvo (FUŠ).

U Ministarstvu je sistematizovano 145 radnih mjesta, a popunjeno 96. Za izvršenje poslova i zadataka iz nadležnosti poljoprivrede i prehrambene industrije, ruralnog razvoja i plaćanja je sistematizirano 49, a zaposleno 34 službenika. U Sektoru za poljoprivredu i prehrambenu industriju je sistematizovano 22, a zaposleno 17 državnih službenika, u Sektoru za ruralni razvoj i poljoprivredne savjetodavne službe sistematizovano je 10 radnih mjesta, a popunjeno 5, dok je u Sektoru za poljoprivredna plaćanja sistematizovano 17 radnih mjesta od toga popunjeno 12 radnih mjesta.

U zemljama okruženja, poljoprivredi kao važnoj grani privrede, dat je daleko veći značaj nego u Bosni i Hercegovini, a samim tim i u Federaciji BiH, što se ogleda između ostalog i brojem uposlenih službenika u ovom sektoru. Iz navedenog se može zaključiti da se zbog nedovoljnih administrativnih kapaciteta u Federaciji BiH dovodi u pitanje provođenje programskih aktivnosti Ministarstva kao i dalje ispunjavanje obaveza iz SSP-a koje su u njenoj nadležnosti.

3 SEKTORSKA ANALIZA - POLJOPRIVREDA

3.1 Strateški ciljevi i prioriteti

Strateški ciljevi i prioriteti Ministarstva u skladu sa Srednjoročnom strategijom razvoja poljoprivrednog sektora u periodu 2015. – 2019. godini (produžena do kraja 2023. godine) su:

1. Razvoj poljoprivrede i pripadajućih sektora uz podizanje tehničko-tehnološkog nivoa, efikasnije korištenje raspoloživih resursa, te uvažavanje zahtjeva modernih tržišta.
2. Osiguranje uslova za snažnije generiranje stabilnijeg dohotka u okviru poljoprivrednog sektora i unapređenje kvalitete života u ruralnim sredinama.
3. Održivo upravljanje prirodnim resursima i prilagođavanje poljoprivrede klimatskim promjenama.
4. Prilagođavanje institucionalno-zakonodavnog okvira i poljoprivredne politike sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom Evropske unije (CAP EU) uz uvažavanje stepena razvijenosti poljoprivrednog sektora Federacije BiH.

3.2 Program rada Ministarstva

Težište godišnjih programskih aktivnosti u 2023. godini bilo je usmjereno na realizaciju strateških i operativnih ciljeva koji su definisani u Srednjoročnoj strategiji razvoja poljoprivrednog sektora 2015. - 2019. godini, jer se većina ciljeva nije realizovala, zbog čega je Zaključkom Vlade Federacije BiH V. broj: 161/2023 od 09.02.2023. godine produžena primjena važenja postojeće Srednjoročne strategije u 2023. godini do usvajanja nove Strategije poljoprivrede i ruralnog razvoja 2021 – 2027.godina. U vezi s tim, prihvaćena je i Informacija o produženju primjene važeće Strategije od strane Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH broj: 01-02-2013/22 od 17.03. 2023. godine i Doma naroda Parlamenta Federacije BiH od 30.03.2023. godine. Strategijom su definisana četiri strateška cilja i 36 operativnih ciljeva. Realizacija ovih ciljeva je nastavljena tokom 2023. godine, a prvenstveno obuhvaća provođenje aktivnosti na realizaciji sljedećih operativnih ciljeva:

- Ubrzavanje preuzimanja EU zakonodavstva - pravni okvir u oblasti poljoprivrede uskladiti sa EU standardima (izrada zakona);
- Smanjivanje razlika u uslovima poslovanja u odnosu na zemlje regiona, (Poticati konkurentnost poljoprivredne proizvodnje i prerade te ruralnog razvoja kroz novčane podrške);
- Tehničko-tehnološko unapređenje objekata, mehanizacije i opreme;
- Povećanje brojnosti i kvaliteta stočnog fonda;
- Tehničko-tehnološko unapređenje objekata, mehanizacije i opreme u prehrambenoj industriji;
- Praćenje realizacije Strategije i izrada godišnjeg operativnog programa implementacije poljoprivredne strategije te pripremne radnje za donošenje nove Strategije;

- Regulatorno-organizaciono, materijalno-financijsko, personalno i stručno jačanje poljoprivrednog savjetodavstva (Uspostava i razvoj poljoprivrednih savjetodavnih službi i izrada propisa u ovoj oblasti);
- Unaprijediti učinkovitost biljne proizvodnje (gospodarenje i uređenje poljoprivrednog zemljišta, biljna proizvodnja, sjeme i sadni materijal, zaštita zdravlja bilja, fitofarmaceutska sredstva i mineralna đubriva, realizacija akcionih planova, izrada izvještaja i informacija).

3.3 Zakonska regulativa iz oblasti poljoprivrede u Federaciji BiH

- Zakon o poljoprivredi („Službene novine Federacije BiH“, br. 88/07, 4/10, 27/12, 7/13 i 82/21),
- Zakon o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju („Službene novine Federacije BiH“, br. 42/10 i 99/19),
- Zakon o stočarstvu („Službene novine Federacije BiH“, broj 66/13),
- Zakon o slatkovodnom ribarstvu („Službene novine Federacije BiH“, br. 64/04 i 27/10),
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu („Službene novine Federacije BiH“, broj 52/09),
- Zakon o zaštiti bilja od bolesti i štetočina koje ugrožavaju cijelu zemlju ("Službeni list R BiH", br. 2/92 i 13/94),
- Zakon o sjemenu i sadnom materijalu („Službene novine Federacije BiH“, br. 55/01 i 31/14),
- Zakon o poljoprivrednim savjetodavnim službama („Službene novine Federacije BiH“, broj 66/13),
- Zakon o vinu („Službene novine Federacije BiH“, broj 55/12).
- Zakon o poljoprivrednoj organskoj proizvodnji („Službene novine Federacije BiH“, broj 72/16).

Navedene zakone prate podzakonski akti koji su doneseni na osnovu istih.

3.4 Usvojeni zakonski i podzakonski akti u Federaciji BiH u 2023. godini

- Odluka o usvajanju Programa utroška sredstava sa kriterijima raspodjele sredstava "Subvencija privatnim preduzećima i preduzetnicima - Poticaj za poljoprivredu" utvrđenih Budžetom Federacije Bosne i Hercegovine za 2023. godinu Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva („Službene novine Federacije BiH“ broj: 30/23, 35/23, 87/23 i 100/23),
- Pravilnik o načinu i uslovima ostvarivanja novčane podrške po modelu poticaja proizvodnji broj:54/21 –Prečišćeni tekst, 46/22, 54/23, 74/23 i 99/23,
- Pravilnik o uslovima i načinu ostvarenja novčanih podrški po modelu ostalih vrsta novčanih podrški u poljoprivredi („Službene novine Federacije BiH“ broj:74/23),
- Pravilnik o uslovima i načinu ostvarenja novčanih podrški po modelu ruralnog razvoja („Službene novine Federacije BiH“ br.52/23, 57/23, 74/23),
- Program obavezne godišnje obuke certifikovanih savjetodavaca za 2023. godinu („Službene novine Federacije BiH“ broj: 25/23),
- Program teoretske i praktične obuke za certifikovanje poljoprivrednih savjetodavaca u 2023. godini („Službene novine Federacije BiH“ br. 25/23).

3.5 Registri koji se vode u ministarstvu iz oblasti poljoprivrede i prehrambene industrije

- Registar poljoprivrednih gazdinstava i Registar klijenata (RPG I RK),
- Registar laboratorija za kontrolu kvaliteta poljoprivrednog sjemena,
- Registar proizvođača poljoprivrednog sjemena, presadnica i micelija jestivih i ljekovitih gljiva,
- Registar proizvođača poljoprivrednog sadnog materijala,
- Registar dorađivača poljoprivrednog sjemena,
- Registar uvoznika poljoprivrednog sjemena, sadnog materijala, presadnica i micelija jestivih i ljekovitih gljiva,
- Registar pravnih i fizičkih lica za promet fitofarmaceutskim sredstvima,
- Registar distributera i uvoznika mineralnih đubriva,
- Registar mineralnih đubriva,
- Registar proizvođača, prerađivača, uvoznika i distributera biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata (FITOREGISTAR),
- Registar uzgajivača uzgojno vrijednih životinja,
- Registar pčelara i pčelinjaka,
- Registar ergela,
- Registar subjekata iz oblasti prehrambene i duhanske industrije,
- Registar poljoprivrednih savjetodavaca,
- Registar poljoprivrednih savjetodavnih službi.

3.6 Pregled stanja u biljnoj proizvodnji za 2023. godinu

Poljoprivredna proizvodnja je vrlo značajna privredna djelatnost u Federaciji BiH i može predstavljati osnov razvoja privrede.

Pregledom stanja u biljnoj proizvodnji za 2023. godinu na području Federacije BiH, možemo konstatovati da je za ratarsku, voćarsku i vinogradarsku proizvodnju, uzgoj industrijskog i ljekovitog i aromatičnog bilja, donekle i povrtlarsku proizvodnju, kao proizvodnje koje se odvijaju u potpunosti na otvorenom, najznačajniji faktor uspješnosti su klimatski uslovi koji vladaju tokom vegetacije, a i tokom stadija mirovanja tako da se smatraju odlučujućim faktorom za ostvarivanjem visokih i stabilnih prinosa, odnosno cjelokupne biljne proizvodnje. Pored temperature, koja u našim klimatskim uslovima može biti ekstremna (visoka ili niska) i na taj način negativno uticati na prinose, količina padavina i njihov raspored tokom vegetacijskog perioda, je najvažniji faktor koji utiče na visinu prinosa. Pomenuti uslovi u odnosu na prethodnu godinu bili su izrazito nepovoljni. Na klimu nije moguće direktno uticati, te je ona ograničavajući faktor u proizvodnji i postizanju visokih i stabilnih prinosa. Primjenom odgovarajuće agrotehnike moguće je do određene granice ublažiti pojedine klimatske elemente, na čemu treba raditi u narednom periodu.

Biljna proizvodnja obuhvata gajenje svih važnih ratarskih, povrtnih, voćarskih i vinogradarskih kultura.

Pregledom stanja u ovoj proizvodnji u 2023. godini u odnosu na prethodnu godinu, obuhvaćene su zasijane i požnjevene površine, broj rodni stabala voća i trsova vinove loze, te ostvareni ukupni i prosječni prinosi. Naglašavamo da su u 2023. godini u odnosu na prethodnu godinu, iako je smanjena zasijana površina, ostvaren veći prinosi kukuruza u zrnju, kukuruza za krmu i soje.

Godišnji izvještaj o stanju biljne proizvodnje u prethodnoj godini radi se na osnovu saradnje sa kantonalnim ministarstvima nadležnim za poslove poljoprivrede, Federalnim zavodom za statistiku i ostalim dostupnim službenim podacima dostavljenim iz službenih izvora podataka za ovu proizvodnju.

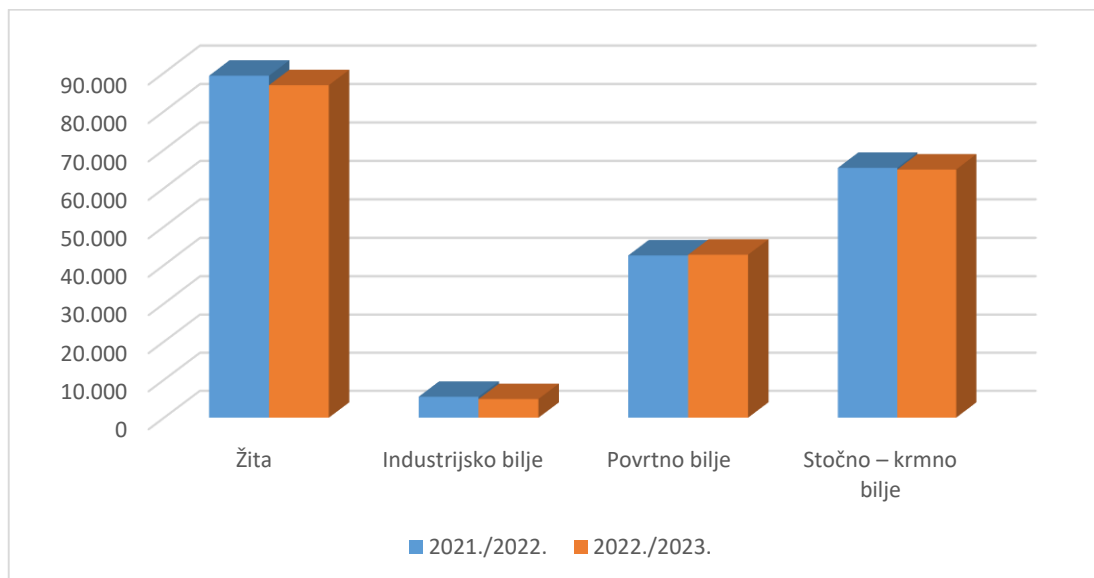
3.6.1 Merkantilna proizvodnja

3.6.1.1 Zasijana oranična površina

U Federaciji Bosne i Hercegovine u periodu 2022/2023 godine došlo je do smanjenja ukupne zasijane oranične površine u jesenjoj i proljetnoj sjetvi u odnosu na prethodni vremenski period (2021/2022) za 5,4%, što se može vidjeti iz datog usporednog prikaza zasijanih površina u jesenjoj i proljetnoj sjetvi u 2021/2022 i 2022/2023 i kao i na Grafikonu 1.

Promatrano po grupama usjeva u proljetnoj i jesenjoj sjetvi, bilježi se pad zasijanih površina kod žita i povrtnog bilja, a povećanje kod industrijskog bilja.

Grafikon 1. Ukupne zasijane oranične površine u jesenjoj i proljetnoj sjetvi (ha)

Iz datog pregleda sjetvenih površina po kulturama, te na osnovu podataka sadržanih u Tabeli 1. i predstavljenim u Grafikonu 2. zaključuje se da je u periodu 2021/2022 došlo do smanjenja većine zasijanih površina u odnosu na 2022/2023 godinu kod svih kultura, uz povećanje soje za 9,7% i raži za 5,9%.

Tabela 1. Pregled ukupnih zasijanih oraničnih površina u Federaciji BiH, ha

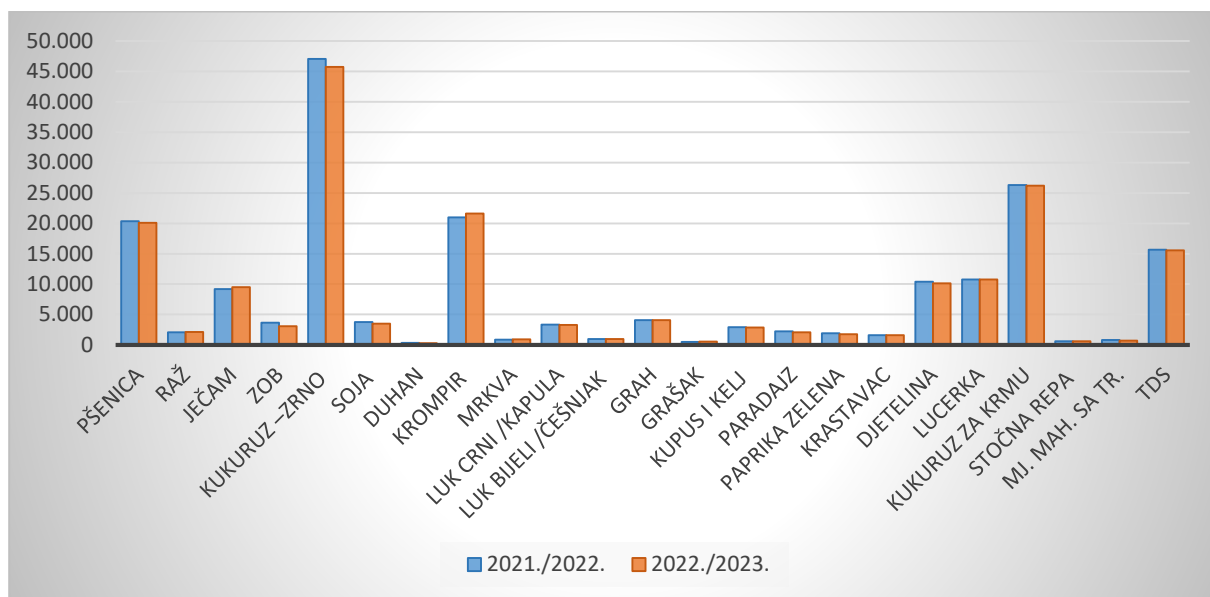
Poljoprivredna kultura	2021/2022	2022/2023	Indeks
Žita	86.753	81.470	93,9
Industrijsko bilje	4.904	4.727	96,4
Povrtno bilje	42.664	40.598	95,2
Stočno – krmno bilje	64.813	61.502	94,9
Zasijano – ukupno	199.134	188.296	94,6
Pšenica	20.082	19.529	97,2
Raž	2.142	2.056	96,0
Ječam	9.517	7.456	78,3
Zob	3.046	2.915	95,7
Kukuruz –zrno	45.715	43.764	95,7
Soja	3.516	3.857	109,7
Duhan	284	249	87,7
Krompir	21.633	20.634	95,4
Mrkva	926	849	91,7
Luk crni /kapula	3.290	3.179	96,6

- ZELENI IZVJEŠTAJ ZA 2023. GODINU -

Luk bijeli /češnjak	977	901	92,3
Grah	4.075	3.653	89,6
Grašak	536	567	105,9
Kupus i kelj	2.872	2.767	96,3
Paradajz	2.044	1.963	96,0
Paprika zelena	1.741	1.638	94,1
Krastavac	1.569	1.365	87,0
Djetelina	10.144	9.641	95,0
Lucerka	10.747	9.984	92,9
Kukuruz za krmu	26.205	25.729	98,2
Stočna repa	619	618	99,8
Mješavina mahunarki sa travama	719	565	78,5
TDS	15.576	13.150	84,4

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Grafikon 2. Pregled ukupnih zasijanih površina po kulturama u FBiH (ha)

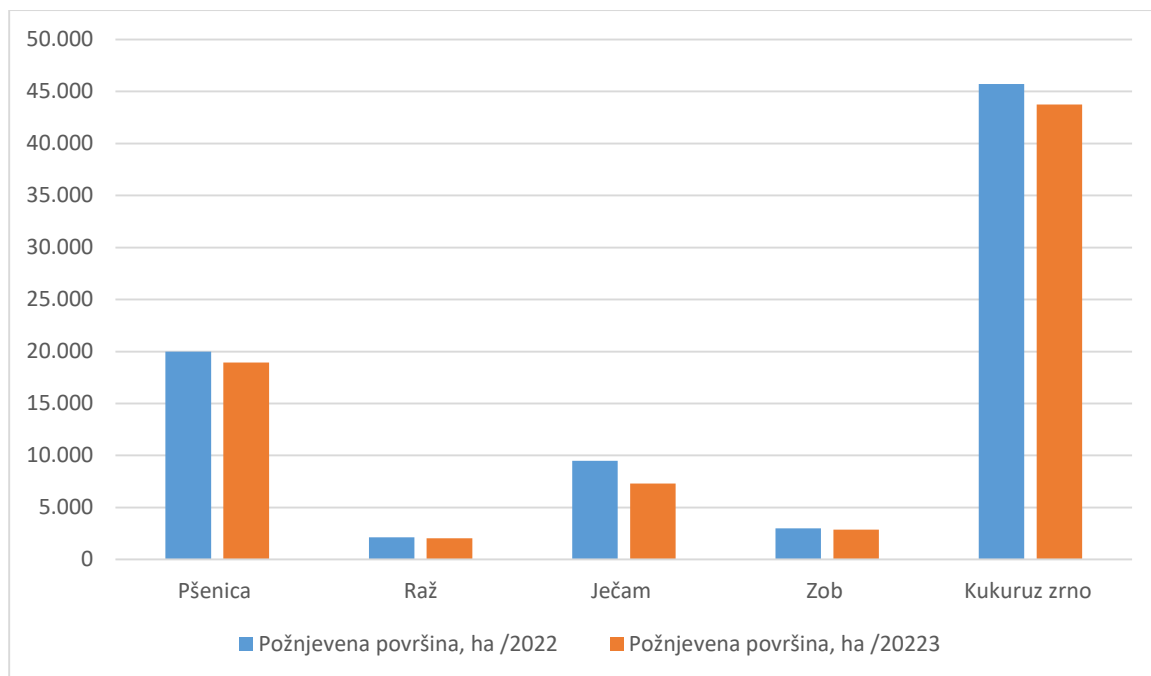
3.6.1.2 Ostvarena proizvodnja i prinosi usjeva

U Federaciji Bosne i Hercegovine ostvareni ukupni prinosi strnih žita u 2023. godini su umanjeni u odnosu na 2022. godinu. Smanjenje ukupno proizvedenih količina strnih žita posljedica je velike količine oborina u fazi oplodnje kao i napada bolesti posebno na pšenici.

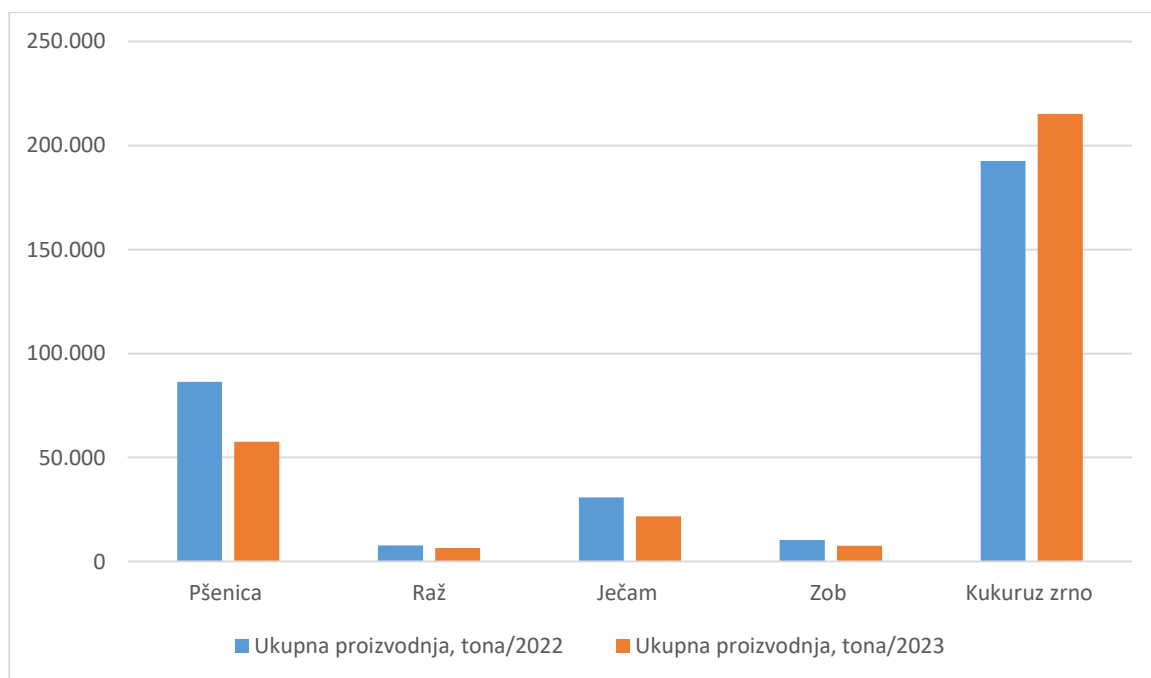
Proizvedeno je 57.583 tona pšenice, što predstavlja smanjenje ukupne proizvodnje za 33,3%, a ostvareni prosječni prinos iznosio je 3 t/ha, što predstavlja smanjenje za 29,3% u odnosu na prethodnu godinu. Prosječni prinos u 2023. godini je niži kod svih žita, osim kukuruza za zrno gdje je ostvaren značajno viši prinos.

Pregled požnjevenih površina, ukupne proizvodnje i ostvarenih prosječnih prinosa kod žitarica dat je u Grafikonima 3, 4 i 5.

Grafikon 3. Ukupna požnjena površina žita u FBiH

Grafikon 4. Ukupna ostvarena proizvodnja žita u FBiH

Grafikon 5. Prosječni prinosi ostvareni kod žitarica u FBiH

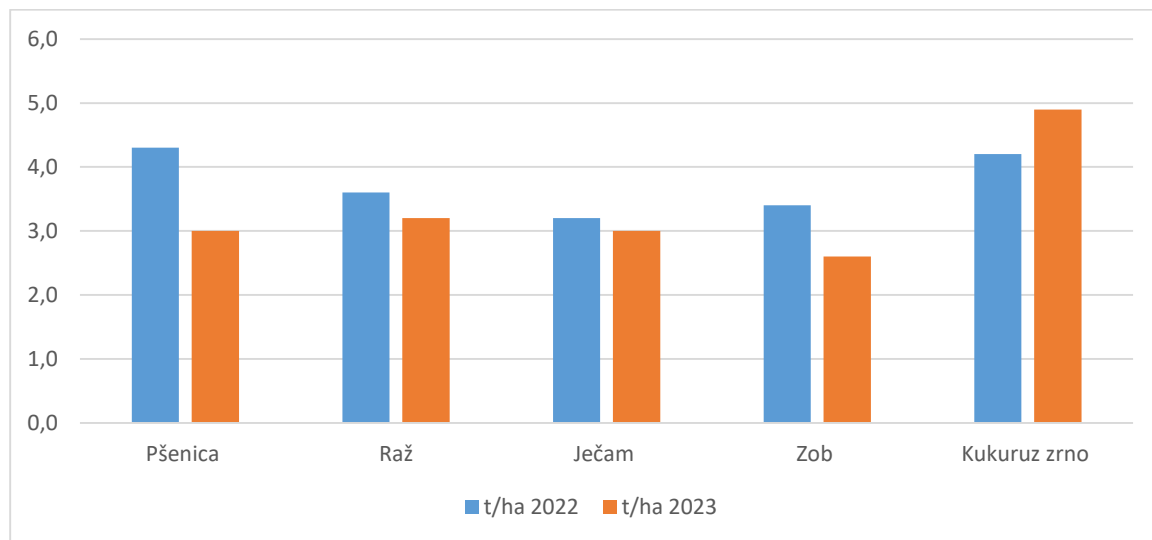

Tabela 2. Pregled požnjevenih površina, ostvarene proizvodnje i prosječnih prinosa u 2022. i 2023. godini u FBiH

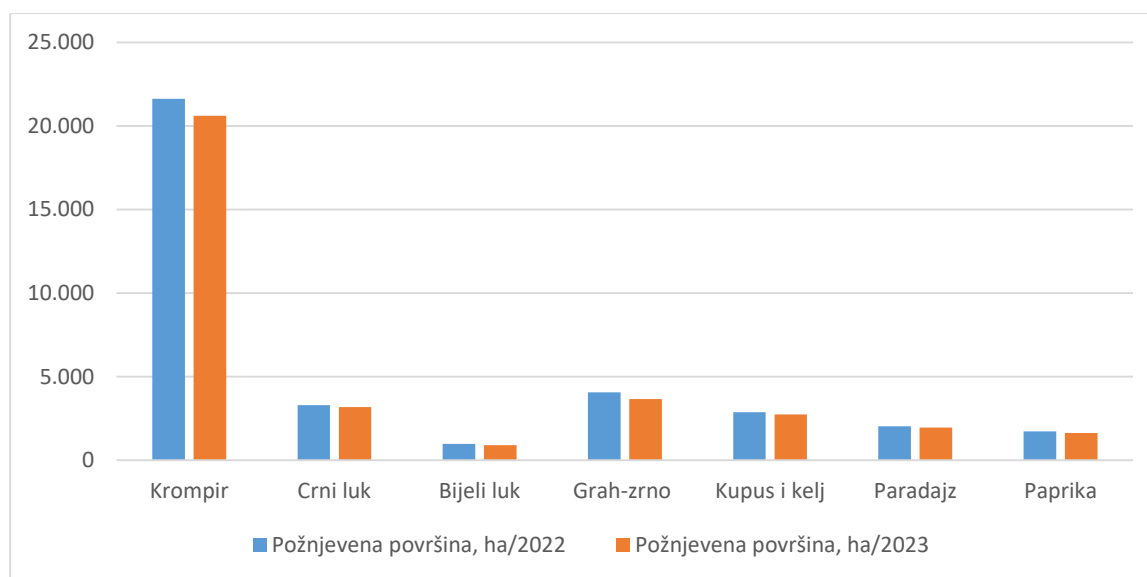
Usjev	Požnjevena površina, ha	Ukupna proizvodnja, tona	t/ha	Požnjevena površina, ha	Ukupna proizvodnja, tona	t/ha	Indeks-prinos
Godina	2022.			2023.			2023/2022
Pšenica	19.997	86.348	4,3	18.933	57.583	3,0	70,7
Raž	2.134	7.687	3,6	2.038	6.502	3,2	88,6
Ječam	9.499	30.837	3,2	7.298	21.758	3,0	93,2
Zob	3.010	10.384	3,4	2.881	7.619	2,6	77,8
Kukuruz zrno	45.715	192.529	4,2	43.758	215.227	4,9	117,1
Krompir	21.619	188.309	8,7	20.617	160.458	7,78	89,5
Crni luk	3.290	25.413	7,7	3.180	24.221	7,62	98,9
Bijeli luk	977	3.900	4,0	901	3.453	3,83	95,8
Grah-zrno	4.073	5.059	1,2	3.654	6.464	1,77	147,4
Kupus i kelj	2.870	32.199	11,2	2.747	31.569	11,49	102,6
Paradajz	2.043	22.988	11,3	1.960	23.163	11,82	104,6
Paprika	1.737	14.781	8,5	1.638	13.840	8,45	99,4
Djetelina	10.144	34.343	3,4	9.631	34.600	3,59	105,7
Lucerka	10.545	37.685	3,6	9.984	38.554	3,86	107,3
Kukuruz za krmu	25.929	431.504	16,6	25.690	495.599	19,29	116,2
Stočna repa	619	6.392	10,3	608	5.820	9,57	92,9
DTS	15.381	48.291	3,1	13.122	39.185	2,99	96,3

Izvor: Federalni zavod za statistiku

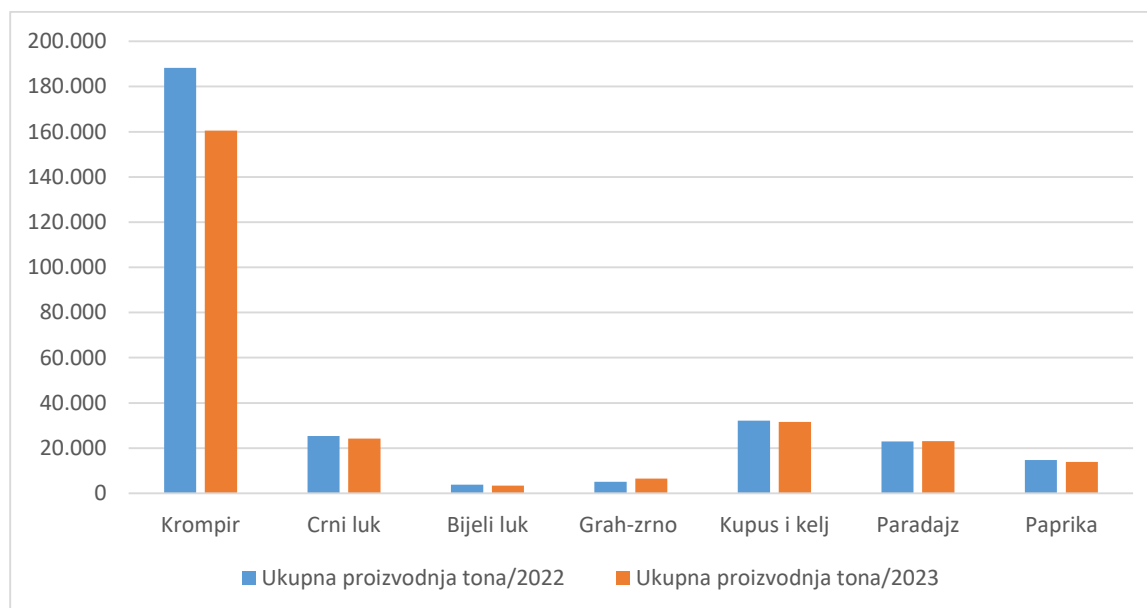
Iz prikazanih podataka može se vidjeti da kod povrtnih kultura prosječni prinosi graha, paradajza i kupusa su značajno povećani u 2023. u odnosu na 2022. godinu.

Što se tiče krmnog bilja prosječni prinosi su umanjeni kod stočne repe i DTS, dok je kod ostalih krmnih kultura prosječan prinos značajno povećan kukuruz za 16,2%, djetelina za 5,7% i lucerka za 7,3%. Pregled podataka o požnjevenim površinama, ostvarenim ukupnim prinosima i proizvodnji po jedinici mjere kod povrća, dat je u Tabeli 2. i Grafikonu 6, 7 i 8, a pregled stanja kod proizvodnje krmnog bilja dat je u Tabeli 2. i Grafikonu 9, 10 i 11.

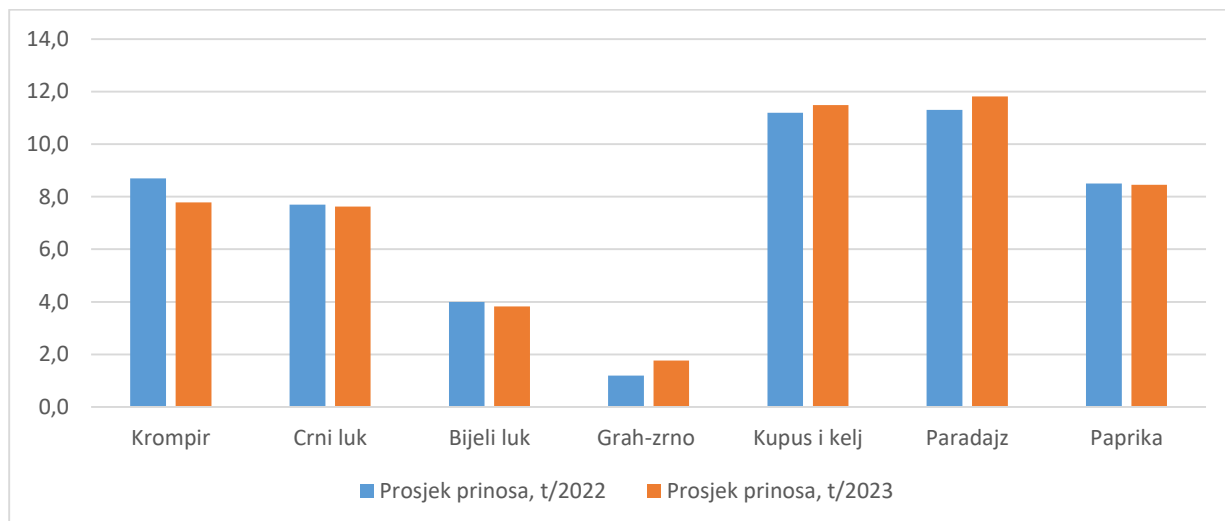
Grafikon 6. Požnjevena površina povrtnih kultura u FBiH

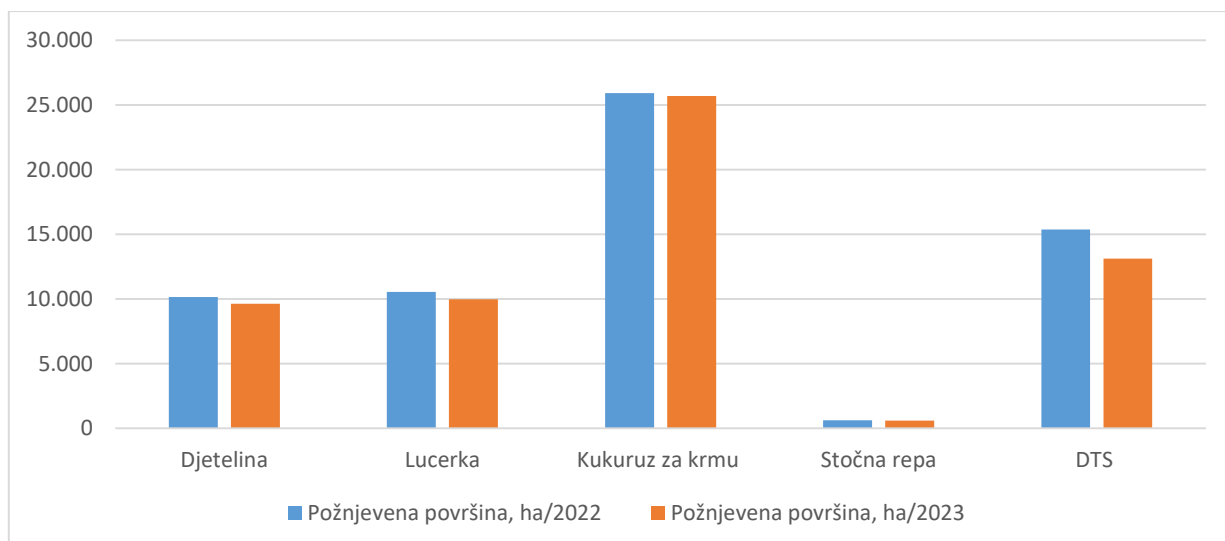
Grafikon 7. Ukupna proizvodnja povrtnih kultura u FBiH

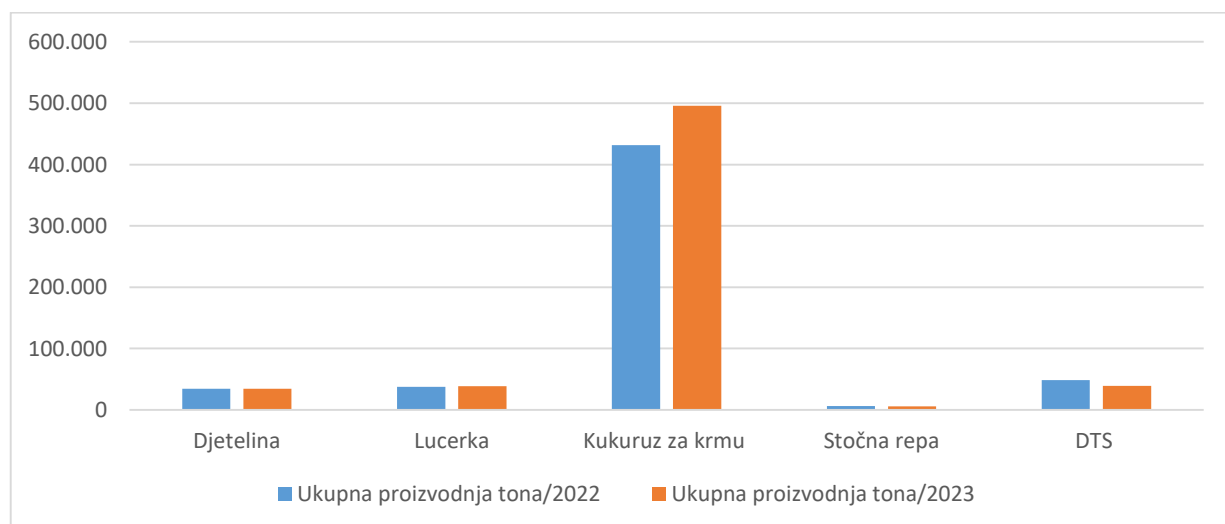
Grafikon 8. Prosječni prinosi, ostvareni kod povrtnih kultura u FBiH

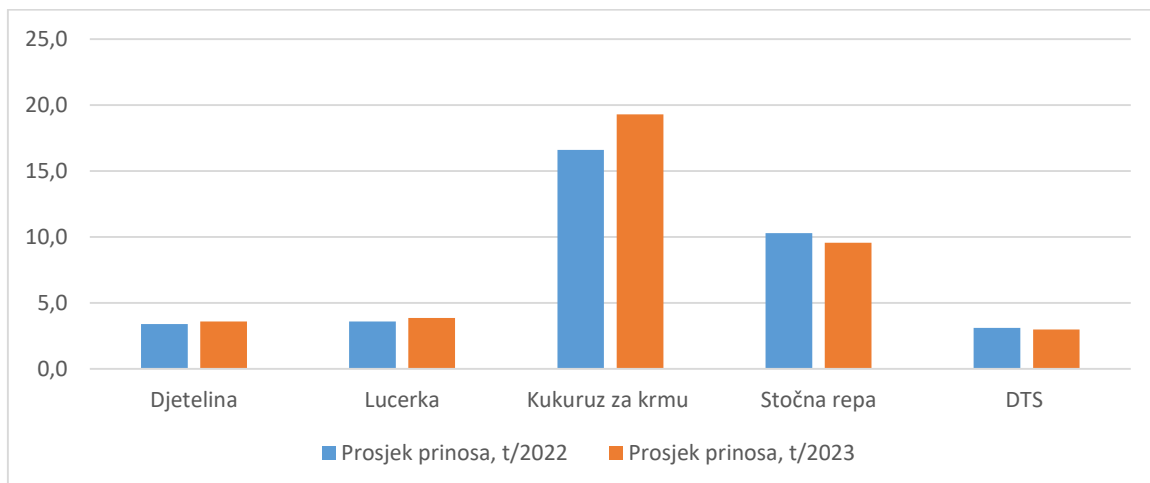
Grafikon 9. Požnjevena površina krmnog bilja u FBiH

Grafikon 10. Proizvodnja krmnog bilja u FBiH

Grafikon 11. Prosječni prinosi ostvareni kod krmnih kultura u FBiH

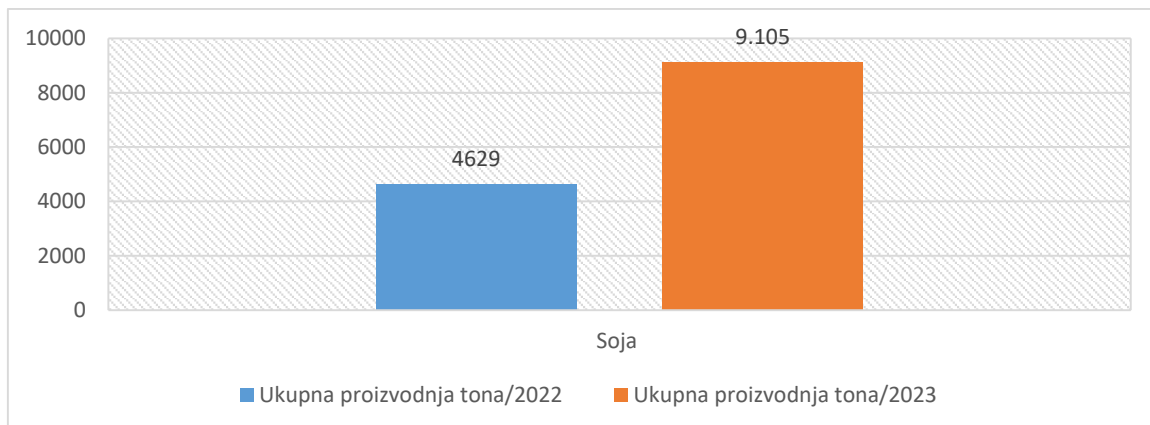
Pregled podataka o požnjevenim površinama za industrijsko bilje, te ostvarenih ukupnih i prosječnih prinosa, dat je u Tabeli 3. pregled ostvarene proizvodnje dat je u Grafikonima 12. i 13. Na osnovu podataka iz Tabele 3. može se konstatovati da je u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2023. godini došlo do značajnog povećanja prosječnih prinosa soje u odnosu na 2022. godinu za 81,6%. Ukupna proizvodnja soje je povećana zbog redovne plodosmjene i povoljnih klimatskih uslova. Kod proizvodnje duhana je došlo do smanjenja površina pod duhanom kao i ukupne proizvodnje.

Tabela 3. Pregled ostvarenih prinosa kod usjeva industrijskog bilja u FBiH u 2022. i 2023. godini

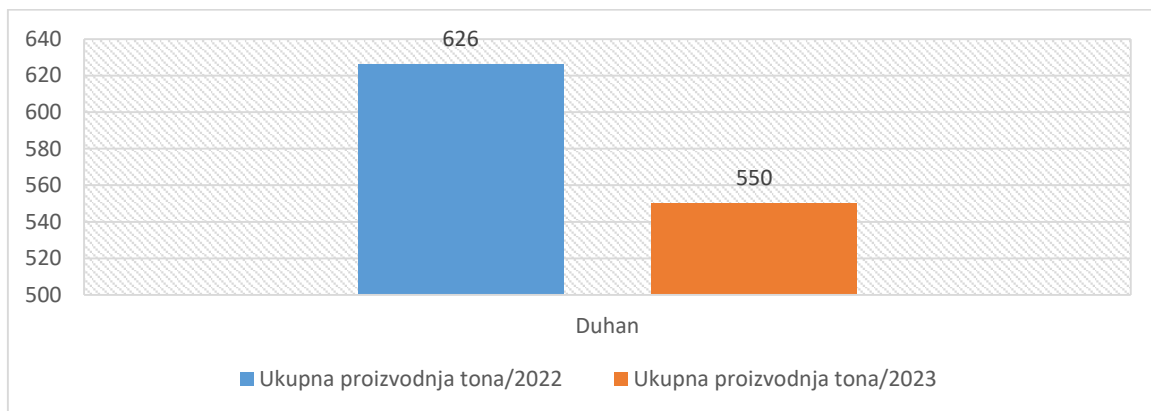
Usjev	Požnjevena površina, ha	Ukupna proizvodnja, tona	t/ha	Požnjevena površina, ha	Ukupna proizvodnja, tona	t/ha	Prinos Indeks
	2022.			2023.			
Soja	3.489	4.629	1,3	3.857	9.105	2,36	181,6
Duhan	284	626	2,2	242	550	2,27	103,2

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Grafikon 12. Soja-ukupna proizvodnja

Grafikon 13. Duhan-ukupna proizvodnja

3.6.1.3 Proizvodnja ljekovitog i aromatičnog bilja

Uslijed kontinuiranog poremećaja na svjetskom tržištu, došlo je do stagnacije u proizvodnji ljekovitog i aromatičnog bilja.

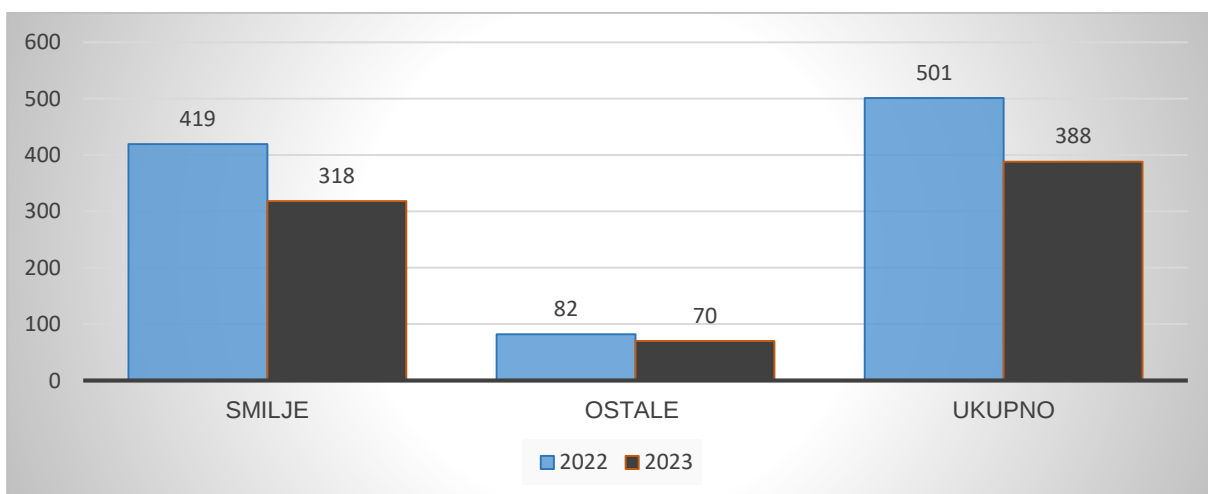
U Tabeli 4. kao i u Grafikonu 14., predstavljeni su podaci zasijanih površina ljekovitim i aromatičnim biljem u 2022. i 2023. godini, iz kojih se može zaključiti da su u 2023. godini zasijane značajno manje površine u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela 4. Pregled površina zasijanih ljekovitim i aromatičnim biljem u Federaciji BiH, ha

Zasijana površina (ha)		
	2022	2023
Smilje	419	318
Ostale	82	70
Ukupno	501	388

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Grafikon 14. Zasijana površina ljekovitim i aromatičnim biljem u FBiH, ha

3.6.1.4 Voćarska i vinogradarska proizvodnja

Ukupna proizvodnja i ostvareni prinosi voćnih vrsta u 2023. godini, u odnosu na prethodnu godinu, smanjeni su kod svih vrsta voća, osim badema. Bilježimo smanjenje prinosa kod šljive za 23 %, kruške za 25,6%, jabuke 26,3% i trešnje za 37,8%.

Ovakvom stanju u oblasti voćarstva značajno su doprinijeli nepovoljni klimatski uslovi u fenofazama razvoja u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu, kao i pojava mraza u cvatnji.

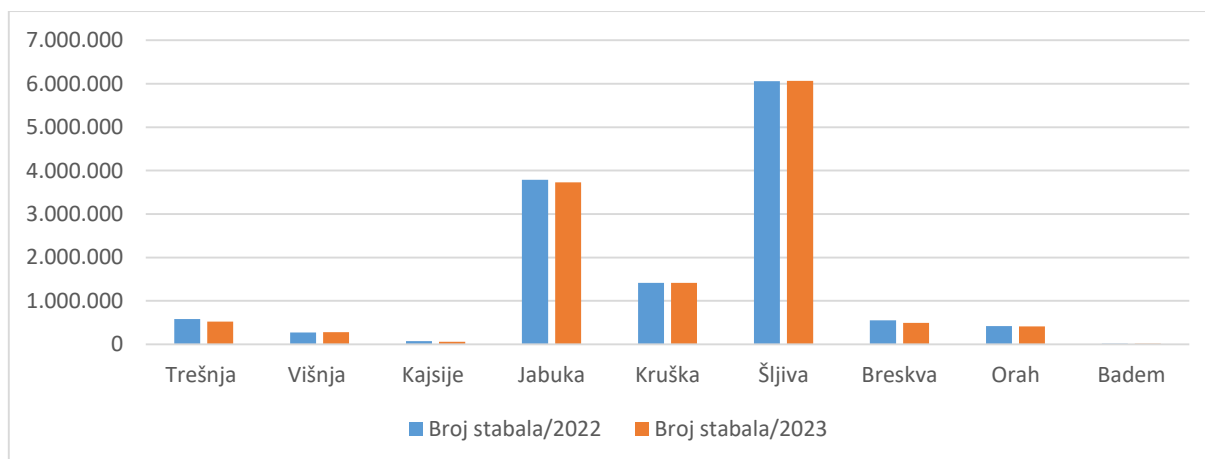
Podaci o broju rodni stabala, ostvarene proizvodnje i postignutih prinosa najvažnijih voćnih kultura u Federaciji BiH dat je u Tabeli 5., a pregled broja stabala sposobnih za rod, ostvarene proizvodnje voća i ostvarenih prosječnih prinosa dat je u grafikonima 15., 16. i 17.

Tabela 5. Pregled proizvodnje voća u 2022. i 2023. godini

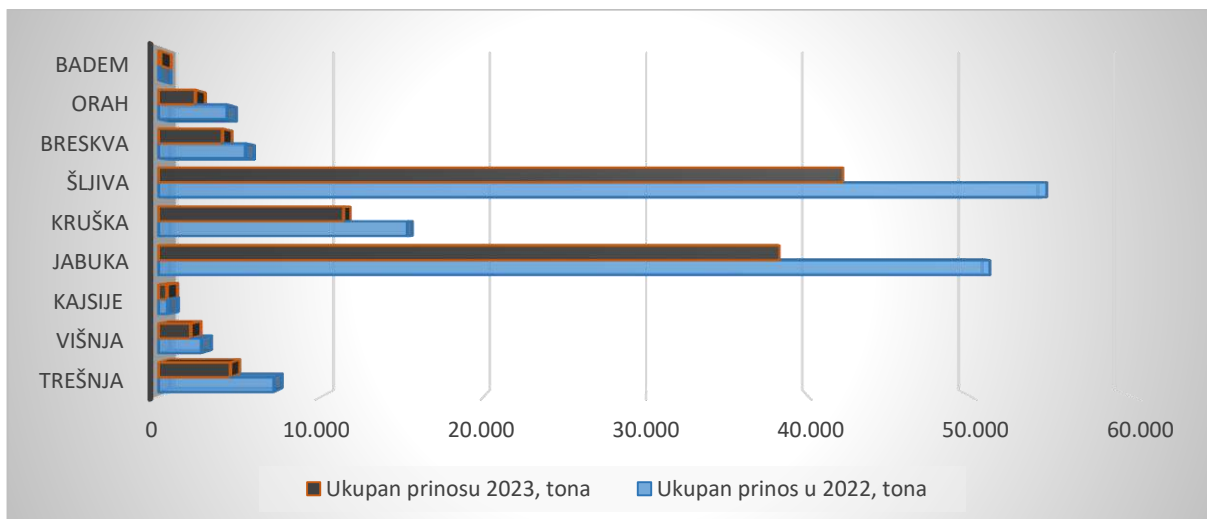
	Broj stabala sposobnih za rod	Prinos		Broj stabala sposobnih za rod	Prinos		Indeks uk. prinosa
		Ukupan prinos, tona	kg/stablo		Ukupan prinos, tona	kg/stablo	
	2022			2023			2023/22
Trešnja	583.949	7.087	12,1	523.360	4.409	8,4	62,2
Višnja	274.522	2.630	9,6	275.564	1.969	7,1	74,9
Kajsije	72.555	546	7,5	58.563	500	8,5	91,6
Jabuka	3.786.234	51.163	13,5	3.729.582	38.210	10,2	74,7
Kruška	1.411.967	15.295	10,8	1.415.811	11.376	8,0	74,4
Šljiva	6.057.818	54.686	9,0	6.065.891	42.120	6,9	77,0
Breskva	550.934	5.338	9,7	491.636	3.923	8,0	73,5
Orah	420.931	4.207	10,0	413.236	2.250	5,4	53,5
Badem	11.820	79	6,7	12.600	102	8,1	128,9

Izvor: Federalni zavod za statistiku

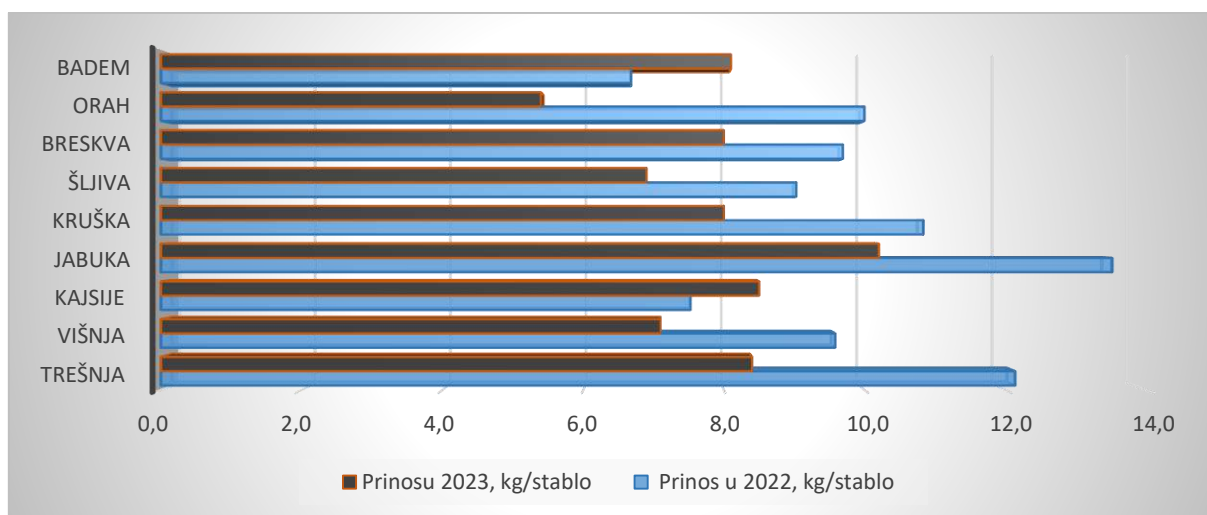
Grafikon 15. Broj stabala voćnih vrsta sposobnih za rod u 2022. i 2023. godini, FBiH

Grafikon 16. Ostvarena proizvodnja voća u FBiH u 2022. i 2023. godini tona

Grafikon 17. Prinos voća u 2022. i 2023. god, kg/stablo

3.6.1.5 Proizvodnja jagodičastog i bobičastog voća

U Tabeli 6. sadržani su podaci o proizvodnji jagodičastog i bobičastog voća, iz kojih se vidi da u 2023. godini imamo smanjenje prinosa kod svih kultura što se može vidjeti i iz grafikona 18., 19. i 20.

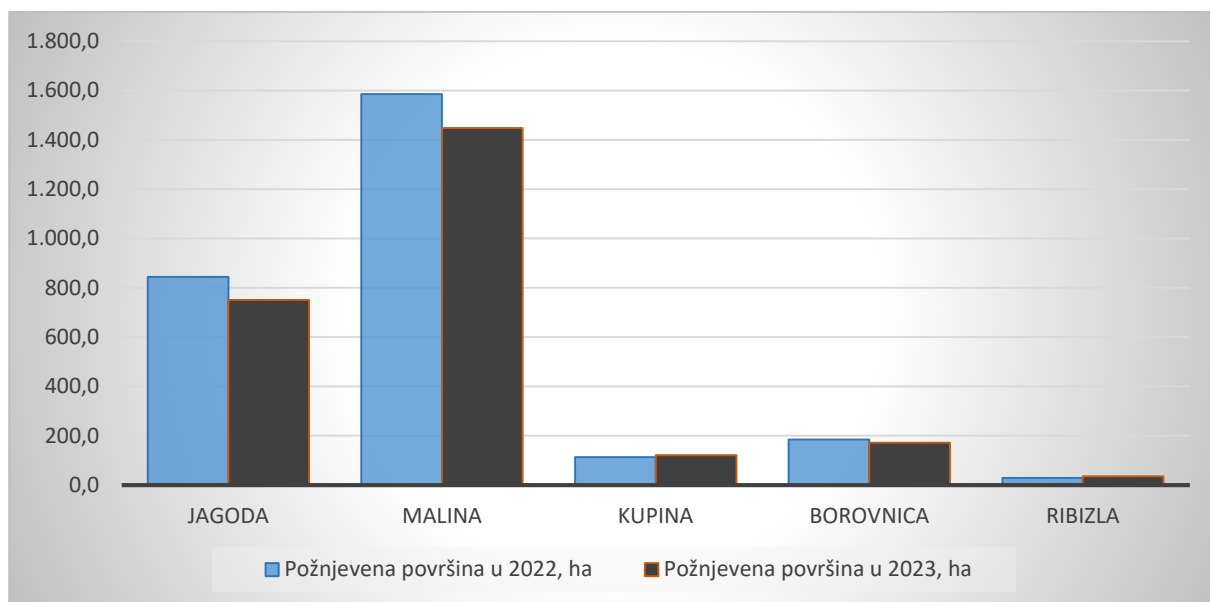
Nepovoljni klimatski uslovi u ovoj proizvodnji su imali dominantan uticaj na stanje prosječnih a samim tim i ukupnih prinosa, odnosno ostvarene proizvodnje kod jagodičastog i bobičastog voća.

Tabela 6. Pregled površina jagodičastog i bobičastog voća u 2022. i 2023. godini.

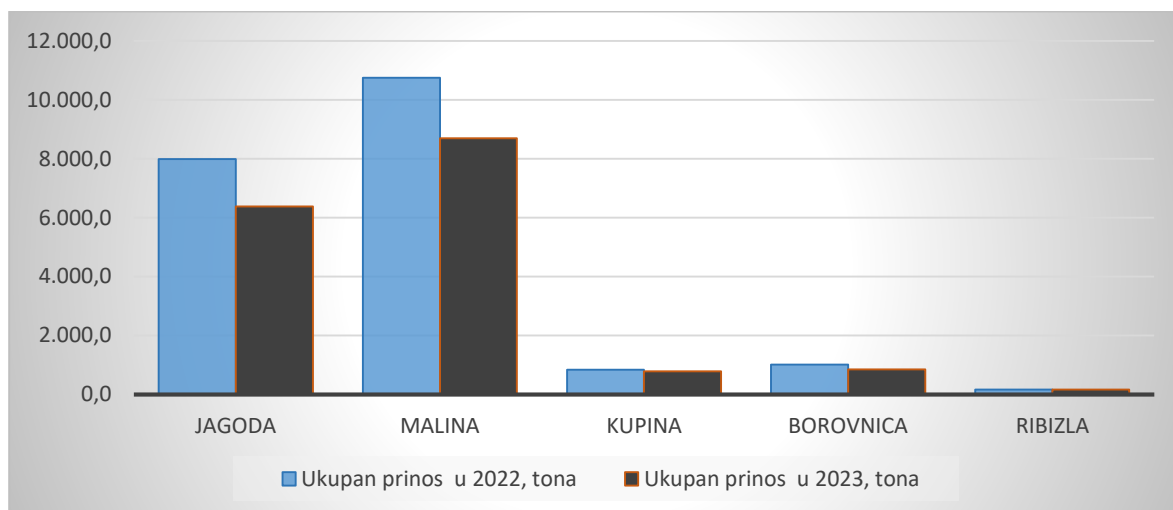
	Požnjevena površina, ha	Prinos		Požnjevena površina, ha	Prinos		Indeks prinosa
		Ukupan prinos, tona	Prinos t/ha		Ukupan prinos, tona	Prinos t/ha	
	2022			2023			2023/22
Jagoda	844,6	7.983,4	9,5	750,4	6.380,3	8,5	89,5
Malina	1.584,8	10.748,6	6,8	1.447,5	8.689,5	6,0	88,3
Kupina	113,0	842,1	7,5	121,8	784,1	6,4	85,8
Borovnica	184,7	1.016,2	5,5	172,0	855,8	5,0	90,5
Ribizla	29,2	168,7	5,8	35,2	170,1	4,8	83,3

Izvor: Federalni zavod za statistiku

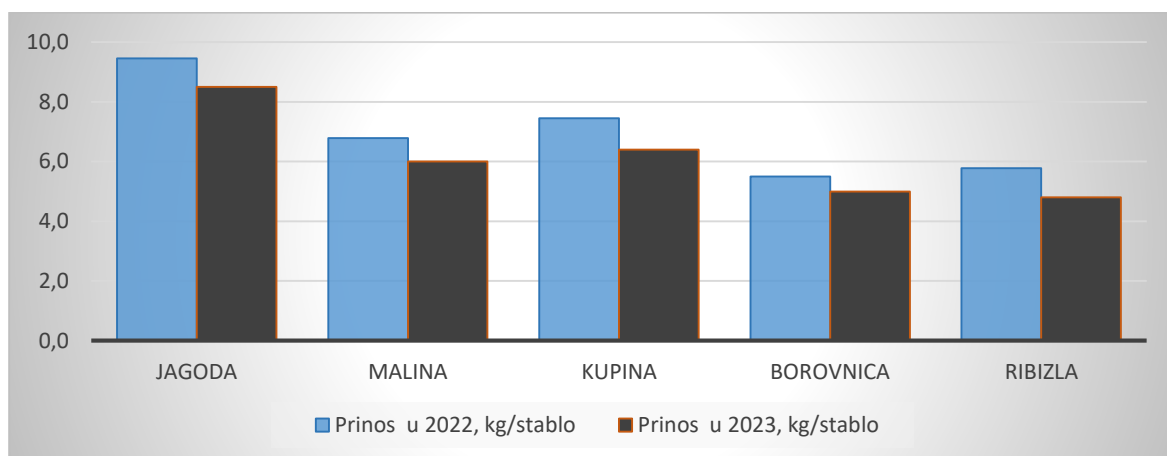
Grafikon 18. Površine pod jagodičastim i bobičastim voćem u 2022. i 2023. godini (ha)

Grafikon 19. Ostvarena proizvodnja jagodičastog i bobičastog voća u 2022. i 2023. godini (tona)

Grafikon 20. Ostvareni prinos voća u 2022. i 2023. godini (kg/stablo)

3.6.1.6 Vinogradarstvo

Tabela 7. Pregled proizvodnje grožđa u 2022. i 2023. godini

Broj čokota sposobnih za rod	Prinos		Broj čokota sposobnih za rod	Prinos		Indeks prinosa
	Ukupan prinos, tona	kg/čokotu		Ukupan prinos, tona	kg/čokot	
2022			2023			2023/2022
14.438.992	47.365,0	3,3	14.405.497	24.873,5	1,7	51,5

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Na osnovu analize podataka o proizvodnji grožđa u 2022. i 2023. godini, koji su sadržani u Tabeli 7, može se zaključiti da je u 2023. godini neznatno smanjen broj čokota sposobnih za rod za 0,3%, i smanjena je ukupna ostvarena proizvodnja grožđa za 47,48% u odnosu na 2022. godinu. Ovakvo stanje u vinogradarskoj proizvodnji je rezultat jako nepovoljnih klimatskih uslova za uzgoj grožđa u 2023. godini.

3.6.1.7 Pregled stanja u proizvodnji južnog voća i maslina

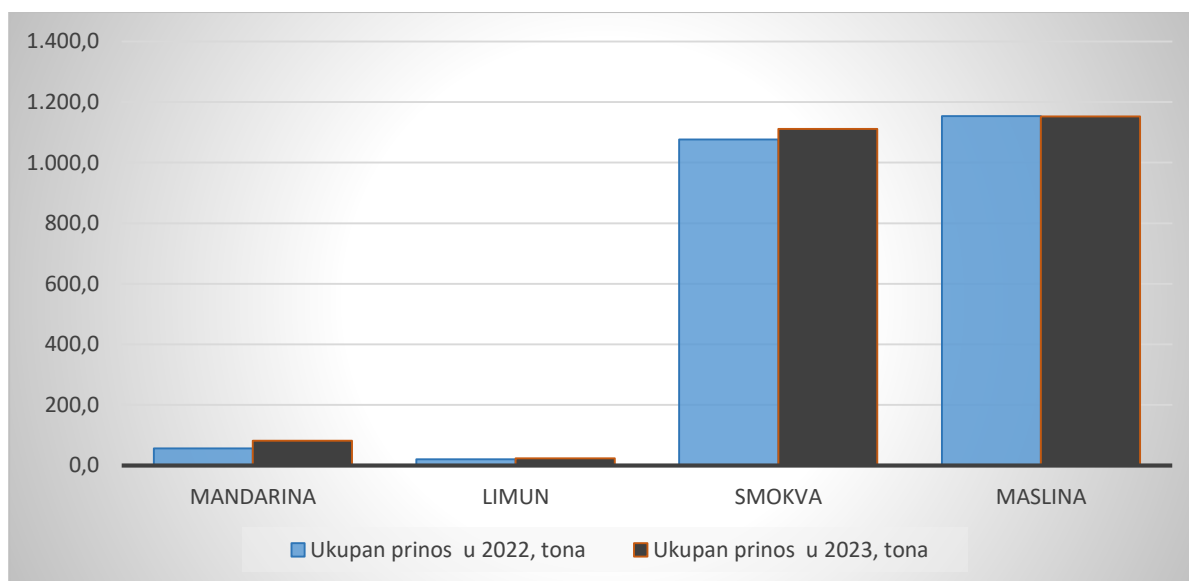
Stanje u oblasti proizvodnje južnog voća i maslina u Federaciji Bosne i Hercegovine, prikazano je u Tabeli 8. i Grafikonu 21.

Tabela 8. Pregled proizvodnje južnog voća i maslina u 2022. i 2023. godini

	Broj stabala sposobnih za rod	Prinos		Broj stabala sposobnih za rod	Prinos		Indeks uk. prinosa
		Ukupan prinos, tona	kg/stablo		Ukupan prinos, tona	kg/stablo	
	2022			2023			2023/22
Mandarina	3.500	56,3	16,1	4.000	82,3	20,6	146,2
Limun	1.150	20,9	18,2	1.350	23,3	17,3	111,5
Smokva	73.850	1.076,5	14,6	75.500	1.111,2	14,7	103,2
Maslina	95.731	1.154,0	12,1	114.009	1.152,3	10,1	99,9

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Grafikon 21 . Pregled proizvodnje južnog voća i maslina u 2022. i 2023. godini (tona)

3.6.2 Sjemenska proizvodnja u Federaciji BiH

Sjemenska proizvodnja u Federaciji BiH bilježi pad u 2023. godini u odnosu na prethodnu godinu. Proizvodnja sjemena strnog žita je smanjena za 789,8 tona u odnosu na prethodnu godinu. Proizvodnja sadnica drvenastog voća bilježi rast proizvodnje za 76.956 komada, a proizvodnja sadnica jagodičastog voća je zabilježila smanjenje u odnosu na prethodnu godinu.

Kod proizvodnje presadnica povrća imamo znatno povećanje proizvodnje u odnosu na prethodnu godinu za 534.841 komada. Ova proizvodnja u potpunosti zadovoljava domaće potrebe, a velikim dijelom se i izvozi. U 2023. godini je izvezeno na strano tržište

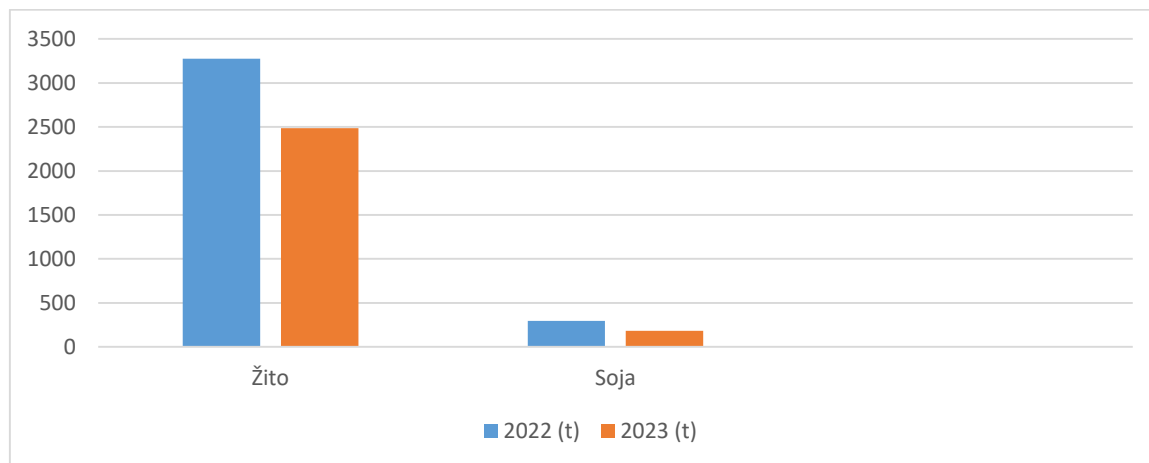
5.336.990 komada presadnica. Također možemo konstatovati da je Federacija BiH prepoznatljiva po kvalitetu presadnica povrća u zemljama EU.

Tabela 9. Pregled proizvodnje sjemena, sadnog materijala poljoprivrednog bilja i presadnica povrća u periodu 2022. i 2023. godina

Vrsta sjemena, sad. materijala i presadnica	2022.		2023.	
	Količina (t)	Površina (ha)	Količina (t)	Površina (ha)
Žito (t)	3.274,5	799,3	2.484,7	747,1
Kukuruz (t)	/	/	/	/
Soja (t)	296,8	178,3	182,4	152,4
Krompir (t)	/	/	/	/
Ukupno	3.571,3	977,6	2.667,2	899,4
Presadnice povrća (kom)	15.815.409	/	16.350.250	/
Drvenasto voće (kom)	257.323	/	334.279	/
Jagodasto voće (kom)	2.540.870	/	2.237.870	/
Vinova loza (kom)	341.675	/	154.803	/

Izvor: Federalni zavod za poljoprivredu Sarajevo, Federalni agromediteranski zavod Mostar

Grafikon 22. Proizvodnja sjemena žita i soje u 2022. i 2023. godini

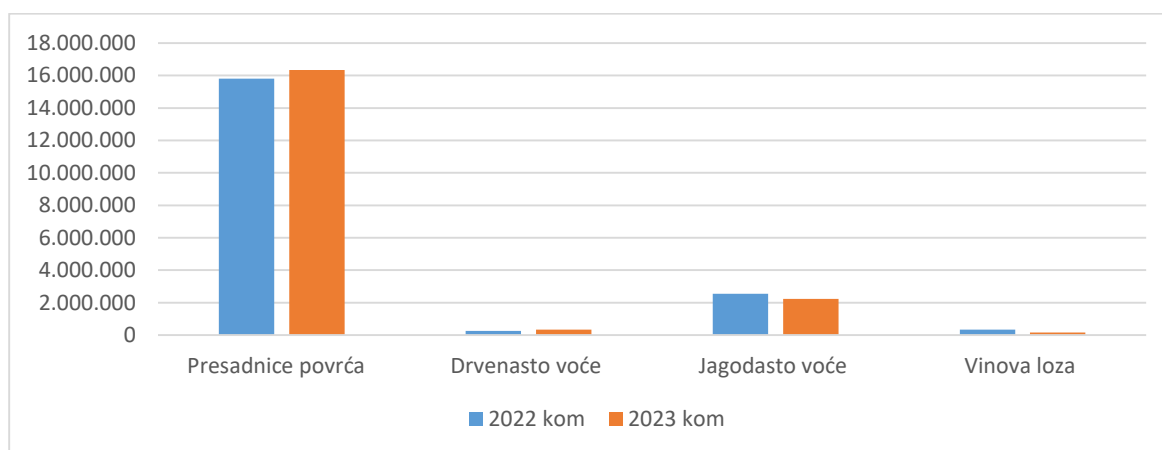

Proizvodnjom domaćeg deklarisanog sjemena smanjuje se potreba za uvoz istog, a s druge strane omogućava domaćim proizvođačima žitarica da dođu do kvalitetnijeg i jeftinijeg sjemenskog materijala. U 2023. godini došlo je do smanjenja proizvodnje sjemena žita u odnosu na prethodni period zbog problema sa zakupom državnog poljoprivrednog zemljišta.

Grafikon 23. Proizvodnja presadnica povrća za izvoz u 2022. i 2023. godini

Grafikon 24. Presadnice povrća, sadnice voća i vinove loze 2022-2023. godini

Iz Grafikona 24. i Tabele 9. vidljivo je da je u 2023. godini proizvodnja presadnica jagodičastog voća u padu, a proizvodnja presadnica povrća značajno povećana u odnosu na prethodnu godinu, kao i proizvodnja drvenastog sadnog materijala koja bilježi rast.

3.6.3 Mjere zemljišne politike

Poljoprivredno zemljište je prirodno bogatstvo, neobnovljivi prirodni resurs i dobro od općeg nacionalnog interesa, koje ima brojne funkcije: funkciju vezanu za proizvodnju hrane, vlakana, sirovina, ekološku funkciju, funkciju gradnje itd. Sve veći izazovi sa kojima se čovječanstvo suočava kao što su: klimatske promjene, porast populacije ljudi na Zemlji i procesi vezani za degradacije zemljišta, već dovode do veće potrebe i potražnje ljudi za hranom. S obzirom da je zemljište ograničavajući resurs, rješenja za nadolazeće izazove morat će se tražiti u održivom upravljanju zemljišta i povećanju njegove produktivnosti.

Zemljište ima ogromni značaj i neprocjenjivu vrijednost za život na planeti Zemlji. Međutim, zemljište je u zadnjih nekoliko desetljeća izloženo brojnim pritiscima i procesima degradacije koji su u značajnoj mjeri narušili gore navedene funkcije zemljišta i time ozbiljno dovele u opasnost funkcionisanje i održivosti ekosistema u cjelini.

Globalni trendovi u ovoj oblasti idu u smjeru povećanja cijene hrane i poljoprivrednog zemljišta tako da se radi o dobru koje postaje jedan od ključnih osnova održivog razvoja svake zemlje pa tako i BiH, odnosno Federacije BiH.

Ulazak Bosne i Hercegovine u Evropsku uniju će u velikoj mjeri uticati na njenu poljoprivrednu politiku i politiku upravljanja zemljištem. U cilju reforme poljoprivredne politike u Federaciji BiH je donesena Srednjoročna strategija razvoja poljoprivrednog sektora u Federaciji Bosne i Hercegovine 2015 - 2019 godina, a na osnovu Informacije o produženju primjene važeće Srednjoročne strategije razvoja poljoprivrednog sektora u Federaciji Bosne i Hercegovine (2015.-2019.) godina, čija je primjena produžena do kraja 2023. godine, nakon čega se u 2024. godini očekuje usvajanje nove strategije poljoprivrede i ruralnog razvoja 2021-2027. godina.

Od ostalih dokumenata u upravljanju poljoprivrednim zemljištem koriste se: Strategija gospodarenja poljoprivrednim zemljištem, Osnove uređenja zemljišta-program navodnjavanja i program okrupnjavanja posjeda u Federaciji BiH, Projekat višenamjenskog vrednovanja zemljišta u Federaciji BiH, Program ruralnog razvoja Federacije BiH (2018.-2021.), kao i drugi dokumenti koji ukazuju na potrebu posvećivanja posebne pažnje gospodarenju osnovnim resursom poljoprivredne proizvodnje - poljoprivrednim zemljištem.

Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i kantonalna resorna ministarstva dužna su voditi evidenciju o poljoprivrednom zemljištu u vlasništvu države. Kantonalna ministarstva vode posebnu evidenciju o poljoprivrednom zemljištu koje je dato u zakup, koncesiju ili je promijenilo namjenu korištenja.

3.6.3.1 Korištenje, uređenje i raspolaganje poljoprivrednim zemljištem

U Federaciji BiH korištenje, uređenje i raspolaganje poljoprivrednim zemljištem je obavezno vršiti u skladu sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu ("Službene novine Federacije BiH", broj 52/09).

Na osnovu zakonskih odredbi o poljoprivrednom zemljištu i dostavljenih podataka za 2022. i 2023. godinu od strane kantonalnih ministarstava i općina/gradova zaduženih za implementaciju predmetnog Zakona, u dole navedenim tabelama dat je pregled korištenja, uređenja i raspolaganja poljoprivrednim zemljištem

3.6.3.1.1 Korištenje poljoprivrednog zemljišta

Tabela 10. Pregled trajne promjene namjene poljoprivrednog zemljišta po kantonima u 2022. i 2023. godini

Kanton	2022.			2023.		
	Br. Investitora	Ukupna površina (m2)	Uplaćena sredstva (KM)	Br. Investitora	Ukupna površina (m2)	Uplaćena sredstva (KM)
USK	341	107,457.47	751,372.88	270	303,365.00	524,721.40
PK	39	40,585.26	125,072.81	66	45,524.00	130,241.61
TK	91	193,218.00	733,043.37	101	356,270.00	1,338,337.39

- ZELENI IZVJEŠTAJ ZA 2023. GODINU -

ZDK	603	1,332,163.00	2,142,766.99	547	1,702,566.00	3,755,027.12
BPK	7	7,134.00	11,752.00	6	5,879.00	4,246.00
SBK	356	139,236.76	178,101.14	441	313,520.80	407,954.26
HNK	61	811,616.43	726,181.89	91	3,049,887.97	692,618.33
ZHK	0	0.00	0.00	2	52,336.00	28,874.50
KS	5	3,063.00	12,514.71	13	70,103.00	35,584.43
K 10	3	776.00	288.45	18	226,112.,00	45,643.00
UKUPNO	1505	2,635,029.92	4,680,541.83	1555	6,125,563.77	6,963,248.04

Izvor podataka: Resorna kantonalna ministarstva

U 2022. godini ukupan broj investitora koji su promijenili namjenu poljoprivrednog zemljišta iznosio je 1505. Ukupna površina kojoj je promijenjena namjena poljoprivrednog zemljišta iznosila je 2,635,029.92 m². Ukupno uplaćena sredstva od promjene namjene iznosila su 4,680,541.83 KM.

U 2023. godini ukupan broj investitora koji su promijenili namjenu poljoprivrednog zemljišta iznosio je 1555. Ukupna površina kojoj je promijenjena namjena poljoprivrednog zemljišta iznosila je 6,125,563.77 m². Ukupno uplaćena sredstva od promjene namjene iznosila su 6,963,248.04 KM.

3.6.3.1.2 Uređenje poljoprivrednog zemljišta

Tabela 11. Pregled projekata uređenja i zaštite poljoprivrednog zemljišta po kantonima u 2022. i 2023. godini

Kanton	2022.		2023.	
	Broj projekata	Uređena površina (ha)	Broj projekata	Uređena površina (ha)
USK	0	0,00	0	0,00
PK	0	0,00	0	0,00
TK	0	0,00	0	0,00
ZDK	0	0,00	0	0,00
BPK	0	0,00	0	0,00
SBK	0	0,00	0	0,00
HNK	0	0,00	0	0,00
ZHK	0	0,00	0	0,00
KS	0	0,00	0	0,00
K 10	0	0,00	0	0,00
UKUPNO	0	0,00	0	0,00

Izvor podataka: dostavljeni Projekti od strane investitora

Iz tabele je vidljivo da niti jedan kanton nije dostavio nijedan projekat uređenja i zaštite poljoprivrednog zemljišta koji se sufinansiraju iz namjenskih sredstava prikupljenih od promjene namjene poljoprivrednog zemljišta, zakupa i koncesije ovom Ministarstvu na mišljenje za period 2022. i 2023. godina, iako je to propisano Zakonom o poljoprivrednom zemljištu FBiH na osnovu kojeg su kantoni u 2023. godini naplatili naknadu za promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta u iznosu od 6.963.248,04 KM.

3.6.3.1.3 Raspolaganje poljoprivrednim zemljištem

Tabela 12. Pregled poljoprivrednog zemljišta dato u zakup i koncesiju po kantonima u 2022. i 2023. godini

Kanton	2022.			2023.		
	Broj zakupoprimaca/koncesionara	Ukupna površina (ha)	Uplaćena sredstva (KM)	Broj zakupoprimaca/koncesionara	Ukupna površina (ha)	Uplaćena sredstva (KM)
USK	0	0.00	0.00	0	0.00	0.00
PK	0	0.00	0.00	0	0.00	0.00
TK	220	1,717.19	289,766.69	184	637.67	107,891.49
ZDK	1	1.12	134.80	1	26.56	10,052.00
BPK	0	0.00	0.00	1	2.62	1,414.26
SBK	15	103.30	14,448.00	0	0.00	0.00
HNK	8	52.37	3,847.00	12	324.78	40,686.89
ZHK	0	0.00	0.00	0	0.00	0.00
KS	0	0.00	0.00	0	0.00	0.00
K 10	91	3,868.00	522,872.09	10	1,139.36	78,127.17
UKUPNO	335	5,741.98	831,068.58	208	2,131.00	238,171.81

Izvor podataka: Resorna kantonalna ministarstva

U 2022. godini podatke su dostavili pet kantona i to Tuzlanski, Zeničko-dobojski, Srednjobosanski, K10 i Hercegovačko-neretvanski kanton. Ukupan broj zakupoprimaca/koncesionara na području Federacije BiH u 2022. godini je 335. Ukupna površina zakupa i koncesije poljoprivrednog zemljišta u 2022. godini iznosi 5,741.98 ha, a uplaćena sredstva od zakupa i koncesije iznose 831,068.58 KM.

U 2023. godini podatke je dostavilo pet kantona i to: K10, Bosansko-podrinjski, Zeničko-dobojski, Hercegovačko-neretvanski i Tuzlanski kanton. Ukupan broj zakupoprimaca/koncesionara na području Federacije BiH u 2023. godini je 208. Ukupna površina zakupa i koncesije poljoprivrednog zemljišta u 2023. godini iznosi 2,131.00 ha, a uplaćena sredstva od zakupa i koncesije iznose 238,171.81 KM.

Napomena: Evidenciju o poljoprivrednom zemljištu u skladu sa odredbama predmetnog Zakona i Pravilnika o sadržaju i obliku obrazaca i načinu vođenja evidencija o poljoprivrednom zemljištu ("Službene novine Federacije BiH", broj 72/09) za 2022. godinu dostavili su: Unsko-sanski, Tuzlanski, Hercegovačko-neretvanski kanton i Kanton Sarajevo, Jajce, Kalesija, Čelić, Banovići, Gradačac, Kladanj, Teočak i Sapna, Prozor-Rama, Jablanica, Neum, Čitluk, Ravno, Stolac, Konjic i Čapljina, a za 2023. godinu od deset resornih kantonalnih ministarstava podatke su dostavili Tuzlanski, Sarajevski i Hercegovačko-neretvanski kanton, a od općina: Kalesija, Gradačac, Kladanj, Čelić, Teočak i Sapna.

3.6.3.1.4 Ostale aktivnosti

1. Aktivnosti na zaštiti državnog poljoprivrednog zemljišta od strane svih nivoa vlasti koji trebaju zaštititi poljoprivredno zemljište kao prirodno bogatstvo i dobro od općeg interesa čiji značaj je ogroman, ali mu se u proteklom periodu nije pridavao značaj koji ono zaslužuje. Ovo Ministarstvo već duži vremenski period poduzima sve zakonom dopuštene radnje da se poljoprivredno zemljište zaštiti, a posebno poljoprivredno zemljište u vlasništvu države. S tim u vezi obaviještena su

Pravobranilaštva svih nivoa vlasti kao i inspekcija, te su iste upoznate sa uočenim nepravilnostima po pitanju raspolaganja ovim zemljištem. Vlada Federacije BiH je donijela Zaključak V broj 1643/2023 od 15.11.2023. godine u kojem je definisano da se prilikom izdavanja poljoprivredne saglasnosti o promjeni namjene poljoprivrednog zemljišta u privatnom vlasništvu, potrebno pridržavati odredbi Zakona o poljoprivrednom zemljištu („Službene novine Federacije BiH“, broj 52/09) i usaglašenosti prostorno-planske dokumentacije koja je utvrđena na osnovu karti upotrebne vrijednosti zemljišta. Također promjena namjene poljoprivrednog i šumskog zemljišta u vlasništvu države Bosne i Hercegovine, koje se u skladu sa odredbama Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom BiH („Službeni glasnik BiH“ br. 18/05, 29/06, 85/06, 32/07, 41/07, 74/07, 99/07, 58/08 i 22/22) smatra imovinom Bosne i Hercegovine, neće se vršiti do donošenja zakona o državnoj imovini;

2. Aktivnosti oko izrade prostornih planova kantona na području Federacije Bosne i Hercegovine, kao i aktivnosti vezanih za investiranje u obnovljive izvore energije (solarni paneli, vjetrenjače i dr.) trebaju se provoditi u skladu sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu;
3. Aktivnosti oko izmjene Zakona o poljoprivrednom zemljištu, kao i izrada novog Pravilnika o utvrđivanju dozvoljenih količina štetnih i opasnih materija u zemljištu i metode njihovog ispitivanja (Službene novine Federacije BiH br.96/22);
4. Aktivnosti općina/gradova na području Federacije BiH oko donošenja Programa gospodarenja državnim poljoprivrednim zemljištem. Općine/Gradovi koji još uvijek nisu usvojili Program gospodarenja u skladu sa predmetnim Zakonom ne mogu raspolagati poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države;
5. Aktivnosti oko nastavka rada na Projektu Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH sa predloženim naslovom: Stvaranje podsticajnog okruženja za podršku implementaciji LDN - (Land degradation neutrality), a kroz jačanje nacionalnih i lokalnih kapaciteta i uspostavljanje Sistema monitoringa i izvještavanja LDN-a u Bosni i Hercegovini.

3.7 Pregled stanja u animalnoj proizvodnji u 2023. godini

Donošenjem Zakona o stočarstvu utvrđeni su okviri za institucijske strukture, nadležnosti, odgovornosti, linije izvještavanja, mehanizme koordinacije, procesa konsultacija, prava, obaveze i način provođenja mjera na svim nivoima vlasti u Federaciji BiH u oblasti uzgoja uzgojno vrijednih životinja, kao i regulisanje odnosa u oblasti uzgoja uzgojno vrijednih životinja, utvrđivanje mehanizma za optimalan pristup u oblasti uzgoja uzgojno vrijednih životinja i vođenje registara uzgoja, kao i registara uzgajivača na prostoru Federacije BiH.

3.7.1 Govedarstvo

U Federaciji Bosne i Hercegovine govedarska proizvodnja je jako zastupljena i značajna i kao takva ima za cilj organizovati takve proizvodne sisteme koji će osigurati dovoljne količine kravljeg mlijeka i goveđeg mesa ne samo za potrebe naše zemlje, nego i osigurati viškove za mogući izvoz. Takva proizvodnja u sistemu održive govedarske proizvodnje

treba pronaći ravnotežu između privrednih interesa, zaštite okoline i udovoljavanju socijalnim zahtjevima. Najvećim dijelom se oslanja na srednja i mala gazdinstva, a manjim dijelom na velike proizvodne jedinice.

Sadašnje stanje govedarske proizvodnje još uvijek nije na potrebnom nivou, a intencija je dostići zadovoljavajuće količine mesa i mlijeka.

Ograničavajući faktori između ostalog su:

- usitnjena imanja,
- mali broj grla na imanjima (3 do 10),
- neadekvatni uslovi držanja stoke,
- nepovoljni krediti za poljoprivredu kao niskoakumulativnu granu privrede,
- nerazvijena savjetodavna služba,
- needuciranost farmera u domenu govedarske proizvodnje, što se očituje u veoma niskom nivou proizvodnje po kravi.

U cilju podizanja konkurentnosti govedarske proizvodnje na ovako otvorenom tržištu i zadovoljavanju potreba za mlijekom i mesom naše zemlje, nužno je u govedarstvu uspostaviti nove proizvodne sisteme koji će se veličinom proizvodne jedinice (farme), nivoom proizvodnje, te primjenom tehnoloških procesa moći nositi sa proizvodnim sistemima zemalja iz okruženja.

Pored navedenog, ima i drugih faktora koji bitno utiču na sadašnje stanje i trendove u govedarskoj proizvodnji, a to su stanje u prerađivačkoj industriji mlijeka, u mesoprerađivačkoj industriji i njihovoj međusobnoj povezanosti, što se ogleda kroz kvalitet mlijeka i mliječnih proizvoda kao i kvalitet mesa i mesnih proizvoda.

Posebno je naglašen problem cjenovnih odnosa u otkupu sirovina.

Tabela 13. Brojno stanje goveda 2022.- 2023. godina

Godina	Ukupno goveda	Krave i steone junice
2022.	193.902	131.567
2023.	197.169	132.782

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Prema statističkim podacima u 2023. godini došlo je do povećanja brojnog stanja goveda u Federaciji BiH u odnosu na 2022. godinu kao i povećanja broja krava i steonih junica.

Tabela 14. Brojno stanje goveda (po kategorijama) po kantonima u 2022. godini

Kantoni	Goveda (2022.)				Goveda %			
	Muzna grla	Junice	Sistem krava tele	Tov junadi	Muzna grla	Junice	Sistem krava tele	Tov junadi
USK	13.384	3.050	660	3.357	16,9	11,8	5,9	17,5
PK	990	180	20	750	1,2	0,7	0,2	3,9
TK	26.498	6.934	230	7.629	33,4	26,9	2,0	39,7
ZDK	14.100	10.100	1.200	2.250	17,8	39,2	10,7	11,7
BPK	842	78		5	1,1	0,3	0,0	0,0
SBK	4.116	706	274	485	5,2	2,7	2,4	2,5
HNK	4.795	1.115	1.868	490	6,0	4,3	16,6	2,6
ZHK	2.158	242	618	730	2,7	0,9	5,5	3,8
KS	5.340	1.370	540	1.235	6,7	5,3	4,8	6,4
K10	7.201	1.971	5.814	2.284	9,1	7,7	51,8	11,9
UKUPNO	79.424	25.746	11.224	19.215	100	100	100	100

Izvor podataka: Nadležna kantonalna ministarstva i vlastiti obračun

Prema podacima nadležnih kantonalnih ministarstava došlo je do smanjenja brojnog stanja goveda, jer je došlo do smanjenja broja muznih grla, junica i tovnih junadi. Došlo je do manjeg povećanja broja grla u sistemu krava tele.

Tabela 15. Brojno stanje goveda (po kategorijama) po kantonima u 2023. godini

Kantoni	Goveda (2023.)				Goveda %			
	Muzna grla	Junice	Sistem krava tele	Tov junadi	Muzna grla	Junice	Sistem krava tele	Tov junadi
USK	12.743	3.454	655	3.348	16,2	14,1	4,4	17,9
PK	800	160	20	650	1,0	0,7	0,1	3,5
TK	24.687	6.429	330	6.948	31,4	26,2	2,2	37,1
ZDK	14.300	10.000	1.100	2.400	18,2	40,8	7,4	12,8
BPK	736	104		6	0,9	0,4	0,0	0,0
SBK	5.396	588	537	542	6,9	2,4	3,6	2,9
HNK	4.550	910	2.100	505	5,8	0,4	14,1	2,7
ZHK	2.140	220	650	800	2,7	0,9	4,4	4,3
KS	5.306	1.248	573	1.235	6,8	5,1	3,9	6,6
K10	7.902	2.241	5.897	2.289	10,1	9,1	59,8	12,2
UKUPNO	78.560	25.354	11.862	18.723	100	100	100	100

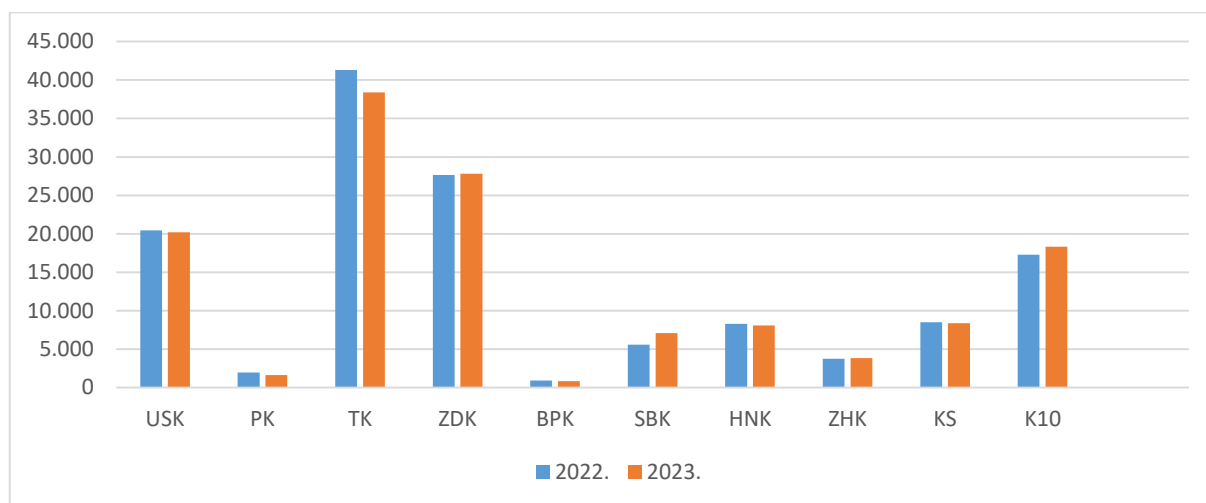
Izvor podataka: Nadležna kantonalna ministarstva i vlastiti obračun

Tabela 16. Brojno stanje goveda po kantonima u Federaciji BiH 2022.-2023.

Kantoni	2022.	2023.
USK	20.451	20.200
PK	1.940	1.630
TK	41.291	38.394
ZDK	27.650	27.800
BPK	925	846
SBK	5.581	7.063
HNK	8.268	8.065
ZHK	3.748	3.810
KS	8.485	8.362
K10	17.270	18.329
UKUPNO	135.609	134.499

Izvor podataka: Nadležna kantonalna ministarstva

Grafikon 25. Brojno stanje goveda po kantonima u Federaciji BiH 2022.-2023.

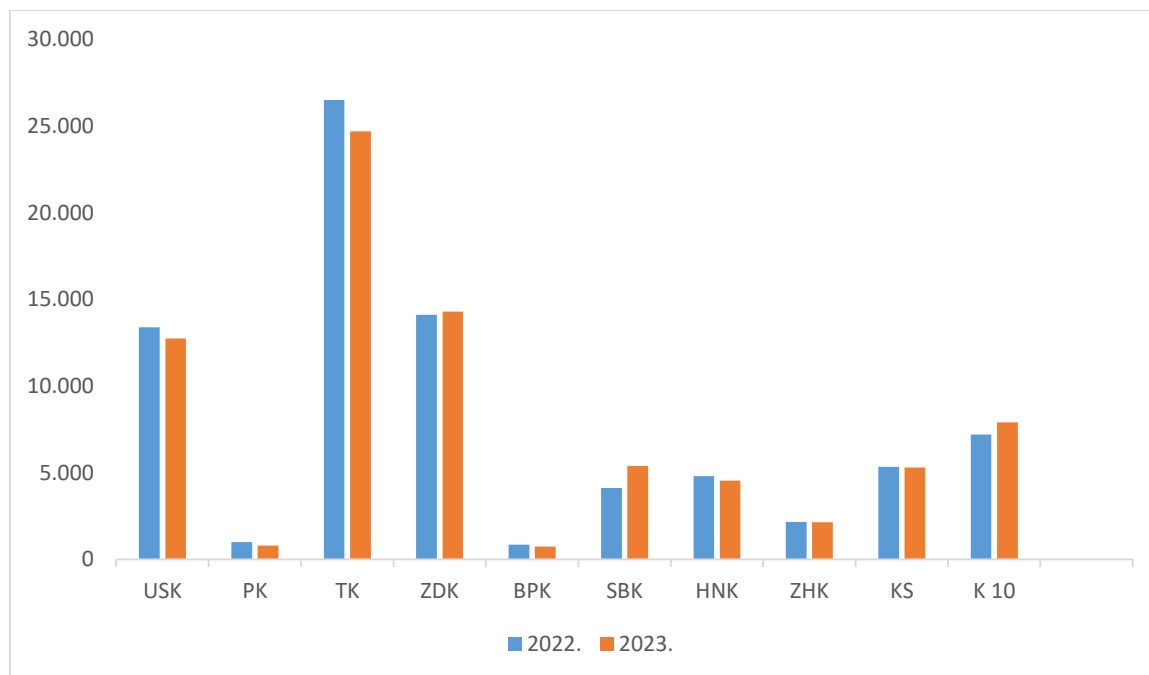
Zbog sve zahtjevnijeg tržišta za proizvodnju kvalitetnog mlijeka koja podrazumijeva primjenu standarda o kvaliteti sirovog i svježeg mlijeka, veći broj malih poljoprivrednih proizvođača koji ne mogu zadovoljiti propisane standarde (uslovi držanja, higijenski paket i sl.) ne isporučuju mlijeko za tržište zbog čega se prestaju baviti ovom proizvodnjom čime se smanjuje broj muznih grla. S druge strane velike farme, su uglavnom osavremenile svoje proizvodne kapacitete, tehnologiju proizvodnje, primjenjuju zootehničke mjere, te imaju visok stepen iskorištenosti genetskog potencijala grla i proizvodnost po grlu, dostižući proizvodnju po grlu na nivou evropskih farmi.

Tabela 17. Broj muznih grla i proizvodnja mlijeka po kantonima u F BiH 2022.- 2023. godina

Kanton	2022.				2023.			
	Muzna grla		Proizvodnja mlijeka		Muzna grla		Proizvodnja mlijeka	
	Broj krava	%	Litara	%	Broj krava	%	Litara	%
USK	13.384	16,9	44.096.837	20,5	12.743	16,2	42.277.664	19,8
PK	990	1,2	4.000.000	1,9	800	1,0	3.200.000	1,5
TK	26.498	33,4	66.762.212	31,0	24.687	31,4	67.035.005	31,4
ZDK	14.100	17,8	25.000.000	11,6	14.300	18,2	25.000.000	11,7
BPK	842	1,1	1.995.600	0,9	736	0,9	1.736.800	0,8
SBK	4.116	5,2	16.178.867	7,5	5.396	6,9	17.399.421	8,1
HNK	4.795	6,0	15.519.400	7,2	4.550	5,8	15.510.000	7,3
ZHK	2.158	2,7	5.560.000	2,6	2.140	2,7	5.350.000	2,5
KS	5.340	6,7	17.888.096	8,3	5.306	6,8	18.344.068	8,6
K 10	7.201	9,1	18.128.640	8,4	7.902	10,1	17.843.078	8,3
UKUPNO	83.149	100,0	237.468.827	100,0	78.560		213.696.036	

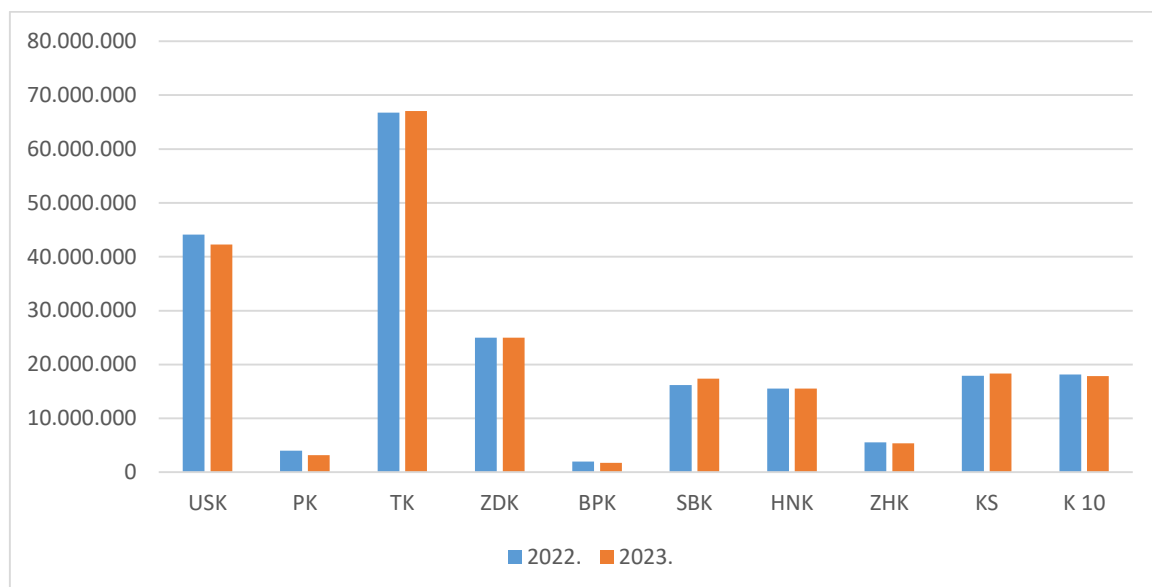
Izvor podataka: Nadležna kantonalna ministarstva i vlastiti izračun

Grafikon 26. Broj muznih grla po kantonima u Federaciji BiH

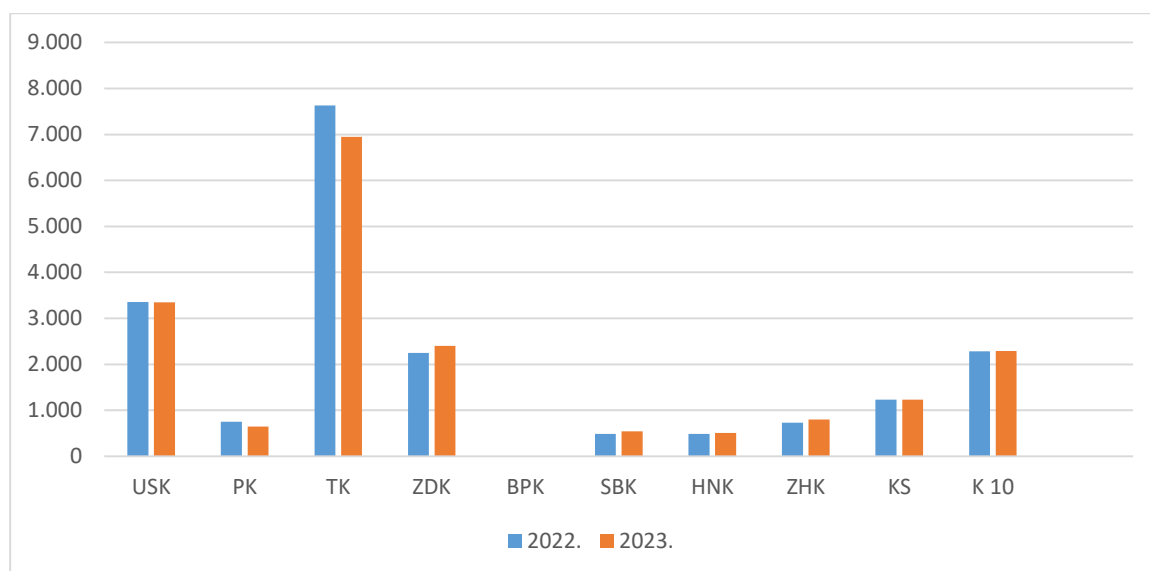
Iz Tabele 17. i Grafikona 26. vidljivo je da je u Federaciji BiH došlo do smanjenja broja muznih grla. Prema navedenim podacima vidljivo je da se najveći broj muznih grla nalazi u Tuzlanskom, Zeničko-dobojskom i Unsko-sanskom kantonu.

Grafikon 27. Proizvedene količine mlijeka po kantonima u Federaciji BiH

Iz Tabele 17. i Grafikona 27. vidljivo je da je došlo do blagog smanjenja proizvodnje mlijeka u Federaciji BiH u 2023. u odnosu na 2022. godinu. Najveće količine proizvedenog mlijeka su u Tuzlanskom, Unsko-sanskom i Zeničko-dobojskom kantonu.

Grafikon 28. Brojno stanje tovnih grla po kantonima u Federaciji BiH

Iz Grafikona 28. vidljivo je da je u Federaciji BiH došlo do smanjenja broja tovnih junadi u 2023. u odnosu na 2022. godinu. Najveći broj tovnih junadi nalazi se u Tuzlanskom, Unsko-sanskom kantonu i K10.

3.7.2 Ovčarstvo

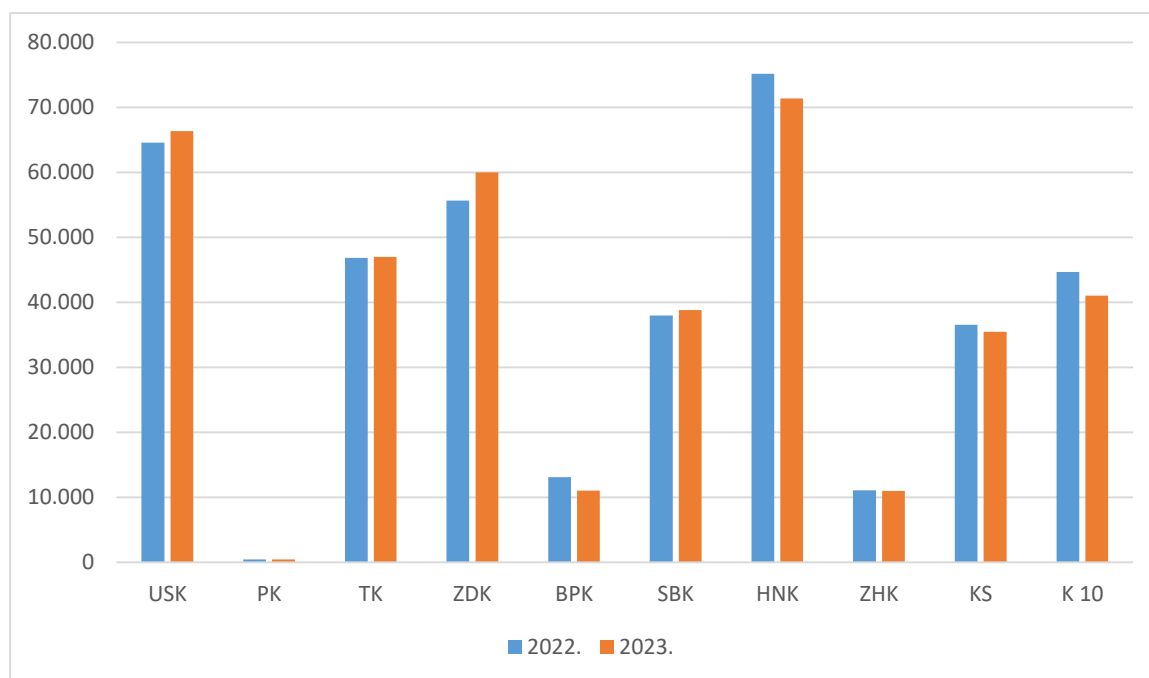
Ovčarstvo je veoma važna grana stočarstva koja je zastupljena najvećim dijelom u ruralnim područjima Federacije BiH, kao takva čini značajan izvor prihoda za stanovništvo, a ogleda se u proizvodnji mlijeka, autohtonih sireva i mesa. Pri tome se vlasnicima stada nude različite mogućnosti usmjeravanja proizvodnje prema većem ili manjem preferiranju mesa ili mlijeka, što, uz genetske usmjerenosti, ovisi o nekoliko važnih ekonomskih i socioloških faktora. Značajno je napomenuti da se sve veći broj proizvođača mlijeka odlučuje za proizvodnju domaćih autohtonih sireva, što u konačnici stvara veću dodatnu vrijednost i povećava dobit ove vrste proizvodnje.

Tabela 18. Broj ovaca u Federaciji BiH po kantonima (2022.-2023. godina)

Kanton	Broj ovaca u 2022.g.	%	Broj ovaca u 2023.g.	%
USK	64.542	16,7	66.320	17,3
PK	450	0,1	420	0,1
TK	46.845	12,1	47.002	12,3
ZDK	55.650	14,4	60.000	15,7
BPK	13.100	3,4	11.040	2,9
SBK	37.944	9,8	38.813	10,1
HNK	75.170	19,5	71.350	18,7
ZHK	11.100	2,9	11.000	2,9
KS	36.536	9,5	35.464	9,3
K10	44.651	11,6	41.032	10,7
UKUPNO	385.988	100	382.441	100

Izvor podataka: Nadležna kantonalna ministarstva

Grafikon 29. Brojno stanje ovaca po kantonima u Federaciji BiH

Prema podacima iz kantonalnih ministarstava nadležnih za poslove poljoprivrede u Federaciji BiH došlo je do smanjenja brojnog stanja ovaca.

Najveći broj ovaca nalazi se u Hercegovačko-neretvanskom, Unsko-sanskom i Zeničko-dobojskom kantonu.

3.7.3 Kozarstvo

U Federaciji BiH imamo značajan dio prirodnih resursa za uzgoj koza i to u različitim sistemima poput otvorenih i poluotvorenih pašnjaka, uzgoja u stajama i kombinovanom uzgoju. Danas se u Federaciji BiH svi navedeni sistemi uzgoja koza mogu vidjeti u praksi.

Postoje moderne komercijalne farme sa visokim ulaganjima u objekte i opremu sa orijentacijom na proizvodnju mlijeka kao i komercijalne farme sa improvizovanim stajama koje obezbjeđuju minimum standarda sa osnovnom opremom.

U Tabeli 19. prikazano ukupno brojno stanje koza u Federaciji BiH, sa pregledom grla koja se mužu i proizvedenom količinom mlijeka po muznom grlu.

Tabela 19. Brojno stanje koza u 2022.- 2023. godina

Godina	Ukupno grla	Broj muzenih koza	Količina mlijeka po muznom grlu (litra)
2022.	41.369	24.395	194
2023.	40.763	24.174	195

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku vidljivo je da je u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu došlo do blagog smanjenja ukupnog broja koza i broja muznih grla, ali povećanja količina mlijeka po pomuzenoj kozi.

Ministarstvo je prepoznalo ovaj vid proizvodnje kao veoma važnu granu u stočarstvu i godinama se ova proizvodnja značajno podržava uz povećanje podrške po litri mlijeka, kako bi se zadovoljile potrebe za kozjim mlijekom.

Uprkos podrškama Ministarstva, kozarstvo se nije značajno razvijalo i ako postoji organizovani otkup mlijeka i prodaja kozjeg mesa.

Tabela 20. Brojno stanje koza u Federaciji BiH po kantonima 2022.-2023. godina

Kanton	Broj koza u 2022.	%	Broj koza u 2023.	%
USK	1.808	6,8	1.777	7,3
PK	20	0,1	50	0,2
TK	5.648	21,3	6.133	25,1
ZDK	2.200	8,3	1.800	7,4
BPK	650	2,5	579	2,4
SBK	286	1,1	438	1,8
HNK	8.400	31,7	6.700	27,5

- ZELENI IZVJEŠTAJ ZA 2023. GODINU -

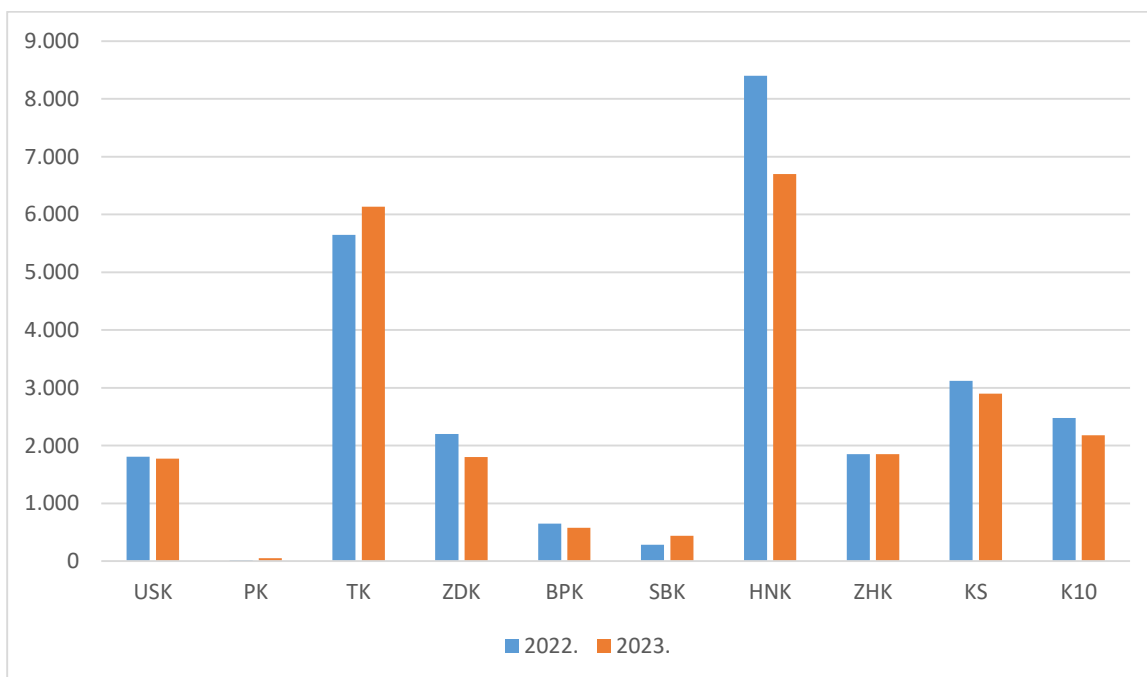
ZHK	1.850	7,0	1.850	7,6
KS	3.121	11,8	2.900	11,9
K10	2.478	9,4	2.179	8,9
UKUPNO	26.461	100,0	24.406	100

Izvor: Kantonalna ministarstva nadležna za poslove poljoprivrede i vlastiti obračun

Iz Tabele 20. i Grafikona 30., a prema podacima iz kantonalnih ministarstava nadležnih za poslove poljoprivrede, vidljivo je da je u Federaciji BiH u 2023. godini došlo do smanjenja brojnog stanja koza u odnosu na 2022. godinu.

Najveći broj koza nalazi se u Hercegovačko-neretvanskom i Tuzlanskom kantonu.

Grafikon 30. Brojno stanje koza po kantonima u Federaciji BiH

3.7.4 Svinjogojstvo

Trenutno stanje u svinjogojskoj proizvodnji u Federaciji BiH nije na zadovoljavajućem nivou i ne osigurava dovoljnu proizvodnju svinjskog mesa za domaće potrebe. Razlozi za ovakvo stanje se mogu svesti na sljedeće faktore: potpuno liberalizirano tržište mesa u BiH, mali broj rasplodnih i tovnihi grla na gazdinstvu, usitnjena imanja (malo obradive površine), neodgovarajući uslovi držanja, loš pasminski sastav, nedostatak uzgojno – selekcijskog rada u sektoru i slaba educiranost proizvođača svinjskog mesa i dr.

U Federaciji BiH u područjima gdje se uzgajaju svinje prakticira se samo završna faza proizvodnog ciklusa odnosno tov svinja. Tov svinja se zasniva na uvezenoj prasadi i to s ciljem podmirivanja domaćeg tržišta. U mesoprerađivačkoj industriji domaća sirovina je zastupljena u veoma malom procentu, jer je većina sirovine iz uvoza. Ovaj način proizvodnje u svinjogojstvu se nastavio i u 2023. godini.

Tabela 21. Brojno stanje svinja 2022.- 2023. godina

Godina	Ukupno svinja	Krmače i suprasne nazimice
2022.	81.188	8.164
2023.	80.433	7.752

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Prema statističkim podacima u 2023. godini došlo je do smanjenja ukupnog broja svinja, broja krmača i suprasnih nazimica u odnosu na 2022. godinu.

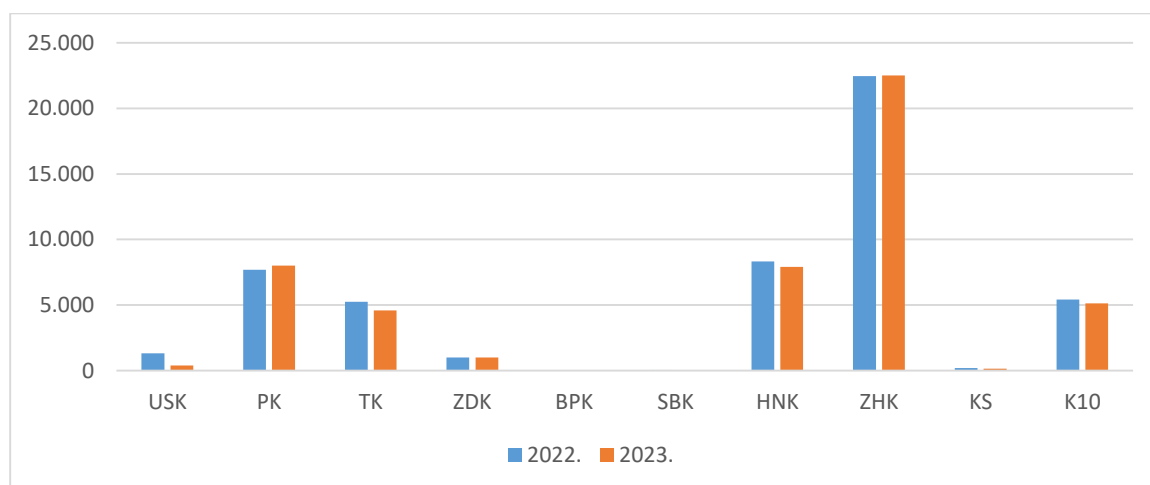
Tabela 22. Brojno stanje tovljenika (tovnih svinja) po kantonima u FBiH 2022/2023

Kanton	2022. god.	2023. god.
USK	1.321	396
PK	7.700	8.000
TK	5.248	4.583
ZDK	1.000	1.000
BPK	0	0
SBK	62	0
HNK	8.315	7.900
ZHK	22.460	22.500
KS	208	159
K10	5.412	5.124
Ukupno	51.726	49.662

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

Iz Tabele 22. i Grafikona 31., a prema podacima kantonalnih ministarstava nadležnih za poslove poljoprivrede vidljivo je da je u Federaciji BiH smanjen broj tovljenika u 2023. u odnosu na 2022. godinu. Najveći broj tovnih grla zabilježen je u Zapadno-hercegovačkom, Posavskom i Hercegovačko-neretvanskom kantonu.

Grafikon 31. Brojno stanje tovljenika po kantonima u Federaciji BiH 2022.-2023.

3.7.5 Pčelarstvo

Najveći značaj pčelarstva, pored proizvodnje meda i ostalih pčelinjih proizvoda ogleda se u oprašivanju poljoprivrednog bilja, jer bi poljoprivredna proizvodnja bila nezamisliva bez pčela. U poređenju sa drugim industrijskim razvijenim zemljama, imamo izuzetno čistu i zdravu prirodu, što rezultira proizvodnjom kvalitetnog i zdravstveno ispravnog meda, kao i drugih pčelinjih proizvoda i matica.

Pčelarstvo je regulisano Zakonom o stočarstvu. U skladu sa navedenim Zakonom, u 2018. godini donesen je Pravilnik o pčelarstvu („Službene novine Federacije BiH“ br. 31/18) kojim su definisani uslovi za bavljenje pčelarstvom, razmnožavanje pčela, lokacije pčelinjaka, paša pčela i njihova selidba, uspostavljanje katastra pčelinje paše, prodaja pčela, matica i pčelinjih proizvoda i uspostavljanje registra košnica i pčelara.

Početkom 2019. godine uspostavljen je Registar pčelara i pčelinjaka.

Tabela 23. Podaci o broju pčelinjih zajednica i količinama proizvedenog meda 2022.-2023. godina

Godina	Broj košnica	Ukupna proizvodnja meda/tona	Proizvodnja meda po košnici/kg
2022.	250.899	2.549	10,2
2023.	259.041	2.093	8,1

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Prema statističkim podacima u Federaciji BiH u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu došlo je do povećanja broja pčelinjih zajednica ali smanjenja proizvodnje meda po košnici i ukupnih količina meda.

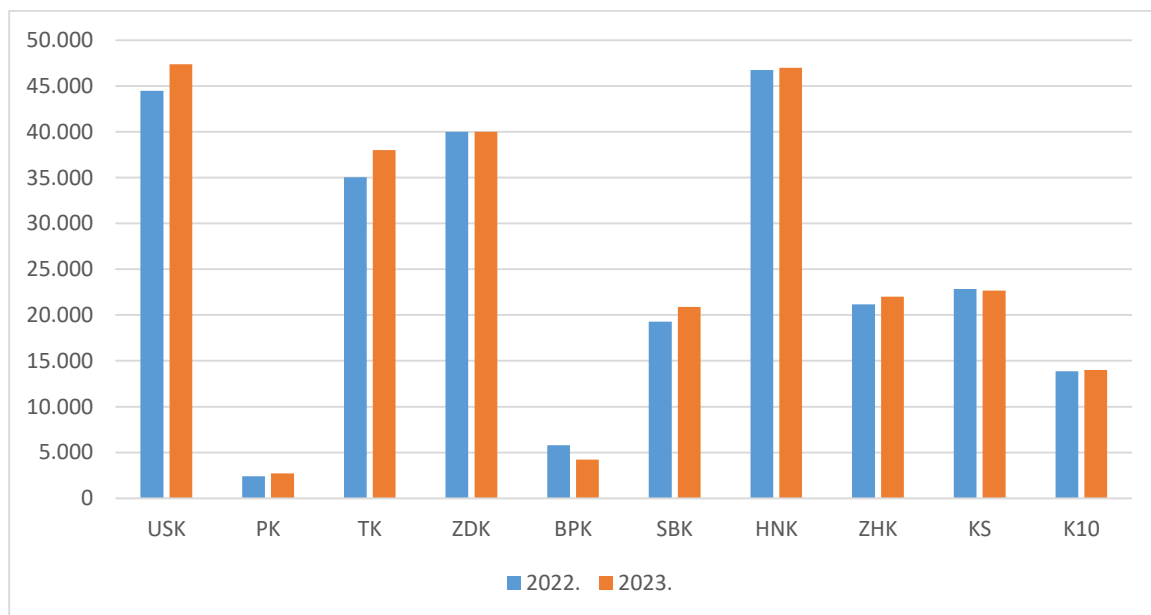
U Federaciji BiH imamo mali broj velikih proizvođača meda i pčelinjih proizvoda kao i onih koji se bave proizvodnjom i prodajom matica. Analizom je utvrđeno da pčelarstvo u većini slučajeva predstavlja dodatni izvor prihoda kod najvećeg broja pčelara, a isti med i druge proizvode prodaju izvan sistema. Da bi mogao prodavati svoj med, kao i druge pčelinje proizvode i matice na tržištu, proizvođač mora biti registrovan kao obrt, pravni subjekt ili farma i da ispunjava sve sanitarne uslove. Također mora vršiti i redovne analize kvalitete meda i provoditi zdravstvene mjere na pčelinjaku.

Tabela 24. Broj pčelinjih zajednica i proizvodnja meda po kantonima u Federaciji BiH u 2022. – 2023. godina

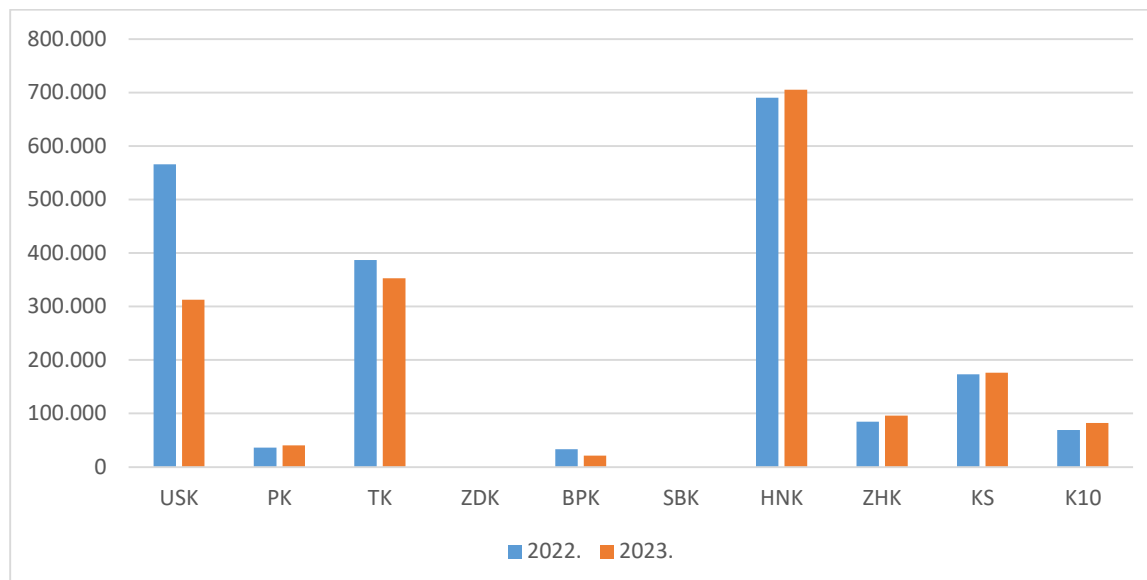
Kanton	2022.				2023.			
	Broj pčelinjih zajednica (kom)	%	Količina meda (kg)	%	Broj pčelinjih zajednica (kom)	%	Količina meda (kg)	%
USK	44.480	17,7	566.084	27,8	47.367	18,3	312.400	17,5
PK	2.400	1,0	36.000	1,8	2.700	1,0	40.500	2,3
TK	35.035	13,9	386.795	19,0	38.015	14,7	352.745	19,8
ZDK	40.000	15,9	-	0,0	40.000	15,5		0,0
BPK	5.785	2,3	33.350	1,6	4.230	1,6	21.160	1,2
SBK	19.262	7,7	-	0,0	20.900	8,1		0,0
HNK	46.762	18,6	690.000	33,8	47.000	18,2	705.000	39,5
ZHK	21.150	8,4	84.600	4,1	22.000	8,5	96.000	5,4
KS	22.835	9,1	173.551	8,5	22.667	8,8	176.040	9,9
K10	13.865	5,5	69.395	3,4	13.989	5,4	82.124	4,6
UKUPNO	251.574	100	2.039.775	100	258.868	100	1.785.969	100

Izvor: Kantonalna ministarstva nadležna za poslove poljoprivrede i vlastiti izračun

Grafikon 32. Broj pčelinjih zajednica po kantonima u Federaciji BiH

Grafikon 33. Proizvedene količine meda po kantonima u Federaciji BiH

Prema podacima kantonalnih ministarstava nadležnih za poslove poljoprivrede u Federaciji BiH u 2023. u odnosu na 2022. godinu došlo je do povećanja broja pčelinjih zajednica, ali do smanjenja proizvodnje meda, što je vidljivo iz navedene tabele i grafikona.

Također je vidljivo da je najveći broj košnica lociran u tri kantona i to: Unsko-sanskom, Hercegovačko- neretvanskom i Zeničko-dobojskom kantonu.

Najveća proizvodnja meda je u Hercegovačko-neretvanskom kantonu gdje je došlo do povećanja proizvedenih količina meda, Tuzlanskom i Unsko-sanskom kantonu.

3.7.6 Peradarstvo

Peradarstvo, kao jedna od grana stočarstva, ima bitno mjesto u poljoprivrednoj proizvodnji. To proizilazi iz činjenice da je savremeno peradarstvo najintenzivniji oblik stočarstva i ima potpuno industrijsko značenje.

Važnost peradarstva očituje se prvenstveno u proizvodnji mesa i jaja, koja predstavlja jedan od najefikasnijih i najbržih načina dobivanja visokokvalitetnih animalnih proizvoda za ishranu ljudi.

Proizvodnja mesa peradi u Federaciji BiH zasniva se uglavnom na proizvodnji mesa pilića.

Proizvodnja pilećeg mesa (brojleri) je značajno zastupljena u Federaciji BiH i kao takva je konkurentnija u odnosu na druge proizvodnje. Naši proizvođači pilećeg mesa uz gotovo dostignute evropske uslove proizvodnje imaju dobre preduslove za bavljenje ovom proizvodnjom.

Tabela 25. Podaci u peradarskoj proizvodnji u Federaciji BiH u hiljadama, 2022.- 2023. godine

Godina	Broj peradi/hiljada kljun	Broj koka nosilja/hiljada kljun
2022.	12.222	1.735
2023.	12.652	1.624

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Iz Tabele 25. je vidljivo da je u Federaciji BiH u 2023. godini ukupan broj peradi povećan u odnosu na 2022. godinu, a smanjen broj koka nosilja.

Tabela 26. Broj peradi matičnih jata po kantonima u 2022.- 2023. godina

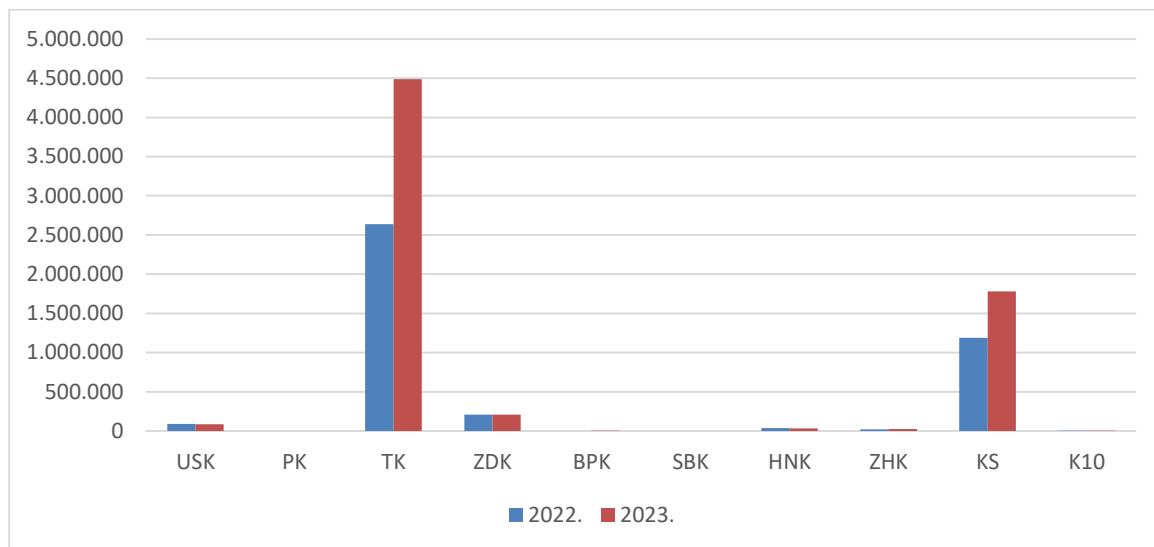
Kantoni	2022.			2023.		
	Pilenke teške lin./kljun	Pilenke lahke lin./kljun	18-sedm. pilenke/kljun	Pilenke teške lin./kljun	Pilenke lahke lin./kljun	18-sedm. pilenke/kljun
USK	88.720	79.000	14.370	87.600	55.500	14.370
PK	0	0	55.000	0	10.000	70.000
TK	2.637.400	269.000	150.680	4.488.700	284.500	129.900
ZDK	210.000	0	23.000	210.000	0	23.000
BPK	0	0	0	150	0	0
SBK	0	0	33.200	0	0	35.250
HNK	36.200	49.400	31.500	31.300	47.500	31.500
ZHK	22.180	31.120	19.380	23.200	30.000	20.000
KS	1.187.249	8.300	82.940	1.779.000	2.835	81.300
K10	2.100	1.908	6.054	2.003	1.813	5.934
UKUPNO	4.183.849	438.728	416.124	6.621.953	432.148	411.254

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

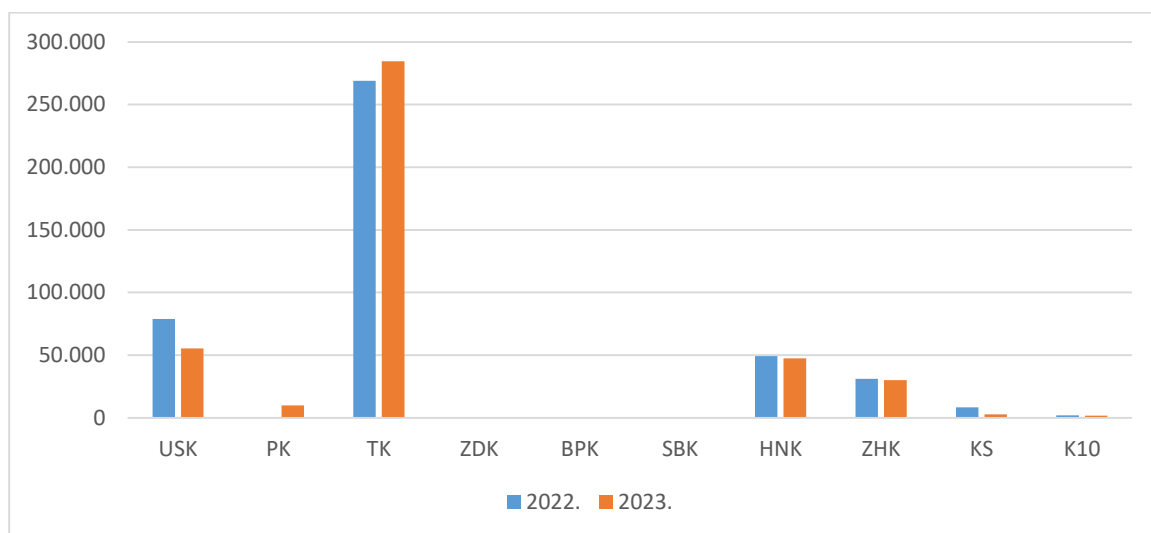
Iz Tabele 26. i Grafikona 34., 35. i 36. vidljivo je da je u 2023. godini u Federaciji BiH došlo do povećanja broja teških, a smanjenja broja lakih linija i 18-sedmičnih pilenki.

U Tuzlanskom i Kantonu Sarajevo primjetan je znatan porast u proizvodnji teških linija.

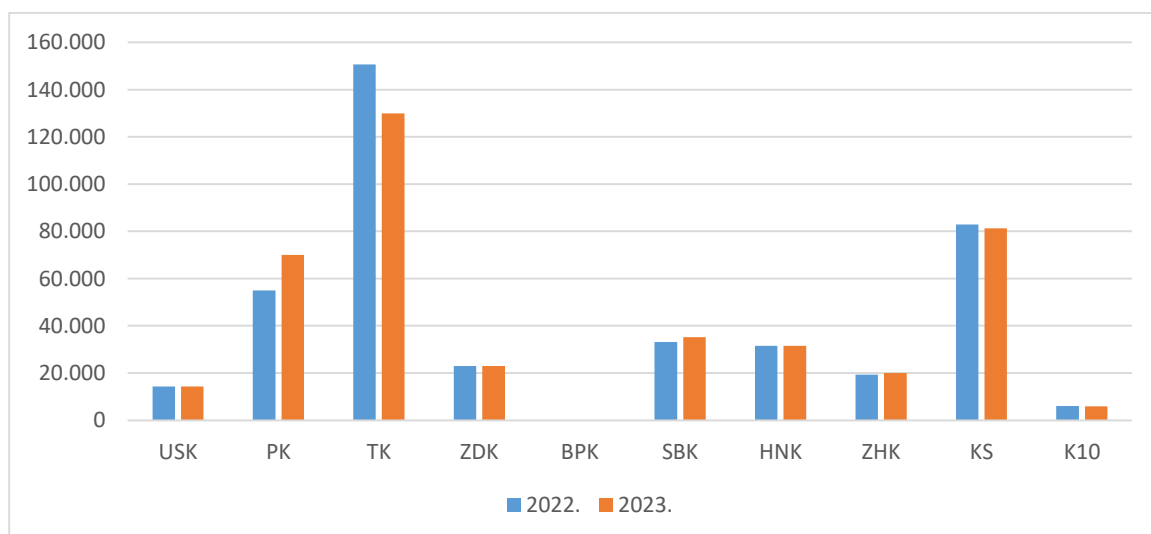
Grafikon 34. Brojno stanje pilenki teških linija po kantonima u Federaciji BiH

Grafikon 35. Brojno stanje pilenki lahkih linija po kantonima u Federaciji BiH

Grafikon 36. Brojno stanje 18-sedmičnih pilenki po kantonima u Federaciji BiH

3.7.7 Akvakultura

Obim proizvodnje u sektoru ribarstva i akvakulture u 2023. godini povećan je za oko 3% u odnosu na prethodnu godinu. Ostvareno povećanje je rezultat povećane proizvodnje konzumne kalifornijske pastrmke i potočne zlatovčice. Proizvodnja drugih vrsta slatkovodnih i morskih riba kao i školjki ostala je gotovo ista kao i prethodne godine, što je uslovljeno proizvodnim kapacitetima.

Ukupna proizvodnja slatkovodne konzumne ribe u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2023. godini iznosila je oko 2.990 t konzumne ribe. Najveći udio u proizvodnji slatkovodne ribe čini konzumna kalifornijska pastrmka (oko 94%). Ukupno je proizvedeno oko 2.810 t konzumne kalifornijske pastrmke. U 2023. godini došlo je i do povećanja proizvodnje konzumne potočne zlatovčice za oko 10 t, pa njena ukupna proizvodnja u ovoj godini iznosi oko 70 t. Ukupna proizvodnja konzumne potočne pastrmke u 2023. godini ostala je na nivou proizvodnje u prethodnoj godini i iznosi oko 110 t.

Ukupna proizvodnja morske ribe i drugih morskih organizama (dagnji i kamenica) u 2023. godini je dostigla nivo proizvodnje iz prethodne godine i iznosila je 220 t. Najveći udio proizvodnje u marikulturi (oko 90%) u 2023. godini čini konzumna morska riba (komarča ili orada i lubin ili brancin) - 200 t, dok je udio proizvodnje školjki značajno manji, odnosno 20 t: 15 t dagnje i 5 t kamenice ili ostrige.

Proizvodnja mlađi pastrmke za potrebe poribljavanja otvorenih voda u 2023. godini je zadržala obim, bez većih odstupanja u odnosu na prethodni period. Ukupno je proizvedeno oko 3 miliona jedinki mlađa pastrmke: oko 2,5 miliona mlađ potočne pastrmke, 300.000 mlađ mekousne pastrmke, 100.000 mlađ glavatice i 100.000 mlađ mladice.

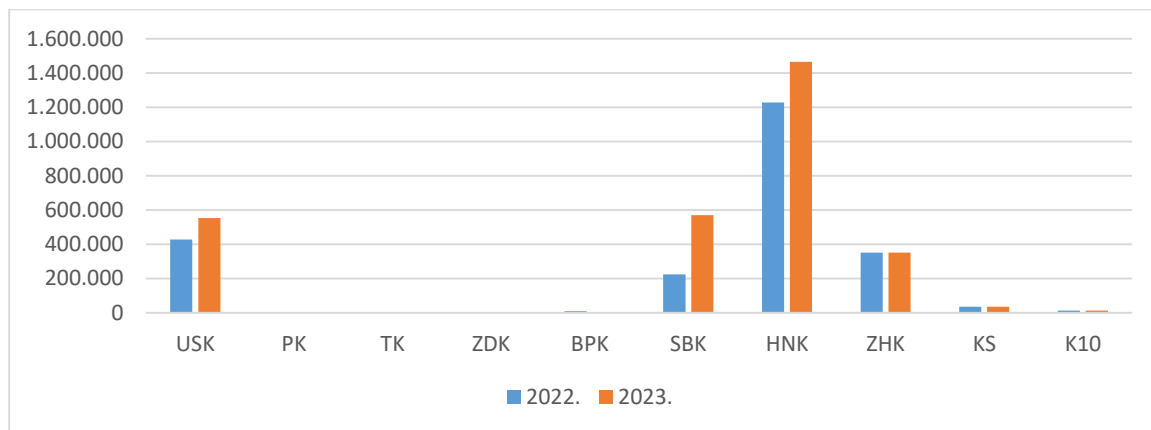
Tabela 27. Proizvodnja u akvakulturi po kantonima u Federaciji BiH u 2022. - 2023. godina

Kantoni	2022.			2023.		
	Slatkovodna riba (kg)	Morska riba (kg)	Ribogojilišta	Slatkovodna riba (kg)	Morska riba (kg)	Ribogojilišta
USK	653.434	0	2	553.424	0	0
PK	0	0	0	0	0	0
TK	0	0	0	0	0	0
ZDK	0	0	0	0	0	0
BPK	0	0	1	0	0	0
SBK	0	0	9	570.000	0	9
HNK	1.264.510	149.153	11	1.465.122	107.872	14
ZHK	350.000	0	1	350.000	0	1
KS	35.00	0	1	35.000	0	1
K10	12.241	0	11	12.467	0	11
Ukupno	2.315.185	149.153	36	2.986.013	107.872	38

Izvor: Nadležna kantonalna ministarstva

Iz tabele 27. vidljivo je da je došlo do povećanja proizvodnje slatkovodne i blagog smanjenja morske ribe u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu. Povećanje proizvodnje slatkovodne ribe zabilježeno je u Hercegovačko-neretvanskom kantonu gdje je lociran i najveći broj ribnjaka, a također je došlo do povećanja količine proizvedene morske ribe.

Grafikon 37. Proizvodnja slatkovodne ribe po kantonima u Federaciji BiH

4 ANALIZA STANJA U PREHRAMBENOJ INDUSTRIJI

4.1 Proizvodnja i kapaciteti

Najzastupljenije grane prehrambene industrije u Federaciji BiH su proizvodnja mlijeka i prerađevina od mlijeka, proizvodnja mesa i prerađevina od mesa, prerada žitarica i proizvodnja brašna i mlinsko-pekarskih proizvoda, prerada voća i povrća, proizvodnja vode i osvježavajućih bezalkoholnih pića, te proizvodnja alkoholnih pića (pivo, vino i jaka alkoholna pića). Imajući u vidu, da za razliku od ostalih grana industrije, prehrambena industrija nema poseban program novčanih podrški, potrebno je nastaviti novčanu podršku u okviru mjera strukturne politike.

U okviru Programa novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju u 2023. godini, za izgradnju objekata za prehrambenu industriju izdvojeno je 9.995.356,84 KM. Najveće izdvajanje je bilo za izgradnju objekata u ostalim sektorima prehrambene industrije 4.687.733,61 KM, a najmanje za izgradnju objekata za preradu gljiva 9.845,80 KM.

Poređenjem izdvajanja za izgradnju objekata za preradu u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu, u 2023. godini je povećan iznos izdvajanja za 1,39 puta. (u 2023. g. izdvojeno je 9.995.356,84 KM, a u 2022. g. 7.210.565,26 KM).

Tabela 28. Indeksi proizvodnje prehrambenih proizvoda, pića i duhanskih proizvoda.

Oblasti industrijske proizvodnje	I 2023. o 2022.	I 2023. I 2022.	I 2023. XII 2022.
1. Proizvodnja prehrambenih proizvoda	94,1	87,9	90,3
2. Proizvodnja pića	98,3	99,6	100,6
3. Proizvodnja duhanskih proizvoda	0	0	0

Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

Iz Tabele 28. vidljivo je da je ukupna proizvodnja prehrambenih proizvoda u 2023. godini manja u odnosu na 2022. godinu, proizvodnja pića je veća za 0,6%, a proizvodnja duhanskih proizvoda je ugašena sa prestankom rada Fabrike duhana Sarajevo.

Tabela 29. Proizvodnja prehrambenih proizvoda, pića i cigareta u 2023. godini

Proizvodi	Jed. mjere	2022.	2023.	Indeks 2023/2022.
Svježe, zamrznuto meso i kobasice	tona	96,502	78,084	0,81
Riba i proizvodi od ribe	tona	3,237	1,376	0,43
Mlijeko i mliječni proizvodi	tona	153,108	148,921	0,97
Brašno i proizvodi od brašna	tona	241,753	219,678	0,91
Tjestenina	tona	3,264	3,234	0,99
Čokolada i konditorski proizvodi	tona	1,453	1,469	1,01
Kafa, čaj, začini, supe	tona	7,250	8,385	1,16
Proizvodi od voća i povrća	tona	3,062	3,030	0,99
Alkoholna pića, vino, pivo	tona	36,320	35,184	0,97

- ZELENI IZVJEŠTAJ ZA 2023. GODINU -

Vode i osvježavajuća pića	tona	303,701	310,995	1,02
Cigarete za pušenje (miliona kom.)	mil. kom	57	0	0

*Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

Najzastupljenije grane prehrambene industrije u Federaciji BiH su proizvodnja mlijeka i prerađevina od mlijeka, proizvodnja mesa i njegovih prerađevina, prerada žitarica i proizvodnja brašna i mlinsko-pekarskih proizvoda, prerada voća i povrća, proizvodnja vode i osvježavajućih bezalkoholnih pića, te proizvodnja alkoholnih pića (pivo, vino i jaka alkoholna pića).

U Tabeli 29. prikazana je proizvodnja (količinski) pojedinih grupa proizvoda iz oblasti prehrambene industrije i duhanske industrije u 2022. i 2023. godini. U 2023. godini ukupna proizvodnja proizvoda od goveđeg, svinjskog i pilećeg mesa, kože i mesnih prerađevina u odnosu na 2022. godinu je smanjena za 19% (indeks 0,81), prerada ribe smanjena za 57%. Ukupna proizvodnja mlijeka i mliječnih proizvoda je smanjena za 5% u odnosu na 2022. godinu. Proizvodnja pšeničnog brašna je smanjena za 3%, a ukupna proizvodnja proizvoda na bazi brašna smanjena je 9%. Ukupna proizvodnja čokolade i ostalih konditorskih proizvoda u 2023. godini je ostala ista kao i prethodne godine. Proizvodnja prehrambenih proizvoda biljnog porijekla (proizvodi voća i povrća) smanjena je 1%, dok je proizvodnja voćnih sokova ostala na istom nivou kao i prethodne godine. U 2023. godini smanjena je ukupna proizvodnja alkoholnih pića, vina i piva za 3%, proizvodnja piva je smanjena za 8% dok je proizvodnja bezalkoholnog piva ostala na istom nivou. Proizvodnja cigareta u Federaciji BiH je ugašena 2022. godine kad je prestala sa radom FDS d.o.o. Sarajevo.

Tabela 30. Proizvodnja, kapaciteti i njihova iskorištenost za pojedine grane prehrambene i duhanske industrije u 2023 godini

Grana prehrambene industrije	Jed. mjere	Proizvodnja u 2023.	Kapacitet /godišnji	Iskorištenost kapaciteta %
Mlinska industrija	t	133,904	302,150	44.32
Prerada mlijeka	000 lit	192,611	400,000	48,15
Prerada mesa	t	79,461	169,000	47.02
Prerada voća i povrća	t	3,030	15,000	20.20
Sokovi od voća i povrća	000 lit	49,065	136,510	35.94
Proizvodnja keksa i vafla	t	16,612	22,400	74.16
Proizvodnja vode	000 lit	121,882	501,500	24.30
Proizvodnja bezalkoholnih pića	000 lit	189,113	366,600	51.59
Proizvodnja piva	000 lit	29,842	150,000	19.89
Proizvodnja vina	000 lit	5,266	26,400	19.95

Podaci o proizvodnji u 2023. godini – Izvor: Federalni zavod za statistiku

Podaci o kapacitetima – Izvor: FMPVŠ - Odsjek za prehrambenu industriju

Kao i godinama unazad, kapaciteti privrednih društava koja se bave proizvodnjom prehrambenih proizvoda i duhanskih proizvoda u Federaciji BiH su nedovoljno iskorišteni.

U 2023. godini povećala se iskorištenost kapaciteta u odnosu na 2022. godinu u slijedećim granama prehrambene industrije: preradi mesa za 3,36%, proizvodnji voćnih sokova za 2,27%, proizvodnji keksa i vafla za 14,95% i proizvodnji vina za 5,75%.

Smanjena iskorištenost kapaciteta u odnosu na 2022. godinu zabilježena je u mlinskoj industriji za 6,34%, preradi mesa za 11,99%, proizvodnji piva za 1,78%.

4.2 Pokrivenost uvoza izvozom

Tabela 31. Proizvodnja, izvoz, uvoz i pokrivenost uvoza izvozom pojedinih prehrambenih proizvoda u Federaciji BiH u 2023. godini

Proizvod	Proizvodnja (kg/lit)	Izvoz (KM)	Uvoz (KM)	Pokrivenost uvoza izvozom %
Mlijeko i vrhnje	117,646,846	55,424,105	43,860,445	126.36
Sir	5,485,415	15,369,234	101,036,520	15.21
Maslac	371,757	6,450,442	19,452,194	33.16
Brašno (pšenično)	133,862,552	7,867,080	23,583,334	33.36
Čokolada i ostali proizvodi koji sadrže kakao	1,469,305	3,702,326	140,163,527	2.64
Tjestenina	3,234,110	1,022,032	27,800,534	3.68
Pivo	29,842,634	1,531,586	175,360,789	0.87
Vino	5,266,655	7,382,448	18,788,739	39.29
Prirodne mineralne i izvorske vode	93,804,620	6,822,806	20,683,391	32.99
Bezalkoholna pića	189,113,754	44,896,190	189,898,843	23.64
Meso - govedina	10,626,586	11,350,088	228,038,322	4.98
Meso - svinjetina	1,919,091	0	38,606,009	
Meso – ovčetina, kozetina	550,506	227	422,432	0.05
Meso - peradi	21,129,571	27,413,859	37,295,677	73.50
Sokovi od voća i povrća	49,065,246	519,274	12,786,099	4.06
Džem, marmelada	1,729,077	3,517,544	7,849,635	44.81
Cigarete (mil. kom)	0	5,920,488	111,630,777	5.30

*Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku i Uprava za indirektno oporezivanje BiH

Iz Tabele 31. se može vidjeti da je izvoz veći od uvoza samo kod mlijeka i vrhnja. Pokrivenost uvoza izvozom za mlijeko i vrhnje tarifnog broja 0401 za Federaciju iznosi 126%. dok za BiH iznosi čak 151%. Iako u tabeli nije obuhvaćena proizvodnja, uvoz i izvoz konzumnih jaja, najveća pokrivenost je upravo kod tog proizvoda, čak 538%.

Pored ogromnih neiskorištenih kapaciteta u proizvodnji piva, pokrivenost uvoza izvozom u Federaciji iznosi 0,87% dok je na nivou Bosne i Hercegovine odnos neznatno bolji i iznosi 6,6%.

Pokrivenost uvoza izvozom za vino za nivo Federacije BiH iznosi 39,29% dok je za nivo Bosne i Hercegovine 21,81%.

Prema navedenim pokazateljima pokrivenost uvoza izvozom za cigarete u Federaciji BiH iznosi 5,30%, a za nivo Bosne i Hercegovine iznosi 4,77%.

Ukupan izvoz proizvoda (TG 1-97 CT BiH) i izvoz poljoprivredno-prehrambenih (TG 1-24 CT BiH) iz Federacije BiH i Bosne i Hercegovine – Indeks 2023/2022.

Tabela 32. Ukupan izvoz i izvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda

Tabela izvoza	Federacija BiH		Bosna i Hercegovina		Indeks 2023/2022	
	Vrijednost u KM za 2022.g.	Vrijednost u KM za 2023.g.	Vrijednost u KM za 2022.g.	Vrijednost u KM za 2023.g.	FBiH	BiH
Tarifna oznaka						
TG 1-97 CT BiH	12.254.177.327	11.352.016.643	18.377.640.917	17.165.874.056	0,92	0,93
TG 1-24 CT BiH	516.734.308	542.147.712	1.105.422.924	1.095.245.851	1,04	0,99

Izvor podataka: Uprava za indirektno oporezivanje

Ukupan uvoz (TG 1-97 CT BiH) i uvoz poljoprivredno-prehrambenih (TG 1-24 CT BiH) u Federaciju BiH i Bosnu i Hercegovinu - Indeks 2023/2022

Tabela 33. Ukupan uvoz i uvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda

Tabela uvoza	Federacija BiH		Bosna i Hercegovina		Indeks 2023/2022	
	Vrijednost u KM za 2022.g.	Vrijednost u KM za 2023.g.	Vrijednost u KM za 2022.g.	Vrijednost u KM za 2023.g.	FBiH	BiH
Tarifna oznaka						
TG 1-97 CT BiH	20.623.196.628	19.982.924.025	29.117.405.277	28.241.817.518	0,96	0,96
TG 1-24 CT BiH	2.699.601.692	2.965.057.635	4.404.512.282	4.467.602.160	1,09	1,01

Izvor podataka: Uprava za indirektno oporezivanje

Ukupan izvoz Federacije Bosne i Hercegovine u 2023. godini (tarifne glave od glave 1. do glave 97.) iznosio je 11.352.016.643 KM što je za 902.160.684 KM, odnosno 8%, manje u odnosu na 2022. godinu. Ukupan uvoz proizvoda u 2023. godini bio je 19.982.924.025 KM, što je za 640.272.603 KM, odnosno oko 4%, manji nego u prethodnoj godini.

Izvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda (tarifne glave - od glave 1. do glave 24.) iz Federacije Bosne i Hercegovine u 2023. godini bio je u vrijednosti od 542.147.712 KM, što je za 25.413.404 KM, odnosno 4%, više nego u 2022. godini. Uvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u 2023. godini bio je 2.965.057.635 KM što je za 265.455.943 KM, odnosno 9% viši nego u prethodnoj godini.

4.3 Kretanje cijena pojedinih prehrambenih proizvoda

Tabela 34. Indeks cijena prehrambenih i duhanskih proizvoda

Oblasti industrijske proizvodnje	<u>II 2024.</u> <u>II 2023.</u>	<u>II 2024.</u> <u>θ 2023.</u>	<u>II 2024.</u> <u>θ 2015.</u>
1. Proizvodnja prehrambenih proizvoda	101,4	100,9	145,6
2. Proizvodnja hrane	100,9	100,8	146,9
3. Proizvodnja bezalkoholnih pića	105,3	102,3	134,1
4. Proizvodnja alkoholnih pića	104,8	102,6	119,0
5. Proizvodnja duhana	103,5	101,4	151,8

Prethodna godina=100; θ-godišnji prosjek, izvor podataka, θ 2015. je uzet kao bazna godina: Federalni zavod za statistiku

Tabela 35. Stope promjene cijena pojedinih prehrambenih proizvoda (januar 2023./januar 2024. godine)

Prehrambeni proizvodi	Januar 2024. Januar 2023.	Prehrambeni proizvodi	Januar 2024. Januar 2023.
Hrana i bezalkoholna pića	2,0	Sirevi	-2,5
Hrana	1,8	Jaja	6,6
Hljeb i žitarice	-1,1	Ulje	-18,6
Riža	3,9	Maslac	-7,5
Hljeb, peciva	3,5	Maslinovo ulje	17,8
Tjestenina	2,0	Voće	4,7
Brašno i ostali proizvodi od žitarica	-9,5	Povrće	12,6
Meso	6,9	Šećer	-3,6
Juneće i teleće meso	3,9	Bezalkoholna pića	4,3
Svinjsko meso	12,2	Kafa	3,6
Janjeće meso	11,4	Čaj	-0,8
Pileće meso	16,2	Mineralna voda	1,6
Riba	3,7	Gazirana pića	3,9
Svježe mlijeko	-13,6	Voćni sokovi	8,9
Jogurt	-7,5	Čokolada	0,5

Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

Iz Tabele 35. možemo vidjeti povećanje cijena svih prehrambenih proizvoda u januaru 2024. godine u odnosu na januar 2023. godine. Izuzetak su hljeb, brašno, svježe mlijeko, ulje i maslac.

U januaru 2024. godine u odnosu na januar 2023. godine, cijene su porasle za 0,7% (godišnja inflacija).

4.4 Zaposlenost i nezaposlenost

Tabela 36. Prosječan broj zaposlenih u 2023. godini, I i XII mjesecu 2023. i I mjesecu 2024. godine

Oblasti industrijske proizvodnje	9-2023.	I 2023.	XII 2023.	I 2024.
Ukupan broj zaposlenih u FBiH	541.263	536.056	544.437	542.116
Proizvodnja prehrambenih proizvoda	13.283	13.144	13.495	13.385
Proizvodnja pića	1.331	1.307	1.321	1.324
Proizvodnja duhanskih proizvoda	8	10	6	5

Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

Ukupan broj zaposlenih prema kadrovskoj u mjesecu januaru 2024. godine na području Federacije BiH je 542.116 osobe, što predstavlja smanjenje broja zaposlenih za 0,4% u odnosu na decembar 2023. godine. U poređenju sa godišnjim prosjekom broja zaposlenih u 2023. godini na području Federacije BiH došlo je do povećanja broja zaposlenih za 0,2%.

Krajem januara 2024. godine u Federaciji Bosne i Hercegovine na evidencijama službi za zapošljavanje bilo je 268.870 nezaposlenih osoba, što predstavlja smanjenje broja nezaposlenih za 3.034 osobe ili 1,1% u odnosu na decembar 2023. godine.

4.5 Plaće

Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća u Federaciji Bosne i Hercegovine po zaposlenom u 2023. godini iznosila je 1.261 KM a u januaru 2024. godine iznosi 1.338 KM. U toku mjeseca januara 2024. godine došlo je do povećanja prosječne mjesečne isplaćene neto-plaće za 3,2% u odnosu na decembar 2023. godine. U periodu XI 2023.– I 2024. godine prosječna mjesečna isplaćena neto plaća iznosi 1.315 KM. U odnosu na isti period prethodne godine došlo je do povećanja prosječne mjesečne isplaćene neto-plaće za 11,2%.

Prosječna mjesečna isplaćena bruto plaća po zaposlenom za decembar 2023. godine u Federaciji Bosne i Hercegovine iznosi 2.018 KM.

Tabela 37. Visina prosječnih plaća

Prosječan iznos plaće u FBiH po djelatnostima	Neto plaće (KM)				Bruto plaća (KM)			
	0-2023.	I 2023.	XII 2023.	I 2024	0-2023.	I 2023.	XII 2023.	I 2024
Federacija Bosne i Hercegovine	1.261	1.208	1.296	1.338	1.959	1.875	2.018	2.083
Poljoprivreda, šumarstvo, ribolov	1.143	1.079	1.141	1.240	1.769	1.667	1.764	1.925
Proizvodnja prehrambenih proizvoda	851	825	881	894	1.309	1.270	1.358	1.378
Proizvodnja pića	1.294	1.215	1.324	1.307	1.988	1.857	2.048	1.993
Proizvodnja duhanskih proizvoda	0	0	0	0	0	0	0	0

Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

5 MJERE NOVČANIH PODRŠKI PO MODELU POTICAJA PROIZVODNJI

U skladu sa Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju Vlada Federacije BiH na prijedlog Ministarstva donosi Odluku o usvajanju Programa novčanih podrški. Transfer za poljoprivredu realizovan je na osnovu Odluke o usvajanju Programa utroška sredstava sa kriterijima raspodjele sredstava "Subvencija privatnim preduzećima i preduzetnicima - Poticaj za poljoprivredu" utvrđenih Budžetom Federacije Bosne i Hercegovine za 2023. godinu Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva („Službene novine Federacije BiH“, br. 30/23, 35/23- Isp., 87/23 i 100/23).

Ukupna vrijednost Programa je iznosila **166.500.000,00 KM**, od čega je realizirano 165.715.062,28 odnosno **99,53%**.

Programom su planirane novčane podrške po modelu poticaja proizvodnji i to:

- novčane podrške u biljnoj proizvodnji u iznosu od **17.415.080,74 KM** i
- novčane podrške u animalnoj proizvodnji u iznosu od **70.729.685,75 KM**, s tim da su realizovane, odnosno odobrene novčane podrške u biljnoj proizvodnji u iznosu od **17.348.111,00 KM**, a u animalnoj proizvodnji u iznosu od **70.449.239,00 KM**.

5.1 Novčane podrške u biljnoj proizvodnji

Tabela 38. Odobreni poticaji biljnoj proizvodnji u 2023. godini po vrstama poticaja

A/1		BILJNA PROIZVODNJA	Planirano prema Programu	Odobreno u KM
A/1-1	Br.	Proizvodnja ratarskih, povrtlarskih kultura, voćarskih kultura, grožđa i maslina		
	1.	Proizvodnja krušnih žita (pšenica i raž)	6.013.907,14	6.013.907,14
	1a	krušna žita-obeštećenje proizvodnje radi niskih prinosa i loše kvalitete	2.143.600,00	2.136.314,32
	2.	Proizvodnja stočnog žita (ječam, zob i tritikale, kukuruz)	2.032.250,28	1.873.420,38
	3.	Proizvodnja krmnog bilja (silažni kukuruz, stočni grašak i grahorice)	4.292.257,13	3.989.511,74
	4.	Proizvodnja uljarica (uljana repica, suncokret i soja)	1.776.993,20	1.776.925,12
	5.	Proizvodnja heljde	45.442,77	45.442,77
	6.	Proizvodnja ljekovitog i aromatičnog bilja	190.977,52	190.977,52
	7.	Proizvodnja povrća	2.096.169,30	2.096.169,30
	8.	Proizvodnja grožđa i maslina	3.175.673,00	3.175.673,00
	9.	Proizvodnja voća	1.678.395,00	1.675.345,50
	10.	Proizvodnja duhana u listu -Virdžinija, Berlej i Hercegovački ravnjak	0,00	0,00
A/1-2		Proizvodnja sjemena		
	11.	Proizvodnja sjemena strnih žitarica (naturalno)	815.856,30	815.856,30
	11.a	Proizvodnja sjemena strnih žitarica (deklarirano)	97.532,00	97.532,00
	12.	Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta (naturalno)	0,00	0,00
	12.a	Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta (deklarirano)	193.215,00	193.215,00
	13.	Proizvodnja sjemena krumpira (osnovno sjeme)	0,00	0,00
	14.	Proizvodnja sjemena krumpira (sjeme I sorte reprodukcije)	0,00	0,00
A/1-3		Proizvodnja sadnog materijala		
	15.	krošnjastog voća	90.255,00	90.255,00
	16.	jagodičastog voća (borovnica i brusnica)	0,00	0,00
	16a	malina i kupina	69.139,14	69.139,14
	16b	jagoda (frigo sadnice)	0,00	0,00
	17.	Deklarirane sadnice vinove loze	102.998,94	102.998,94
A/1-4		Proizvodnja deklariranih presadnica povrća (kontejnerskih)		
	18.	presadnice povrća (salata, tikvica, špinat, celer, blitva, kukuruz šećerac i kornišon)	689.438,69	60.421,93
	18.a	presadnice povrća (rajčica, paprika, krastavac, patlidžan, kupusi, dinja, lubenica)		469.016,76

- ZELENI IZVJEŠTAJ ZA 2023. GODINU -

	18.b	kalemljene presadnice povrća (krastavac, rajčica, paprika, patlidžan, dinja i lubenica)		160.000,00
		Ukupno A/1-1, A1-2, A1-3, A1-4 (PROIZVODNJA 2022)	25.504.100,41	25.032.121,86

- ZELENI IZVJEŠTAJ ZA 2023. GODINU -

Tabela 39. Pregled poticaja za biljnu proizvodnju po kantonima u Federaciji BiH

A/1	BILJNA PROIZVODNJA	BPK	K10	HNK	KS	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
A/1-1	Proizvodnja ratarskih, pov., voćarskih i vin. kultura											
1.	Proizvodnja krušnih Kita	0,00	1.091.806,1 ₈	59.939,30	35.220,00	3.747.125,90	62.960,00	627.044,16	335.783,30	34.489,30	19.539,00	6.013.907,14
1a	krušna Kita-obeštećenje proizvodnje	0,00	425.662,08	23.975,72	14.088,00	1.251.490,32	25.184,00	242.244,36	132.177,32	13.795,72	7.696,80	2.136.314,32
2.	Proizvodnja stočnog žita	0,00	279.557,75	2.066,50	39.786,00	322.359,85	126.992,00	419.616,47	558.175,64	106.777,57	18.088,60	1.873.420,38
3.	Proizvodnja krmnog bilja	0,00	443.399,02	160.581,53	91.330,80	67.548,76	336.126,00	854.977,37	1.669.239,03	365.297,67	1.011,56	3.989.511,74
4.	Proizvodnja uljarica (uljana repica, suncokret i soja)	0,00	174.000,00	0,00	0,00	1.497.149,12	0,00	44.176,00	61.600,00	0,00	0,00	1.776.925,12
5.	Proizvodnja heljde	0,00	38.283,57	0,00	7.159,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	45.442,77
6.	Proizvodnja ljekovitog i aromatičnog bilja	0,00	0,00	41.113,52	11.100,00	0,00	12.600,00	0,00	0,00	0,00	126.164,00	190.977,52
7.	Proizvodnja povrća	0,00	242.690,80	327.810,00	7.732,00	7.600,00	108.040,00	56.960,00	30.160,00	2.160,00	1.313.016,5 ₀	2.096.169,30
8.	Proizvodnja grožđa i maslina	0,00	13.625,00	2.627.236,7 ₅	21.898,50	0,00	2.025,00	0,00	4.775,00	12.660,25	493.452,50	3.175.673,00
9.	Proizvodnja voća	8.489,50	0,00	996.744,00	7.556,25	80.400,00	160.363,50	208.249,25	15.789,00	144.454,00	53.300,00	1.675.345,50
10.	Proizvodnja duhana u listu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A/1-2	Proizvodnja sjemena	BPK	K10	HNK	KS	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
11.	Proizvodnja sjemena strnih Kitarica (naturalno)	0,00	798.427,80	0,00	0,00	17.428,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	815.856,30
11.a	Proizvodnja sjemena strnih Kitarica (dekalirano)	0,00	0,00	0,00	0,00	97.532,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	97.532,00

- ZELENİ IZVJEŠTAJ ZA 2023. GODINU -

12.	Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta (naturalno)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.a	Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta (deklarirano)	0,00	193.215,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	193.215,00
13.	Proizvodnja sjemena krumpira (osnovno sjeme)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14.	Proizvodnja sjemena krumpira (sjeme I sorte reprodukcije)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A/1-3	Proizvodnja sadnog materijala	BPK	K10	HNK	KS	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
15.	krošnjastog voća	0,00	0,00	9.129,78	0,00	0,00	12.800,70	68.324,52	0,00	0,00	0,00	90.255,00
16.	jagodičastog voća (borovnica i brusnica)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
16a	malina i kupina	61.945,80	0,00	0,00	0,00	0,00	7.193,34	0,00	0,00	0,00	0,00	69.139,14
16b	jagoda (frigo sadnice)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
17.	Deklarirane sadnice vinove loze	0,00	0,00	102.998,94	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	102.998,94
A/1-4	Proizvodnja deklariranih presadnica povrća (kontejnerskih)	BPK	K10	HNK	KS	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
18.	presadnice povrća (salata, tikvica, špinat, celer, blitva, kukuruz šećerac i kornišon)	0,00	0,00	30.428,34	0,00	0,00	0,00	29.993,59	0,00	0,00	0,00	60.421,93
18.a	presadnice povrća (rajčica, paprika, krastavac, patlidžan, kupusi, dinja, lubenica)	0,00	0,00	152.365,14	0,00	0,00	0,00	72.171,54	0,00	112.554,60	131.925,48	469.016,76

- ZELENI IZVJEŠTAJ ZA 2023. GODINU -

18.b	kalemljene presad. povrća (krastavac, rajčica, paprika, patlidžan, dinja i lubenica)	0,00	0,00	160.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	160.000,00
	SVEGA A/1	70.435,30	3.700.667,2 0	4.694.389,5 2	235.870,75	7.088.634,45	854.284,54	2.623.757,2 6	2.807.699,29	792.189	2.164.194,4 4	25.032.121,86
** U ukupnom zbiru federalnih poticaja je 5.000.000.00 KM koje su direktno uplaćene na račun RBFBiH												

5.1.1 Efekti novčanih podrški u biljnoj proizvodnji

Indikatori praćenja efekata poticaja u biljnoj proizvodnji u 2023/2022 godinu izraženi su kroz broj hektara obuhvaćenih poticajima, odnosno brojem sadnica i presadnica, kao i iznosom poticaja po kulturama.

Obračun efekata poticaja vrši se na osnovu svih zaprimljenih i odobrenih zahtjeva za 2022. godinu, odnosno 2023. godinu, dakle analizom efekata obuhvaćeni su svi odobreni i isplaćeni zahtjevi u 2023. godini.

Nadležna kantonalna ministarstva su u skladu sa članom 27. Zakona o novčanim podrškama („Službene novine FBiH“ broj 42/10 i 99/19) izvršila utvrđivanje činjeničnog stanja na terenu za sve odobrene zahtjeve za biljnu proizvodnju.

Efekti poticaja u biljnoj proizvodnji bilježe trend rasta i trend smanjenja što zavisi od pojedinačnih proizvodnji. Tako je zabilježen najveći rast u procentima u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu kod proizvodnje voća i proizvodnje povrća gdje je došlo do povećanja za oko 30%, zatim je zabilježeno povećanje kod proizvodnje grožđa i maslina za 14%, dok je u proizvodnji ljekovitog i aromatičnog bilja zabilježeno neznatno povećanje od oko 1%.

Najveći pad efekata poticaja je zabilježeno kod proizvodnje uljarica za više od 50% (poticane površine su pale sa 4.592 ha na 2.221 ha), zatim je došlo do pada u proizvodnji heljde za 45,1 % (poticane površine su pale sa 132,5 ha na 72,8 ha), dok nešto manji pad imamo kod proizvodnje stočnih žita (7,1%) i u proizvodnji krmnog bilja (oko 2%). U 2023. godini proizvodnja duhana se u potpunosti ugasila, a u 2022. godini ova proizvodnja se poticala na površini od 7,8 ha.

Efekti poticaja u proizvodnji deklarisanog sjemena kukuruza, soje i suncokreta su značajno povećani u procentu od 48,2%, dok efekti u proizvodnji sjemena strnih žita (naturalno i deklarirano sjeme) su u padu za 30%. Proizvodnja sjemena krompira u posmatrane dvije godine nije ostvarena, jer proizvedeno sjeme krompira nije zadovoljilo fitosanitarne zahtjeve.

U proizvodnji sadnog materijala efekti poticaja u 2023. u odnosu na 2022. godinu, izraženi su kroz broj komada sadnica i bilježe pad od 16,5% odnosno, ukupan broj sadnica u 2022. godini od 547.758 komada se smanjio na 457.426 komada u 2023. godini.

Također, kod proizvodnje presadnica povrća u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu imamo evidentirano blago smanjenje za 3% odnosno proizvodnja je pala sa 12,23 miliona komada na 11,83 miliona komada.

Posmatrajući ukupne poljoprivredne površine za koje su isplaćene novčane podrške (proizvodnja ratarskih, povrtlarskih i voćarskih kultura, duhana, grožđa, maslina i proizvodnja sjemena) možemo zaključiti da je došlo do smanjenja površina u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu za 11,4% odnosno poticane površine su smanjene sa 26.995,5 ha na 23.921 ha.

Tabela 40. Indikatori praćenja efekata poticaja u biljnoj proizvodnji 2023/2022 godini

BILJNA PROIZVODNJA	2022. godina				2023. godina				Indikator povećanja/ smanjenja efekata poticaja
	Ukupno odobreni zahtjevi (KM)	Poticana količina (ha i kom)	Poticaj po jedinici mjere: ha i kom - za pravna lica i obrte (KM)	Poticaj po jedinici mjere: ha i kom - za fizička lica (KM)	Ukupno odobreni zahtjevi (KM)	Poticana količina (ha i kom)	Poticaj po jedinici mjere: ha i kom - za pravna lica i obrte (KM)	Poticaj po jedinici mjere: ha i kom - za fizička lica (KM)	
Proizvodnja ratarskih, povrtlarskih i voćarskih kultura, duhana, grožđa i maslina									
Proizvodnja hljebnih žita (pšenica i raž)	4.529.840,70	6.039,8	750	750	6.013.907,14	6.013,9	1.000	1.000	99,6%
Proizvodnja stočnog žita (ječam, zob i tritikale)	0,00	0,0	0	0	2.136.314,32	5.340,7	400	400	0%
Proizvodnja krmnog bilja (silažni kukuruz, stočni grašak i grahorice)	1.261.514,50	3.544,5	380	300	1.873.420,38	3.294,3	600	500	92,9%
Proizvodnja merkatilnog kukuruza	2.663.077,70	9.015,2	320	250	3.989.511,74	8.843,7	484	400	98,1%
Proizvodnja uljarica (uljana repica, suncokret i soja)	2.387.793,20	4.591,9	520	520	1.776.925,12	2.221,2	800	800	48,4%
Proizvodnja heljde	42.218,18	132,5	440	350	45.442,77	72,8	628	520	54,9%
Proizvodnja ljekovitog i aromatičnog bilja	119.398,40	207,2	650	520	190.977,52	209,0	1.000	800	100,9%
Proizvodnja povrća (rajčica, papirka, krastavac, patlidžan, mrkva, cvekla, luk, salata i mladi krumpir)	1.150.542,29	410,9	2.800	2.800	2.096.169,30	538,7	4.000	4.000	131,1%
Proizvodnja grožđa i maslina	2.003.944,50	1.113,3	1.800	0	3.175.673,00	1.270,3	2.500	0	114,1%
Proizvodnja voća	913.547,16	507,5	1.800	0	1.675.345,50	670,1	2.500	0	132,0%
Proizvodnja duhana u listu	11.184,60	7,8	1.600	1.270	0,00	0,0	2.050	1.650	0%

- ZELENI IZVJEŠTAJ ZA 2023. GODINU -

Proizvodnja sjemena									
Proizvodnja sjemena strnih žitarica (pšenica, ječam, raž, zob) i heljda - naturalno	898.466,40	863,9	1.040	0	815.856,30	604,3	1.350	0	70,0%
Proizvodnja sjemena strnih žitarica i heljda - deklarirano	113.447,50	98,7	1.150	0	97.532,00	65,9	1.480	0	66,8%
Proizvodnja sjemena kukuru. soje i suncokreta -naturalno	440.852,50	383,4	1.150	0	0,00	0,0	1.480	0	0%
Proizvodnja sjemena kukuru. soje i suncokreta -deklarirano	100.330,00	79,0	1.270	0	193.215,00	117,1	1.650	0	148,2%
Proizvodnja sjemena krompira (osnovno sjeme)	0,00	0,0	2.500	0	0,00	0,0	3.100	0	0%
Proizvodnja sjemena krompira (sjeme I sorte reprodukcije)	0,00	0,0	2.000	0	0,00	0,0	2.500	0	0%
Proizvodnja sadnog materijala									
Deklarisane sadnice krošnjastog voća	113.874,75	207.045	0,55	0	90.255,00	136.750	0,66	0	66,0%
Deklarisane sadnice jagodičastog voća -borovnica i brusnica	0,00	0	0,35	0	0,00	0	0,42	0	0%
malina i kupina	99.530,90	284.374	0,35	0	69.139,14	164.617	0,42	0	57,9%
Deklarisana sadnica jagoda frigo sadnica	0,00	0	0,06	0	0,00	0	0,07	0	0%
Deklarisane sadnice vinove loze	31.001,30	56.366	0,55	0	102.998,94	156.059	0,66	0	276,9%
Proizvodnja deklariranih presadnica povrća (kontejnerskih)									
Presadnice povrća (kontejnerske) - (salata, tikvica, špinat, celer, blitva, kukuruz šećerac i kornišon)	62.012,94	3.100.647	0,02	0	60.421,93	2.014.064	0,03	0	65,0%

- ZELENI IZVJEŠTAJ ZA 2023. GODINU -

Presadnice povrća (kontejnerske)- (paradajz, paprika, krastavac, patlidžan, kupus, dinja, lubenica)	285.533,48	7.138.337	0,04	0	469.016,76	7.816.946	0,06	0	109,5%
Kalemljene presadnice povrća (kontejnerske)	120.000,00	2.000.000	0,06	0	160.000,00	2.000.000	0,08	0	100%
UKUPNO	17.348.111,00				25.032.121,86				

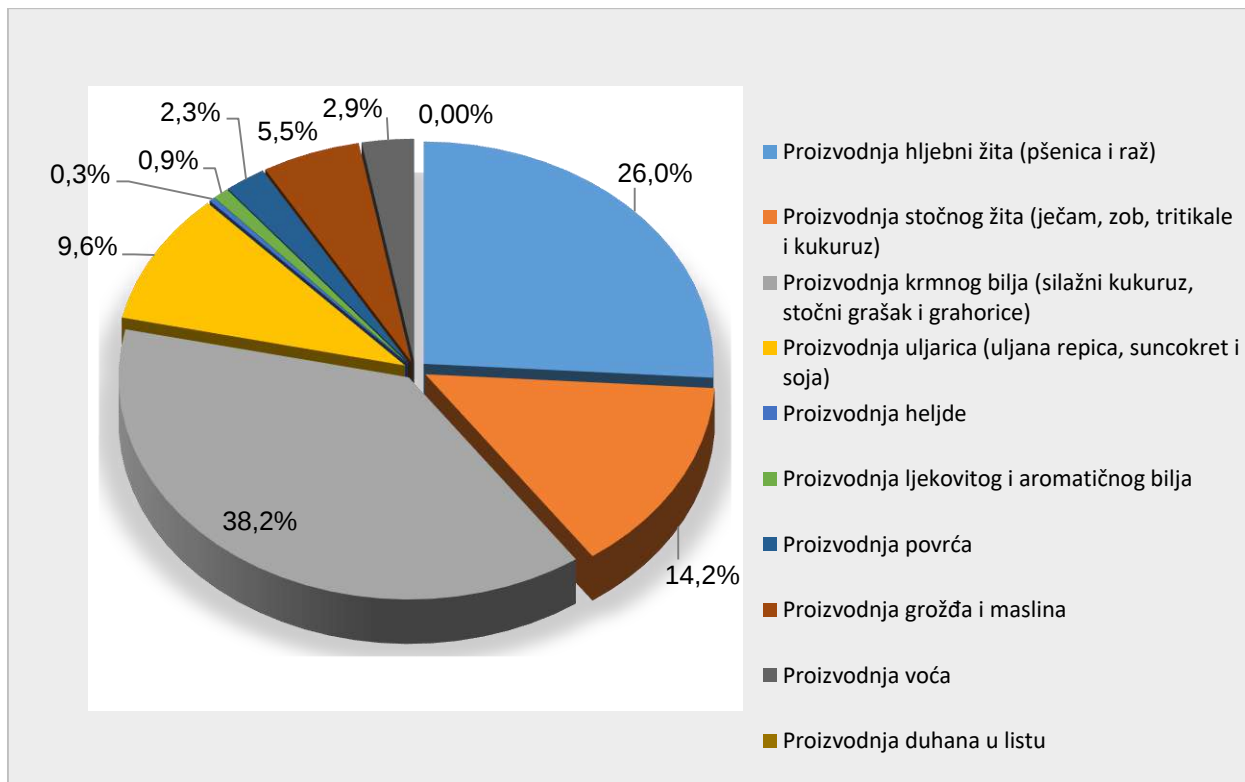
* *poticaji u 2023.god po ha uvećani za 100 KM/ha (dodatak za sjeme, đubrivo i gorivo)*

Grafikon 38. Novčane podrške u biljnoj proizvodnji u 2023. godini (%)

Najveći udio u novčanim podrškama u biljnoj proizvodnji u 2023. godini, kao što se vidi iz prethodnog grafikona, je u proizvodnji ratarskih, povrtlarskih i voćarskih kultura, grožđa i maslina i to 91,8%, dok je za proizvodnju sjemena, sadnog materijala i presadnica izdvojeno svega 8,2%, odnosno od ukupno 25.032.121,86 KM isplaćenih poticaja u biljnoj proizvodnji za proizvodnju ratarskih, povrtlarskih i voćarskih kultura, grožđa i maslina je izdvojeno 22.973.686,79 KM, a za proizvodnju sjemena, sadnog materijala i presadnica izdvojeno 2.058.435,00 KM.

Grafikon 39. Efekti poticaja, poticane površine u proizvodnji ratarskih, povrtlarskih i voćarskih kultura, duhana, grožđa i maslina u 2023. godini (%)

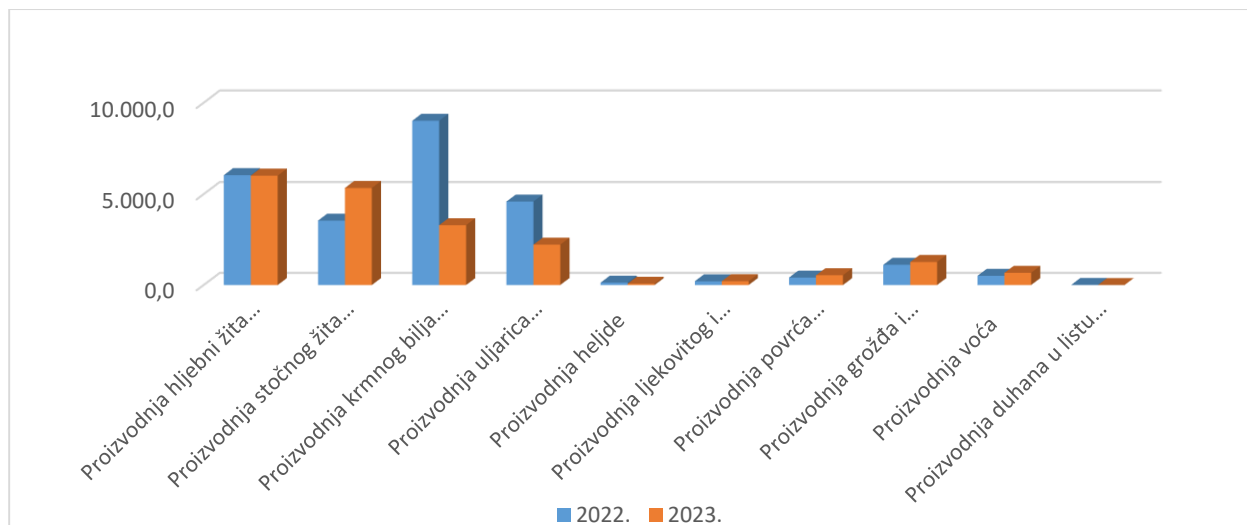
U 2023. godini od ukupno poticanih površina u proizvodnji ratarskih, povrtlarskih i voćarskih kultura, duhana, grožđa i maslina najzastupljenija je proizvodnja krmnog bilja na površini od 8.843,7 ha, odnosno 38,2% ukupno poticanih površina.

Zatim na drugom mjestu su površine pod hljebnim žitima i to od 6.013,9 ha (26%), s tim da se u cilju obeštećenja u proizvodnji hljebnih žita zbog lošeg prinosa i kvaliteta žitarica naknadnom izmjenom Programa novčanih podrški dodatno poticala površina pod pšenicom i raži od 5.340,7 ha.

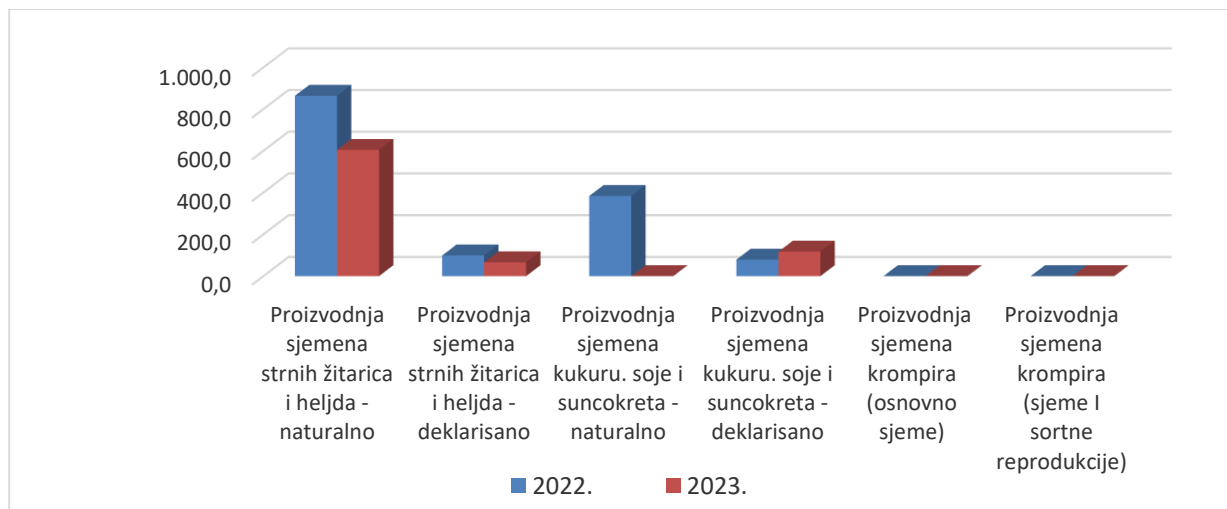
Dok su na trećem mjestu površine pod stočnim žitima od oko 3.294 ha, odnosno 14,2%, a proizvodnja uljarica na površini od 2.221 ha, odnosno 9,6 %.

Ukupne poticane površine gore navedenih kultura u 2022. godini bile su 25.570,6 ha, a u 2023. godini 23.134 ha, što pokazuje da je došlo do smanjenja poticanih površina i to za 9,5%.

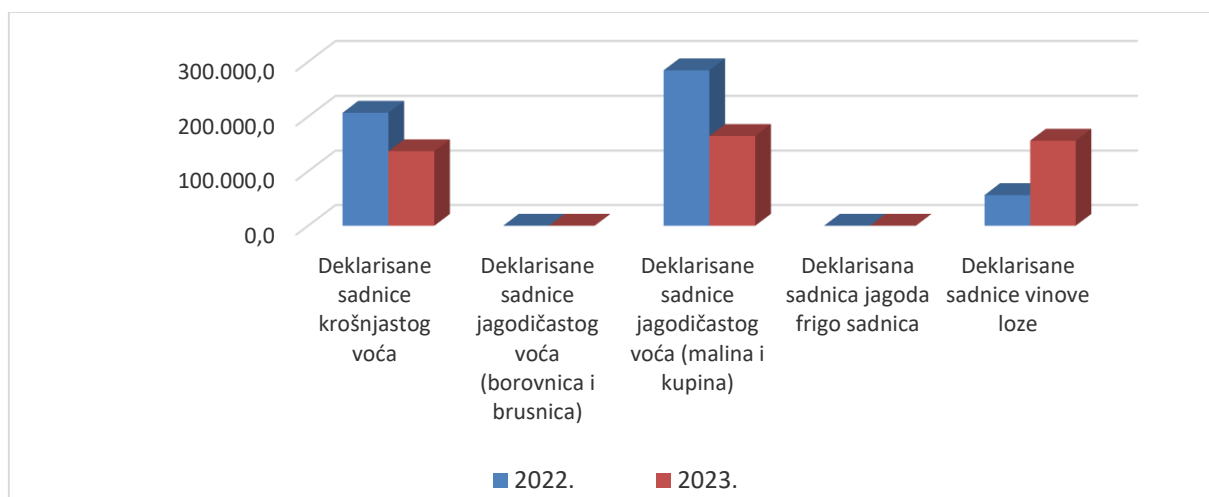
Grafikon 40. Efekti poticaja u proizvodnji ratarskih, povrtlarskih i voćarskih kultura, duhana, grožđa i maslina 2022/2023.godini (ha)

Grafikon 41. Efekti poticaja u proizvodnji sjemena poljoprivrednog bilja u 2022/2023 godine (ha)

Grafikon 42. Efekti poticaja u proizvodnji sadnog materijala u 2022/2023 godine (kom)

Efekti poticaja u proizvodnji sjemena izraženi kroz zasijanu površinu u 2023. godini u odnosu na prethodnu godinu pokazuju rast u proizvodnji sjemena kukuruza, soje i suncokreta-deklarisano za oko 48%, odnosno povećanje proizvodnje je bilo sa 79 ha na 117 ha.

U proizvodnji svih ostalih sjemena zabilježen je pad i to kod proizvodnje deklarisanog sjemena strnih žitarica i heljde zabilježen je pad od 33,2%, a u proizvodnji naturalnog sjemena strnih žitarica i heljde imamo pad od 30%, dok kod proizvodnje sjemena kukuruza, soje i suncokreta-naturalno nije bilo poticane proizvodnje u 2023. godini, a u 2022. godini poticana površina je bila 383,4 ha.

U proizvodnji sadnog materijala efekti poticaja u 2023. u odnosu na 2022. godinu, izraženi su kroz broj komada sadnica i bilježe pad od 16,5% odnosno, ukupan broj sadnica u 2022. godini od 547.758 komada se smanjio na 457.426 komada u 2023. godini. Ovo smanjenje je zabilježeno kod proizvodnje sadnica krošnjastog voća za 34% i kod proizvodnje sadnica maline i kupine za 42%, dok je u proizvodnji sadnica vinove loze zabilježeno povećanje proizvodnje za tri puta, odnosno, proizvodnja se povećala sa oko 56 hiljada na 156 hiljada komada.

5.2 Novčane podrške u animalnoj proizvodnji

Tabela 41. Odobreni poticaji u animalnoj proizvodnji u 2023. godini po mjerama

A/2		ANIMALNA PROIZVODNJA	Planirano prema Programu (KM)	Odobreno (KM)
A/2-1	Br.	Govedarska proizvodnja		
	1.	Proizvodnja svježeg kravljeg mlijeka	44.066.369,42	44.039.496,57
	1.	Proizvodnja svježeg kravljeg mlijeka	54.397.326,29	54.378.064,25
	2.	Proizvodnja goveđeg mesa - tov junadi od teladi iz domaćeg uzgoja	3.399.770,00	3.388.550,00

- ZELENI IZVJEŠTAJ ZA 2023. GODINU -

	2a.	Proizvodnja goveđeg mesa - tov junadi od teladi iz uvoza	199.980,00	199.980,00
	3.	Uzgoj rasplodne stoke - rasplodnih junica	4.668.800,00	4.666.400,00
	4.	Uzgoj goveda u sustavu krava - tele	5.771.220,00	5.753.640,00
A/2-2		Ovčarska i kozarska proizvodnja		
	5.	Proizvodnja ovčijeg mlijeka	525.073,40	525.073,40
	6.	Proizvodnja kozijeg mlijeka	879.787,00	836.468,40
	7.	Uzgoj rasplodne stoke (ovce)	8.424.037,10	8.394.537,38
	8.	Uzgoj rasplodne stoke (koze)	330.991,00	327.031,00
A/2-3		Svinjogojska proizvodnja		
	9.	Proizvodnja svinjskog mesa - tov svinja	2.580.599,00	2.580.599,00
	9a	svinjsko meso (tov svinja) - obeštećenje proizvodnje zbog gubitka tržišta uslijed epidemije afričke svinjske kuge (ASK) za razdoblje od 10.8. do 10.9.2023.g.	250.000,00	235.050,00
	10.	Uzgoj rasplodne stoke - krmača	192.550,00	192.550,00
A/2-4		Peradarska proizvodnja		
	11.	Uzgoj 18-tjednih pilenki	43.929,90	43.929,90
	12.	Uzgoj matičnog jata - pilenki teške roditeljske linije	267.864,24	267.864,24
	13.	Uzgoj matičnog jata - pilenki lake roditeljske linije	21.302,40	21.302,40
	13.a	Uzgoj brojlera	1.368.125,16	1.339.325,16
A/2-5		Pčelarska proizvodnja		
	14.	Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica	2.383.202,00	2.378.041,00
A/2-6		Ribarska proizvodnja		
	15.	Proizvodnja/uzgoj slatkovodne ribe	4.052.391,56	4.052.391,56
	16.	Proizvodnja/uzgoj morske ribe	208.448,97	208.448,97
A/2-7		Izvorne zaštićene pasmine životinja		
	17.	bosanski brdski konj, domaća buša i domaći magarac u čistoj krvi	354.730,00	73.450,00
	17a	bosanski brdski konj, domaća buša i domaći magarac u tipu		279.600,00
	18.	pas tornjak		1.680,00
		Ukupno A/2-1, A/2-2, A/2-3, A/2-4, A/2-5, A/2-6, A/2-7 (PROIZVODNJA 2022)	90.320.128,02	90.143.976,66

- ZELENI IZVJEŠTAJ ZA 2023. GODINU -

Tabela 42. Pregled poticaja za animalnu proizvodnju po kantonima u Federaciji BiH za 2023. godinu

A/ 2		ANIMALNA PROIZVODNJA	BPK	K10	HNK	KS	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
A/2-1		Govedarska proizvodnja											
	1.	Proizvodnja kravljeg mlijeka	17.024,70	6.952.311,78	1.649.505,36	3.476.587,24	1.129.007,34	6.923.227,90	1.327.869,70	14.952.591,13	6.993.912,42	956.026,68	54.378.064,25
	2.	Proizvodnja goveđeg mesa – tov junadi od teladi iz domaćeg uzgoja	0,00	655.620,00	132.660,00	368.580,00	114.050,00	317.700,00	702.300,00	260.820,00	560.940,00	275.880,00	3.388.550,00
	2a	Proizvodnja goveđeg mesa - tov junadi od teladi iz uvoza	0,00	0,00	0,00	0,00	5.280,00	0,00	69.300,00	13.200,00	32.010,00	80.190,00	199.980,00
	3.	Uzgoj rasplodne stoke - rasplodnih junica	1.600,00	1.221.600,00	250.400,00	202.400,00	59.200,00	644.800,00	589.600,00	1.019.200,00	534.400,00	143.200,00	4.666.400,00
	4.	Uzgoj goveda u sustavu krava - tele	0,00	3.000.360,00	726.960,00	155.700,00	0,00	330.300,00	46.860,00	207.900,00	802.020,00	483.540,00	5.753.640,00
A/2-2		Ovčarska i kozarska proizvodnja	BPK	K10	HNK	KS	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
	5.	Proizvodnja ovčijeg mlijeka	0,00	145.039,20	0,00	0,00	0,00	146.707,80	0,00	0,00	218.061,60	15.264,80	525.073,40
	6.	Proizvodnja kozijeg mlijeka	0,00	367.271,80	79.245,60	0,00	0,00	49.235,80	94.857,60	0,00	27.776,00	218.081,60	836.468,40
	7.	Uzgoj rasplodne stoke (ovce)	88.335,00	1.507.890,00	1.079.727,00	617.242,00	0,00	1.762.466,28	722.593,00	827.971,10	1.568.353,00	219.960,00	8.394.537,38

- ZELENI IZVJEŠTAJ ZA 2023. GODINU -

	8.	Uzgoj rasplodne stoke (koze)	1.050,00	101.581,00	49.710,00	7.510,00	0,00	20.693,00	28.324,00	5.290,00	38.965,00	73.908,00	327.031,00
A/2-3		Svinjogojska proizvodnja	BPK	K10	HNK	KS	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
	9.	Proizvodnja svinjskog mesa	0,00	262.535,00	68.301,00	0,00	213.122,00	0,00	0,00	0,00	9.525,00	2.027.116,0 0	2.580.599,00
	9a.	svinjsko meso (tov svinja) - obeštećenje proizvodnje zbog gubitka tržišta uslijed epidemije afričke svinjske kuge (ASK) za razdoblje od 10.8. do 10.9.2023.g.	0,00	31.800,00	27.850,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	175.400,00	235.050,00
	10.	Uzgoj rasplode stoke-kрмаča	0,00	3.600,00	0,00	0,00	39.590,00	48.650,00	9.700,00	3.000,00	49.100,00	38.910,00	192.550,00
A/2-4		Peradarska proizvodnja	BPK	K10	HNK	KS	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
	11.	Uzgoj 18-tjednih pilenki	0,00	0,00	2.310,00	10.542,00	9.468,90	14.805,00	2.184,00	0,00	4.620,00	0,00	43.929,90
	12.	Uzgoj pilenki teške roditeljske linije	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	82.108,32	0,00	185.755,92	0,00	267.864,24
	13.	Uzgoj matičnog jata - pilenki lake roditeljske linije	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	21.302,40	0,00	0,00	0,00	21.302,40
	13 .a	Uzgoj brojlera	0,00	0,00	0,00	238.856,28	61.292,88	15.600,00	385.601,28	0,00	637.974,72	0,00	1.339.325,16

- ZELENI IZVJEŠTAJ ZA 2023. GODINU -

A/2-5		Pčelarska proizvodnja	BPK	K10	HNK	KS	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
	14.	Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica	35.904,00	132.151,00	118.707,00	212.852,00	11.855,00	280.089,00	263.909,00	626.475,00	370.997,00	325.102,00	2.378.041,00
A/2-6		Ribarska proizvodnja	BPK	K10	HNK	KS	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
	15.	Uzgoj slatkovodne ribe	0,00	0,00	1.073.746,14	79.104,09	0,00	342.085,50	0,00	1.112.741,63	0,00	1.444.714,20	4.052.391,56
	16.	Uzgoj morske ribe	0,00	0,00	208.448,97	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	208.448,97
A/2-7		Izvorne zaštićene pasmine životinja	BPK	K10	HNK	KS	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
	17.	bosanski brdski konj, domaća buša i domaći magarac u čistoj krvi	0,00	4.050,00	16.500,00	34.200,00	3.300,00	5.500,00	0,00	3.850,00	4.400,00	1.650,00	73.450,00
	17a	bosanski brdski konj, domaća buša i domaći magarac u tipu	3.600,00	21.150,00	7.600,00	1.200,00	800,00	10.300,00	2.800,00	45.850,00	61.800,00	124.500,00	279.600,00
	18.	pas tornjak	0,00	640,00	0,00	0,00	0,00	300,00	0,00	740,00	0,00	0,00	1.680,00
		SVEGA A/2	147.513,70	14.407.599,78	5.491.671,07	5.404.773,61	1.646.966,12	10.912.460,28	14.349.309,30	19.079.628,86	12.100.610,66	6.603.443,28	90.143.976,66

5.2.1 Efekti novčanih podrški u animalnoj proizvodnji

Indikatori praćenja efekata poticaja u animalnoj proizvodnji u 2022/2023 godinu izraženi su kroz broj grla, kljunova, košnica pčela, litara mlijeka, obuhvaćenih plaćanjem po jedinici mjere i iznosom poticaja po vrsti animalne proizvodnje.

Obračun efekata poticaja urađen je na osnovu svih odobrenih i isplaćenih zahtjeva iz 2022. i 2023. godine, odnosno u godinama kada su klijenti ostvarili proizvodnju i svoje pravo na podršku.

U ovoj analizi uzeti su podaci samo o isplaćenim zahtjevima, a što je u skladu sa Informacijom o odobrenim transferima za poljoprivredu za 2022. godinu i 2023. godinu, koja se svake godine dostavlja Vladi Federacije BiH na usvajanje.

Efekti poticaja u animalnoj proizvodnji pokazuju da je zastupljen značajan rast gotovo u svim vrstama proizvodnji ili je proizvodnja nešto niža u odnosu na prethodnu godinu. Najznačajnije procentualno povećanje proizvodnje je zabilježeno u uzgoju brojlera i to za 62,5%, odnosno povećan je broj peradi sa 6,87 miliona na 11,16 miliona komada, zatim značajno povećanje imamo u proizvodnji ovčjeg mlijeka (oko 41%) i u proizvodnji kozijeg mlijeka (25%).

Pored navedenog imamo zabilježen rast u poticanju uzgoja pčelinjih zajednica za 14%, a također se bilježi povećanje kod proizvodnje slatkovodne ribe za 18% i kod uzgoja rasplodnih junica za 9%.

Procentualno malo povećanje zabilježeno je kod uzgoja goveda u sistemu krava-tele i kod uzgoja ovaca i to za 4% i kod tova junadi od teladi iz domaćeg uzgoja za 2,5%.

Kod uzgoja izvornih zaštićenih pasmina također imamo zabilježeno povećanje i to kod uzgoja bosanskog brdskog konja, domaće buše i domaćeg magarca u čistoj krvi za 20,2%, dok je uzgoj bosanskog brdskog konja, domaće buše i domaćeg magarca u tipu povećan za 7,2%, a kod uzgoja psa tornjaka povećanje je bilo za 29,2%.

Značajniji pad efekata poticaja kod animalne proizvodnje u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu imamo kod proizvodnje goveđeg mesa – tov junadi od teladi iz uvoza za 54,1%, zatim pad proizvodnje imamo u uzgoju morske ribe za 21,8%, a također je zabilježen pad u peradarskoj proizvodnji kod uzgoja pilenki teških roditeljskih linija (18,2%) i kod uzgoja 18-sedmičnih pilenki (12,7%), dok se proizvodnja kravljeg mlijeka zadržala na približno istom nivou kao u prethodnoj godini.

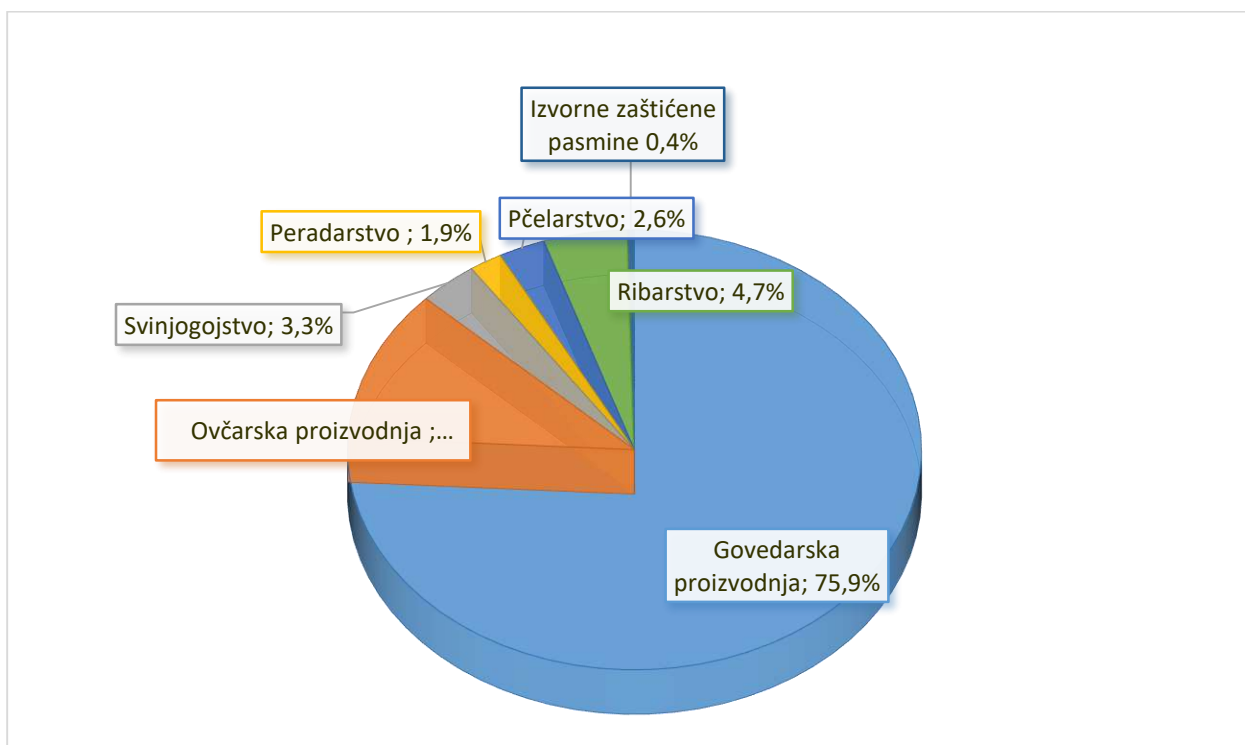
Tabela 43. Indikatori efekata poticaja u animalnoj proizvodnji za 2022/2023 godinu

ANIMALNA PROIZVODNJA	2022. godina				2023. godina				Indikator povećanj a/smanje nja efekata poticaja
	Ukupno odobreni zahtjevi (KM)	Poticana količina (litar, grlo, kljun, kg, kom)	Poticaj po jedinici mjere: litru, grlu, kljunu, kg - za pravna lica i obrte (KM)	Potic aj po jedin ici mjer e: litru, grlu, kljun u, kg - za fizičk a lica (KM)	Ukupno odobreni zahtjevi (KM)	Poticana količina (litar, grlo, kljun, kg, kom)	Poticaj po jedinici mjere: litru, grlu, kljunu, kg - za pravna lica i obrte (KM)	Poticaj po jedinici mjere: litru, grlu, kljunu, kg - za fizička lica (KM)	
Govedarska proizvodnja									
Proizvodnja kravljeg mlijeka	44.039.496,60	134.343.013	0,34	0,31	54.378.064,25	134.342.530	0,42	0,38	100,0%
Proizvodnja goveđeg mesa- tov junadi od teladi iz domaćeg uzgoja	2.717.320,00	5.321	550	400	3.388.550,00	5.456	660	480	102,5%
Proizvodnja goveđeg mesa- tov junadi od teladi iz uvoza	365.255,00	1.334	275	220	199.980,00	612	330	264	45,9%
Uzgoj krava prvotelki (rasplodnih junica)	2.907.300,00	5.353	550	0	4.666.400,00	5.833	800	0	109,0%
Uzgoj goveda u sistemu krava - tele	4.519.520,00	8.642	550	400	5.753.640,00	8.988	660	480	104,0%
Ovčarska i kozarska proizvodnja									
Proizvodnja svježeg ovčijeg mlijeka	277.771,00	470.751	0,60	0,5	525.073,40	663.444	0,80	0,60	140,9%
Proizvodnja svježeg kozijeg mlijeka	500.938,30	848.019	0,60	0,5	836.468,40	1.056.929	0,80	0,60	124,6%
Uzgoj rasplodne stoke (ovce)	6.446.341,00	177.586	55	29	8.394.537,38	184.927	66	35	104,1%
Uzgoj rasplodne stoke (koze)	243.728,00	6.373	55	29	327.031,00	6.327	66	35	99,3%
Svinjogojska proizvodnja									
Proizvodnja svinjskog mesa- tov svinja	2.467.258,00	34.348	76	50	2.580.599,00	28.394	91	60	82,7%

- ZELENI IZVJEŠTAJ ZA 2023. GODINU -

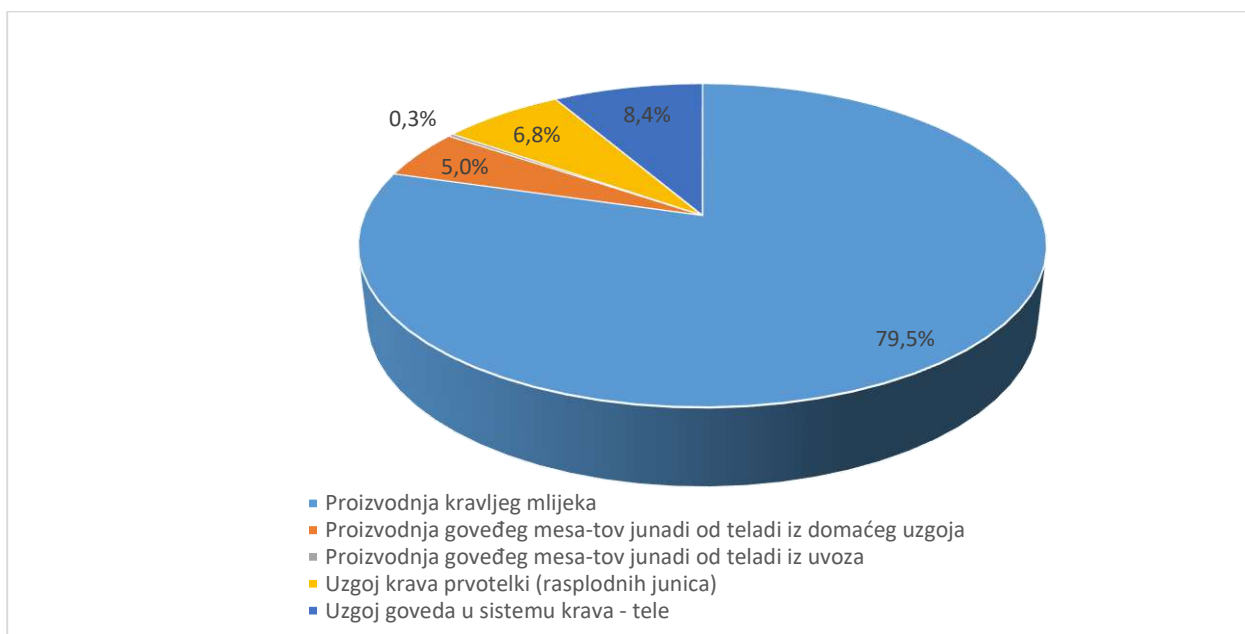
Proizvodnja svinjskog mesa - tov svinja - obeštećenje zbog svinjske kuge	0,00	0	0	0	235.050,00	4.701	50	50	0,0%
Uzgoj rasplodnih krmača	87.900,00	594	185	140	192.550,00	571	370	250	96,1%
Peradarska proizvodnja									
Uzgoj 18-sedmičnih pilenki	41.926,50	119.790	0,35	0	43.929,90	104.595	0,42	0	87,3%
Uzgoj pilenki teške roditeljske linije	273.005,50	195.004	1,40	0	267.864,24	159.443	1,68	0	81,8%
Uzgoj pilenki lahke roditeljske linije	0,00	0	1,40	0	21.302,40	12.680	1,68	0	0,0%
Uzgoj brojlera	686.942,60	6.869.426	0,10	0	1.339.325,16	11.161.043	0,12	0	162,5%
Pčelarska proizvodnja									
Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica	1.580.736,00	147.490	16	10	2.378.041,00	168.370	20	13	114,2%
Ribarska proizvodnja									
Uzgoj slatkododne ribe	2.856.217,50	1.904.145	1,50	0	4.052.391,56	2.251.329	1,80	0	118,2%
Uzgoj morske ribe	222.213,00	148.142	1,50	0	208.448,97	115.805	1,80	0	78,2%
Izvorne zaštićene pasmine životinja									
Bosanski brdski konj, domaća buša i domaći magarc u čistoj krvi	45.220,00	109	460	400	73.450,00	131	600	550	120,2%
Bosanski brdski konj, domaća buša i domaći magarc u tipu	169.140,00	599	300	240	279.600,00	642	450	400	107,2%
Uzgoj psa tornjaka	1.010,00	24	45	40	1.680,00	31	60	50	129,2%
UKUPNO	70.449.239,00				90.143.976,66				

Grafikon 43. Novčane podrške u stočarstvu u 2023. godini (%)

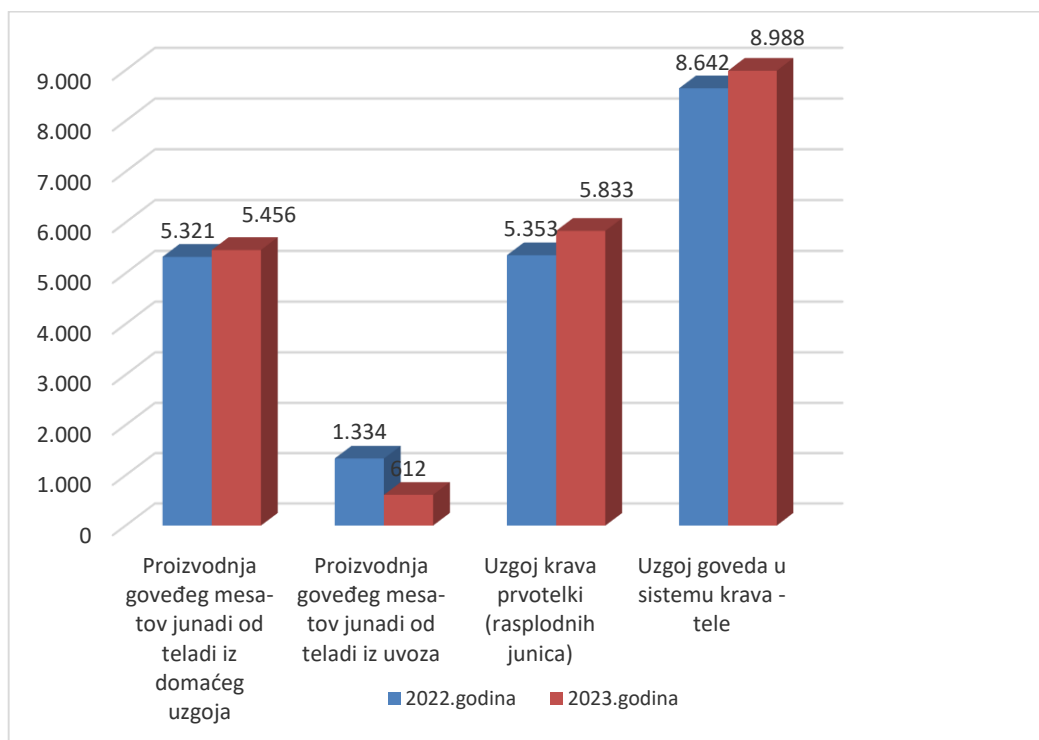
Od toga učešće pojedinih proizvodnji u govedarstvu je sljedeći:

Grafikon 44. Udio novčanih podrški po proizvodnjama u okviru govedarske proizvodnje u 2023. godini (%)

Iz prethodnih grafikona vidi se da dominantno učešće u poticaju za animalnu proizvodnju u 2023. godini ima govedarstvo sa 75,9%, a u okviru govedarske proizvodnje najzastupljeniji su poticaji u proizvodnji mlijeka sa 79,5%.

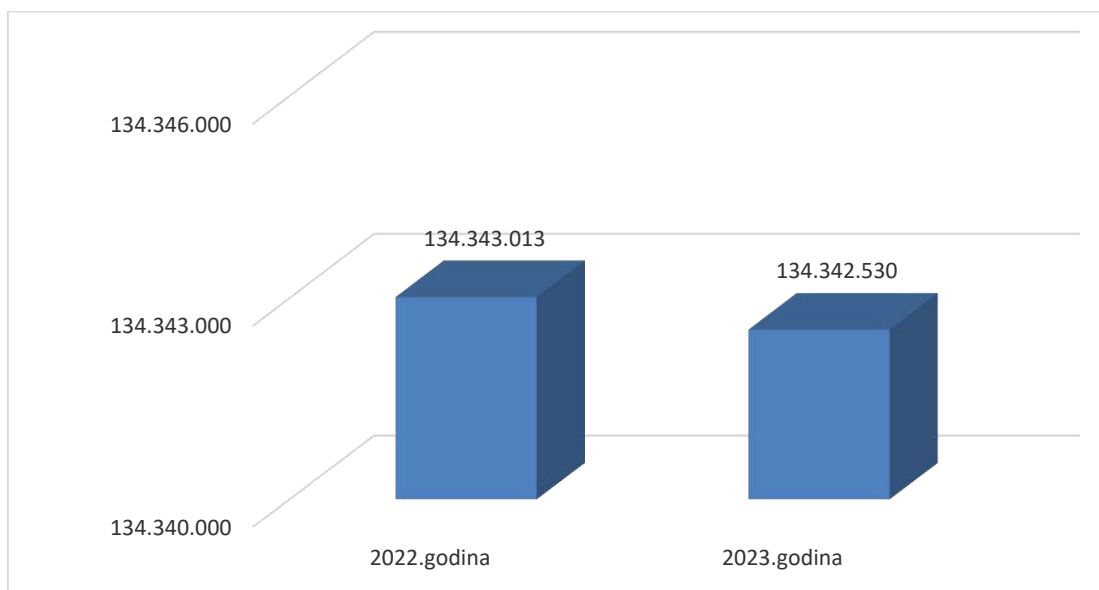
Grafikon 45. Efekti poticaja u govedarskoj proizvodnji u 2022/2023 (grla)

Efekti poticaja u govedarstvu u 2023. godini u odnosu na prethodnu godinu izraženi kroz ukupan broj grla bilježe blago povećanje i to za 1,2%, odnosno u 2023. godini novčanom podrškom je obuhvaćeno 20.889 grla, dok je taj broj grla u 2022. godini bio 20.650.

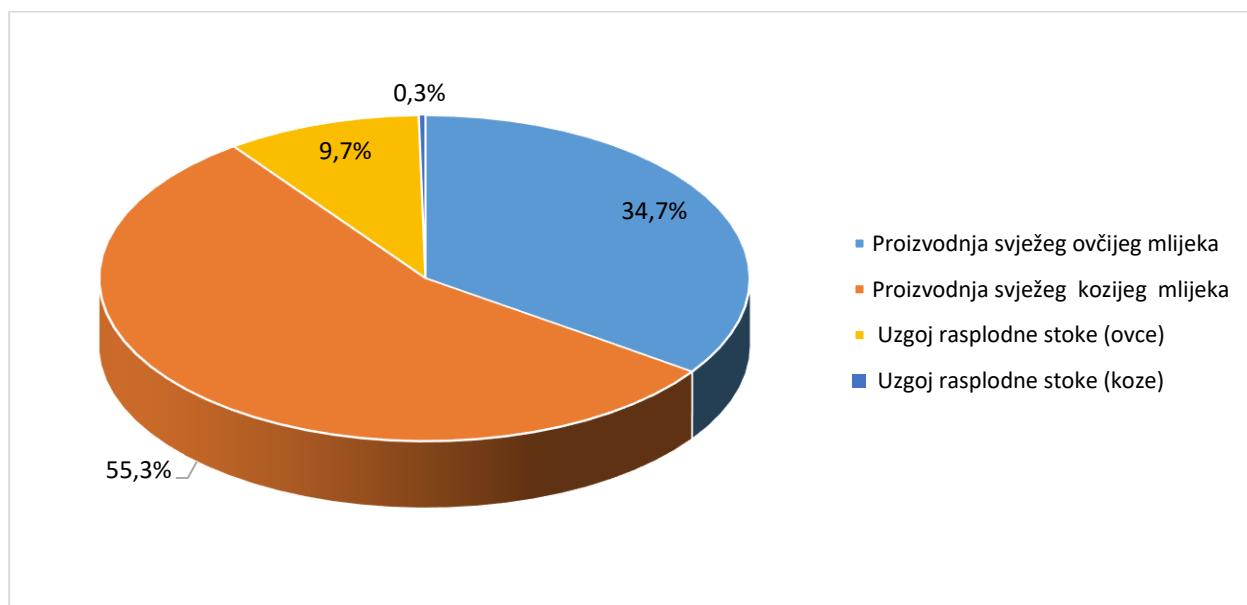
Kao što je vidljivo iz grafikona smanjenje proizvodnje je zabilježeno kod tova junadi od teladi iz uvoza, dok je kod ostalih proizvodnji u okviru govedarstva došlo do povećanja proizvodnje, tako je smanjenje proizvodnje kod tova junadi od teladi iz uvoza iznosilo 54,1%, odnosno u 2022. u odnosu na prethodnu godinu poticajima je bilo obuhvaćeno manje 722 grla, dok je kod tova junadi od teladi iz domaćeg uzgoja poticajima bilo obuhvaćeno više 135 grla, odnosno povećanje je bilo za 2,5%, kod rasplodnih junica povećanje je bilo za 480 grla, odnosno povećanje je bilo za 9%, dok je kod uzgoja goveda u sistemu krava tele povećanje bilo za 346 grla, odnosno procentualno je povećanje iznosilo oko 4%.

Grafikon 46. Efekti poticaja u proizvodnji kravljeg mlijeka u 2022/2023 (litara)

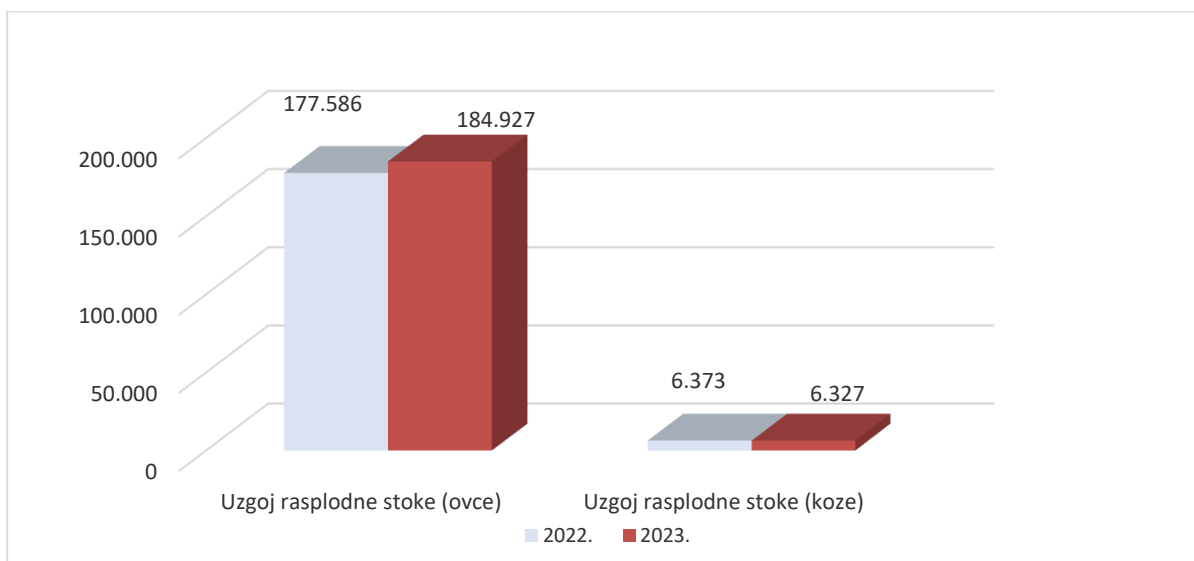

Efekti poticaja u proizvodnji kravljeg mlijeka u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu pokazuju kontinuitet u proizvodnji, odnosno proizvodnja se zadržala na istom nivou (razlika je u 480 litara).

Grafikon 47. Udio novčanih podrški po proizvodnjama u okviru ovčarske i kozarske proizvodnje u 2023. godini (%)

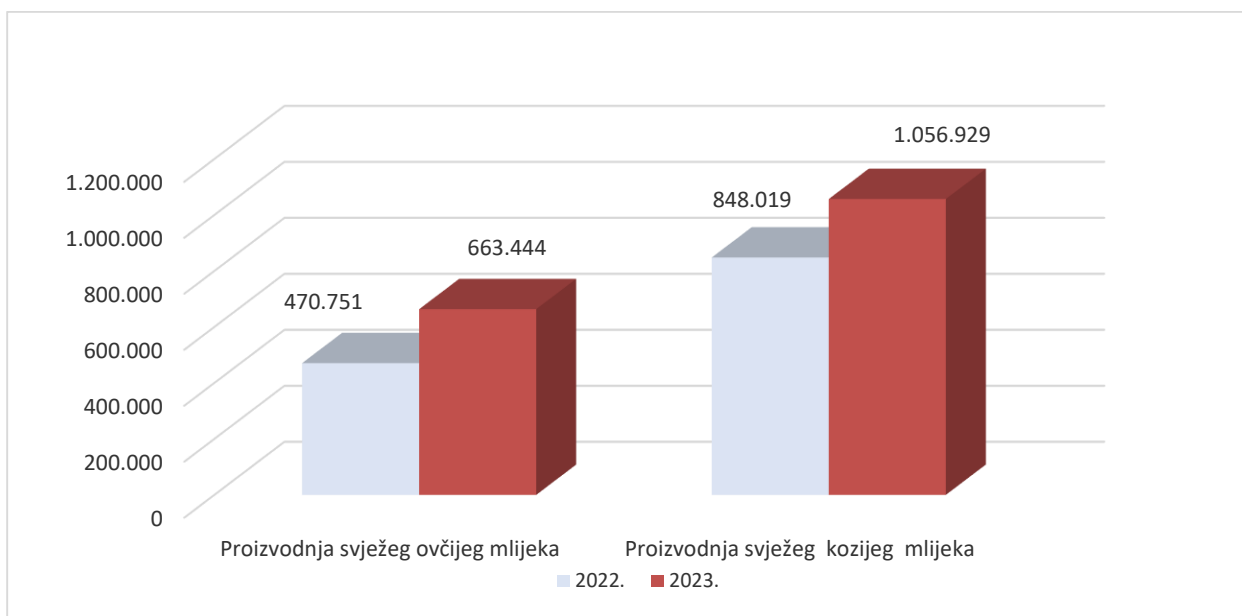

Grafikon 48. Efekti poticaja u uzgoju ovaca i koza za 2022/2023 (grla)

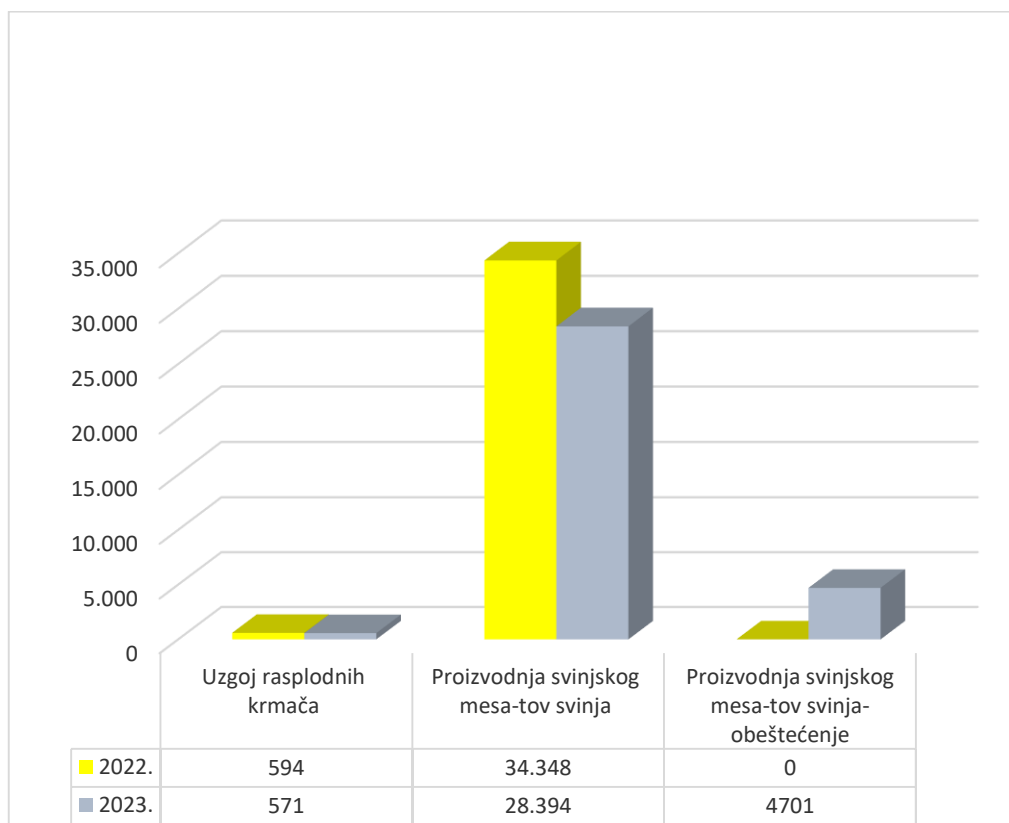
U 2023. godini u odnosu na 2022. godinu za efekte poticaja u ovčarstvu i kozarstvu možemo zaključiti da su rezultirali povećanjem broja grla obuhvaćenih poticajima i to za ovce oko 4%, a za koze vrlo malo smanjenje za 0,7%, odnosno povećan je broj ovaca za 7.341 grlo, a koza ima manje za 46 grla.

Grafikon 49. Efekti poticaja u proizvodnji ovčijeg i kozijeg mlijeka u 2022/2023 (litara)

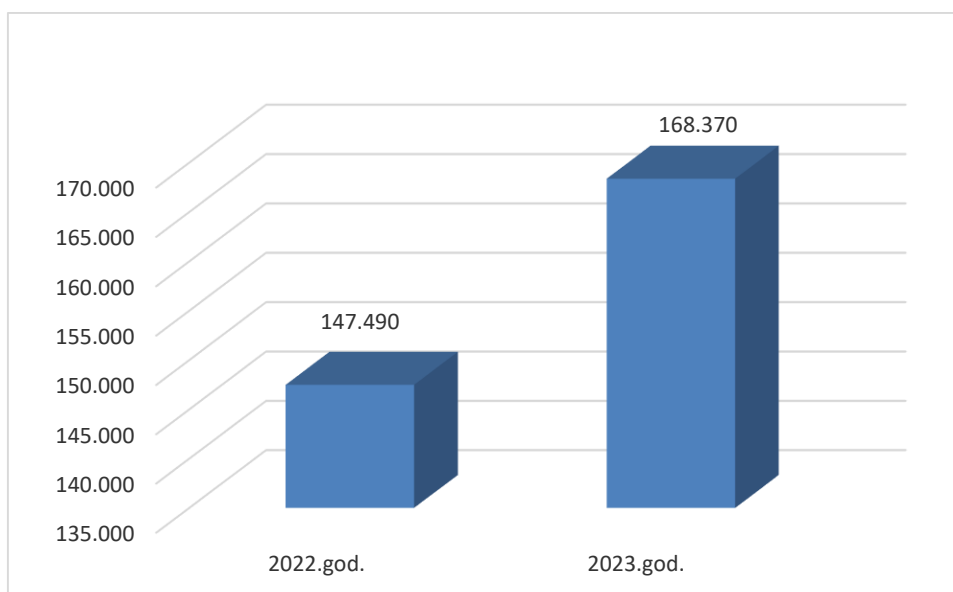
Efekti poticaja u proizvodnji svježeg ovčjeg i kozjeg mlijeka izraženi u litrama bilježe značajan rast u 2023. u odnosu na 2022. godinu, tako da je evidentirano povećanje proizvodnja ovčjeg mlijeka za oko 192,7 hiljada litara, dok povećanje u proizvodnji kozjeg mlijeka bilo za oko 208,9 hiljada litara.

Grafikon 50. Efekti poticaja u svinjogojskoj proizvodnji u 2022/2023 (grla)

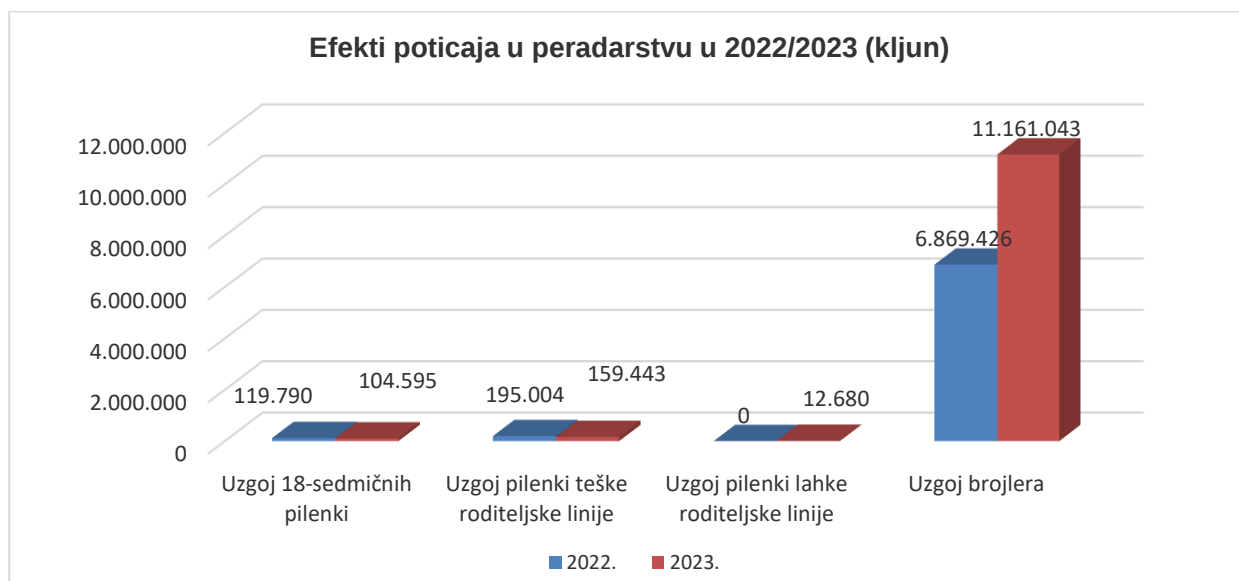

U 2023. godini efekti poticaja u svinjogojstvu bilježe smanjenje u uzgoju rasplodnih krmača za oko 4 % u odnosu na prethodnu godinu, odnosno došlo je do smanjenja broja za 23 grla. Također je kod tova svinja u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu došlo do smanjenja u proizvodnji svinjskog mesa za 17,3%, odnosno tovljenika je bilo manje za 5,9 hiljade grla.

Grafikon 51. Efekti poticaja u pčelarstvu u 2022/2023 (košnice pčela)

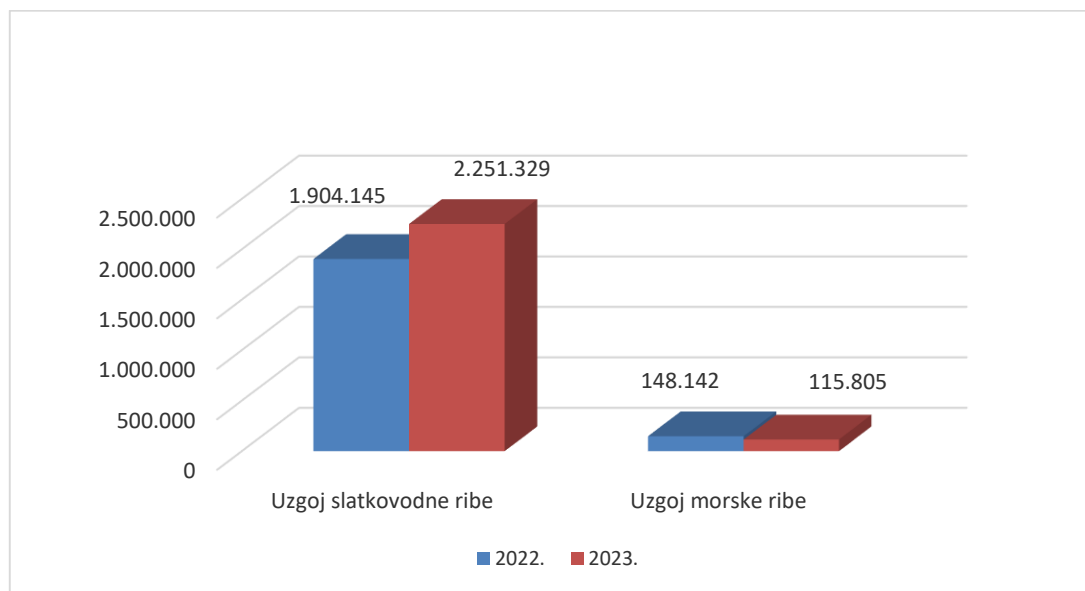

Grafikon 52. Efekti poticaja u peradarstvu u 2022/2023 (kljun)

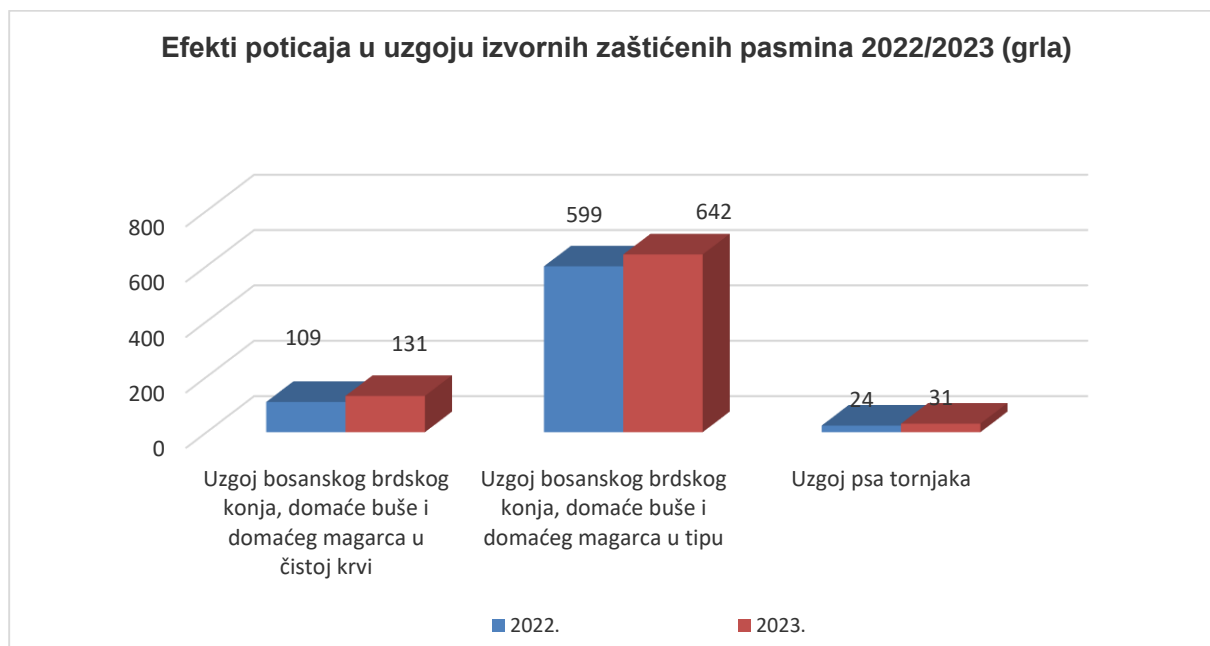
Efekti poticaja u pčelarstvu u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu bilježe rast za oko 14%, odnosno poticano je više 20.880 košnica pčela, dok u peradarstvu efekti poticaja bilježe pad za 12,7% kod uzgoja 18-sedmičnih pilenki i 18,2% u uzgoju teških roditeljskih linija. Uzgoja pilenki lahke roditeljske linije nije bilo u protekloj godini, dok je u 2023. godini potican uzgoj od 12.680 pilenki. Kod mjere uzgoja brojlera imamo zabilježeno povećanje za 62,5% odnosno potican je veći uzgoj brojlera za oko 4,29 miliona komada.

Grafikon 53. Efekti poticaja u ribarstvu u 2022/2023 (kg)

Kada poredimo proizvodnju u 2023. godini u odnosu na prethodnu godinu efekti poticaja u ribarstvu su rezultirali povećanjem za 18,2% kod proizvodnje slatkovodne ribe, dok je kod uzgoja morske ribe zabilježeno smanjenje za 21,8%, odnosno smanjena je proizvodnja za oko 32,3 tona ribe.

Grafikon 54. Efekti poticaja u uzgoju izvornih zaštićenih pasmina 2022/2023 (grla)

Efekti poticaja izraženi u broju grla kod mjere uzgoja bosanskog brdskog konja, domaće buše i domaćeg magarca u čistoj krvi su povećani sa 109 grla u 2022. na 131 grlo u 2023. godini, odnosno došlo je do povećanja od oko 20%. Kod mjere uzgoja bosanskog brdskog konja, domaće buše i domaćeg magarca u tipu također imamo zabilježeno povećanje za oko 7%, odnosno povećan je broj grla za 43, a kod uzgoja psa tornjaka je najveće procentualno povećanje od 29%, s tim da je poticajima obuhvaćen jako mali broj pasa svega 31 u 2023. godini.

6 RURALNI RAZVOJ

U 2023. godini u skladu sa Programom u okviru modela ruralnog razvoja planirane su podrške investicijama u okviru kreditne linije za finansiranje poljoprivredne proizvodnje uz grant sredstva FMPVŠ-a kod Razvojne banke FBiH, kao i nizom drugih mjera i to kako slijedi:

6.1 Mjere za povećanje konkurentnosti

- a) Podrška investicijama u sektoru poljoprivrede i prehrambene industrije koja se realizuje u saradnji sa Razvojnou bankom Federacije BiH.

6.1.1 Podrška investicijama u sektoru poljoprivrede i prehrambene industrije preko Federalnog ministarstva

- a) Podrška investicijama u poljoprivredne mašine i priključne uređaje za biljnu proizvodnju ili stočarstvu

- b) Podrška investicijama u opremu za biljnu proizvodnju, stočarstvo ili ribarstvo
- c) Sufinanciranje nabavke visoko kvalitetne rasplodne stoke
- d) Podrška investicijama u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje novih građevinskih objekata u svrhu biljne proizvodnje, stočarstva ili ribarstva
- e) Podrška investicijama u podizanje višegodišnjih nasada
- f) Podrška za ulaganja u legalizaciju građevinskih objekata i ispunjavanje okolišnih standarda na poljoprivrednom gazdinstvu
- g) Podrška investicijama u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje građevinskih objekata u svrhu obavljanja dorade i prerade poljoprivrednih proizvoda.

6.2 MJERE ZA ZAŠTITU RURALNOG OKOLIŠA

6.2.1 Podrška certifikaciji organske proizvodnje

- a) Podrška za certifikaciju organske proizvodnje

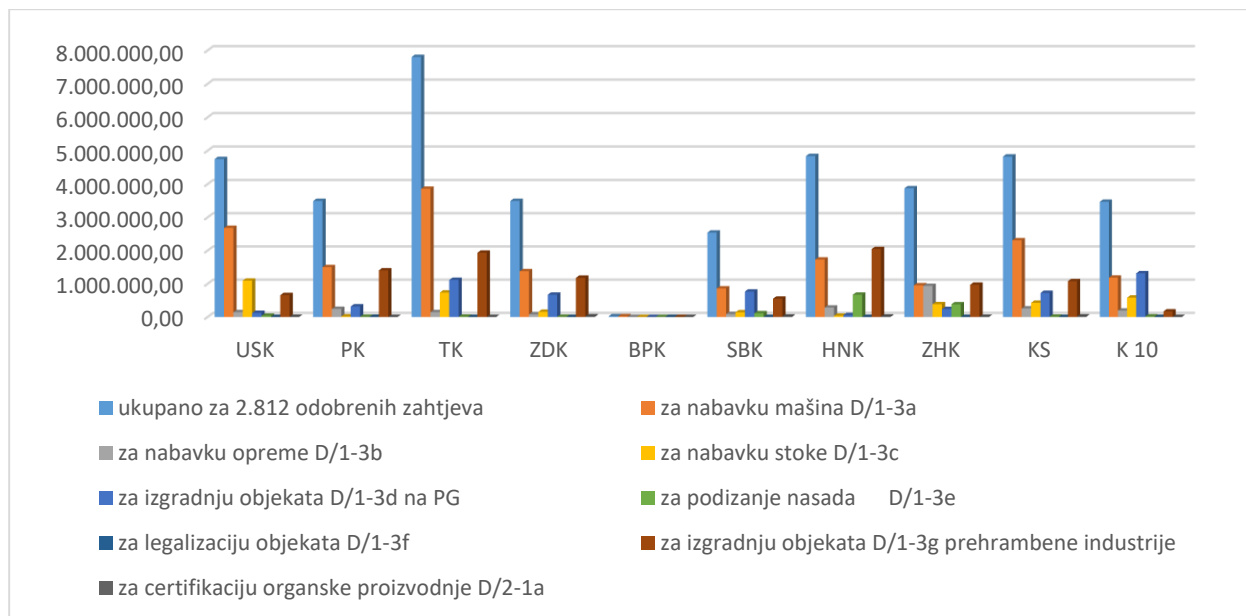
Tabela 44. Pregled poticaja po Modelu ruralnog razvoja u 2023. godini

D	Vrsta podrške	Planirano prema Programu	Odobreno u KM
D/1-2	Podrška investicijama u sektoru poljoprivrede i prehrambene industrije koja se realizira u saradnji sa Razvojnou bankom FBiH u okviru mjera iz člana 15. st a), b), c),d),e),f) i g) ovog Programa	5.000.000,00	5.000.000,00
D/1-3	Podrška investicijama u sektoru poljoprivrede i prehrambene industrije preko Federalnog ministarstva- UKUPNO		
	a) Investicije u poljoprivrednu mehanizaciju i priključne uređaje za biljnu ili stočarsku proizvodnju	29.055.360,56	16.482.458,06
	b) Investicije u opremu za biljnu, stočarsku ili ribarsku proizvodnju		2.385.173,40
	c) Sufinanciranje nabavke visoko kvalitetne rasplodne stoke		3.588.148,26
	d) Investicije u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje novih građevinskih objekata u svrhu biljne proizvodnje, stočarstva ili ribarstva		5.336.372,89
	e) Investicije u podizanje višegodišnjih nasada nasada		1.247.920,50
	f) Podrška za legalizaciju građevinskih objekata i ispunjavanje okolišnih standarda na PG		3.939,21

- ZELENI IZVJEŠTAJ ZA 2023. GODINU -

	g)	Investicije u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje građevinskih objekata u svrhu obavljanja dorade i prerade poljoprivrednih proizvoda	10.000.000,00	9.995.356,84
D/2-1 a)		Certifikacija organske proizvodnje	120.000,00	70.100,99
		UKUPNO D	44.175.360,56	44.109.470,15

Grafikon 55. Ukupan iznos novčane podrške po Modelu ruralnog razvoja, razvrstano po mjerama i kantonima u 2023. g. (KM)

Iz gornjeg grafikona vidi se da je najviši iznos novčane podrške za mjeru D/1-3a zabilježen u TK u iznosu od 3.858.449,15 KM, a najniži u BPK – 22.080,90 KM. Najviši iznos za mjeru D/1-3b bio je u ZHK – 935.557,89 KM; a najniži u BPK – 2.442,46 KM. Za mjeru D/1-3c najviši iznos podrške zabilježen je u USK 1.094.249,58 KM, a najniži u PK 16.904,18 KM, podrške u BPK nije bilo. Za mjeru D/1-3d najviši iznos zabilježen je u K10 1.315.970,66 KM, a najniži u HNK 56.093,53 KM, podrške u BPK nije bilo. Za mjeru D/1-3e najviši iznos zabilježen je u HNK 672.375,42 a najniži u PK 5.328,93 KM, podrške u BPK nije bilo. Za mjeru D/1-3f najveći iznos podrške bio je u PK 3.939,21 KM, a ostalim kantonima podrške nije bilo. Najveći iznos podrške za mjeru D/1-3g zabilježen u HNK 2.046.102,27 KM, a najniži u K10 169.317,83 KM, podrške u BPK nije bilo. Za mjeru D/2-1a najviši iznos bio je u ZDK – 17.734,14 KM, a najniži u K 10– 1.200,00 KM, podrške u BPK, PK, TK nije bilo.

- ZELENI IZVJEŠTAJ ZA 2023. GODINU -

Tabela 45. Pregled poticaja po Modelu ruralnog razvoja po mjerama i po kantonima u Federaciji BiH u 2023. godini

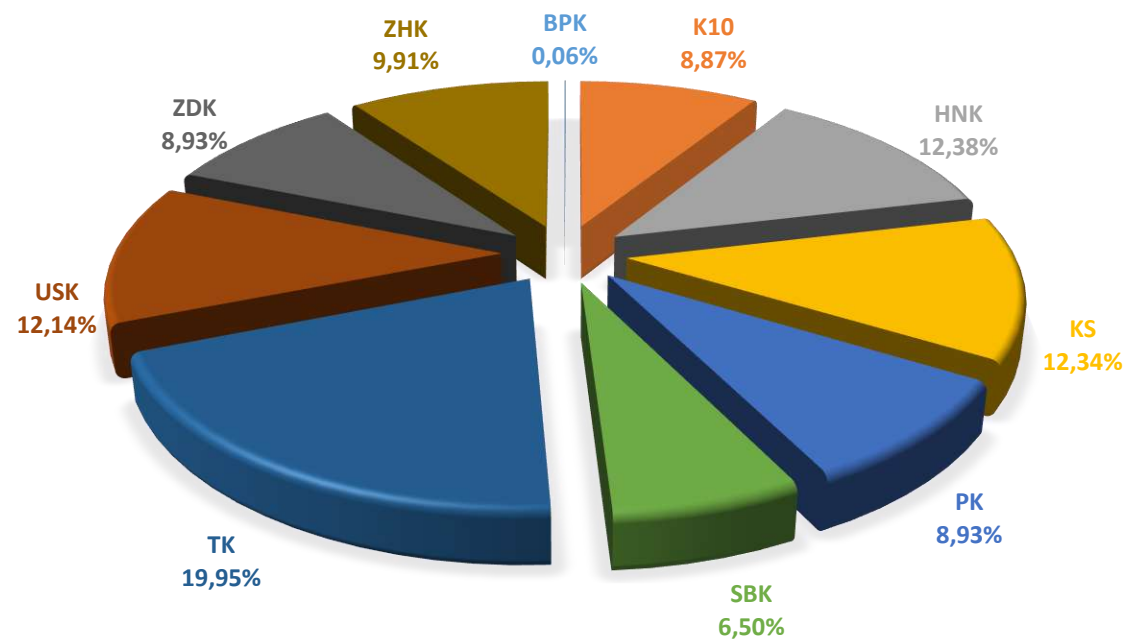
D		Vrsta podrške	BPK	K10	HNK	KS	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
D/ 1- 2	**	Podrška investicijama u sektoru poljoprivrede i prehrambene industrije u saradnji sa Razvojnomo bankom FBiH											5.000.000,00
D/ 1- 3	a)	Investicije u poljoprivrednu mehanizaciju i priključne uređaje za biljnu ili stočarsku proizvodnju	22.080,99	1.187.286,50	1.729.712,55	2.308.773,68	1.500.815,18	861.080,96	3.858.449,15	2.681.892,63	1.377.822,32	954.544,10	16.482.458,06
	b)	Investicije u opremu za biljnu, stočarsku ili ribarsku proizvodnju	2.442,46	193.657,31	284.961,64	259.829,94	243.737,85	90.021,77	146.316,73	147.345,29	81.302,52	935.557,89	2.385.173,40
	c)	Sufinanciranje nabavke visoko kvalitetne rasplodne stoke	0,00	584.997,00	37.863,13	429.581,74	16.904,18	143.125,75	737.892,82	1.094.249,58	158.083,76	385.450,30	3.588.148,26
	d)	Investicije u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje novih građevinskih objekata u svrhu biljne proizvodnje,	0,00	1.315.970,66	56.093,53	725.545,64	319.132,49	767.401,40	1.116.747,90	123.223,32	671.318,11	240.939,84	5.336.372,89

- ZELENI IZVJEŠTAJ ZA 2023. GODINU -

		stočarstva ili ribarstva											
	e)	Investicije u podizanje višegodišnjih nasada nasada	0,00	15.345,24	672.378,42	7.894,53	5.328,93	112.920,91	7.386,08	38.009,83	6.027,81	382.628,75	1.247.920,50
	f)	Podrška za legalizaciju građevinskih objekata i ispunjavanje okolišnih standarda na PG	0,00	0,00	0,00	0,00	3.939,21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3.939,21
	g)	Investicije u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje građevinskih objekata u svrhu obavljanja dorade i prerade poljoprivrednih proizvoda	0,00	169.317,83	2.046.102,27	1.078.330, 51	1.403.055,58	552.528,78	1.935.162,16	659.102,71	1.180.803,30	970.953,70	9.995.356,84
D	2- 1a	Certifikacija organske proizvodnje	0,00	1.200,00	13.085,98	14.444,79	0,00	13.297,01	0,00	5.510,53	17.734,14	4.828,54	70.100,99
		Svega D	24.523,45	3.467.774,54	4.840.197,52	4.824.400, 83	3.492.913,42	2.540.376,58	7.801.954,84	4.749.333,89	3.493.091,96	3.874.903,1 2	44.109.470,15

** U ukupnom zbiru federalnih poticaja je 5.000.000.00 KM koje su direktno uplaćene na račun RBFBiH

Grafikon 56. Raspodjela odobrenih novčanih podrški za ruralni razvoj po kantonima u 2023.g

7 OSTALE VRSTE NOVČANIH PODRŠKI

U okviru Programa novčanih podrški u 2023. godini planirane su slijedeće mjere Ostalih vrsta podrški kako slijedi u tabeli:

Tabela 46. Pregled poticaja po Modelu ostalih vrsta podrške u Federaciji BiH u 2023. godini

E		Ostale vrste podrški	Planirano prema programu	Odobreno u KM
E/1-1	a)	Sufinanciranje premije osiguranja od mogućih šteta u poljoprivrednoj proizvodnji	184.862,56	184.862,56
E/1-2	a)	Sufinanciranje organiziranja stručnih skupova, kongresa, simpozija, seminara i sajмова	122.943,01	122.943,01
	b)	Sufinanciranje izlaganja na poljoprivrednim sajmovima	92.481,11	92.481,11
E/1-3	a)	Sufinanciranje opremanja laboratorija i veterinarskih organizacija	249.715,52	249.715,52
	b)	Financiranje obveza FBiH u okviru projekta razvitka ruralnih poduzeća i poljoprivrede - READP Loan NO 20000020300	0,00	
E/1-4	a)	Sufinanciranje nabavke uredske opreme, namještaja i troškova poljoprivrednih udruženja	88.108,29	88.108,29
	b)	Sufinanciranje aktivnosti poljoprivrednih zadruga i gospodarskih društava za povezivanje ponude OPG i obrta sa područja FBiH	5.011.234,20	5.011.234,21
E/1-5	a)	Sufinanciranje troškova uvođenja i certifikacije standarda u poljoprivredi i prehrambenoj industriji	181.066,32	181.066,32
E/1-6	a)	Program pokretanja proizvodnje sufinanciranjem START paketa za zasnivanje proizvodnje putem PCU jedinice FMPVŠ	0,00	
		UKUPNO E	5.930.411,01	5.930.411,02

- ZELENI IZVJEŠTAJ ZA 2023. GODINU -

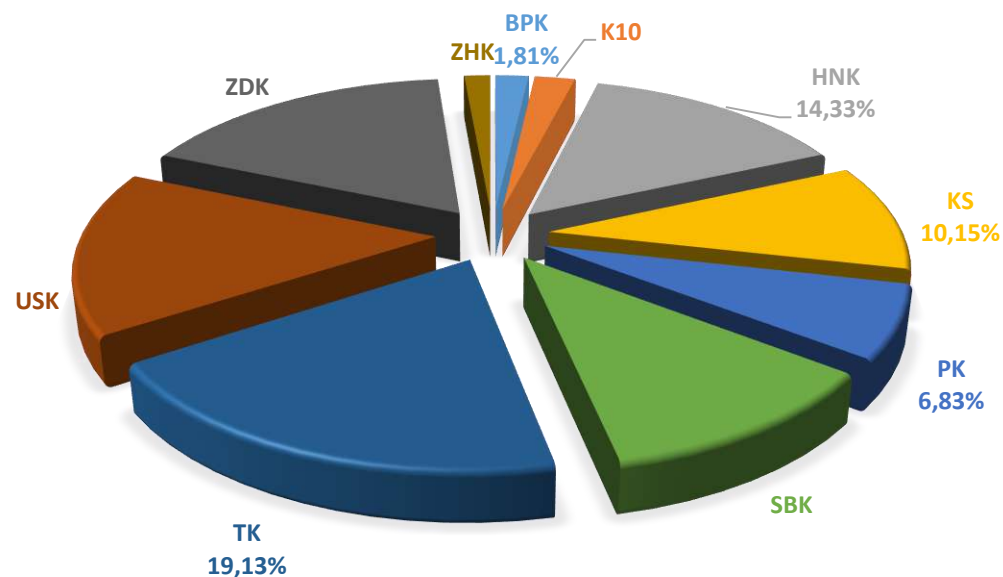
Tabela 47. Pregled poticaja po Modelu ostalih vrsta podrški po kantonima FBiH u 2023. godini

E		Ostale vrste podrška	BPK	K10	HNK	KS	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
E/1-1	a)	Sufinanciranje premije osiguranja od mogućih šteta u polj. proizvodnji	0,00	51.334,15	6.162,12	20.000,00	48.630,92	0,00	58.735,37	0,00	0,00	0,00	184.862,56
E/1-2	a)	Sufinanciranje organiziranja stručnih skupova, kongresa, simpozija, seminara i sajмова	21.651,12	1.426,84	17.500,93	14.714,68	0,00	8.058,15	24.843,54	22.991,75	11.756,00	0,00	122.943,01
	b)	Sufinanciranje izlaganja na poljop. sajmovima	0,00	0,00	16.884,02	29.737,41	0,00	1.483,50	810,00	8.552,20	29.471,90	5.542,08	92.481,11
E/1-3	a)	Sufinanciranje opremanja laboratorija i veterinarskih organizacija	0,00	21.998,76	0,00	39.000,00	21.691,45	9.197,50	106.352,68	9.750,00	41.725,13	0,00	249.715,52
	b)	Financiranje obveza FBiH u okviru projekta razvitka ruralnih poduzeća i poljoprivrede	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
E/1-4	a)	Sufinanciranje nabavke uredske opreme, namještaja i troškova poljoprivrednih udruženja	1.834,50	7.082,99	4.631,00	9.572,16	9.441,23	9.150,52	6.927,65	28.623,49	9.844,75	1.000,00	88.108,29
	b)	Sufinanciranje aktivnosti polj.zadruga i priv. društava za povezivanje ponude OPG i obrta u FBiH	83.855,70	37.269,20	781.567,14	451.889,05	325.460,00	644.023,79	910.712,84	828.172,63	887.721,41	60.562,45	5.011.234,21
E/1-5	a)	Sufinanciranje troškova uvođenja i certifikacije standarda u poljop. i prehramb. industriji	0,00	11.559,71	23.028,18	37.157,11	0,00	2.925,00	26.271,31	25.823,79	36.831,95	17.469,27	181.066,32

- ZELENI IZVJEŠTAJ ZA 2023. GODINU -

E/1-6	a)	Program pokretanja proizvodnje sufinansiranjem START paketa za zasnivanje proizvod.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Svega E	107.341,32	130.671,65	849.773,39	602.070,41	405.223,60	674.838,46	1.134.653,39	923.913,86	1.017.351,14	84.573,80	5.930.411,02

Grafikon 57. Raspodjela odobrenih ostalih novčanih podrški po kantonima FBiH u 2023. godini

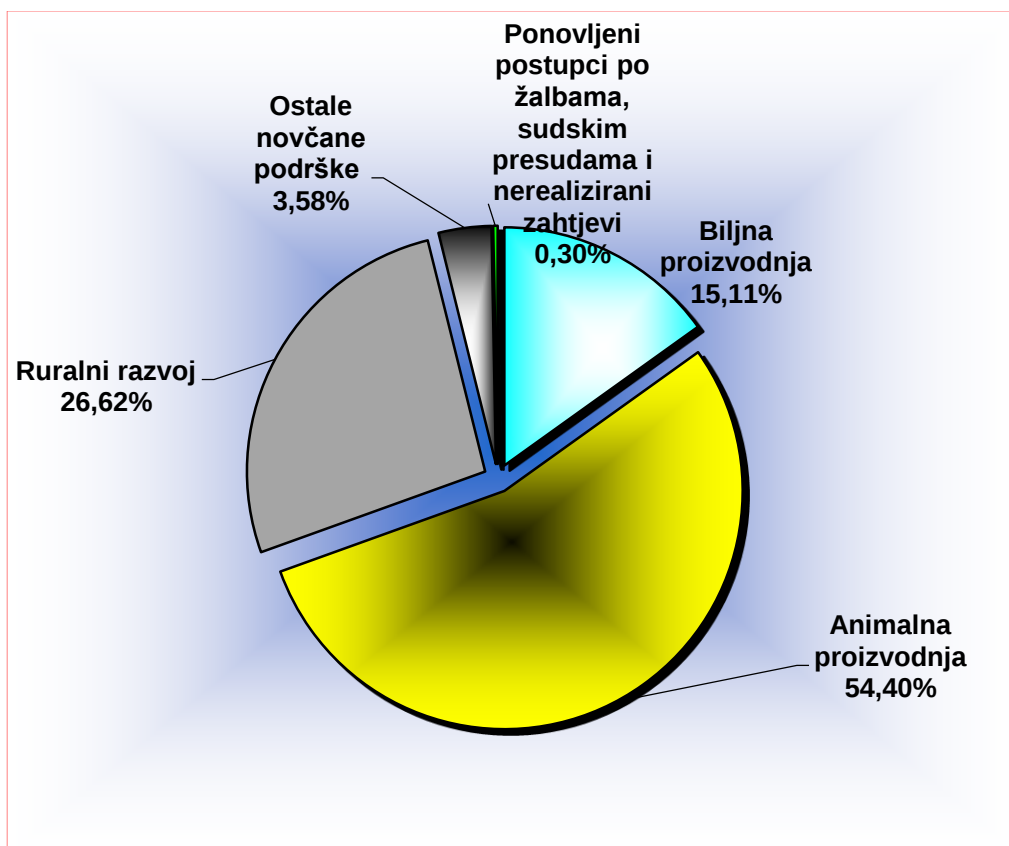

8 PREGLED UKUPNO ODOBRENIH NOVČANIH PODRŠKI

Tabela 48. Struktura odobrenih novčanih podrški u 2023.g.

Novčane podrške	Iznos	Učešće %
Biljna proizvodnja	25.032.121,86	15,11%
Animalna proizvodnja	90.143.976,66	54,40%
Ruralni razvoj	44.109.470,15	26,62%
Ostale novčane podrške	5.930.411,02	3,58%
Ponovljeni postupci po žalbama, sudskim presudama i nerealizirani zahtjevi	499.082,59	0,30%
UKUPNO	165.715.062,28	100,00%

Grafikon 58. Pregled strukture odobrenih novčanih podrški u 2023. g.

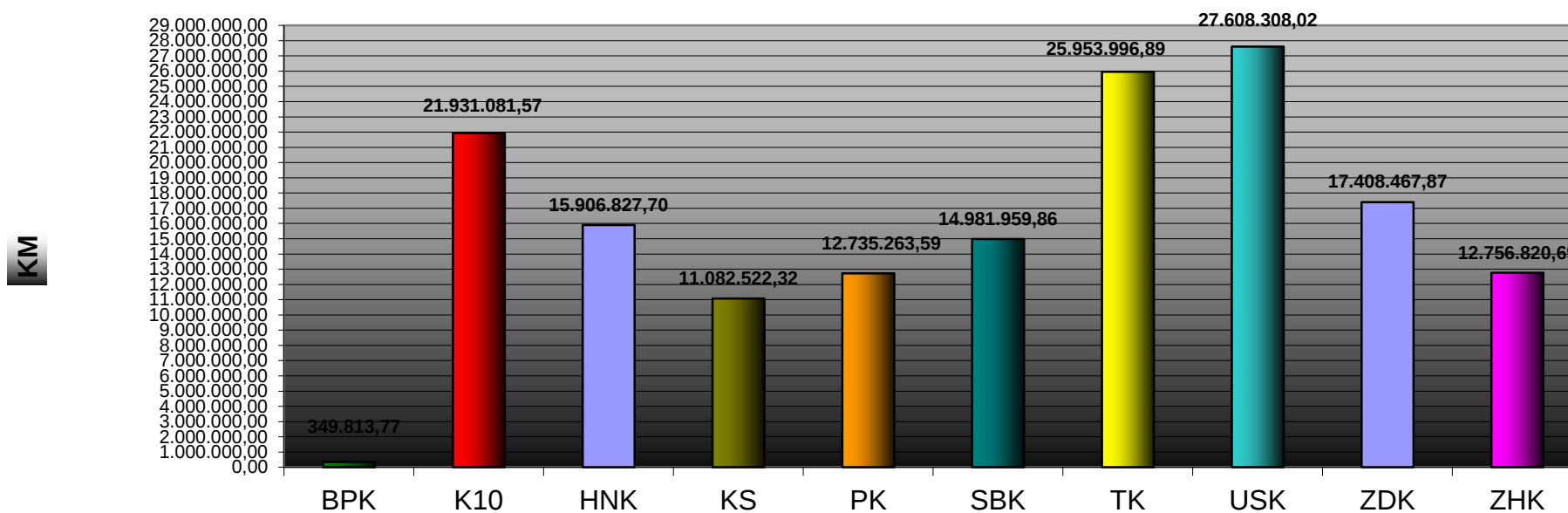

- ZELENI IZVJEŠTAJ ZA 2023. GODINU -

Tabela 49. Raspodjela odobrenih novčanih podrški u 2023. g. po kantonima – zbirno

KANTON	BPK	K10	HNK	KS	PK	SBK	TK	USK	ZDK	ZHK	UKUPNO
SVEGA UKUPNO	349.813,77	21.931.081,57	15.906.827,70	11.082.522,32	12.735.263,59	14.981.959,86	25.953.996,89	27.608.308,02	17.408.467,87	12.756.820,69	165.715.062,28
POSTOTNO UČEŠĆE	0,22%	13,65%	9,90%	6,90%	7,92%	9,32%	16,15%	17,18%	10,83%	7,94%	100,00%

Grafikon 59. Raspodjela ukupnih novčanih podrški po kantonima u 2023. godini

9 KONTROLE NOVČANIH PODRŠKI U 2023. GODINI

Poljoprivredni inspektori Federalne uprave za inspekcijske poslove i nadležnih kantonalnih organa uprave za inspekcijske poslove izvršili su 678 nadzora zahtjeva klijenata po modelu poticaj proizvodnji, modelu ruralnog razvoja i modelu ostalih vrsta podrški u toku 2023. godine. Inspekcijskim nadzorom utvrđeno je da šest zahtjeva klijenata nisu u skladu sa propisanim uslovima, a da osam zahtjeva klijenata djelomično ispunjava propisane uslove.

Timovi za kontrolu- ovlašteni državni službenici Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva izvršili su utvrđivanje činjeničnog stanja na terenu - kontrolu na terenu, ex-ante za 1.337 administrativnom kontrolom odobrenih zahtjeva u 2023. godini po modelu ruralnog razvoja (ukupno dostavljeno 3.050 zahtjeva) od čega je odobreno i isplaćeno 2.812 zahtjeva, a 138 zahtjeva odbijena/odbačena. Po modelu ostalih vrsta podrške ukupno je dostavljeno 289 zahtjeva, odobreno i isplaćeno 275 zahtjeva, a utvrđivanje činjeničnog stanja prije isplate novčane podrške izvršeno je za 46 zahtjeva.

10 REGISTAR POLJOPRIVREDNIH GAZDINSTAVA I REGISTAR KLIJENATA

Registracija poljoprivrednih gazdinstava i klijenata, te ažuriranje podataka za poljoprivredna gazdinstva provodi se u 79 općina u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Ukupan broj registrovanih poljoprivrednih gazdinstava (PG) u 2023. godini je bio 91.160.

Od toga je 86.570 porodičnih poljoprivrednih gazdinstava, 4.590 pravnih subjekata i obrta (PS).

Registrovanih članova/članica porodičnih poljoprivrednih gazdinstava je 160.017, a zaposlenih lica u pravnim subjektima i obrtima je 25.100.

Ukupna površina registrovanih poljoprivrednih gospodarstava je 135.355,40 ha.

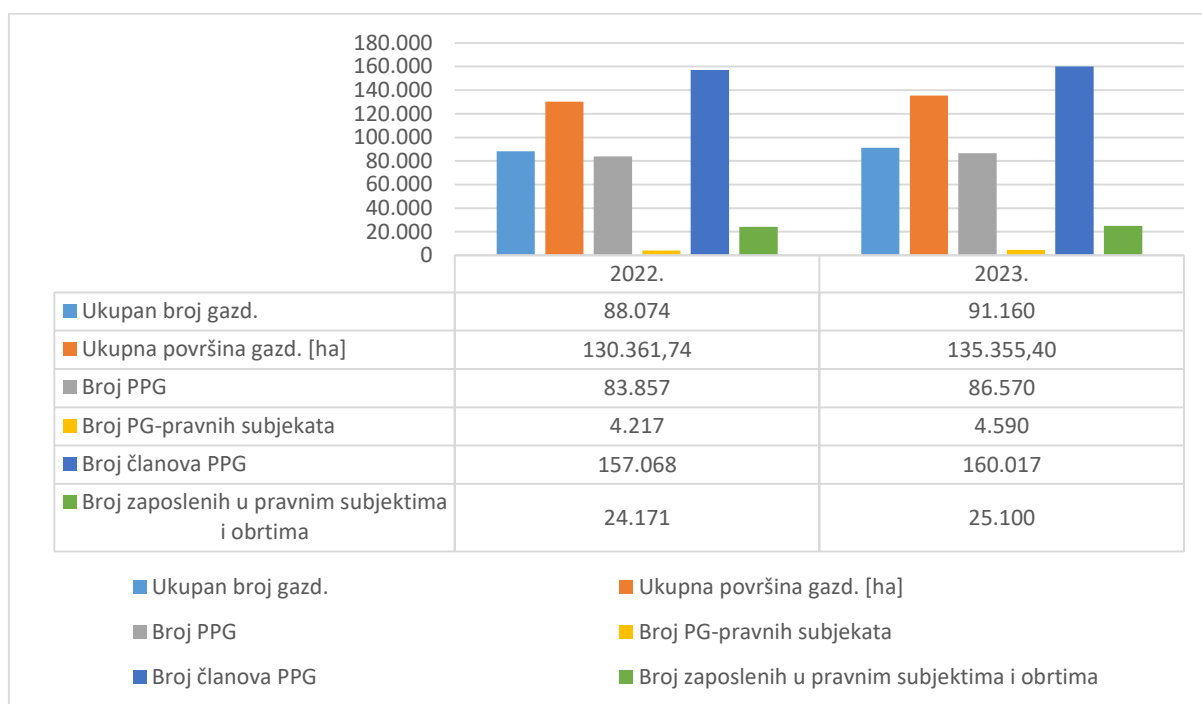
Tabela 50. Pregled upisanih klijenata u RPG i RK po kantonima u 2023. godini

Sjedište gazdinstva	Zbirni podaci o gazdinstvima					
Kanton	Ukupan broj gazd.	Ukupna površina gazd. [ha]	Broj PPG	Broj PG-PS	Broj članova PPG	Broj zaposlenih
Unsko-Sanski kanton	1.636	1.902,35	1.528	108	2.989	138
Posavski kanton	7.149	11.746,14	6.851	298	12.423	2.891
Tuzlanski kanton	3.617	17.913,49	3.277	340	6.671	901
Zeničko-dobojski kanton	5.727	7.530,14	5.214	513	9.136	3.309
Bosansko-podrinjski kanton	2.749	13.186,65	2.612	137	4.028	787

- ZELENI IZVJEŠTAJ ZA 2023. GODINU -

Srednjobosanski kanton	15.025	12.560,63	14.384	641	28.300	4.630
Hercegovačko-neretvanski kanton	20.766	23.680,92	20.174	592	33.155	6.205
Zapadno-hercegovački kanton	13.016	27.873,91	12.390	626	27.125	1.556
Kanton Sarajevo	3.204	3.593,17	2.870	334	5.823	1.189
Kanton 10	18.271	15.367,99	17.270	1.001	30.367	3.494
FBiH	91.160	135.355,40	86.570	4.590	160.017	25.100

Grafikon 60. Pregled upisanih klijenata u RPG i RK po kantonima u 2022.-2023. godini

Iz grafikona 60. je vidljivo da je u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu došlo do povećanja ukupnog broja gazdinstava, i broja klijenata PPGa i klijenata PS/obrta, a proporcionalno tome, i do povećanja broja članova gazdinstava, broja zaposlenih u PS/obrtima i ukupnih površina gazdinstava. Ovo je ohrabrujući pokazatelj, što ukazuje na činjenicu da je uprkos općem trendu iseljavanja populacije iz svih segmenata društva, broj gazdinstava i članova PG povećan, što iziskuje dublju analizu drugih parametara ostalih resora (statistički podaci o broju stanovnika i dr.), kako ne bi došlo do iskrivljene slike.

Zeleni izvještaj sadrži informacije razvrstane po spolu sa izričitim osvrtom na rezultate u realizaciji mjera po svim modelima, a posebno mjera strukturne politike za unapređenje spolne i dobne strukture poljoprivrednika, kako slijedi ispod u tabelama.

Tabela 51. Pregled zahtjeva klijenata/ica koji su ostvarili poticaj u 2022. godini

Vrsta org. oblika i spol klijenta/ice		Strukturne mjere		Podrška proizvodnji		Presude/žalbe		UKUPNO	
Organizacijski oblik	Spol (m,ž)	Broj zahtjeva	Odobreni iznos [KM]	Broj zahtjeva	Odobreni iznos [KM]	Broj zahtjeva	Odobreni iznos [KM]	Broj zahtjeva	Odobreni iznos [KM]
Pravna lica i obrti	m	737	13.936.360,77	6.359	53.036.536,91	16	126.301,82	7.112	67.099.199,50
	ž	151	2.637.351,27	1.237	7.612.891,94	6	34.040,86	1.394	10.284.284,07
PPG	m	649	1.708.810,34	15.324	20.417.616,73	29	57.130,00	16.002	22.183.557,07
	ž	123	325.498,15	5.532	6.703.323,05	4	7.392,43	5.659	7.036.213,63
UKUPNO		1.660	18.608.020,53	28.452	87.770.368,63	55	224.865,11	30.167	106.603.254,27

Tabela 52. Pregled zahtjeva klijenata/ica koji su ostvarili poticaj u 2023. godini

		Strukturne mjere		Podrška proizvodnji		Vrsta org. oblika i spol klijenta/ice		UKUPNO	
Organizacijski oblik	Spol (m,ž)	Broj zahtjeva	Odobreni iznos [KM]	Broj zahtjeva	Odobreni iznos [KM]	Broj zahtjeva	Odobreni iznos [KM]	Broj zahtjeva	Odobreni iznos [KM]
Pravna lica i obrti	m	1.276	29.305.117,29	6.805	70.036.983,82	18	392.542,16	8.099	99.734.643,27
	ž	340	7.338.121,54	1.313	11.582.958,73	10	65.729,49	1.663	18.986.809,76
PPG	m	1.532	6.891.976,35	15.121	25.259.101,91	23	34.185,89	16.676	32.185.264,15
	ž	326	1.545.763,05	5.389	8.367.869,44	4	5.953,13	5.719	9.919.585,62
UKUPNO		3.474	45.080.978,23	28.628	115.246.913,90	55	498.410,67	32.157	160.826.302,80

11 PREPORUKE

1. Potrebno je nastaviti povećanja izdvajanja budžetskih sredstava za poljoprivredu i prehrambenu industriju, ruralni razvoj i opće usluge u poljoprivredi u skladu sa Strategijom poljoprivrede i ruralnog razvoja Federacije BiH i Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju („Službene novine Federacije BiH“, br. 42/10 i 99/19), kako bi obuhvatili veći dio mjera iz Dodatka II navedenog zakona i strategije, da bi Bosna i Hercegovina u određenoj mjeri zadržala korak sa neposrednim okruženjem, a pogotovo sa zemljama EU i ostalim razvijenim zemljama.
2. Zadužuju se kantonalna ministarstva nadležna za poslove poljoprivrede da u skladu sa Zakonom o novčanim podrškama osiguraju dosljednu primjenu odredbe o kreiranju mjera novčanih podrški kojima se onemogućava poticanje istih mjera novčane podrške, osim do minimalne poticane količine navedene u Dodatku II Zakona o novčanim podrškama.
3. U okviru propisanih nadležnosti, ubrzati donošenje zakonskih i podzakonskih propisa, te izmjena i dopuna postojeće zakonske regulative iz oblasti poljoprivrede, što bi doprinijelo bržoj realizaciji poljoprivredne politike i stvaranju povoljnijeg ambijenta za razvoj poljoprivredne proizvodnje u Federaciji BiH.
4. U cilju podizanja konkurentnosti poljoprivredno-prehrambenog sektora u Federaciji BiH potrebno je da Vlada Federacije BiH osigura jednostavniji pristup kreditima za poljoprivrednike i preduzetnike poljoprivredno-prehrambenog sektora, a posebno za kredite kod Razvojne banke Federacije BiH.
5. U skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i u skladu sa visinom odobrenih sredstava u Budžetu Federacije BiH omogućiti popunu svih sistematizovanih radnih mjesta u Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i/ili omogućiti internim premještanjem u okviru organa državne službe veću i punu kadrovsku popunjenost radi potpunog i blagovremenog izvršavanja tekućih zadataka ministarstva i ispunjavanja obaveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP-a), te drugih redovnih obaveza Ministarstva (izrada propisa, obrada zahtjeva novčanih podrški, jačanje kontrole novčanih podrški na terenu, uspostava uzgojno selekcijskog rada u stočarstvu, bolje informatičko uvezivanje i praćenje poslova iz nadležnosti Ministarstva i sl.).

6. Nastaviti sa aktivnostima i mjerama koje se odnose na korištenje poljoprivrednog zemljišta u skladu sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu („Službene novine Federacije BiH“ broj: 52/2009), a koji se tiče prometa, korištenja, raspolaganja i zaštite državnog poljoprivrednog zemljišta kao jednog od najvećih prirodnih bogatstava i dobra od općeg interesa za Federaciju BiH, a posebno sa mjerama koje se odnose na stavljanje u funkciju neiskorištenog poljoprivrednog zemljišta.

Sarajevo, maj 2024. godine

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O STANJU POLJOPRIVREDE U FEDERACIJI BiH ZA 2023. GODINU

- ZELENO IZVJEŠĆE -

Sarajevo, svibanj 2024. godine

SADRŽAJ

1	UVOD	8
2	UNUTARNJA ORGANIZACIJA FEDERALNOG MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA	10
3	SEKTORSKA ANALIZA - POLJOPRIVREDA.....	11
3.1	Strateški ciljevi i prioritete.....	11
3.2	Program rada Ministarstva.....	11
3.3	Zakonska regulativa iz oblasti poljoprivrede u Federaciji BiH	12
3.4	Usvojeni zakonski i podzakonski akti u Federaciji BiH u 2023. godini.....	12
3.5	Registri koji se vode u ministarstvu iz oblasti poljoprivrede i prehrambene industrije.....	13
3.6	Pregled stanja u biljnoj proizvodnji za 2023. godinu.....	14
3.6.1	Merkantilna proizvodnja	14
3.6.1.1	Zasijana oranična površina	14
3.6.1.2	Ostvarena proizvodnja i prinosi usjeva	16
3.6.1.3	Proizvodnja ljekovitog i aromatičnog bilja	22
3.6.1.4	Voćarska i vinogradarska proizvodnja	23
3.6.1.5	Proizvodnja jagodičastog i bobičastog voća	24
3.6.1.6	Vinogradarstvo	26
3.6.1.7	Pregled stanja u proizvodnji južnog voća i maslina	27
3.6.2	Sjemenska proizvodnja u Federaciji BiH.....	27
3.6.3	Mjere zemljišne politike	29
3.6.3.1	Korištenje, uređenje i raspolaganje poljoprivrednim zemljištem	30
3.7	Pregled stanja u animalnoj proizvodnji u 2023. godini	33
3.7.1	Govedarstvo	33
3.7.2	Ovčarstvo.....	39
3.7.3	Kozarstvo	40
3.7.4	Svinjogojstvo	41
3.7.5	Pčelarstvo	43
3.7.6	Peradarstvo	45
3.7.7	Akvakultura.....	48
4	ANALIZA STANJA U PREHRAMBENOJ INDUSTRIJI.....	50
4.1	Proizvodnja i kapaciteti	50
4.2	Pokrivenost uvoza izvozom	52
4.3	Kretanje cijena pojedinih prehrambenih proizvoda.....	53
4.4	Zaposlenost i nezaposlenost	54
4.5	Plaće	55

- ZELENO IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU -

5	MJERE NOVČANIH POTPORA PO MODELU POTICAJA PROIZVODNJI	55
5.1	Novčane potpore u biljnoj proizvodnji	56
5.1.1	Efekti novčanih potpora u biljnoj proizvodnji	61
5.2	Novčane potpore u animalnoj proizvodnji.....	67
5.2.1	Efekti novčanih potpora u animalnoj proizvodnji	72
6	RURALNI RAZVOJ	81
6.1	Mjere za povećanje konkurentnosti.....	81
6.1.1	Potpore investicijama u sektoru poljoprivrede i prehrambene industrije preko Federalnog ministarstva	81
6.2	MJERE ZA ZAŠTITU RURALNOG OKOLIŠA	82
6.2.1	Potpore certifikaciji organske proizvodnje.....	82
7	OSTALE VRSTE NOVČANIH POTPORA	87
8	PREGLED UKUPNO ODOBRENIH NOVČANIH POTPORA	90
9	KONTROLE NOVČANIH POTPORA U 2023. GODINI	92
10	REGISTAR POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA I REGISTAR KLIJENATA	92
11	PREPORUKE	95

POPIS TABLICA

Tablica 1. Pregled ukupnih zasijanih oraničnih površina u Federaciji BiH, ha	15
Tablica 2. Pregled požnjevenih površina, ostvarene proizvodnje i prosječnih prinosa u 2022. i 2023. godini u FBiH	18
Tablica 3. Pregled ostvarenih prinosa kod usjeva industrijskog bilja u FBiH u 2022. i 2023. godini	21
Tablica 4. Pregled površina zasijanih ljekovitim i aromatičnim biljem u Federaciji BiH,ha	22
Tablica 5. Pregled proizvodnje voća u 2022. i 2023. godini	23
Tablica 6. Pregled površina jagodičastog i bobičastog voća u 2022. i 2023. godini.	25
Tablica 7. Pregled proizvodnje grožđa u 2022. i 2023. godini	26
Tablica 8. Pregled proizvodnje južnog voća i maslina u 2022. i 2023. godini	27
Tablica 9. Pregled proizvodnje sjemena, sadnog materijala poljoprivrednog bilja i presadnica povrća u razdoblju 2022. i 2023. godina.....	28
Tablica 10. Pregled trajne promjene namjene poljoprivrednog zemljišta po županijama u 2022. i 2023. godini.....	30
Tablica 11. Pregled projekta uređenja i zaštite poljoprivrednog zemljišta po županijama u 2022. i 2023. godini.....	31
Tablica 12. Pregled poljoprivrednog zemljišta datog u zakup i koncesiju po županijama u 2022. i 2023. godini.....	32
Tablica 13. Brojno stanje goveda 2022.- 2023. godina.....	34
Tablica 14. Brojno stanje goveda (po kategorijama) po županijama u 2022. godini.....	35
Tablica 15. Brojno stanje goveda (po kategorijama) po županijama u 2023. godini.....	35
Tablica 16. Brojno stanje goveda po županijama u Federaciji BiH 2022.-2023.	36
Tablica 17. Broj muznih grla i proizvodnja mlijeka po županijama u F BiH 2022.- 2023. godina	37
Tablica 18. Broj ovaca u Federaciji BiH po županijama (2022.-2023. godina).....	39
Tablica 19. Brojno stanje koza u 2022.- 2023. godina.....	40
Tablica 20. Brojno stanje koza u Federaciji BiH po županijama 2022.-2023. godina	40
Tablica 21. Brojno stanje svinja 2022.- 2023. godina.....	42
Tablica 22. Brojno stanje tovljenika (tovnih svinja) po županijama u FBiH 2022/2023.....	42
Tablica 23. Podaci o broju pčelinjih zajednica i količinama proizvedenog meda 2022.- 2023. godina	43
Tablica 24. Broj pčelinjih zajednica i proizvodnja meda po županijama u Federaciji BiH u 2022. – 2023. godina.....	44
Tablica 25. Podaci u peradarskoj proizvodnji u Federaciji BiH u tisućama, 2022.- 2023. godine	46
Tablica 26. Broj peradi matičnih jata po županijama u 2022.- 2023. godina.....	46
Tablica 27. Proizvodnja u akvakulturi po županijama u Federaciji BiH u 2022. - 2023. godina	48
Tablica 28. Indeksi proizvodnje prehrambenih proizvoda, pića i duhanskih proizvoda....	50
Tablica 29. Proizvodnja prehrambenih proizvoda, pića i cigareta u 2023. godini.....	50
Tablica 30. Proizvodnja, kapaciteti i njihova iskorištenost za pojedine grane prehrambene i duhanske industrije u 2023 godini	51
Tablica 31. Proizvodnja, izvoz, uvoz i pokrivenost uvoza izvozom pojedinih prehrambenih proizvoda u Federaciji BiH u 2023. godini	52
Tablica 32. Ukupan izvoz i izvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda.....	53
Tablica 33. Ukupan uvoz i uvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda.....	53
Tablica 34. Indeks cijena prehrambenih i duhanskih proizvoda.....	53

Tablica 35. Stope promjene cijena pojedinih prehrambenih proizvoda (siječanj 2023./siječanj 2024. godine).....	54
Tablica 36. Prosječan broj zaposlenih u 2023. godini, I i XII mjesecu 2023. i I mjesecu 2024. godine	54
Tablica 37. Visina prosječnih plaća.....	55
Tablica 38. Odobrene potpore biljnoj proizvodnji u 2023. godini po vrstama.....	56
Tablica 39. Pregled potpora za biljnu proizvodnju po županijama u Federaciji BiH.....	58
Tablica 40. Indikatori praćenja efekata potpora u biljnoj proizvodnji 2023/2022 godine...	62
Tablica 41. Odobrene potpore u animalnoj proizvodnji u 2023. godini po mjerama	67
Tablica 42. Pregled potpora za animalnu proizvodnju po županijama u Federaciji BiH za 2023. godinu	69
Tablica 43. Indikatori efekata potpora u animalnoj proizvodnji za 2022/2023 godinu	73
Tablica 44. Pregled potpora po Modelu ruralnog razvoja u 2023. godini	82
Tablica 45. Pregled potpora po Modelu ruralnog razvoja po mjerama i po županijama u Federaciji BiH u 2023. godini.....	84
Tablica 46. Pregled potpora po Modelu ostalih vrsta potpore u Federaciji BiH u 2023. godini	87
Tablica 47. Pregled potpora po Modelu ostalih vrsta potpora po županijama FBiH u 2023. godini	88
Tablica 48. Struktura odobrenih novčanih potpora u 2023.g.	90
Tablica 49. Raspodjela odobrenih novčanih potpora u 2023. g. po županijama – zbirno .	91
Tablica 50. Pregled upisanih klijenata u RPG i RK po županijama u 2023. godini.....	92
Tablica 51. Pregled zahtjeva klijenata/ica koji su ostvarili potporu u 2022. godini.....	94
Tablica 52. Pregled zahtjeva klijenata/ica koji su ostvarili potporu u 2023. godini.....	94

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Ukupne zasijane oranične površine u jesenskoj i proljetnoj sjetvi (ha)	15
Grafikon 2. Pregled ukupnih zasijanih površina po kulturama u FBiH (ha)	16
Grafikon 3. Ukupna požnjevena površina žita u FBiH	17
Grafikon 4. Ukupna ostvarena proizvodnja žita u FBiH	17
Grafikon 5. Prosječni prinosi ostvareni kod žitarica u FBiH	18
Grafikon 6. Požnjevena površina povrtnih kultura u FBiH	19
Grafikon 7. Ukupna proizvodnja povrtnih kultura u FBiH	19
Grafikon 8. Prosječni prinosi, ostvareni kod povrtnih kultura u FBiH	20
Grafikon 9. Požnjevena površina krmnog bilja u FBiH	20
Grafikon 10. Proizvodnja krmnog bilja u FBiH	20
Grafikon 11. Prosječni prinosi ostvareni kod krmnih kultura u FBiH	21
Grafikon 12. Soja-ukupna proizvodnja	21
Grafikon 13. Duhan-ukupna proizvodnja	22
Grafikon 14. Zasijana površina ljekovitim i aromatičnim biljem u FBiH, ha	22
Grafikon 15. Broj stabala voćnih vrsta sposobnih za rod u 2022. i 2023. godini, FBiH	23
Grafikon 16. Ostvarena proizvodnja voća u FBiH u 2022. i 2023. godini (tona)	24
Grafikon 17. Prinos voća u 2022. i 2023. god, kg/stablo	24
Grafikon 18. Površine pod jagodičastim i bobičastim voćem u 2022. i 2023. godini (ha)	25
Grafikon 19. Ostvarena proizvodnja jagodičastog i bobičastog voća u 2022. i 2023. godini (tona)	26
Grafikon 20. Ostvareni prinos voća u 2022. i 2023. godini (kg/stablo)	26
Grafikon 21 . Pregled proizvodnje južnog voća i maslina u 2022. i 2023. godini (tona)	27
Grafikon 22. Proizvodnja sjemena žita i soje u 2022. i 2023. godini	28
Grafikon 23. Proizvodnja presadnica povrća za izvoz u 2022. i 2023. godini	29
Grafikon 24. Presadnice povrća, sadnice voća i vinove loze 2022-2023. godini	29
Grafikon 25. Brojno stanje goveda po županijama u Federaciji BiH 2022.-2023.	36
Grafikon 26. Broj muznih grla po županijama u Federaciji BiH	37
Grafikon 27. Proizvedene količine mlijeka po županijama u Federaciji BiH	38
Grafikon 28. Brojno stanje tovnih grla po županijama u Federaciji BiH	38
Grafikon 29. Brojno stanje ovaca po županijama u Federaciji BiH	39
Grafikon 30. Brojno stanje koza po županijama u Federaciji BiH	41
Grafikon 31. Brojno stanje tovljenika po županijama u Federaciji BiH 2022.-2023.	42
Grafikon 32. Broj pčelinjih zajednica po županijama u Federaciji BiH	44
Grafikon 33. Proizvedene količine meda po županijama u Federaciji BiH	45
Grafikon 34. Brojno stanje pilenki teških linija po županijama u Federaciji BiH	47
Grafikon 35. Brojno stanje pilenki lakih linija po županijama u Federaciji BiH	47
Grafikon 36. Brojno stanje 18-tjednih pilenki po županijama u Federaciji BiH	47
Grafikon 37. Proizvodnja slatkovodne ribe po županijama u Federaciji BiH	49
Grafikon 38. Novčane potpore u biljnoj proizvodnji u 2023. godini (%)	64
Grafikon 39. Efekti potpora, podržavane površine u proizvodnji ratarskih, povrtlarskih i voćarskih kultura, duhana, grožđa i maslina u 2023. godini (%)	65
Grafikon 40. Efekti potpora u proizvodnji ratarskih, povrtlarskih i voćarskih kultura, duhana, grožđa i maslina 2022/2023.godini (ha)	66
Grafikon 41. Efekti potpora u proizvodnji sjemena poljoprivrednog bilja u 2022/2023 godine (ha)	66
Grafikon 42. Efekti potpora u proizvodnji sadnog materijala u 2022/2023 godine (kom) ..	67
Grafikon 43. Novčane potpore u stočarstvu u 2023. godini (%)	75
Grafikon 44. Udio novčanih potpora po proizvodnjama u okviru govedarske proizvodnje u 2023. godini (%)	75

Grafikon 45. Efekti potpora u govedarskoj proizvodnji u 2022/2023 (grla)	76
Grafikon 46. Efekti potpora u proizvodnji kravljeg mlijeka u 2022/2023 (litara)	77
Grafikon 47. Udio novčanih potpora po proizvodnjama u okviru ovčarske i kozarske proizvodnje u 2023. godini (%)	77
Grafikon 48. Efekti potpora u uzgoju ovaca i koza za 2022/2023 (grla)	78
Grafikon 49. Efekti potpora u proizvodnji ovčijeg i kozijeg mlijeka u 2022/2023 (litara) ...	78
Grafikon 50. Efekti potpora u svinjogojskoj proizvodnji u 2022/2023 (grla).....	79
Grafikon 51. Efekti potpora u pčelarstvu u 2022/2023 (košnice pčela).....	79
Grafikon 52. Efekti potpora u peradarstvu u 2022/2023 (kljun)	80
Grafikon 53. Efekti potpora u ribarstvu u 2022/2023 (kg)	80
Grafikon 54. Efekti potpora u uzgoju izvornih i zaštićenih pasmina 2022/2023 (grla)	81
Grafikon 55. Ukupan iznos novčane potpore po Modelu ruralnog razvoja, razvrstano po mjerama i županijama u 2023. g. (KM)	83
Grafikon 56. Raspodjela odobrenih novčanih potpora za ruralni razvoj po županijama u 2023.g	85
Grafikon 57. Raspodjela odobrenih ostalih novčanih potpora po županijama FBiH u 2023. godini	89
Grafikon 58. Pregled strukture odobrenih novčanih potpora u 2023. g.	90
Grafikon 59. Raspodjela ukupnih novčanih potpora po županijama u 2023. godini	91
Grafikon 60. Pregled upisanih klijenata u RPG i RK po županijama u 2022.-2023. godini .	93

1 UVOD

Sukladno članku 52. Zakona o poljoprivredi ("Službene novine Federacije BiH" br. 88/07, 04/10, 27/12, 7/13 i 82/21) propisano je da Godišnje izvješće o stanju poljoprivrede u prethodnoj kalendarskoj godini (Zeleno izvješće) u suradnji sa županijskim ministarstvima nadležnim za poslove poljoprivrede izrađuje Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (u daljem tekstu: Ministarstvo) i dostavlja ga Vladi Federacije Bosne i Hercegovine na utvrđivanje, a Vlada Federacije ga dostavlja na prihvatanje Parlamentu Federacije BiH.

Zeleno izvješće između ostalog ima za cilj prezentirati dostignuća u sektoru, kao takav sadrži ocjenu stanja i gospodarskog položaja poljoprivrede, te prijedlog i način provođenja mjera poljoprivredne politike u narednom razdoblju. Poljoprivreda i prehrambena industrija Federacije BiH su veoma važne sa stanovišta društveno-ekonomskog razvoja naše zemlje, a taj značaj se ogleda u osiguranju dovoljnih količina hrane za prehranu stanovništva, kao i veliki ekonomski značaj u stvaranju bruto domaćeg proizvoda. Dodatno, njegova ekonomska održivost, sposobnost za rast, omogućava izvozne pretpostavke u vremenu krize i određen ekonomski rast, što čini poljoprivredni sektor osnovnim "stabilizatorom" društva i ekonomije Federacije BiH. Pored toga, u uvjetima u kojima živimo, poljoprivredna proizvodnja nudi realne pretpostavke za zapošljavanje stanovništva, i zadržavanje mlade populacije stanovništva u ruralnim područjima.

Preduvjeti za razvoj poljoprivredne proizvodnje u Federaciji Bosne i Hercegovine, koji se ogledaju u povoljnim agroklimatskim uvjetima, kvalitetnom poljoprivrednom zemljištu, velikom broju najrazličitijih poljoprivrednih kultura, tradicionalnim poljoprivrednim proizvodima, kvalitetom poljoprivrednih proizvoda koji su dostigli vrhunski nivo, velikom broju autohtonih i izvornih proizvoda, znanju i trudu poljoprivrednih proizvođača, nisu iskorišteni u potpunosti, što predstavlja dodatnu obvezu u narednom razdoblju da se ovi uvjeti maksimalno iskoriste.

Bosna i Hercegovina kao potpisnica Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju obvezna je postupno se usklađivati sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom EU. Ministarstvo treba ubrzati transformaciju dosadašnje poljoprivredne politike iz jednog modela (poticaja proizvodnji) u mjere koje se ogledaju u tri stupa, a koje sadrže mjere tržišno-cjenovne politike, odnosno mjere izravnih plaćanja (I stup), strukturne mjere i mjere politike ruralnog razvoja (II stup) i mjere vezane za opće usluge u poljoprivredi (III stup), time i Federacija BiH kao dio Bosne i Hercegovine, što je definirano u Strategiji poljoprivrede i ruralnog razvoja Federacije Bosne i Hercegovine za razdoblje 2021.- 2027. godine. Naime, sukladno Zakonu o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji Bosne i Hercegovine, a nakon što je usvojena Strategija razvoja Federacije Bosne i Hercegovine, Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva je u 2023. godini izradilo i u parlamentarnu proceduru uputilo Strategiju poljoprivrede i ruralnog razvoja Federacije Bosne i Hercegovine 2021-2027. godina, te na taj način stvorilo pretpostavke da nakon

njenog usvajanja primjenimo u najvećoj mjeri odredbe iz Zajedničke poljoprivredne politike EU.

Prilikom realizacije navedenih sredstava, nastavilo se sa dogradnjom i korištenjem Aplikacije za obradu zahtjeva kod realizacije novčanih potpora u poljoprivredi, čime je dodatno unapređen postupak apliciranja i obrade zahtjeva, kako za poljoprivrednike (klijente), tako i za službenike općina, nadležnih županijskih ministarstava kao i Ministarstva. Znači, u cilju transparentnije raspodjele odobrenih sredstava, kontrole njihovog utroška, kao i preporuke Revizije iz prethodnog razdoblja, uvedena je Aplikacija za obradu novčanih potpora u poljoprivredi. Aplikacija je izravno uvezana sa Registrom poljoprivrednih gospodarstava i Registrom klijenata, te je na taj način u Federalni platni sustav uvela sustavna rješenja, veću efikasnost, efektivnost i ekonomičnost, kao i veću transparentnost u obradi zahtjeva i isplate novčanih potpora. Ovaj sustav, također, omogućava izradu različitih analiza, izvještaja kao i monitoring realizacije propisanih mjera.

Sredstva odobrena za potporu poljoprivredi u 2023. godini u iznosu od 166.500.000,00 KM su utrošena u postotku od 99,53% ili 165.715.062,28 KM. Od tog iznosa je realizirano 25.032.121,86 KM po Modelu poticaja proizvodnji za biljnu proizvodnju, 90.143.976,66 KM za animalnu proizvodnju, 44.109.470,15 KM po Modelu ruralnog razvoja, 5.930.411,02 KM po Modelu ostalih vrsta potpora i 499.082,59 KM za sudske presude, žalbene postupke, vansudske nagodbe i nerealizirane zahtjeve.

2 UNUTARNJA ORGANIZACIJA FEDERALNOG MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA

Poslovi iz djelokruga Ministarstva vrše se u okviru sljedećih 14 organizacijskih jedinica:

- 01- Kabinet ministra;
- 02- Tajnik Ministarstva;
- 03- Sektor za poljoprivredu i prehrambenu industriju;
- 04- Sektor za ruralni razvoj i poljoprivredne savjetodavne službe;
- 05- Sektor za poljoprivredna plaćanja;
- 06- Sektor za veterinarstvo;
- 07- Sektor za vode;
- 08- Sektor za šumarstvo i lovstvo;
- 09- Služba za upravljanje projektima;
- 10- Sektor za financije i računovodstvo;
- 11- Sektor za pravne, kadrovske i opće poslove;
- 12- Služba za informacijsko – komunikacijske tehnologije;
- 13- Jedinica za internu reviziju;
- 14- Federalna uprava za šumarstvo (FUŠ).

U Ministarstvu je sistematizirano 145 radnih mjesta, a popunjeno 96. Za izvršenje poslova i zadataka iz nadležnosti poljoprivrede i prehrambene industrije, ruralnog razvoja i plaćanja je sistematizirano 49, a zaposleno 34 službenika. U Sektoru za poljoprivredu i prehrambenu industriju je sistematizirano 22, a zaposleno 17 državnih službenika, u Sektoru za ruralni razvoj i poljoprivredne savjetodavne službe sistematizirano je 10 radnih mjesta, a popunjeno 5, dok je u Sektoru za poljoprivredna plaćanja sistematizirano 17 radnih mjesta od toga popunjeno 12 radnih mjesta.

U zemljama okruženja, poljoprivredi kao važnoj grani gospodarstva, dat je daleko veći značaj nego u Bosni i Hercegovini, a samim tim i u Federaciji BiH, što se ogleda između ostalog i brojem uposlenih službenika u ovom sektoru. Iz navedenog se može zaključiti da se zbog nedovoljnih administrativnih kapaciteta u Federaciji BiH dovodi u pitanje provođenje programskih aktivnosti Ministarstva kao i dalje ispunjavanje obveza iz SSP-a koje su u njenoj nadležnosti.

3 SEKTORSKA ANALIZA - POLJOPRIVREDA

3.1 Strateški ciljevi i prioriteti

Strateški ciljevi i prioriteti Ministarstva sukladno Srednjoročnoj strategiji razvoja poljoprivrednog sektora u razdoblju 2015. – 2019. godini (produžena do kraja 2023. godine) su:

1. Razvoj poljoprivrede i pripadajućih sektora uz podizanje tehničko-tehnološke razine, efikasnije korištenje raspoloživih resursa, te uvažavanje zahtjeva modernih tržišta.
2. Osiguranje uvjeta za snažnije generiranje stabilnijeg dohotža u okviru poljoprivrednog sektora i unapređenje kvalitete života u ruralnim sredinama.
3. Održivo upravljanje prirodnim resursima i prilagođavanje poljoprivrede klimatskim promjenama.
4. Prilagođavanje institucionalno-zakonodavnog okvira i poljoprivredne politike Zajedničkoj poljoprivrednoj politici Europske unije (CAP EU) uz uvažavanje stupnja razvijenosti poljoprivrednog sektora Federacije BiH.

3.2 Program rada Ministarstva

Težište godišnjih programskih aktivnosti u 2023. godini bilo je usmjereno na realizaciju strateških i operativnih ciljeva koji su definirani u Srednjoročnoj strategiji razvoja poljoprivrednog sektora 2015. - 2019. godini, jer većina ciljeva nije realizirana, zbog čega je Zaključkom Vlade Federacije BiH V. broj: 161/2023 od 09.02.2023. godine produžena primjena važenja postojeće Srednjoročne strategije u 2023. godini do usvajanja nove Strategije poljoprivrede i ruralnog razvoja 2021 – 2027.godina. U vezi s tim, prihvaćena je i Informacija o produženju primjene važeće Strategije od strane Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH broj: 01-02-2013/22 od 17.03. 2023. godine i Doma naroda Parlamenta Federacije BiH od 30.03.2023. godine. Strategijom su definirana četiri strateška cilja i 36 operativnih ciljeva. Realizacija ovih ciljeva nastavljena je tijekom 2023. godine, a prvenstveno obuhvaća provođenje aktivnosti na realizaciji sljedećih operativnih ciljeva:

- Ubrzavanje preuzimanja EU zakonodavstva - pravni okvir u oblasti poljoprivrede uszladiti sa EU standardima (izrada zakona);
- Smanjivanje razlika u uvjetima poslovanja u odnosu na zemlje regije, (Poticati konkurentnost poljoprivredne proizvodnje i prerade te ruralnog razvoja kroz novčane potpore);
- Tehničko-tehnološko unapređenje objekata, mehanizacije i opreme;
- Povećanje brojnosti i kvaliteta stočnog fonda;
- Tehničko-tehnološko unapređenje objekata, mehanizacije i opreme u prehrambenoj industriji;
- Praćenje realizacije Strategije i izrada godišnjeg operativnog programa;
- Implementacije poljoprivredne strategije te pripremne radnje za donošenje nove Strategije;

- Regulatorno-organizacijsko, materijalno-financijsko, personalno i stručno jačanje poljoprivrednog savjetodavstva (Uspostava i razvoj poljoprivrednih savjetodavnih službi i izrada propisa u ovoj oblasti);
- Unapređenje učinkovitosti biljne proizvodnje (gospodarenje i uređenje poljoprivrednog zemljišta, biljna proizvodnja, sjeme i sadni materijal, zaštita zdravlja bilja, fitofarmaceutska sredstva i mineralna gnojiva, realizacija akcijskih planova, izrada izvještaja i informacija).

3.3 Zakonska regulativa iz oblasti poljoprivrede u Federaciji BiH

- Zakon o poljoprivredi („Službene novine Federacije BiH“, br. 88/07, 4/10, 27/12, 7/13 i 82/21),
- Zakon o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvoju („Službene novine Federacije BiH“, br. 42/10 i 99/19),
- Zakon o stočarstvu („Službene novine Federacije BiH“, broj 66/13),
- Zakon o slatkovodnom ribarstvu („Službene novine Federacije BiH“, br. 64/04 i 27/10),
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu („Službene novine Federacije BiH“, broj 52/09),
- Zakon o zaštiti bilja od bolesti i štetnika koje ugrožavaju cijelu zemlju („Službeni list R BiH“, br. 2/92 i 13/94),
- Zakon o sjemenu i sadnom materijalu („Službene novine Federacije BiH“, br. 55/01 i 31/14),
- Zakon o poljoprivrednim savjetodavnim službama („Službene novine Federacije BiH“, broj 66/13),
- Zakon o vinu („Službene novine Federacije BiH“, broj 55/12).
- Zakon o poljoprivrednoj organskoj proizvodnji („Službene novine Federacije BiH“, broj 72/16).

Navedene zakone prate podzakonski akti koji su doneseni na osnovu istih.

3.4 Usvojeni zakonski i podzakonski akti u Federaciji BiH u 2023. godini

- Odluka o usvajanju Programa utroška sredstava sa kriterijima raspodjele sredstava "Subvencija privatnim poduzećima i poduzetnicima - Poticaj za poljoprivredu" utvrđenih Proračunom Federacije Bosne i Hercegovine za 2023. godinu Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva („Službene novine Federacije BiH“ broj: 30/23, 35/23, 87/23 i 100/23),
- Pravilnik o načinu i uvjetima ostvarivanja novčane potpore po modelu poticaja proizvodnji broj:54/21 –Prečišćeni tekst, 46/22, 54/23, 74/23 i 99/23,
- Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarenja novčanih potpora po modelu ostalih vrsta novčanih potpora u poljoprivredi („Službene novine Federacije BiH“ broj:74/23),
- Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarenja novčanih potpora po modelu ruralnog razvoja („Službene novine Federacije BiH“ br.52/23, 57/23, 74/23),
- Program obvezne godišnje obuke certificiranih savjetodavaca za 2023. godinu („Službene novine Federacije BiH“ broj: 25/23),
- Program teorijske i praktične obuke za certificiranje poljoprivrednih savjetodavaca u 2023. godini („Službene novine Federacije BiH“ br. 25/23).

3.5 Registri koji se vode u ministarstvu iz oblasti poljoprivrede i prehrambene industrije

- Registar poljoprivrednih gospodarstava i Registar klijenata (RPG I RK),
- Registar laboratorija za kontrolu kvaliteta poljoprivrednog sjemena,
- Registar proizvođača poljoprivrednog sjemena, presadnica i micelija jestivih i ljekovitih gljiva,
- Registar proizvođača poljoprivrednog sadnog materijala,
- Registar dorađivača poljoprivrednog sjemena,
- Registar uvoznika poljoprivrednog sjemena, sadnog materijala, presadnica i micelija jestivih i ljekovitih gljiva,
- Registar pravnih i fizičkih osoba za promet fitofarmaceutskim sredstvima,
- Registar distributera i uvoznika mineralnih gnojiva,
- Registar mineralnih gnojiva,
- Registar proizvođača, prerađivača, uvoznika i distributera biljaka, biljnih proizvoda i reguliranih objekata (FITOREGISTAR),
- Registar uzgajivača uzgojno vrijednih životinja,
- Registar pčelara i pčelinjaka,
- Registar ergela,
- Registar subjekata iz oblasti prehrambene i duhanske industrije,
- Registar poljoprivrednih savjetodavaca,
- Registar poljoprivrednih savjetodavnih službi.

3.6 Pregled stanja u biljnoj proizvodnji za 2023. godinu

Poljoprivredna proizvodnja je vrlo značajna gospodarska djelatnost u Federaciji BiH i može predstavljati važan osnov za razvoj gospodarstva.

Pregledom stanja u biljnoj proizvodnji za 2023. godinu na području Federacije BiH, možemo konstatirati da je za ratarsku, voćarsku i vinogradarsku proizvodnju, uzgoj industrijskog i ljekovitog i aromatičnog bilja, donekle i povrtnarsku proizvodnju, kao proizvodnje koje se odvijaju u potpunosti na otvorenom, najznačajniji čimbenik uspješnosti su klimatski uvjeti koji vladaju tijekom vegetacije, ali i tijekom stadija mirovanja tako da se smatraju odlučujućim čimbenikom za ostvarivanjem visokih i stabilnih prinosa, odnosno cjelokupne biljne proizvodnje. Pored temperature, koja u našim klimatskim uvjetima može biti ekstremna (visoka ili niska) i na taj način negativno utjecati na prinose, količina padalina i njihov raspored tijekom vegetacijskog razdoblja, je najvažniji čimbenik koji utječe na visinu prinosa. Pomenuti uvjeti u odnosu na prethodnu godinu bili su izrazito nepovoljni. Na klimu nije moguće izravno utjecati, te je ona ograničavajući čimbenik u proizvodnji i postizanju visokih i stabilnih prinosa. Primjenom odgovarajuće agrotehnike moguće je do određene granice ublažiti pojedine klimatske elemente, na čemu treba raditi u narednom razdoblju.

Biljna proizvodnja obuhvata gajenje svih važnih ratarskih, povrtnih, voćarskih i vinogradarskih kultura.

Pregledom stanja u ovoj proizvodnji u 2023. godini u odnosu na prethodnu godinu, obuhvaćene su zasijane i požnjevene površine, broj rodni stabala voća i trsova vinove loze, te ostvareni ukupni i prosječni prinosi. Naglašavamo da su u 2023. godini u odnosu na prethodnu godinu, iako je smanjena zasijana površina, ostvaren veći prinosi kukuruza u zrnju, kukuruza za krmu i soje.

Godišnji izvještaj o stanju biljne proizvodnje u prethodnoj godini radi se na osnovu suradnje sa županijskim ministarstvima nadležnim za poslove poljoprivrede, Federalnim zavodom za statistiku i ostalim dostupnim službenim podacima dostavljenim iz službenih izvora podataka za ovu proizvodnju.

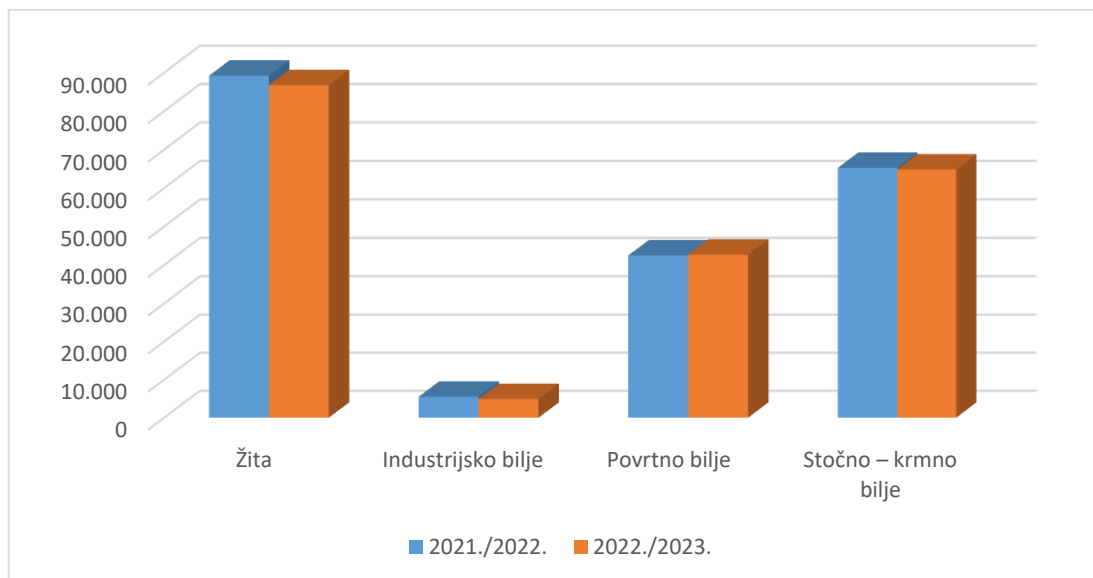
3.6.1 Merkantilna proizvodnja

3.6.1.1 Zasijana oranična površina

U Federaciji Bosne i Hercegovine u razdoblju 2022/2023 godine došlo je do smanjenja ukupne zasijane oranične površine u jesenskoj i proljetnoj sjetvi u odnosu na prethodno vremensko razdoblje (2021/2022) za 5,4%, što se može vidjeti iz usporednog prikaza zasijanih površina u jesenskoj i proljetnoj sjetvi u 2021/2022 i 2022/2023 kao i na Grafikonu 1.

Promatrano po grupama usjeva u proljetnoj i jesenskoj sjetvi, bilježi se pad zasijanih površina kod žita i povrtnog bilja, a povećanje kod industrijskog bilja.

Grafikon 1. Ukupne zasijane oranične površine u jesenskoj i proljetnoj sjetvi (ha)

Iz navedenog pregleda sjetvenih površina po kulturama, te na osnovu podataka sadržanih u Tablici 1. i predstavljenim u Grafikonu 2. zaključuje se da je u razdoblju 2021/2022 došlo do smanjenja većine zasijanih površina u odnosu na 2022/2023 godinu kod svih kultura, uz povećanje kod soje za 9,7% i raži za 5,9%.

Tablica 1. Pregled ukupnih zasijanih oraničnih površina u Federaciji BiH, ha

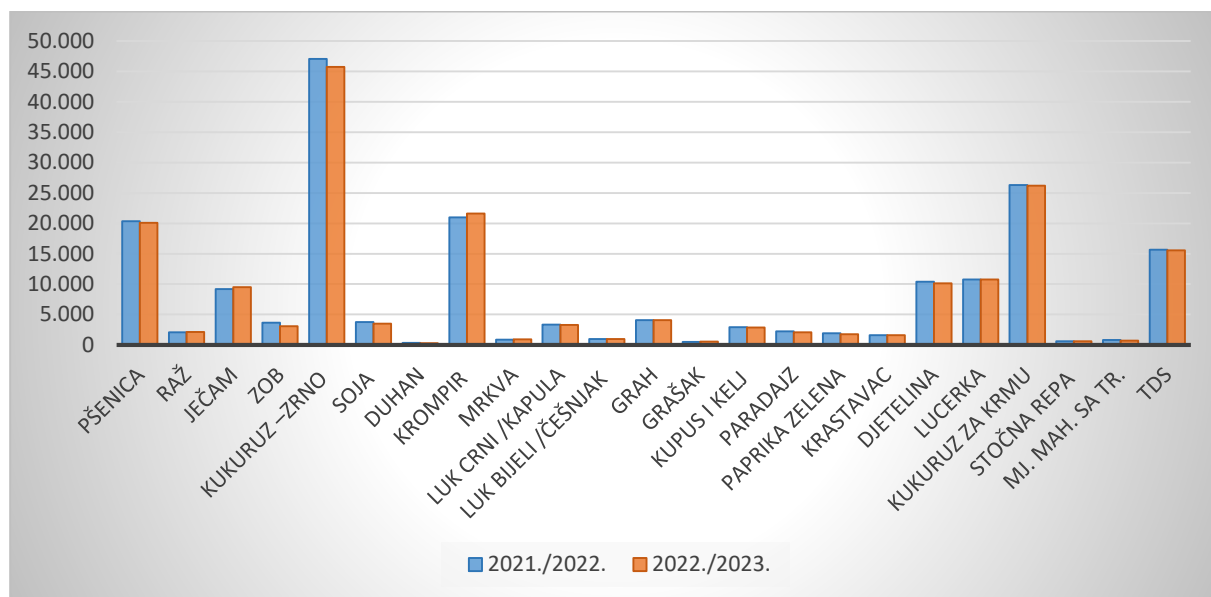
Poljoprivredna kultura	2021/2022	2022/2023	Indeks
Žita	86.753	81.470	93,9
Industrijsko bilje	4.904	4.727	96,4
Povrtno bilje	42.664	40.598	95,2
Stočno – krmno bilje	64.813	61.502	94,9
Zasijano – ukupno	199.134	188.296	94,6
Pšenica	20.082	19.529	97,2
Raž	2.142	2.056	96,0
Ječam	9.517	7.456	78,3
Zob	3.046	2.915	95,7
Kukuruz –zrno	45.715	43.764	95,7
Soja	3.516	3.857	109,7
Duhan	284	249	87,7
Krompir	21.633	20.634	95,4
Mrkva	926	849	91,7
Luk crni /kapula	3.290	3.179	96,6

- ZELENO IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU -

Luk bijeli /češnjak	977	901	92,3
Grah	4.075	3.653	89,6
Grašak	536	567	105,9
Kupus i kelj	2.872	2.767	96,3
Paradajz	2.044	1.963	96,0
Paprika zelena	1.741	1.638	94,1
Krastavac	1.569	1.365	87,0
Djetelina	10.144	9.641	95,0
Lucerka	10.747	9.984	92,9
Kukuruz za krmu	26.205	25.729	98,2
Stočna repa	619	618	99,8
Mješavina mahunarki sa travama	719	565	78,5
TDS	15.576	13.150	84,4

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Grafikon 2. Pregled ukupnih zasijanih površina po kulturama u FBiH (ha)

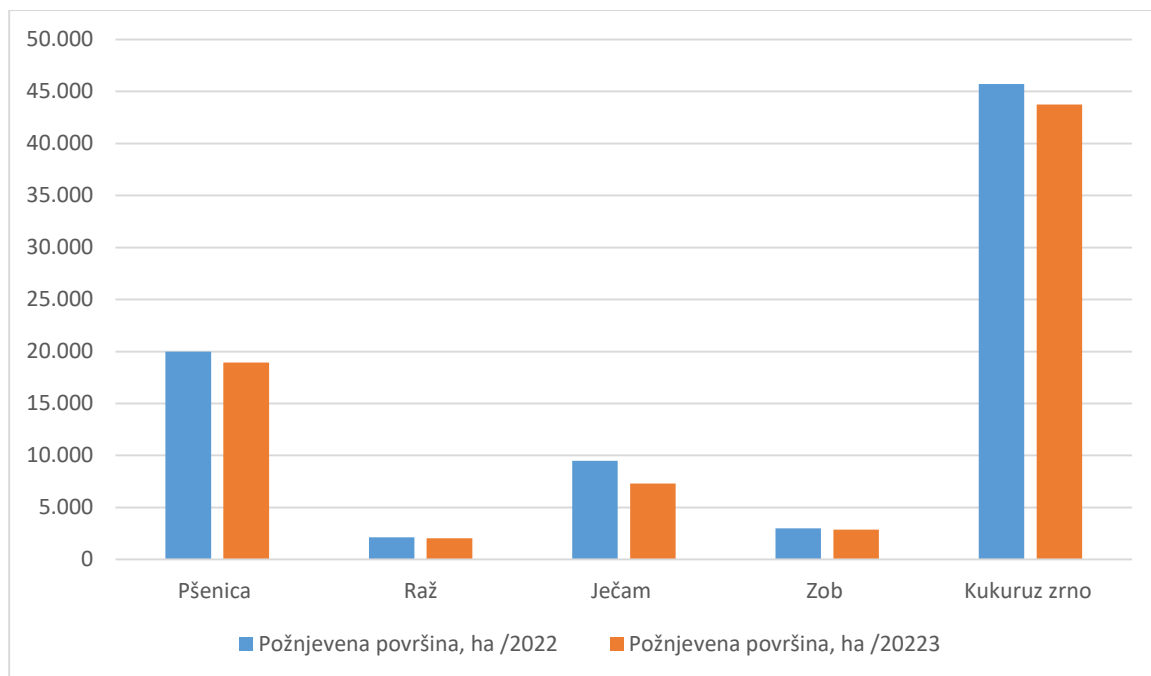
3.6.1.2 Ostvarena proizvodnja i prinosi usjeva

U Federaciji Bosne i Hercegovine ostvareni ukupni prinosi strnih žita u 2023. godini su manji u odnosu na 2022. godinu. Smanjenje ukupno proizvedenih količina strnih žita posljedica je velike količine oborina u fazi oplodnje kao i napada bolesti posebno na pšenici.

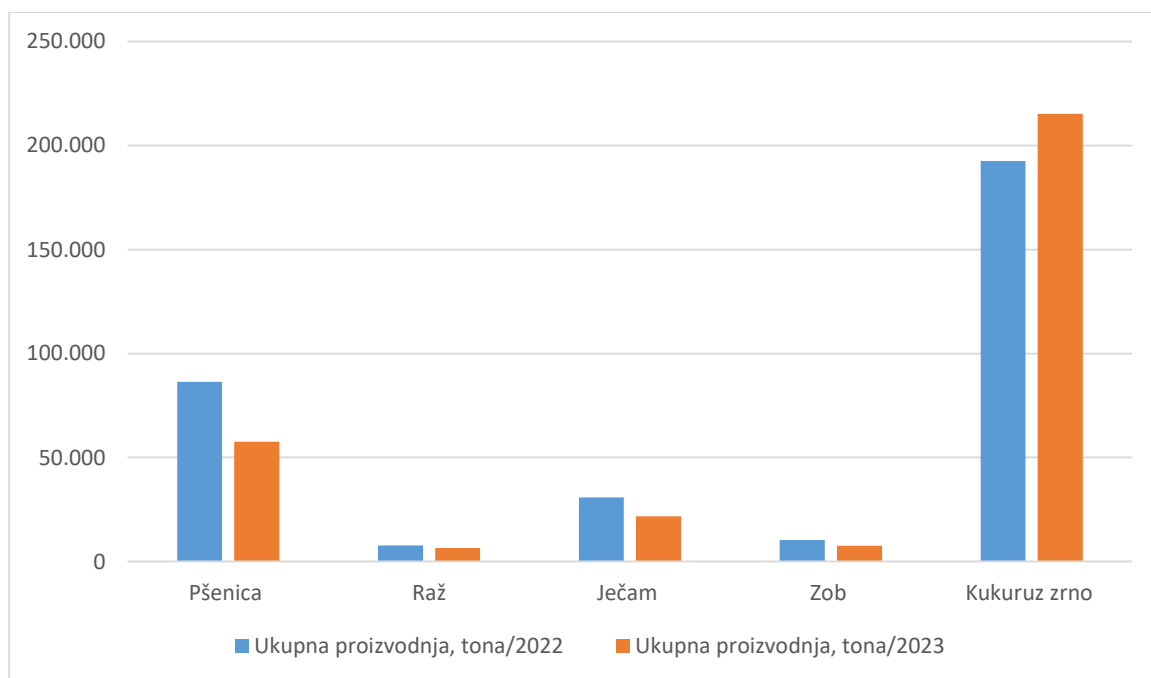
Proizvedeno je 57.583 tona pšenice, što predstavlja smanjenje ukupne proizvodnje za 33,3%, a ostvareni prosječni prinos iznosio je 3 t/ha, što predstavlja smanjenje za 29,3% u odnosu na prethodnu godinu. Prosječni prinos u 2023. godini je niži kod svih žita, osim kukuruza za zrno gdje je ostvaren značajno viši prinos.

Pregled požnjevenih površina, ukupne proizvodnje i ostvarenih prosječnih prinosa kod žitarica dat je u Grafikonima 3, 4 i 5.

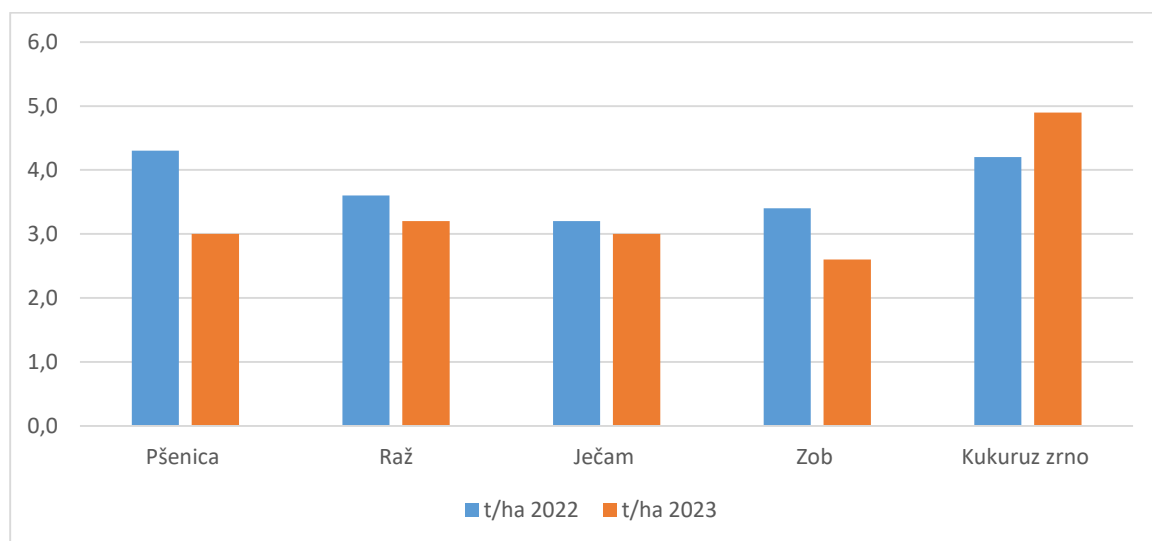
Grafikon 3. Ukupna požnjena površina žita u FBiH

Grafikon 4. Ukupna ostvarena proizvodnja žita u FBiH

Grafikon 5. Prosječni prinosi ostvareni kod žitarica u FBiH

Tablica 2. Pregled požnjevenih površina, ostvarene proizvodnje i prosječnih prinosa u 2022. i 2023. godini u FBiH

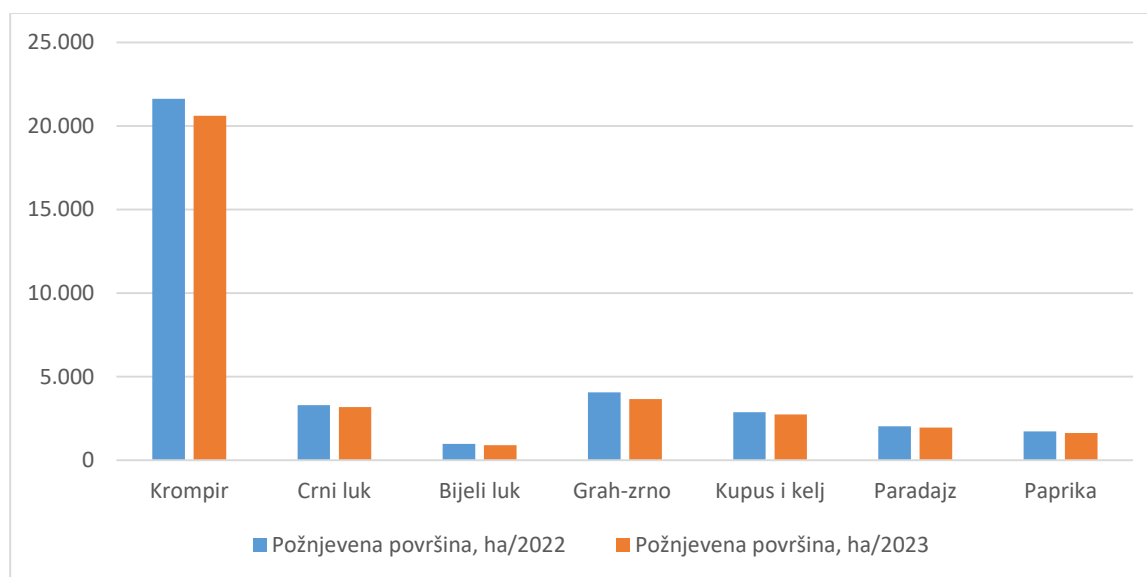
Usjev	Požnjevena površina, ha	Ukupna proizvodnja, tona	t/ha	Požnjevena površina, ha	Ukupna proizvodnja, tona	t/ha	Indeks-prinos
Godina	2022.			2023.			2023/2022
Pšenica	19.997	86.348	4,3	18.933	57.583	3,0	70,7
Raž	2.134	7.687	3,6	2.038	6.502	3,2	88,6
Ječam	9.499	30.837	3,2	7.298	21.758	3,0	93,2
Zob	3.010	10.384	3,4	2.881	7.619	2,6	77,8
Kukuruz zrno	45.715	192.529	4,2	43.758	215.227	4,9	117,1
Krompir	21.619	188.309	8,7	20.617	160.458	7,78	89,5
Crni luk	3.290	25.413	7,7	3.180	24.221	7,62	98,9
Bijeli luk	977	3.900	4,0	901	3.453	3,83	95,8
Grah-zrno	4.073	5.059	1,2	3.654	6.464	1,77	147,4
Kupus i kelj	2.870	32.199	11,2	2.747	31.569	11,49	102,6
Paradajz	2.043	22.988	11,3	1.960	23.163	11,82	104,6
Paprika	1.737	14.781	8,5	1.638	13.840	8,45	99,4
Djetelina	10.144	34.343	3,4	9.631	34.600	3,59	105,7
Lucerka	10.545	37.685	3,6	9.984	38.554	3,86	107,3
Kukuruz za krmu	25.929	431.504	16,6	25.690	495.599	19,29	116,2
Stočna repa	619	6.392	10,3	608	5.820	9,57	92,9
DTS	15.381	48.291	3,1	13.122	39.185	2,99	96,3

Izvor: Federalni zavod za statistiku

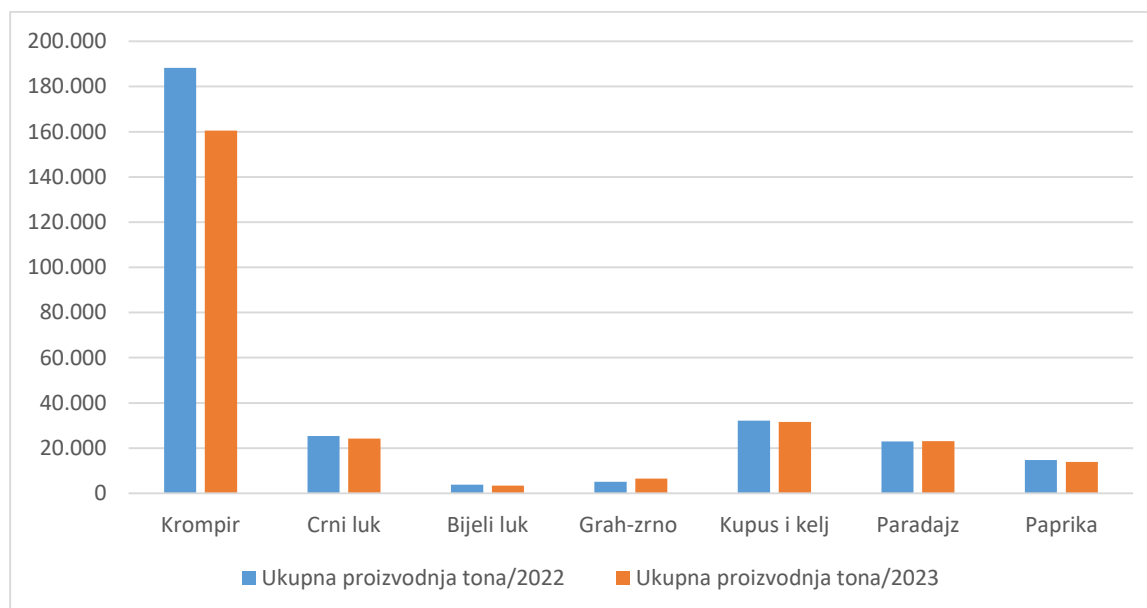
Iz prikazanih podataka može se vidjeti da su kod povrtnih kultura prosječni prinosi graha, paradajza i kupusa značajno povećani u 2023. u odnosu na 2022. godinu.

Što se tiče krmnog bilja prosječni prinosi su umanjeni kod stočne repe i DTS, dok je kod ostalih krmnih kultura prosječan prinos značajno povećan, kukuruz za 16,2%, djetelina za 5,7% i lucerka za 7,3%. Pregled podataka o požnjevenim površinama, ostvarenim ukupnim prinosima i proizvodnji po jedinici mjere kod povrća, dat je u Tablici 2. i Grafikonu 6, 7 i 8, a pregled stanja kod proizvodnje krmnog bilja dat je u Tablici 2. i Grafikonu 9, 10 i 11.

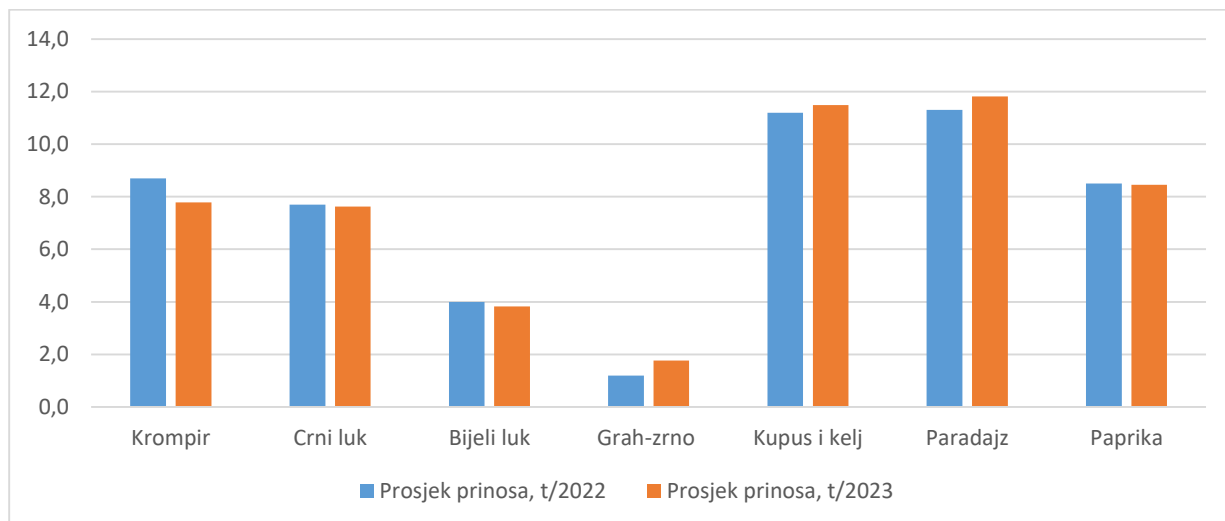
Grafikon 6. Požnjevena površina povrtnih kultura u FBiH

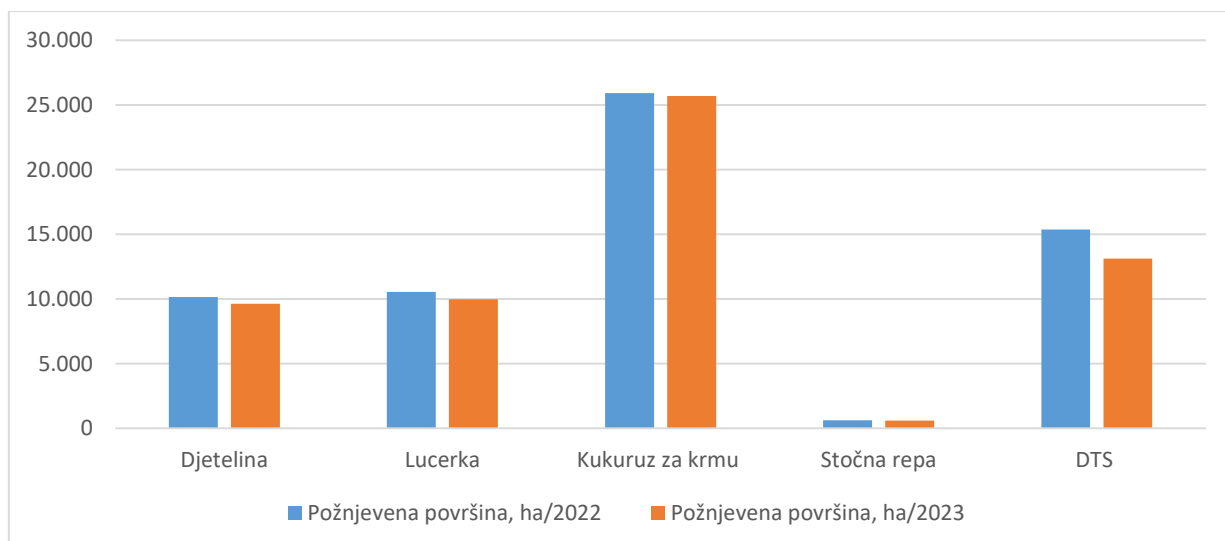
Grafikon 7. Ukupna proizvodnja povrtnih kultura u FBiH

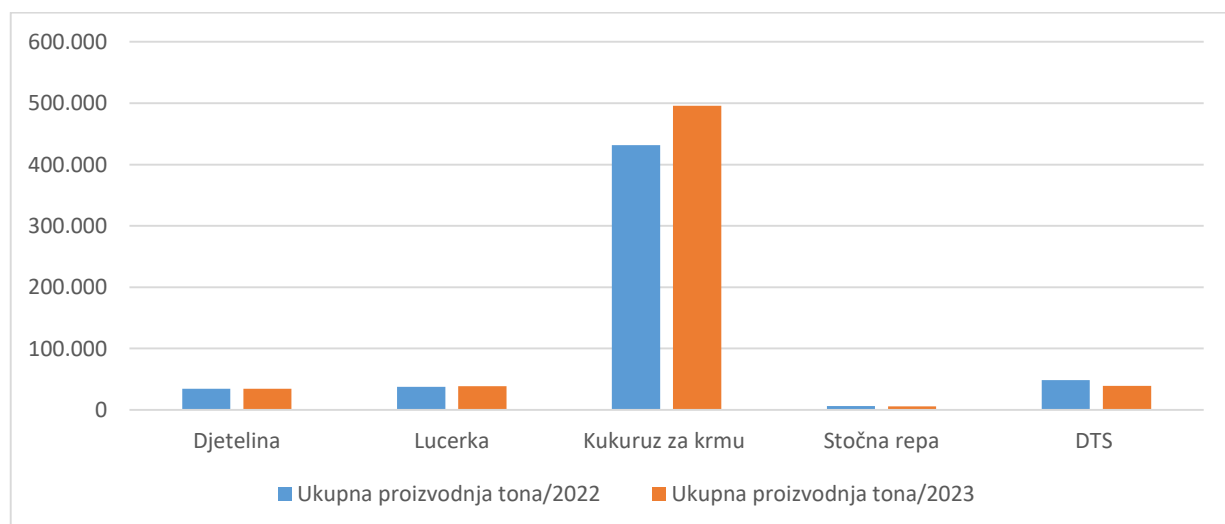
Grafikon 8. Prosječni prinosi, ostvareni kod povrtnih kultura u FBiH

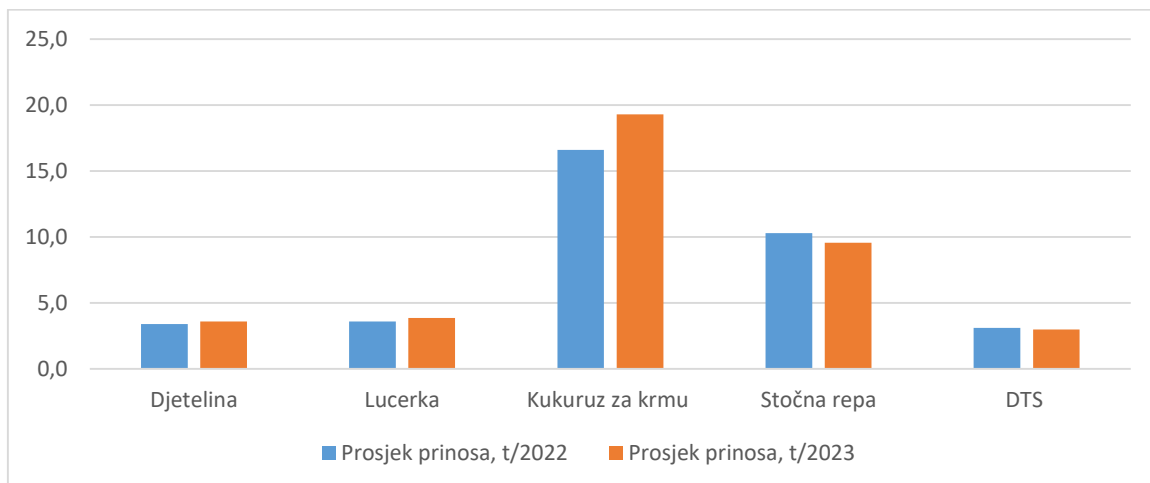
Grafikon 9. Požnjevena površina krmnog bilja u FBiH

Grafikon 10. Proizvodnja krmnog bilja u FBiH

Grafikon 11. Prosječni prinosi ostvareni kod krmnih kultura u FBiH

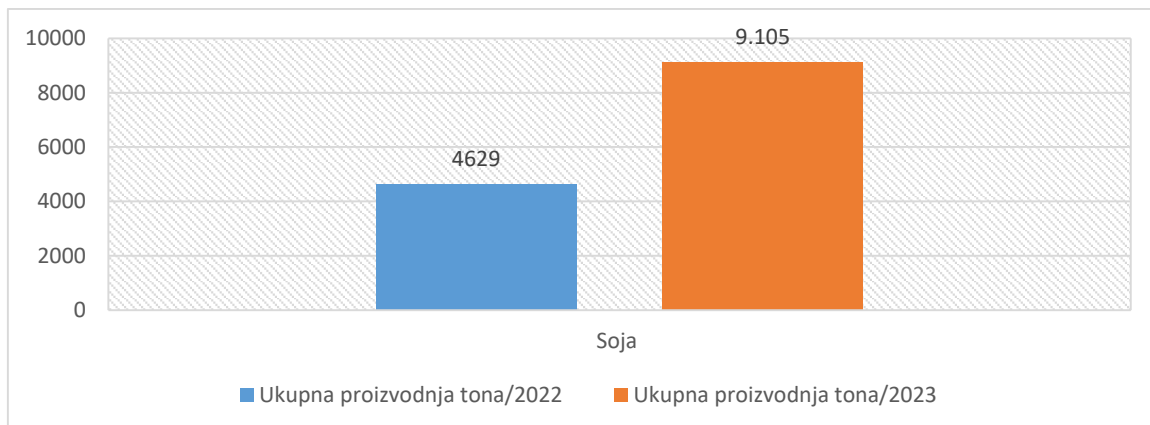
Pregled podataka o požnjevenim površinama za industrijsko bilje, te ostvarenih ukupnih i prosječnih prinosa, dat je u Tablici 3. pregled ostvarene proizvodnje dat je u Grafikonima 12. i 13. Na osnovu podataka iz Tablice 3. može se konstatirati da je u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2023. godini došlo do značajnog povećanja prosječnih prinosa soje u odnosu na 2022. godinu za 81,6%. Ukupna proizvodnja soje je povećana zbog redovne plodosmjene i povoljnih klimatskih uvjeta. Kod proizvodnje duhana je došlo do smanjenja površina pod duhanom kao i ukupne proizvodnje.

Tablica 3. Pregled ostvarenih prinosa kod usjeva industrijskog bilja u FBiH u 2022. i 2023. godini

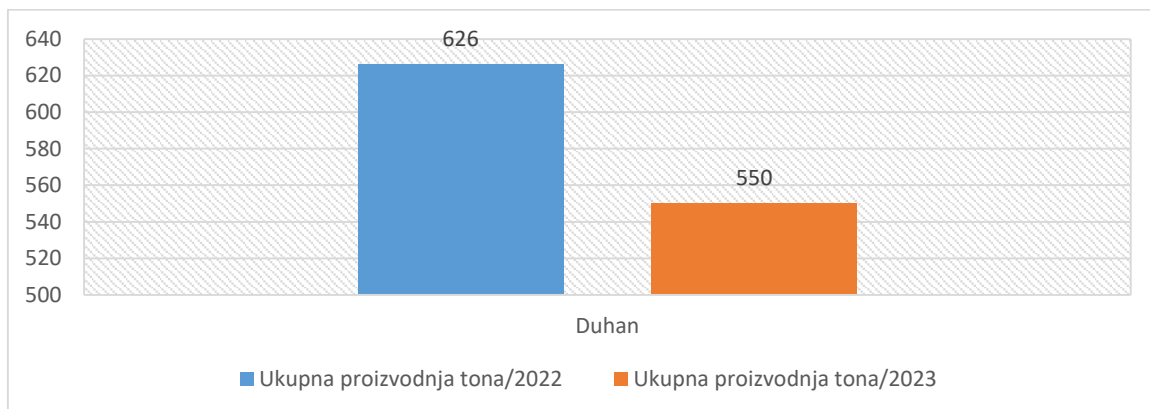
Usjev	Požnjevena površina, ha	Ukupna proizvodnja, tona	t/ha	Požnjevena površina, ha	Ukupna proizvodnja, tona	t/ha	Prinos Indeks
	2022.			2023.			
Soja	3.489	4.629	1,3	3.857	9.105	2,36	181,6
Duhan	284	626	2,2	242	550	2,27	103,2

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Grafikon 12. Soja-ukupna proizvodnja

Grafikon 13. Duhan-ukupna proizvodnja

3.6.1.3 Proizvodnja ljekovitog i aromatičnog bilja

Uslijed kontinuiranog poremećaja na svjetskom tržištu, došlo je do stagnacije u proizvodnji ljekovitog i aromatičnog bilja.

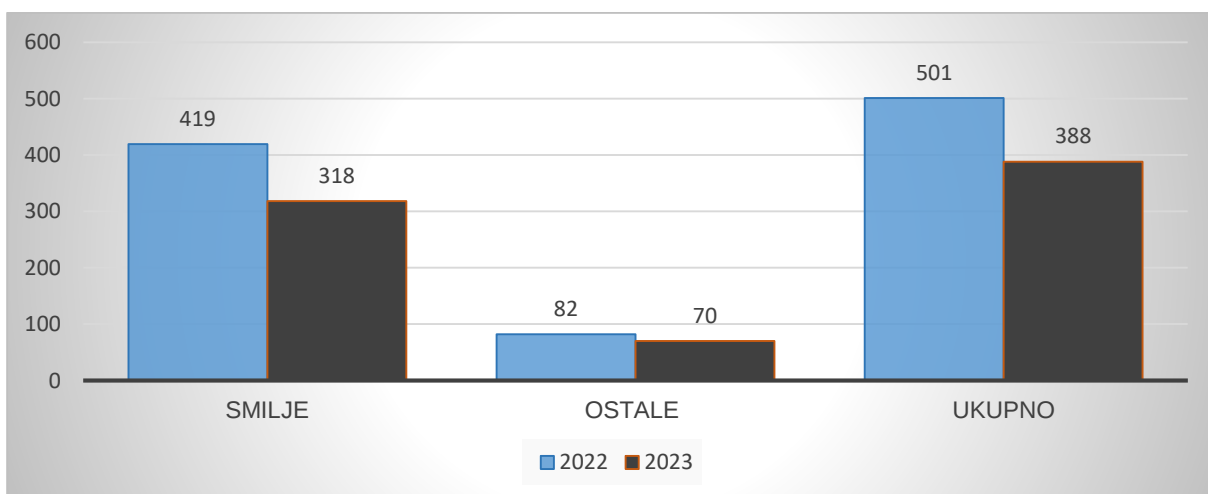
U Tablici 4. kao i u Grafikonu 14., predstavljeni su podaci o zasijanim površinama pod ljekovitim i aromatičnim biljem u 2022. i 2023. godini, iz kojih se može zaključiti da su u 2023. godini zasijane značajno manje površine u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 4. Pregled površina zasijanih ljekovitim i aromatičnim biljem u Federaciji BiH, ha

Zasijana površina (ha)		
	2022	2023
Smilje	419	318
Ostale	82	70
Ukupno	501	388

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Grafikon 14. Zasijana površina ljekovitim i aromatičnim biljem u FBiH, ha

3.6.1.4 Voćarska i vinogradarska proizvodnja

Ukupna proizvodnja i ostvareni prinosi voćnih vrsta u 2023. godini, u odnosu na prethodnu godinu, smanjeni su kod svih vrsta voća, osim badema. Bilježimo smanjenje prinosa kod šljive za 23 %, kruške za 25,6%, jabuke 26,3% i trešnje za 37,8%.

Ovakvom stanju u oblasti voćarstva značajno su doprinijeli nepovoljni klimatski uvjeti u fenofazama razvoja u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu, kao i pojava mraza u cvatnji.

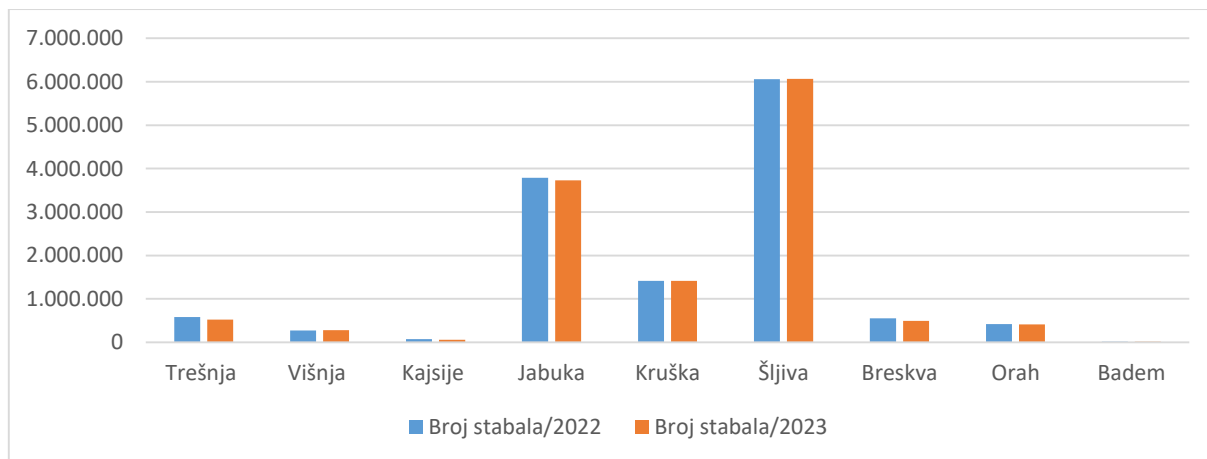
Podaci o broju rodni stabala, ostvarene proizvodnje i postignutim prinosima najvažnijih voćnih kultura u Federaciji BiH dat je u Tablici 5., a pregled broja stabala sposobnih za rod, ostvarene proizvodnje voća i ostvarenih prosječnih prinosa dat je u grafikonima 15., 16. i 17.

Tablica 5. Pregled proizvodnje voća u 2022. i 2023. godini

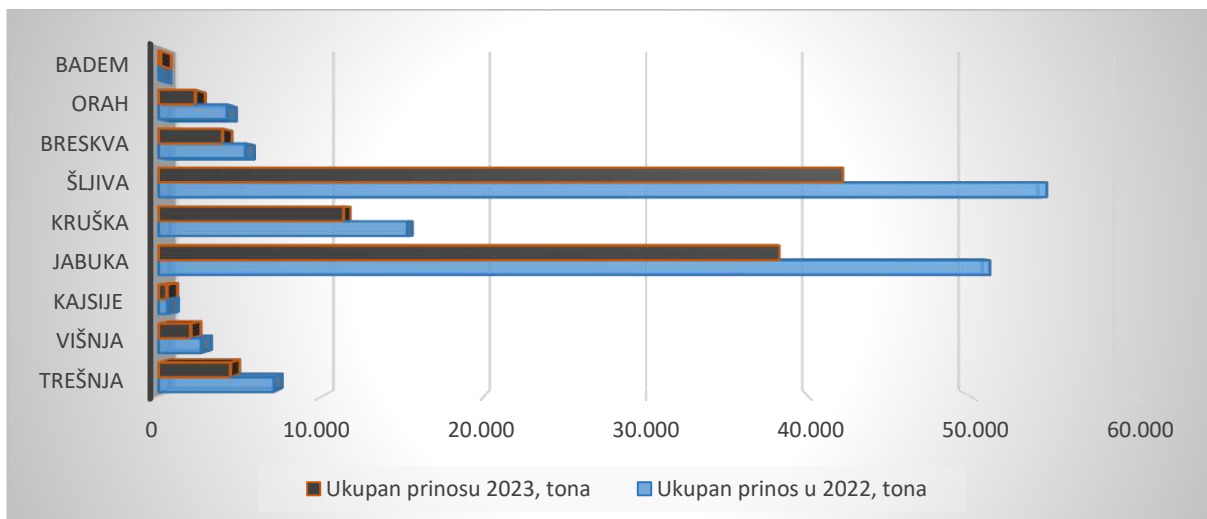
	Broj stabala sposobnih za rod	Prinos		Broj stabala sposobnih za rod	Prinos		Indeks uk. prinosa
		Ukupan prinos, tona	kg/stablo		Ukupan prinos, tona	kg/stablo	
	2022			2023			2023/22
Trešnja	583.949	7.087	12,1	523.360	4.409	8,4	62,2
Višnja	274.522	2.630	9,6	275.564	1.969	7,1	74,9
Kajsije	72.555	546	7,5	58.563	500	8,5	91,6
Jabuka	3.786.234	51.163	13,5	3.729.582	38.210	10,2	74,7
Kruška	1.411.967	15.295	10,8	1.415.811	11.376	8,0	74,4
Šljiva	6.057.818	54.686	9,0	6.065.891	42.120	6,9	77,0
Breskva	550.934	5.338	9,7	491.636	3.923	8,0	73,5
Orah	420.931	4.207	10,0	413.236	2.250	5,4	53,5
Badem	11.820	79	6,7	12.600	102	8,1	128,9

Izvor: Federalni zavod za statistiku

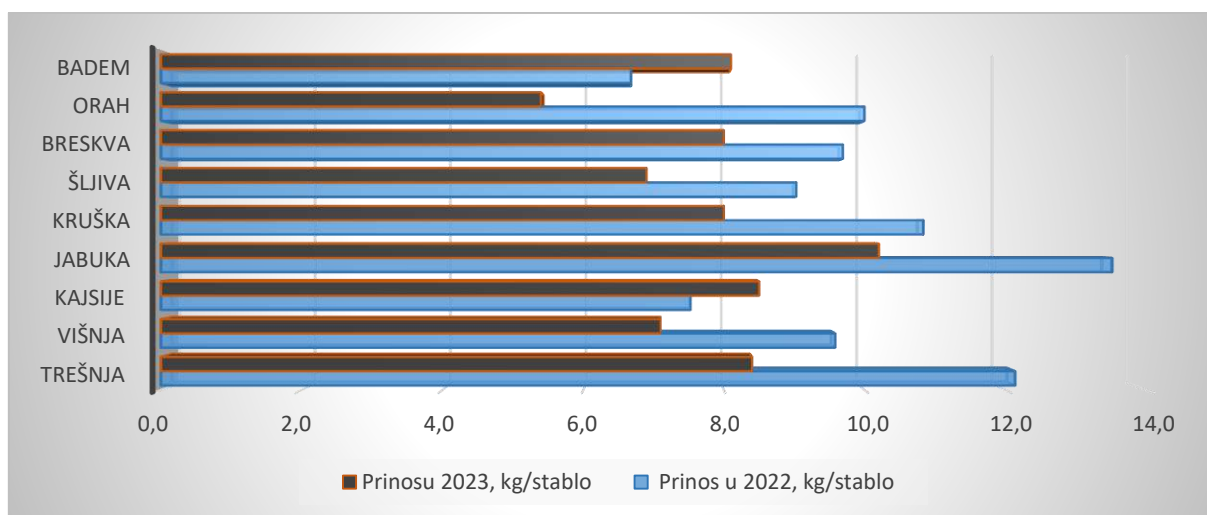
Grafikon 15. Broj stabala voćnih vrsta sposobnih za rod u 2022. i 2023. godini, FBiH

Grafikon 16. Ostvarena proizvodnja voća u FBiH u 2022. i 2023. godini (tona)

Grafikon 17. Prinos voća u 2022. i 2023. god, kg/stablo

3.6.1.5 Proizvodnja jagodičastog i bobičastog voća

U Tablici 6. sadržani su podaci o proizvodnji jagodičastog i bobičastog voća, iz kojih se vidi da u 2023. godini imamo smanjenje prinosa kod svih kultura što se može vidjeti i iz grafikona 18., 19. i 20.

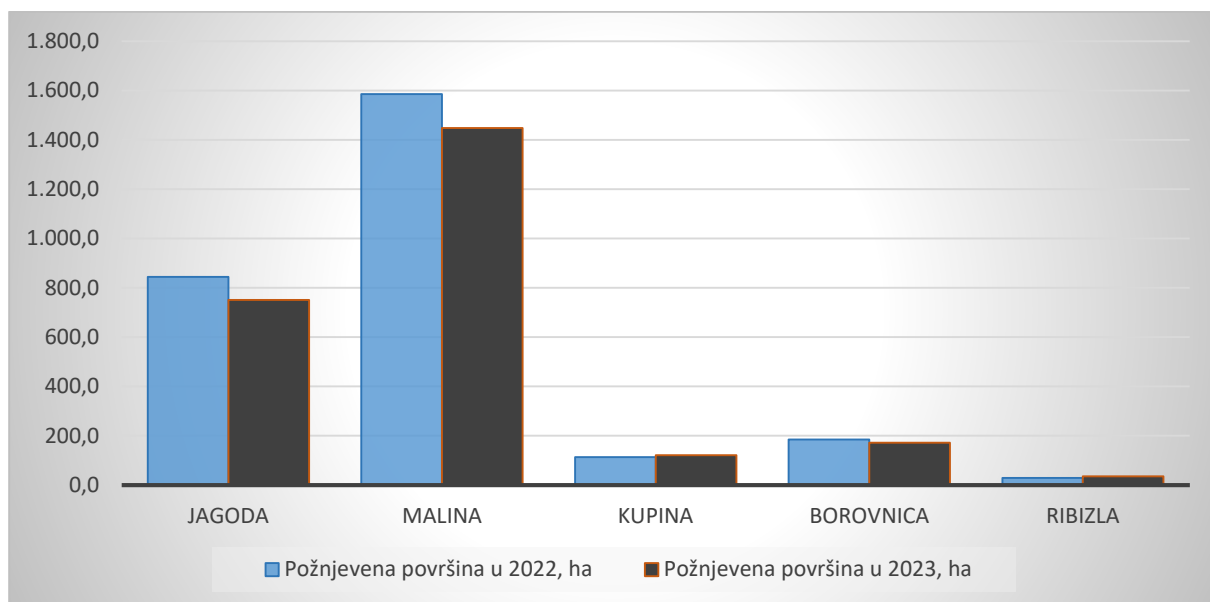
Nepovoljni klimatski uvjeti u ovoj proizvodnji su imali dominantan utjecaj na stanje prosječnih a samim tim i ukupnih prinosa, odnosno ostvarene proizvodnje kod jagodičastog i bobičastog voća.

Tablica 6. Pregled površina jagodičastog i bobičastog voća u 2022. i 2023. godini.

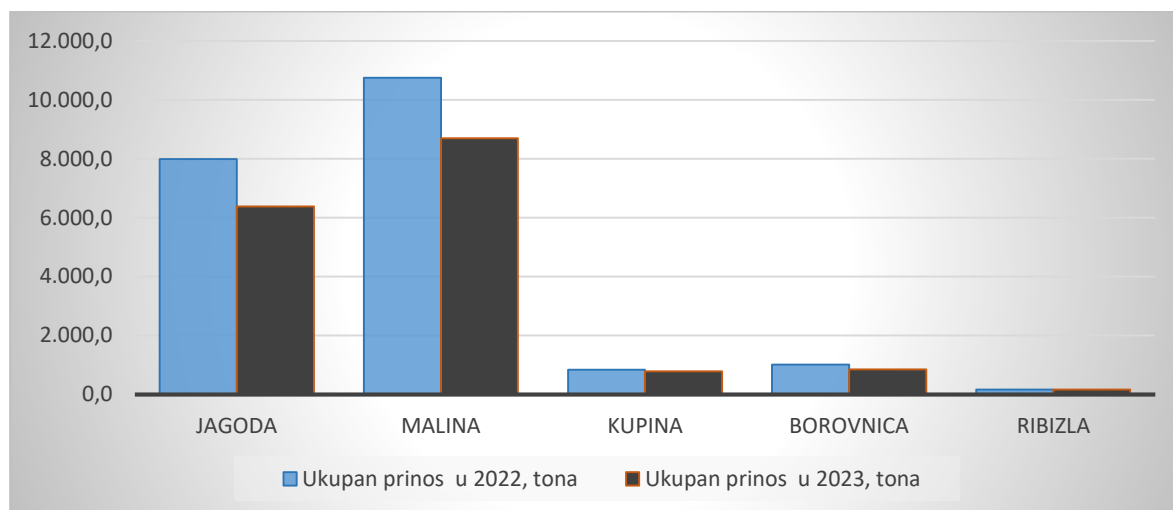
	Požnjevena površina, ha	Prinos		Požnjevena površina, ha	Prinos		Indeks prinosa
		Ukupan prinos, tona	Prinos t/ha		Ukupan prinos, tona	Prinos t/ha	
	2022			2023			2023/22
Jagoda	844,6	7.983,4	9,5	750,4	6.380,3	8,5	89,5
Malina	1.584,8	10.748,6	6,8	1.447,5	8.689,5	6,0	88,3
Kupina	113,0	842,1	7,5	121,8	784,1	6,4	85,8
Borovnica	184,7	1.016,2	5,5	172,0	855,8	5,0	90,5
Ribizla	29,2	168,7	5,8	35,2	170,1	4,8	83,3

Izvor: Federalni zavod za statistiku

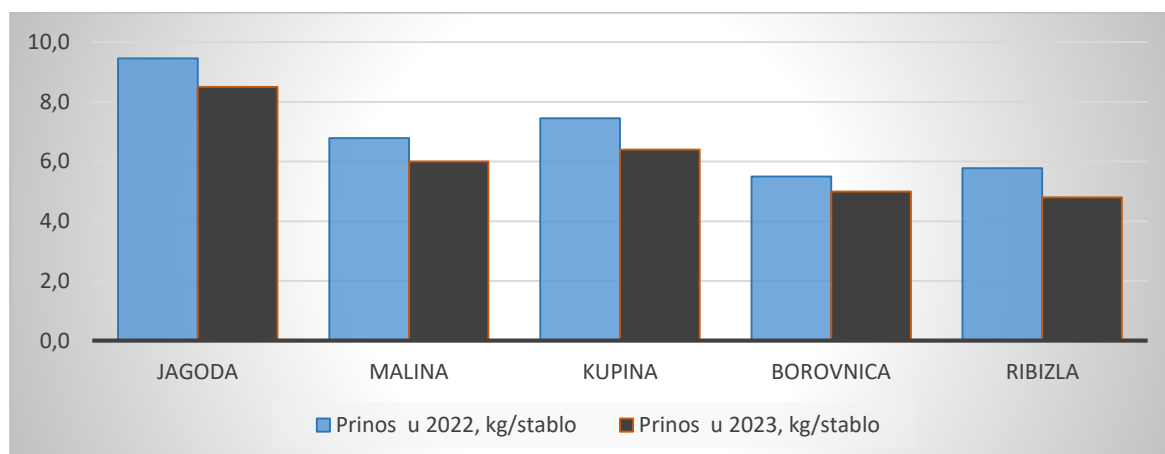
Grafikon 18. Površine pod jagodičastim i bobičastim voćem u 2022. i 2023. godini (ha)

Grafikon 19. Ostvarena proizvodnja jagodičastog i bobičastog voća u 2022. i 2023. godini (tona)

Grafikon 20. Ostvareni prinos voća u 2022. i 2023. godini (kg/stablo)

3.6.1.6 Vinogradarstvo

Tablica 7. Pregled proizvodnje grožđa u 2022. i 2023. godini

Broj čokota sposobnih za rod	Prinos		Broj čokota sposobnih za rod	Prinos		Indeks prinosa
	Ukupan prinos, tona	kg/čokotu		Ukupan prinos, tona	kg/čokotu	
2022			2023			2023/2022
14.438.992	47.365,0	3,3	14.405.497	24.873,5	1,7	51,5

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Na osnovu analize podataka o proizvodnji grožđa u 2022. i 2023. godini, koji su sadržani u Tablici 7, može se zaključiti da je u 2023. godini neznatno smanjen broj čokota sposobnih za rod za 0,3%, i smanjena je ukupna ostvarena proizvodnja grožđa za 47,48% u odnosu na 2022. godinu. Ovakvo stanje u vinogradarskoj proizvodnji je rezultat jako nepovoljnih klimatskih uvjeta za uzgoj grožđa u 2023. godini.

3.6.1.7 Pregled stanja u proizvodnji južnog voća i maslina

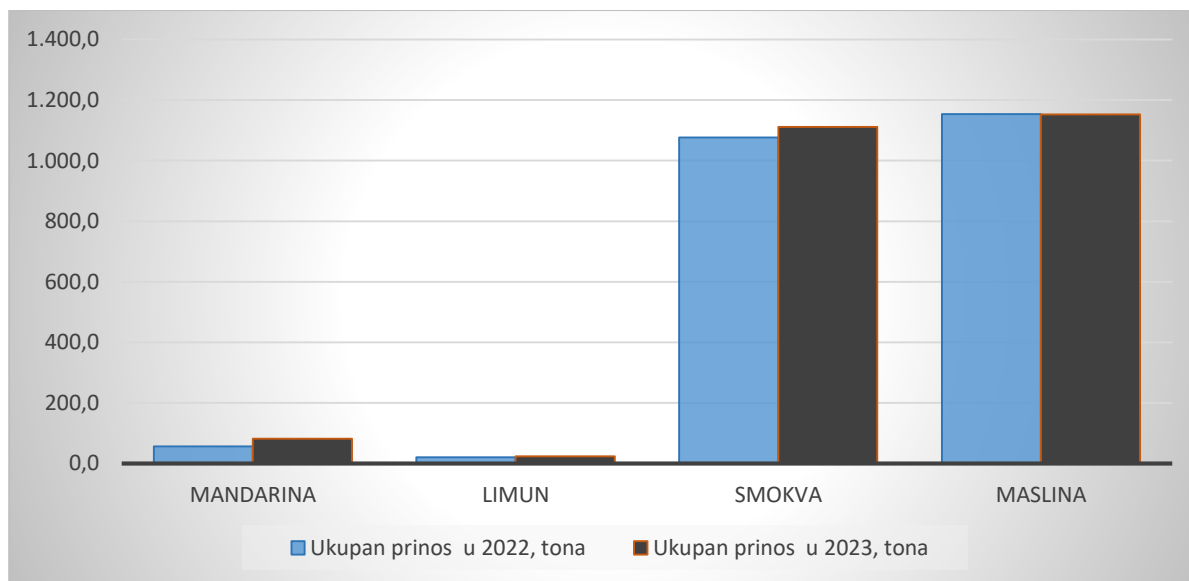
Stanje u oblasti proizvodnje južnog voća i maslina u Federaciji Bosne i Hercegovine, prikazano je u Tablici 8. i Grafikonu 21.

Tablica 8. Pregled proizvodnje južnog voća i maslina u 2022. i 2023. godini

	Broj stabala sposobnih za rod	Prinos		Broj stabala sposobnih za rod	Prinos		Indeks uk. prinosa
		Ukupan prinos, tona	kg/stablo		Ukupan prinos, tona	kg/stablo	
	2022			2023			2023/22
Mandarina	3.500	56,3	16,1	4.000	82,3	20,6	146,2
Limun	1.150	20,9	18,2	1.350	23,3	17,3	111,5
Smokva	73.850	1.076,5	14,6	75.500	1.111,2	14,7	103,2
Maslina	95.731	1.154,0	12,1	114.009	1.152,3	10,1	99,9

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Grafikon 21 . Pregled proizvodnje južnog voća i maslina u 2022. i 2023. godini (tona)

3.6.2 Sjemenska proizvodnja u Federaciji BiH

Sjemenska proizvodnja u Federaciji BiH bilježi pad u 2023. godini u odnosu na prethodnu godinu. Proizvodnja sjemena strnog žita je smanjena za 789,8 tona u odnosu na prethodnu godinu. Proizvodnja sadnica drvenastog voća bilježi rast proizvodnje za 76.956 komada, a proizvodnja sadnica jagodičastog voća je zabilježila smanjenje u odnosu na prethodnu godinu.

Kod proizvodnje presadnica povrća imamo znatno povećanje proizvodnje u odnosu na prethodnu godinu za 534.841 komada. Ova proizvodnja u potpunosti zadovoljava domaće potrebe, a velikim dijelom se i izvozi. U 2023. godini je izvezeno na strano tržište

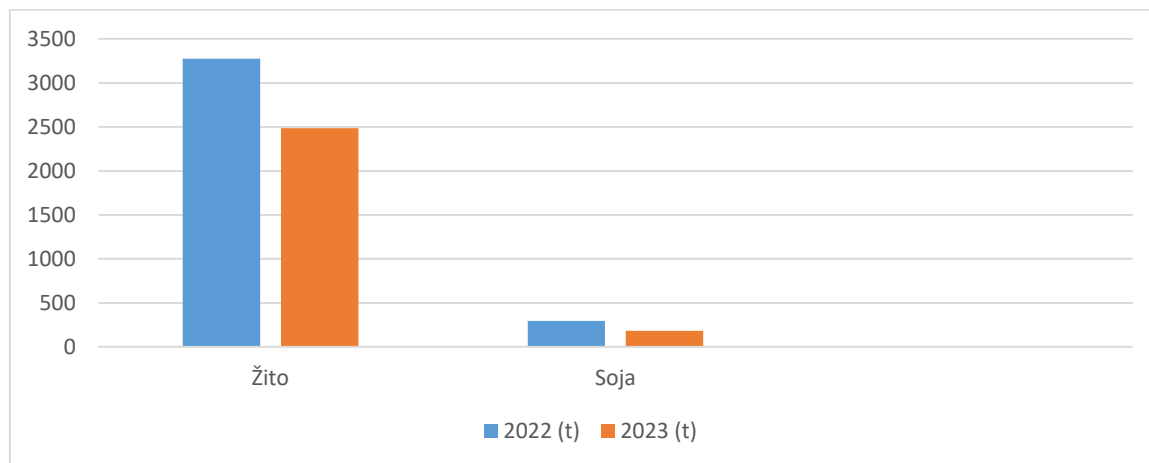
5.336.990 komada presadnica. Također možemo konstatirati da je Federacija BiH prepoznatljiva po kvaliteti presadnica povrća u zemljama EU.

Tablica 9. Pregled proizvodnje sjemena, sadnog materijala poljoprivrednog bilja i presadnica povrća u razdoblju 2022. i 2023. godina

Vrsta sjemena, sad. materijala i presadnica	2022.		2023.	
	Količina (t)	Površina (ha)	Količina (t)	Površina (ha)
Žito (t)	3.274,5	799,3	2.484,7	747,1
Kukuruz (t)	/	/	/	/
Soja (t)	296,8	178,3	182,4	152,4
Krompir (t)	/	/	/	/
Ukupno	3.571,3	977,6	2.667,2	899,4
Presadnice povrća (kom)	15.815.409	/	16.350.250	/
Drvenasto voće (kom)	257.323	/	334.279	/
Jagodasto voće (kom)	2.540.870	/	2.237.870	/
Vinova loza (kom)	341.675	/	154.803	/

Izvor: Federalni zavod za poljoprivredu Sarajevo, Federalni agromediteranski zavod Mostar

Grafikon 22. Proizvodnja sjemena žita i soje u 2022. i 2023. godini

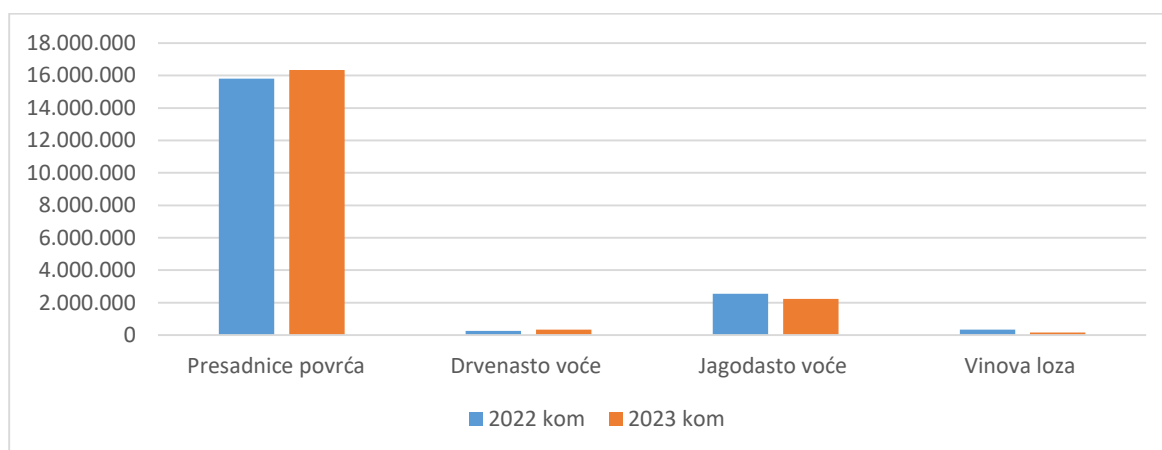

Proizvodnjom domaćeg deklariranog sjemena smanjuje se potreba za uvoz istog, a s druge strane omogućava domaćim proizvođačima žitarica da dođu do kvalitetnijeg i jeftinijeg sjemenskog materijala. U 2023. godini došlo je do smanjenja proizvodnje sjemena žita u odnosu na prethodno razdoblje zbog problema sa zakupom državnog poljoprivrednog zemljišta.

Grafikon 23. Proizvodnja presadnica povrća za izvoz u 2022. i 2023. godini

Grafikon 24. Presadnice povrća, sadnice voća i vinove loze 2022-2023. godini

Iz Grafikona 24. i Tablice 9. vidljivo je da je u 2023. godini proizvodnja presadnica jagodičastog voća u padu, a proizvodnja presadnica povrća značajno povećana u odnosu na prethodnu godinu, kao i proizvodnja drvenastog sadnog materijala koja bilježi rast.

3.6.3 Mjere zemljišne politike

Poljoprivredno zemljište je prirodno bogatstvo, neobnovljivi prirodni resurs i dobro od općeg nacionalnog interesa, koje ima brojne funkcije: funkciju vezanu za proizvodnju hrane, vlakana, sirovina, ekološku funkciju, funkciju gradnje itd. Sve veći izazovi sa kojima se čovječanstvo suočava kao što su: klimatske promjene, porast populacije ljudi na Zemlji i procesi vezani za degradaciju zemljišta, već dovode do veće potrebe i potražnje ljudi za hranom. S obzirom da je zemljište ograničavajući resurs, rješenja za nadolazeće izazove morat će se tražiti u održivom upravljanju zemljištem i povećanju njegove produktivnosti.

Zemljište ima ogromni značaj i neprocjenjivu vrijednost za život na planeti Zemlji. Međutim, zemljište je u zadnjih nekoliko desetljeća izloženo brojnim pritiscima i procesima degradacije koji su u značajnoj mjeri narušili gore navedene funkcije zemljišta i time ozbiljno dovele u opasnost funkcioniranje i održivost ekosustava u cjelini.

Globalni trendovi u ovoj oblasti idu u smjeru povećanja cijene hrane i poljoprivrednog zemljišta tako da se radi o dobru koje postaje jedan od ključnih osnova održivog razvoja svake zemlje pa tako i BiH, odnosno Federacije BiH.

Ulazak Bosne i Hercegovine u Europsku uniju će u velikoj mjeri utjecati na njenu poljoprivrednu politiku i politiku upravljanja zemljištem. U cilju reforme poljoprivredne politike u Federaciji BiH je donesena Srednjoročna strategija razvoja poljoprivrednog sektora u Federaciji Bosne i Hercegovine 2015 - 2019 godina, a na osnovu Informacije o produženju primjene važeće Srednjoročne strategije razvoja poljoprivrednog sektora u Federaciji Bosne i Hercegovine (2015.-2019.) godina, čija je primjena produžena do kraja 2023. godine, nakon čega se u 2024. godini očekuje usvajanje nove strategije poljoprivrede i ruralnog razvoja 2021-2027. godina.

Od ostalih dokumenata u upravljanju poljoprivrednim zemljištem koriste se: Strategija gospodarenja poljoprivrednim zemljištem, Osnove uređenja zemljišta-program navodnjavanja i program okrupnjavanja posjeda u Federaciji BiH, Projekt višenamjenskog vrednovanja zemljišta u Federaciji BiH, Program ruralnog razvoja Federacije BiH (2018.-2021.), kao i drugi dokumenti koji ukazuju na potrebu posvećivanja posebne pažnje gospodarenju osnovnim resursom poljoprivredne proizvodnje - poljoprivrednim zemljištem.

Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i županijska resorna ministarstva dužna su voditi evidenciju o poljoprivrednom zemljištu u vlasništvu države. Županijska ministarstva vode posebnu evidenciju o poljoprivrednom zemljištu koje je dato u zakup, koncesiju ili je promijenilo namjenu korištenja.

3.6.3.1 Korištenje, uređenje i raspolaganje poljoprivrednim zemljištem

U Federaciji BiH korištenje, uređenje i raspolaganje poljoprivrednim zemljištem je obvezno vršiti u skladu sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu ("Službene novine Federacije BiH", broj 52/09).

Na osnovu zakonskih odredbi o poljoprivrednom zemljištu i dostavljenih podataka za 2022. i 2023. godinu od strane županijskih ministarstava i općina/gradova zaduženih za implementaciju predmetnog Zakona, u dole navedenim tablicama dat je pregled korištenja, uređenja i raspolaganja poljoprivrednim zemljištem.

3.6.3.1.1 Korištenje poljoprivrednog zemljišta

Tablica 10. Pregled trajne promjene namjene poljoprivrednog zemljišta po županijama u 2022. i 2023. godini

Županij	2022.			2023.		
	Br. Investitora	Ukupna površina (m2)	Uplaćena sredstva (KM)	Br. Investitora	Ukupna površina (m2)	Uplaćena sredstva (KM)
USŽ	341	107,457.47	751,372.88	270	303,365.00	524,721.40
PŽ	39	40,585.26	125,072.81	66	45,524.00	130,241.61
TŽ	91	193,218.00	733,043.37	101	356,270.00	1,338,337.39

- ZELENO IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU -

ZDŽ	603	1,332,163.00	2,142,766.99	547	1,702,566.00	3,755,027.12
BPŽ	7	7,134.00	11,752.00	6	5,879.00	4,246.00
SBŽ	356	139,236.76	178,101.14	441	313,520.80	407,954.26
HNŽ	61	811,616.43	726,181.89	91	3,049,887.97	692,618.33
ZHŽ	0	0.00	0.00	2	52,336.00	28,874.50
ŽS	5	3,063.00	12,514.71	13	70,103.00	35,584.43
K 10	3	776.00	288.45	18	226,112.,00	45,643.00
UKUPNO	1505	2,635,029.92	4,680,541.83	1555	6,125,563.77	6,963,248.04

Izvor podataka: Resorna županijska ministarstva

U 2022. godini ukupan broj investitora koji su promijenili namjenu poljoprivrednog zemljišta iznosio je 1505. Ukupna površina kojoj je promijenjena namjena poljoprivrednog zemljišta iznosila je 2,635,029.92 m². Ukupno uplaćena sredstva od promjene namjene iznosila su 4,680,541.83 KM.

U 2023. godini ukupan broj investitora koji su promijenili namjenu poljoprivrednog zemljišta iznosio je 1555. Ukupna površina kojoj je promijenjena namjena poljoprivrednog zemljišta iznosila je 6,125,563.77 m². Ukupno uplaćena sredstva od promjene namjene iznosila su 6,963,248.04 KM.

3.6.3.1.2 Uređenje poljoprivrednog zemljišta

Tablica 11. Pregled projekta uređenja i zaštite poljoprivrednog zemljišta po županijama u 2022. i 2023. godini

Županij	2022.		2023.	
	Broj projekta	Uređena površina (ha)	Broj projekta	Uređena površina (ha)
USŽ	0	0,00	0	0,00
PŽ	0	0,00	0	0,00
TŽ	0	0,00	0	0,00
ZDŽ	0	0,00	0	0,00
BPŽ	0	0,00	0	0,00
SBŽ	0	0,00	0	0,00
HNŽ	0	0,00	0	0,00
ZHŽ	0	0,00	0	0,00
ŽS	0	0,00	0	0,00
K 10	0	0,00	0	0,00
UKUPNO	0	0,00	0	0,00

Izvor podataka: dostavljeni Projekti od strane investitora

Iz tablice je vidljivo da niti jedan županij nije dostavio nijedan projekt uređenja i zaštite poljoprivrednog zemljišta koji se sufinanciraju iz namjenskih sredstava prikupljenih od promjene namjene poljoprivrednog zemljišta, zakupa i koncesije ovom Ministarstvu na mišljenje za razdoblje 2022. i 2023. godina, iako je to propisano Zakonom o poljoprivrednom zemljištu FBiH na osnovu kojeg su županiji u 2023. godini naplatili naknadu za promjenu namjene poljoprivrednog zemljišta u iznosu od 6.963.248,04 KM.

3.6.3.1.3 Raspolaganje poljoprivrednim zemljištem

Tablica 12. Pregled poljoprivrednog zemljišta datog u zakup i koncesiju po županijama u 2022. i 2023. godini

Županij	2022.			2023.		
	Broj zakupoprimaca/koncesionara	Ukupna površina (ha)	Uplaćena sredstva (KM)	Broj zakupoprimaca/koncesionara	Ukupna površina (ha)	Uplaćena sredstva (KM)
USŽ	0	0.00	0.00	0	0.00	0.00
PŽ	0	0.00	0.00	0	0.00	0.00
TŽ	220	1,717.19	289,766.69	184	637.67	107,891.49
ZDŽ	1	1.12	134.80	1	26.56	10,052.00
BPŽ	0	0.00	0.00	1	2.62	1,414.26
SBŽ	15	103.30	14,448.00	0	0.00	0.00
HNŽ	8	52.37	3,847.00	12	324.78	40,686.89
ZHŽ	0	0.00	0.00	0	0.00	0.00
ŽS	0	0.00	0.00	0	0.00	0.00
K 10	91	3,868.00	522,872.09	10	1,139.36	78,127.17
UKUPNO	335	5,741.98	831,068.58	208	2,131.00	238,171.81

Izvor podataka: Resorna županijska ministarstva

U 2022. godini podatke je dostavilo pet županija i to Tuzlanska, Zeničko-dobojska, Srednjobosanska, Županija10 i Hercegovačko-neretvanska županija. Ukupan broj zakupoprimaca/koncesionara na području Federacije BiH u 2022. godini je 335. Ukupna površina zakupa i koncesije poljoprivrednog zemljišta u 2022. godini iznosi 5,741.98 ha, a uplaćena sredstva od zakupa i koncesije iznose 831,068.58 KM.

U 2023. godini podatke je dostavilo pet županija i to: Županija10, Bosansko-podrinjska, Zeničko-dobojska, Hercegovačko-neretvanska i Tuzlanska županija. Ukupan broj zakupoprimaca/koncesionara na području Federacije BiH u 2023. godini je 208. Ukupna površina zakupa i koncesije poljoprivrednog zemljišta u 2023. godini iznosi 2,131.00 ha, a uplaćena sredstva od zakupa i koncesije iznose 238,171.81 KM.

Napomena: Evidenciju o poljoprivrednom zemljištu u skladu sa odredbama predmetnog Zakona i Pravilnika o sadržaju i obliku obrazaca i načinu vođenja evidencija o poljoprivrednom zemljištu ("Službene novine Federacije BiH", broj 72/09) za 2022. godinu dostavili su: Unsko-sanska, Tuzlanska, Hercegovačko-neretvanska županija i Županija Sarajevo, Jajce, Kalesija, Čelić, Banovići, Gradačac, Kladanj, Teočak i Sapna, Prozor-Rama, Jablanica, Neum, Čitluk, Ravno, Stolac, Konjic i Čapljina, a za 2023. godinu od deset resornih županijskih ministarstava podatke su dostavile Tuzlanska, Sarajevska i Hercegovačko-neretvanska županija, a od općina: Kalesija, Gradačac, Kladanj, Čelić, Teočak i Sapna.

3.6.3.1.4 Ostale aktivnosti

1. Aktivnosti na zaštiti državnog poljoprivrednog zemljišta od strane svih razina vlasti koje trebaju štititi poljoprivredno zemljište kao prirodno bogatstvo i dobro od općeg interesa čiji značaj je ogroman, ali mu se u proteklom razdoblju nije pridavao značaj koji ono zaslužuje. Ovo Ministarstvo već duže vremensko razdoblje poduzima sve zakonom dopuštene radnje da se poljoprivredno zemljište zaštiti, a posebno poljoprivredno zemljište u vlasništvu države. S tim u vezi obaviještena su

Pravobraniteljstva svih razina vlasti kao i inspekcije, te su iste upoznate sa uočenim nepravilnostima po pitanju raspolaganja ovim zemljištem. Vlada Federacije BiH je donijela Zaključak V broj 1643/2023 od 15.11.2023. godine u kojem je definirano da se prilikom izdavanja poljoprivredne saglasnosti o promjeni namjene poljoprivrednog zemljišta u privatnom vlasništvu, potrebno pridržavati odredbi Zakona o poljoprivrednom zemljištu („Službene novine Federacije BiH“, broj 52/09) i usaglašene prostorno-planske dokumentacije koja je utvrđena na osnovu karti upotrebne vrijednosti zemljišta. Također promjena namjene poljoprivrednog i šumskog zemljišta u vlasništvu države Bosne i Hercegovine, koje se sukladno odredbama Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom BiH („Službeni glasnik BiH“ br. 18/05, 29/06, 85/06, 32/07, 41/07, 74/07, 99/07, 58/08 i 22/22) smatra imovinom Bosne i Hercegovine, neće vršiti do donošenja zakona o državnoj imovini;

2. Aktivnosti oko izrade prostornih planova županija na području Federacije Bosne i Hercegovine, kao i aktivnosti vezanih za investiranje u obnovljive izvore energije (solarni paneli, vjetrenjače i dr.) trebaju se provoditi sukladno Zakonu o poljoprivrednom zemljištu;
3. Aktivnosti oko izmjene Zakona o poljoprivrednom zemljištu, kao i izrada novog Pravilnika o utvrđivanju dozvoljenih količina štetnih i opasnih materija u zemljištu i metode njihovog ispitivanja (Službene novine Federacije BiH br.96/22);
4. Aktivnosti općina/gradova na području Federacije BiH oko donošenja Programa gospodarenja državnim poljoprivrednim zemljištem. Općine/Gradovi koji još uvijek nisu usvojili Program gospodarenja sukladno predmetnom Zakonu ne mogu raspolagati poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države;
5. Aktivnosti oko nastavka rada na Projektu Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH sa predloženim naslovom: Stvaranje poticajnog okruženja za potporu implementaciji LDN - (Land degradation neutrality), a kroz jačanje nacionalnih i lokalnih kapaciteta i uspostavljanje Sustava monitoringa i izvještavanja LDN-a u Bosni i Hercegovini.

3.7 Pregled stanja u animalnoj proizvodnji u 2023. godini

Donošenjem Zakona o stočarstvu utvrđeni su okviri za institucionalne strukture, nadležnosti, odgovornosti, linije izvještavanja, mehanizme koordinacije, procesa konsultacija, prava, obveze i način provođenja mjera na svim razinama vlasti u Federaciji BiH u oblasti uzgoja uzgojno vrijednih životinja, kao i reguliranje odnosa u oblasti uzgoja uzgojno vrijednih životinja, utvrđivanje mehanizma za optimalan pristup u oblasti uzgoja uzgojno vrijednih životinja i vođenje registara uzgoja, kao i registara uzgajivača na prostoru Federacije BiH.

3.7.1 Govedarstvo

U Federaciji Bosne i Hercegovine govedarska proizvodnja je jako zastupljena i značajna i kao takva ima za cilj organizirati takve proizvodne sustave koji će osigurati dovoljne količine kravljeg mlijeka i goveđeg mesa ne samo za potrebe naše zemlje, nego i osigurati

viškove za mogući izvoz. Takva proizvodnja u sustavu održive govedarske proizvodnje treba pronaći ravnotežu između gospodarskih interesa, zaštite okoline i udovoljavanja socijalnih zahtjeva. Najvećim dijelom se oslanja na srednja i mala gospodarstva, a manjim dijelom na velike proizvodne jedinice.

Sadašnje stanje govedarske proizvodnje još uvijek nije na potrebnoj razini, a intencija je dostići zadovoljavajuće količine mesa i mlijeka.

Ograničavajući čimbenici između ostalog su:

- usitnjena imanja,
- mali broj grla na imanjima (3 do 10),
- neadekvatni uvjeti držanja stoke,
- nepovoljni krediti za poljoprivredu kao niskoakumulativnu granu gospodarstva,
- nerazvijena savjetodavna služba,
- needuciranost farmera u domenu govedarske proizvodnje, što se očituje u vrlo niskoj razini proizvodnje po kravi.

U cilju podizanja konkurentnosti govedarske proizvodnje na ovako otvorenom tržištu i zadovoljavanju potreba za mlijekom i mesom naše zemlje, nužno je u govedarstvu uspostaviti nove proizvodne sustave koji će se veličinom proizvodne jedinice (farme), razinom proizvodnje, te primjenom tehnoloških procesa moći nositi sa proizvodnim sustavima zemalja iz okruženja.

Pored navedenog, ima i drugih čimbenika koji bitno utječu na sadašnje stanje i trendove u govedarskoj proizvodnji, a to su stanje u industriji prerade mlijeka, u mesoprerađivačkoj industriji i njihovoj međusobnoj povezanosti, što se ogleda kroz kvalitet mlijeka i mliječnih proizvoda kao i kvalitet mesa i mesnih proizvoda.

Posebno je naglašen problem cjenovnih odnosa u otžupu sirovina.

Tablica 13. Brojno stanje goveda 2022.- 2023. godina

Godina	Ukupno goveda	Krave i steone junice
2022.	193.902	131.567
2023.	197.169	132.782

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Prema statističkim podacima u 2023. godini došlo je do povećanja brojnog stanja goveda u Federaciji BiH u odnosu na 2022. godinu kao i povećanja broja krava i steonih junica.

Tablica 14. Brojno stanje goveda (po kategorijama) po županijama u 2022. godini

Županija	Goveda (2022.)				Goveda %			
	Muzna grla	Junice	Sustav krava tele	Tov junadi	Muzna grla	Junice	Sustav krava tele	Tov junadi
USŽ	13.384	3.050	660	3.357	16,9	11,8	5,9	17,5
PŽ	990	180	20	750	1,2	0,7	0,2	3,9
TŽ	26.498	6.934	230	7.629	33,4	26,9	2,0	39,7
ZDŽ	14.100	10.100	1.200	2.250	17,8	39,2	10,7	11,7
BPŽ	842	78		5	1,1	0,3	0,0	0,0
SBŽ	4.116	706	274	485	5,2	2,7	2,4	2,5
HNŽ	4.795	1.115	1.868	490	6,0	4,3	16,6	2,6
ZHŽ	2.158	242	618	730	2,7	0,9	5,5	3,8
ŽS	5.340	1.370	540	1.235	6,7	5,3	4,8	6,4
Ž10	7.201	1.971	5.814	2.284	9,1	7,7	51,8	11,9
UKUPNO	79.424	25.746	11.224	19.215	100	100	100	100

Izvor podataka: Nadležna županijska ministarstva i vlastiti obračun

Prema podacima nadležnih županijskih ministarstava došlo je do smanjenja brojnog stanja goveda, jer je došlo do smanjenja broja muznih grla, junica i tovnih junadi. Došlo je do manjeg povećanja broja grla u sustavu krava tele.

Tablica 15. Brojno stanje goveda (po kategorijama) po županijama u 2023. godini

Županija	Goveda (2023.)				Goveda %			
	Muzna grla	Junice	Sustav krava tele	Tov junadi	Muzna grla	Junice	Sustav krava tele	Tov junadi
USŽ	12.743	3.454	655	3.348	16,2	14,1	4,4	17,9
PŽ	800	160	20	650	1,0	0,7	0,1	3,5
TŽ	24.687	6.429	330	6.948	31,4	26,2	2,2	37,1
ZDŽ	14.300	10.000	1.100	2.400	18,2	40,8	7,4	12,8
BPŽ	736	104		6	0,9	0,4	0,0	0,0
SBŽ	5.396	588	537	542	6,9	2,4	3,6	2,9
HNŽ	4.550	910	2.100	505	5,8	0,4	14,1	2,7
ZHŽ	2.140	220	650	800	2,7	0,9	4,4	4,3
ŽS	5.306	1.248	573	1.235	6,8	5,1	3,9	6,6
Ž10	7.902	2.241	5.897	2.289	10,1	9,1	59,8	12,2
UKUPNO	78.560	25.354	11.862	18.723	100	100	100	100

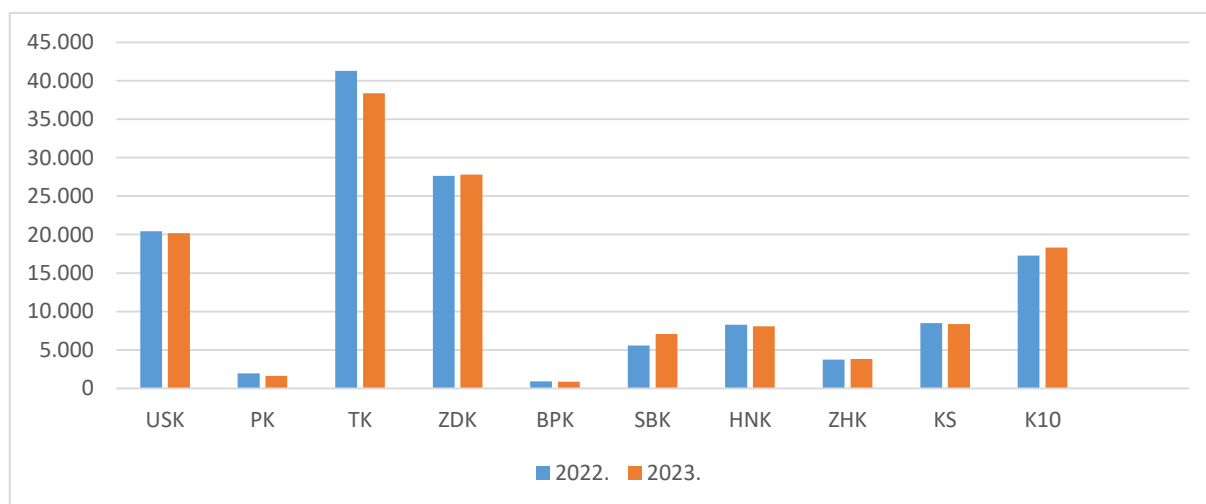
Izvor podataka: Nadležna županijska ministarstva i vlastiti obračun

Tablica 16. Brojno stanje goveda po županijama u Federaciji BiH 2022.-2023.

Županija	2022.	2023.
USŽ	20.451	20.200
PŽ	1.940	1.630
TŽ	41.291	38.394
ZDŽ	27.650	27.800
BPŽ	925	846
SBŽ	5.581	7.063
HNŽ	8.268	8.065
ZHŽ	3.748	3.810
ŽS	8.485	8.362
Ž10	17.270	18.329
UKUPNO	135.609	134.499

Izvor podataka: Nadležna županijska ministarstva

Grafikon 25. Brojno stanje goveda po županijama u Federaciji BiH 2022.-2023.

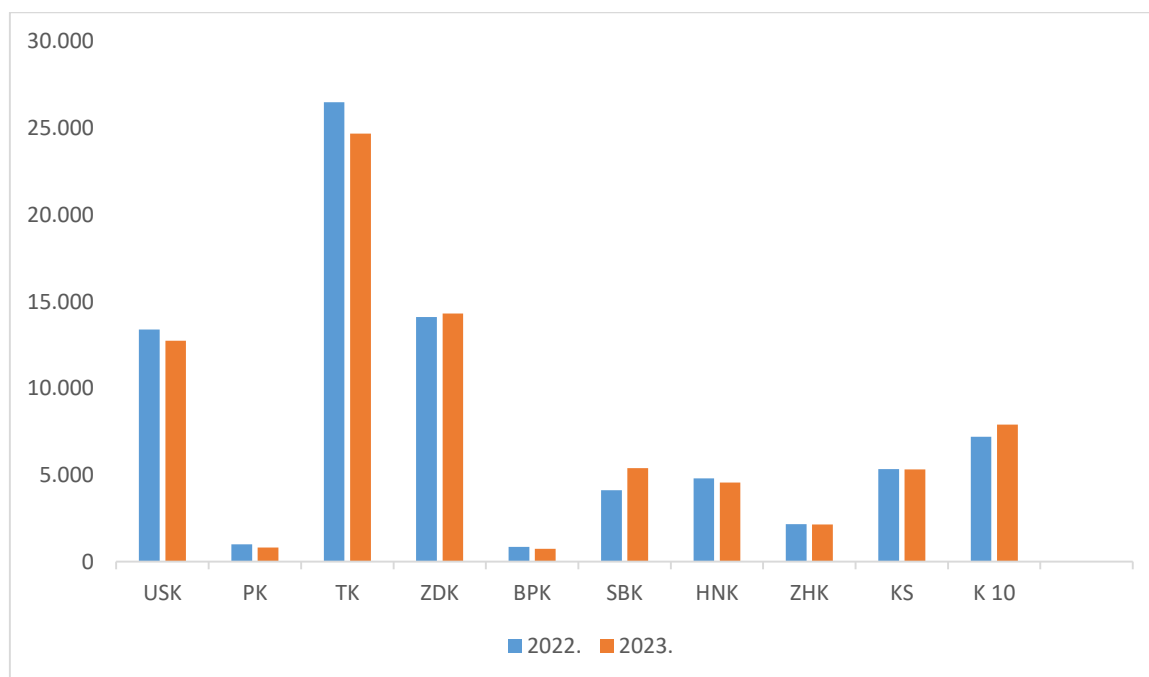
Zbog sve zahtjevnijeg tržišta za proizvodnju kvalitetnog mlijeka koja podrazumijeva primjenu standarda o kvaliteti sirovog i svježeg mlijeka, veći broj malih poljoprivrednih proizvođača koji ne mogu zadovoljiti propisane standarde (uvjeti držanja, higijenski paket i sl.) ne isporučuju mlijeko za tržište zbog čega se prestaju baviti ovom proizvodnjom čime se smanjuje broj muznih grla. S druge strane velike farme, su uglavnom osuvremenile svoje proizvodne kapacitete, tehnologiju proizvodnje, primjenjuju zootehničke mjere, te imaju visok stupnj iskorištenosti genetskog potencijala grla i proizvodnost po grlu, dostižući proizvodnju po grlu na razini europskih farmi.

Tablica 17. Broj muznih grla i proizvodnja mlijeka po županijama u F BiH 2022.- 2023. godina

Županija	2022.				2023.			
	Muzna grla		Proizvodnja mlijeka		Muzna grla		Proizvodnja mlijeka	
	Broj krava	%	Litara	%	Broj krava	%	Litara	%
USŽ	13.384	16,9	44.096.837	20,5	12.743	16,2	42.277.664	19,8
PŽ	990	1,2	4.000.000	1,9	800	1,0	3.200.000	1,5
TŽ	26.498	33,4	66.762.212	31,0	24.687	31,4	67.035.005	31,4
ZDŽ	14.100	17,8	25.000.000	11,6	14.300	18,2	25.000.000	11,7
BPŽ	842	1,1	1.995.600	0,9	736	0,9	1.736.800	0,8
SBŽ	4.116	5,2	16.178.867	7,5	5.396	6,9	17.399.421	8,1
HNŽ	4.795	6,0	15.519.400	7,2	4.550	5,8	15.510.000	7,3
ZHŽ	2.158	2,7	5.560.000	2,6	2.140	2,7	5.350.000	2,5
Žs	5.340	6,7	17.888.096	8,3	5.306	6,8	18.344.068	8,6
Ž 10	7.201	9,1	18.128.640	8,4	7.902	10,1	17.843.078	8,3
UKUPNO	83.149	100,0	237.468.827	100,0	78.560		213.696.036	

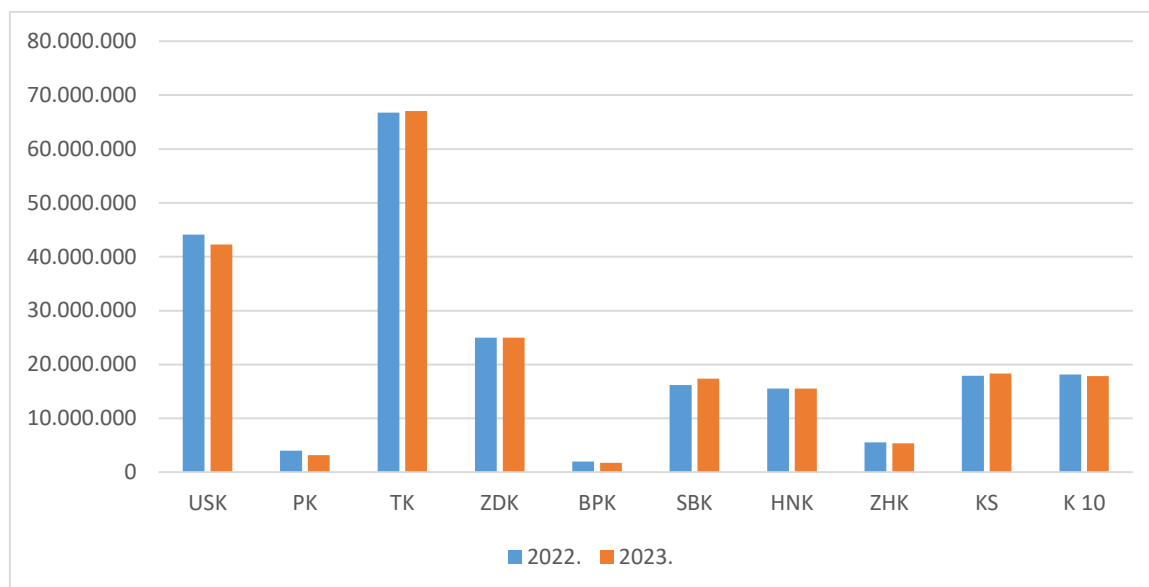
Izvor podataka: Nadležna županijska ministarstva i vlastiti izračun

Grafikon 26. Broj muznih grla po županijama u Federaciji BiH

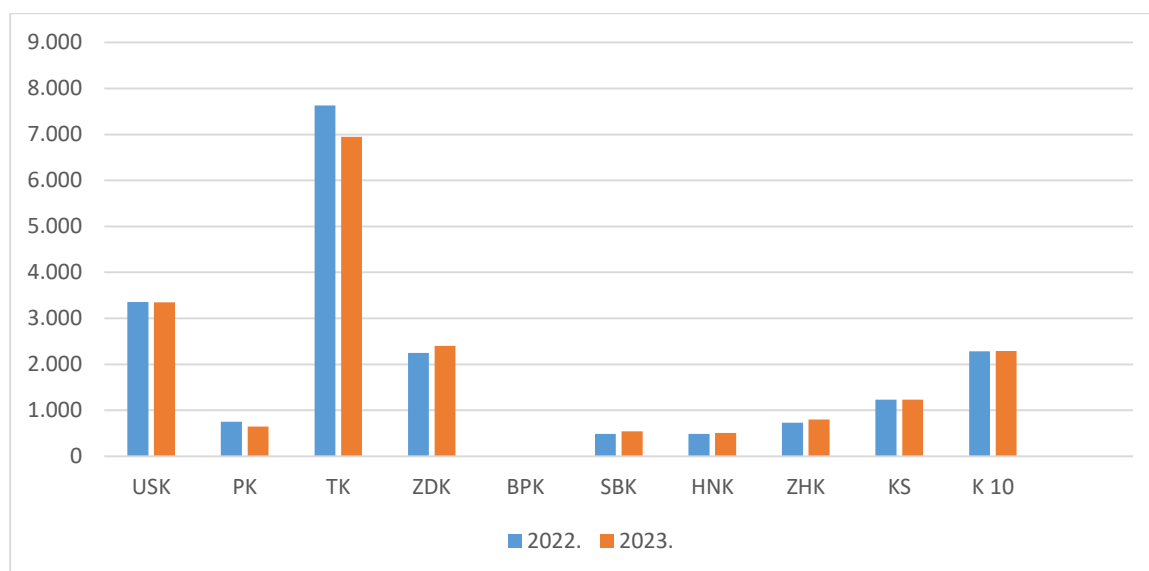
Iz Tablice 17. i Grafikona 26. vidljivo je da je u Federaciji BiH došlo do smanjenja broja muznih grla. Prema navedenim podacima vidljivo je da se najveći broj muznih grla nalazi u Tuzlanskoj, Zeničko-dobojskoj i Unsko-sanskoj županiji.

Grafikon 27. Proizvedene količine mlijeka po županijama u Federaciji BiH

Iz Tablice 17. i Grafikona 27. vidljivo je da je došlo do blagog smanjenja proizvodnje mlijeka u Federaciji BiH u 2023. u odnosu na 2022. godinu. Najveće količine proizvedenog mlijeka su u Tuzlanskoj, Unsko-sanskoj i Zeničko-dobojskoj županiji.

Grafikon 28. Brojno stanje tovnih grla po županijama u Federaciji BiH

Iz Grafikona 28. vidljivo je da je u Federaciji BiH došlo do smanjenja broja tovnih junadi u 2023. u odnosu na 2022. godinu. Najveći broj tovnih junadi nalazi se u Tuzlanskoj, Unsko-sanskoj županiji i Županiji 10.

3.7.2 Ovčarstvo

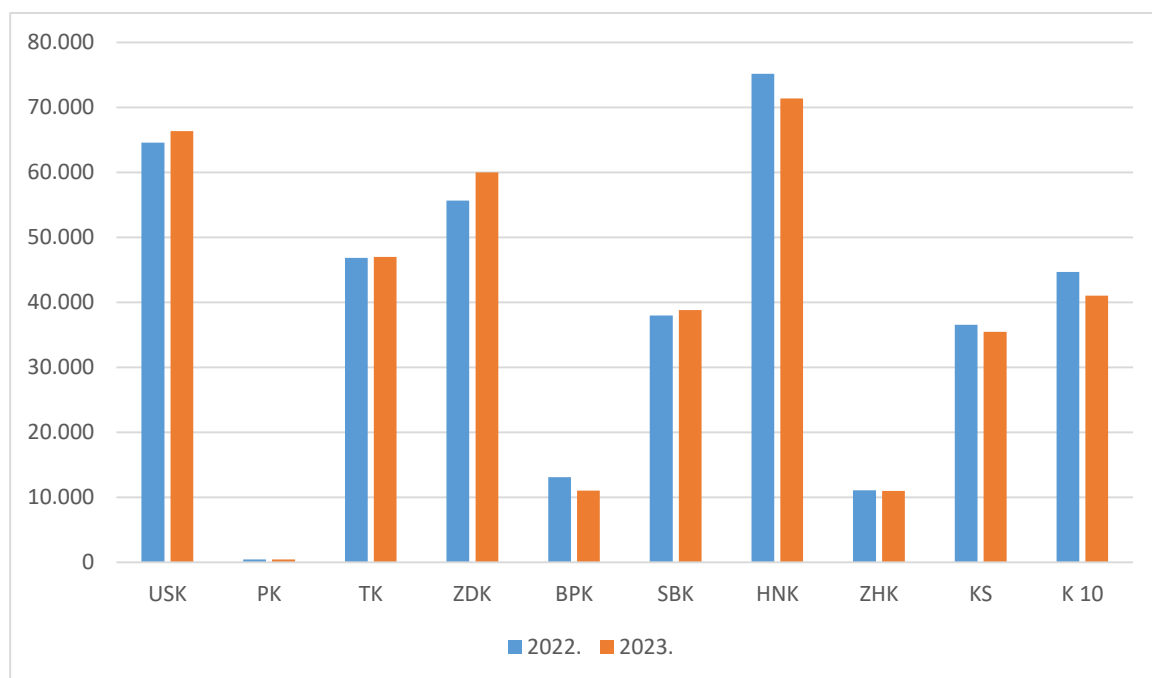
Ovčarstvo je veoma važna grana stočarstva koja je zastupljena najvećim dijelom u ruralnim područjima Federacije BiH, kao takva čini značajan izvor prihoda za stanovništvo, a ogleda se u proizvodnji mlijeka, autohtonih sireva i mesa. Pri tome se vlasnicima stada nude različite mogućnosti usmjeravanja proizvodnje prema većem ili manjem preferiranju mesa ili mlijeka, što, uz genetske usmjerenosti, ovisi o nekoliko važnih ekonomskih i socioloških čimbenika. Značajno je napomenuti da se sve veći broj proizvođača mlijeka odlučuje za proizvodnju domaćih autohtonih sireva, što u konačnici stvara veću dodanu vrijednost i povećava dobit ove vrste proizvodnje.

Tablica 18. Broj ovaca u Federaciji BiH po županijama (2022.-2023. godina)

Županij	Broj ovaca u 2022.g.	%	Broj ovaca u 2023.g.	%
USŽ	64.542	16,7	66.320	17,3
PŽ	450	0,1	420	0,1
TŽ	46.845	12,1	47.002	12,3
ZDŽ	55.650	14,4	60.000	15,7
BPŽ	13.100	3,4	11.040	2,9
SBŽ	37.944	9,8	38.813	10,1
HNŽ	75.170	19,5	71.350	18,7
ZHŽ	11.100	2,9	11.000	2,9
ŽS	36.536	9,5	35.464	9,3
Ž10	44.651	11,6	41.032	10,7
UKUPNO	385.988	100	382.441	100

Izvor podataka: Nadležna županijska ministarstva

Grafikon 29. Brojno stanje ovaca po županijama u Federaciji BiH

Prema podacima iz županijskih ministarstava nadležnih za poslove poljoprivrede u Federaciji BiH došlo je do smanjenja brojnog stanja ovaca.

Najveći broj ovaca nalazi se u Hercegovačko-neretvanskoj, Unsko-sanskoj i Zeničko-dobojskoj županiji.

3.7.3 Kozarstvo

U Federaciji BiH imamo značajan dio prirodnih resursa za uzgoj koza i to u različitim sustavima poput otvorenih i poluotvorenih pašnjaka, uzgoja u stajama i kombinovanom uzgoju. Danas se u Federaciji BiH svi navedeni sustavi uzgoja koza mogu vidjeti u praksi.

Postoje moderne komercijalne farme sa visokim ulaganjima u objekte i opremu sa orijentacijom na proizvodnju mlijeka kao i komercijalne farme sa improviziranim stajama koje osiguravaju minimum standarda sa osnovnom opremom.

U Tablici 19. prikazano ukupno brojno stanje koza u Federaciji BiH, sa pregledom grla koja se muzu i proizvedenom količinom mlijeka po muznom grlu.

Tablica 19. Brojno stanje koza u 2022.- 2023. godina

Godina	Ukupno grla	Broj muzenih koza	Količina mlijeka po muznom grlu (litra)
2022.	41.369	24.395	194
2023.	40.763	24.174	195

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku vidljivo je da je u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu došlo do blagog smanjenja ukupnog broja koza i broja muznih grla, ali povećanja količina mlijeka po muznoj kozi.

Ministarstvo je prepoznalo ovaj vid proizvodnje kao veoma važnu granu u stočarstvu i godinama se ova proizvodnja značajno podržava uz povećanje potpore po litru mlijeka, kako bi se zadovoljile potrebe za kozjim mlijekom.

Unatoč potporama Ministarstva, kozarstvo se nije značajno razvijalo iako postoji organizirani otžup mlijeka i prodaja kozjeg mesa.

Tablica 20. Brojno stanje koza u Federaciji BiH po županijama 2022.-2023. godina

Županija	Broj koza u 2022.	%	Broj koza u 2023.	%
USŽ	1.808	6,8	1.777	7,3
PŽ	20	0,1	50	0,2
TŽ	5.648	21,3	6.133	25,1
ZDŽ	2.200	8,3	1.800	7,4
BPŽ	650	2,5	579	2,4
SBŽ	286	1,1	438	1,8
HNŽ	8.400	31,7	6.700	27,5

- ZELENO IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU -

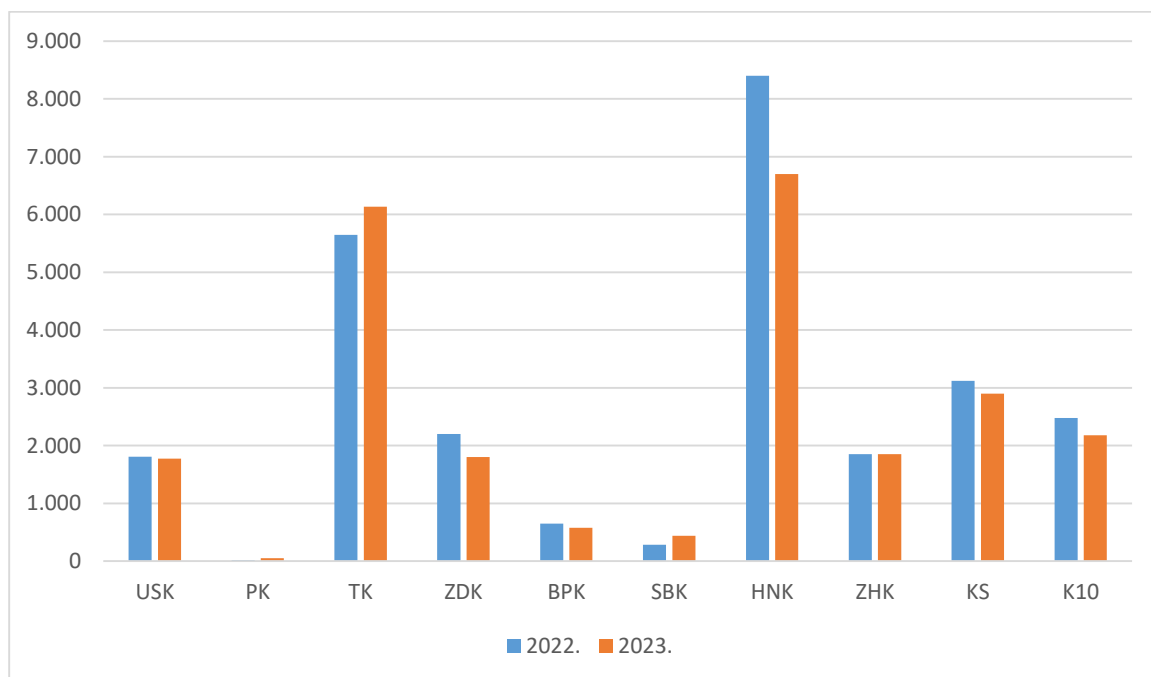
ZHŽ	1.850	7,0	1.850	7,6
ŽS	3.121	11,8	2.900	11,9
Ž 10	2.478	9,4	2.179	8,9
UKUPNO	26.461	100,0	24.406	100

Izvor: Županijska ministarstva nadležna za poslove poljoprivrede i vlastiti obračun

Iz Tablice 20. i Grafikona 30., a prema podacima iz županijskih ministarstava nadležnih za poslove poljoprivrede, vidljivo je da je u Federaciji BiH u 2023. godini došlo do smanjenja brojnog stanja koza u odnosu na 2022. godinu.

Najveći broj koza nalazi se u Hercegovačko-neretvanskoj i Tuzlanskoj županiji.

Grafikon 30. Brojno stanje koza po županijama u Federaciji BiH

3.7.4 Svinjogojstvo

Trenutno stanje u svinjogojskoj proizvodnji u Federaciji BiH nije na zadovoljavajućoj razini i ne osigurava dovoljnu proizvodnju svinjskog mesa za domaće potrebe. Razlozi za ovakvo stanje se mogu svesti na sljedeće čimbenike: potpuno liberalizirano tržište mesa u BiH, mali broj rasplodnih i tovnih grla na gospodarstvu, usitnjena imanja (malo obradive površine), neodgovarajući uvjeti držanja, loš pasminski sastav, nedostatak uzgojno – selekcijskog rada u sektoru i slaba educiranost proizvođača svinjskog mesa.

U Federaciji BiH u područjima gdje se uzgajaju svinje prakticira se samo završna faza proizvodnog ciklusa odnosno tov svinja. Tov svinja se zasniva na uvezenoj prasadi i to s ciljem podmirivanja domaćeg tržišta. U mesoprerađivačkoj industriji domaća sirovina je zastupljena u veoma malom postotku, jer je većina sirovine iz uvoza. Ovaj način proizvodnje u svinjogojstvu se nastavio i u 2023. godini.

Tablica 21. Brojno stanje svinja 2022.- 2023. godina

Godina	Ukupno svinja	Krmače i suprasne nazimice
2022.	81.188	8.164
2023.	80.433	7.752

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Prema statističkim podacima u 2023. godini došlo je do smanjenja ukupnog broja svinja, broja krmača i suprasnih nazimica u odnosu na 2022. godinu.

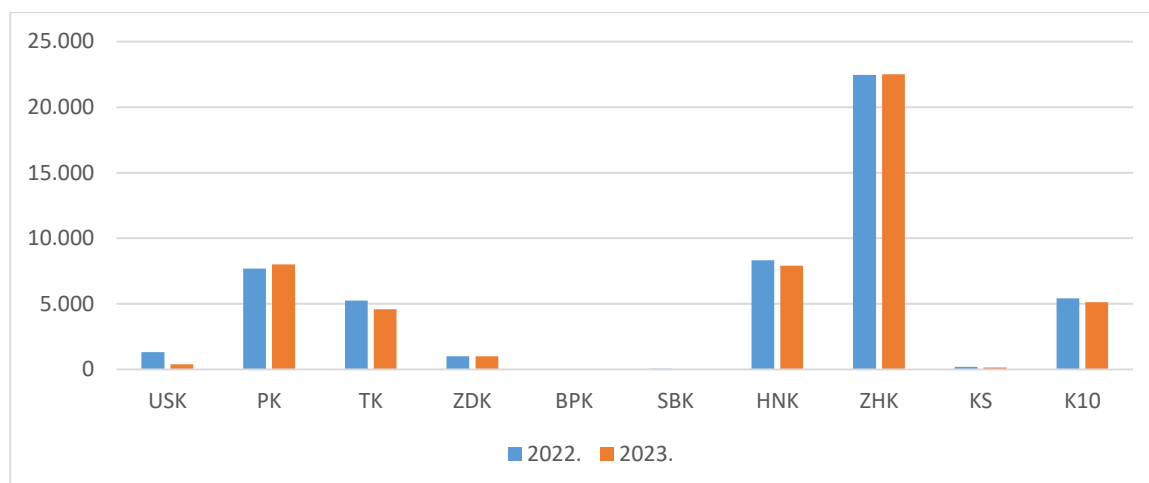
Tablica 22. Brojno stanje tovljenika (tovnih svinja) po županijama u FBiH 2022/2023

Županija	2022. god.	2023. god.
USŽ	1.321	396
PŽ	7.700	8.000
TŽ	5.248	4.583
ZDŽ	1.000	1.000
BPŽ	0	0
SBŽ	62	0
HNŽ	8.315	7.900
ZHŽ	22.460	22.500
ŽS	208	159
Ž 10	5.412	5.124
Ukupno	51.726	49.662

Izvor: Nadležna županijska ministarstva

Iz Tablice 22. i Grafikona 31., a prema podacima županijskih ministarstava nadležnih za poslove poljoprivrede vidljivo je da je u Federaciji BiH smanjen broj tovljenika u 2023. u odnosu na 2022. godinu. Najveći broj tovnih grla zabilježen je u Zapadno-hercegovačkoj, Posavskoj i Hercegovačko-neretvanskoj županiji.

Grafikon 31. Brojno stanje tovljenika po županijama u Federaciji BiH 2022.-2023.

3.7.5 Pčelarstvo

Najveći značaj pčelarstva, pored proizvodnje meda i ostalih pčelinjih proizvoda ogleda se u oprašivanju poljoprivrednog bilja, jer bi poljoprivredna proizvodnja bila nezamisliva bez pčela. U poređenju sa drugim industrijskim razvijenim zemljama, imamo izuzetno čistu i zdravu prirodu, što rezultira proizvodnjom kvalitetnog i zdravstveno ispravnog meda, kao i drugih pčelinjih proizvoda i matica.

Pčelarstvo je regulirano Zakonom o stočarstvu. Sukladno navedenom Zakonu, u 2018. godini donesen je Pravilnik o pčelarstvu („Službene novine Federacije BiH“ br. 31/18) kojim su definirani uvjeti za bavljenje pčelarstvom, razmnožavanje pčela, lokacije pčelinjaka, paša pčela i njihova selidba, uspostava katastra pčelinje paše, prodaja pčela, matica i pčelinjih proizvoda i uspostava registra košnica i pčelara.

Početak 2019. godine uspostavljen je Registar pčelara i pčelinjaka.

Tablica 23. Podaci o broju pčelinjih zajednica i količinama proizvedenog meda 2022.-2023. godina

Godina	Broj košnica	Ukupna proizvodnja meda/tona	Proizvodnja meda po košnici/kg
2022.	250.899	2.549	10,2
2023.	259.041	2.093	8,1

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Prema statističkim podacima u Federaciji BiH u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu došlo je do povećanja broja pčelinjih zajednica ali smanjenja proizvodnje meda po košnici i ukupnih količina meda.

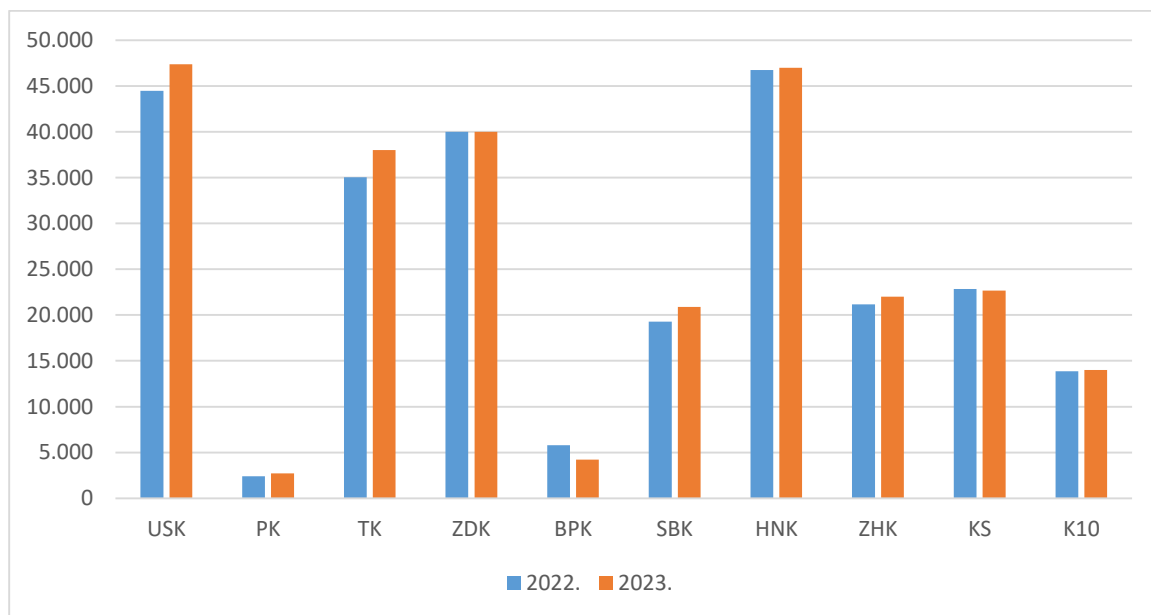
U Federaciji BiH imamo mali broj velikih proizvođača meda i pčelinjih proizvoda kao i onih koji se bave proizvodnjom i prodajom matica. Analizom je utvrđeno da pčelarstvo u većini slučajeva predstavlja dodatni izvor prihoda kod najvećeg broja pčelara, a isti med i druge proizvode prodaju izvan sustava. Da bi mogao prodavati svoj med, kao i druge pčelinje proizvode i matice na tržištu, proizvođač mora biti registriran kao obrt, pravni subjekt ili farma i da ispunjava sve sanitarne uvjete. Također mora vršiti i redovne analize kvalitete meda i provoditi zdravstvene mjere na pčelinjaku.

Tablica 24. Broj pčelinjih zajednica i proizvodnja meda po županijama u Federaciji BiH u 2022. – 2023. godina

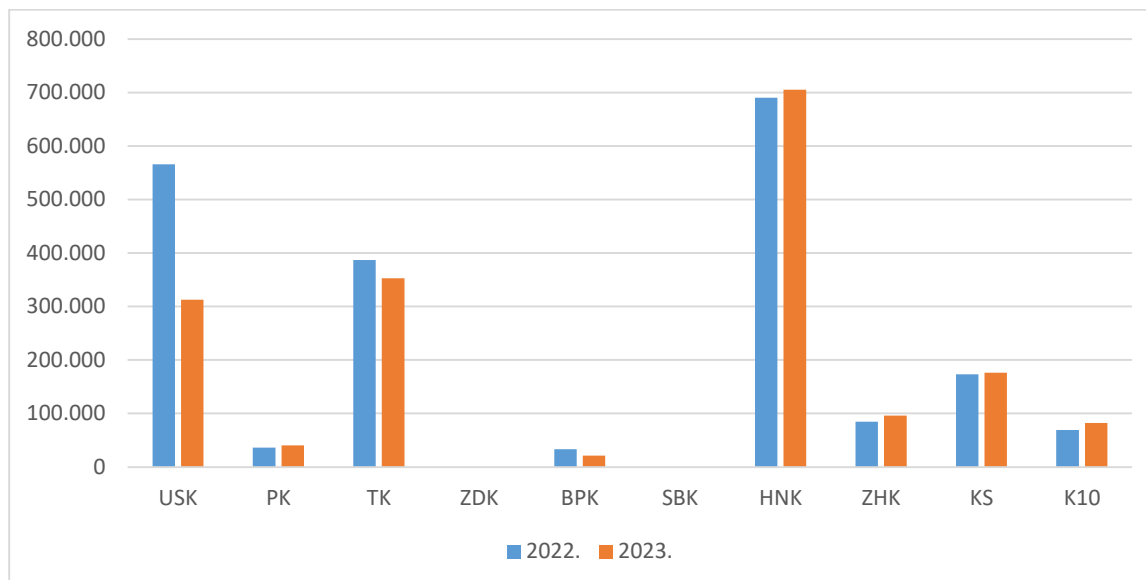
Županija	2022.				2023.			
	Broj pčelinjih zajednica (kom)	%	Količina meda (kg)	%	Broj pčelinjih zajednica (kom)	%	Količina meda (kg)	%
USŽ	44.480	17,7	566.084	27,8	47.367	18,3	312.400	17,5
PŽŽ	2.400	1,0	36.000	1,8	2.700	1,0	40.500	2,3
TŽ	35.035	13,9	386.795	19,0	38.015	14,7	352.745	19,8
ZDŽ	40.000	15,9	-	0,0	40.000	15,5		0,0
BPŽ	5.785	2,3	33.350	1,6	4.230	1,6	21.160	1,2
SBŽ	19.262	7,7	-	0,0	20.900	8,1		0,0
HNŽ	46.762	18,6	690.000	33,8	47.000	18,2	705.000	39,5
ZHŽ	21.150	8,4	84.600	4,1	22.000	8,5	96.000	5,4
ŽS	22.835	9,1	173.551	8,5	22.667	8,8	176.040	9,9
Ž 10	13.865	5,5	69.395	3,4	13.989	5,4	82.124	4,6
UKUPNO	251.574	100	2.039.775	100	258.868	100	1.785.969	100

Izvor: Županijska ministarstva nadležna za poslove poljoprivrede i vlastiti izračun

Grafikon 32. Broj pčelinjih zajednica po županijama u Federaciji BiH

Grafikon 33. Proizvedene količine meda po županijama u Federaciji BiH

Prema podacima županijskih ministarstava nadležnih za poslove poljoprivrede u Federaciji BiH u 2023. u odnosu na 2022. godinu došlo je do povećanja broja pčelinjih zajednica, ali do smanjenja proizvodnje meda, što je vidljivo iz navedene tablice i grafikona.

Također je vidljivo da je najveći broj košnica lociran u tri županije i to: Unsko-sanskoj, Hercegovačko-neretvanskoj i Zeničko-dobojskoj županiji.

Najveća proizvodnja meda je u Hercegovačko-neretvanskoj županiji gdje je došlo do povećanja proizvedenih količina meda, Tuzlanskoj i Unsko-sanskoj županiji.

3.7.6 Peradarstvo

Peradarstvo, kao jedna od grana stočarstva, ima bitno mjesto u poljoprivrednoj proizvodnji. To proizlazi iz činjenice da je suvremeno peradarstvo najintenzivniji oblik stočarstva i ima potpuno industrijsko značenje.

Važnost peradarstva očituje se prvenstveno u proizvodnji mesa i jaja, koja predstavlja jedan od najefikasnijih i najbržih načina dobivanja visokokvalitetnih animalnih proizvoda za ishranu ljudi.

Proizvodnja mesa peradi u Federaciji BiH zasniva se uglavnom na proizvodnji mesa pilića.

Proizvodnja pilećeg mesa (brojleri) je značajno zastupljena u Federaciji BiH i kao takva je konkurentnija u odnosu na druge proizvodnje. Naši proizvođači pilećeg mesa uz gotovo dostignute europske uvjete proizvodnje imaju dobre preduvjete za bavljenje ovom proizvodnjom.

Tablica 25. Podaci u peradarskoj proizvodnji u Federaciji BiH u tisućama, 2022.- 2023. godine

Godina	Broj peradi/hiljada kljun	Broj koka nesilica/hiljada kljun
2022.	12.222	1.735
2023.	12.652	1.624

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Iz Tablice 25. je vidljivo da je u Federaciji BiH u 2023. godini ukupan broj peradi povećan u odnosu na 2022. godinu, a smanjen broj koka nesilica.

Tablica 26. Broj peradi matičnih jata po županijama u 2022.- 2023. godina

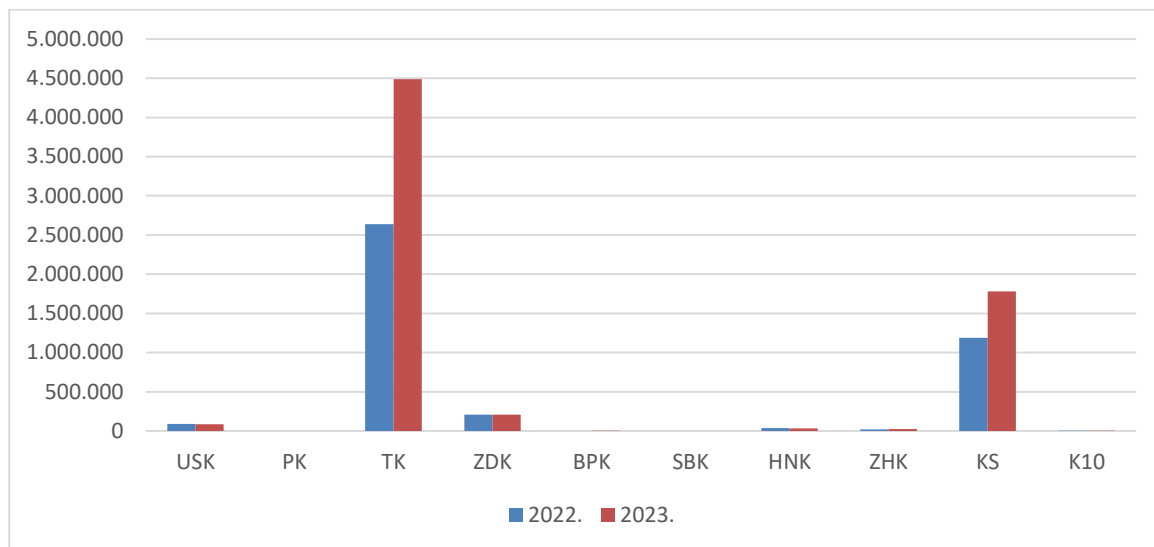
Županija	2022.			2023.		
	Pilenke teške lin./kljun	Pilenke lahke lin./kljun	18-sedm. pilenke/kljun	Pilenke teške lin./kljun	Pilenke lahke lin./kljun	18-sedm. pilenke/kljun
USŽ	88.720	79.000	14.370	87.600	55.500	14.370
PŽ	0	0	55.000	0	10.000	70.000
TŽ	2.637.400	269.000	150.680	4.488.700	284.500	129.900
ZDŽ	210.000	0	23.000	210.000	0	23.000
BPŽ	0	0	0	150	0	0
SBŽ	0	0	33.200	0	0	35.250
HNŽ	36.200	49.400	31.500	31.300	47.500	31.500
ZHŽ	22.180	31.120	19.380	23.200	30.000	20.000
ŽS	1.187.249	8.300	82.940	1.779.000	2.835	81.300
Ž 10	2.100	1.908	6.054	2.003	1.813	5.934
UKUPNO	4.183.849	438.728	416.124	6.621.953	432.148	411.254

Izvor: Nadležna županijska ministarstva

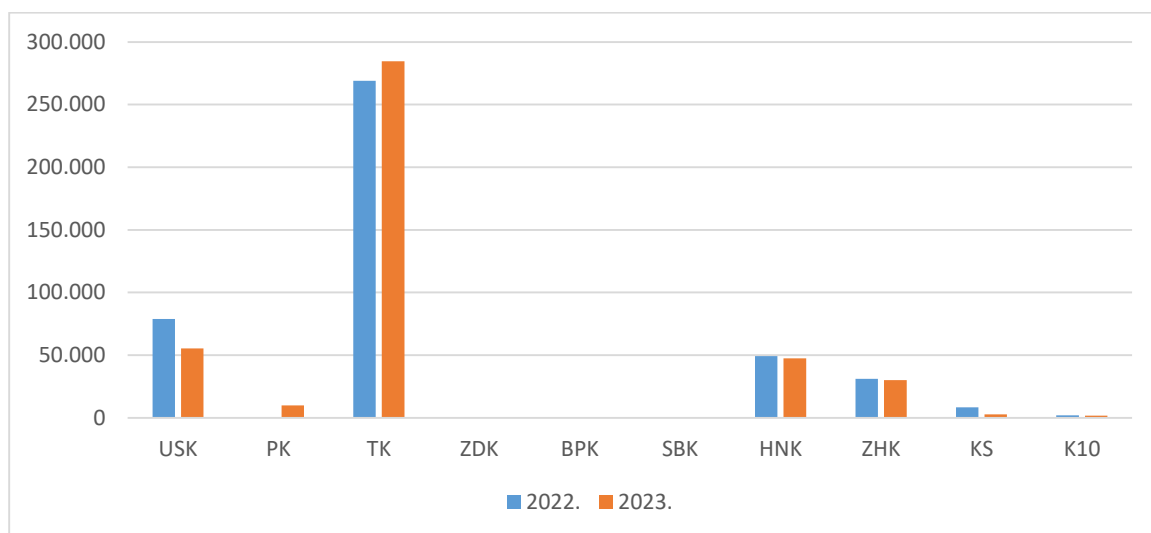
Iz Tablice 26. i Grafikona 34., 35. i 36. vidljivo je da je u 2023. godini u Federaciji BiH došlo do povećanja broja teških, a smanjenja broja lakih linija i 18-tjednih pilenki.

U Tuzlanskoj i Sarajevskoj županiji primjetan je znatan porast u proizvodnji teških linija.

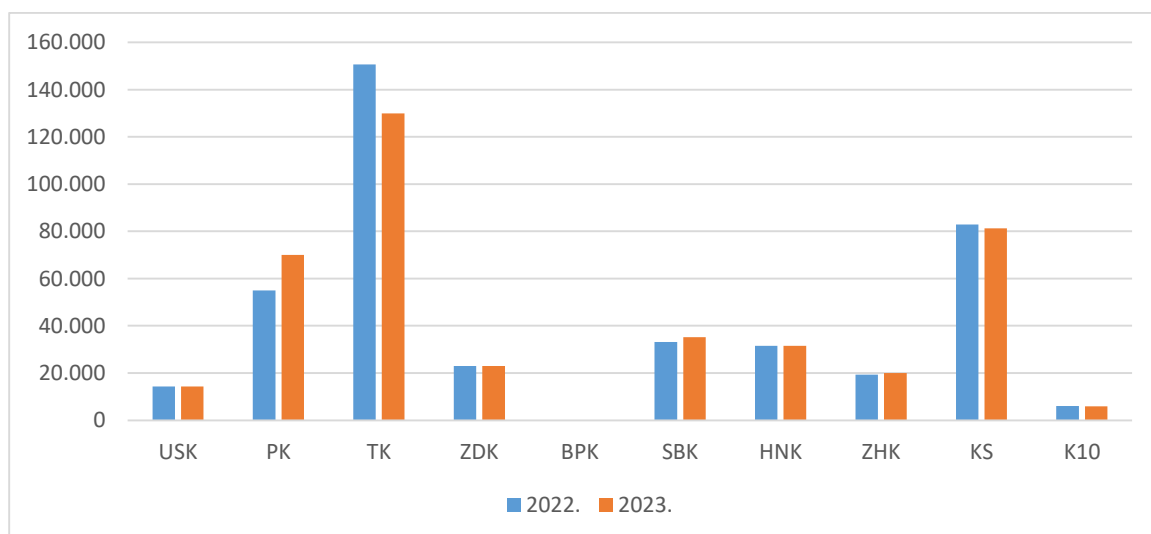
Grafikon 34. Brojno stanje pilenki teških linija po županijama u Federaciji BiH

Grafikon 35. Brojno stanje pilenki lakih linija po županijama u Federaciji BiH

Grafikon 36. Brojno stanje 18-tjednih pilenki po županijama u Federaciji BiH

3.7.7 Akvakultura

Obim proizvodnje u sektoru ribarstva i akvakulture u 2023. godini povećan je za oko 3% u odnosu na prethodnu godinu. Ostvareno povećanje je rezultat povećane proizvodnje konzumne kalifornijske pastrmke i potočne zlatovčice. Proizvodnja drugih vrsta slatkovodnih i morskih riba kao i školjki ostala je gotovo ista kao i prethodne godine, što je uvjetovano proizvodnim kapacitetima.

Ukupna proizvodnja slatkovodne konzumne ribe u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2023. godini iznosila je oko 2.990 t konzumne ribe. Najveći udio u proizvodnji slatkovodne ribe čini konzumna kalifornijska pastrmka (oko 94%). Ukupno je proizvedeno oko 2.810 t konzumne kalifornijske pastrmke. U 2023. godini došlo je i do povećanja proizvodnje konzumne potočne zlatovčice za oko 10 t, pa njena ukupna proizvodnja u ovoj godini iznosi oko 70 t. Ukupna proizvodnja konzumne potočne pastrmke u 2023. godini ostala je na razini proizvodnje u prethodnoj godini i iznosi oko 110 t.

Ukupna proizvodnja morske ribe i drugih morskih organizama (dagnji i kamenica) u 2023. godini je dostigla nivo proizvodnje iz prethodne godine i iznosila je 220 t. Najveći udio proizvodnje u marikulturi (oko 90%) u 2023. godini čini konzumna morska riba (komarča ili orada i lubin ili brancin) - 200 t, dok je udio proizvodnje školjki značajno manji, odnosno 20 t i to 15 t dagnje i 5 t kamenice ili ostrige.

Proizvodnja mlađi pastrmke za potrebe poribljavanja otvorenih voda u 2023. godini je zadržala obim, bez većih odstupanja u odnosu na prethodno razdoblje. Ukupno je proizvedeno oko 3 miliona jedinki mlađi pastrmke: oko 2,5 miliona mlađi potočne pastrmke, 300.000 mlađi mekousne pastrmke, 100.000 mlađi glavatice i 100.000 mlađi mladice.

Tablica 27. Proizvodnja u akvakulturi po županijama u Federaciji BiH u 2022. - 2023. godina

Županija	2022.			2023.		
	Slatkovodna riba (kg)	Morska riba (kg)	Ribogojilišta	Slatkovodna riba (kg)	Morska riba (kg)	Ribogojilišta
Unsko-sanska	653.434	0	2	553.424	0	0
Posavska	0	0	0	0	0	0
Tuzlanska	0	0	0	0	0	0
Zeničko-dobojska	0	0	0	0	0	0
Bosansko-podrinjska	0	0	1	0	0	0
Srednje-bosanska	0	0	9	570.000	0	9
Hercegovačko-neretvanska	1.264.510	149.153	11	1.465.122	107.872	14
Zapadno-hercegovačka	350.000	0	1	350.000	0	1

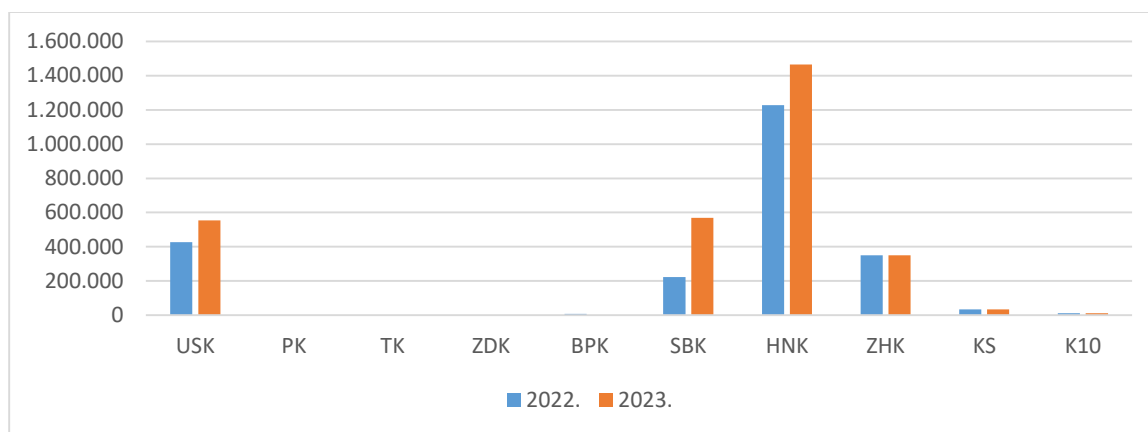
- ZELENO IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU -

Sarajevska	35.00	0	1	35.000	0	1
Livanjska	12.241	0	11	12.467	0	11
Ukupno	2.315.185	149.153	36	2.986.013	107.872	38

Izvor: Nadležna županijska ministarstva

Iz tablice 27. vidljivo je da je došlo do povećanja proizvodnje slatkovodne i blagog smanjenja morske ribe u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu. Povećanje proizvodnje slatkovodne ribe zabilježeno je u Hercegovačko-neretvanskoj županiji gdje je lociran i najveći broj ribnjaka, a također je došlo do povećanja količine proizvedene morske ribe.

Grafikon 37. Proizvodnja slatkovodne ribe po županijama u Federaciji BiH

4 ANALIZA STANJA U PREHRAMBENOJ INDUSTRIJI

4.1 Proizvodnja i kapaciteti

Najzastupljenije grane prehrambene industrije u Federaciji BiH su proizvodnja mlijeka i prerađevina od mlijeka, proizvodnja mesa i prerađevina od mesa, prerada žitarica i proizvodnja brašna i mlinsko-pekarskih proizvoda, prerada voća i povrća, proizvodnja vode i osvježavajućih bezalkoholnih pića, te proizvodnja alkoholnih pića (pivo, vino i jaka alkoholna pića). Imajući u vidu, da za razliku od ostalih grana industrije, prehrambena industrija nema poseban program novčanih potpora, potrebno je nastaviti novčanu potporu u okviru mjera strukturne politike.

U okviru Programa novčanih potpora u poljoprivredi i ruralnom razvoju u 2023. godini, za izgradnju objekata za prehrambenu industriju izdvojeno je 9.995.356,84 KM. Najveće izdvajanje je bilo za izgradnju objekata u ostalim sektorima prehrambene industrije 4.687.733,61 KM, a najmanje za izgradnju objekata za preradu gljiva 9.845,80 KM.

Poređenjem izdvajanja za izgradnju objekata za preradu u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu, u 2023. godini je povećan iznos izdvajanja za 1,39 puta. (u 2023. g. izdvojeno je 9.995.356,84 KM, a u 2022. g. 7.210.565,26 KM).

Tablica 28. Indeksi proizvodnje prehrambenih proizvoda, pića i duhanskih proizvoda.

Oblasti industrijske proizvodnje	I 2023. 0 2022.	I 2023. I 2022.	I 2023. XII 2022.
1. Proizvodnja prehrambenih proizvoda	94,1	87,9	90,3
2. Proizvodnja pića	98,3	99,6	100,6
3. Proizvodnja duhanskih proizvoda	0	0	0

Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

Iz Tablice 28. vidljivo je da je ukupna proizvodnja prehrambenih proizvoda u 2023. godini manja u odnosu na 2022. godinu, proizvodnja pića je veća za 0,6%, a proizvodnja duhanskih proizvoda je ugašena sa prestankom rada Fabrike duhana Sarajevo.

Tablica 29. Proizvodnja prehrambenih proizvoda, pića i cigareta u 2023. godini

Proizvodi	Jed. mjere	2022.	2023.	Indeks 2023/2022.
Svježe, zamrznuto meso i kobasice	tona	96,502	78,084	0,81
Riba i proizvodi od ribe	tona	3,237	1,376	0,43
Mlijeko i mliječni proizvodi	tona	153,108	148,921	0,97
Brašno i proizvodi od brašna	tona	241,753	219,678	0,91
Tjestenina	tona	3,264	3,234	0,99
Čokolada i konditorski proizvodi	tona	1,453	1,469	1,01
Kafa, čaj, začini, supe	tona	7,250	8,385	1,16
Proizvodi od voća i povrća	tona	3,062	3,030	0,99
Alkoholna pića, vino, pivo	tona	36,320	35,184	0,97

- ZELENO IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU -

Vode i osvježavajuća pića	tona	303,701	310,995	1,02
Cigarete za pušenje (miliona kom.)	mil. kom	57	0	0

*Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

Najzastupljenije grane prehrambene industrije u Federaciji BiH su proizvodnja mlijeka i prerađevina od mlijeka, proizvodnja mesa i njegovih prerađevina, prerada žitarica i proizvodnja brašna i mlinsko-pekarskih proizvoda, prerada voća i povrća, proizvodnja vode i osvježavajućih bezalkoholnih pića, te proizvodnja alkoholnih pića (pivo, vino i jaka alkoholna pića).

U Tablici 29. prikazana je proizvodnja (količinski) pojedinih skupina proizvoda iz oblasti prehrambene industrije i duhanske industrije u 2022. i 2023. godini. U 2023. godini ukupna proizvodnja proizvoda od goveđeg, svinjskog i pilećeg mesa, kože i mesnih prerađevina u odnosu na 2022. godinu je smanjena za 19% (indeks 0,81), prerada ribe smanjena za 57%. Ukupna proizvodnja mlijeka i mliječnih proizvoda je smanjena za 5% u odnosu na 2022. godinu. Proizvodnja pšeničnog brašna je smanjena za 3%, a ukupna proizvodnja proizvoda na bazi brašna smanjena je 9%. Ukupna proizvodnja čokolade i ostalih konditorskih proizvoda u 2023. godini je ostala ista kao i prethodne godine. Proizvodnja prehrambenih proizvoda biljnog porijekla (proizvodi voća i povrća) smanjena je 1%, dok je proizvodnja voćnih sokova ostala na istom razini kao i prethodne godine. U 2023. godini smanjena je ukupna proizvodnja alkoholnih pića, vina i piva za 3%, proizvodnja piva je smanjena za 8% dok je proizvodnja bezalkoholnog piva ostala na istoj razini. Proizvodnja cigareta u Federaciji BiH je ugašena 2022. godine kad je prestala sa radom FDS d.o.o. Sarajevo.

Tablica 30. Proizvodnja, kapaciteti i njihova iskorištenost za pojedine grane prehrambene i duhanske industrije u 2023 godini

Grana prehrambene industrije	Jed. mjere	Proizvodnja u 2023.	Kapacitet /godišnji	Iskorištenost kapaciteta %
Mlinska industrija	t	133,904	302,150	44.32
Prerada mlijeka	000 lit	192,611	400,000	48,15
Prerada mesa	t	79,461	169,000	47.02
Prerada voća i povrća	t	3,030	15,000	20.20
Sokovi od voća i povrća	000 lit	49,065	136,510	35.94
Proizvodnja keksa i vafla	t	16,612	22,400	74.16
Proizvodnja vode	000 lit	121,882	501,500	24.30
Proizvodnja bezalkoholnih pića	000 lit	189,113	366,600	51.59
Proizvodnja piva	000 lit	29,842	150,000	19.89
Proizvodnja vina	000 lit	5,266	26,400	19.95

Podaci o proizvodnji u 2023. godini – Izvor: Federalni zavod za statistiku

Podaci o kapacitetima – Izvor: FMPVŠ - Odsjek za prehrambenu industriju

Kao i godinama unazad, kapaciteti gospodarskih društava koja se bave proizvodnjom prehrambenih proizvoda i duhanskih proizvoda u Federaciji BiH su nedovoljno iskorišteni.

U 2023. godini povećala se iskorištenost kapaciteta u odnosu na 2022. godinu u slijedećim granama prehrambene industrije: preradi mesa za 3,36%, proizvodnji voćnih sokova za 2,27%, proizvodnji keksa i vafla za 14,95% i proizvodnji vina za 5,75%.

Smanjena iskorištenost kapaciteta u odnosu na 2022. godinu zabilježena je u mlinskoj industriji za 6,34%, preradi mesa za 11,99%, proizvodnji piva za 1,78%.

4.2 Pokrivenost uvoza izvozom

Tablica 31. Proizvodnja, izvoz, uvoz i pokrivenost uvoza izvozom pojedinih prehrambenih proizvoda u Federaciji BiH u 2023. godini

Proizvod	Proizvodnja (kg/lit)	Izvoz (KM)	Uvoz (KM)	Pokrivenost uvoza izvozom %
Mlijeko i vrhnje	117,646,846	55,424,105	43,860,445	126.36
Sir	5,485,415	15,369,234	101,036,520	15.21
Maslac	371,757	6,450,442	19,452,194	33.16
Brašno (pšenično)	133,862,552	7,867,080	23,583,334	33.36
Čokolada i ostali proizvodi koji sadrže kakao	1,469,305	3,702,326	140,163,527	2.64
Tjestenina	3,234,110	1,022,032	27,800,534	3.68
Pivo	29,842,634	1,531,586	175,360,789	0.87
Vino	5,266,655	7,382,448	18,788,739	39.29
Prirodne mineralne i izvorske vode	93,804,620	6,822,806	20,683,391	32.99
Bezalkoholna pića	189,113,754	44,896,190	189,898,843	23.64
Meso - govedina	10,626,586	11,350,088	228,038,322	4.98
Meso - svinjetina	1,919,091	0	38,606,009	
Meso – ovčetina, kozetina	550,506	227	422,432	0.05
Meso - peradi	21,129,571	27,413,859	37,295,677	73.50
Sokovi od voća i povrća	49,065,246	519,274	12,786,099	4.06
Džem, marmelada	1,729,077	3,517,544	7,849,635	44.81
Cigarete (mil. kom)	0	5,920,488	111,630,777	5.30

*Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku i Uprava za inozemno oporezivanje BiH

Iz Tablice 31. se može vidjeti da je izvoz veći od uvoza samo kod mlijeka i vrhnja. Pokrivenost uvoza izvozom za mlijeko i vrhnje tarifnog broja 0401 za Federaciju iznosi 126%. dok za BiH iznosi čak 151%. Iako u tablici nije obuhvaćena proizvodnja, uvoz i izvoz konzumnih jaja, najveća pokrivenost je upravo kod tog proizvoda, čak 538%.

Pored ogromnih neiskorištenih kapaciteta u proizvodnji piva, pokrivenost uvoza izvozom u Federaciji iznosi 0,87% dok je na razini Bosne i Hercegovine odnos neznatno bolji i iznosi 6,6%.

Pokrivenost uvoza izvozom za vino na razini Federacije BiH iznosi 39,29% dok za Bosnu i Hercegovinu iznosi 21,81%.

Prema navedenim pokazateljima pokrivenost uvoza izvozom za cigarete u Federaciji BiH iznosi 5,30%, a za Bosnu i Hercegovinu 4,77%.

Ukupan izvoz proizvoda (TG 1-97 CT BiH) i izvoz poljoprivredno-prehrambenih (TG 1-24 CT BiH) iz Federacije BiH i Bosne i Hercegovine – Indeks 2023/2022.

Tablica 32. Ukupan izvoz i izvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda

Tablica izvoza	Federacija BiH		Bosna i Hercegovina		Indeks 2023/2022	
	Vrijednost u KM za 2022.g.	Vrijednost u KM za 2023.g.	Vrijednost u KM za 2022.g.	Vrijednost u KM za 2023.g.	FBiH	BiH
Tarifna oznaka						
TG 1-97 CT BiH	12.254.177.327	11.352.016.643	18.377.640.917	17.165.874.056	0,92	0,93
TG 1-24 CT BiH	516.734.308	542.147.712	1.105.422.924	1.095.245.851	1,04	0,99

Izvor podataka: Uprava za inozemno oporezivanje

Ukupan uvoz (TG 1-97 CT BiH) i uvoz poljoprivredno-prehrambenih (TG 1-24 CT BiH) u Federaciju BiH i Bosnu i Hercegovinu - Indeks 2023/2022

Tablica 33. Ukupan uvoz i uvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda

Tablica uvoza	Federacija BiH		Bosna i Hercegovina		Indeks 2023/2022	
	Vrijednost u KM za 2022.g.	Vrijednost u KM za 2023.g.	Vrijednost u KM za 2022.g.	Vrijednost u KM za 2023.g.	FBiH	BiH
Tarifna oznaka						
TG 1-97 CT BiH	20.623.196.628	19.982.924.025	29.117.405.277	28.241.817.518	0,96	0,96
TG 1-24 CT BiH	2.699.601.692	2.965.057.635	4.404.512.282	4.467.602.160	1,09	1,01

Izvor podataka: Uprava za inozemno oporezivanje

Ukupan izvoz Federacije Bosne i Hercegovine u 2023. godini (tarifne glave od glave 1. do glave 97.) iznosio je 11.352.016.643 KM što je za 902.160.684 KM, odnosno 8%, manje u odnosu na 2022. godinu. Ukupan uvoz proizvoda u 2023. godini bio je 19.982.924.025 KM, što je za 640.272.603 KM, odnosno oko 4%, manji nego u prethodnoj godini.

Izvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda (tarifne glave - od glave 1. do glave 24.) iz Federacije Bosne i Hercegovine u 2023. godini bio je u vrijednosti od 542.147.712 KM, što je za 25.413.404 KM, odnosno 4%, više nego u 2022. godini. Uvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u 2023. godini bio je 2.965.057.635 KM što je za 265.455.943 KM, odnosno 9% više nego u prethodnoj godini.

4.3 Kretanje cijena pojedinih prehrambenih proizvoda

Tablica 34. Indeks cijena prehrambenih i duhanskih proizvoda

Oblasti industrijske proizvodnje	<u>II 2024.</u> <u>II 2023.</u>	<u>II 2024.</u> <u>θ 2023.</u>	<u>II 2024.</u> <u>θ 2015.</u>
1. Proizvodnja prehrambenih proizvoda	101,4	100,9	145,6
2. Proizvodnja hrane	100,9	100,8	146,9
3. Proizvodnja bezalkoholnih pića	105,3	102,3	134,1
4. Proizvodnja alkoholnih pića	104,8	102,6	119,0
5. Proizvodnja duhana	103,5	101,4	151,8

Prethodna godina=100; θ-godišnji prosjek, izvor podataka, θ 2015. je uzet kao bazna godina: Federalni zavod za statistiku

Tablica 35. Stope promjene cijena pojedinih prehrambenih proizvoda (siječanj 2023./siječanj 2024. godine)

Prehrambeni proizvodi	<u>Siječanj 2024.</u> <u>Siječanj 2023.</u>	Prehrambeni proizvodi	<u>Siječanj 2024.</u> <u>Siječanj 2023.</u>
Hrana i bezalkoholna pića	2,0	Sirevi	-2,5
Hrana	1,8	Jaja	6,6
Kruh i žitarice	-1,1	Ulje	-18,6
Riža	3,9	Maslac	-7,5
Hljeb, peciva	3,5	Maslinovo ulje	17,8
Tjestenina	2,0	Voće	4,7
Brašno i ostali proizvodi od žitarica	-9,5	Povrće	12,6
Meso	6,9	Šećer	-3,6
Juneće i teleće meso	3,9	Bezalkoholna pića	4,3
Svinjsko meso	12,2	Kava	3,6
Janjeće meso	11,4	Čaj	-0,8
Pileće meso	16,2	Mineralna voda	1,6
Riba	3,7	Gazirana pića	3,9
Svježe mlijeko	-13,6	Voćni sokovi	8,9
Jogurt	-7,5	Čokolada	0,5

Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

Iz Tablice 35. možemo vidjeti povećanje cijena svih prehrambenih proizvoda u siječnju 2024. godine u odnosu na siječanj 2023. godine. Izuzetak su kruh, brašno, svježe mlijeko, ulje i maslac.

U siječnju 2024. godine u odnosu na siječanj 2023. godine, cijene su porasle za 0,7% (godišnja inflacija).

4.4 Zaposlenost i nezaposlenost

Tablica 36. Prosječan broj zaposlenih u 2023. godini, I i XII mjesecu 2023. i I mjesecu 2024. godine

Oblasti industrijske proizvodnje	9-2023.	I 2023.	XII 2023.	I 2024.
Ukupan broj zaposlenih u FBiH	541.263	536.056	544.437	542.116
Proizvodnja prehrambenih proizvoda	13.283	13.144	13.495	13.385
Proizvodnja pića	1.331	1.307	1.321	1.324
Proizvodnja duhanskih proizvoda	8	10	6	5

Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

Ukupan broj zaposlenih u mjesecu siječnju 2024. godine na području Federacije BiH je 542.116 osobe, što predstavlja smanjenje broja zaposlenih za 0,4% u odnosu na prosinac 2023. godine. U poređenju sa godišnjim prosjekom broja zaposlenih u 2023. godini na području Federacije BiH došlo je do povećanja broja zaposlenih za 0,2%.

Krajem siječnja 2024. godine u Federaciji Bosne i Hercegovine na evidencijama službi za zapošljavanje bilo je 268.870 nezaposlenih osoba, što predstavlja smanjenje broja nezaposlenih za 3.034 osobe ili 1,1% u odnosu na prosinac 2023. godine.

4.5 Plaće

Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća u Federaciji Bosne i Hercegovine po zaposlenom u 2023. godini iznosila je 1.261 KM a u siječnju 2024. godine iznosi 1.338 KM. U toku mjeseca siječnja 2024. godine došlo je do povećanja prosječne mjesečne isplaćene neto-plaće za 3,2% u odnosu na prosinac 2023. godine. U razdoblju XI 2023.– I 2024. godine prosječna mjesečna isplaćena neto plaća iznosi 1.315 KM. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine došlo je do povećanja prosječne mjesečne isplaćene neto-plaće za 11,2%.

Prosječna mjesečna isplaćena bruto plaća po zaposlenom za prosinac 2023. godine u Federaciji Bosne i Hercegovine iznosi 2.018 KM.

Tablica 37. Visina prosječnih plaća

Prosječan iznos plaće u FBiH po djelatnostima	Neto plaće (KM)				Bruto plaća (KM)			
	0-2023.	I 2023.	XII 2023.	I 2024	0-2023.	I 2023.	XII 2023.	I 2024
Federacija Bosne i Hercegovine	1.261	1.208	1.296	1.338	1.959	1.875	2.018	2.083
Poljoprivreda, šumarstvo, ribolov	1.143	1.079	1.141	1.240	1.769	1.667	1.764	1.925
Proizvodnja prehrambenih proizvoda	851	825	881	894	1.309	1.270	1.358	1.378
Proizvodnja pića	1.294	1.215	1.324	1.307	1.988	1.857	2.048	1.993
Proizvodnja duhanskih proizvoda	0	0	0	0	0	0	0	0

Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

5 MJERE NOVČANIH POTPORA PO MODELU POTICAJA PROIZVODNJI

Sukladno Zakonu o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvoju Vlada Federacije BiH na prijedlog Ministarstva donosi Odluku o usvajanju Programa novčanih potpora. Transfer za poljoprivredu realiziran je na temelju Odluke o usvajanju Programa utroška sredstava sa kriterijima raspodjele sredstava "Subvencija privatnim poduzećima i poduzetnicima - Poticaj za poljoprivredu" utvrđenih Proračunom Federacije Bosne i Hercegovine za 2023. godinu Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva („Službene novine Federacije BiH“, br. 30/23, 35/23- Isp., 87/23 i 100/23).

Ukupna vrijednost Programa je iznosila **166.500.000,00 KM**, od čega je realizirano 165.715.062,28 odnosno **99,53%**.

Programom su planirane novčane potpore po modelu poticaja proizvodnji i to:

- novčane potpore u biljnoj proizvodnji u iznosu od **17.415.080,74 KM** i
- novčane potpore u animalnoj proizvodnji u iznosu od **70.729.685,75 KM**, s tim da su realizirane, odnosno odobrene novčane potpore u biljnoj proizvodnji u iznosu od **17.348.111,00 KM**, a u animalnoj proizvodnji u iznosu od **70.449.239,00 KM**.

5.1 Novčane potpore u biljnoj proizvodnji

Tablica 38. Odobrene potpore biljnoj proizvodnji u 2023. godini po vrstama

A/1		BILJNA PROIZVODNJA	Planirano prema Programu	Odobreno u KM
A/1-1	Br.	Proizvodnja ratarskih, povrtlarskih kultura, voćarskih kultura, grožđa i maslina		
	1.	Proizvodnja krušnih žita (pšenica i raž)	6.013.907,14	6.013.907,14
	1a	krušna žita-obeštećenje proizvodnje radi niskih prinosa i loše kvalitete	2.143.600,00	2.136.314,32
	2.	Proizvodnja stočnog žita (ječam, zob i tritikale, kukuruz)	2.032.250,28	1.873.420,38
	3.	Proizvodnja krmnog bilja (silazni kukuruz, stočni grašak i grahorice)	4.292.257,13	3.989.511,74
	4.	Proizvodnja uljarica (uljana repica, suncokret i soja)	1.776.993,20	1.776.925,12
	5.	Proizvodnja heljde	45.442,77	45.442,77
	6.	Proizvodnja ljekovitog i aromatičnog bilja	190.977,52	190.977,52
	7.	Proizvodnja povrća	2.096.169,30	2.096.169,30
	8.	Proizvodnja grožđa i maslina	3.175.673,00	3.175.673,00
	9.	Proizvodnja voća	1.678.395,00	1.675.345,50
	10.	Proizvodnja duhana u listu -Virdžinija, Berlej i Hercegovački ravnjak	0,00	0,00
A/1-2		Proizvodnja sjemena		
	11.	Proizvodnja sjemena strnih žitarica (naturalno)	815.856,30	815.856,30
	11.a	Proizvodnja sjemena strnih žitarica (deklarirano)	97.532,00	97.532,00
	12.	Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta (naturalno)	0,00	0,00
	12.a	Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta (deklarirano)	193.215,00	193.215,00
	13.	Proizvodnja sjemena krumpira (osnovno sjeme)	0,00	0,00
	14.	Proizvodnja sjemena krumpira (sjeme I sorte reprodukcije)	0,00	0,00
A/1-3		Proizvodnja sadnog materijala		
	15.	krošnjastog voća	90.255,00	90.255,00
	16.	jagodičastog voća (borovnica i brusnica)	0,00	0,00
	16a	malina i kupina	69.139,14	69.139,14
	16b	jagoda (frigo sadnice)	0,00	0,00
	17.	Deklarirane sadnice vinove loze	102.998,94	102.998,94
A/1-4		Proizvodnja deklariranih presadnica povrća (kontejnerskih)		
	18.	presadnice povrća (salata, tikvica, špinat, celer, blitva, kukuruz šećerac i kornišon)	689.438,69	60.421,93
	18.a	presadnice povrća (rajčica, paprika, krastavac, patlidžan, kupusi, dinja, lubenica)		469.016,76

- ZELENO IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU -

	18.b	kalemljene presadnice povrća (krastavac, rajčica, paprika, patlidžan, dinja i lubenica)		160.000,00
		Ukupno A/1-1, A1-2, A1-3, A1-4 (PROIZVODNJA 2022)	25.504.100,41	25.032.121,86

- ZELENO IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU -

Tablica 39. Pregled potpora za biljnu proizvodnju po županijama u Federaciji BiH

A/1	BILJNA PROIZVODNJA	BPŽ	Ž10	HNŽ	ŽS	PŽ	SBŽ	TŽ	USŽ	ZDŽ	ZHŽ	UKUPNO
A/1-1	Proizvodnja ratarskih, pov., voćarskih i vin. kultura											
1.	Proizvodnja krušnih Kita	0,00	1.091.806,18	59.939,30	35.220,00	3.747.125,90	62.960,00	627.044,16	335.783,30	34.489,30	19.539,00	6.013.907,14
1a	krušna Kita-obeštećenje proizvodnje	0,00	425.662,08	23.975,72	14.088,00	1.251.490,32	25.184,00	242.244,36	132.177,32	13.795,72	7.696,80	2.136.314,32
2.	Proizvodnja stočnog žita	0,00	279.557,75	2.066,50	39.786,00	322.359,85	126.992,00	419.616,47	558.175,64	106.777,57	18.088,60	1.873.420,38
3.	Proizvodnja krmnog bilja	0,00	443.399,02	160.581,53	91.330,80	67.548,76	336.126,00	854.977,37	1.669.239,03	365.297,67	1.011,56	3.989.511,74
4.	Proizvodnja uljarica (uljana repica, suncokret i soja)	0,00	174.000,00	0,00	0,00	1.497.149,12	0,00	44.176,00	61.600,00	0,00	0,00	1.776.925,12
5.	Proizvodnja heljde	0,00	38.283,57	0,00	7.159,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	45.442,77
6.	Proizvodnja ljekovitog i aromatičnog bilja	0,00	0,00	41.113,52	11.100,00	0,00	12.600,00	0,00	0,00	0,00	126.164,00	190.977,52
7.	Proizvodnja povrća	0,00	242.690,80	327.810,00	7.732,00	7.600,00	108.040,00	56.960,00	30.160,00	2.160,00	1.313.016,50	2.096.169,30
8.	Proizvodnja grožđa i maslina	0,00	13.625,00	2.627.236,75	21.898,50	0,00	2.025,00	0,00	4.775,00	12.660,25	493.452,50	3.175.673,00
9.	Proizvodnja voća	8.489,50	0,00	996.744,00	7.556,25	80.400,00	160.363,50	208.249,25	15.789,00	144.454,00	53.300,00	1.675.345,50
10.	Proizvodnja duhana u listu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A/1-2	Proizvodnja sjemena	BPŽ	Ž10	HNŽ	ŽS	PŽ	SBŽ	TŽ	USŽ	ZDŽ	ZHŽ	UKUPNO
11.	Proizvodnja sjemena strnih žitarica (naturalno)	0,00	798.427,80	0,00	0,00	17.428,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	815.856,30
11.a	Proizvodnja sjemena strnih žitarica (dekalirano)	0,00	0,00	0,00	0,00	97.532,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	97.532,00

- ZELENO IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU -

12.	Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta (naturalno)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.a	Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta (deklarirano)	0,00	193.215,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	193.215,00
13.	Proizvodnja sjemena krumpira (osnovno sjeme)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14.	Proizvodnja sjemena krumpira (sjeme I sortne reprodukcije)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A/1-3	Proizvodnja sadnog materijala	BPŽ	Ž10	HNŽ	ŽS	PŽ	SBŽ	TŽ	USŽ	ZDŽ	ZHŽ	UKUPNO
15.	krošnjastog voća	0,00	0,00	9.129,78	0,00	0,00	12.800,70	68.324,52	0,00	0,00	0,00	90.255,00
16.	jagodičastog voća (borovnica i brusnica)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
16a	malina i kupina	61.945,80	0,00	0,00	0,00	0,00	7.193,34	0,00	0,00	0,00	0,00	69.139,14
16b	jagoda (frigo sadnice)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
17.	Deklarirane sadnice vinove loze	0,00	0,00	102.998,94	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	102.998,94
A/1-4	Proizvodnja deklariranih presadnica povrća (kontejnerskih)	BPŽ	Ž10	HNŽ	ŽS	PŽ	SBŽ	TŽ	USŽ	ZDŽ	ZHŽ	UKUPNO
18.	presadnice povrća (salata, tikvica, špinat, celer, blitva, kukuruz šećerac i kornišon)	0,00	0,00	30.428,34	0,00	0,00	0,00	29.993,59	0,00	0,00	0,00	60.421,93
18.a	presadnice povrća (rajčica, paprika, krastavac, patlidžan, kupusi, dinja, lubenica)	0,00	0,00	152.365,14	0,00	0,00	0,00	72.171,54	0,00	112.554,60	131.925,48	469.016,76

- ZELENNO IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU -

18.b	kalemljene presad. povrća (krastavac, rajčica, paprika, patlidžan, dinja i lubenica)	0,00	0,00	160.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	160.000,00
	SVEGA A/1	70.435,3 0	3.700.667,20	4.694.389,5 2	235.870,75	7.088.634,45	854.284,54	2.623.757,2 6	2.807.699,29	792.189	2.164.194,4 4	25.032.121,86
** U ukupnom zbroju federalnih potpora je 5.000.000.00 KM koje su izravno uplaćene na račun RBFBiH												

5.1.1 Efekti novčanih potpora u biljnoj proizvodnji

Indikatori praćenja efekata potpora u biljnoj proizvodnji u 2023/2022 godinu izraženi su kroz broj hektara obuhvaćenih potporama, odnosno brojem sadnica i presadnica, kao i iznosom potpora po kulturama.

Obračun efekata potpora vrši se na osnovu svih zaprimljenih i odobrenih zahtjeva za 2022. godinu, odnosno 2023. godinu, dakle analizom efekata obuhvaćeni su svi odobreni i isplaćeni zahtjevi u 2023. godini.

Nadležna županijska ministarstva su u skladu sa člankom 27. Zakona o novčanim potporama („Službene novine FBiH“ broj 42/10 i 99/19) izvršila utvrđivanje činjeničnog stanja na terenu za sve odobrene zahtjeve za biljnu proizvodnju.

Efekti potpora u biljnoj proizvodnji bilježe trend rasta i trend smanjenja što ovisi od pojedinačnih proizvodnji. Tako je zabilježen najveći rast u postotcima u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu kod proizvodnje voća i proizvodnje povrća gdje je došlo do povećanja za oko 30%, zatim je zabilježeno povećanje kod proizvodnje grožđa i maslina za 14%, dok je u proizvodnji ljekovitog i aromatičnog bilja zabilježeno neznatno povećanje od oko 1%.

Najveći pad efekata potpora je zabilježeno kod proizvodnje uljarica za više od 50% (podržavane površine su pale sa 4.592 ha na 2.221 ha), zatim je došlo do pada u proizvodnji heljde za 45,1 % (podržavane površine su pale sa 132,5 ha na 72,8 ha), dok nešto manji pad imamo kod proizvodnje stočnih žita (7,1%) i u proizvodnji krmnog bilja (oko 2%). U 2023. godini proizvodnja duhana se u potpunosti ugasila, a u 2022. godini ova proizvodnja se podržavala na površini od 7,8 ha.

Efekti potpora u proizvodnji deklariranog sjemena kukuruza, soje i suncokreta su značajno povećani u postotku od 48,2%, dok efekti u proizvodnji sjemena strnih žita (naturalno i deklarirano sjeme) su u padu za 30%. Proizvodnja sjemena krompira u posmatrane dvije godine nije ostvarena, jer proizvedeno sjeme krompira nije zadovoljilo fitosanitarne zahtjeve.

U proizvodnji sadnog materijala efekti potpora u 2023. u odnosu na 2022. godinu, izraženi su kroz broj komada sadnica i bilježe pad od 16,5% odnosno, ukupan broj sadnica u 2022. godini od 547.758 komada se smanjio na 457.426 komada u 2023. godini.

Također, kod proizvodnje presadnica povrća u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu imamo evidentirano blago smanjenje za 3% odnosno proizvodnja je pala sa 12,23 miliona komada na 11,83 miliona komada.

Posmatrajući ukupne poljoprivredne površine za koje su isplaćene novčane potpore (proizvodnja ratarskih, povrtlarskih i voćarskih kultura, duhana, grožđa, maslina i proizvodnja sjemena) možemo zaključiti da je došlo do smanjenja površina u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu za 11,4% odnosno podržavane površine su smanjene sa 26.995,5 ha na 23.921 ha.

Tablica 40. Indikatori praćenja efekata potpora u biljnoj proizvodnji 2023/2022 godine

BILJNA PROIZVODNJA	2022. godina				2023. godina				Indikator povećanja/ smanjenja efekata potpore
	Ukupno odobreni zahtjevi (KM)	Poticana količina (ha i kom)	Potpora po jedinici mjere: ha i kom - za pravne osobe i obrte (KM)	Potpora po jedinici mjere: ha i kom - za fizičke osobe (KM)	Ukupno odobreni zahtjevi (KM)	Poticana količina (ha i kom)	Potpora po jedinici mjere: ha i kom - za pravne osobe i obrte (KM)	Potpora po jedinici mjere: ha i kom - za fizičke osobe (KM)	
Proizvodnja ratarskih, povrtlarskih i voćarskih kultura, duhana, grožđa i maslina									
Proizvodnja hljebnih žita (pšenica i raž)	4.529.840,70	6.039,8	750	750	6.013.907,14	6.013,9	1.000	1.000	99,6%
Proizvodnja stočnog žita (ječam, zob i tritikale)	0,00	0,0	0	0	2.136.314,32	5.340,7	400	400	0%
Proizvodnja krmnog bilja (silažni kukuruz, stočni grašak i grahorice)	1.261.514,50	3.544,5	380	300	1.873.420,38	3.294,3	600	500	92,9%
Proizvodnja merkatilnog kukuruza	2.663.077,70	9.015,2	320	250	3.989.511,74	8.843,7	484	400	98,1%
Proizvodnja uljarica (uljana repica, suncokret i soja)	2.387.793,20	4.591,9	520	520	1.776.925,12	2.221,2	800	800	48,4%
Proizvodnja heljde	42.218,18	132,5	440	350	45.442,77	72,8	628	520	54,9%
Proizvodnja ljekovitog i aromatičnog bilja	119.398,40	207,2	650	520	190.977,52	209,0	1.000	800	100,9%
Proizvodnja povrća (rajčica, paprika, krastavac, patlidžan, mrkva, cvekla, luk, salata i mladi krumpir)	1.150.542,29	410,9	2.800	2.800	2.096.169,30	538,7	4.000	4.000	131,1%
Proizvodnja grožđa i maslina	2.003.944,50	1.113,3	1.800	0	3.175.673,00	1.270,3	2.500	0	114,1%
Proizvodnja voća	913.547,16	507,5	1.800	0	1.675.345,50	670,1	2.500	0	132,0%
Proizvodnja duhana u listu	11.184,60	7,8	1.600	1.270	0,00	0,0	2.050	1.650	0%

- ZELENO IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU -

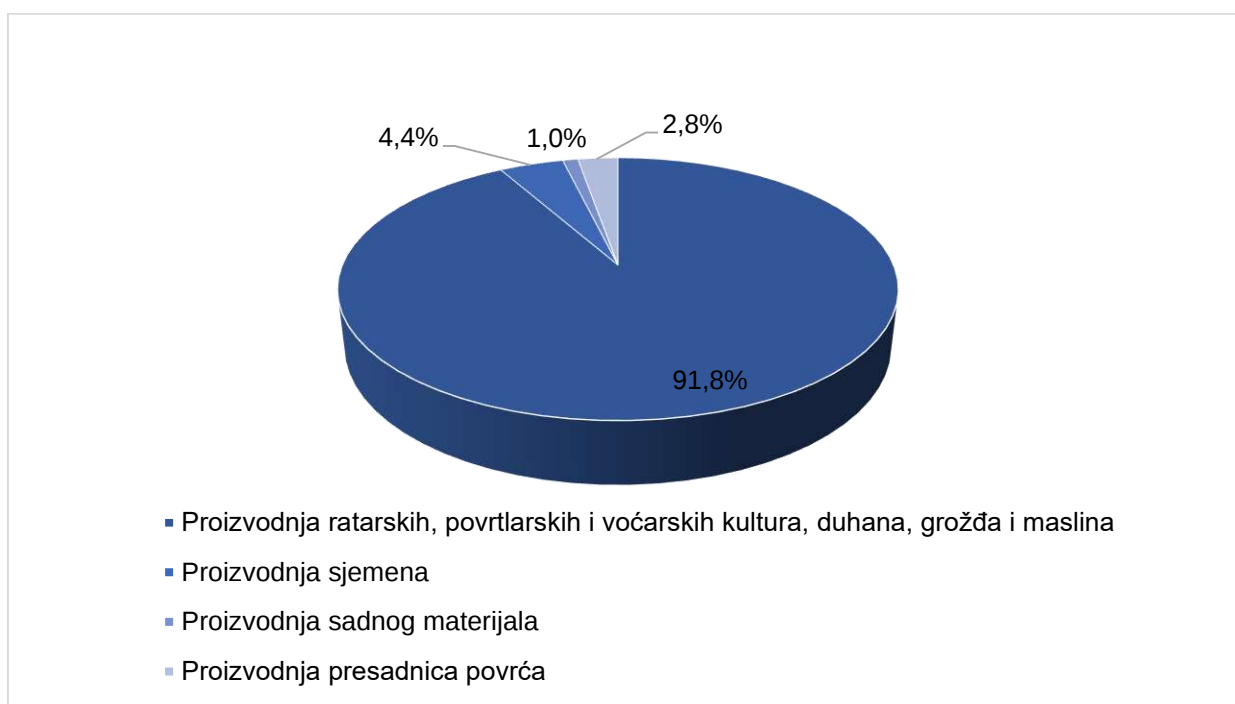
Proizvodnja sjemena									
Proizvodnja sjemena strnih žitarica (pšenica, ječam, raž, zob) i heljda - naturalno	898.466,40	863,9	1.040	0	815.856,30	604,3	1.350	0	70,0%
Proizvodnja sjemena strnih žitarica i heljda - deklarirano	113.447,50	98,7	1.150	0	97.532,00	65,9	1.480	0	66,8%
Proizvodnja sjemena kukuru. soje i suncokreta -naturalno	440.852,50	383,4	1.150	0	0,00	0,0	1.480	0	0%
Proizvodnja sjemena kukuru. soje i suncokreta -deklarirano	100.330,00	79,0	1.270	0	193.215,00	117,1	1.650	0	148,2%
Proizvodnja sjemena krompira (osnovno sjeme)	0,00	0,0	2.500	0	0,00	0,0	3.100	0	0%
Proizvodnja sjemena krompira (sjeme I sorte reprodukcije)	0,00	0,0	2.000	0	0,00	0,0	2.500	0	0%
Proizvodnja sadnog materijala									
Deklarirane sadnice krošnjastog voća	113.874,75	207.045	0,55	0	90.255,00	136.750	0,66	0	66,0%
Deklarirane sadnice jagodičastog voća -borovnica i brusnica	0,00	0	0,35	0	0,00	0	0,42	0	0%
malina i kupina	99.530,90	284.374	0,35	0	69.139,14	164.617	0,42	0	57,9%
Deklarirana sadnica jagoda frigo sadnica	0,00	0	0,06	0	0,00	0	0,07	0	0%
Deklarirane sadnice vinove loze	31.001,30	56.366	0,55	0	102.998,94	156.059	0,66	0	276,9%
Proizvodnja deklariranih presadnica povrća (kontejnerskih)									
Presadnice povrća (kontejnerske) - (salata, tikvica, špinat, celer, blitva, kukuruz šećerac i kornišon)	62.012,94	3.100.647	0,02	0	60.421,93	2.014.064	0,03	0	65,0%

- ZELENO IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU -

Presadnice povrća (kontejnerske)- (paradajz, paprika, krastavac, patlidžan, kupus, dinja, lubenica)	285.533,48	7.138.337	0,04	0	469.016,76	7.816.946	0,06	0	109,5%
Kalemljene presadnice povrća (kontejnerske)	120.000,00	2.000.000	0,06	0	160.000,00	2.000.000	0,08	0	100%
UKUPNO	17.348.111,00				25.032.121,86				

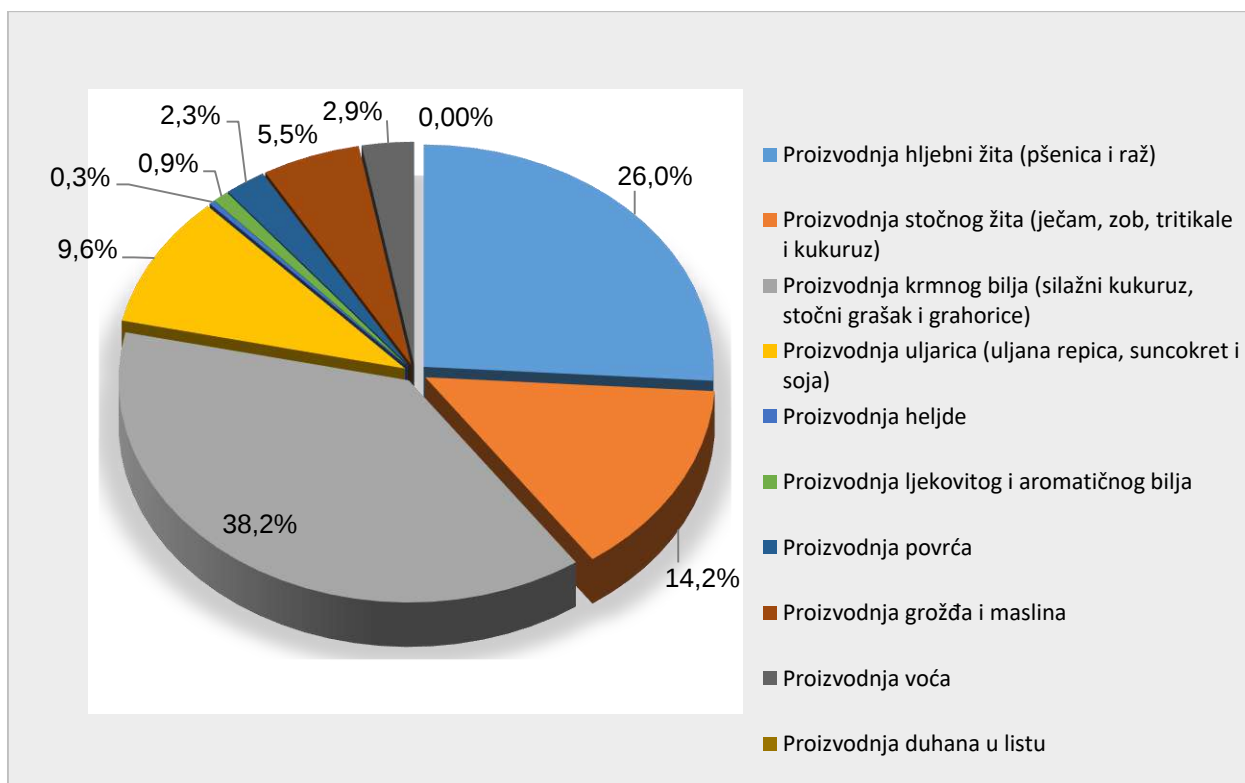
* *potpore u 2023.god po ha uvećane za 100 KM/ha (dodatak za sjeme, gnojivo i gorivo)*

Grafikon 38. Novčane potpore u biljnoj proizvodnji u 2023. godini (%)

Najveći udio u novčanim potporama u biljnoj proizvodnji u 2023. godini, kao što se vidi iz prethodnog grafikona, je u proizvodnji ratarskih, povrtlarskih i voćarskih kultura, grožđa i maslina i to 91,8%, dok je za proizvodnju sjemena, sadnog materijala i presadnica izdvojeno svega 8,2%, odnosno od ukupno 25.032.121,86 KM isplaćenih potpora u biljnoj proizvodnji za proizvodnju ratarskih, povrtlarskih i voćarskih kultura, grožđa i maslina je izdvojeno 22.973.686,79 KM, a za proizvodnju sjemena, sadnog materijala i presadnica izdvojeno 2.058.435,00 KM.

Grafikon 39. Efekti potpora, podržavane površine u proizvodnji ratarskih, povrtlarskih i voćarskih kultura, duhana, grožđa i maslina u 2023. godini (%)

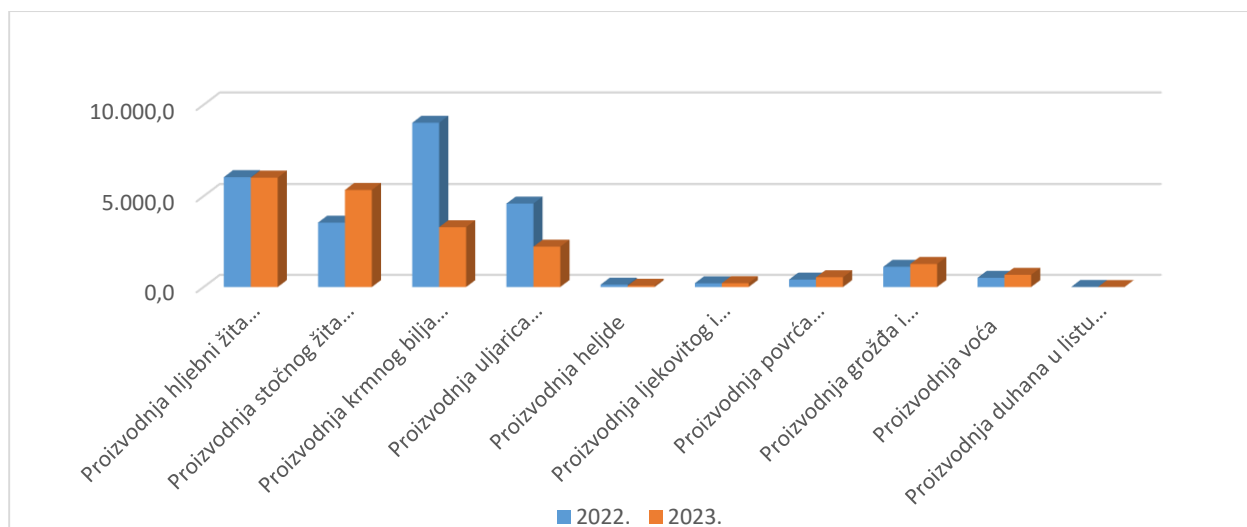
U 2023. godini od ukupno podržavanih površina u proizvodnji ratarskih, povrtlarskih i voćarskih kultura, duhana, grožđa i maslina najzastupljenija je proizvodnja krmnog bilja na površini od 8.843,7 ha, odnosno 38,2% ukupno podržavanih površina.

Zatim na drugom mjestu su površine pod hljebnim žitima i to od 6.013,9 ha (26%), s tim da se u cilju obeštećenja u proizvodnji hljebnih žita zbog lošeg prinosa i kvaliteta žitarica naknadnom izmjenom Programa novčanih potpora dodatno podržavala površina pod pšenicom i raži od 5.340,7 ha.

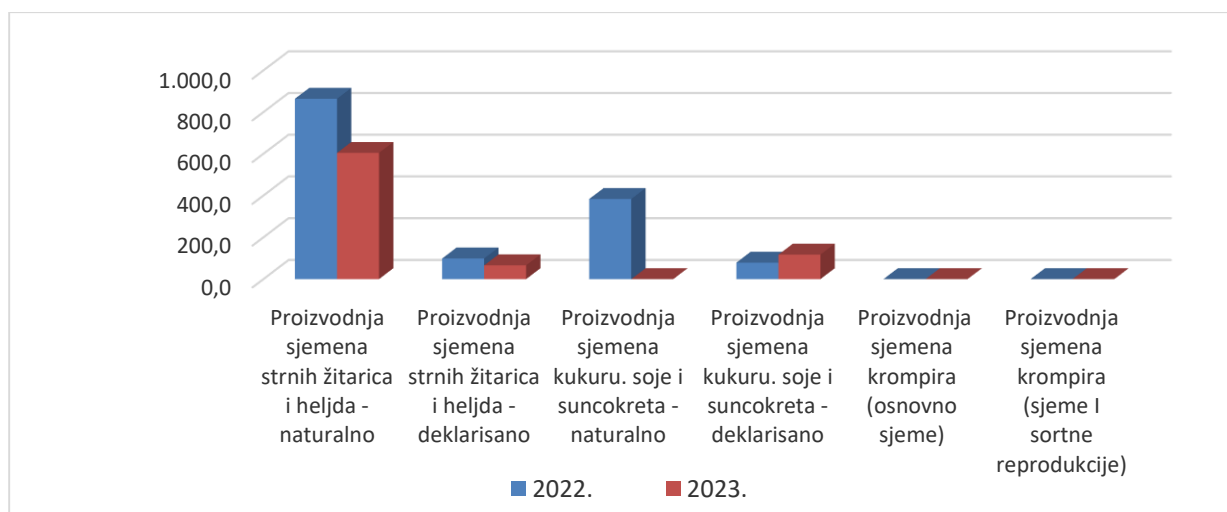
Dok su na trećem mjestu površine pod stočnim žitima od oko 3.294 ha, odnosno 14,2%, a proizvodnja uljarica na površini od 2.221 ha, odnosno 9,6 %.

Ukupne podržavane površine gore navedenih kultura u 2022. godini bile su 25.570,6 ha, a u 2023. godini 23.134 ha, što pokazuje da je došlo do smanjenja podržavanih površina i to za 9,5%.

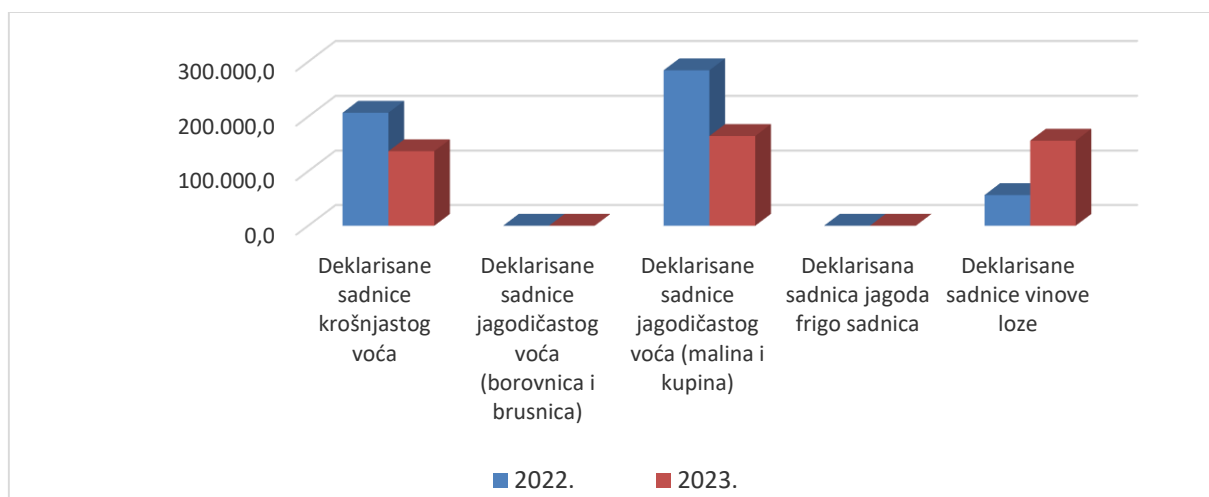
Grafikon 40. Efekti potpora u proizvodnji ratarskih, povrtlarskih i voćarskih kultura, duhana, grožđa i maslina 2022/2023.godini (ha)

Grafikon 41. Efekti potpora u proizvodnji sjemena poljoprivrednog bilja u 2022/2023 godine (ha)

Grafikon 42. Efekti potpora u proizvodnji sadnog materijala u 2022/2023 godine (kom)

Efekti potpora u proizvodnji sjemena izraženi kroz zasijanu površinu u 2023. godini u odnosu na prethodnu godinu pokazuju rast u proizvodnji sjemena kukuruza, soje i suncokreta-deklarirano za oko 48%, odnosno povećanje proizvodnje je bilo sa 79 ha na 117 ha.

U proizvodnji svih ostalih sjemena zabilježen je pad i to kod proizvodnje deklariranog sjemena strnih žitarica i heljde zabilježen je pad od 33,2%, a u proizvodnji naturalnog sjemena strnih žitarica i heljde imamo pad od 30%, dok kod proizvodnje sjemena kukuruza, soje i suncokreta-naturalno nije bilo podržavane proizvodnje u 2023. godini, a u 2022. godini podržavana površina je bila 383,4 ha.

U proizvodnji sadnog materijala efekti potpora u 2023. u odnosu na 2022. godinu, izraženi su kroz broj komada sadnica i bilježe pad od 16,5% odnosno, ukupan broj sadnica u 2022. godini od 547.758 komada se smanjio na 457.426 komada u 2023. godini. Ovo smanjenje je zabilježeno kod proizvodnje sadnica krošnjastog voća za 34% i kod proizvodnje sadnica maline i kupine za 42%, dok je u proizvodnji sadnica vinove loze zabilježeno povećanje proizvodnje za tri puta, odnosno, proizvodnja se povećala sa oko 56.000 na 156.000 komada.

5.2 Novčane potpore u animalnoj proizvodnji

Tablica 41. Odobrene potpore u animalnoj proizvodnji u 2023. godini po mjerama

A/2		ANIMALNA PROIZVODNJA	Planirano prema Programu (KM)	Odobreno (KM)
A/2-1	Br.	Govedarska proizvodnja		
	1.	Proizvodnja svježeg kravljeg mlijeka	44.066.369,42	44.039.496,57
	1.	Proizvodnja svježeg kravljeg mlijeka	54.397.326,29	54.378.064,25
	2.	Proizvodnja goveđeg mesa - tov junadi od teladi iz domaćeg uzgoja	3.399.770,00	3.388.550,00

- ZELENO IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU -

	2a.	Proizvodnja goveđeg mesa - tov junadi od teladi iz uvoza	199.980,00	199.980,00
	3.	Uzgoj rasplodne stoke - rasplodnih junica	4.668.800,00	4.666.400,00
	4.	Uzgoj goveda u sustavu krava - tele	5.771.220,00	5.753.640,00
A/2-2		Ovčarska i kozarska proizvodnja		
	5.	Proizvodnja ovčijeg mlijeka	525.073,40	525.073,40
	6.	Proizvodnja kozijeg mlijeka	879.787,00	836.468,40
	7.	Uzgoj rasplodne stoke (ovce)	8.424.037,10	8.394.537,38
	8.	Uzgoj rasplodne stoke (koze)	330.991,00	327.031,00
A/2-3		Svinjogojska proizvodnja		
	9.	Proizvodnja svinjskog mesa - tov svinja	2.580.599,00	2.580.599,00
	9a	svinjsko meso (tov svinja) - obeštećenje proizvodnje zbog gubitka tržišta uslijed epidemije afričke svinjske kuge (ASK) za razdoblje od 10.8. do 10.9.2023.g.	250.000,00	235.050,00
	10.	Uzgoj rasplodne stoke - krmača	192.550,00	192.550,00
A/2-4		Peradarska proizvodnja		
	11.	Uzgoj 18-tjednih pilenki	43.929,90	43.929,90
	12.	Uzgoj matičnog jata - pilenki teške roditeljske linije	267.864,24	267.864,24
	13.	Uzgoj matičnog jata - pilenki lake roditeljske linije	21.302,40	21.302,40
	13.a	Uzgoj brojlera	1.368.125,16	1.339.325,16
A/2-5		Pčelarska proizvodnja		
	14.	Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica	2.383.202,00	2.378.041,00
A/2-6		Ribarska proizvodnja		
	15.	Proizvodnja/uzgoj slatkovodne ribe	4.052.391,56	4.052.391,56
	16.	Proizvodnja/uzgoj morske ribe	208.448,97	208.448,97
A/2-7		Izvorne zaštićene pasmine životinja		
	17.	bosanski brdski konj, domaća buša i domaći magarac u čistoj krvi	354.730,00	73.450,00
	17a	bosanski brdski konj, domaća buša i domaći magarac u tipu		279.600,00
	18.	pas tornjak		1.680,00
		Ukupno A/2-1, A/2-2, A/2-3, A/2-4, A/2-5, A/2-6, A/2-7 (PROIZVODNJA 2022)	90.320.128,02	90.143.976,66

- ZELENO IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU -

Tablica 42. Pregled potpora za animalnu proizvodnju po županijama u Federaciji BiH za 2023. godinu

A/ 2		ANIMALNA PROIZVODNJA	BPŽ	Ž10	HNŽ	ŽS	PŽ	SBŽ	TŽ	USŽ	ZDŽ	ZHŽ	UKUPNO
A/2-1		Govedarska proizvodnja											
	1.	Proizvodnja kravljeg mlijeka	17.024,70	6.952.311,78	1.649.505,36	3.476.587,24	1.129.007,34	6.923.227,90	1.327.869,70	14.952.591,13	6.993.912,42	956.026,68	54.378.064,25
	2.	Proizvodnja goveđeg mesa – tov junadi od teladi iz domaćeg uzgoja	0,00	655.620,00	132.660,00	368.580,00	114.050,00	317.700,00	702.300,00	260.820,00	560.940,00	275.880,00	3.388.550,00
	2a	Proizvodnja goveđeg mesa - tov junadi od teladi iz uvoza	0,00	0,00	0,00	0,00	5.280,00	0,00	69.300,00	13.200,00	32.010,00	80.190,00	199.980,00
	3.	Uzgoj rasplodne stoke - rasplodnih junica	1.600,00	1.221.600,00	250.400,00	202.400,00	59.200,00	644.800,00	589.600,00	1.019.200,00	534.400,00	143.200,00	4.666.400,00
	4.	Uzgoj goveda u sustavu krava - tele	0,00	3.000.360,00	726.960,00	155.700,00	0,00	330.300,00	46.860,00	207.900,00	802.020,00	483.540,00	5.753.640,00
A/2-2		Ovčarska i kozarska proizvodnja	BPŽ	Ž10	HNŽ	ŽS	PŽ	SBŽ	TŽ	USŽ	ZDŽ	ZHŽ	UKUPNO
	5.	Proizvodnja ovčijeg mlijeka	0,00	145.039,20	0,00	0,00	0,00	146.707,80	0,00	0,00	218.061,60	15.264,80	525.073,40
	6.	Proizvodnja kozijeg mlijeka	0,00	367.271,80	79.245,60	0,00	0,00	49.235,80	94.857,60	0,00	27.776,00	218.081,60	836.468,40
	7.	Uzgoj rasplodne stoke (ovce)	88.335,00	1.507.890,00	1.079.727,00	617.242,00	0,00	1.762.466,28	722.593,00	827.971,10	1.568.353,00	219.960,00	8.394.537,38

- ZELENO IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU -

	8.	Uzgoj rasplodne stoke (koze)	1.050,00	101.581,00	49.710,00	7.510,00	0,00	20.693,00	28.324,00	5.290,00	38.965,00	73.908,00	327.031,00
A/2-3		Svinjogojska proizvodnja	BPŽ	Ž10	HNŽ	ŽS	PŽ	SBŽ	TŽ	USŽ	ZDŽ	ZHŽ	UKUPNO
	9.	Proizvodnja svinjskog mesa	0,00	262.535,00	68.301,00	0,00	213.122,00	0,00	0,00	0,00	9.525,00	2.027.116,0 0	2.580.599,00
	9a.	svinjsko meso (tov svinja) - obeštećenje proizvodnje zbog gubitka tržišta uslijed epidemije afričke svinjske kuge (ASK) za razdoblje od 10.8. do 10.9.2023.g.	0,00	31.800,00	27.850,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	175.400,00	235.050,00
	10.	Uzgoj rasplode stoke-kрмаča	0,00	3.600,00	0,00	0,00	39.590,00	48.650,00	9.700,00	3.000,00	49.100,00	38.910,00	192.550,00
A/2-4		Peradarska proizvodnja	BPŽ	Ž10	HNŽ	ŽS	PŽ	SBŽ	TŽ	USŽ	ZDŽ	ZHŽ	UKUPNO
	11.	Uzgoj 18-tjednih pilenki	0,00	0,00	2.310,00	10.542,00	9.468,90	14.805,00	2.184,00	0,00	4.620,00	0,00	43.929,90
	12.	Uzgoj pilenki teške roditeljske linije	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	82.108,32	0,00	185.755,92	0,00	267.864,24
	13.	Uzgoj matičnog jata - pilenki lake roditeljske linije	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	21.302,40	0,00	0,00	0,00	21.302,40
	13 .a	Uzgoj brojlera	0,00	0,00	0,00	238.856,28	61.292,88	15.600,00	385.601,28	0,00	637.974,72	0,00	1.339.325,16

- ZELENO IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU -

A/2-5		Pčelarska proizvodnja	BPŽ	Ž10	HNŽ	ŽS	PŽ	SBŽ	TŽ	USŽ	ZDŽ	ZHŽ	UKUPNO
	14.	Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica	35.904,00	132.151,00	118.707,00	212.852,00	11.855,00	280.089,00	263.909,00	626.475,00	370.997,00	325.102,00	2.378.041,00
A/2-6		Ribarska proizvodnja	BPŽ	Ž10	HNŽ	ŽS	PŽ	SBŽ	TŽ	USŽ	ZDŽ	ZHŽ	UKUPNO
	15.	Uzgoj slatkovodne ribe	0,00	0,00	1.073.746,14	79.104,09	0,00	342.085,50	0,00	1.112.741,63	0,00	1.444.714,20	4.052.391,56
	16.	Uzgoj morske ribe	0,00	0,00	208.448,97	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	208.448,97
A/2-7		Izvorne zaštićene pasmine životinja	BPŽ	Ž10	HNŽ	ŽS	PŽ	SBŽ	TŽ	USŽ	ZDŽ	ZHŽ	UKUPNO
	17.	bosanski brdski konj, domaća buša i domaći magarac u čistoj krvi	0,00	4.050,00	16.500,00	34.200,00	3.300,00	5.500,00	0,00	3.850,00	4.400,00	1.650,00	73.450,00
	17a	bosanski brdski konj, domaća buša i domaći magarac u tipu	3.600,00	21.150,00	7.600,00	1.200,00	800,00	10.300,00	2.800,00	45.850,00	61.800,00	124.500,00	279.600,00
	18.	pas tornjak	0,00	640,00	0,00	0,00	0,00	300,00	0,00	740,00	0,00	0,00	1.680,00
		SVEGA A/2	147.513,70	14.407.599,78	5.491.671,07	5.404.773,61	1.646.966,12	10.912.460,28	14.349.309,30	19.079.628,86	12.100.610,66	6.603.443,28	90.143.976,66

5.2.1 Efekti novčanih potpora u animalnoj proizvodnji

Indikatori praćenja efekata potpora u animalnoj proizvodnji u 2022/2023 godinu izraženi su kroz broj grla, kljunova, košnica pčela, litara mlijeka, obuhvaćenih plaćanjem po jedinici mjere i iznosom potpore po vrsti animalne proizvodnje.

Obračun efekata potpora urađen je na osnovu svih odobrenih i isplaćenih zahtjeva iz 2022. i 2023. godine, odnosno u godinama kada su klijenti ostvarili proizvodnju i svoje pravo na potporu.

U ovoj analizi uzeti su podaci samo o isplaćenim zahtjevima, a što je u skladu sa Informacijom o odobrenim transferima za poljoprivredu za 2022. godinu i 2023. godinu, koja se svake godine dostavlja Vladi Federacije BiH na usvajanje.

Efekti potpora u animalnoj proizvodnji pokazuju da je zastupljen značajan rast gotovo u svim vrstama proizvodnji ili je proizvodnja nešto niža u odnosu na prethodnu godinu. Najznačajnije postotno povećanje proizvodnje je zabilježeno u uzgoju brojlera i to za 62,5%, odnosno povećan je broj peradi sa 6,87 miliona na 11,16 miliona komada, zatim značajno povećanje imamo u proizvodnji ovčjeg mlijeka (oko 41%) i u proizvodnji kozijeg mlijeka (25%).

Pored navedenog imamo zabilježen rast u podržavanju uzgoja pčelinjih zajednica za 14%, a također se bilježi povećanje kod proizvodnje slatkovodne ribe za 18% i kod uzgoja rasplodnih junica za 9%.

Manje postotno povećanje zabilježeno je kod uzgoja goveda u sustavu krava-tele i kod uzgoja ovaca i to za 4% i kod tova junadi od teladi iz domaćeg uzgoja za 2,5%.

Kod uzgoja izvornih zaštićenih pasmina također imamo zabilježeno povećanje i to kod uzgoja bosanskog brdskog konja, domaće buše i domaćeg magarca u čistoj krvi za 20,2%, dok je uzgoj bosanskog brdskog konja, domaće buše i domaćeg magarca u tipu povećan za 7,2%, a kod uzgoja psa tornjaka povećanje je bilo za 29,2%.

Značajniji pad efekata potpore kod animalne proizvodnje u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu imamo kod proizvodnje goveđeg mesa – tov junadi od teladi iz uvoza za 54,1%, zatim pad proizvodnje imamo u uzgoju morske ribe za 21,8%, a također je zabilježen pad u peradarskoj proizvodnji kod uzgoja pilenki teških roditeljskih linija (18,2%) i kod uzgoja 18-tjednih pilenki (12,7%), dok se proizvodnja kravljeg mlijeka zadržala na približno istoj razini kao u prethodnoj godini.

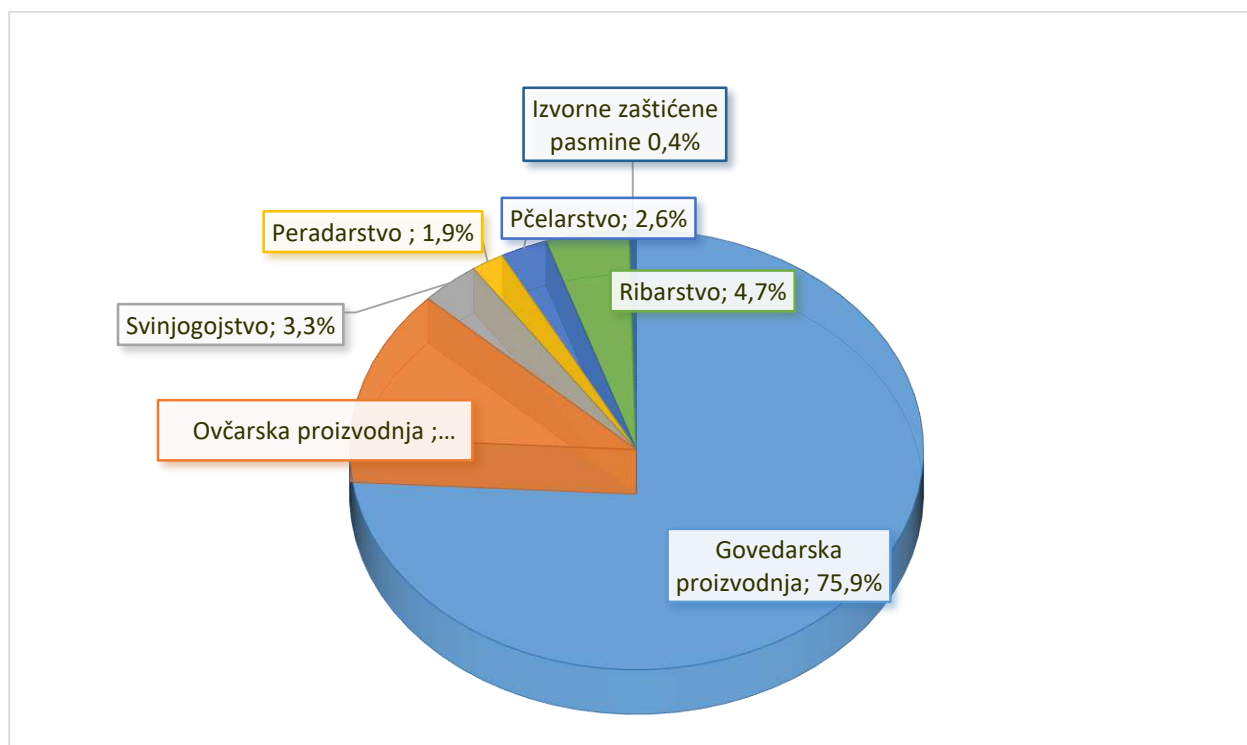
Tablica 43. Indikatori efekata potpora u animalnoj proizvodnji za 2022/2023 godinu

ANIMALNA PROIZVODNJA	2022. godina				2023. godina				Indikator povećanja/smanjenja efekata potpora
	Ukupno odobreni zahtjevi (KM)	Poticana količina (litar, grlo, kljun, kg, kom)	Potpora po jedinici mjere: litru, grlu, kljunu, kg - za pravne osobe i obrte (KM)	Potpora po jedinici mjere: litru, grlu, kljunu, kg - za fizičke osobe (KM)	Ukupno odobreni zahtjevi (KM)	Podržana količina (litar, grlo, kljun, kg, kom)	Potpora po jedinici mjere: litru, grlu, kljunu, kg - za pravne osobe i obrte (KM)	Potpora po jedinici mjere: litru, grlu, kljunu, kg - za fizičke osobe (KM)	
Govedarska proizvodnja									
Proizvodnja kravljeg mlijeka	44.039.496,60	134.343.013	0,34	0,31	54.378.064,25	134.342.530	0,42	0,38	100,0%
Proizvodnja goveđeg mesa-tov junadi od teladi iz domaćeg uzgoja	2.717.320,00	5.321	550	400	3.388.550,00	5.456	660	480	102,5%
Proizvodnja goveđeg mesa-tov junadi od teladi iz uvoza	365.255,00	1.334	275	220	199.980,00	612	330	264	45,9%
Uzgoj krava prvotelki (rasplodnih junica)	2.907.300,00	5.353	550	0	4.666.400,00	5.833	800	0	109,0%
Uzgoj goveda u sustavu krava -tele	4.519.520,00	8.642	550	400	5.753.640,00	8.988	660	480	104,0%
Ovčarska i kozarska proizvodnja									
Proizvodnja svježeg ovčijeg mlijeka	277.771,00	470.751	0,60	0,5	525.073,40	663.444	0,80	0,60	140,9%
Proizvodnja svježeg kozijeg mlijeka	500.938,30	848.019	0,60	0,5	836.468,40	1.056.929	0,80	0,60	124,6%
Uzgoj rasplodne stoke (ovce)	6.446.341,00	177.586	55	29	8.394.537,38	184.927	66	35	104,1%
Uzgoj rasplodne stoke (koze)	243.728,00	6.373	55	29	327.031,00	6.327	66	35	99,3%
Svinjogojska proizvodnja									
Proizvodnja svinjskog mesa-tov svinja	2.467.258,00	34.348	76	50	2.580.599,00	28.394	91	60	82,7%

- ZELENO IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU -

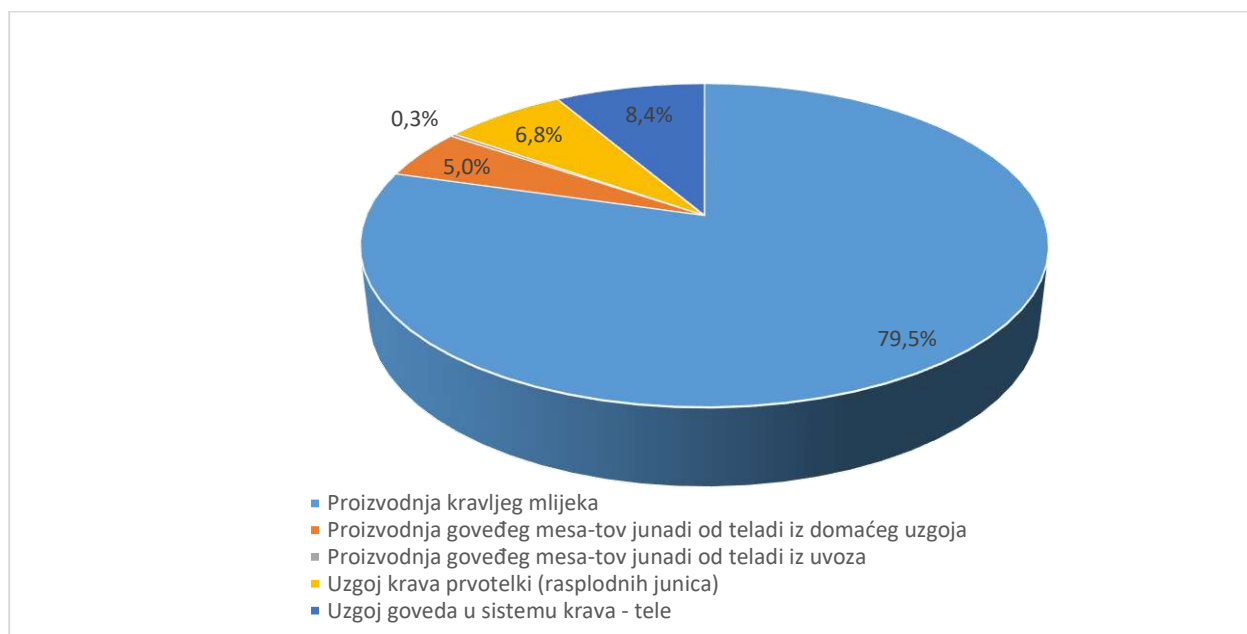
Proizvodnja svinjskog mesa - tov svinja - obeštećenje zbog svinjske kuge	0,00	0	0	0	235.050,00	4.701	50	50	0,0%
Uzgoj rasplodnih krmača	87.900,00	594	185	140	192.550,00	571	370	250	96,1%
Peradarska proizvodnja									
Uzgoj 18-tjednih pilenki	41.926,50	119.790	0,35	0	43.929,90	104.595	0,42	0	87,3%
Uzgoj pilenki teške roditeljske linije	273.005,50	195.004	1,40	0	267.864,24	159.443	1,68	0	81,8%
Uzgoj pilenki lahke roditeljske linije	0,00	0	1,40	0	21.302,40	12.680	1,68	0	0,0%
Uzgoj brojlera	686.942,60	6.869.426	0,10	0	1.339.325,16	11.161.043	0,12	0	162,5%
Pčelarska proizvodnja									
Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica	1.580.736,00	147.490	16	10	2.378.041,00	168.370	20	13	114,2%
Ribarska proizvodnja									
Uzgoj slatkododne ribe	2.856.217,50	1.904.145	1,50	0	4.052.391,56	2.251.329	1,80	0	118,2%
Uzgoj morske ribe	222.213,00	148.142	1,50	0	208.448,97	115.805	1,80	0	78,2%
Izvorne zaštićene pasmine životinja									
Bosanski brdski konj, domaća buša i domaći magarc u čistoj krvi	45.220,00	109	460	400	73.450,00	131	600	550	120,2%
Bosanski brdski konj, domaća buša i domaći magarc u tipu	169.140,00	599	300	240	279.600,00	642	450	400	107,2%
Uzgoj psa tornjaka	1.010,00	24	45	40	1.680,00	31	60	50	129,2%
UKUPNO	70.449.239,00				90.143.976,66				

Grafikon 43. Novčane potpore u stočarstvu u 2023. godini (%)

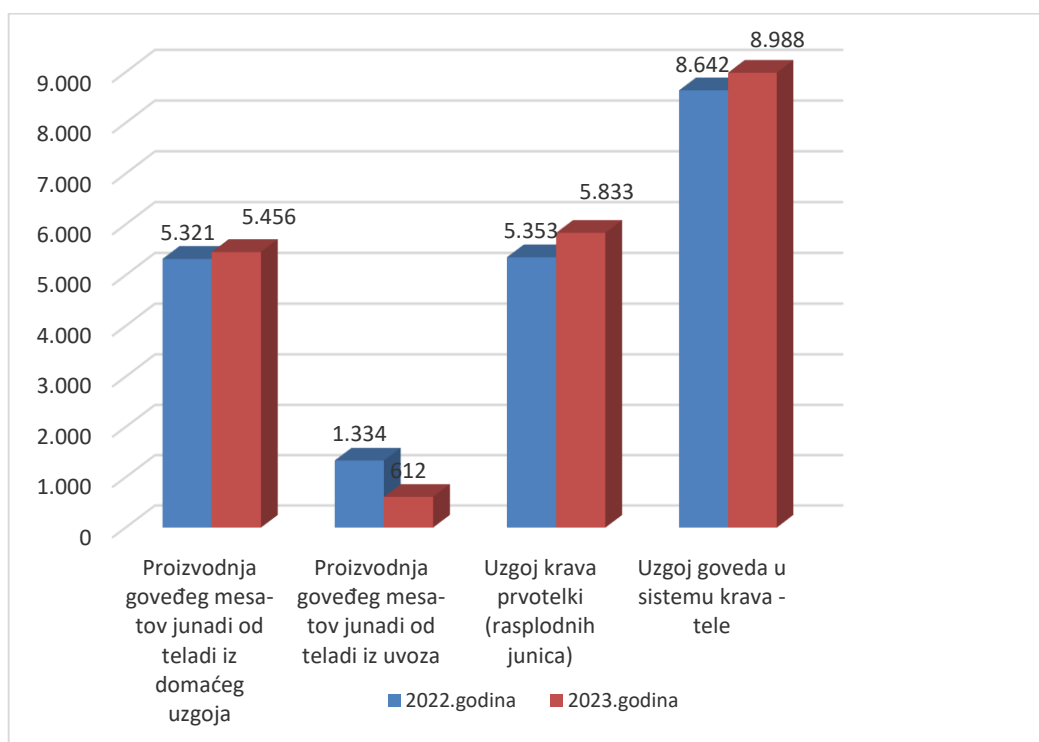
Od toga udio pojedinih proizvodnji u govedarstvu je slijedeći:

Grafikon 44. Udio novčanih potpora po proizvodnjama u okviru govedarske proizvodnje u 2023. godini (%)

Iz prethodnih grafikona vidi se da dominantno učešće u potporama za animalnu proizvodnju u 2023. godini ima govedarstvo sa 75,9%, a u okviru govedarske proizvodnje najzastupljenije su potpore u proizvodnji mlijeka sa 79,5%.

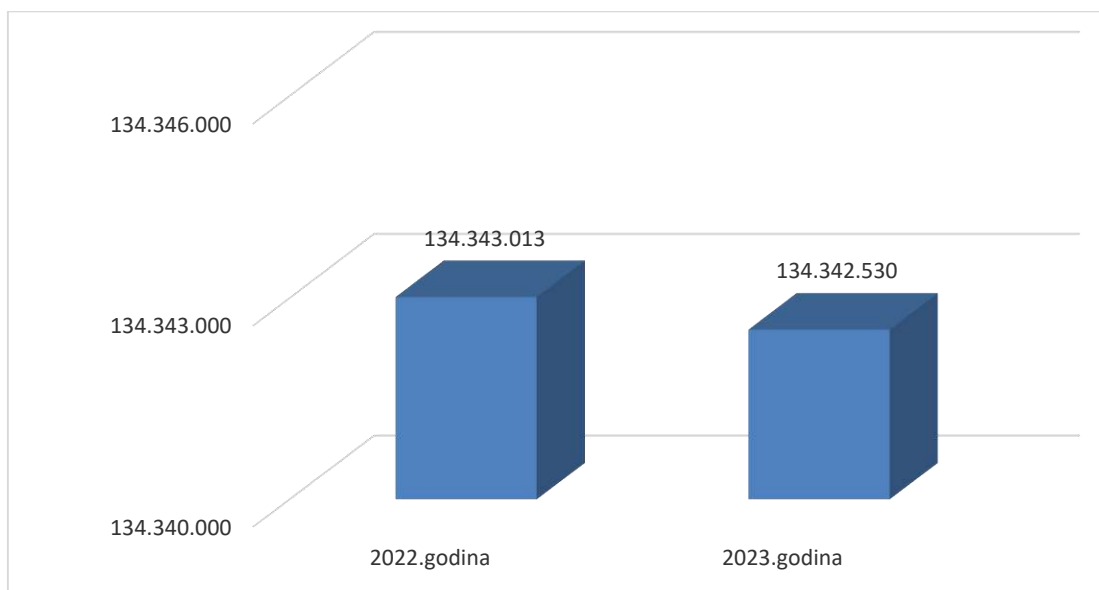
Grafikon 45. Efekti potpora u govedarskoj proizvodnji u 2022/2023 (grla)

Efekti potpora u govedarstvu u 2023. godini u odnosu na prethodnu godinu izraženi kroz ukupan broj grla bilježe blago povećanje i to za 1,2%, odnosno u 2023. godini novčanom potporom je obuhvaćeno 20.889 grla, dok je broj grla u 2022. godini bio 20.650.

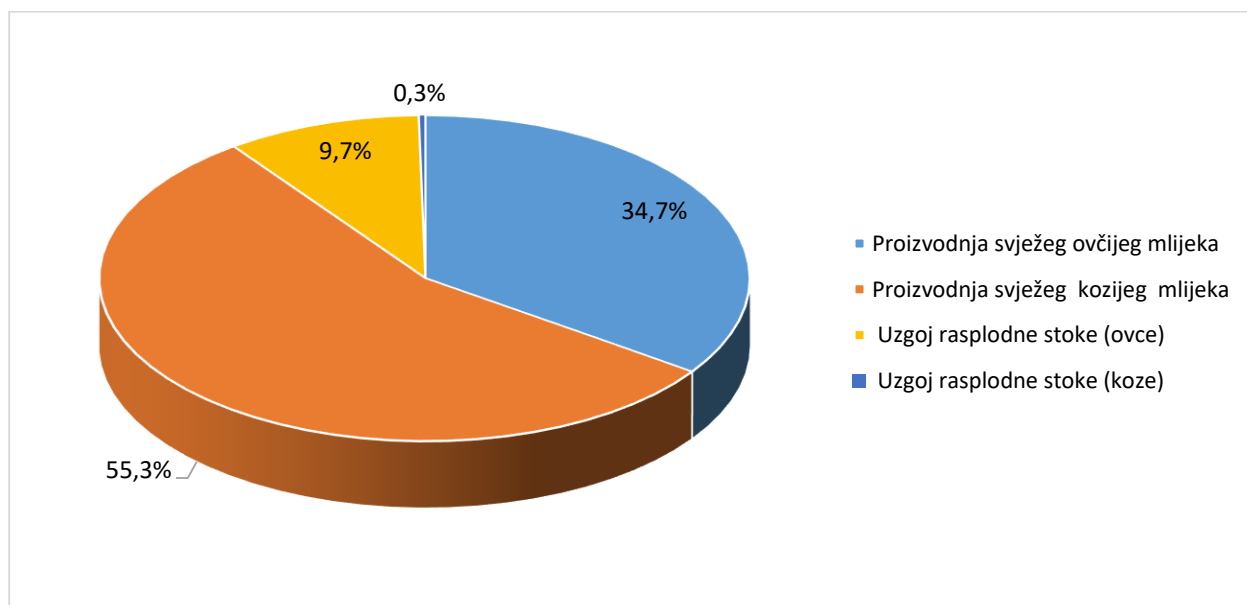
Kao što je vidljivo iz grafikona smanjenje proizvodnje je zabilježeno kod tova junadi od teladi iz uvoza, dok je kod ostalih proizvodnji u okviru govedarstva došlo do povećanja proizvodnje, tako je smanjenje proizvodnje kod tova junadi od teladi iz uvoza iznosilo 54,1%, odnosno u 2022. u odnosu na prethodnu godinu podrškama je bilo obuhvaćeno 722 grla manje, dok je kod tova junadi od teladi iz domaćeg uzgoja potporama bilo obuhvaćeno 135 grla više, odnosno povećanje je bilo za 2,5%, kod rasplodnih junica povećanje je bilo za 480 grla, odnosno za 9%, dok je kod uzgoja goveda u sustavu krava tele povećanje bilo za 346 grla, odnosno oko 4%.

Grafikon 46. Efekti potpora u proizvodnji kravljeg mlijeka u 2022/2023 (litara)

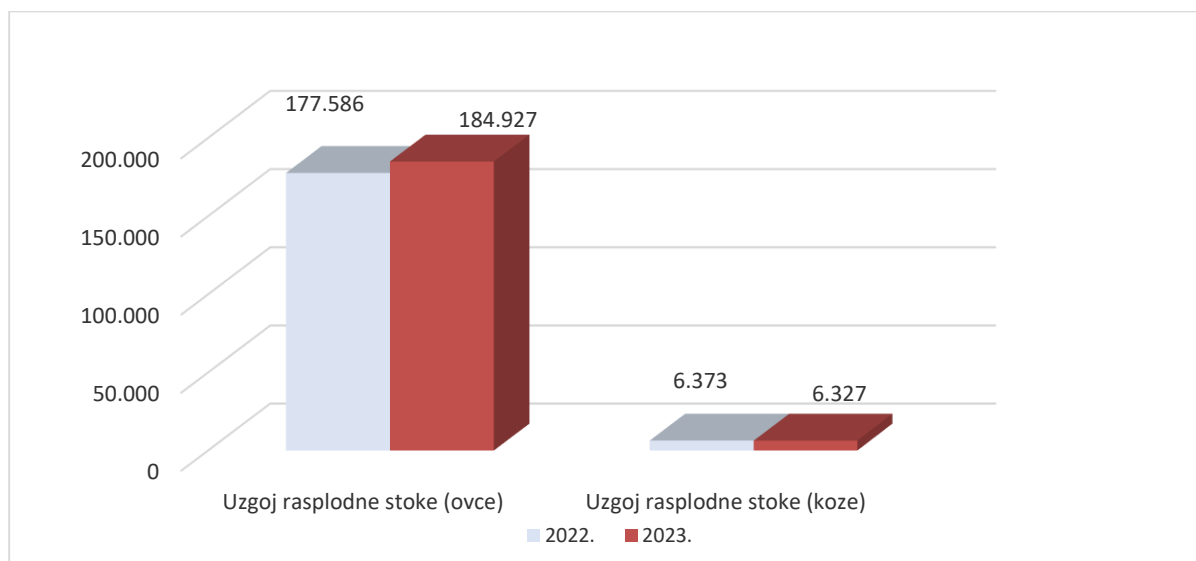

Efekti potpora u proizvodnji kravljeg mlijeka u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu pokazuju kontinuitet u proizvodnji, odnosno proizvodnja se zadržala na istoj razini (razlika je u 480 litara).

Grafikon 47. Udio novčanih potpora po proizvodnjama u okviru ovčarske i kozarske proizvodnje u 2023. godini (%)

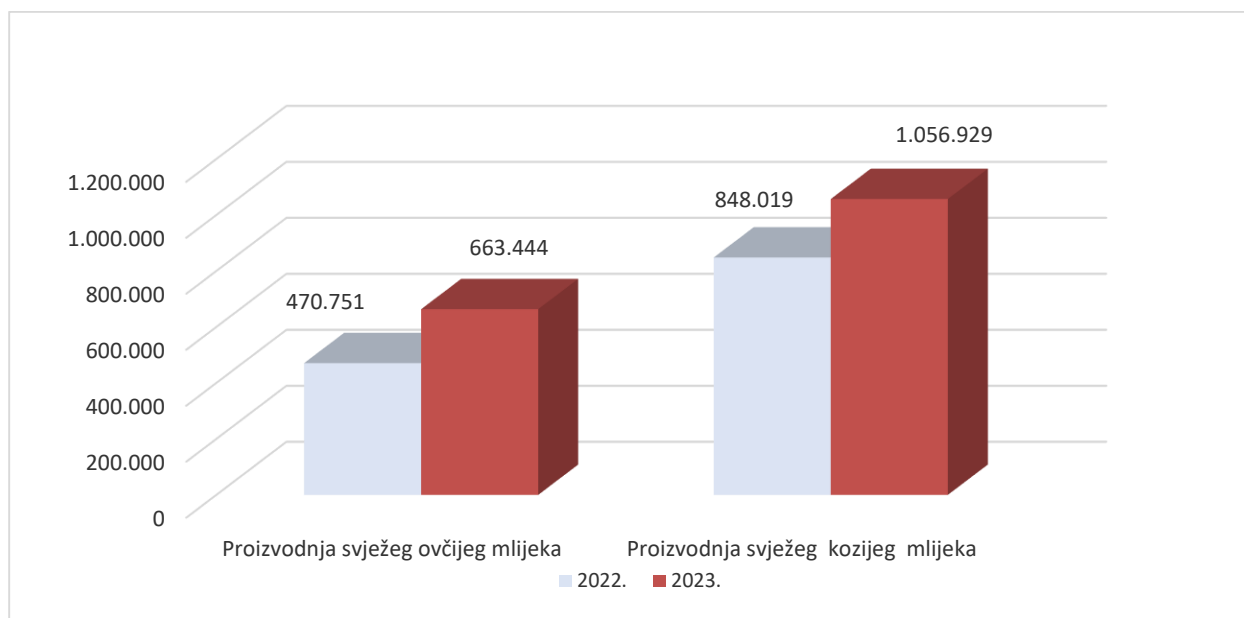

Grafikon 48. Efekti potpora u uzgoju ovaca i koza za 2022/2023 (grla)

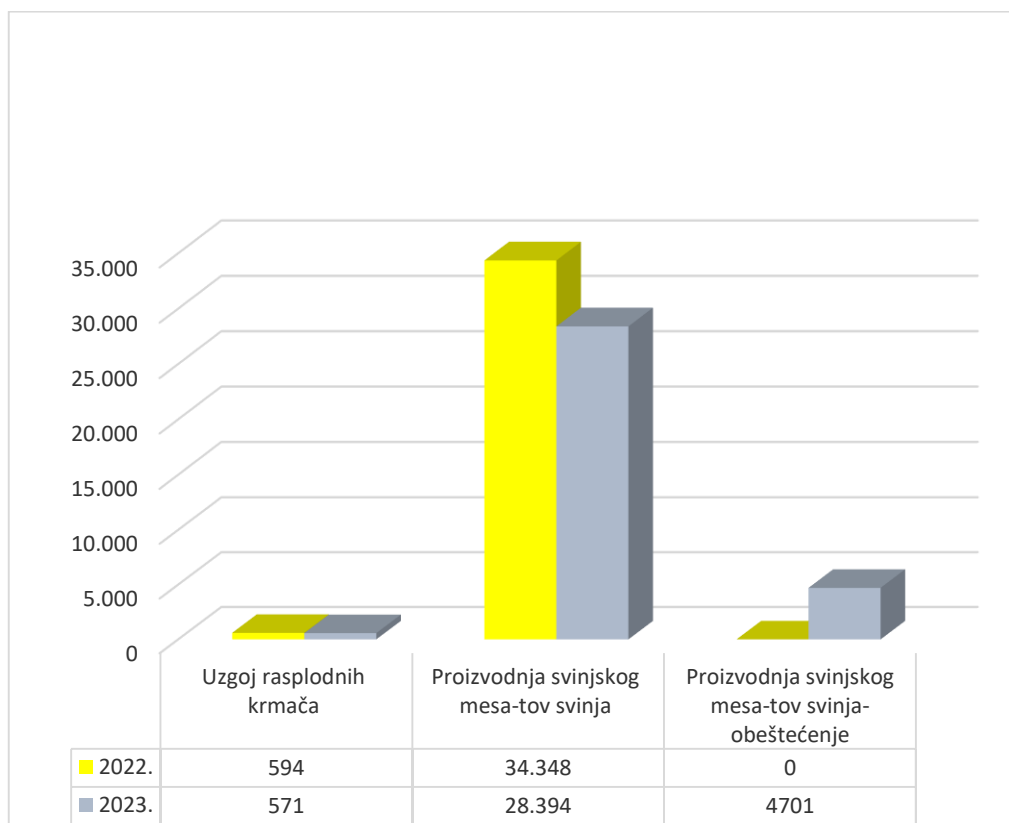
U 2023. godini u odnosu na 2022. godinu za efekte potpora u ovčarstvu i kozarstvu možemo zaključiti da su rezultirali povećanjem broja grla obuhvaćenih podrškom i to za ovce oko 4%, a za koze vrlo malo smanjenje za 0,7%, odnosno povećan je broj ovaca za 7.341 grlo, a koza ima manje za 46 grla.

Grafikon 49. Efekti potpora u proizvodnji ovčijeg i kozijeg mlijeka u 2022/2023 (litara)

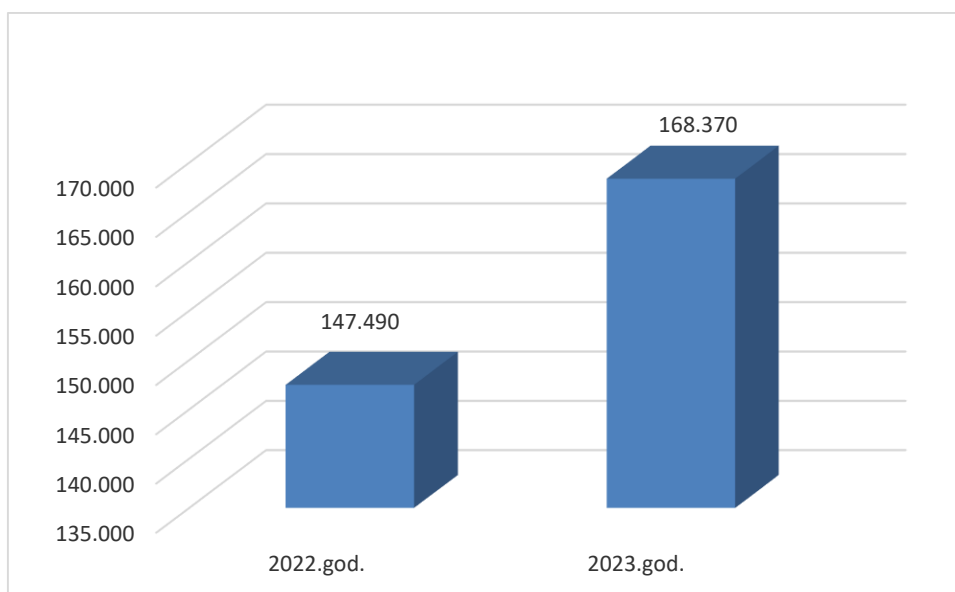
Efekti potpora u proizvodnji svježeg ovčjeg i kozjeg mlijeka izraženi u litrima bilježe značajan rast u 2023. u odnosu na 2022. godinu, tako da je evidentirano povećanje proizvodnje ovčijeg mlijeka za oko 192,7 tisuća litara, dok je povećanje u proizvodnji kozjeg mlijeka bilo za oko 208,9 tisuća litara.

Grafikon 50. Efekti potpora u svinjogojskoj proizvodnji u 2022/2023 (grla)

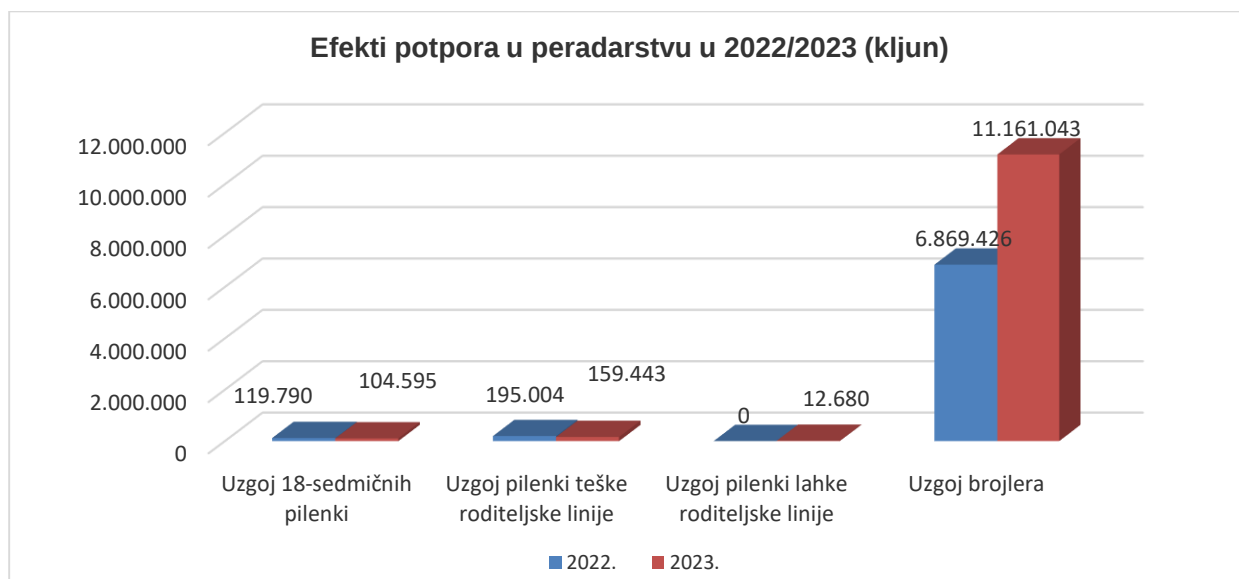

U 2023. godini efekti potpora u svinjogojstvu bilježe smanjenje u uzgoju rasplodnih krmača za oko 4 % u odnosu na prethodnu godinu, odnosno došlo je do smanjenja broja za 23 grla. Također je kod tova svinja u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu došlo do smanjenja u proizvodnji svinjskog mesa za 17,3%, odnosno tovljenika je bilo manje za 5,9 tisuća grla.

Grafikon 51. Efekti potpora u pčelarstvu u 2022/2023 (košnice pčela)

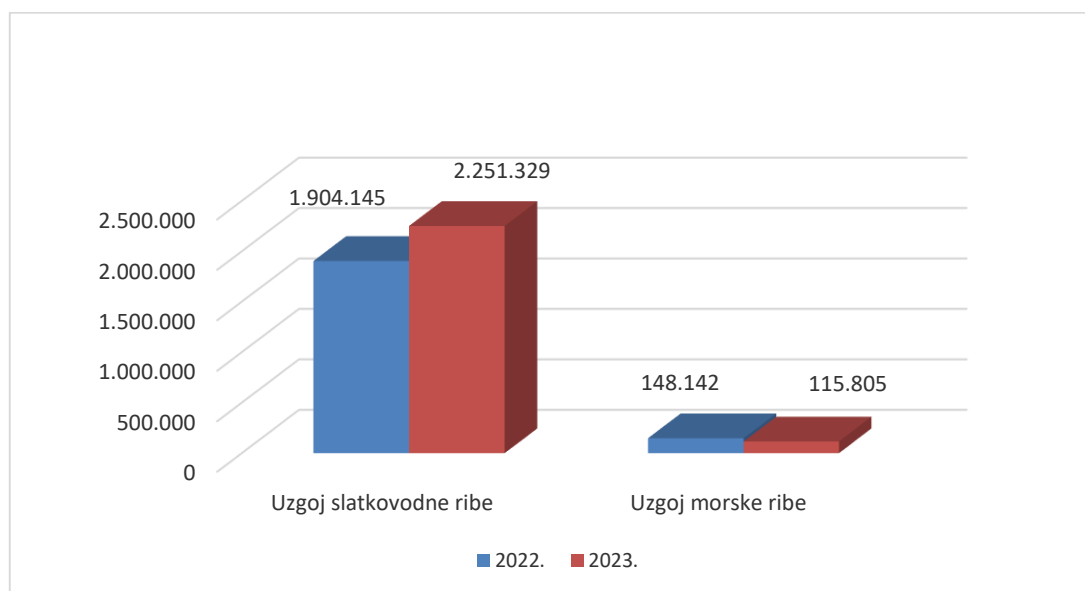

Grafikon 52. Efekti potpora u peradarstvu u 2022/2023 (kljun)

Efekti potpora u pčelarstvu u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu bilježe rast za oko 14%, odnosno podržano je više 20.880 košnica pčela, dok u peradarstvu efekti potpora bilježe pad za 12,7% kod uzgoja 18-tjednih pilenki i 18,2% u uzgoju teških roditeljskih linija. Uzgoja pilenki lake roditeljske linije nije bilo u protekloj godini, dok je u 2023. godini podržan uzgoj od 12.680 pilenki. Kod mjere uzgoja brojlera imamo zabilježeno povećanje za 62,5% odnosno podržan je veći uzgoj brojlera za oko 4,29 miliona komada.

Grafikon 53. Efekti potpora u ribarstvu u 2022/2023 (kg)

Kada poredimo proizvodnju u 2023. godini u odnosu na prethodnu godinu efekti potpora u ribarstvu su rezultirali povećanjem za 18,2% kod proizvodnje slatkovodne ribe, dok je kod uzgoja morske ribe zabilježeno smanjenje za 21,8%, odnosno smanjena je proizvodnja za oko 32,3 tona ribe.

Grafikon 54. Efekti potpora u uzgoju izvornih i zaštićenih pasmina 2022/2023 (grla)

Efekti potpora izraženi u broju grla kod mjere uzgoja bosanskog brdskog konja, domaće buše i domaćeg magarca u čistoj krvi su povećani sa 109 grla u 2022. na 131 grlo u 2023. godini, odnosno došlo je do povećanja od oko 20%. Kod mjere uzgoja bosanskog brdskog konja, domaće buše i domaćeg magarca u tipu također imamo zabilježeno povećanje za oko 7%, odnosno povećan je broj grla za 43, a kod uzgoja psa tornjaka je najveće postotno povećanje od 29%, s tim da je podrškom obuhvaćen jako mali broj pasa svega 31 u 2023. godini.

6 RURALNI RAZVOJ

U 2023. godini je sukladno Programu u okviru modela ruralnog razvoja planirana potpora investicijama u okviru kreditne linije Razvojne banke FBiH za finansiranje poljoprivredne proizvodnje uz grant sredstva FMPVŠ-a kao i niz drugih mjera kako slijedi:

6.1 Mjere za povećanje konkurentnosti

- a) Potpora investicijama u sektoru poljoprivrede i prehrambene industrije koja se realizuje u suradnji sa Razvojnou bankom Federacije BiH.

6.1.1 Potpora investicijama u sektoru poljoprivrede i prehrambene industrije preko Federalnog ministarstva

- a) Potpora investicijama u poljoprivredne strojeve i priključne uređaje za biljnu proizvodnju ili stočarstvo,

- b) Potpora investicijama u opremu za biljnu proizvodnju, stočarstvo ili ribarstvo,
- c) Sufinanciranje nabavke visoko kvalitetne rasplodne stoke,
- d) Potpora investicijama u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje novih građevinskih objekata u svrhu biljne proizvodnje, stočarstva ili ribarstva,
- e) Potpora investicijama u podizanje višegodišnjih nasada,
- f) Potpora za ulaganja u legalizaciju građevinskih objekata i ispunjavanje okolišnih standarda na poljoprivrednom gospodarstvu,
- g) Potpora investicijama u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje građevinskih objekata u svrhu obavljanja dorade i prerade poljoprivrednih proizvoda.

6.2 MJERE ZA ZAŠTITU RURALNOG OKOLIŠA

6.2.1 Potpora certifikaciji organske proizvodnje

- a) Potpora za certifikaciju organske proizvodnje.

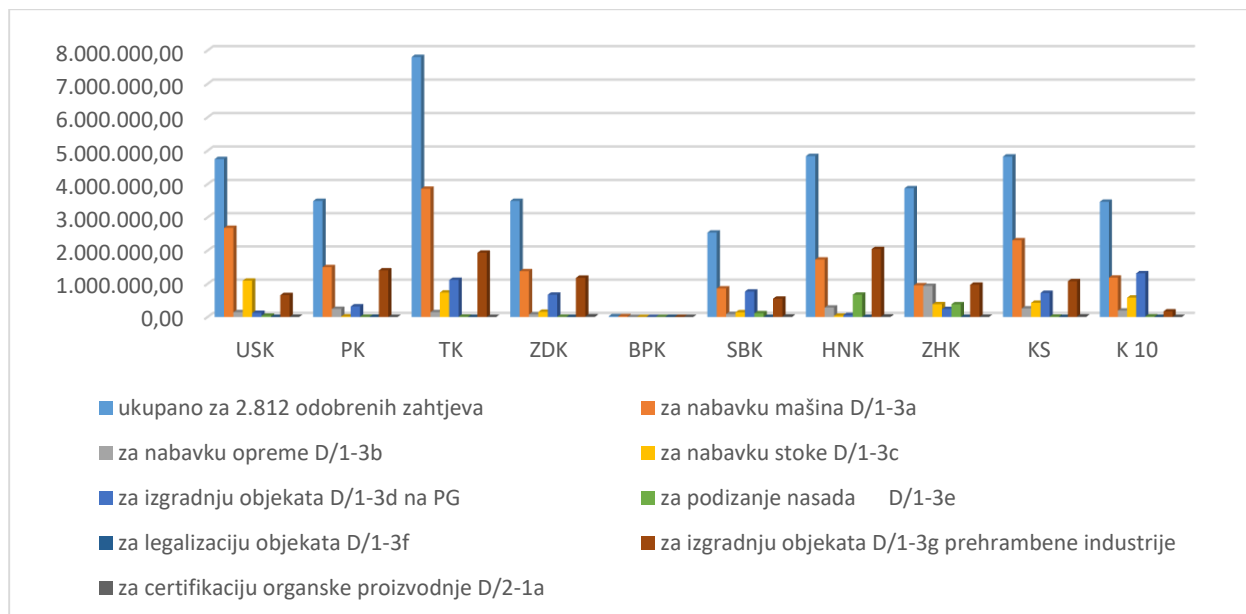
Tablica 44. Pregled potpora po Modelu ruralnog razvoja u 2023. godini

D		Vrsta potpore	Planirano prema Programu	Odobreno u KM
D/1-2		Potpore investicijama u sektoru poljoprivrede i prehrambene industrije koja se realizira u suradnji sa Razvojnomo bankom FBiH u okviru mjera iz člankaka 15. st a), b), c),d),e),f) i g) ovog Programa	5.000.000,00	5.000.000,00
D/1-3		Potpore investicijama u sektoru poljoprivrede i prehrambene industrije preko Federalnog ministarstva- UKUPNO		
	a)	Investicije u poljoprivredne strojeve i priključne uređaje za biljnu ili stočarsku proizvodnju	29.055.360,56	16.482.458,06
	b)	Investicije u opremu za biljnu, stočarsku ili ribarsku proizvodnju		2.385.173,40
	c)	Sufinanciranje nabavke visoko kvalitetne rasplodne stoke		3.588.148,26
	d)	Investicije u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje novih građevinskih objekata u svrhu biljne proizvodnje, stočarstva ili ribarstva		5.336.372,89
	e)	Investicije u podizanje višegodišnjih nasada		1.247.920,50
	f)	Potpore za legalizaciju građevinskih objekata i ispunjavanje okolišnih standarda na PG		3.939,21

- ZELENO IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU -

	g)	Investicije u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje građevinskih objekata u svrhu obavljanja dorade i prerade poljoprivrednih proizvoda	10.000.000,00	9.995.356,84
D/2-1 a)		Certifikacija organske proizvodnje	120.000,00	70.100,99
		UKUPNO D	44.175.360,56	44.109.470,15

Grafikon 55. Ukupan iznos novčane potpore po Modelu ruralnog razvoja, razvrstano po mjerama i županijama u 2023. g. (KM)

Iz gornjeg grafikona vidi se da je najviši iznos novčane potpore za mjeru D/1-3a zabilježen u TŽ u iznosu od 3.858.449,15 KM, a najniži u BPŽ – 22.080,90 KM. Najviši iznos za mjeru D/1-3b bio je u ZHŽ – 935.557,89 KM; a najniži u BPŽ – 2.442,46 KM. Za mjeru D/1-3c najviši iznos potpore zabilježen je u USŽ 1.094.249,58 KM, a najniži u PŽ 16.904,18 KM, potpore u BPŽ nije bilo. Za mjeru D/1-3d najviši iznos zabilježen je u Ž10 1.315.970,66 KM, a najniži u HNŽ 56.093,53 KM, potpore u BPŽ nije bilo. Za mjeru D/1-3e najviši iznos zabilježen je u HNŽ 672.375,42 a najniži u PŽ 5.328,93 KM, potpore u BPŽ nije bilo. Za mjeru D/1-3f najveći iznos potpore bio je u PŽ 3.939,21 KM, a ostalim županijama potpore nije bilo. Najveći iznos potpore za mjeru D/1-3g zabilježen u HNŽ 2.046.102,27 KM, a najniži u Ž10 169.317,83 KM, potpore u BPŽ nije bilo. Za mjeru D/2-1a najviši iznos bio je u ZDŽ – 17.734,14 KM, a najniži u K 10– 1.200,00 KM, potpore u BPŽ, PŽ, TŽ nije bilo.

- ZELENO IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU -

Tablica 45. Pregled potpora po Modelu ruralnog razvoja po mjerama i po županijama u Federaciji BiH u 2023. godini

D		Vrsta potpore	BPŽ	Ž10	HNŽ	ŽS	PŽ	SBŽ	TŽ	USŽ	ZDŽ	ZHŽ	UKUPNO
D/ 1- 2	**	Potpore investicijama u sektoru poljoprivrede i prehrambene industrije u suradnji sa Razvojnomo bankom FBiH											5.000.000,00
D/ 1- 3	a)	Investicije u poljoprivrednu mehanizaciju i priključne uređaje za biljnu ili stočarsku proizvodnju	22.080,99	1.187.286,50	1.729.712,5 5	2.308.773,68	1.500.815,1 8	861.080,96	3.858.449,15	2.681.892,63	1.377.822,32	954.544,10	16.482.458,06
	b)	Investicije u opremu za biljnu, stočarsku ili ribarsku proizvodnju	2.442,46	193.657,31	284.961,64	259.829,94	243.737,85	90.021,77	146.316,73	147.345,29	81.302,52	935.557,89	2.385.173,40
	c)	Sufinanciranje nabavke visoko kvalitetne rasplodne stoke	0,00	584.997,00	37.863,13	429.581,74	16.904,18	143.125,75	737.892,82	1.094.249,58	158.083,76	385.450,30	3.588.148,26
	d)	Investicije u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje novih građevinskih objekata u svrhu biljne proizvodnje, stočarstva ili ribarstva	0,00	1.315.970,66	56.093,53	725.545,64	319.132,49	767.401,40	1.116.747,90	123.223,32	671.318,11	240.939,84	5.336.372,89

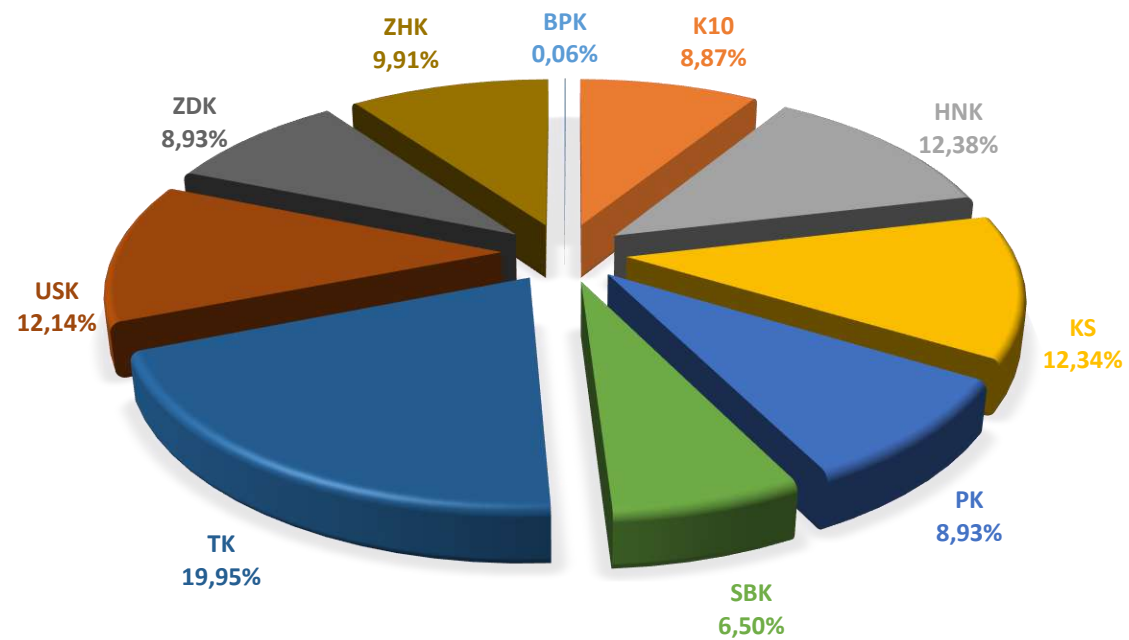
- ZELENO IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU -

	e)	Investicije u podizanje višegodišnjih nasada nasada	0,00	15.345,24	672.378,42	7.894,53	5.328,93	112.920,91	7.386,08	38.009,83	6.027,81	382.628,75	1.247.920,50
	f)	Potpora za legalizaciju građevinskih objekata i ispunjavanje okolišnih standarda na PG	0,00	0,00	0,00	0,00	3.939,21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3.939,21
	g)	Investicije u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje građevinskih objekata u svrhu obavljanja dorade i prerade poljoprivrednih proizvoda	0,00	169.317,83	2.046.102,27	1.078.330,51	1.403.055,58	552.528,78	1.935.162,16	659.102,71	1.180.803,30	970.953,70	9.995.356,84
D	2-1a	Certifikacija organske proizvodnje	0,00	1.200,00	13.085,98	14.444,79	0,00	13.297,01	0,00	5.510,53	17.734,14	4.828,54	70.100,99
		Svega D	24.523,45	3.467.774,54	4.840.197,52	4.824.400,83	3.492.913,42	2.540.376,58	7.801.954,84	4.749.333,89	3.493.091,96	3.874.903,12	44.109.470,15

** U ukupnom zbroju federalnih potpora je 5.000.000.00 KM koje su izravno uplaćene na račun RBFBiH

Grafikon 56. Raspodjela odobrenih novčanih potpora za ruralni razvoj po županijama u 2023.g

- ZELENO IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU -

7 OSTALE VRSTE NOVČANIH POTPORA

U okviru Programa novčanih potpora u 2023. godini planirane su slijedeće mjere Ostalih vrsta potpora kako slijedi u tablici:

Tablica 46. Pregled potpora po Modelu ostalih vrsta potpore u Federaciji BiH u 2023. godini

E		Ostale vrste potpora	Planirano prema programu	Odobreno u KM
E/1-1	a)	Sufinanciranje premije osiguranja od mogućih šteta u poljoprivrednoj proizvodnji	184.862,56	184.862,56
E/1-2	a)	Sufinanciranje organiziranja stručnih skupova, kongresa, simpozija, seminara i sajмова	122.943,01	122.943,01
	b)	Sufinanciranje izlaganja na poljoprivrednim sajmovima	92.481,11	92.481,11
E/1-3	a)	Sufinanciranje opremanja laboratorija i veterinarskih organizacija	249.715,52	249.715,52
	b)	Financiranje obveza FBiH u okviru projekta razvitka ruralnih poduzeća i poljoprivrede - READP Loan NO 20000020300	0,00	
E/1-4	a)	Sufinanciranje nabavke uredske opreme, namještaja i troškova poljoprivrednih udruženja	88.108,29	88.108,29
	b)	Sufinanciranje aktivnosti poljoprivrednih zadruga i gospodarskih društava za povezivanje ponude OPG i obrta sa područja FBiH	5.011.234,20	5.011.234,21
E/1-5	a)	Sufinanciranje troškova uvođenja i certifikacije standarda u poljoprivredi i prehrambenoj industriji	181.066,32	181.066,32
E/1-6	a)	Program pokretanja proizvodnje sufinanciranjem START paketa za zasnivanje proizvodnje putem PCU jedinice FMPVŠ	0,00	
		UKUPNO E	5.930.411,01	5.930.411,02

- ZELENO IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU -

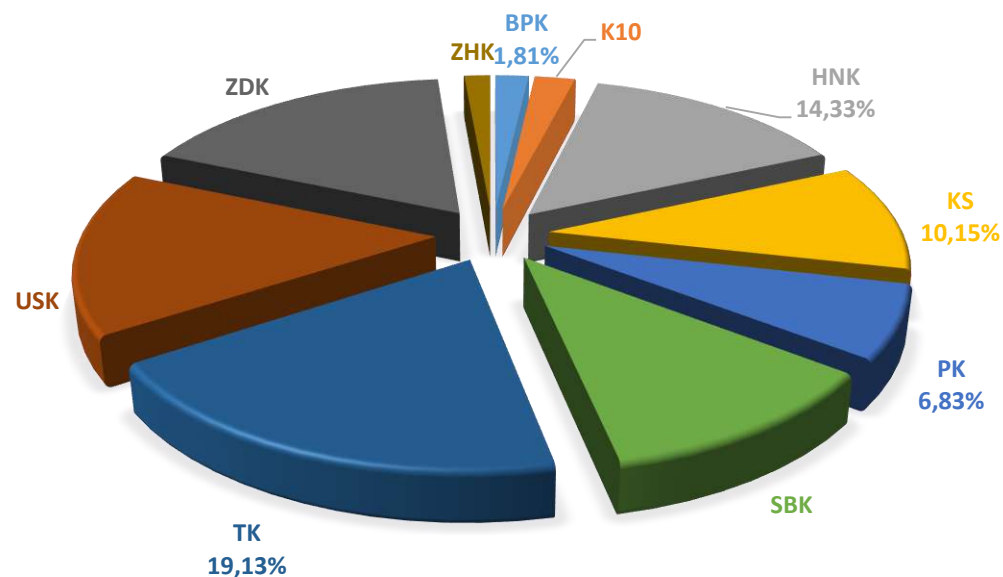
Tablica 47. Pregled potpora po Modelu ostalih vrsta potpora po županijama FBiH u 2023. godini

E		Ostale vrste potpora	BPŽ	Ž10	HNŽ	ŽS	PŽ	SBŽ	TŽ	USŽ	ZDŽ	ZHŽ	UKUPNO
E/1-1	a)	Sufinanciranje premije osiguranja od mogućih šteta u polj. proizvodnji	0,00	51.334,15	6.162,12	20.000,00	48.630,92	0,00	58.735,37	0,00	0,00	0,00	184.862,56
E/1-2	a)	Sufinanciranje organiziranja stručnih skupova, kongresa, simpozija, seminara i sajмова	21.651,12	1.426,84	17.500,93	14.714,68	0,00	8.058,15	24.843,54	22.991,75	11.756,00	0,00	122.943,01
	b)	Sufinanciranje izlaganja na poljop. sajmovima	0,00	0,00	16.884,02	29.737,41	0,00	1.483,50	810,00	8.552,20	29.471,90	5.542,08	92.481,11
E/1-3	a)	Sufinanciranje opremanja laboratorija i veterinarskih organizacija	0,00	21.998,76	0,00	39.000,00	21.691,45	9.197,50	106.352,68	9.750,00	41.725,13	0,00	249.715,52
	b)	Financiranje obveza FBiH u okviru projekta razvitka ruralnih poduzeća i poljoprivrede	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
E/1-4	a)	Sufinanciranje nabavke uredske opreme, namještaja i troškova poljoprivrednih udruženja	1.834,50	7.082,99	4.631,00	9.572,16	9.441,23	9.150,52	6.927,65	28.623,49	9.844,75	1.000,00	88.108,29
	b)	Sufinanciranje aktivnosti polj.zadruga i priv. društava za povezivanje ponude OPG i obrta u FBiH	83.855,70	37.269,20	781.567,14	451.889,05	325.460,00	644.023,79	910.712,84	828.172,63	887.721,41	60.562,45	5.011.234,21
E/1-5	a)	Sufinanciranje troškova uvođenja i certifikacije standarda u poljop. i prehramb. industriji	0,00	11.559,71	23.028,18	37.157,11	0,00	2.925,00	26.271,31	25.823,79	36.831,95	17.469,27	181.066,32

- ZELENO IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU -

E/1-6	a)	Program pokretanja proizvodnje sufinanciranjem START paketa za zasnivanje proizvod.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Svega E	107.341,32	130.671,65	849.773,39	602.070,41	405.223,60	674.838,46	1.134.653,39	923.913,86	1.017.351,14	84.573,80	5.930.411,02

Grafikon 57. Raspodjela odobrenih ostalih novčanih potpora po županijama FBiH u 2023. godini

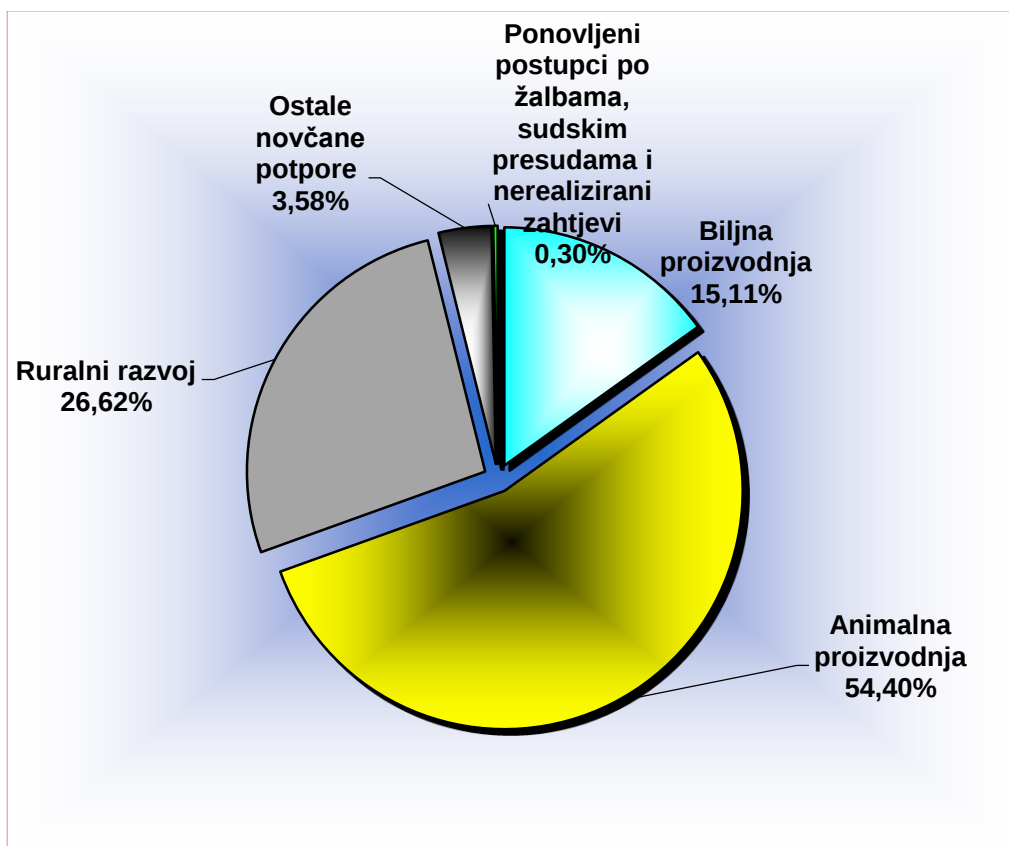

8 PREGLED UKUPNO ODOBRENIH NOVČANIH POTPORA

Tablica 48. Struktura odobrenih novčanih potpora u 2023.g.

Novčane potpore	Iznos	Učešće %
Biljna proizvodnja	25.032.121,86	15,11%
Animalna proizvodnja	90.143.976,66	54,40%
Ruralni razvoj	44.109.470,15	26,62%
Ostale novčane potpore	5.930.411,02	3,58%
Ponovljeni postupci po žalbama, sudskim presudama i nerealizirani zahtjevi	499.082,59	0,30%
UKUPNO	165.715.062,28	100,00%

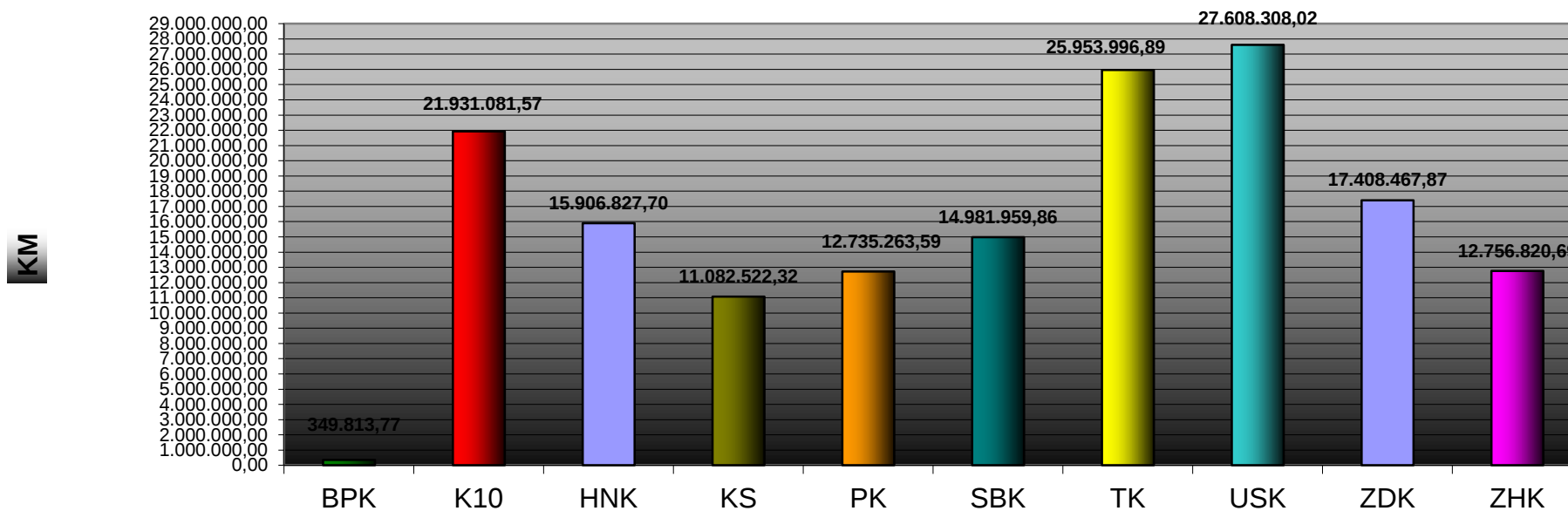
Grafikon 58. Pregled strukture odobrenih novčanih potpora u 2023. g.

Tablica 49. Raspodjela odobrenih novčanih potpora u 2023. g. po županijama – zbirno

ŽUPANIJ	BPŽ	Ž10	HNŽ	ŽS	PŽ	SBŽ	TŽ	USŽ	ZDŽ	ZHŽ	UKUPNO
SVEGA UKUPNO	349.813,77	21.931.081,57	15.906.827,70	11.082.522,32	12.735.263,59	14.981.959,86	25.953.996,89	27.608.308,02	17.408.467,87	12.756.820,69	165.715.062,28
POSTOTNO UČEŠĆE	0,22%	13,65%	9,90%	6,90%	7,92%	9,32%	16,15%	17,18%	10,83%	7,94%	100,00%

Grafikon 59. Raspodjela ukupnih novčanih potpora po županijama u 2023. godini

9 KONTROLE NOVČANIH POTPORA U 2023. GODINI

Poljoprivredni inspektori Federalne uprave za inspekcijske poslove i nadležnih županijskih organa uprave za inspekcijske poslove izvršili su 678 nadzora zahtjeva klijenata po modelu poticaja proizvodnji, modelu ruralnog razvoja i modelu ostalih vrsta potpora u toku 2023. godine. Inspekcijskim nadzorom utvrđeno je da šest zahtjeva klijenata nisu bili u skladu sa propisanim uvjetima, a da osam zahtjeva klijenata djelomično ispunjava propisane uvjete.

Timovi za kontrolu- ovlašteni državni službenici Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva izvršili su utvrđivanje činjeničnog stanja na terenu - kontrolu na terenu, ex-ante za 1.337 administrativnom kontrolom odobrenih zahtjeva u 2023. godini po modelu ruralnog razvoja (ukupno dostavljeno 3.050 zahtjeva) od čega je odobreno i isplaćeno 2.812 zahtjeva, a 138 zahtjeva je odbijeno ili odbačeno. Po modelu ostalih vrsta potpore ukupno je dostavljeno 289 zahtjeva, odobreno i isplaćeno 275 zahtjeva, a utvrđivanje činjeničnog stanja prije isplate novčane potpore izvršeno je za 46 zahtjeva.

10 REGISTAR POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA I REGISTAR KLIJENATA

Registracija poljoprivrednih gospodarstava i klijenata, te ažuriranje podataka za poljoprivredna gospodarstva provodi se u 79 općina u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Ukupan broj registriranih poljoprivrednih gospodarstava (PG) u 2023. godini je bio 91.160.

Od toga je 86.570 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, 4.590 pravnih subjekata i obrta (PS).

Registriranih člankakova/člankakica obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava je 160.017, a zaposlenih osoba u pravnim subjektima i obrtima je 25.100.

Ukupna površina registriranih poljoprivrednih gospodarstava je 135.355,40 ha.

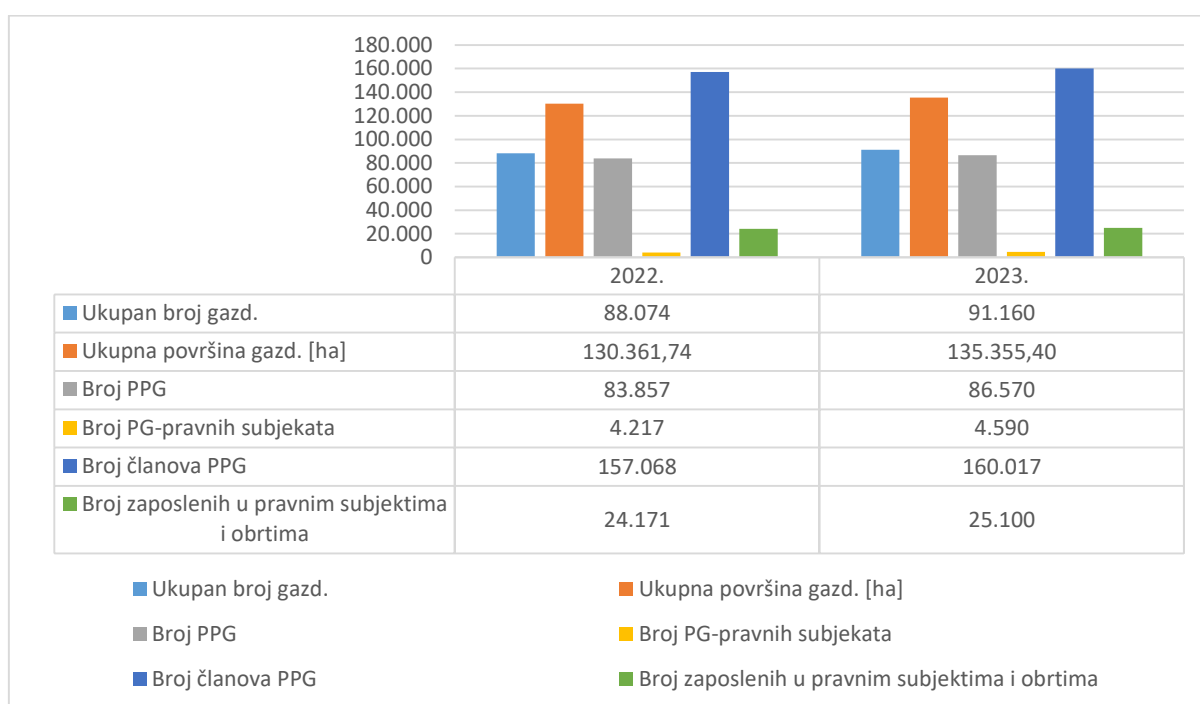
Tablica 50. Pregled upisanih klijenata u RPG i RK po županijama u 2023. godini

Sjedište gospodarstva	Zbirni podaci o gospodarstvima					
Županija	Ukupan broj gazd.	Ukupna površina gazd. [ha]	Broj PPG	Broj PG-PS	Broj člankakova PPG	Broj zaposlenih
Unsko-Sanska	1.636	1.902,35	1.528	108	2.989	138
Posavska	7.149	11.746,14	6.851	298	12.423	2.891
Tuzlanska	3.617	17.913,49	3.277	340	6.671	901
Zeničko-dobojska	5.727	7.530,14	5.214	513	9.136	3.309
Bosansko-podrinjska	2.749	13.186,65	2.612	137	4.028	787

- ZELENO IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU -

Srednjobosanska	15.025	12.560,63	14.384	641	28.300	4.630
Hercegovačko-neretvanska	20.766	23.680,92	20.174	592	33.155	6.205
Zapadno-hercegovačka	13.016	27.873,91	12.390	626	27.125	1.556
Sarajevska	3.204	3.593,17	2.870	334	5.823	1.189
Županija10	18.271	15.367,99	17.270	1.001	30.367	3.494
FBiH	91.160	135.355,40	86.570	4.590	160.017	25.100

Grafikon 60. Pregled upisanih klijenata u RPG i RK po županijama u 2022.-2023. godini

Iz grafikona 60. je vidljivo da je u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu došlo do povećanja ukupnog broja gospodarstava, i broja klijenata OPG-a i klijenata poduzeća/obrti, a proporcionalno tome, i do povećanja broja člankova gospodarstava, broja zaposlenih u poduzećima/obrtima i ukupnih površina gospodarstava. Ovo je ohrabrujući pokazatelj, što ukazuje na činjenicu da je uprkos općem trendu iseljavanja populacije iz svih segmenata društva, broj gospodarstava i člankova PG povećan, što iziskuje dublju analizu drugih parametara ostalih resora (statistički podaci o broju stanovnika i dr.), kako ne bi došlo do iskrivljene slike.

Zeleno izvješće sadrži informacije razvrstane po spolu sa izričitim osvrtom na rezultate u realizaciji mjera po svim modelima, a osobito mjera strukturne politike za unapređenje spolne i dobne strukture poljoprivrednika, kako slijedi ispod u tablicama.

Tablica 51. Pregled zahtjeva klijenata/ica koji su ostvarili potporu u 2022. godini

Vrsta org. oblika i spol klijenta/ice		Strukturne mjere		Potpora proizvodnji		Presude/žalbe		UKUPNO	
Organizacijski oblik	Spol (m,ž)	Broj zahtjeva	Odobreni iznos [KM]	Broj zahtjeva	Odobreni iznos [KM]	Broj zahtjeva	Odobreni iznos [KM]	Broj zahtjeva	Odobreni iznos [KM]
Pravne osobe i obrti	m	737	13.936.360,77	6.359	53.036.536,91	16	126.301,82	7.112	67.099.199,50
	ž	151	2.637.351,27	1.237	7.612.891,94	6	34.040,86	1.394	10.284.284,07
PPG	m	649	1.708.810,34	15.324	20.417.616,73	29	57.130,00	16.002	22.183.557,07
	ž	123	325.498,15	5.532	6.703.323,05	4	7.392,43	5.659	7.036.213,63
UKUPNO		1.660	18.608.020,53	28.452	87.770.368,63	55	224.865,11	30.167	106.603.254,27

Tablica 52. Pregled zahtjeva klijenata/ica koji su ostvarili potporu u 2023. godini

		Strukturne mjere		Potpora proizvodnji		Vrsta org. oblika i spol klijenta/ice		UKUPNO	
Organiz. oblik	Spol (m,ž)	Broj zahtjeva	Odobreni iznos [KM]	Broj zahtjeva	Odobreni iznos [KM]	Broj zahtjeva	Odobreni iznos [KM]	Broj zahtjeva	Odobreni iznos [KM]
Pravne osobe i obrti	m	1.276	29.305.117,29	6.805	70.036.983,82	18	392.542,16	8.099	99.734.643,27
	ž	340	7.338.121,54	1.313	11.582.958,73	10	65.729,49	1.663	18.986.809,76
PPG	m	1.532	6.891.976,35	15.121	25.259.101,91	23	34.185,89	16.676	32.185.264,15
	ž	326	1.545.763,05	5.389	8.367.869,44	4	5.953,13	5.719	9.919.585,62
UKUPNO		3.474	45.080.978,23	28.628	115.246.913,90	55	498.410,67	32.157	160.826.302,80

11 PREPORUKE

1. Potrebno je nastaviti povećanje izdvajanja proračunskih sredstava za poljoprivredu i prehrambenu industriju, ruralni razvoj i opće usluge u poljoprivredi u skladu sa Strategijom poljoprivrede i ruralnog razvoja Federacije BiH i Zakonom o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvoju („Službene novine Federacije BiH“, br. 42/10 i 99/19), kako bi obuhvatili veći dio mjera iz Dodatka II navedenog zakona i strategije, da bi Bosna i Hercegovina u određenoj mjeri zadržala korak sa neposrednim okruženjem, a pogotovo sa zemljama EU i ostalim razvijenim zemljama.
2. Zadužuju se županijska ministarstva nadležna za poslove poljoprivrede da u skladu sa Zakonom o novčanim potporama osiguraju dosljednu primjenu odredbe o kreiranju mjera novčanih potpora kojima se onemogućava podržavanje istih mjera novčane potpore, osim do minimalne poticane količine navedene u Dodatku II Zakona o novčanim potporama.
3. U okviru propisanih nadležnosti, ubrzati donošenje zakonskih i podzakonskih propisa, te izmjena i dopuna postojeće zakonske regulative iz oblasti poljoprivrede, što bi doprinijelo bržoj realizaciji poljoprivredne politike i stvaranju povoljnijeg ambijenta za razvoj poljoprivredne proizvodnje u Federaciji BiH.
4. U cilju podizanja konkurentnosti poljoprivredno-prehrambenog sektora u Federaciji BiH potrebno je da Vlada Federacije BiH osigura jednostavniji pristup kreditima za poljoprivrednike i poduzetnike poljoprivredno-prehrambenog sektora, a posebno za kredite kod Razvojne banke Federacije BiH.
5. U skladu sa Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i u skladu sa visinom odobrenih sredstava u Proračunu Federacije BiH omogućiti popunu svih sistematiziranih radnih mjesta u Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i/ili omogućiti internim premještanjem u okviru organa državne službe veću i punu kadrovsku popunjenost radi potpunog i blagovremenog izvršavanja tekućih zadataka ministarstva i ispunjavanja obveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP-a), te drugih redovitih obveza Ministarstva (izrada propisa, obrada zahtjeva novčanih potpora, jačanje kontrole novčanih potpora na terenu, uspostava uzgojno selekcijskog rada u stočarstvu, bolje informatičko uvezivanje i praćenje poslova iz nadležnosti Ministarstva i sl.).

6. Nastaviti sa aktivnostima i mjerama koje se odnose na korištenje poljoprivrednog zemljišta u skladu sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu („Službene novine Federacije BiH“ broj: 52/2009), a koji se tiče prometa, korištenja, raspolaganja i zaštite državnog poljoprivrednog zemljišta kao jednog od najvećih prirodnih bogatstava i dobra od općeg interesa za Federaciju BiH, a posebno sa mjerama koje se odnose na stavljanje u funkciju neiskorištenog poljoprivrednog zemljišta.

Sarajevo, svibanj 2024. godine

ГОДИШЊИ ИЗВЈЕШТАЈ О СТАЊУ ПОЉОПРИВРЕДЕ У ФЕДЕРАЦИЈИ БИХ ЗА 2023. ГОДИНУ

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ -

Сарајево, мај 2024. године

САДРЖАЈ

1	УВОД.....	8
2	УНУТРАШЊА ОРГАНИЗАЦИЈА ФЕДЕРАЛНОГ МИНИСТАРСТВА ПОЉОПРИВРЕДЕ, ВОДОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА	10
3	СЕКТОРСКА АНАЛИЗА - ПОЉОПРИВРЕДА	11
3.1	Стратешки циљеви и приоритети.....	11
3.2	Програм рада Министарства	11
3.3	Законска регулатива из области пољопривреде у Федерацији БиХ.....	12
3.4	Усвојени законски и подзаконски акти у Федерацији БиХ у 2023. години	12
3.5	Регистри који се воде у министарству из области пољопривреде и прехранбене индустрије	13
3.6	Преглед стања у биљној производњи за 2023. годину	14
3.6.1	Меркантилна производња	14
3.6.1.1	Засијана оранична површина	14
3.6.1.2	Остварена производња и приноси усјева	16
3.6.1.3	Производња љековитог и ароматичног биља	22
3.6.1.4	Воћарска и виноградарска производња	22
3.6.1.5	Производња јагодичастог и бобичастог воћа	24
3.6.1.6	Виноградарство	26
3.6.1.7	Преглед стања у производњи јужног воћа и маслина	27
3.6.2	Сјеменска производња у Федерацији БиХ	27
3.6.3	Мјере земљишне политике	29
3.6.3.1	Кориштење, уређење и располагање пољопривредним земљиштем	30
3.7	Преглед стања у анималној производњи у 2023. години	33
3.7.1	Говедарство.....	34
3.7.2	Овчарство	39
3.7.3	Козарство.....	40
3.7.4	Свињогојство	42
3.7.5	Пчеларство	43
3.7.6	Перадарство	46
3.7.7	Аквакултура.....	49
4	АНАЛИЗА СТАЊА У ПРЕХРАМБЕНОЈ ИНДУСТРИЈИ	51
4.1	Производња и капацитети	51
4.2	Покривеност увоза извозом	53
4.3	Кретање цијена појединих прехранбених производа	54
4.4	Запосленост и незапосленост.....	55
4.5	Плаће	56

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

5	МЈЕРЕ НОВЧАНИХ ПОДРШКИ ПО МОДЕЛУ ПОТИЦАЈА ПРОИЗВОДЊИ	56
5.1	Новчане подршке у биљној производњи	57
5.1.1	Ефекти новчаних подршки у биљној производњи	62
5.2	Новчане подршке у анималној производњи	68
5.2.1	Ефекти новчаних подршки у анималној производњи	73
6	РУРАЛНИ РАЗВОЈ	82
6.1	Мјере за повећање конкурентности	82
6.1.1	Подршка инвестицијама у сектору пољопривреде и прехранбене индустрије преко Федералног министарства	82
6.2	МЈЕРЕ ЗА ЗАШТИТУ РУРАЛНОГ ОКОЛИША	83
6.2.1	Подршка сертификацији органске производње	83
7	ОСТАЛЕ ВРСТЕ НОВЧАНИХ ПОДРШКИ	89
8	ПРЕГЛЕД УКУПНО ОДОБРЕНИХ НОВЧАНИХ ПОДРШКИ	92
9	КОНТРОЛЕ НОВЧАНИХ ПОДРШКИ У 2023. ГОДИНИ	94
10	РЕГИСТАР ПОЉОПРИВРЕДНИХ ГАЗДИНАСТАВА И РЕГИСТАР КЛИЈЕНАТА	94
11	ПРЕПОРУКЕ	97

ПОПИС ТАБЕЛА

- Табела 1. Преглед укупних засијаних ораничних површина у Федерацији БиХ, ха¹⁵
- Табела 2. Преглед пожњевених површина, остварене производње и просјечних приноса у 2022. и 2023. години у ФБиХ¹⁸
- Табела 3. Преглед остварених приноса код усјева индустријског биља у ФБиХ у 2022. и 2023. години²¹
- Табела 4. Преглед површина засијаних љековитим и ароматичним биљем у Федерацији БиХ,ха²²
- Табела 5 Преглед производње воћа у 2022. и 2023. години²³
- Табела 6. Преглед површина јагодичастог и бобичастог воћа у 2022. и 2023. години.²⁴
- Табела 7. Преглед производње грожђа у 2022. и 2023. години²⁶
- Табела 8. Преглед производње јужног воћа и маслина у 2022. и 2023. години²⁷
- Табела 9. Преглед производње сјемена, садног материјала пољопривредног биља и пресадница поврћа у периоду 2022. и 2023. година²⁸
- Табела 10. Преглед трајне промјене намјене пољопривредног земљишта по кантонима у 2022. и 2023. години³⁰
- Табела 11. Преглед пројеката уређења и заштите пољопривредног земљишта по кантонима у 2022. и 2023. години³¹
- Табела 12. Преглед пољопривредног земљишта дато у закуп и концесију по кантонима у 2022. и 2023. години³²
- Табела 13. Бројно стање говеда 2022.- 2023. година³⁴
- Табела 14. Бројно стање говеда (по категоријама) по кантонима у 2022. години³⁵
- Табела 15. Бројно стање говеда (по категоријама) по кантонима у 2023. години³⁵
- Табела 16. Бројно стање говеда по кантонима у Федерацији БиХ 2022.-2023.³⁶
- Табела 17. Број музних грла и производња млијека по кантонима у Ф БиХ 2022.- 2023. година³⁷
- Табела 18. Број оваца у Федерацији БиХ по кантонима (2022.-2023. година)³⁹
- Табела 19. Бројно стање коза у 2022.- 2023. година⁴⁰
- Табела 20. Бројно стање коза у Федерацији БиХ по кантонима 2022.-2023. година⁴¹
- Табела 21. Бројно стање свиња 2022.- 2023. година⁴²
- Табела 22. Бројно стање товљеника (товних свиња) по кантонима у ФБиХ 2022/2023⁴³
- Табела 23. Подаци о броју пчелињих заједница и количинама произведеног меда 2022.-2023. година⁴⁴
- Табела 24. Број пчелињих заједница и производња меда по кантонима у Федерацији БиХ у 2022. – 2023. година⁴⁴
- Табела 25. Подаци у перадарској производњи у Федерацији БиХ у хиљадама, 2022.- 2023. године⁴⁶
- Табела 26. Број перади матичних јата по кантонима у 2022.- 2023. година⁴⁷
- Табела 27. Производња у аквакултури по кантонима у Федерацији БиХ у 2022. - 2023. година⁴⁹
- Табела 28. Индекси производње прехранбених производа, пића и духанских производа.⁵¹
- Табела 29. Производња прехранбених производа, пића и цигарета у 2023. години⁵¹
- Табела 30. Производња, капацитети и њихова искориштеност за поједине гране прехранбене и духанске индустрије у 2023 години⁵²
- Табела 31. Производња, извоз, увоз и покривеност увоза извозом појединих прехранбених производа у Федерацији БиХ у 2023. години⁵³
- Табела 32. Укупан извоз и извоз пољопривредно-прехранбених производа⁵⁴
- Табела 33. Укупан увоз и увоз пољопривредно-прехранбених производа⁵⁴
- Табела 34. Индекс цијена прехранбених и духанских производа⁵⁴

Табела 35. Стопе промјене цијена појединих прехранбених производа (јануар 2023./јануар 2024. године)⁵⁵

Табела 36. Просјечан број запослених у 2023. години, I и XII мјесецу 2023. и I мјесецу 2024. године⁵⁵

Табела 37. Висина просјечних плаћа⁵⁶

Табела 38. Одобрени потицаји биљној производњи у 2023. години по врстама потицаја⁵⁷

Табела 39. Преглед потицаја за биљну производњу по кантонима у Федерацији БиХ⁵⁹

Табела 40. Индикатори праћења ефеката потицаја у биљној производњи 2023/2022 години⁶³

Табела 41. Одобрени потицаји у анималној производњи у 2023. години по мјерама⁶⁸

Табела 42. Преглед потицаја за анималну производњу по кантонима у Федерацији БиХ за 2023. годину⁷⁰

Табела 43. Индикатори ефеката потицаја у анималној производњи за 2022/2023 годину⁷⁴

Табела 44. Преглед потицаја по Моделу руралног развоја у 2023. години⁸³

Табела 45. Преглед потицаја по Моделу руралног развоја по мјерама и по кантонима у Федерацији БиХ у 2023. години⁸⁶

Табела 46. Преглед потицаја по Моделу осталих врста подршке у Федерацији БиХ у 2023. години⁸⁹

Табела 47. Преглед потицаја по Моделу осталих врста подршке по кантонима ФБиХ у 2023. години⁹⁰

Табела 48. Структура одобрених новчаних подршки у 2023.г.⁹²

Табела 49. Расподјела одобрених новчаних подршки у 2023. г. по кантонима – збирно⁹³

Табела 50. Преглед уписаних клијената у РПГ и РК по кантонима у 2023. години⁹⁴

Табела 51. Преглед захтјева клијената/ица који су остварили потицај у 2022. години⁹⁶

Табела 52. Преглед захтјева клијената/ица који су остварили потицај у 2023. години⁹⁶

ПОПИС ГРАФИКОНА

- Графикон 1. Укупне засијане ораничне површине у јесењој и прољетној сјетви (ха)¹⁵
- Графикон 2. Преглед укупних засијаних површина по културама у ФБиХ (ха)¹⁶
- Графикон 3. Укупна пожњевена површина жита у ФБиХ¹⁷
- Графикон 4. Укупна остварена производња жита у ФБиХ¹⁷
- Графикон 5. Просјечни приноси остварени код житарица у ФБиХ¹⁸
- Графикон 6. Пожњевена површина повртних култура у ФБиХ¹⁹
- Графикон 7. Укупна производња повртних култура у ФБиХ¹⁹
- Графикон 8. Просјечни приноси, остварени код повртних култура у ФБиХ¹⁹
- Графикон 9. Пожњевена површина крмног биља у ФБиХ²⁰
- Графикон 10. Производња крмног биља у ФБиХ²⁰
- Графикон 11. Просјечни приноси остварени код крмних култура у ФБиХ²⁰
- Графикон 12. Соја-укупна производња²¹
- Графикон 13. Духан-укупна производња²¹
- Графикон 14. Засијана површина љековитим и ароматичним биљем у ФБиХ, ха²²
- Графикон 15. Број стабала воћних врста способних за род у 2022. и 2023. години, ФБиХ²³
- Графикон 16. Остварена производња воћа у ФБиХ у 2022. и 2023. години тона²³
- Графикон 17. Принос воћа у 2022. и 2023. год, кг/стабло²⁴
- Графикон 18. Површине под јагодичастим и бобичастим воћем у 2022. и 2023. години (ха)²⁵
- Графикон 19. Остварена производња јагодичастог и бобичастог воћа у 2022. и 2023. години (тона)²⁵
- Графикон 20. Остварени принос воћа у 2022. и 2023. години (кг/стабло)²⁶
- Графикон 21 . Преглед производње јужног воћа и маслина у 2022. и 2023. години (тона)²⁷
- Графикон 22. Производња сјемена жита и соје у 2022. и 2023. години²⁸
- Графикон 23. Производња пресадница поврћа за извоз у 2022. и 2023. години²⁹
- Графикон 24. Пресаднице поврћа, саднице воћа и винове лозе 2022-2023. години²⁹
- Графикон 25. Бројно стање говеда по кантонима у Федерацији БиХ 2022.-2023.³⁶
- Графикон 26. Број музних грла по кантонима у Федерацији БиХ³⁸
- Графикон 27. Произведене количине млијека по кантонима у Федерацији БиХ³⁸
- Графикон 28. Бројно стање товних грла по кантонима у Федерацији БиХ³⁹
- Графикон 29. Бројно стање оваца по кантонима у Федерацији БиХ⁴⁰
- Графикон 30. Бројно стање коза по кантонима у Федерацији БиХ⁴¹
- Графикон 31. Бројно стање товљеника по кантонима у Федерацији БиХ 2022.-2023.⁴³
- Графикон 32. Број пчелињих заједница по кантонима у Федерацији БиХ⁴⁵
- Графикон 33. Произведене количине меда по кантонима у Федерацији БиХ⁴⁵
- Графикон 34. Бројно стање пиленки тешких линија по кантонима у Федерацији БиХ⁴⁸
- Графикон 35. Бројно стање пиленки лахких линија по кантонима у Федерацији БиХ⁴⁸
- Графикон 36. Бројно стање 18-седмичних пиленки по кантонима у Федерацији БиХ⁴⁸
- Графикон 37. Производња слатководне рибе по кантонима у Федерацији БиХ⁵⁰
- Графикон 38. Новчане подршке у биљној производњи у 2023. години (%)⁶⁵
- Графикон 39. Ефекти потицаја, потицане површине у производњи ратарских, повртларских и воћарских култура, духана, грожђа и маслина у 2023. години (%)⁶⁶
- Графикон 40. Ефекти потицаја у производњи ратарских, повртларских и воћарских култура, духана, грожђа и маслина 2022/2023.години (ха)⁶⁶
- Графикон 41. Ефекти потицаја у производњи сјемена пољопривредног биља у 2022/2023 године (ха)⁶⁷

- Графикон 42. Ефекти потицаја у производњи садног материјала у 2022/2023 године (ком)⁶⁷
- Графикон 43. Новчане подршке у сточарству у 2023. години (%)⁷⁶
- Графикон 44. Удио новчаних подршки по производњама у оквиру говедарске производње у 2023. години (%)⁷⁶
- Графикон 45. Ефекти потицаја у говедарској производњи у 2022/2023 (грла)⁷⁷
- Графикон 46. Ефекти потицаја у производњи крављег млијека у 2022/2023 (литара)⁷⁸
- Графикон 47. Удио новчаних подршки по производњама у оквиру овчарске и козарске производње у 2023. години (%)⁷⁸
- Графикон 48. Ефекти потицаја у узгоју оваца и коза за 2022/2023 (грла)⁷⁹
- Графикон 49. Ефекти потицаја у производњи овчијег и козијег млијека у 2022/2023 (литара)⁷⁹
- Графикон 50. Ефекти потицаја у свињогојској производњи у 2022/2023 (грла)⁸⁰
- Графикон 51. Ефекти потицаја у пчеларству у 2022/2023 (кошнице пчела)⁸⁰
- Графикон 52. Ефекти потицаја у перадарству у 2022/2023 (кљун)⁸¹
- Графикон 53. Ефекти потицаја у рибарству у 2022/2023 (кг)⁸¹
- Графикон 54. Ефекти потицаја у узгоју изворних заштићених пасмина 2022/2023 (грла)⁸²
- Графикон 55. Укупан износ новчане подршке по Моделу руралног развоја, разврстано по мјерама и кантонима у 2023. г. (КМ)⁸⁴
- Графикон 56. Расподјела одобрених новчаних подршки за рурални развој по кантонима у 2023.г⁸⁸
- Графикон 57. Расподјела одобрених осталих новчаних подршки по кантонима ФБиХ у 2023. години⁹¹
- Графикон 58. Преглед структуре одобрених новчаних подршки у 2023. г.⁹²
- Графикон 59. Расподјела укупних новчаних подршки по кантонима у 2023. години⁹³
- Графикон 60. Преглед уписаних клијената у РПГ и РК по кантонима у 2022.-2023. години⁹⁵

1 УВОД

У складу са чланом 52. Закона о пољопривреди ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 88/07, 04/10, 27/12, 7/13 и 82/21) прописано је да Годишњи извјештај о стању пољопривреде у претходној календарској години (Зелени извјештај) у сарадњи са кантоналним министарствима надлежним за послове пољопривреде израђује Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства (у даљем тексту: Министарство) и доставља га Влади Федерације Босне и Херцеговине на утврђивање, а Влада Федерације га доставља на прихватање Парламенту Федерације БиХ.

Зелени извјештај између осталог има за циљ презентовати достигнућа у сектору, као такав садржи оцјену стања и привредног положаја пољопривреде, те приједлог и начин провођења мјера пољопривредне политике у наредном периоду. Пољопривреда и прехранбена индустрија Федерације БиХ су веома важне са становишта друштвено-економског развоја наше земље, а тај значај се огледа у обезбјеђењу довољних количина хране за прехрану становништва, као и велики економски значај у стварању бруто домаћег производа. Додатно, његова економска одрживост, способност за раст, омогућава извозне претпоставке у времену кризе и одређен економски раст, што чини пољопривредни сектор основним "стабилизатором" друштва и економије Федерације БиХ. Поред тога, у условима у којима живимо, пољопривредна производња нуди реалне претпоставке за запошљавање становништва, и задржавање младе популације становништва у руралним подручјима.

Предуслови за развој пољопривредне производње у Федерацији Босне и Херцеговине, који се огледају у повољним агроклиматским условима, квалитетном пољопривредном земљишту, великом броју најразличитијих пољопривредних култура, традиционалним пољопривредним производима, квалитетом пољопривредних производа који су достигли врхунски ниво, великом броју аутохтоних и изворних производа, знању и труду пољопривредних произвођача, нису искориштени у потпуности, што представља додатну обавезу у наредном периоду да се ови услови максимално искористе.

Босна и Херцеговина као потписница Споразума о стабилизацији и придруживању обавезна је да се постепено усклађује са Заједничком пољопривредном политиком ЕУ. Министарство треба убрзати трансформацију досадашње пољопривредне политике из једног модела (потцаја производњи) у мјере које се огледају у три ступа, а које садрже мјере тржишно-цјеновне политике, односно мјере директних плаћања (I ступ), структурне мјере и мјере политике руралног развоја (II ступ) и мјере везане за опће услуге у пољопривреди (III ступ), тиме и Федерација БиХ као дио Босне и Херцеговине, што је дефинисано у Стратегији пољопривреде и руралног развоја Федерације Босне и Херцеговине за период 2021.- 2027. године. Наиме, у складу са Законом о развојном планирању и управљању развојем у Федерацији Босне и Херцеговине, а након што је усвојена Стратегија развоја Федерације Босне и Херцеговине, Федерално

министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства је у 2023. години израдило и у парламентарну процедуру упутило Стратегију пољопривреде и руралног развоја Федерације Босне и Херцеговине 2021-2027. година, те на тај начин створило претпоставке да након њеног усвајања примјенимо у највећој мјери одредбе из Заједничке пољопривредне политике ЕУ.

Приликом реализације наведених средстава, наставило се са доградњом и кориштењем Апликације за обраду захтјева код реализације новчаних подршки у пољопривреди, чиме је додатно унапређен поступак аплицирања и обраде захтјева, како за пољопривреднике (клијенте), тако и за службенике опћина, надлежних кантоналних министарстава као и Министарства. Значи, у циљу транспарентније расподеле одобрених средстава, контроле њиховог утрошка, као и препоруке Ревизије из претходног периода, уведена је Апликација за обраду новчаних подршки у пољопривреди. Апликација је директно увезана са Регистром пољопривредних газдинстава и Регистром клијената, те је на тај начин у Федерални платни систем увела системска рјешења, већу ефикасност, ефективност и економичност, као и већу транспарентност у обради захтјева и исплате новчаних подршки. Овај систем, такођер, омогућава израду различитих анализа, извјештаја као и мониторинг реализације прописаних мјера.

Средства одобрена за подстицај пољопривреди у 2023. години у износу од 166.500.000,00 КМ су утрошена у проценту од 99,53% или 165.715.062,28 КМ. Од тог износа је реализовано 25.032.121,86 КМ по Моделу потицаја производњи за биљну производњу, 90.143.976,66 КМ, анималну производњу, 44.109.470,15 КМ. по Моделу руралног развоја, 5.930.411,02 КМ, по Моделу осталих врста подршки и 499.082,59 КМ за судске пресуде, жалбене поступке, вансудске нагодбе и нереализоване захтјеве.

2 УНУТРАШЊА ОРГАНИЗАЦИЈА ФЕДЕРАЛНОГ МИНИСТАРСТВА ПОЉОПРИВРЕДЕ, ВОДОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА

Послови из дјелокруга Министарства врше се у оквиру сљедећих 14 организационих јединица:

- 01- Кабинет министра;
- 02- Секретар Министарства;
- 03- Сектор за пољопривреду и прехранбену индустрију;
- 04- Сектор за рурални развој и пољопривредне савјетодавне службе;
- 05- Сектор за пољопривредна плаћања;
- 06- Сектор за ветеринарство;
- 07- Сектор за воде;
- 08- Сектор за шумарство и ловство;
- 09- Служба за управљање пројектима;
- 10- Сектор за финансије и рачуноводство;
- 11- Сектор за правне, кадровске и опће послове;
- 12- Служба за информационо – комуникацијске технологије;
- 13- Јединица за интерну ревизију;
- 14- Федерална управа за шумарство (ФУШ).

У Министарству је систематизовано 145 радних мјеста, а попуњено 96. За извршење послова и задатака из надлежности пољопривреде и прехранбене индустрије, руралног развоја и плаћања је систематизовано 49, а запослено 34 службеника. У Сектору за пољопривреду и прехранбену индустрију је систематизовано 22, а запослено 17 државних службеника, у Сектору за рурални развој и пољопривредне савјетодавне службе систематизовано је 10 радних мјеста, а попуњено 5, док је у Сектору за пољопривредна плаћања систематизовано 17 радних мјеста од тога попуњено 12 радних мјеста.

У земљама окружења, пољопривреди као важној грани привреде, дат је далеко већи значај него у Босни и Херцеговини, а самим тим и у Федерацији БиХ, што се огледа између осталог и бројем упослених службеника у овом сектору. Из наведеног се може закључити да се због недовољних административних капацитета у Федерацији БиХ доводи у питање провођење програмских активности Министарства као и даље испуњавање обавеза из ССП-а које су у њеној надлежности.

3 СЕКТОРСКА АНАЛИЗА - ПОЉОПРИВРЕДА

3.1 Стратешки циљеви и приоритети

Стратешки циљеви и приоритети Министарства у складу са Средњорочном стратегијом развоја пољопривредног сектора у периоду 2015. – 2019. години (продужена до краја 2023. године) су:

1. Развој пољопривреде и припадајућих сектора уз подизање техничко-технолошког нивоа, ефикасније кориштење расположивих ресурса, те уважавање захтјева модерних тржишта.
2. Осигурање услова за снажније генерирање стабилнијег дохотка у оквиру пољопривредног сектора и унапрјеђење квалитете живота у руралним срединама.
3. Одрживо управљање природним ресурсима и прилагођавање пољопривреде климатским промјенама.
4. Прилагођавање институционално-законодавног оквира и пољопривредне политике са Заједничком пољопривредном политиком Европске уније (ЦАП ЕУ) уз уважавање степена развијености пољопривредног сектора Федерације БиХ.

3.2 Програм рада Министарства

Тежиште годишњих програмских активности у 2023. години било је усмјерено на реализацију стратешких и оперативних циљева који су дефинисани у Средњорочној стратегији развоја пољопривредног сектора 2015. - 2019. години, јер се већина циљева није реализовала, због чега је Закључком Влада Федерације БиХ V. број: 161/2023 од 09.02.2023. године продужена примјена важења постојеће Средњорочне стратегије у 2023. години до усвајања нове Стратегије пољопривреде и руралног развоја 2021 – 2027. година. У вези с тим, прихваћена је и Информација о продужењу примјене важеће Стратегије од стране Представничког дома Парламента Федерације БиХ број: 01-02-2013/22 од 17.03. 2023. године и Дома народа Парламента Федерације БиХ од 30.03.2023. године. Стратегијом су дефинисана четири стратешка циља и 36 оперативних циљева. Реализација ових циљева је настављена током 2023. године, а првенствено обухваћа провођење активности на реализацији сљедећих оперативних циљева:

- Убрзавање преузимања ЕУ законодавства - правни оквир у области пољопривреде ускладити са ЕУ стандардима (израда закона);
- Смањивање разлика у условима пословања у односу на земље региона, (Потицати конкурентност пољопривредне производње и прераде те руралног развоја кроз новчане подршке);
- Техничко-технолошко унапређење објеката, механизације и опреме;
- Повећање бројности и квалитета сточног фонда;
- Техничко-технолошко унапређење објеката, механизације и опреме у прехранбеној индустрији;
- Праћење реализације Стратегије и израда годишњег оперативног програма имплементације пољопривредне стратегије те припремне радње за доношење нове Стратегије;

- Регулаторно-организационо, материјално-финансијско, персонално и стручно јачање пољопривредног савјетодавства (Успостава и развој пољопривредних савјетодавних служби и израда прописа у овој области);
- Унаприједити учинковитост биљне производње (господарење и уређење пољопривредног земљишта, биљна производња, сјеме и садни материјал, заштита здравља биља, фитофармацеутска средства и минерална ђубрива, реализација акционих планова, израда извјештаја и информација).

3.3 Законска регулатива из области пољопривреде у Федерацији БиХ

- Закон о пољопривреди („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 88/07, 4/10, 27/12, 7/13 и 82/21),
- Закон о новчаним подршкама у пољопривреди и руралном развоју („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 42/10 и 99/19),
- Закон о сточарству („Службене новине Федерације БиХ“, број 66/13),
- Закон о слатководном рибарству („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 64/04 и 27/10),
- Закон о пољопривредном земљишту („Службене новине Федерације БиХ“, број 52/09),
- Закон о заштити биља од болести и штеточина које угрожавају цијелу земљу („Службени лист Р БиХ“, бр. 2/92 и 13/94),
- Закон о сјемени и садном материјалу („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 55/01 и 31/14),
- Закон о пољопривредним савјетодавним службама („Службене новине Федерације БиХ“, број 66/13),
- Закон о вину („Службене новине Федерације БиХ“, број 55/12).
- Закон о пољопривредној органској производњи („Службене новине Федерације БиХ“, број 72/16).

Наведене законе прате подзаконски акти који су донесени на основу истих.

3.4 Усвојени законски и подзаконски акти у Федерацији БиХ у 2023. години

- Одлука о усвајању Програма утрошка средстава са критеријима расподеле средстава "Субвенција приватним предузећима и предузетницима - Поттицај за пољопривреду" утврђених Буџетом Федерације Босне и Херцеговине за 2023. годину Федералном министарству пољопривреде, водопривреде и шумарства („Службене новине Федерације БиХ“ број: 30/23, 35/23, 87/23 и 100/23),
- Правилник о начину и условима остваривања новчане подршке по моделу поттицаја производњи број:54/21 –Пречишћени текст, 46/22, 54/23, 74/23 и 99/23,
- Правилник о условима и начину остварења новчаних подршки по моделу осталих врста новчаних подршки у пољопривреди („Службене новине Федерације БиХ“ број:74/23),
- Правилник о условима и начину остварења новчаних подршки по моделу руралног развоја („Службене новине Федерације БиХ“ бр.52/23, 57/23, 74/23),

- Програм обавезне годишње обуке сертификованих савјетодаваца за 2023. годину („Службене новине Федерације БиХ“ број: 25/23),
- Програм теоретске и практичне обуке за сертификавање пољопривредних савјетодаваца у 2023. години („Службене новине Федерације БиХ“ бр. 25/23).

3.5 Регистри који се воде у министарству из области пољопривреде и прехранбене индустрије

- Регистар пољопривредних газдинстава и Регистар клијената (РПГ И РК),
- Регистар лабораторија за контролу квалитета пољопривредног сјемена,
- Регистар произвођача пољопривредног сјемена, пресадница и мицелија јестивих и љековитих гљива,
- Регистар произвођача пољопривредног садног материјала,
- Регистар дорађивача пољопривредног сјемена,
- Регистар увозника пољопривредног сјемена, садног материјала, пресадница и мицелија јестивих и љековитих гљива,
- Регистар правних и физичких лица за промет фитофармацеутским средствима,
- Регистар дистрибутера и увозника минералних ђубрива,
- Регистар минералних ђубрива,
- Регистар произвођача, прерађивача, увозника и дистрибутера биљки, биљних производа и регулираних објеката (ФИТОРЕГИСТАР),
- Регистар узгајивача узгојно вриједних животиња,
- Регистар пчелара и пчелињака,
- Регистар ергела,
- Регистар субјеката из области прехранбене и духанске индустрије,
- Регистар пољопривредних савјетодаваца,
- Регистар пољопривредних савјетодавних служби.

3.6 Преглед стања у биљној производњи за 2023. годину

Пољопривредна производња је врло значајна привредна дјелатност у Федерацији БиХ и може представљати основ развоја привреде.

Прегледом стања у биљној производњи за 2023. годину на подручју Федерације БиХ, можемо констатовати да је за ратарску, воћарску и виноградарску производњу, узгој индустријског и љековитог и ароматичног биља, донекле и повртларску производњу, као производње које се одвијају у потпуности на отвореном, најзначајнији фактор успјешности су климатски услови који владају током вегетације, а и током стадија мировања тако да се сматрају одлучујућим фактором за остваривањем високих и стабилних приноса, односно цјелокупне биљне производње. Поред температуре, која у нашим климатским условима може бити екстремна (висока или ниска) и на тај начин негативно утицати на приносе, количина падавина и њихов распоред током вегетацијског периода, је најважнији фактор који утиче на висину приноса. Поменути услови у односу на претходну годину били су изразито неповољни. На климу није могуће директно утицати, те је она ограничавајући фактор у производњи и постизању високих и стабилних приноса. Примјеном одговарајуће агротехнике могуће је до одређене границе ублажити поједине климатске елементе, на чему треба радити у наредном периоду.

Биљна производња обухвата гајење свих важних ратарских, повртних, воћарских и виноградарских култура.

Прегледом стања у овој производњи у 2023. години у односу на претходну годину, обухваћене су засијане и пожњевене површине, број родних стабала воћа и трсова винове лозе, те остварени укупни и просјечни приноси. Наглашавамо да су у 2023. години у односу на претходну годину, иако је смањена засијана повушина, остварен већи приноси кукуруза у зрну, кукуруза за крму и соје.

Годишњи извјештај о стању биљне производње у претходној години ради се на основу сарадње са кантоналним министарствима надлежним за послове пољопривреде, Федералним заводом за статистику и осталим доступним службеним подацима достављеним из службених извора података за ову производњу.

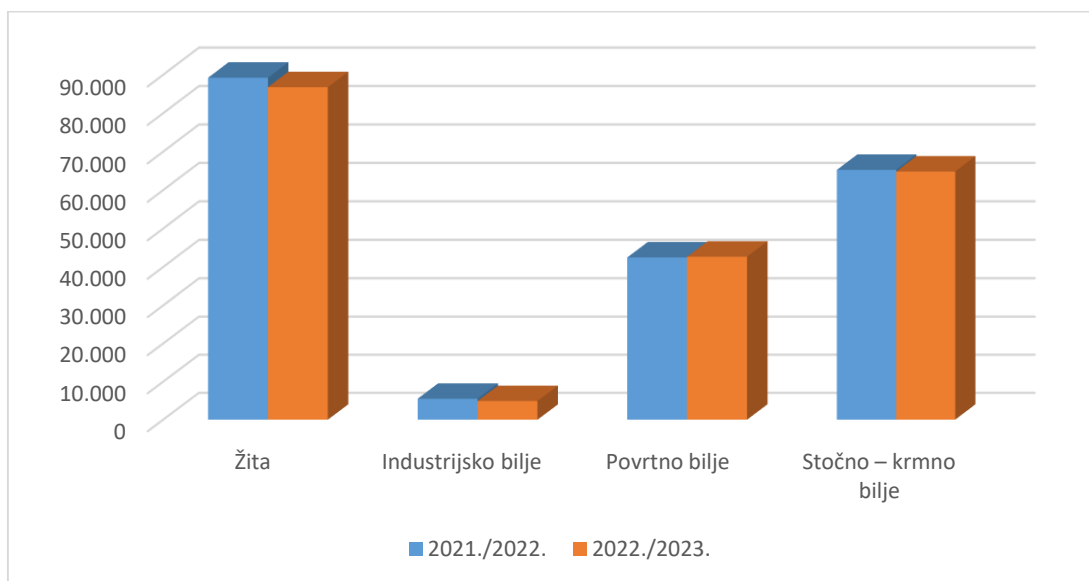
3.6.1 Меркантилна производња

3.6.1.1 Засијана оранична површина

У Федерацији Босне и Херцеговине у периоду 2022/2023 године дошло је до смањења укупне засијане ораничне површине у јесењој и прољетној сјетви у односу на претходни временски период (2021/2022) за 5,4%, што се може видјети из датог упоредног приказа засијаних површина у јесењој и прољетној сјетви у 2021/2022 и 2022/2023 и као и на Графикону 1.

Проматрано по групама усјева у прољетној и јесењој сјетви, биљежи се пад засијаних површина код жита и повртног биља, а повећање код индустријског биља

Графикон 1. Укупне засијане ораничне површине у јесењој и прољетној сјетви (ха)

Из датог прегледа сјетвених површина по културама, те на основу података садржаних у Табели 1. и представљеним у Графикону 2. закључује се да је у периоду 2021/2022 дошло до смањења већине засијаних површина у односу на 2022/2023 годину код свих култура, уз повећање соје за 9,7% и ражи за 5,9%.

Табела 1. Преглед укупних засијаних ораничних површина у Федерацији БиХ, ха

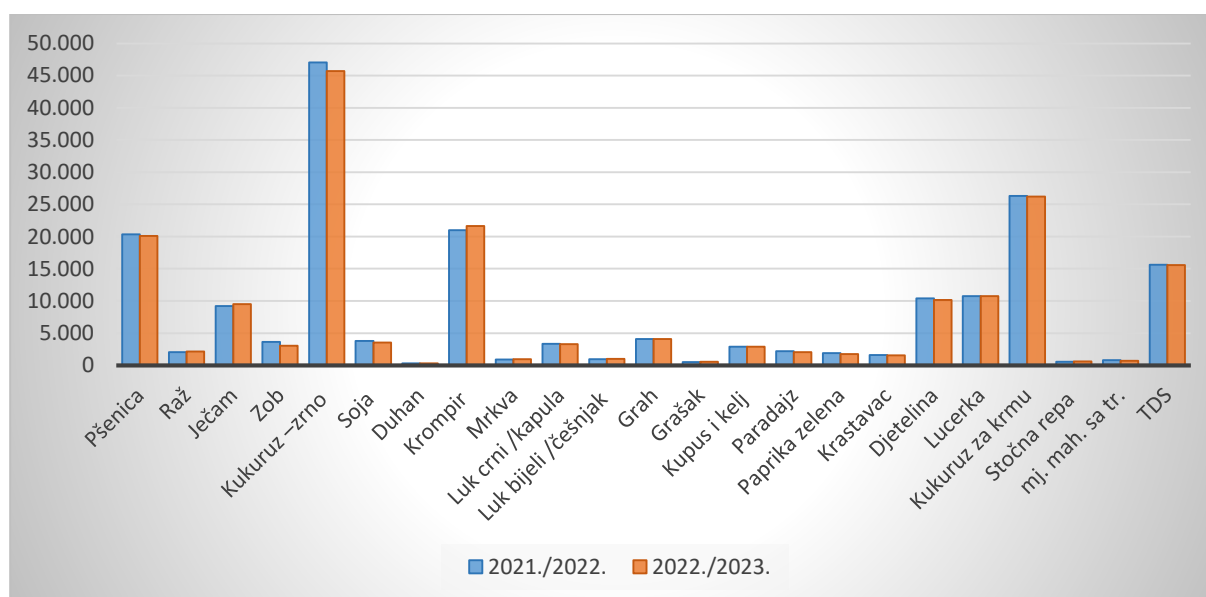
Пољопривредна култура	2021/2022	2022/2023	Индекс
Жита	86.753	81.470	93,9
Индустријско биље	4.904	4.727	96,4
Повртно биље	42.664	40.598	95,2
Сточно – крмно биље	64.813	61.502	94,9
Засијано – укупно	199.134	188.296	94,6
Пшеница	20.082	19.529	97,2
Раж	2.142	2.056	96,0
Јечам	9.517	7.456	78,3
Зоб	3.046	2.915	95,7
Кукуруз –зрно	45.715	43.764	95,7
Соја	3.516	3.857	109,7
Духан	284	249	87,7
Кромпир	21.633	20.634	95,4

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

Мрква	926	849	91,7
Лук црни /капула	3.290	3.179	96,6
Лук бијели /чешњак	977	901	92,3
Граx	4.075	3.653	89,6
Грaшaк	536	567	105,9
Купус и келј	2.872	2.767	96,3
Парадајз	2.044	1.963	96,0
Паприка зелена	1.741	1.638	94,1
Краставац	1.569	1.365	87,0
Дјетелина	10.144	9.641	95,0
Луцерка	10.747	9.984	92,9
Кукуруз за крму	26.205	25.729	98,2
Сточна репа	619	618	99,8
Мјешавина махунарки са травама	719	565	78,5
ТДС	15.576	13.150	84,4

Извор: Федерални завод за статистику

Графикон 2. Преглед укупних засијаних површина по културама у ФБиХ (ха)

3.6.1.2 Остварена производња и приноси усјева

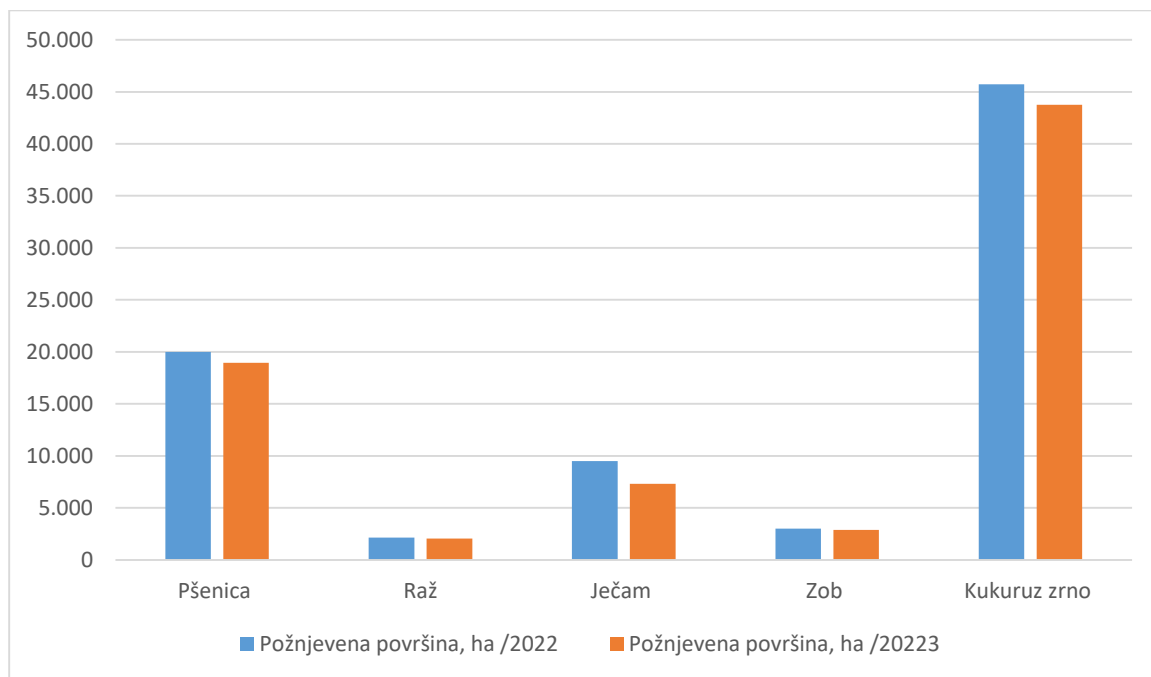
У Федерацији Босне и Херцеговине остварени укупни приноси стрних жита у 2023. години су умањени у односу на 2022. годину. Смањење укупно произведених количина стрних жита посљедица је велике количине оборина у фази оплодње као и напада болести посебно на пшеници.

Произведено је 57.583 тона пшенице, што представља смањење укупне производње за 33,3%, а остварени просјечни принос износио је 3 т/ха, што представља смањење

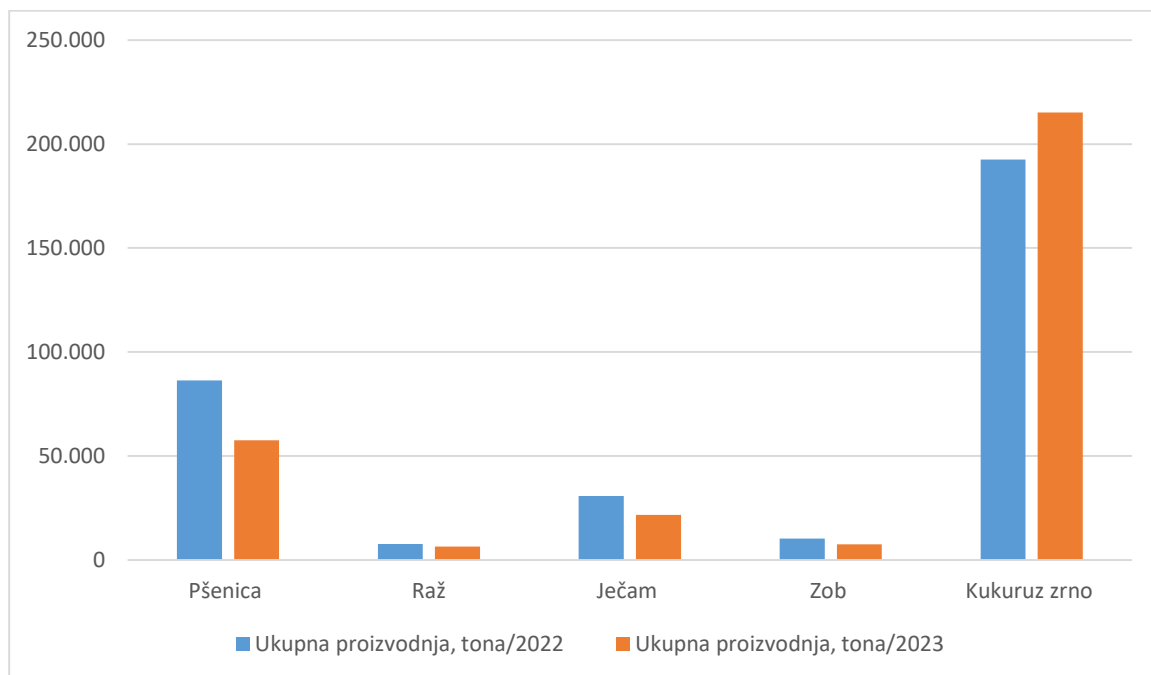
за 29,3% у односу на претходну годину. Просјечни принос у 2023. години је нижи код свих жита, осим кукуруза за зрно гдје је остварен значајно виши принос.

Преглед пожњевених површина, укупне производње и остварених просјечних приноса код житарица дат је у Графиконима 3, 4 и 5.

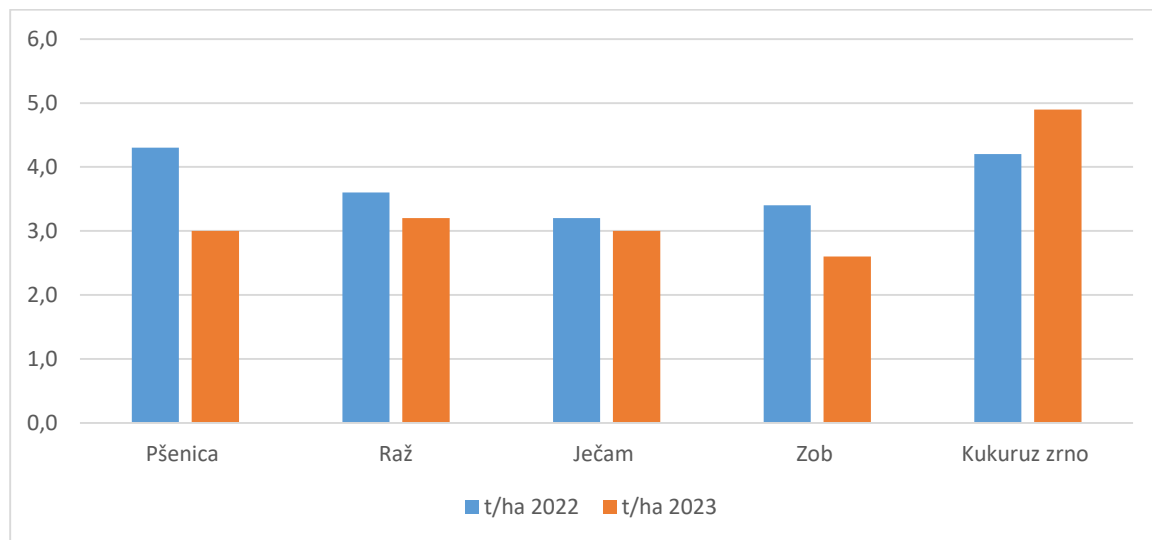
Графикон 3. Укупна пожњевена површина жита у ФБиХ

Графикон 4. Укупна остварена производња жита у ФБиХ

Графикон 5. Просјечни приноси остварени код житарица у ФБиХ

Табела 2. Преглед пожњевених површина, остварене производње и просјечних приноса у 2022. и 2023. години у ФБиХ

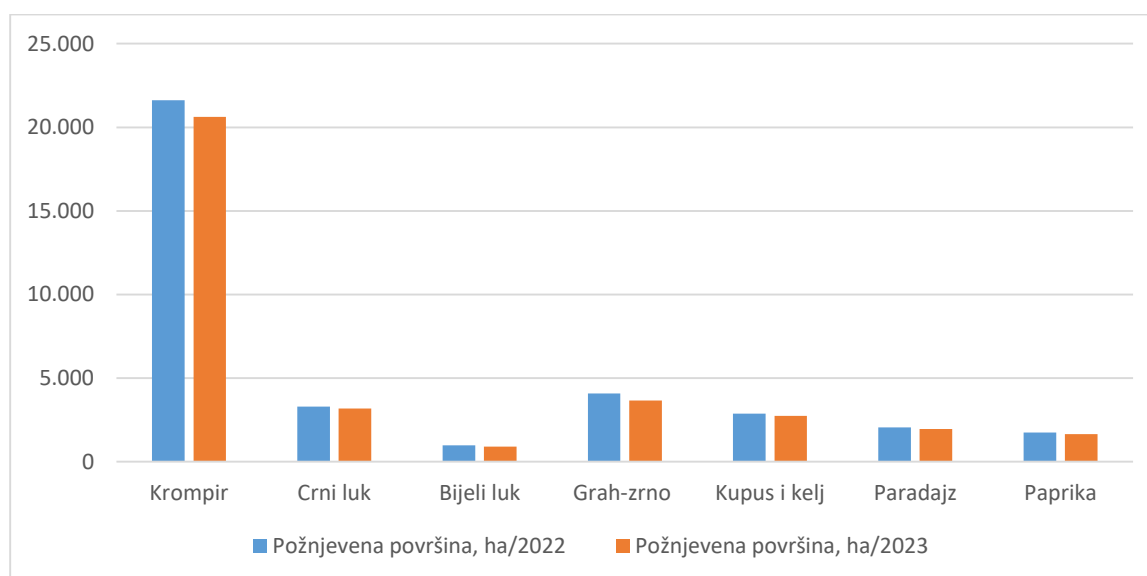
Усјев	Пожњевена површина, ха	Укупна производња, тона	т/ха	Пожњевена површина, ха	Укупна производња, тона	т/ха	Индекс-принос
Година	2022.			2023.			2023/2022
Пшеница	19.997	86.348	4,3	18.933	57.583	3,0	70,7
Раж	2.134	7.687	3,6	2.038	6.502	3,2	88,6
Јечам	9.499	30.837	3,2	7.298	21.758	3,0	93,2
Зоб	3.010	10.384	3,4	2.881	7.619	2,6	77,8
Кукуруз зрно	45.715	192.529	4,2	43.758	215.227	4,9	117,1
Кромпир	21.619	188.309	8,7	20.617	160.458	7,78	89,5
Црни лук	3.290	25.413	7,7	3.180	24.221	7,62	98,9
Бијели лук	977	3.900	4,0	901	3.453	3,83	95,8
Граh-зрно	4.073	5.059	1,2	3.654	6.464	1,77	147,4
Купус и келј	2.870	32.199	11,2	2.747	31.569	11,49	102,6
Парадајз	2.043	22.988	11,3	1.960	23.163	11,82	104,6
Паприка	1.737	14.781	8,5	1.638	13.840	8,45	99,4
Дјетелина	10.144	34.343	3,4	9.631	34.600	3,59	105,7
Луцерка	10.545	37.685	3,6	9.984	38.554	3,86	107,3
Кукуруз за крму	25.929	431.504	16,6	25.690	495.599	19,29	116,2
Сточна репа	619	6.392	10,3	608	5.820	9,57	92,9
ДТС	15.381	48.291	3,1	13.122	39.185	2,99	96,3

Извор: Федерални завод за статистику

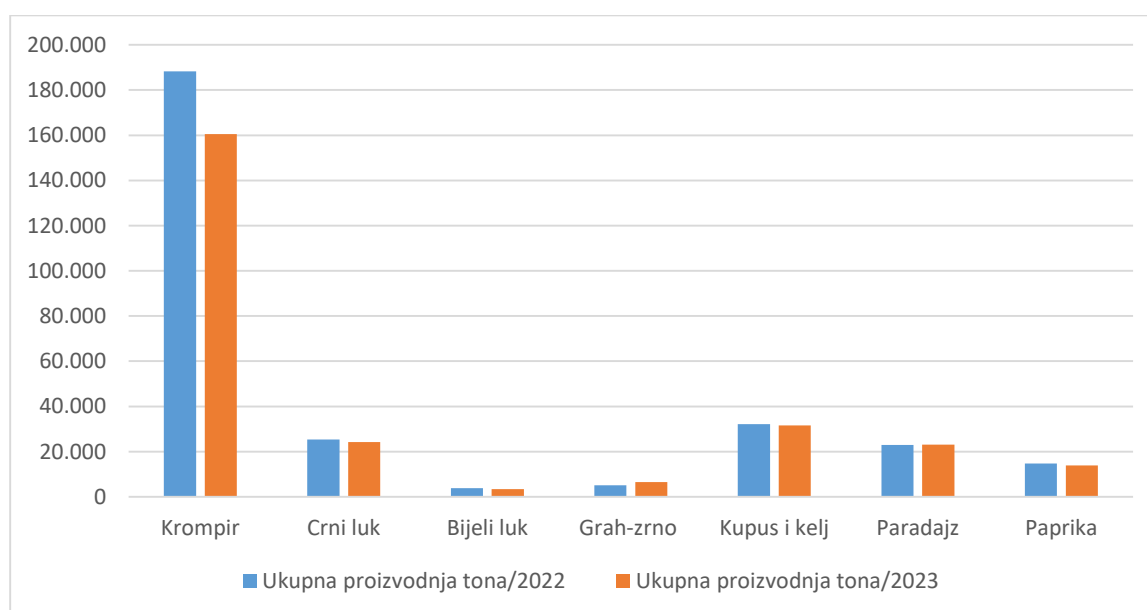
Из приказаних података може се видјети да код повртних култура просјечни приноси граха, парадајза и купуса су значајно повећани у 2023. у односу на 2022. годину.

Што се тиче крмног биља просјечни приноси су умањени код сточне репе и ДТС, док је код осталих крмних култура просјечан принос значајно повећан кукуруз за 16,2%, дјетелина за 5,7% и луцерка за 7,3%. Преглед података о пожњевеним површинама, оствареним укупним приносима и производњи по јединици мјере код поврћа, дат је у Табели 2. и Графикону 6, 7 и 8, а преглед стања код производње крмног биља дат је у Табели 2. и Графикону 9, 10 и 11.

Графикон 6. Пожњевена површина повртних култура у ФБиХ

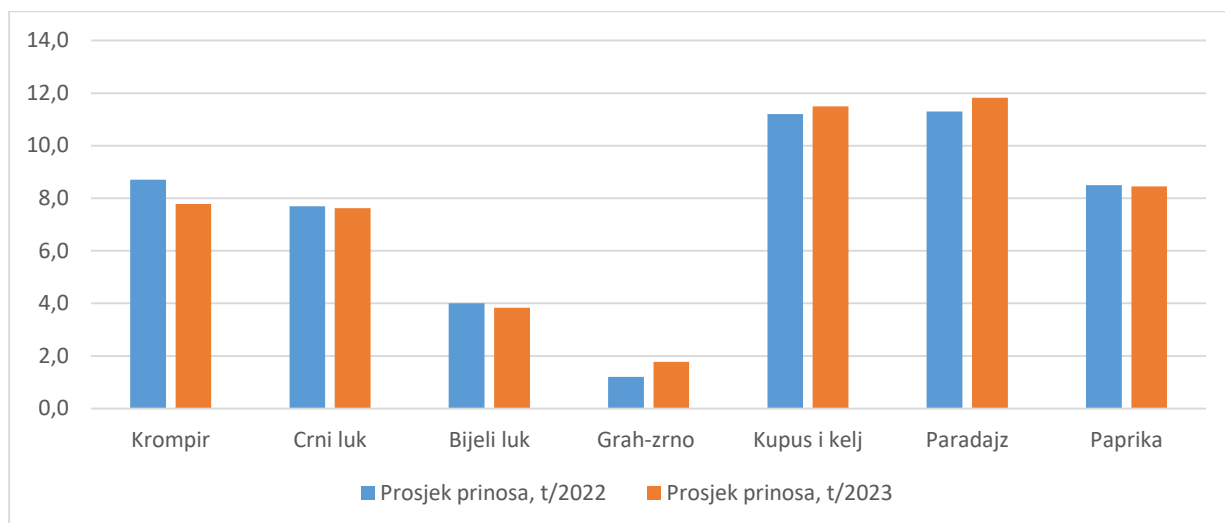

Графикон 7. Укупна производња повртних култура у ФБиХ

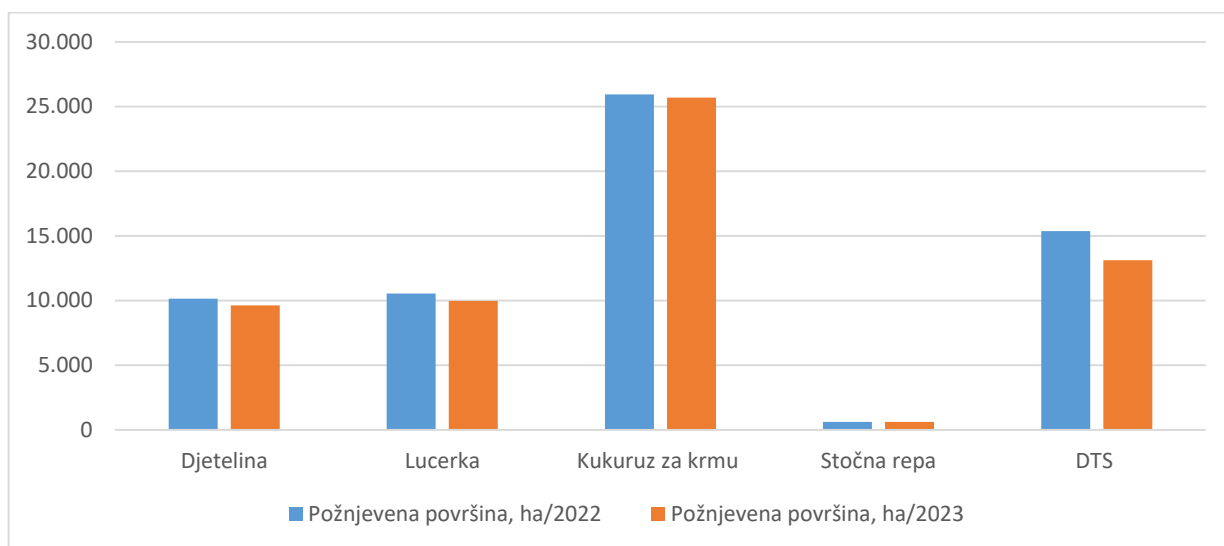

Графикон 8. Просјечни приноси, остварени код повртних култура у ФБиХ

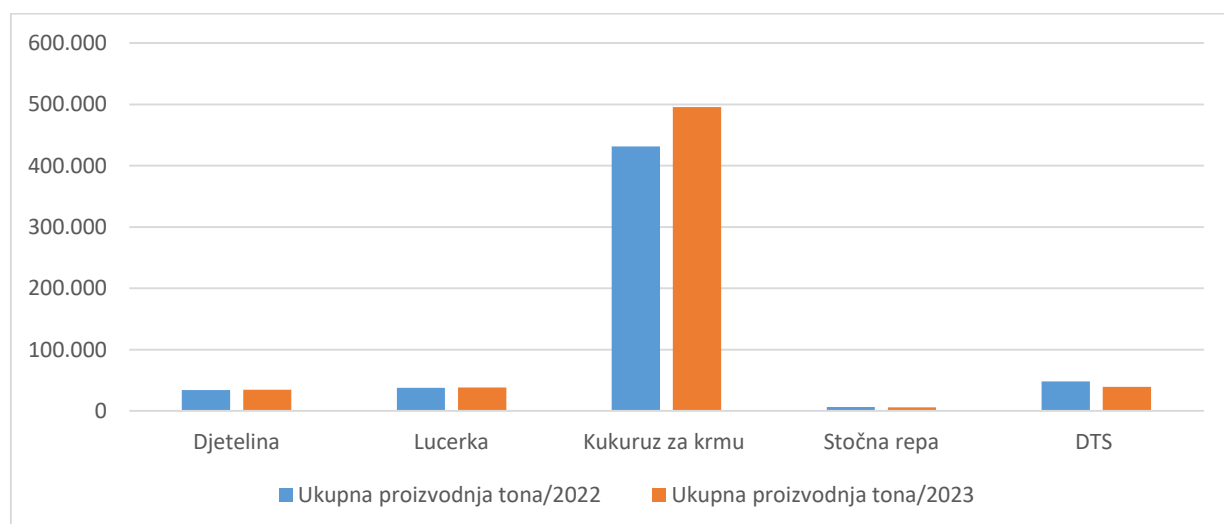
- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

Графикон 9. Пожњевена површина крмног биља у ФБиХ

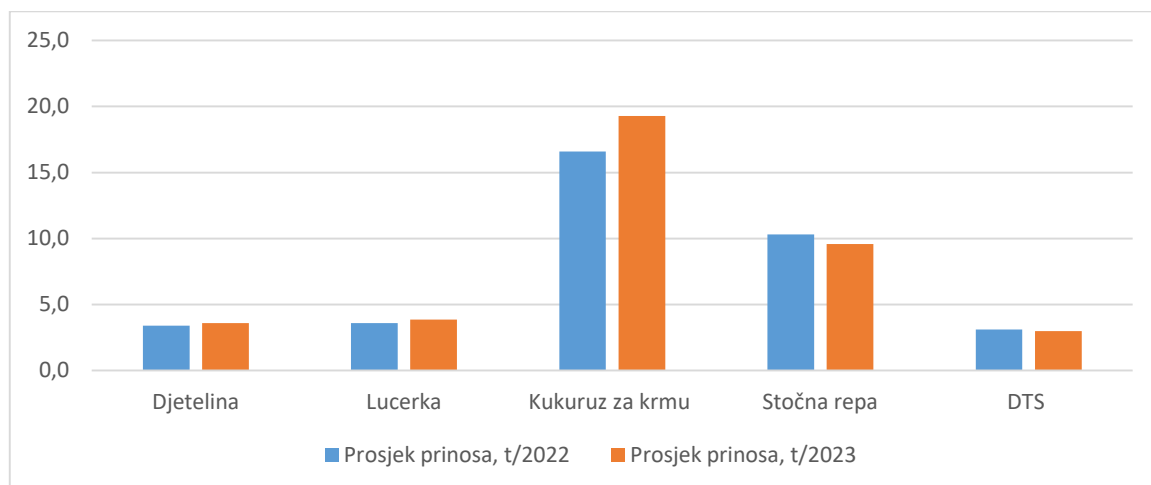

Графикон 10. Производња крмног биља у ФБиХ

Графикон 11. Просјечни приноси остварени код крмних култура у ФБиХ

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

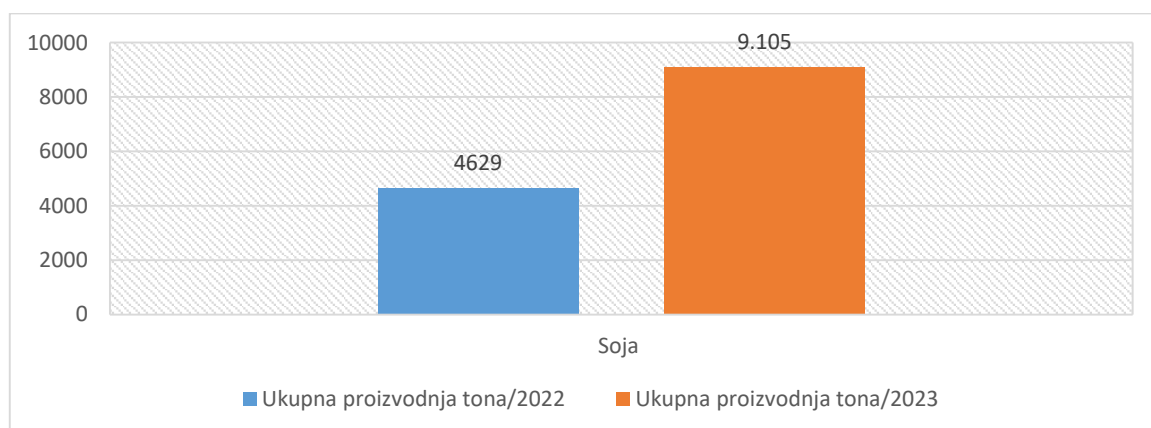
Преглед података о пожњевеним површинама за индустријско биље, те остварених укупних и просјечних приноса, дат је у Табели 3. преглед остварене производње дат је у Графиконима 12. и 13. На основу података из Табеле 3. може се констатовати да је у Федерацији Босне и Херцеговине у 2023. години дошло до значајног повећања просјечних приноса соје у односу на 2022. годину за 81,6%. Укупна производња соје је повећана због редовне плодосмјене и повољних климатских услова. Код производње духана је дошло до смањења површина под духаном као и укупне производње.

Табела 3. Преглед остварених приноса код усјева индустријског биља у ФБиХ у 2022. и 2023. години

Усјев	Пожњевена површина, ха	Укупна производња, тона	т/ха	Пожњевена површина, ха	Укупна производња, тона	т/ха	Принос Индекс
	2022.			2023.			
Соја	3.489	4.629	1,3	3.857	9.105	2,36	181,6
Духан	284	626	2,2	242	550	2,27	103,2

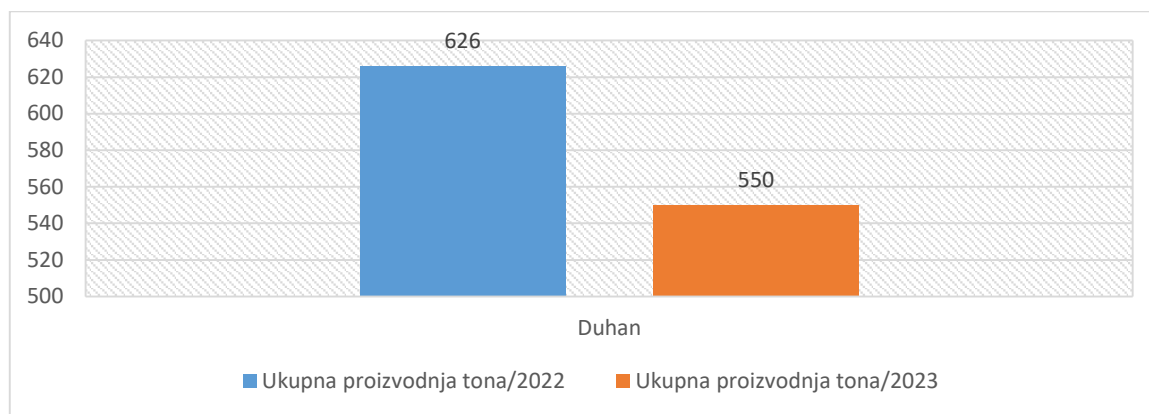
Извор: Федерални завод за статистику

Графикон 12. Соја-укупна производња

Графикон 13. Духан-укупна производња

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

3.6.1.3 Производња љековитог и ароматичног биља

Услијед континуираног поремећаја на свјетском тржишту, дошло је до стагнације у производњи љековитог и ароматичног биља.

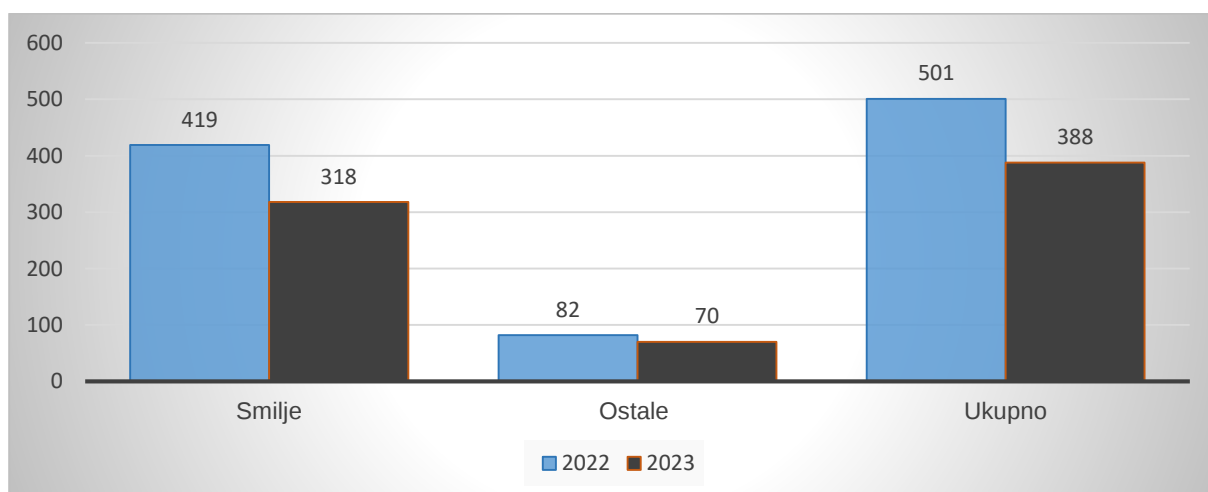
У Табели 4. као и у Графикону 14., представљени су подаци засијаних површина љековитим и ароматичним биљем у 2022. и 2023. години, из којих се може закључити да су у 2023. години засијане значајно мање површине у односу на претходну годину.

Табела 4. Преглед површина засијаних љековитим и ароматичним биљем у Федерацији БиХ,ха

Засијана површина (ха)		
	2022	2023
Смиље	419	318
Остале	82	70
Укупно	501	389

Извор: Федерални завод за статистику

Графикон 14. Засијана површина љековитим и ароматичним биљем у ФБиХ, ха

3.6.1.4 Воћарска и виноградарска производња

Укупна производња и остварени приноси воћних врста у 2023. години, у односу на претходну годину, смањени су код свих врста воћа, осим бадема. Биљежимо

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

смањење приноса код шљиве за 23 %, крушке за 25,6%, јабуке 26,3% и трешње за 37,8%.

Оваквом стању у области воћарства значајно су допринијели неповољни климатски услови у фенофазама развоја у 2023. години у односу на 2022. годину, као и појава мраза у цватњи.

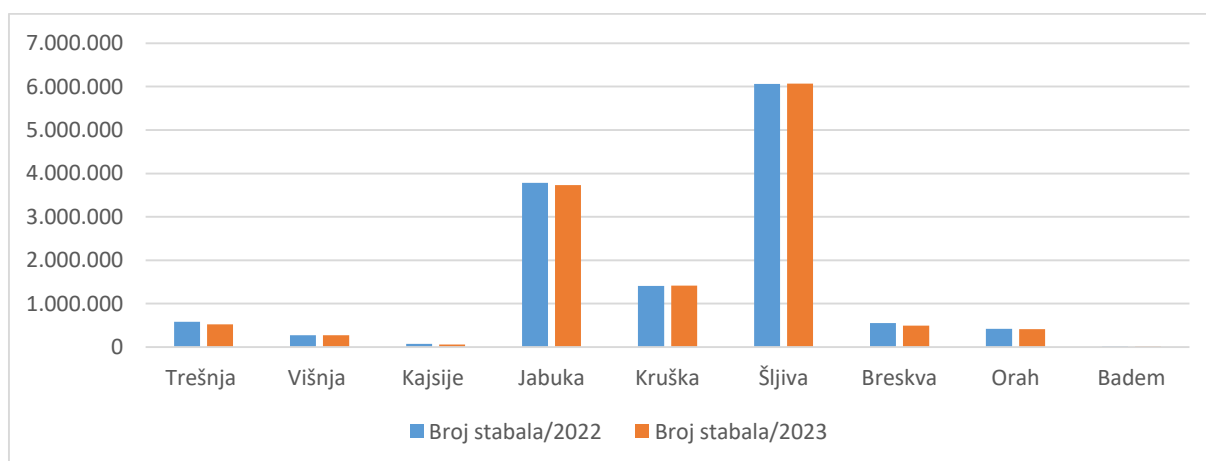
Подаци о броју родних стабала, остварене производње и постигнутих приноса најважнијих воћних култура у Федерацији БиХ дат је у Табели 5., а преглед броја стабала способних за род, остварене производње воћа и остварених просјечних приноса дат је у графиконима 15., 16. и 17.

Табела 5 Преглед производње воћа у 2022. и 2023. години

	Број стабала способних за род	Принос		Број стабала способних за род	Принос		Индекс ук. приноса
		Укупан принос, тона	кг/стабло		Укупан принос, тона	кг/стабло	
	2022			2023			2023/22
Трешња	583.949	7.087	12,1	523.360	4.409	8,4	62,2
Вишња	274.522	2.630	9,6	275.564	1.969	7,1	74,9
Кајсије	72.555	546	7,5	58.563	500	8,5	91,6
Јабука	3.786.234	51.163	13,5	3.729.582	38.210	10,2	74,7
Крушка	1.411.967	15.295	10,8	1.415.811	11.376	8,0	74,4
Шљива	6.057.818	54.686	9,0	6.065.891	42.120	6,9	77,0
Бресква	550.934	5.338	9,7	491.636	3.923	8,0	73,5
Орах	420.931	4.207	10,0	413.236	2.250	5,4	53,5
Бадем	11.820	79	6,7	12.600	102	8,1	128,9

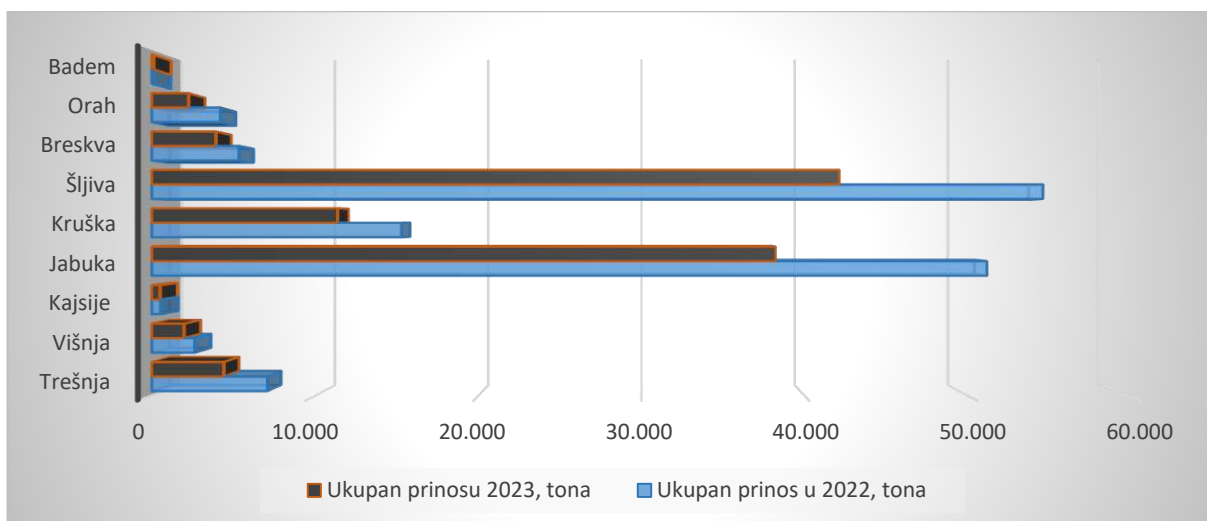
Извор: Федерални завод за статистику

Графикон 15. Број стабала воћних врста способних за род у 2022. и 2023. години, ФБиХ

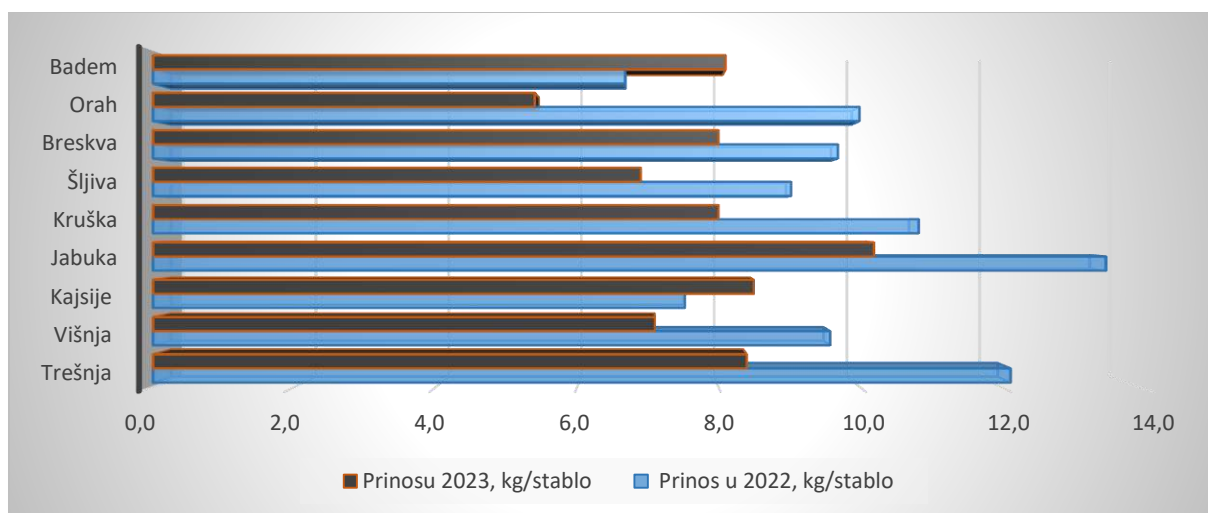

Графикон 16. Остварена производња воћа у ФБиХ у 2022. и 2023. години тона

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

Графикон 17. Принос воћа у 2022. и 2023. год, кг/стабло

3.6.1.5 Производња јагодичастог и бобичастог воћа

У Табели 6. садржани су подаци о производњи јагодичастог и бобичастог воћа, из којих се види да у 2023. години имамо смањење приноса код свих култура што се може видјети и из графикона 18., 19. и 20.

Неповољни климатски услови у овој производњи су имали доминантан утицај на стање просјечних а самим тим и укупних приноса, односно остварене производње код јагодичастог и бобичастог воћа.

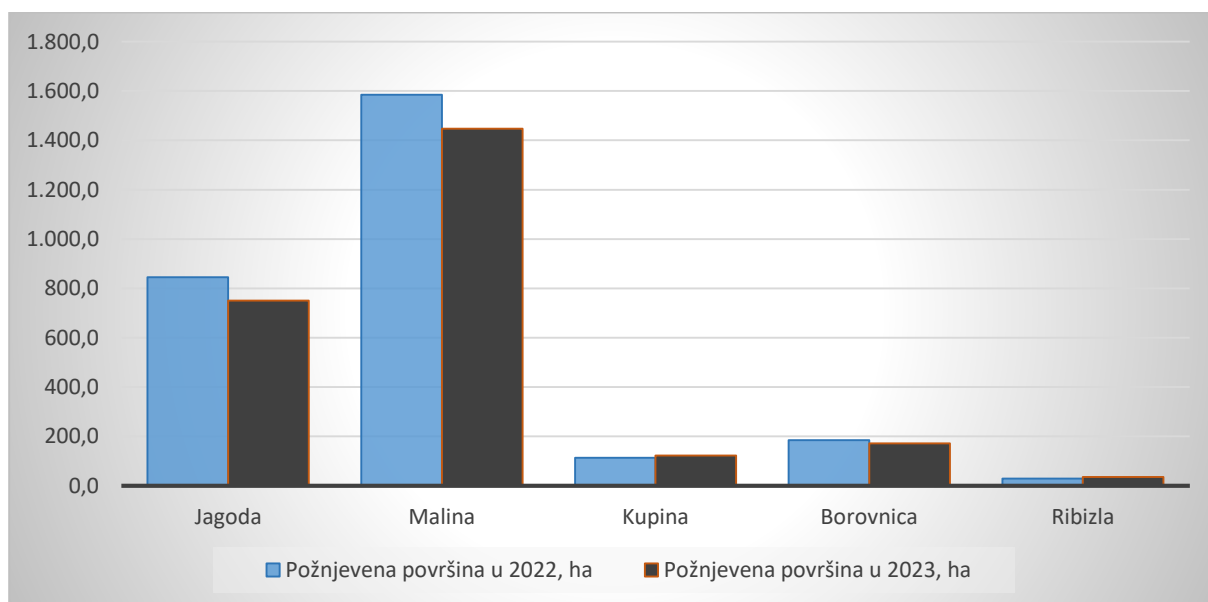
Табела 6. Преглед површина јагодичастог и бобичастог воћа у 2022. и 2023. години.

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

	Пожњевена површина, ха	Принос		Пожњевена површина, ха	Принос		Индекс приноса
		Укупан принос, тона	Принос т/ха		Укупан принос, тона	Принос т/ха	
	2022			2023			2023/22
Јагода	844,6	7.983,4	9,5	750,4	6.380,3	8,5	89,5
Малина	1.584,8	10.748,6	6,8	1.447,5	8.689,5	6,0	88,3
Купина	113,0	842,1	7,5	121,8	784,1	6,4	85,8
Боровница	184,7	1.016,2	5,5	172,0	855,8	5,0	90,5
Рибизла	29,2	168,7	5,8	35,2	170,1	4,8	83,3

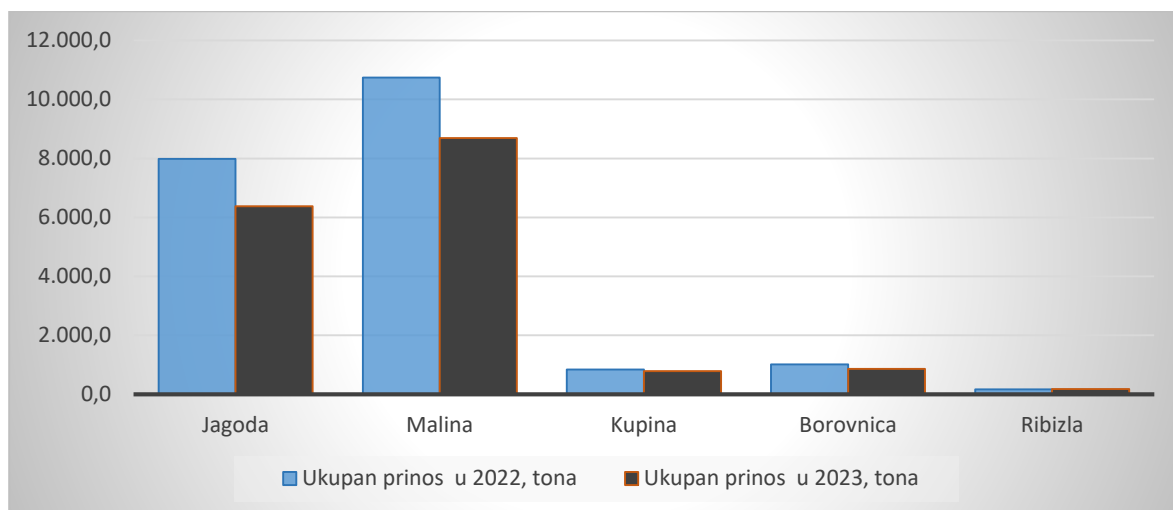
Извор: Федерални завод за статистику

Графикон 18. Површине под јагодичастим и бобичастим воћем у 2022. и 2023. години (ха)

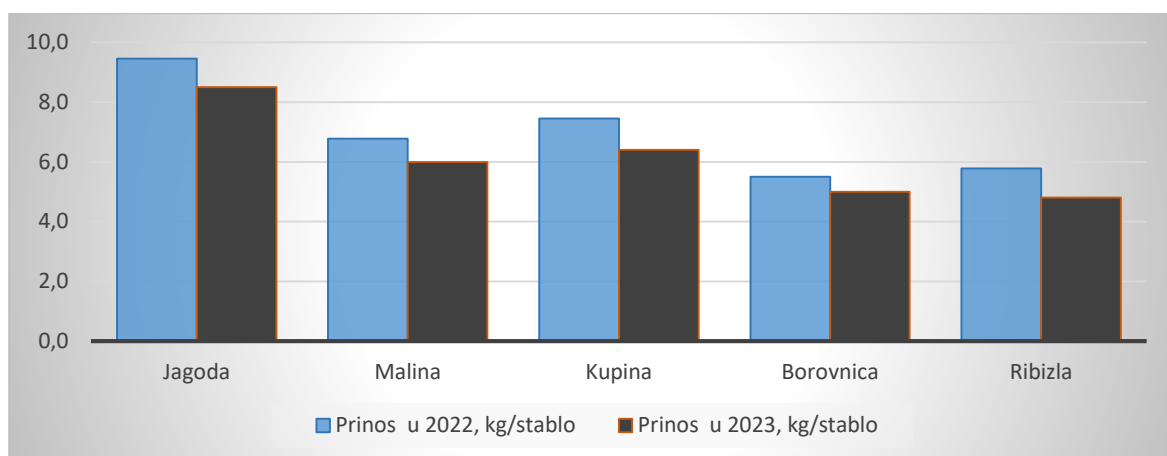

Графикон 19. Остварена производња јагодичастог и бобичастог воћа у 2022. и 2023. години (тона)

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

Графикон 20. Остварени принос воћа у 2022. и 2023. години (кг/стабло)

3.6.1.6 Виноградарство

Табела 7. Преглед производње грозђа у 2022. и 2023. години

Број чокота способних за род	Принос		Број чокота способних за род	Принос		Индекс приноса
	Укупан принос, тона	кг/чокоту		Укупан принос, тона	кг/чокот	
2022			2023			2023/2022
14.438.992	47.365,0	3,3	14.405.497	24.873,5	1,7	51,5

Извор: Федерални завод за статистику

На основу анализе података о производњи грозђа у 2022. и 2023. години, који су садржани у Табели 7, може се закључити да је у 2023. години незнатно смањен број чокота способних за род за 0,3%, и смањена је укупна остварена производња грозђа за 47,48% у односу на 2022. годину. Овакво стање у виноградарској производњи је резултат јако неповољних климатских услова за узгој грозђа у 2023 години.

3.6.1.7 Преглед стања у производњи јужног воћа и маслина

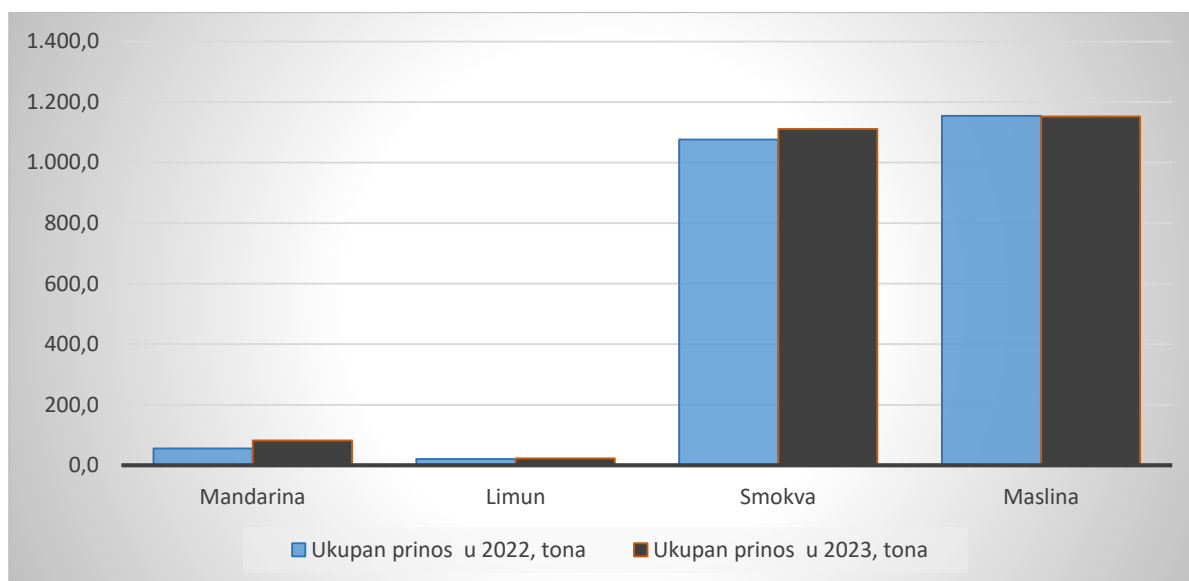
Стање у области производње јужног воћа и маслина у Федерацији Босне и Херцеговине, приказано је у Табели 8. и Графикону 21.

Табела 8. Преглед производње јужног воћа и маслина у 2022. и 2023. години

	Број стабала способних за род	Принос		Број стабала способних за род	Принос		Индекс ук. приноса
		Укупан принос, тона	кг/стабло		Укупан принос, тона	кг/стабло	
	2022			2023			2023/22
Мандарина	3.500	56,3	16,1	4.000	82,3	20,6	146,2
Лимун	1.150	20,9	18,2	1.350	23,3	17,3	111,5
Смоква	73.850	1.076,5	14,6	75.500	1.111,2	14,7	103,2
Маслина	95.731	1.154,0	12,1	114.009	1.152,3	10,1	99,9

Извор: Федерални завод за статистику

Графикон 21 . Преглед производње јужног воћа и маслина у 2022. и 2023. години (тона)

3.6.2 Сјеменска производња у Федерацији БиХ

Сјеменска производња у Федерацији БиХ биљежи пад у 2023. години у односу на претходну годину. Производња сјемена стрног жита је смањена за 789,8 тона у односу на претходну годину. Производња садница дрвенастог воћа биљежи раст производње за 76.956 комада, а производња садница јагодичастог воћа је забиљежила смањење у односу на претходну годину.

Код производње пресадница поврћа имамо знатно повећање производње у односу на претходну годину за 534.841 комада. Ова производња у потпуности задовољава домаће потребе, а великим дијелом се и извози. У 2023. години је извезено на страно

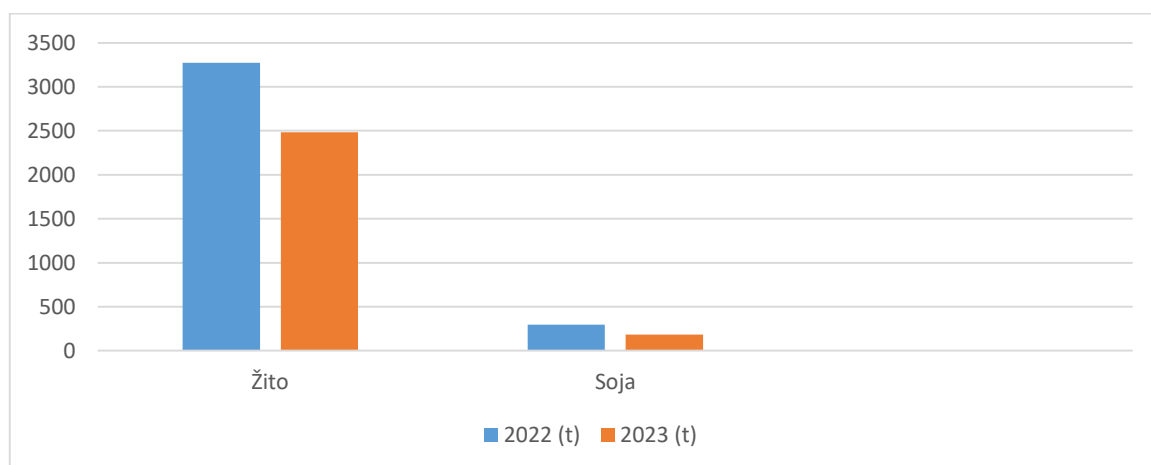
тржиште 5.336.990 комада пресадница. Такођер можемо констатовати да је Федерација БиХ препознатљива по квалитету пресадница поврћа у земљама ЕУ.

Табела 9. Преглед производње сјемена, садног материјала пољопривредног биља и пресадница поврћа у периоду 2022. и 2023. година

Врста сјемена, сад. материјала и пресадница	2022.		2023.	
	Количина (т)	Површина (ха)	Количина (т)	Површина (ха)
Жито (т)	3.274,5	799,3	2.484,7	747,1
Кукуруз (т)	/	/	/	/
Соја (т)	296,8	178,3	182,4	152,4
Кромпир (т)	/	/	/	/
Укупно	3.571,3	977,6	2.667,2	899,4
Пресаднице поврћа (ком)	15.815.409	/	16.350.250	/
Дрвенасто воће (ком)	257.323	/	334.279	/
Јагодасто воће (ком)	2.540.870	/	2.237.870	/
Винова лоза (ком)	341.675	/	154.803	/

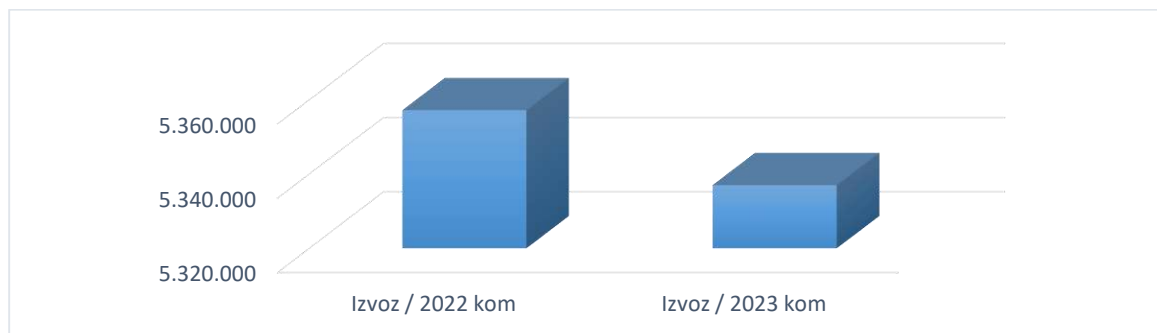
Извор: Федерални завод за пољопривреду Сарајево, Федерални агромедитерански завод Мостар

Графикон 22. Производња сјемена жита и соје у 2022. и 2023. години

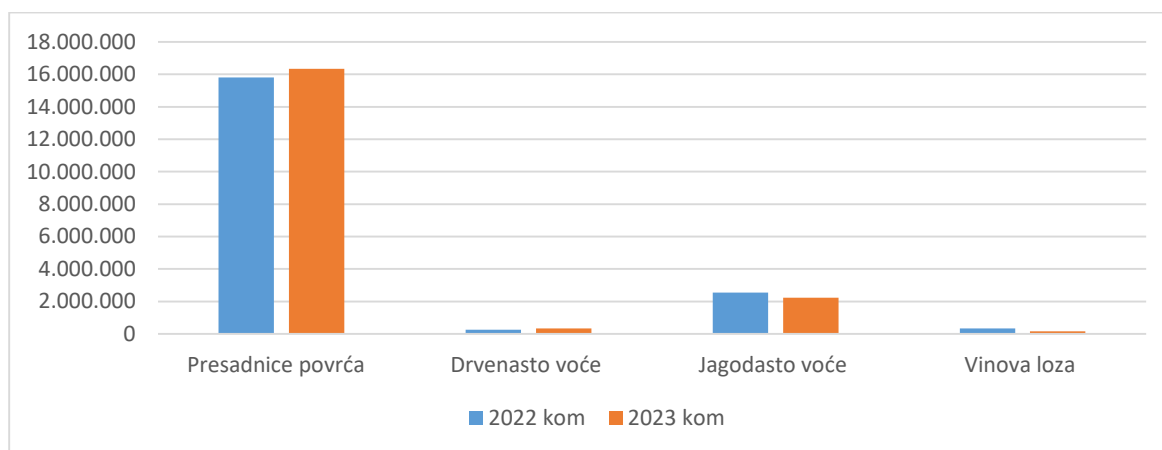

Производњом домаћег декларисаног сјемена смањује се потреба за увоз истог, а с друге стране омогућава домаћим произвођачима житарица да дођу до квалитетнијег и јефтинијег сјеменског материјала. У 2023. години дошло је до смањења производње сјемена жита у односу на претходни период због проблема са закупом државног пољопривредног земљишта.

Графикон 23. Производња пресадница поврћа за извоз у 2022. и 2023. години

Графикон 24. Пресаднице поврћа, саднице воћа и винове лозе 2022-2023. години

Из Графикона 24. и Табеле 9. видљиво је да је у 2023. години производња пресадница јагодичастиг воћа у паду, а производња пресадница поврћа значајно повећана у односу на претходну годину, као и производња дрвенастог садног материјала која билежи раст.

3.6.3 Мјере земљишне политике

Пољопривредно земљиште је природно богатство, необновљиви природни ресурс и добро од опћег националног интереса, које има бројне функције: функцију везану за производњу хране, влакана, сировина, еколошку функцију, функцију градње итд. Све већи изазови са којима се човјечанство суочава као што су: климатске промјене, пораст популације људи на Земљи и процеси везани за деградације земљишта, већ доводе до веће потребе и потражње људи за храном. С обзиром да је земљиште ограничавајући ресурс, рјешења за надоласеће изазове морат ће се тражити у одрживом управљању земљишта и повећању његове продуктивности.

Земљиште има огромни значај и непроцењиву вриједност за живот на планети Земљи. Међутим, земљиште је у задњих неколико десетљећа изложено бројним

притисцима и процесима деградације који су у значајној мјери нарушили горе наведене функције земљишта и тиме озбиљно довеле у опасност функционисање и одрживости екосистема у цјелини.

Глобални трендови у овој области иду у смјеру повећања цијене хране и пољопривредног земљишта тако да се ради о добру које постаје један од кључних основа одрживог развоја сваке земље па тако и БиХ, односно Федерације БиХ.

Улазак Босне и Херцеговине у Европску унију ће у великој мјери утицати на њену пољопривредну политику и политику управљања земљиштем. У циљу реформе пољопривредне политике у Федерацији БиХ је донесена Средњорочна стратегија развоја пољопривредног сектора у Федерацији Босне и Херцеговине 2015 - 2019 година, а на основу Информације о продужењу примјене важеће Средњорочне стратегије развоја пољопривредног сектора у Федерацији Босне и Херцеговине (2015.-2019.) година, чија је примјена продужена до краја 2023. године, након чега се у 2024. години очекује усвајање нове стратегије пољопривреде и руралног развоја 2021-2027. година.

Од осталих докумената у управљању пољопривредним земљиштем користе се: Стратегија господарења пољопривредним земљиштем, Основе уређења земљишта-програм наводњавања и програм окрупњавања посједа у Федерацији БиХ, Пројекат вишенамјенског вредновања земљишта у Федерацији БиХ, Програм руралног развоја Федерације БиХ (2018.-2021.), као и други документи који указују на потребу посвећивања посебне пажње господарењу основним ресурсом пољопривредне производње - пољопривредним земљиштем.

Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства и кантонална ресорна министарства дужна су водити евиденцију о пољопривредном земљишту у власништву државе. Кантонална министарства воде посебну евиденцију о пољопривредном земљишту које је дато у закуп, концесију или је промијенило намјену кориштења.

3.6.3.1 Кориштење, уређење и располагање пољопривредним земљиштем

У Федерацији БиХ кориштење, уређење и располагање пољопривредним земљиштем је обавезно вршити у складу са Законом о пољопривредном земљишту ("Службене новине Федерације БиХ", број 52/09).

На основу законских одредби о пољопривредном земљишту и достављених података за 2022. и 2023. годину од стране кантоналних министарстава и опћина/градова задужених за имплементацију предметног Закона, у доле наведеним табелама дат је преглед кориштења, уређења и располагања пољопривредним земљиштем

3.6.3.1.1 Кориштење пољопривредног земљишта

Табела 10. Преглед трајне промјене намјене пољопривредног земљишта по кантонима у 2022. и 2023. години

Кантон	2022.			2023.		

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

	Бр. Инвестит ора	Укупна површина (м ²)	Уплаћена средства (КМ)	Бр. Инвестит ора	Укупна површина (м ²)	Уплаћена средства (КМ)
УСК	341	107,457.47	751,372.88	270	303,365.00	524,721.40
ПК	39	40,585.26	125,072.81	66	45,524.00	130,241.61
ТК	91	193,218.00	733,043.37	101	356,270.00	1,338,337.3
ЗДК	603	1,332,163.00	2,142,766.99	547	1,702,566.0	3,755,027.1
БПК	7	7,134.00	11,752.00	6	5,879.00	4,246.00
СБК	356	139,236.76	178,101.14	441	313,520.80	407,954.26
ХНК	61	811,616.43	726,181.89	91	3,049,887.9	692,618.33
ЗХК	0	0.00	0.00	2	52,336.00	28,874.50
КС	5	3,063.00	12,514.71	13	70,103.00	35,584.43
К 10	3	776.00	288.45	18	226,112.,00	45,643.00
УКУПНО	1505	2,635,029.92	4,680,541.83	1555	6,125,563.7	6,963,248.0

Извор података: Ресорна кантонална министарства

У 2022. години укупан број инвеститора који су промијенили намјену пољопривредног земљишта износио је 1505. Укупна површина којој је промијењена намјена пољопривредног земљишта износила је 2,635,029.92 м². Укупно уплаћена средства од промјене намјене износила су 4,680,541.83 КМ.

У 2023. години укупан број инвеститора који су промијенили намјену пољопривредног земљишта износио је 1555. Укупна површина којој је промијењена намјена пољопривредног земљишта износила је 6,125,563.77 м². Укупно уплаћена средства од промјене намјене износила су 6,963,248.04 КМ.

3.6.3.1.2 Уређење пољопривредног земљишта

Табела 11. Преглед пројеката уређења и заштите пољопривредног земљишта по кантонима у 2022. и 2023. години

Кантон	2022.		2023.	
	Број пројеката	Уређена површина (ха)	Број пројеката	Уређена површина (ха)
УСК	0	0,00	0	0,00
ПК	0	0,00	0	0,00
ТК	0	0,00	0	0,00
ЗДК	0	0,00	0	0,00
БПК	0	0,00	0	0,00
СБК	0	0,00	0	0,00
ХНК	0	0,00	0	0,00
ЗХК	0	0,00	0	0,00
КС	0	0,00	0	0,00
К 10	0	0,00	0	0,00
УКУПНО	0	0,00	0	0,00

Извор података: достављени Пројекти од стране инвеститора

Из табеле је видљиво да нити један кантон није доставио ниједан пројекат уређења и заштите пољопривредног земљишта који се суфинансирају из намјенских средстава прикупљених од промјене намјене пољопривредног земљишта, закупа и концесије

овом Министарству на мишљење за период 2022. и 2023. година, иако је то прописано Законом о пољопривредном земљишту ФБиХ на основу којег су кантони у 2023. години наплатили накнаду за промјену намјене пољопривредног земљишта у износу од 6.963.248,04 КМ.

3.6.3.1.3 Располагање пољопривредним земљиштем

Табела 12. Преглед пољопривредног земљишта дато у закуп и концесију по кантонима у 2022. и 2023. години

Кантон	2022.			2023.		
	Број закупопримаца/ концесионара	Укупна површина (ха)	Уплаћена средства (КМ)	Број закупопримаца/ концесионара	Укупна површина (ха)	Уплаћена средства (КМ)
УСК	0	0.00	0.00	0	0.00	0.00
ПК	0	0.00	0.00	0	0.00	0.00
ТК	220	1,717.19	289,766.69	184	637.67	107,891.49
ЗДК	1	1.12	134.80	1	26.56	10,052.00
БПК	0	0.00	0.00	1	2.62	1,414.26
СБК	15	103.30	14,448.00	0	0.00	0.00
ХНК	8	52.37	3,847.00	12	324.78	40,686.89
ЗХК	0	0.00	0.00	0	0.00	0.00
КС	0	0.00	0.00	0	0.00	0.00
К 10	91	3,868.00	522,872.09	10	1,139.36	78,127.17
УКУПНО	335	5,741.98	831,068.58	208	2,131.00	238,171.81

Извор података: Ресорна кантонална министарства

У 2022. години податке су доставили пет кантона и то Тузлански, Зеничко-добојски, Средњебосански, К 10 и Херцеговачко-неретвански кантон. Укупан број закупопримаца/концесионара на подручју Федерације БиХ у 2022. години је 335. Укупна површина закупа и концесије пољопривредног земљишта у 2022. години износи 5,741.98 ха, а уплаћена средства од закупа и концесије износе 831,068.58 КМ. У 2023. години податке је доставило пет кантона и то: К 10, Босанско-подрињски, Зеничко-добојски, Херцеговачко-неретвански и Тузлански кантон. Укупан број закупопримаца/концесионара на подручју Федерације БиХ у 2023. години је 208. Укупна површина закупа и концесије пољопривредног земљишта у 2023. години износи 2,131.00 ха, а уплаћена средства од закупа и концесије износе 238,171.81 КМ.

Напомена: Евиденцију о пољопривредном земљишту у складу са одредбама предметног Закона и Правилника о садржају и облику образаца и начину вођења евиденција о пољопривредном земљишту ("Службене новине Федерације БиХ", број 72/09) за 2022. годину доставили су: Унско-Сански, Тузлански, Херцеговачко-неретвански кантон и Кантон Сарајево, Јајце, Калесија, Челић, Бановићи, Градаћац, Кладањ, Теочак и Сапна, Прозор-Рама, Јабланица, Неум, Читлук, Равно, Столац, Коњиц И Чапљина, а за 2023. годину од десет ресорних кантоналних министарстава податке су доставили Тузлански, Сарајевски и Херцеговачко-неретвански кантон, а од опћина: Калесија, Градаћац, Кладањ, Челић, Теочак и Сапна.

3.6.3.1.4 Остале активности

1. Активности на заштити државног пољопривредног земљишта од стране свих нивоа власти који требају заштити пољопривредно земљиште као природно богатство и добро од опћег интереса чији значај је огроман, али му се у протеклом периоду није придавао значај који оно заслужује. Ово Министарство већ дужи временски период подузима све законом допуштене радње да се пољопривредно земљиште заштити, а посебно пољопривредно земљиште у власништву државе. С тим у вези обавијештена су Правобранилаштва свих нивоа власти као и инспекција, те су исте упознате са уоченим неправилностима по питању располагања овим земљиштем. Владе Федерације БиХ је донијела Закључак V број 1643/2023 од 15.11.2023. године у којем је дефинисано да се приликом издавања пољопривредне сагласности о промјени намјене пољопривредног земљишта у приватном власништву, потребно придржавати одредби Закона о пољопривредном земљишту („Службене новине Федерације БиХ“, број 52/09) и усаглашености просторно-планске документације која је утврђена на основу карти употребне вриједности земљишта. Такођер промјена намјене пољопривредног и шумског земљишта у власништву државе Босне и Херцеговине, које се у складу са одредбама Закона о привременој забрани располагања државном имовином БиХ („Службени гласник БиХ“ бр. 18/05, 29/06, 85/06, 32/07, 41/07, 74/07, 99/07, 58/08 и 22/22) сматра имовином Босне и Херцеговине, неће се вршити до доношења закона о државној имовини;
2. Активности око израде просторних планова кантона на подручју Федерације Босне и Херцеговине, као и активности везаних за инвестирање у обновљиве изворе енергије (соларни панели, вјетрењаче и др.) у складу са Законом о пољопривредном земљишту;
3. Активности око измјене Закона о пољопривредном земљишту, као и израда новог Правилника о утврђивању дозвољених количина штетних и опасних материја у земљишту и методе њиховог испитивања (Службене новине Федерације БиХ бр.96/22);
4. Активности опћина/градова на подручју Федерације БиХ око доношења Програма господарења државним пољопривредним земљиштем. Опћине/Градови који још увијек нису усвојили Програм господарења у складу са предметним Законом не могу располагати пољопривредним земљиштем у власништву државе;
5. Активности око наставка рада на Пројекту Министарства вањске трговине и економских односа БиХ са предложеним насловом: Стварање подстицајног окружења за подршку имплементацији ЛДН - (Ланд деградатион неутралити), а кроз јачање националних и локалних капацитета и успостављање Система мониторинга и извјештавања ЛДН-а у Босни и Херцеговини.

3.7 Преглед стања у анималној производњи у 2023. години

Доношењем Закона о сточарству утврђени су оквири за институцијске структуре, надлежности, одговорности, линије извјештавања, механизме координације, процеса консултација, права, обавезе и начин провођења мјера на свим нивоима власти у Федерацији БиХ у области узгоја узгојно вриједних животиња, као и регулисање

односа у области узгоја узгојно вриједних животиња, утврђивање механизма за оптималан приступ у области узгоја узгојно вриједних животиња и вођење регистара узгоја, као и регистара узгајивача на простору Федерације БиХ.

3.7.1 Говедарство

У Федерацији Босне и Херцеговине говедарска производња је јако заступљена и значајна и као таква има за циљ организовати такве производне системе који ће осигурати довољне количине крављег млијека и говеђег меса не само за потребе наше земље, него и осигурати вишкове за могући извоз. Таква производња у систему одрживе говедарске производње треба пронаћи равнотежу између привредних интереса, заштите околине и удовољавању социјалним захтјевима. Највећим дијелом се ослања на средња и мала газдинства, а мањим дијелом на велике производне јединице.

Садашње стање говедарске производње још увијек није на потребном нивоу, а интенција је достићи задовољавајуће количине меса и млијека.

Ограничавајући фактори између осталог су:

- уситњена имања,
- мали број грла на имањима (3 до 10),
- неадекватни услови држања стоке,
- неповољни кредити за пољопривреду као нискоакумулативну грану привреде,
- неразвијена савјетодавна служба,
- неедуцираност фармера у домену говедарске производње, што се очитује у веома ниском нивоу производње по крави.

У циљу подизања конкурентности говедарске производње на овако отвореном тржишту и задовољавању потреба за млијеком и месом наше земље, нужно је у говедарству успоставити нове производне системе који ће се величином производне јединице (фарме), нивоом производње, те примјеном технолошких процеса моћи носити са производним системима земаља из окружења.

Поред наведеног, има и других фактора који битно утичу на садашње стање и трендове у говедарској производњи, а то су стање у прерађивачкој индустрији млијека, у месопрерађивачкој индустрији и њиховој међусобној повезаности, што се огледа кроз квалитет млијека и млијечних производа као и квалитет меса и месних производа. Посебно је наглашен проблем цјеновних односа у откупу сировина.

Табела 13. Бројно стање говеда 2022.- 2023. година

Година	Укупно говеда	Краве и стеоне јунице
2022.	193.902	131.567
2023.	197.169	132.782

Извор: Федерални завод за статистику

Према статистичким подацима у 2023. години дошло је до повећања бројног стања говеда у Федерацији БиХ у односу на 2022. годину као и повећања броја крава и стеоних јуница.

Табела 14. Бројно стање говеда (по категоријама) по кантонима у 2022. години

Кантони	Говеда (2022.)				Говеда %			
	Музна грла	Јунице	Систем крава теле	Тов јунади	Музна грла	Јунице	Систем крава теле	Тов јунади
УСК	13.384	3.050	660	3.357	16,9	11,8	5,9	17,5
ПК	990	180	20	750	1,2	0,7	0,2	3,9
ТК	26.498	6.934	230	7.629	33,4	26,9	2,0	39,7
ЗДК	14.100	10.100	1.200	2.250	17,8	39,2	10,7	11,7
БПК	842	78		5	1,1	0,3	0,0	0,0
СБК	4.116	706	274	485	5,2	2,7	2,4	2,5
ХНК	4.795	1.115	1.868	490	6,0	4,3	16,6	2,6
ЗХК	2.158	242	618	730	2,7	0,9	5,5	3,8
КС	5.340	1.370	540	1.235	6,7	5,3	4,8	6,4
К10	7.201	1.971	5.814	2.284	9,1	7,7	51,8	11,9
УКУПНО	79.424	25.746	11.224	19.215	100	100	100	100

Извор података: Надлежна кантонална министарства и властити обрачун

Према подацима надлежних кантоналних министарстава дошло је до смањења бројног стања говеда, јер је дошло до смањења броја музних грла, јуница и товних јунади. Дошло је до мањег повећања броја грла у систему крава теле.

Табела 15. Бројно стање говеда (по категоријама) по кантонима у 2023. години

Кантони	Говеда (2023.)				Говеда %			
	Музна грла	Јунице	Систем крава теле	Тов јунади	Музна грла	Јунице	Систем крава теле	Тов јунади
УСК	12.743	3.454	655	3.348	16,2	14,1	4,4	17,9

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

ПК	800	160	20	650	1,0	0,7	0,1	3,5
ТК	24.687	6.429	330	6.948	31,4	26,2	2,2	37,1
ЗДК	14.300	10.000	1.100	2.400	18,2	40,8	7,4	12,8
БПК	736	104		6	0,9	0,4	0,0	0,0
СБК	5.396	588	537	542	6,9	2,4	3,6	2,9
ХНК	4.550	910	2.100	505	5,8	0,4	14,1	2,7
ЗХК	2.140	220	650	800	2,7	0,9	4,4	4,3
КС	5.306	1.248	573	1.235	6,8	5,1	3,9	6,6
К10	7.902	2.241	5.897	2.289	10,1	9,1	59,8	12,2
УКУПНО	78.560	25.354	11.862	18.723	100	100	100	100

Извор података: Надлежна кантонална министарства и властити обрачун

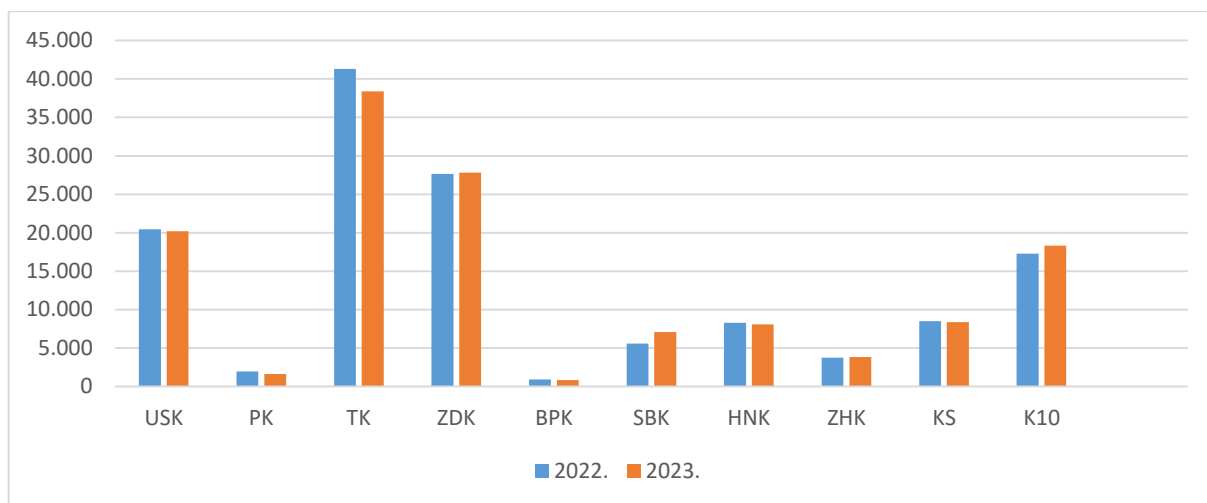
Табела 16. Бројно стање говеда по кантонима у Федерацији БиХ 2022.-2023.

Кантони	2022.	2023.
УСК	20.451	20.200
ПК	1.940	1.630
ТК	41.291	38.394
ЗДК	27.650	27.800
БПК	925	846
СБК	5.581	7.063
ХНК	8.268	8.065
ЗХК	3.748	3.810
КС	8.485	8.362
К10	17.270	18.329
УКУПНО	135.609	134.499

Извор података: Надлежна кантонална министарства

Графикон 25. Бројно стање говеда по кантонима у Федерацији БиХ 2022.-2023.

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

Због све захтјевнијег тржишта за производњу квалитетног млијека која подразумијева примјену стандарда о квалитети сировог и свјежег млијека, већи број малих пољопривредних произвођача који не могу задовољити прописане стандарде (услови држања, хигијенски пакет и сл.) не испоручују млијеко за тржиште због чега се престају бавити овом производњом чиме се смањује број музних грла. С друге стране велике фарме, су углавном осавремениле своје производне капацитете, технологију производње, примјењују зоотехничке мјере, те имају висок степен искориштености генетског потенцијала грла и производност по грлу, достижући производњу по грлу на нивоу европских фарми.

Табела 17. Број музних грла и производња млијека по кантонима у Ф БиХ 2022.- 2023. година

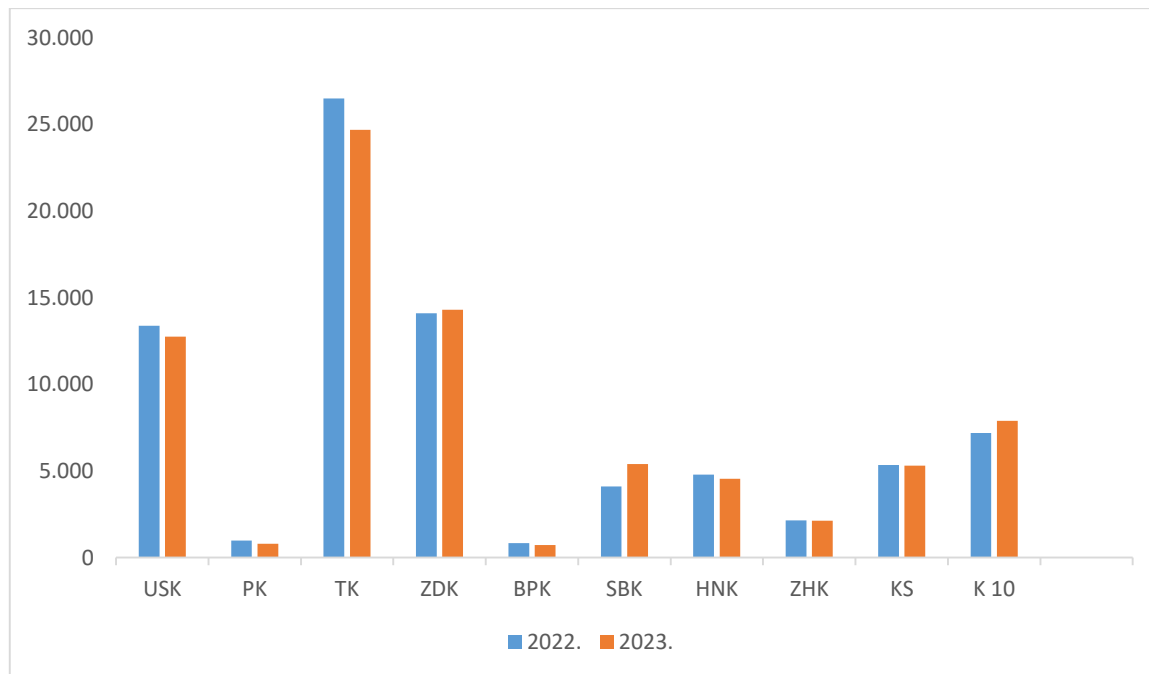
Кантон	2022.				2023.			
	Музна грла		Производња млијека		Музна грла		Производња млијека	
	Број крава	%	Литара	%	Број крава	%	Литара	%
УСК	13.384	16,9	44.096.837	20,5	12.743	16,2	42.277.664	19,8
ПК	990	1,2	4.000.000	1,9	800	1,0	3.200.000	1,5
ТК	26.498	33,4	66.762.212	31,0	24.687	31,4	67.035.005	31,4
ЗДК	14.100	17,8	25.000.000	11,6	14.300	18,2	25.000.000	11,7
БПК	842	1,1	1.995.600	0,9	736	0,9	1.736.800	0,8
СБК	4.116	5,2	16.178.867	7,5	5.396	6,9	17.399.421	8,1
ХНК	4.795	6,0	15.519.400	7,2	4.550	5,8	15.510.000	7,3
ЗХК	2.158	2,7	5.560.000	2,6	2.140	2,7	5.350.000	2,5
КС	5.340	6,7	17.888.096	8,3	5.306	6,8	18.344.068	8,6

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

К 10	7.201	9,1	18.128.640	8,4	7.902	10,1	17.843.078	8,3
УКУПНО	83.149	100,0	237.468.827	100,0	78.560		213.696.036	

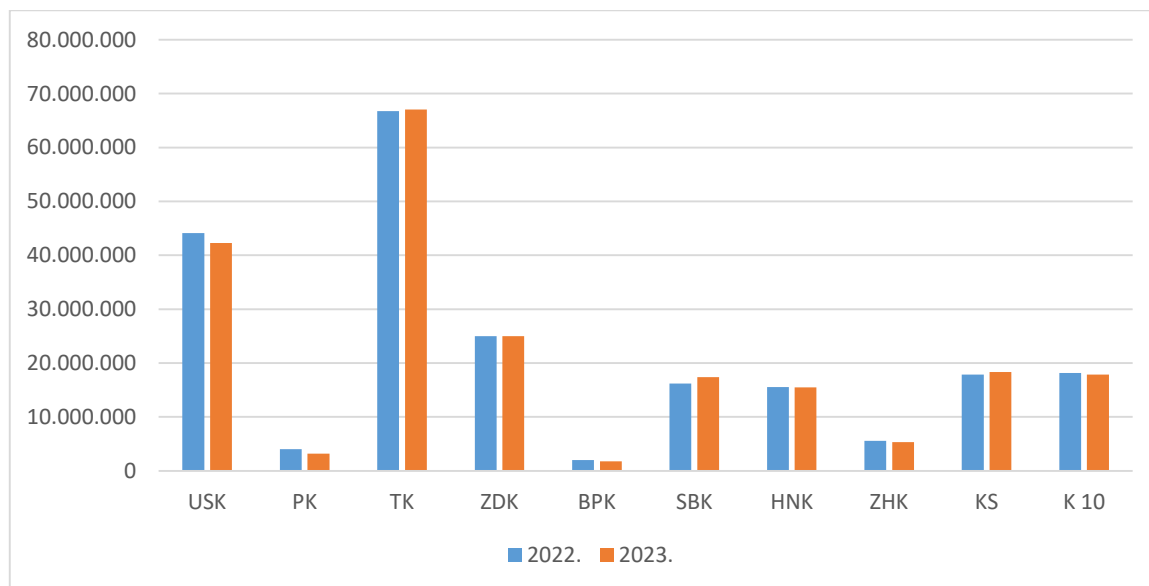
Извор података: Надлежна кантонална министарства и властити израчун

Графикон 26. Број музних грла по кантонима у Федерацији БиХ

Из Табеле 17. и Графикона 26. видљиво је да је у Федерацији БиХ дошло до смањења броја музних грла. Према наведеним подацима видљиво је да се највећи број музних грла налази у Тузланском, Зеничко-добојском и Унско-санском кантону.

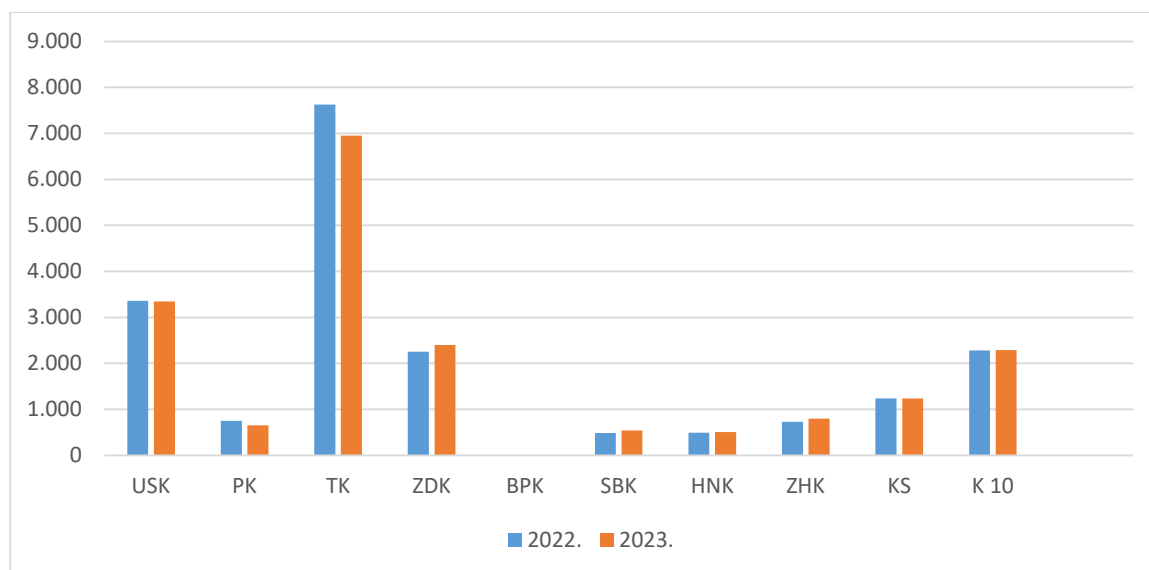
Графикон 27. Произведене количине млијека по кантонима у Федерацији БиХ

Из Табеле 17. и Графикона 27. видљиво је да је дошло до благог смањења производње млијека у Федерацији БиХ у 2023. у односу на 2022. годину. Највеће

количине произведеног млијека су у Тузланском, Унско-санском и Зеничко-добојском кантону.

Графикон 28. Бројно стање товних грла по кантонима у Федерацији БиХ

Из Графикона 28. видљиво је да је у Федерацији БиХ дошло до смањења броја товних јунади у 2023. у односу на 2022. годину. Највећи број товних јунади налази се у Тузланском, Унско-санском кантону и К10.

3.7.2 Овчарство

Овчарство је веома важна грана сточарства која је заступљена највећим дијелом у руралним подручјима Федерације БиХ, као таква чини значајан извор прихода за становништво, а огледа се у производњи млијека, аутохтоних сирева и меса. При томе се власницима стада нуде различите могућности усмјеравања производње према већем или мањем преферирању меса или млијека, што, уз генетске усмјерености, овиси о неколико важних економских и социолошких фактора. Значајно је напоменути да се све већи број произвођача млијека одлучује за производњу домаћих аутохтоних сирева, што у коначници ствара већу додатну вриједност и повећава добит ове врсте производње.

Табела 18. Број оваца у Федерацији БиХ по кантонима (2022.-2023. година)

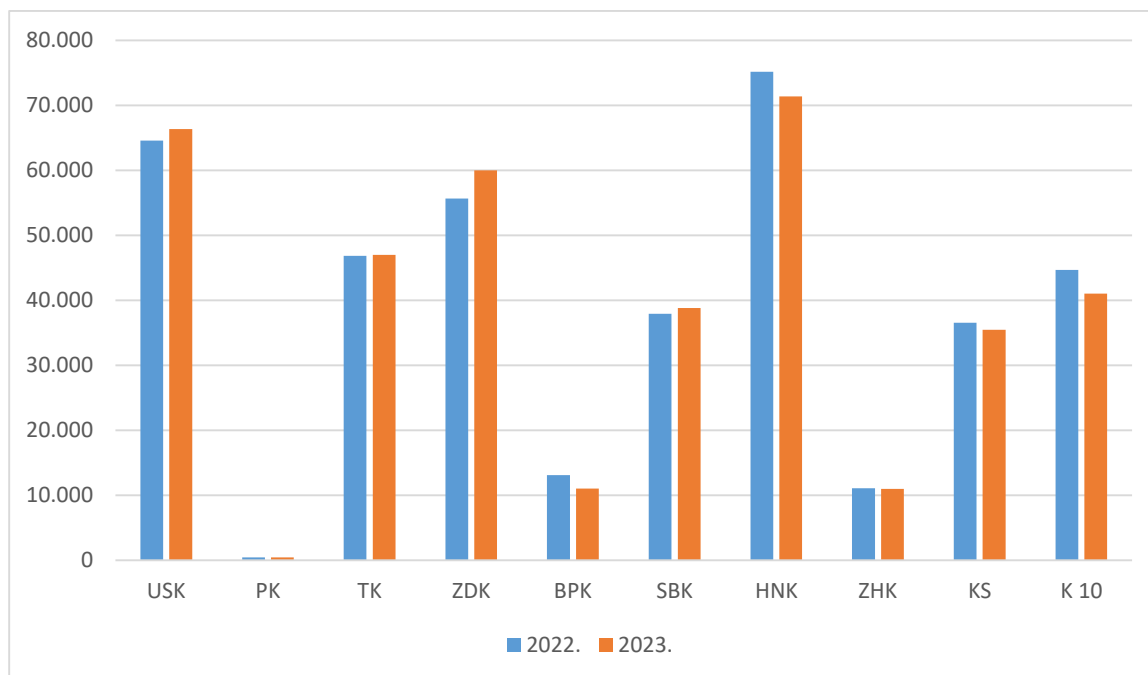
Кантон	Број оваца у 2022.г.	%	Број оваца у 2023.г.	%
УСК	64.542	16,7	66.320	17,3
ПК	450	0,1	420	0,1
ТК	46.845	12,1	47.002	12,3
ЗДК	55.650	14,4	60.000	15,7
БПК	13.100	3,4	11.040	2,9
СБК	37.944	9,8	38.813	10,1

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

ХНК	75.170	19,5	71.350	18,7
ЗХК	11.100	2,9	11.000	2,9
КС	36.536	9,5	35.464	9,3
К10	44.651	11,6	41.032	10,7
УКУПНО	385.988	100	382.441	100

Извор података: Надлежна кантонална министарства

Графикон 29. Бројно стање оваца по кантонима у Федерацији БиХ

Према подацима из кантоналних министарстава надлежних за послове пољопривреде у Федерацији БиХ дошло је до смањења бројног стања оваца.

Највећи број оваца налази се у Херцеговачко-неретванском, Унско-санском и Зеничко-добојском кантону.

3.7.3 Козарство

У Федерацији БиХ имамо значајан дио природних ресурса за узгој коза и то у различитим системима попут отворених и полуотворених пашњака, узгоја у стајама и комбинованом узгоју. Данас се у Федерацији БиХ сви наведени системи узгоја коза могу видјети у пракси.

Постоје модерне комерцијалне фарме са високим улагањима у објекте и опрему са оријентацијом на производњу млијека као и комерцијалне фарме са импровизованим стајама које обезбјеђују минимум стандарда са основном опремом.

У Табели 19. приказано укупно бројно стање коза у Федерацији БиХ, са прегледом грла која се музу и произведеном количином млијека по музном грлу.

Табела 19. Бројно стање коза у 2022.- 2023. година

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

Година	Укупно грла	Број музених коза	Количина млијека по музном грлу (литра)
2022.	41.369	24.395	194
2023.	40.763	24.174	195

Извор: Федерални завод за статистику

Према подацима Федералног завода за статистику видљиво је да је у 2023. години у односу на 2022. годину дошло до благог смањења укупног броја коза и броја музних грла, али повећања количина млијека по помузеној кози.

Министарство је препознало овај вид производње као веома важну грану у сточарству и годинама се ова производња значајно подржава уз повећање подршке по литри млијека, како би се задовољиле потребе за козјим млијеком.

Упркос подршкама Министарства, козарство се није значајно развијало и ако постоји организовани откуп млијека и продаја козјег меса.

Табела 20. Бројно стање коза у Федерацији БиХ по кантонима 2022.-2023. година

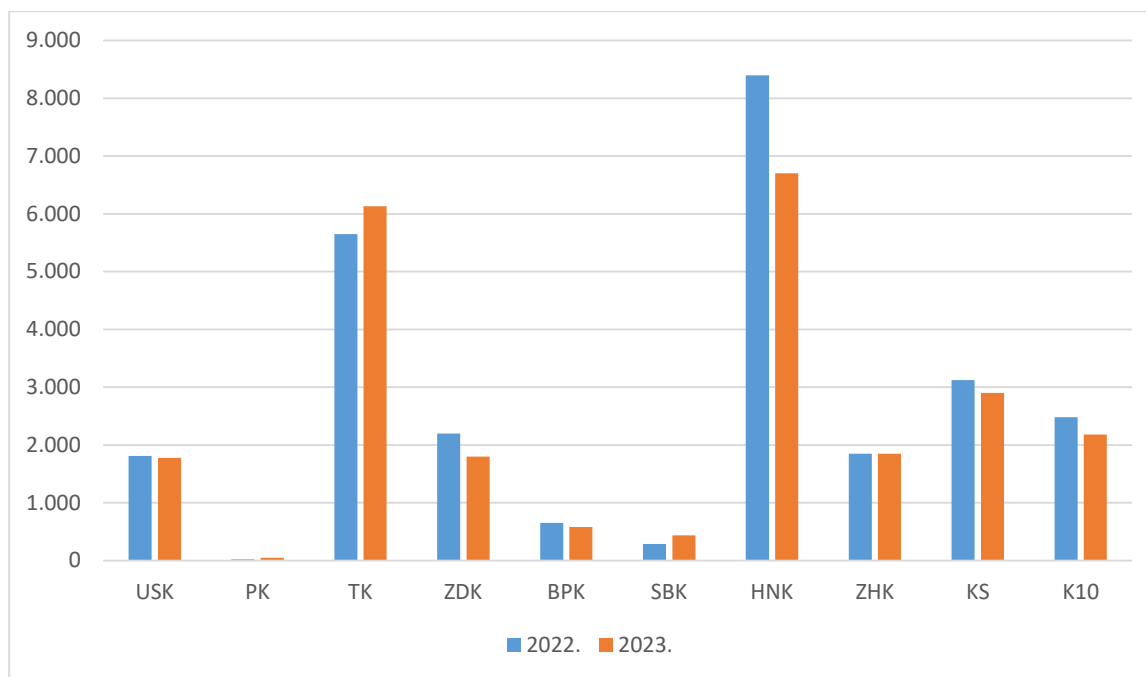
Кантон	Број коза у 2022.	%	Број коза у 2023.	%
УСК	1.808	6,8	1.777	7,3
ПК	20	0,1	50	0,2
ТК	5.648	21,3	6.133	25,1
ЗДК	2.200	8,3	1.800	7,4
БПК	650	2,5	579	2,4
СБК	286	1,1	438	1,8
ХНК	8.400	31,7	6.700	27,5
ЗХК	1.850	7,0	1.850	7,6
КС	3.121	11,8	2.900	11,9
К10	2.478	9,4	2.179	8,9
УКУПНО	26.461	100,0	24.406	100

Извор: Кантонална министарства надлежна за послове пољопривреде и властити обрачун

Из Табеле 20. и Графикана 30., а према подацима из кантоналних министарстава надлежних за послове пољопривреде, видљиво је да је у Федерацији БиХ у 2023. години дошло до смањења бројног стања коза у односу на 2022. годину.

Највећи број коза налази се у Херцеговачко-неретванском и Тузланском кантону.

Графикон 30. Бројно стање коза по кантонима у Федерацији БиХ

3.7.4 Свињогојство

Тренутно стање у свињогојској производњи у Федерацији БиХ није на задовољавајућем нивоу и не осигурава довољну производњу свињског меса за домаће потребе. Разлози за овакво стање се могу свести на сљедеће факторе: потпуно либерализирано тржиште меса у БиХ, мали број расплодних и товних грла на газдинству, уситњена имања (мало обрадиве површине), неодговарајући услови држања, лош пасмински састав, недостатак узгојно – селекцијског рада у сектору и слаба едуцираност произвођача свињског меса и др.

У Федерацији БиХ у подручјима гдје се узгајају свиње практикује се само завршна фаза производног циклуса односно тов свиња. Тов свиња се заснива на увезеној прасаци и то с циљем подмиривања домаћег тржишта. У месопрерађивачкој индустрију домаћа сировина је заступљена у веома малом проценту, јер је већина сировине из увоза. Овај начин производње у свињогојству се наставио и у 2023. години.

Табела 21. Бројно стање свиња 2022.- 2023. година

Година	Укупно свиња	Крмаче и супрасне назимице
2022.	81.188	8.164
2023.	80.433	7.752

Извор: Федерални завод за статистику

Према статистичким подацима у 2023. години дошло је до смањења укупног броја свиња, броја крмача и супрасних назимица у односу на 2022. годину.

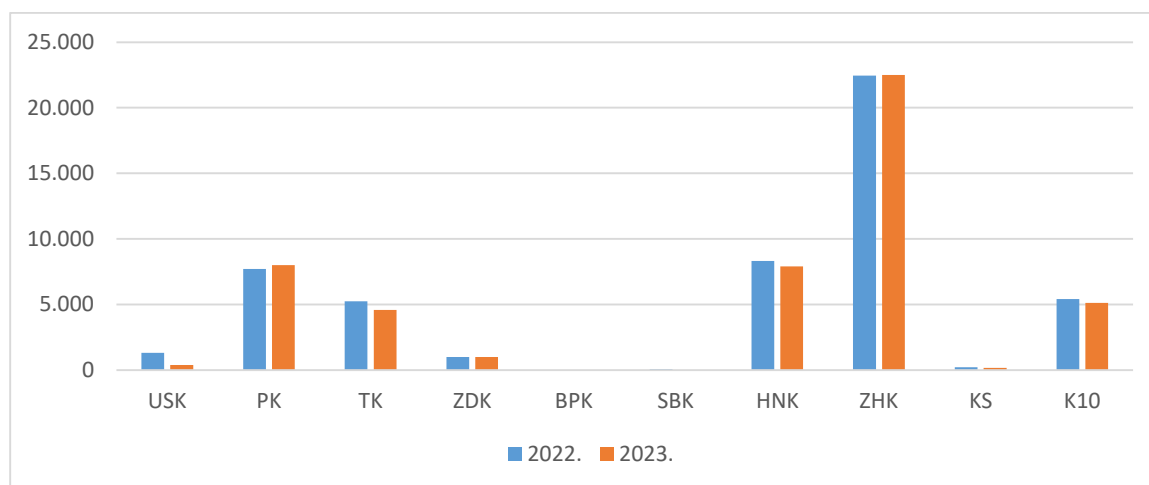
Табела 22. Бројно стање товљеника (товних свиња) по кантонима у ФБиХ 2022/2023

Кантон	2022. год.	2023. год.
УСК	1.321	396
ПК	7.700	8.000
ТК	5.248	4.583
ЗДК	1.000	1.000
БПК	0	0
СБК	62	0
ХНК	8.315	7.900
ЗХК	22.460	22.500
КС	208	159
К10	5.412	5.124
Укупно	51.726	49.662

Извор: Надлежна кантонална министарства

Из Табеле 22. и Графикана 31., а према подацима кантоналних министарстава надлежних за послове пољопривреде видљиво је да је у Федерацији БиХ смањен број товљеника у 2023. у односу на 2022. годину. Највећи број товних грла забиљежен је у Западно-херцеговачком, Посавском и Херцеговачко-неретванском кантону.

Графикон 31. Бројно стање товљеника по кантонима у Федерацији БиХ 2022.-2023.

3.7.5 Пчеларство

Највећи значај пчеларства, поред производње меда и осталих пчелињих производа огледа се у опрашивању пољопривредног биља, јер би пољопривредна производња била незамислива без пчела. У поређењу са другим индустријским развијеним земљама, имамо изузетно чисту и здраву природу, што резултира производњом квалитетног и здравствено исправног меда, као и других пчелињих производа и матица.

Пчеларство је регулисано Законом о сточарству. У складу са наведеним Законом, у 2018. г. донесен је Правилник о пчеларству („Службене новине Федерације БиХ“ бр.

31/18) којим су дефинисани услови за бављење пчеларством, размножавање пчела, локације пчелињака, паша пчела и њихова селидба, успостављање катастра пчелиње паше, продаја пчела, матица и пчелињих производа и успостављање регистра кошница и пчелара.

Почетком 2019. године успостављен је Регистар пчелара и пчелињака.

Табела 23. Подаци о броју пчелињих заједница и количинама произведеног меда 2022.-2023. година

Година	Број кошница	Укупна производња меда/тона	Производња меда по кошници/кг
2022.	250.899	2.549	10,2
2023.	259.041	2.093	8,1

Извор: Федерални завод за статистику

Према статистичким подацима у Федерацији БиХ у 2023. години у односу на 2022. годину дошло је до повећања броја пчелињих заједница али смањења производње меда по кошници и укупних количина меда.

У Федерацији БиХ имамо мали број великих произвођача меда и пчелињих производа као и оних који се баве производњом и продајом матица. Анализом је утврђено да пчеларство у већини случајева представља додатни извор прихода код највећег броја пчелара, а исти мед и друге производе продају изван система. Да би могао продавати свој мед, као и друге пчелиње производе и матице на тржишту, произвођач мора бити регистрован као обрт, правни субјект или фарма и да испуњава све санитарне услове. Такођер мора вршити и редовне анализе квалитете меда и проводити здравствене мјере на пчелињаку.

Табела 24. Број пчелињих заједница и производња меда по кантонима у Федерацији БиХ у 2022. – 2023. година

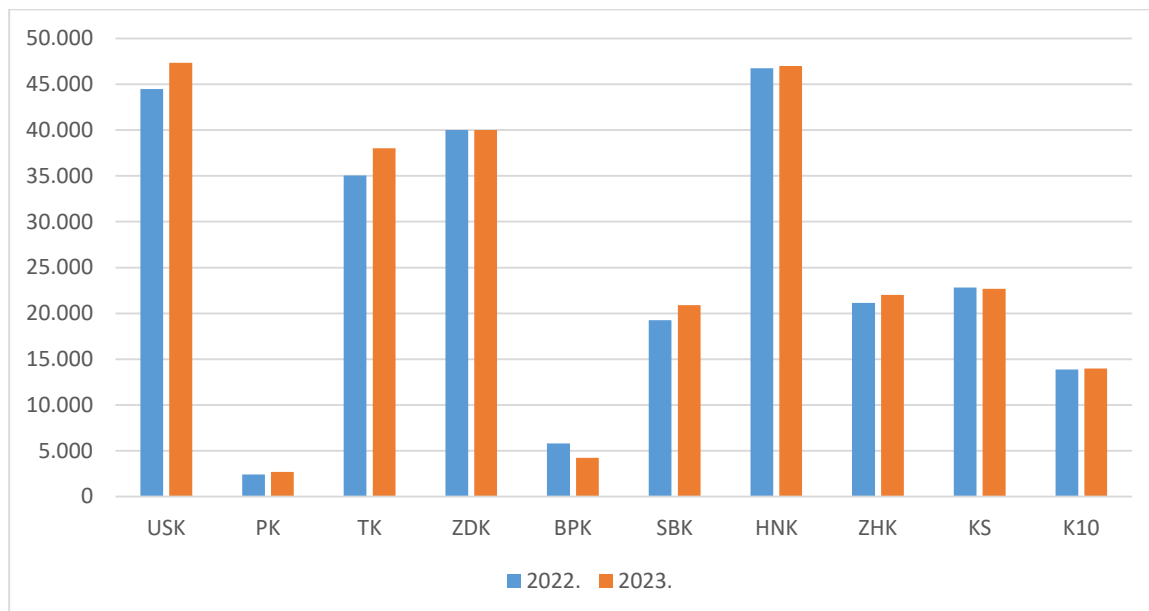
Кантон	2022.				2023.			
	Број пчелињих	%	Количина меда (кг)	%	Број пчелињих	%	Количина меда (кг)	%
	х				х			

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

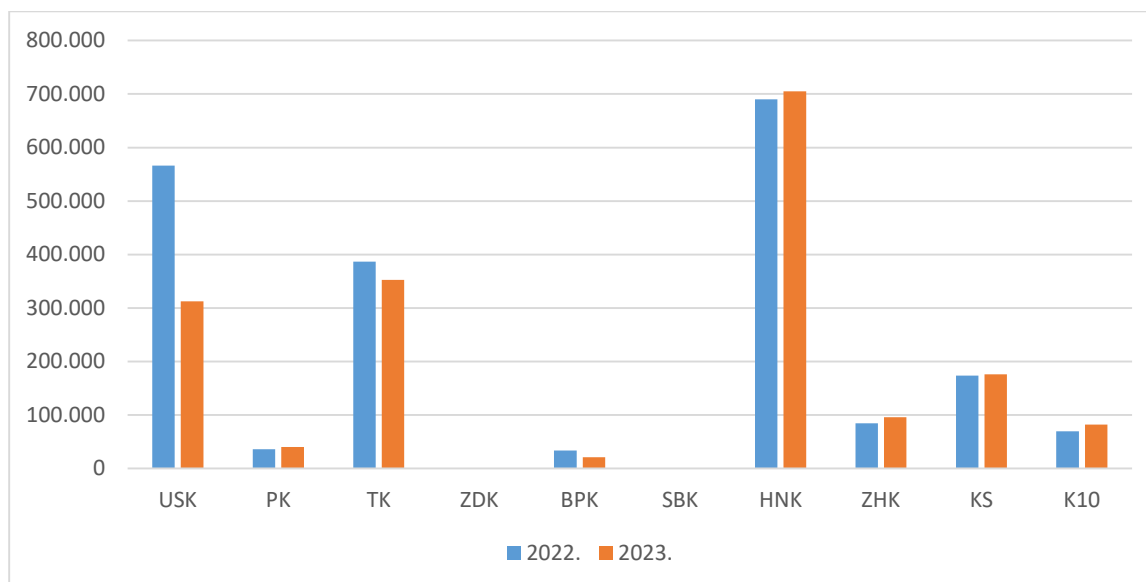
	заједница а (ком)				заједница а (ком)			
УСК	44.480	17,7	566.084	27,8	47.367	18,3	312.400	17,5
ПК	2.400	1,0	36.000	1,8	2.700	1,0	40.500	2,3
ТК	35.035	13,9	386.795	19,0	38.015	14,7	352.745	19,8
ЗДК	40.000	15,9	-	0,0	40.000	15,5		0,0
БПК	5.785	2,3	33.350	1,6	4.230	1,6	21.160	1,2
СБК	19.262	7,7	-	0,0	20.900	8,1		0,0
ХНК	46.762	18,6	690.000	33,8	47.000	18,2	705.000	39,5
ЗХК	21.150	8,4	84.600	4,1	22.000	8,5	96.000	5,4
КС	22.835	9,1	173.551	8,5	22.667	8,8	176.040	9,9
К10	13.865	5,5	69.395	3,4	13.989	5,4	82.124	4,6
УКУПНО	251.574	100	2.039.775	100	258.868	100	1.785.969	100

Извор: Кантонална министарства надлежна за послове пољопривреде и властити израчун

Графикон 32. Број пчелињих заједница по кантонима у Федерацији БиХ

Графикон 33. Произведене количине меда по кантонима у Федерацији БиХ

Према подацима кантоналних министарстава надлежних за послове пољопривреде у Федерацији БиХ у 2023. у односу на 2022. годину дошло је до повећања броја пчелињих заједница, али до смањења производње меда, што је видљиво из наведене табеле и графикана.

Такођер је видљиво да је највећи број кошница лоциран у три кантона и то: Унско-санском, Херцеговачко-неретванском и Зеничко-добојском кантону.

Највећа производња меда је у Херцеговачко-неретванском кантону гдје је дошло до повећања произведених количина меда, Тузланском и Унско-санском кантону.

3.7.6 Перадарство

Перадарство, као једна од грана сточарства, има битно мјесто у пољопривредној производњи. То произилази из чињенице да је савремено перадарство најинтензивнији облик сточарства и има потпуно индустријско значење.

Важност перадарства очитује се првенствено у производњи меса и јаја, која представља један од најефикаснијих и најбржих начина добивања висококвалитетних анималних производа за исхрану људи.

Производња меса перади у Федерацији БиХ заснива се углавном на производњи меса пилића.

Производња пилећег меса (бројлери) је значајно заступљена у Федерацији БиХ и као таква је конкурентнија у односу на друге производње. Наши произвођачи пилећег меса уз готово достигнуте европске услове производње имају добре предуслове за бављење овом производњом.

Табела 25. Подаци у перадарској производњи у Федерацији БиХ у хиљадама, 2022.- 2023. године

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

Година	Број перади/хиљада кљун	Број кока носиља/хиљада кљун
2022.	12.222	1.735
2023.	12.652	1.624

Извор: Федерални завод за статистику

Из Табеле 25. је видљиво да је у Федерацији БиХ у 2023. години укупан број перади повећан у односу на 2022. годину, а смањен број кока носиља.

Табела 26. Број перади матичних јата по кантонима у 2022.- 2023. година

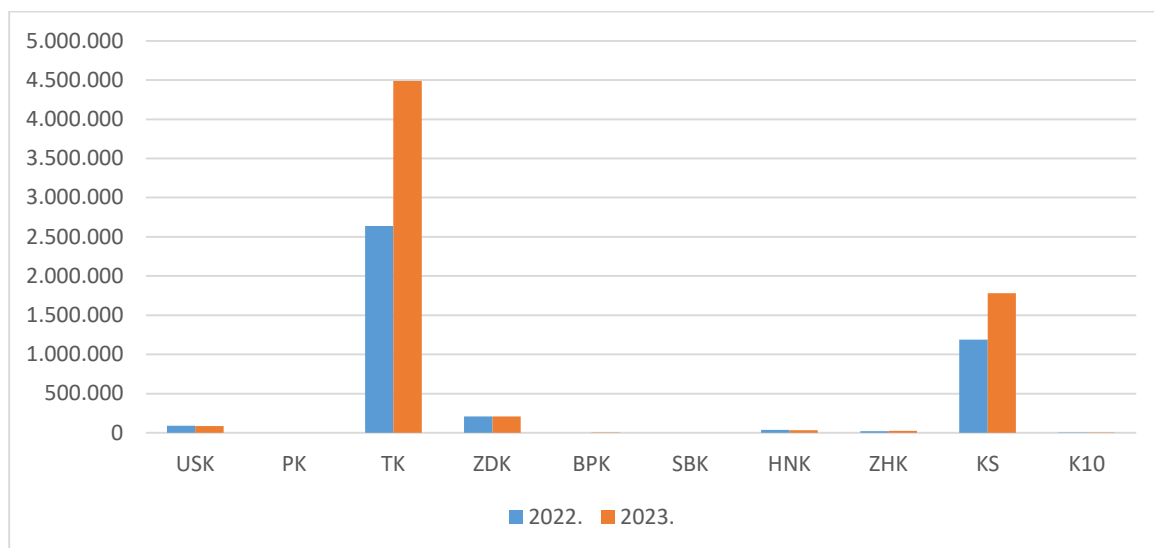
Кантони	2022.			2023.		
	Пиленке тешке лин./кљун	Пиленке лахке лин./кљун	18-седм. пиленке/кљун	Пиленке тешке лин./кљун	Пиленке лахке лин./кљун	18-седм. пиленке/кљун
УСК	88.720	79.000	14.370	87.600	55.500	14.370
ПК	0	0	55.000	0	10.000	70.000
ТК	2.637.400	269.000	150.680	4.488.700	284.500	129.900
ЗДК	210.000	0	23.000	210.000	0	23.000
БПК	0	0	0	150	0	0
СБК	0	0	33.200	0	0	35.250
ХНК	36.200	49.400	31.500	31.300	47.500	31.500
ЗХК	22.180	31.120	19.380	23.200	30.000	20.000
КС	1.187.249	8.300	82.940	1.779.000	2.835	81.300
К10	2.100	1.908	6.054	2.003	1.813	5.934
УКУПНО	4.183.849	438.728	416.124	6.621.953	432.148	411.254

Извор: Надлежна кантонална министарства

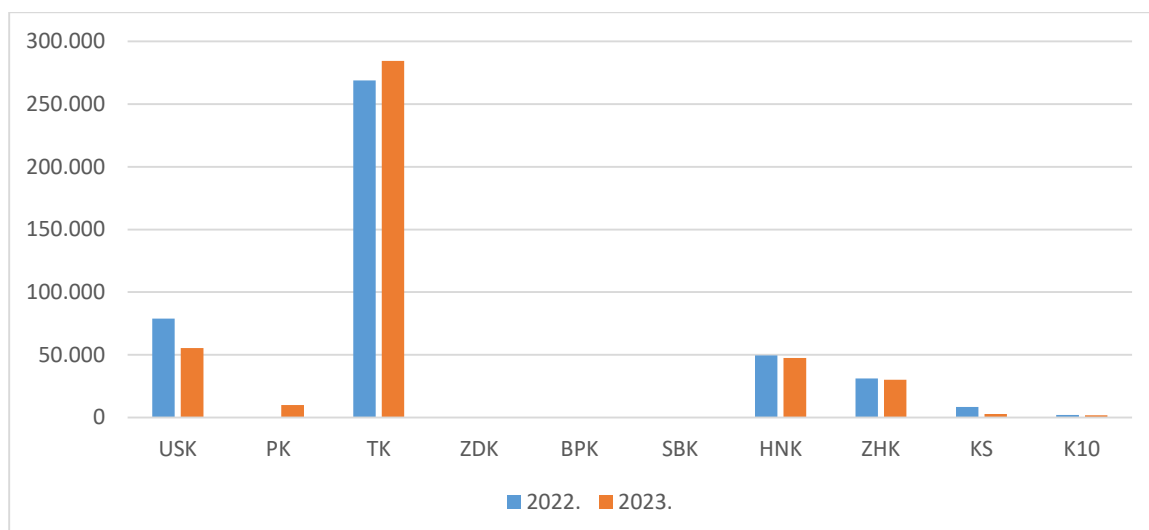
Из Табеле 26. и Графикана 34., 35. и 36. видљиво је да је у 2023. години у Федерацији БиХ дошло до повећања броја тешких, а смањења броја лахких линија и 18-седмичних пиленки.

У Тузланском и Кантону Сарајево примјетан је знатан пораст у производњи тешких линија.

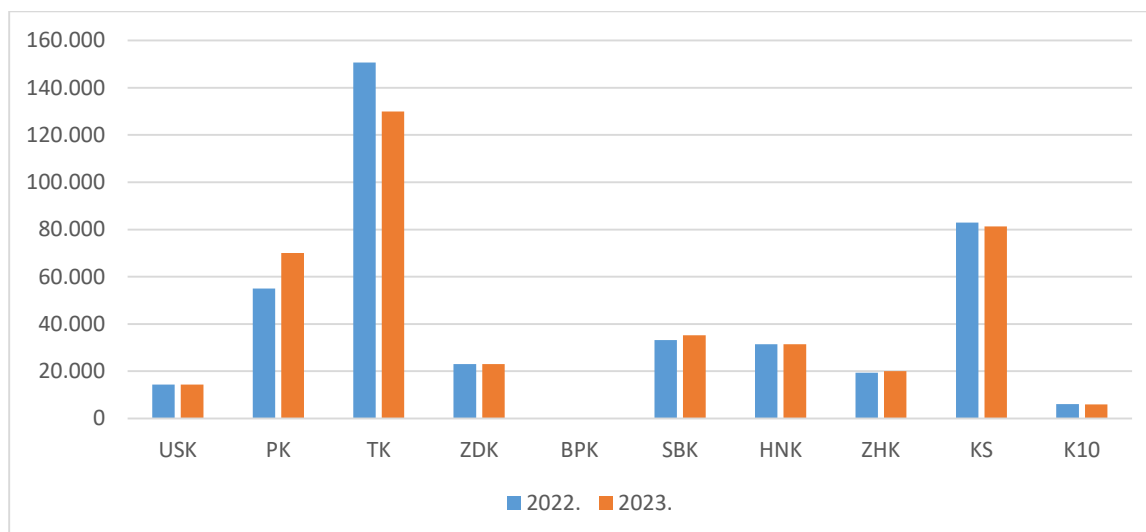
Графикон 34. Бројно стање пиленки тешких линија по кантонима у Федерацији БиХ

Графикон 35. Бројно стање пиленки лахких линија по кантонима у Федерацији БиХ

Графикон 36. Бројно стање 18-седмичних пиленки по кантонима у Федерацији БиХ

3.7.7 Аквакултура

Обим производње у сектору рибарства и аквакултуре у 2023. години повећан је за око 3% у односу на претходну годину. Остварено повећање је резултат повећане производње конзумне калифорнијске пастрмке и поточне златовчице. Производња других врста слатководних и морских риба као и шкољки остала је готово иста као и претходне године, што је условљено производним капацитетима.

Укупна производња слатководне конзумне рибе у Федерацији Босне и Херцеговине у 2023. години износила је око 2.990 т конзумне рибе. Највећи удио у производњи слатководне рибе чини конзумна калифорнијска пастрмка (око 94%). Укупно је произведено око 2.810 т конзумне калифорнијске пастрмке. У 2023. години дошло је и до повећања производње конзумне поточне златовчице за око 10 т, па њена укупна производња у овој години износи око 70 т. Укупна производња конзумне поточне пастрмке у 2023. години остала је на нивоу производње у претходној години и износи око 110 т.

Укупна производња морске рибе и других морских организама (дагњи и каменица) у 2023. години је достигла ниво производње из претходне године и износила је 220 т. Највећи удио производње у марикултури (око 90%) у 2023. години чини конзумна морска риба (комарча или орада и лубин или бранцин) - 200 т, док је удио производње шкољки значајно мањи, односно 20 т: 15 т дагње и 5 т каменице или остриге.

Производња млађи пастрмке за потребе порибљавања отворених вода у 2023. години је задржала обим, без већих одступања у односу на претходни период. Укупно је произведено око 3 милиона јединки млађа пастрмке: око 2,5 милиона млађ поточне пастрмке, 300.000 млађ мекоусне пастрмке, 100.000 млађ главатице и 100.000 млађ младице.

Табела 27. Производња у аквакултури по кантонима у Федерацији БиХ у 2022. - 2023. година

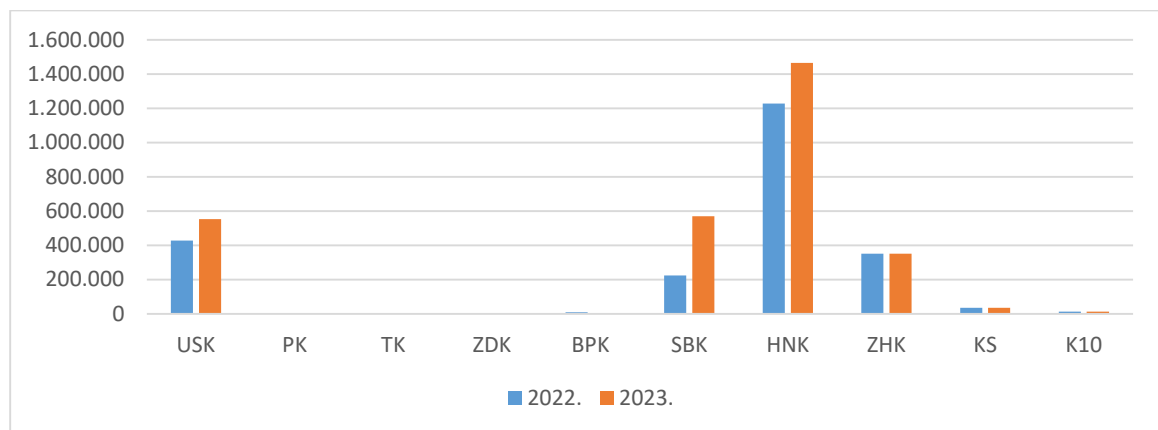
- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

Кантони	2022.			2023.		
	Слатководна на риба (кг)	Морска риба (кг)	Рибогоји лишта	Слатководна риба (кг)	Морска риба (кг)	Рибогоји лишта
УСК	653.434	0	2	553.424	0	0
ПК	0	0	0	0	0	0
ТК	0	0	0	0	0	0
ЗДК	0	0	0	0	0	0
БПК	0	0	1	0	0	0
СБК	0	0	9	570.000	0	9
ХНК	1.264.510	149.153	11	1.465.122	107.872	14
ЗХК	350.000	0	1	350.000	0	1
КС	35.00	0	1	35.000	0	1
К10	12.241	0	11	12.467	0	11
Укупно	2.315.185	149.153	36	2.986.013	107.872	38

Извор: Надлежна кантонална министарства

Из табеле 27. видљиво је да је дошло до повећања производње слатководне и благог смањења морске рибе у 2023. години у односу на 2022. годину. Повећање производње слатководне рибе забиљежено је у Херцеговачко-неретванском кантону гдје је лоциран и највећи број рибњака, а такођер је дошло до повећања количине произведене морске рибе.

Графикон 37. Производња слатководне рибе по кантонима у Федерацији БиХ

4 АНАЛИЗА СТАЊА У ПРЕХРАМБЕНОЈ ИНДУСТРИЈИ

4.1 Производња и капацитети

Најзаступљеније гране прехранбене индустрије у Федерацији БиХ су производња млијека и прерађевина од млијека, производња меса и прерађевина од меса, прерада житарица и производња брашна и млинско-пекарских производа, прерада воћа и поврћа, производња воде и освјежавајућих безалкохолних пића, те производња алкохолних пића (пиво, вино и јака алкохолна пића). Имајући у виду, да за разлику од осталих грана индустрије, прехранбена индустрија нема посебан програм новчаних подршки, потребно је наставити новчану подршку у оквиру мјера структурне политике.

У оквиру Програма новчаних подршки у пољопривреди и руралном развоју у 2023. години, за изградњу објеката за прехранбену индустрију издвојено је 9.995.356,84 КМ. Највеће издвајање је било за изградњу објеката у осталим секторима прехранбене индустрије 4.687.733,61 КМ, а најмање за изградњу објеката за прераду гљива 9.845,80 КМ.

Поређењем издвајања за изградњу објеката за прераду у 2023. години у односу на 2022. годину, у 2023.години је повећан износ издвајања за 1,39 пута. (у 2023. г. издвојено је 9.995.356,84 КМ, а у 2022. г. 7.210.565,26 КМ).

Табела 28. Индекси производње прехранбених производа, пића и дуканских производа.

Области индустријске производње	I 2023. θ 2022.	I 2023. I 2022.	I 2023. XII 2022.
1. Производња прехранбених производа	94,1	87,9	90,3
2. Производња пића	98,3	99,6	100,6
3. Производња дуканских производа	0	0	0

Извор података: Федерални завод за статистику

Из Табеле 28. видљиво је да је укупна производња прехранбених производа у 2023. години мања у односу на 2022. годину, производња пића је већа за 0,6%, а производња дуканских производа је угашена са престанком рада Фабрике дукана Сарајево.

Табела 29. Производња прехранбених производа, пића и цигарета у 2023. години

Производи	Јед. мјере	2022.	2023.	Индекс 2023/2022.
Свјеже, замрзнуто месо и кобасице	тона	96,502	78,084	0,81
Риба и производи од рибе	тона	3,237	1,376	0,43
Млијеко и млијечни производи	тона	153,108	148,921	0,97
Брашно и производи од брашна	тона	241,753	219,678	0,91
Тјестенина	тона	3,264	3,234	0,99
Чоколада и кондиторски производи	тона	1,453	1,469	1,01

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

Кафа, чај, зачини, супе	тона	7,250	8,385	1,16
Производи од воћа и поврћа	тона	3,062	3,030	0,99
Алкохолна пића, вино, пиво	тона	36,320	35,184	0,97
Воде и освјежавајућа пића	тона	303,701	310,995	1,02
Цигарете за пушење (милиона ком.)	мил. ком	57	0	0

*Извор података: Федерални завод за статистику

Најзаступљеније гране прехранбене индустрије у Федерацији БиХ су производња млијека и прерађевина од млијека, производња меса и његових прерађевина, прерада житарица и производња брашна и млинско-пекарских производа, прерада воћа и поврћа, производња воде и освјежавајућих безалкохолних пића, те производња алкохолних пића (пиво, вино и јака алкохолна пића).

У Табели 29. приказана је производња (количински) појединих група производа из области прехранбене индустрије и духанске индустрије у 2022. и 2023. години. У 2023. години укупна производња производа од говеђег, свињског и пилећег меса, коже и месних прерађевина у односу на 2022. годину је смањена за 19% (индекс 0,81), прерада рибе смањена за 57%. Укупна производња млијека и млијечних производа је смањена за 5% у односу на 2022. годину. Производња пшеничног брашна је смањена за 3%, а укупна производња производа на бази брашна смањена је 9%. Укупна производња чоколаде и осталих кондиторских производа у 2023. години је остала иста као и претходне године. Производња прехранбених производа биљног поријекла (производи воћа и поврћа) смањена је 1%, док је производња воћних сокова остала на истом нивоу као и претходне године. У 2023. години смањена је укупна производња алкохолних пића, вина и пива за 3%, производња пива је смањена за 8% док је производња безалкохолног пива остала на истом нивоу. Производња цигарета у Федерацији БиХ је угашена 2022. године кад је престала са радом ФДС д.о.о. Сарајево.

Табела 30. Производња, капацитети и њихова искориштеност за поједине гране прехранбене и духанске индустрије у 2023 години

Грана прехранбене индустрије	Јед. мјере	Производња у 2023.	Капацитет /годишњи	Искориштеност капацитета %
Млинска индустрија	т	133,904	302,150	44.32
Прерада млијека	000 лит	192,611	400,000	48,15
Прерада меса	т	79,461	169,000	47.02
Прерада воћа и поврћа	т	3,030	15,000	20.20
Сокови од воћа и поврћа	000 лит	49,065	136,510	35.94
Производња кекса и вафла	т	16,612	22,400	74.16
Производња воде	000 лит	121,882	501,500	24.30
Производња безалкохолних пића	000 лит	189,113	366,600	51.59
Производња пива	000 лит	29,842	150,000	19.89
Производња вина	000 лит	5,266	26,400	19.95

Подаци о производњи у 2023. години – Извор: Федерални завод за статистику

Подаци о капацитетима – Извор: ФМПВШ - Одсјек за прехранбену индустрију

Као и годинама уназад, капацитети привредних друштава која се баве производњом прехранбених производа и духанских производа у Федерацији БиХ су недовољно искориштени.

У 2023. години повећала се искориштеност капацитета у односу на 2022. годину у слиједећим гранама прехранбене индустрије: преради меса за 3,36%, производњи воћних сокова за 2,27%, производњи кекса и вафла за 14,95% и производњи вина за 5,75%. Смањена искориштеност капацитета у односу на 2022. годину забиљежена је у млинској индустрији за 6,34%, преради меса за 11,99%, производњи пива за 1,78%.

4.2 Покривеност увоза извозом

Табела 31. Производња, извоз, увоз и покривеност увоза извозом појединих прехранбених производа у Федерацији БиХ у 2023. години

Производ	Производња (кг/лит)	Извоз (КМ)	Увоз (КМ)	Покривеност увоза извозом %
Млијеко и врхње	117,646,846	55,424,105	43,860,445	126.36
Сир	5,485,415	15,369,234	101,036,520	15.21
Маслац	371,757	6,450,442	19,452,194	33.16
Брашно (пшенично)	133,862,552	7,867,080	23,583,334	33.36
Чоколада и остали производи који садрже какао	1,469,305	3,702,326	140,163,527	2.64
Тјестенина	3,234,110	1,022,032	27,800,534	3.68
Пиво	29,842,634	1,531,586	175,360,789	0.87
Вино	5,266,655	7,382,448	18,788,739	39.29
Природне минералне и изворске воде	93,804,620	6,822,806	20,683,391	32.99
Безалкохолна пића	189,113,754	44,896,190	189,898,843	23.64
Месо - говедина	10,626,586	11,350,088	228,038,322	4.98
Месо - свињетина	1,919,091	0	38,606,009	
Месо – овчетина, козетина	550,506	227	422,432	0.05
Месо - перади	21,129,571	27,413,859	37,295,677	73.50
Сокови од воћа и поврћа	49,065,246	519,274	12,786,099	4.06
Џем, мармелада	1,729,077	3,517,544	7,849,635	44.81
Цигарете (мил. ком)	0	5,920,488	111,630,777	5.30

*Извор података: Федерални завод за статистику и Управа за индиректно опорезивање БиХ

Из Табеле 31. се може видјети да је извоз већи од увоза само код млијека и врхња. Покривеност увоза извозом за млијеко и врхње тарифног броја 0401 за Федерацију износи 126%. док за БиХ износи чак 151%. Иако у табели није обухваћена производња, увоз и извоз конзумних јаја, највећа покривеност је управо код тог производа, чак 538%.

Поред огромних неискориштених капацитета у производњи пива, покривеност увоза извозом у Федерацији износи 0,87% док је на нивоу Босне и Херцеговине однос незнатно бољи и износи 6,6%.

Покривеност увоза извозом за вино за ниво Федерације БиХ износи 39,29% док је за ниво Босне и Херцеговине 21,81%.

Према наведеним показатељима покривеност увоза извозом за цигарете у Федерацији БиХ износи 5,30%, а за ниво Босне и Херцеговине износи 4,77%.

Укупан извоз производа (ТГ 1-97 ЦТ БиХ) и извоз пољопривредно-прехранбених (ТГ 1-24 ЦТ БиХ) из Федерације БиХ и Босне и Херцеговине – Индекс 2023/2022.

Табела 32. Укупан извоз и извоз пољопривредно-прехранбених производа

Табела извоза	Федерација БиХ		Босна и Херцеговина		Индекс 2023/2022	
тарифна ознака	Вриједност у КМ за 2022.г.	Вриједност у КМ за 2023.г.	Вриједност у КМ за 2022.г.	Вриједност у КМ за 2023.г.	ФБи Х	БиХ
ТГ 1-97 ЦТ БиХ	12.254.177.327	11.352.016.643	18.377.640.917	17.165.874.056	0,92	0,93
ТГ 1-24 ЦТ БиХ	516.734.308	542.147.712	1.105.422.924	1.095.245.851	1,04	0,99

Извор података: Управа за индиректно опорезивање

Укупан увоз (ТГ 1-97 ЦТ БиХ) и увоз пољопривредно-прехранбених (ТГ 1-24 ЦТ БиХ) у Федерацију БиХ и Босну и Херцеговину - Индекс 2023/2022

Табела 33. Укупан увоз и увоз пољопривредно-прехранбених производа

Табела увоза	Федерација БиХ		Босна и Херцеговина		Индекс 2023/2022	
Тарифна ознака	Вриједност у КМ за 2022.г.	Вриједност у КМ за 2023.г.	Вриједност у КМ за 2022.г.	Вриједност у КМ за 2023.г.	ФБи Х	БиХ
ТГ 1-97 ЦТ БиХ	20.623.196.628	19.982.924.025	29.117.405.277	28.241.817.518	0,96	0,96
ТГ 1-24 ЦТ БиХ	2.699.601.692	2.965.057.635	4.404.512.282	4.467.602.160	1,09	1,01

Извор података: Управа за индиректно опорезивање

Укупан извоз Федерације Босне и Херцеговине у 2023. години (тарифне главе од главе 1. до главе 97.) износио је 11.352.016.643 КМ што је за 902.160.684 КМ, односно 8%, мање у односу на 2022. годину. Укупан увоз производа у 2023. години био је 19.982.924.025 КМ, што је за 640.272.603 КМ, односно око 4%, мањи него у претходној години.

Извоз пољопривредно-прехранбених производа (тарифне главе - од главе 1. до главе 24.) из Федерације Босне и Херцеговине у 2023. години био је у вриједности од 542.147.712 КМ, што је за 25.413.404 КМ, односно 4%, више него у 2022. години. Увоз пољопривредно-прехранбених производа у 2023. години био је 2.965.057.635 КМ што је за 265.455.943 КМ, односно 9% виши него у претходној години.

4.3 Кретање цијена појединих прехранбених производа

Табела 34. Индекс цијена прехранбених и духанских производа

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

Области индустријске производње	<u>II 2024.</u> <u>II 2023.</u>	<u>II 2024.</u> <u>θ 2023.</u>	<u>II 2024.</u> <u>θ 2015.</u>
1. Производња прехранбених производа	101,4	100,9	145,6
2. Производња хране	100,9	100,8	146,9
3. Производња безалкохолних пића	105,3	102,3	134,1
4. Производња алкохолних пића	104,8	102,6	119,0
5. Производња духана	103,5	101,4	151,8

Претходна година=100; θ-годишњи просјек, извор података, θ 2015. је узет као базна година: Федерални завод за статистику

Табела 35. Стопе промјене цијена појединих прехранбених производа (јануар 2023./јануар 2024. године)

Прехранбени производи	<u>Јануар 2024.</u> <u>Јануар 2023.</u>	Прехранбени производи	<u>Јануар 2024.</u> <u>Јануар 2023.</u>
Храна и безалкохолна пића	2,0	Сиреви	-2,5
Храна	1,8	Јаја	6,6
Хљеб и житарице	-1,1	Уље	-18,6
Рижа	3,9	Маслац	-7,5
Хљеб, пецива	3,5	Маслиново уље	17,8
Тјестенина	2,0	Воће	4,7
Брашно и остали производи од житарица	-9,5	Поврће	12,6
Месо	6,9	Шећер	-3,6
Јунеће и телеће месо	3,9	Безалкохолна пића	4,3
Свињско месо	12,2	Кафа	3,6
Јањеће месо	11,4	Чај	-0,8
Пилеће месо	16,2	Минерална вода	1,6
Риба	3,7	Газирана пића	3,9
Свјеже млијеко	-13,6	Воћни сокови	8,9
Јогурт	-7,5	Чоколада	0,5

Извор података: Федерални завод за статистику

Из Табеле 35. можемо видјети повећање цијена свих прехранбених производа у јануар 2024. године у односу на јануар 2023. године. Изузетак су хљеб, брашно, свјеже млијеко, уље и маслац.

У јануару 2024. године у односу на јануар 2023. године, цијене су порасле за 0,7% (годишња инфлација).

4.4 Запосленост и незапосленост

Табела 36. Просјечан број запослених у 2023. години, I и XII мјесецу 2023. и I мјесецу 2024. године

Области индустријске производње	θ-2023.	I 2023.	XII 2023.	I 2024.
Укупан број запослених у ФБиХ	541.263	536.056	544.437	542.116
Производња прехранбених производа	13.283	13.144	13.495	13.385
Производња пића	1.331	1.307	1.321	1.324

Производња духанских производа	8	10	6	5
---------------------------------------	---	----	---	---

Извор података: Федерални завод за статистику

Укупан број запослених према кадровској у мјесецу јануару 2024. године на подручју Федерације БиХ је 542.116 особе, што представља смањење броја запослених за 0,4% у односу на децембар 2023. године. У поређењу са годишњим просјеком броја запослених у 2023. години на подручју Федерације БиХ дошло је до повећања броја запослених за 0,2%.

Крајем јануара 2024. године у Федерацији Босне и Херцеговине на евиденцијама служби за запошљавање било је 268.870 незапослених особа, што представља смањење броја незапослених за 3.034 особе или 1,1% у односу на децембар 2023. године.

4.5 Плаће

Просјечна мјесечна исплаћена нето плаћа у Федерацији Босне и Херцеговине по запосленом у 2023. години износила је 1.261 КМ а у јануару 2024. године износи 1.338 КМ. У току мјесеца јануара 2024. године дошло је до повећања просјечне мјесечне исплаћене нето-плаће за 3,2% у односу на децембар 2023. године. У периоду XI 2023.– И 2024. године просјечна мјесечна исплаћена нето плаћа износи 1.315 КМ. У односу на исти период претходне године дошло је до повећања просјечне мјесечне исплаћене нето-плаће за 11,2%.

Просјечна мјесечна исплаћена бруто плаћа по запосленом за децембар 2023. године у Федерацији Босне и Херцеговине износи 2.018 КМ.

Табела 37. Висина просјечних плаћа

Просјечан износ плаће у ФБиХ по дјелатностима	Нето плаће (КМ)				Бруто плаћа (КМ)			
	0-2023.	I 2023.	XII 2023.	I 2024	02023.	I 2023.	XII2023	I 2024
Федерација Босне и Херцеговине	1.261	1.208	1.296	1.338	1.959	1.875	2.018	2.083
Пољопривреда, шумарство, риболов	1.143	1.079	1.141	1.240	1.769	1.667	1.764	1.925
Производња прехранбених производа	851	825	881	894	1.309	1.270	1.358	1.378
Производња пића	1.294	1.215	1.324	1.307	1.988	1.857	2.048	1.993
Производња духанских производа	0	0	0	0	0	0	0	0

Извор података: Федерални завод за статистику

5 МЈЕРЕ НОВЧАНИХ ПОДРШКИ ПО МОДЕЛУ ПОТИЦАЈА ПРОИЗВОДЊИ

У складу са Законом о новчаним подршкама у пољопривреди и руралном развоју Влада Федерације БиХ на приједлог Министарства доноси Одлуку о усвајању Програма новчаних подршки. Трансфер за пољопривреду реализован је на основу Одлуке о усвајању Програма утрошка средстава са критеријима расподеле средстава "Субвенција приватним предузећима и предузетницима - Поттицај за

пољопривреду" утврђених Буџетом Федерације Босне и Херцеговине за 2023. годину Федералном министарству пољопривреде, водопривреде и шумарства („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 30/23, 35/23- Исп., 87/23 и 100/23).

Укупна вриједност Програма је износила **166.500.000,00** КМ, од чега је реализирано 165.715.062,28 односно **99,53%**.

Програмом су планиране новчане подршке по моделу потицаја производњи и то:

- новчане подршке у биљној производњи у износу од **17.415.080,74** КМ и
- новчане подршке у анималној производњи у износу од **70.729.685,75** КМ, с тим да су реализоване, односно одобрене новчане подршке у биљној производњи у износу од **17.348.111,00** КМ, а у анималној производњи у износу од **70.449.239,00** КМ.

5.1 Новчане подршке у биљној производњи

Табела 38. Одобрени потицаји биљној производњи у 2023. години по врстама потицаја

A/1		БИЉНА ПРОИЗВОДЊА	Планирано према Програму	Одобрено у КМ
A/1-1	Бр.	Производња ратарских, повртларских култура, воћарских култура, грожђа и маслина		
	1.	Производња крушних жита (пшеница и раж)	6.013.907,14	6.013.907,14
	1а	крушна жита-обештећење производње ради ниских приноса и лоше квалитете	2.143.600,00	2.136.314,32
	2.	Производња сточног жита (јечам, зоб и тритикале, кукуруз)	2.032.250,28	1.873.420,38
	3.	Производња крмног биља (силажни кукуруз, сточни грашак и грахорице)	4.292.257,13	3.989.511,74
	4.	Производња уљарица (уљана репица, сунцокрет и соја)	1.776.993,20	1.776.925,12
	5.	Производња хељде	45.442,77	45.442,77
	6.	Производња љековитог и ароматичног биља	190.977,52	190.977,52
	7.	Производња поврћа	2.096.169,30	2.096.169,30
	8.	Производња грожђа и маслина	3.175.673,00	3.175.673,00
	9.	Производња воћа	1.678.395,00	1.675.345,50
	10.	Производња духана у листу -Вирџинија, Берлеј и Херцеговачки равњак	0,00	0,00
A/1-2		Производња сјемена		
	11.	Производња сјемена стрних житарица (натурално)	815.856,30	815.856,30
	11.а	Производња сјемена стрних житарица (декалрирано)	97.532,00	97.532,00
	12.	Производња сјемена кукуруза, соје и сунцокрета (натурално)	0,00	0,00
	12.а	Производња сјемена кукуруза, соје и сунцокрета (декларирано)	193.215,00	193.215,00

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

	13.	Производња сјемена кромпира (основно сјеме)	0,00	0,00
	14.	Производња сјемена кромпира (сјеме И сортне репродукције)	0,00	0,00
A/1-3		Производња садног материјала		
	15.	крошњастог воћа	90.255,00	90.255,00
	16.	јagodичастог воћа (боровница и брусница)	0,00	0,00
	16a	малина и купина	69.139,14	69.139,14
	16б	јагода (фриго саднице)	0,00	0,00
	17.	Деклариране саднице винове лозе	102.998,94	102.998,94
A/1-4		Производња декларираних пресадница поврћа (контејнерских)		
	18.	пресаднице поврћа (салата, тиквица, шпинат, целер, блитва, кукуруз шећерац и корнишон)	689.438,69	60.421,93
	18.a	пресаднице поврћа (рајчица, паприка, краставац, патлиџан, купуси, диња, лубеница)		469.016,76
	18. б	калемљене пресаднице поврћа (краставац, рајчица, паприка, патлиџан, диња и лубеница)		160.000,00
		Укупно A/1-1, A1-2, A1-3, A1-4 (ПРОИЗВОДЊА 2022)	25.504.100,41	25.032.121,86

Табела 39. Преглед потицаја за биљну производњу по кантонима у Федерацији БиХ

A/1	БИЉНА ПРОИЗВОДЊА	БПК	К10	ХНК	КС	ПК	СБК	ТК	УСК	ЗДК	ЗХК	УКУПНО
A/1-1	Производња ратарских, пов., воћарских и вин. култура											
1.	Производња крушних Кита	0,00	1.091.806,18	59.939,30	35.220,00	3.747.125,90	62.960,00	627.044,16	335.783,30	34.489,30	19.539,00	6.013.907,14
1a	крушна Кита-обештећење производње	0,00	425.662,08	23.975,72	14.088,00	1.251.490,32	25.184,00	242.244,36	132.177,32	13.795,72	7.696,80	2.136.314,32
2.	Производња сточног жита	0,00	279.557,75	2.066,50	39.786,00	322.359,85	126.992,00	419.616,47	558.175,64	106.777,57	18.088,60	1.873.420,38
3.	Производња крмног биља	0,00	443.399,02	160.581,53	91.330,80	67.548,76	336.126,00	854.977,37	1.669.239,03	365.297,67	1.011,56	3.989.511,74
4.	Производња уљарица (уљана репица, сунцокрет и соја)	0,00	174.000,00	0,00	0,00	1.497.149,12	0,00	44.176,00	61.600,00	0,00	0,00	1.776.925,12
5.	Производња хељде	0,00	38.283,57	0,00	7.159,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	45.442,77
6.	Производња љековитог и ароматичнг биља	0,00	0,00	41.113,52	11.100,00	0,00	12.600,00	0,00	0,00	0,00	126.164,00	190.977,52
7.	Производња поврћа	0,00	242.690,80	327.810,00	7.732,00	7.600,00	108.040,00	56.960,00	30.160,00	2.160,00	1.313.016,50	2.096.169,30
8.	Производња грождја и маслина	0,00	13.625,00	2.627.236,75	21.898,50	0,00	2.025,00	0,00	4.775,00	12.660,25	493.452,50	3.175.673,00
9.	Производња воћа	8.489,50	0,00	996.744,00	7.556,25	80.400,00	160.363,50	208.249,25	15.789,00	144.454,00	53.300,00	1.675.345,50
10.	Производња духана у листу	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A/1-2	Производња сјемена	БПК	К10	ХНК	КС	ПК	СБК	ТК	УСК	ЗДК	ЗХК	УКУПНО
11.	Производња сјемена стрних Китарица (натурално)	0,00	798.427,80	0,00	0,00	17.428,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	815.856,30

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

11.a	Производња сјемена стрних Китарица (декалрирано)	0,00	0,00	0,00	0,00	97.532,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	97.532,00
12.	Производња сјемена кукуруза, соје и сунцокрета (натурално)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.a	Производња сјемена кукуруза, соје и сунцокрета (декларирано)	0,00	193.215,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	193.215,00
13.	Производња сјемена кромпира (основно сјеме)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14.	Производња сјемена кромпира (сјеме И сортне репродукције)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A/1-3	Производња садног материјала	БПК	К10	ХНК	КС	ПК	СБК	ТК	УСК	ЗДК	ЗХК	УКУПНО
15.	крошњастог воћа	0,00	0,00	9.129,78	0,00	0,00	12.800,70	68.324,52	0,00	0,00	0,00	90.255,00
16.	јагодичастог воћа (боровница и брусница)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
16a	малина и купина	61.945,80	0,00	0,00	0,00	0,00	7.193,34	0,00	0,00	0,00	0,00	69.139,14
166	јагода (фриго саднице)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
17.	Деклариране саднице винове лозе	0,00	0,00	102.998,94	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	102.998,94
A/1-4	Производња декларираних пресадница поврћа (контејнерских)	БПК	К10	ХНК	КС	ПК	СБК	ТК	УСК	ЗДК	ЗХК	УКУПНО
18.	пресаднице поврћа (салата, тиквица, шпинат, целер, блитва, кукуруз шећерац и корнишон)	0,00	0,00	30.428,34	0,00	0,00	0,00	29.993,59	0,00	0,00	0,00	60.421,93

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

18.а	пресаднице поврћа (рајчица, паприка, краставац, патлиџан, купуси, диња, лубеница)	0,00	0,00	152.365,14	0,00	0,00	0,00	72.171,54	0,00	112.554,60	131.925,48	469.016,76
18.б	калемљене пресад. поврћа (краставац, рајчица, паприка, патлиџан, диња и лубеница)	0,00	0,00	160.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	160.000,00
	СВЕГА А/1	70.435,30	3.700.667,2 0	4.694.389,5 2	235.870,75	7.088.634,45	854.284,54	2.623.757,2 6	2.807.699,29	792.189	2.164.194,4 4	25.032.121,8 6
** У укупном збиру федералних потицаја је 5.000.000.00 КМ које су директно уплаћене на рачун РБФБиХ												

5.1.1 Ефекти новчаних подршки у биљној производњи

Индикатори праћења ефеката потицаја у биљној производњи у 2023/2022 годину изражени су кроз број хектара обухваћених потицајима, односно бројем садница и пресадница, као и износом потицаја по културама.

Обрачун ефеката потицаја врши се на основу свих запримљених и одобрених захтјева за 2022. годину, односно 2023. годину, дакле анализом ефеката обухваћени су сви одобрени и исплаћени захтјеви у 2023. години.

Надлежна кантонална министарства су у складу са чланом 27. Закона о новчаним подршкама („Службене новине ФБиХ“ број 42/10 и 99/19) извршила утврђивање чињеничног стања на терену за све одobreне захтјеве за биљну производњу.

Ефекти потицаја у биљној производњи биљеже тренд раста и тренд смањења што зависи од појединачних производњи. Тако је забиљежен највећи раст у процентима у 2023. години у односу на 2022. годину код производње воћа и производње поврћа гдје је дошло до повећања за око 30%, затим је забиљежено повећање код производње грожђа и маслина за 14%, до је у производњи љековитог и ароматичног биља забиљежено незнатно повећање од око 1%.

Највећи пад ефеката потицаја је забиљежено код производње уљарица за више од 50% (потичане површине су пале са 4.592 ха на 2.221 ха), затим је дошло до пада у производњи хељде за 45,1 % (потичане површине су пале са 132,5 ха на 72,8 ха), док нешто мањи пад имамо код производње сточних жита (7,1%) и у производњи крмног биља (око 2%). У 2023. години производња духана се у потпуности угасила, а у 2022. години ова производња се потицала на површини од 7,8 ха.

Ефекти потицаја у производњи декларисаног сјемена кукуруза, соје и сунцокрета су значајно повећани у проценту од 48,2%, док ефекти у производњи сјемена стрних жита (натурално и декларисано сјеме) су у паду за 30%. Производња сјемена кромпира у посматране двије године није остварена, јер произведено сјеме кромпира није задовољило фитосанитарне захтјеве.

У производњи садног материјала ефекти потицаја у 2023. у односу на 2022. годину, изражени су кроз број комада садница и биљеже пад од 16,5% односно, укупан број садница у 2022. години од на 547.758 комада се смањио на 457.426 комада у 2023. години.

Такођер, код производње пресадница поврћа у 2023. години у односу на 2022. годину имамо евидентирано благо смањење за 3% односно производња је пала са 12,23 милиона комада на 11,83 милиона комада.

Посматрајући укупне пољопривредне површине за које су исплаћене новчане подршке (производња ратарских, повртларских и воћарских култура, духана, грожђа, маслина и производња сјемена) можемо закључити да је дошло до смањења површина у 2023. години у односу на 2022. годину за 11,4% односно потичане површине су смањене са 26.995,5 ха на 23.921 ха.

Табела 40. Индикатори праћења ефеката потицаја у биљној производњи 2023/2022 години

БИЉНА ПРОИЗВОДЊА	2022. година				2023. година				Индикатор повећања/ смањења ефеката поттицаја
	Укупно одобрени захтјеви (КМ)	Потицана количина (ха и ком)	Потицај по јединици мјере: ха и ком - за правна лица и обрте (КМ)	Потицај по јединици мјере: ха и ком - за физичка лица (КМ)	Укупно одобрени захтјеви (КМ)	Потицана количина (ха и ком)	Потицај по јединици мјере: ха и ком - за правна лица и обрте (КМ)	Потицај по јединици мјере: ха и ком - за физичка лица (КМ)	
Производња ратарских, повртларских и воћарских култура, духана, гржђа и маслина									
Производња хљебних жита (пшеница и раж)	4.529.840,70	6.039,8	750	750	6.013.907,14	6.013,9	1.000	1.000	99,6%
Производња сточног жита (јечам, зоб и тритикале)	0,00	0,0	0	0	2.136.314,32	5.340,7	400	400	0%
Производња крмног биља (силажни кукуруз, сточни грашак и грахорице)	1.261.514,50	3.544,5	380	300	1.873.420,38	3.294,3	600	500	92,9%
Производња меркатилног кукуруза	2.663.077,70	9.015,2	320	250	3.989.511,74	8.843,7	484	400	98,1%
Производња уљарица (уљана репица, сунцокрет и соја)	2.387.793,20	4.591,9	520	520	1.776.925,12	2.221,2	800	800	48,4%
Производња хељде	42.218,18	132,5	440	350	45.442,77	72,8	628	520	54,9%
Производња љековитог и ароматичног биља	119.398,40	207,2	650	520	190.977,52	209,0	1.000	800	100,9%
Производња поврћа (рајчица, папирка, краставац, патлиџан, мрква, цвекла, лук, салата и млади крумпир)	1.150.542,29	410,9	2.800	2.800	2.096.169,30	538,7	4.000	4.000	131,1%
Производња гржђа и маслина	2.003.944,50	1.113,3	1.800	0	3.175.673,00	1.270,3	2.500	0	114,1%

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

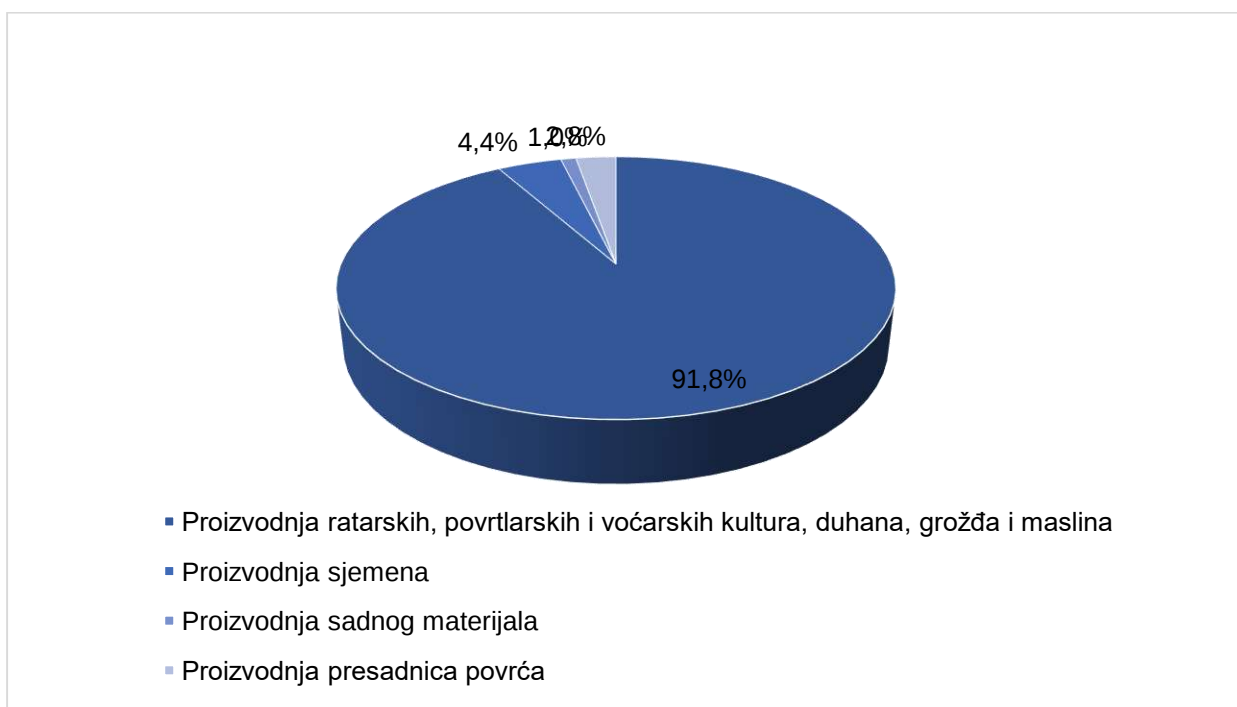
Производња воћа	913.547,16	507,5	1.800	0	1.675.345,50	670,1	2.500	0	132,0%
Производња духана у листу	11.184,60	7,8	1.600	1.270	0,00	0,0	2.050	1.650	0%
Производња сјемена									
Производња сјемена стрних житарица (пшеница, јечам, раж, зоб) и хељда - натурално	898.466,40	863,9	1.040	0	815.856,30	604,3	1.350	0	70,0%
Производња сјемена стрних житарица и хељда - декларисано	113.447,50	98,7	1.150	0	97.532,00	65,9	1.480	0	66,8%
Производња сјемена кукуру. соје и сунцокрета - натурално	440.852,50	383,4	1.150	0	0,00	0,0	1.480	0	0%
Производња сјемена кукуру. соје и сунцокрета - декларисано	100.330,00	79,0	1.270	0	193.215,00	117,1	1.650	0	148,2%
Производња сјемена кромпира (основно сјеме)	0,00	0,0	2.500	0	0,00	0,0	3.100	0	0%
Производња сјемена кромпира (сјеме И сортне репродукције)	0,00	0,0	2.000	0	0,00	0,0	2.500	0	0%
Производња садног материјала									
Декларисане саднице крошњастог воћа	113.874,75	207.045	0,55	0	90.255,00	136.750	0,66	0	66,0%
Декларисане саднице јагодичастог воћа - боровница и брусница	0,00	0	0,35	0	0,00	0	0,42	0	0%
малина и купина	99.530,90	284.374	0,35	0	69.139,14	164.617	0,42	0	57,9%
Декларисана садница јагода фриго садница	0,00	0	0,06	0	0,00	0	0,07	0	0%

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

Декларисане саднице винове лозе	31.001,30	56.366	0,55	0	102.998,94	156.059	0,66	0	276,9%
Производња декларисаних пресадница поврћа (контејнерских)									
Пресаднице поврћа (контејнерске) - (салата, тиквица, шпинат, целер, блитва, кукуруз шећерац и корнишон)	62.012,94	3.100.647	0,02	0	60.421,93	2.014.064	0,03	0	65,0%
Пресаднице поврћа (контејнерске)- (парадајз, паприка, краставац, патлиџан, купус, диња, лубеница)	285.533,48	7.138.337	0,04	0	469.016,76	7.816.946	0,06	0	109,5%
Калемљене пресаднице поврћа (контејнерске)	120.000,00	2.000.000	0,06	0	160.000,00	2.000.000	0,08	0	100%
УКУПНО	17.348.111,00				25.032.121,86				

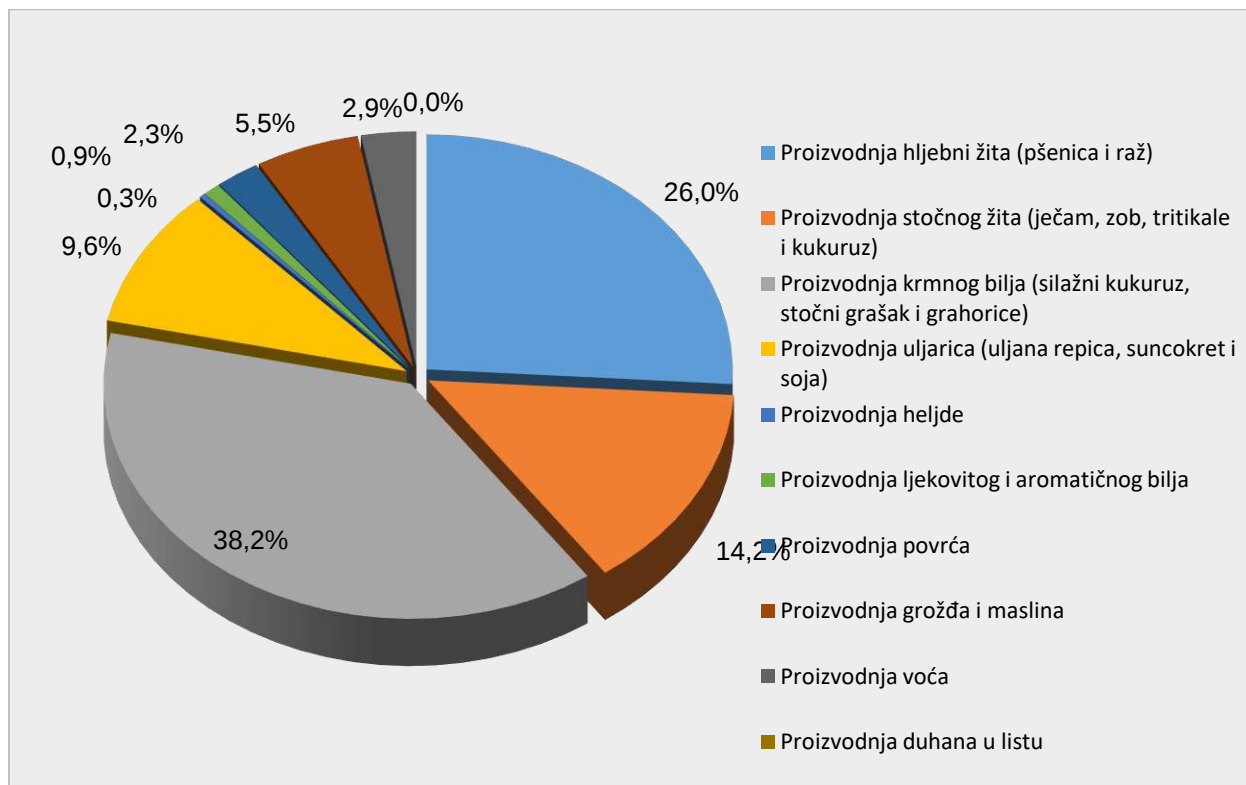
* *потицају у 2023.год по ха увећани за 100 КМ/ха (додатак за сјеме, ђубриво и гориво)*

Графикон 38. Новчане подршке у биљној производњи у 2023. години (%)

Највећи удио у новчаним подршкама у биљној производњи у 2023. години, као што се види из претходног графикана, је у производњи ратарских, повртларских и воћарских култура, грожда и маслина и то 91,8%, док је за производњу сјемена, садног материјала и пресадница издвојено свега 8,2%, односно од укупно 25.032.121,86 КМ исплаћених потицаја у биљној производњи за производњу ратарских, повртларских и воћарских култура, грожда и маслина је издвојено 22.973.686,79 КМ, а за производњу сјемена, садног материјала и пресадница издвојено 2.058.435,00 КМ.

Графикон 39. Ефекти потицаја, потицане површине у производњи ратарских, повртларских и воћарских култура, духана, грожђа и маслина у 2023. години (%)

У 2023. години од укупно потицаних површина у производњи ратарских, повртларских и воћарских култура, духана, грожђа и маслина најзаступљенија је производња крмног биља на површини од 8.843,7 ха, односно 38,2% укупно потицаних површина.

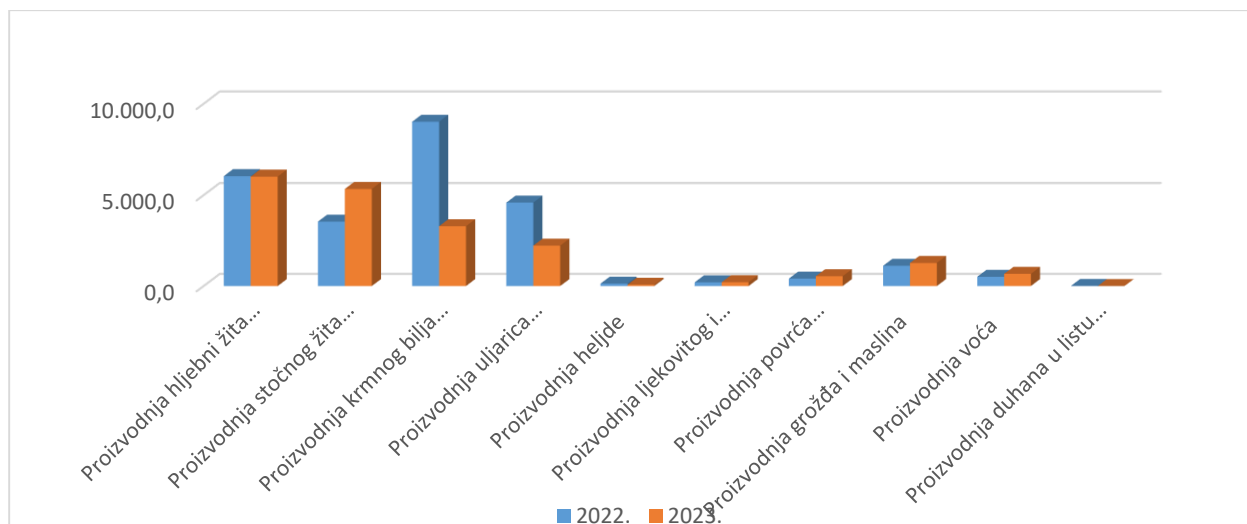
Затим на другом мјесту су површине под хљебним житима и то од 6.013,9 ха (26%), с тим да се у циљу обештећења у производњи хљебних жита због лошег приноса и квалитета житарица накнадном измјеном Програма новчаних подршки додатно потицала површина под пшеницом и ражи од 5.340,7 ха.

Док су на трећем мјесту површине под сточним житима од око 3.294 ха, односно 14,2%, а производња улјарица на површини од 2.221 ха, односно 9,6 %.

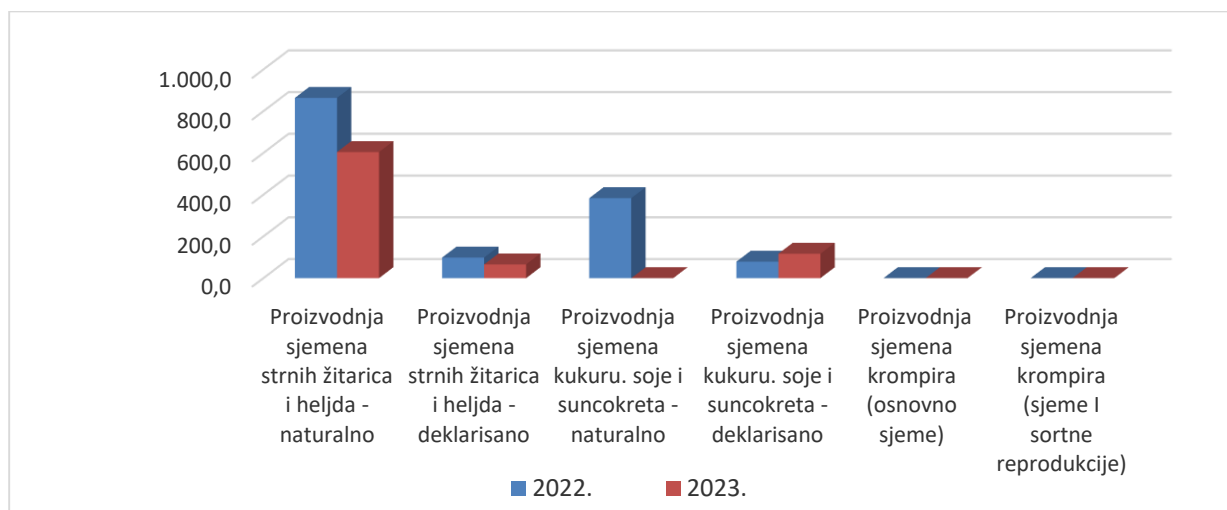
Укупне потицане површине горе наведених култура у 2022. години биле су 25.570,6 ха, а у 2023. години 23.134 ха, што показује да је дошло до смањења потицаних површина и то за 9,5%.

Графикон 40. Ефекти потицаја у производњи ратарских, повртларских и воћарских култура, духана, грожђа и маслина 2022/2023.години (ха)

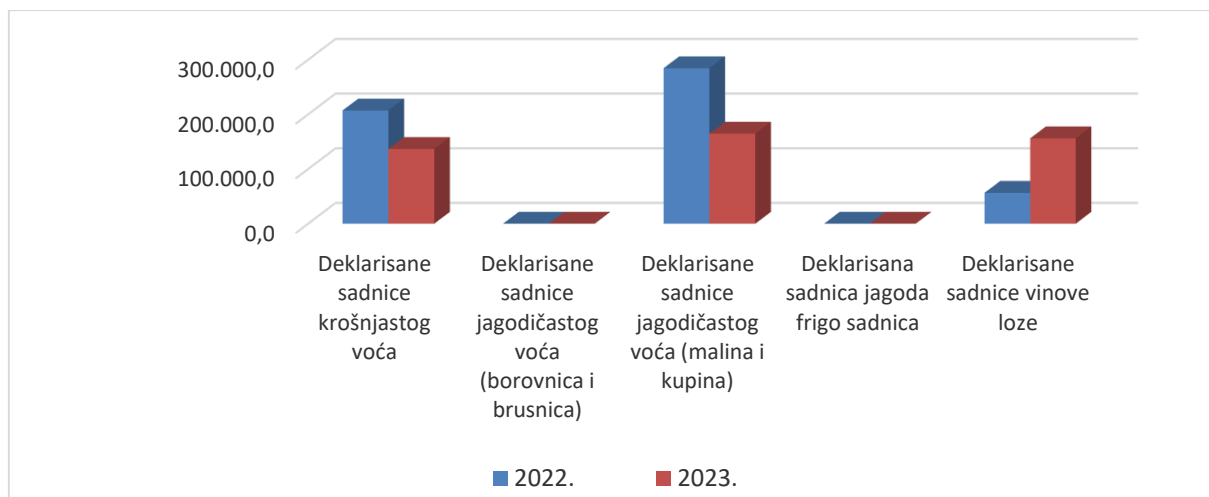
- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

Графикон 41. Ефекти потицаја у производњи сјмена пољопривредног биља у 2022/2023 године (ха)

Графикон 42. Ефекти потицаја у производњи садног материјала у 2022/2023 године (ком)

Ефекти потицаја у производњи сјемена изражени кроз засијану површину у 2023. години у односу на претходну годину показују раст у производњи сјемена кукуруза, соје и сунцокрета-декларисано за око 48%, односно повећање производње је било са 79 ха на 117 ха.

У производњи свих осталих сјемена забиљежен је пад и то код производње декларисаног сјемена стрних житарица и хељде забиљежен је пад од 33,2%, а у производњи натуралног сјемена стрних житарица и хељде имамо пад од 30%, док код производње сјемена кукуруза, соје и сунцокрета-натурално није било потицане производње у 2023. години, а у 2022. години потицана површина је била 383,4 ха.

У производњи садног материјала ефекти потицаја у 2023. у односу на 2022. годину, изражени су кроз број комада садница и биљеже пад од 16,5% односно, укупан број садница у 2022. години од 547.758 комада се смањио на 457.426 комада у 2023. години. Ово смањење је забиљежено код производње садница крошњастог воћа за 34% и код производње садница малине и купине за 42%, док је у производњи садница винове лозе забиљежено повећање производње за три пута, односно, производња се повећала са око 56 хиљада на 156 хиљада комада.

5.2 Новчане подршке у анималној производњи

Табела 41. Одобрени потицаји у анималној производњи у 2023. години по мјерама

A/2		АНИМАЛНА ПРОИЗВОДЊА	Планирано према Програму (КМ)	Одобрено (КМ)
A/2-1	Бр.	Говедарска производња		
	1.	Производња свјежег крављег млијека	44.066.369,42	44.039.496,57
	1.	Производња свјежег крављег млијека	54.397.326,29	54.378.064,25
	2.	Производња говеђег меса - тов јунади од телади из домаћег узгоја	3.399.770,00	3.388.550,00

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

	2a.	Производња говеђег меса - тов јунади од телади из увоза	199.980,00	199.980,00
	3.	Узгој расплодне стоке - расплодних јуница	4.668.800,00	4.666.400,00
	4.	Узгој говеда у саставу крава - теле	5.771.220,00	5.753.640,00
A/2-2		Овчарска и козарска производња		
	5.	Производња овчијег млијека	525.073,40	525.073,40
	6.	Производња козијег млијека	879.787,00	836.468,40
	7.	Узгој расплодне стоке (овце)	8.424.037,10	8.394.537,38
	8.	Узгој расплодне стоке (козе)	330.991,00	327.031,00
A/2-3		Свињогојска производња		
	9.	Производња свињског меса - тов свиња	2.580.599,00	2.580.599,00
	9a	свињско месо (тов свиња) - обештећење производње због губитка тржишта услјед епидемије афричке свињске куге (АСК) за раздобље од 10.8. до 10.9.2023,г.	250.000,00	235.050,00
	10.	Узгој расплодне стоке - крмача	192.550,00	192.550,00
A/2-4		Перадарска производња		
	11.	Узгој 18-тједних пиленки	43.929,90	43.929,90
	12.	Узгој матичног јата - пиленки тешке родитељске линије	267.864,24	267.864,24
	13.	Узгој матичног јата - пиленки лаке родитељске линије	21.302,40	21.302,40
	13.a	Узгој бројлера	1.368.125,16	1.339.325,16
A/2-5		Пчеларска производња		
	14.	Кошнице пчела, узгој пчелињих заједница	2.383.202,00	2.378.041,00
A/2-6		Рибарска производња		
	15.	Производња/узгој слатководне рибе	4.052.391,56	4.052.391,56
	16.	Производња/узгој морске рибе	208.448,97	208.448,97
A/2-7		Изворне заштићене пасмине животиња		
	17.	босански брдски коњ, домаћа буша и домаћи магарац у чистој крви	354.730,00	73.450,00
	17a	босански брдски коњ, домаћа буша и домаћи магарац у типу		279.600,00
	18.	пас торњак		1.680,00
		Укупно A/2-1, A/2-2, A/2-3, A/2-4, A/2-5, A/2-6, A/2-7 (ПРОИЗВОДЊА 2022)	90.320.128,02	90.143.976,66

Табела 42. Преглед потицаја за анималну производњу по кантонима у Федерацији БиХ за 2023. годину

A/ 2		АНИМАЛНА ПРОИЗВОДЊА	БПК	К10	ХНК	КС	ПК	СБК	ТК	УСК	ЗдК	ЗХК	УКУПНО
A/2-1		Говедарска производња											
	1.	Производња крављег млијека	17.024,70	6.952.311,78	1.649.505,36	3.476.587,24	1.129.007,34	6.923.227,90	1.327.869,70	14.952.591,13	6.993.912,42	956.026,68	54.378.064,25
	2.	Производња говеђег меса – тов јунади од телади из домаћег узгоја	0,00	655.620,00	132.660,00	368.580,00	114.050,00	317.700,00	702.300,00	260.820,00	560.940,00	275.880,00	3.388.550,00
	2a	Производња говеђег меса - тов јунади од телади из увоза	0,00	0,00	0,00	0,00	5.280,00	0,00	69.300,00	13.200,00	32.010,00	80.190,00	199.980,00
	3.	Узгој расплодне стоке - расплодних јуница	1.600,00	1.221.600,00	250.400,00	202.400,00	59.200,00	644.800,00	589.600,00	1.019.200,00	534.400,00	143.200,00	4.666.400,00
	4.	Узгој говеда у суставу крава - теле	0,00	3.000.360,00	726.960,00	155.700,00	0,00	330.300,00	46.860,00	207.900,00	802.020,00	483.540,00	5.753.640,00
A/2-2		Овчарска и козарска производња	БПК	К10	ХНК	КС	ПК	СБК	ТК	УСК	ЗдК	ЗХК	УКУПНО
	5.	Производња овчијег млијека	0,00	145.039,20	0,00	0,00	0,00	146.707,80	0,00	0,00	218.061,60	15.264,80	525.073,40
	6.	Производња козијег млијека	0,00	367.271,80	79.245,60	0,00	0,00	49.235,80	94.857,60	0,00	27.776,00	218.081,60	836.468,40
	7.	Узгој расплодне стоке (овце)	88.335,00	1.507.890,00	1.079.727,00	617.242,00	0,00	1.762.466,28	722.593,00	827.971,10	1.568.353,00	219.960,00	8.394.537,38

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

	8.	Узгој расплодне стоке (козе)	1.050,00	101.581,00	49.710,00	7.510,00	0,00	20.693,00	28.324,00	5.290,00	38.965,00	73.908,00	327.031,00
A/2-3		Свињогојска производња	БПК	К10	ХНК	КС	ПК	СБК	ТК	УСК	ЗдК	ЗХК	УКУПНО
	9.	Производња свињског меса	0,00	262.535,00	68.301,00	0,00	213.122,00	0,00	0,00	0,00	9.525,00	2.027.116,0 0	2.580.599,00
	9a.	свињско месо (тов свиња) - обештећење производње због губитка тржишта услијед епидемије афричке свињске куге (АСК) за раздобље од 10.8. до 10.9.2023,г.	0,00	31.800,00	27.850,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	175.400,00	235.050,00
	10.	Узгој расплоде стоке-кrmача	0,00	3.600,00	0,00	0,00	39.590,00	48.650,00	9.700,00	3.000,00	49.100,00	38.910,00	192.550,00
A/2-4		Перадарска производња	БПК	К10	ХНК	КС	ПК	СБК	ТК	УСК	ЗдК	ЗХК	УКУПНО
	11.	Узгој 18-тједних пиленки	0,00	0,00	2.310,00	10.542,00	9.468,90	14.805,00	2.184,00	0,00	4.620,00	0,00	43.929,90
	12.	Узгој пиленки тешке родитељске линије	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	82.108,32	0,00	185.755,92	0,00	267.864,24
	13.	Узгој матичног јата - пиленки лаке родитељске линије	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	21.302,40	0,00	0,00	0,00	21.302,40

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

	13 .а	Узгој бројлера	0,00	0,00	0,00	238.856,28	61.292,88	15.600,00	385.601,28	0,00	637.974,72	0,00	1.339.325,16
A/2-5		Пчеларска производња	БПК	К10	ХНК	КС	ПК	СБК	ТК	УСК	ЗдК	ЗХК	УКУПНО
	14 .	Кошнице пчела, узгој пчелињих заједница	35.904,00	132.151,00	118.707,00	212.852,00	11.855,00	280.089,00	263.909,00	626.475,00	370.997,00	325.102,00	2.378.041,00
A/2-6		Рибарска производња	БПК	К10	ХНК	КС	ПК	СБК	ТЖ	УСК	ЗдК	ЗХК	УКУПНО
	15 .	Узгој слатководне рибе	0,00	0,00	1.073.746,14	79.104,09	0,00	342.085,50	0,00	1.112.741,63	0,00	1.444.714,20	4.052.391,56
	16 .	Узгој морске рибе	0,00	0,00	208.448,97	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	208.448,97
A/2-7		Изворне заштићене пасмине животиња	БПК	К10	ХНК	КС	ПК	СБК	ТЖ	УСК	ЗдК	ЗХК	УКУПНО
	17 .	босански брдски коњ, домаћа буша и домаћи магарац у чистој крви	0,00	4.050,00	16.500,00	34.200,00	3.300,00	5.500,00	0,00	3.850,00	4.400,00	1.650,00	73.450,00
	17 а	босански брдски коњ, домаћа буша и домаћи магарац у типу	3.600,00	21.150,00	7.600,00	1.200,00	800,00	10.300,00	2.800,00	45.850,00	61.800,00	124.500,00	279.600,00
	18 .	пас торњак	0,00	640,00	0,00	0,00	0,00	300,00	0,00	740,00	0,00	0,00	1.680,00
		СВЕГА A/2	147.513,70	14.407.599,78	5.491.671,07	5.404.773,61	1.646.966,12	10.912.460,28	14.349.309,30	19.079.628,86	12.100.610,66	6.603.443,28	90.143.976,66

5.2.1 Ефекти новчаних подршки у анималној производњи

Индикатори праћења ефеката потицаја у анималној производњи у 2022/2023 годину изражени су кроз број грла, кљунова, кошница пчела, литара млијека, обухваћених плаћањем по јединици мјере и износом потицаја по врсти анималне производње.

Обрачун ефеката потицаја урађен је на основу свих одобрених и исплаћених захтјева из 2022. и 2023. године, односно у годинама када су клијенти остварили производњу и своје право на подршку.

У овој анализи узети су подаци само о исплаћеним захтјевима, а што је у складу са Информацијом о одобреним трансферима за пољопривреду за 2022. годину и 2023. годину, која се сваке године доставља Влади Федерације БиХ на усвајање.

Ефекти потицаја у анималној производњи показују да је заступљен значајан раст готово у свим врстама производњи или је производња нешто нижа у односу на претходну годину. Најзначајније процентуално повећање производње је забиљежено у узгоју бројлера и то за 62,5%, односно повећан је број перади са 6,87 милиона на 11,16 милиона комада, затим значајно повећање имамо у производњи овчјег млијека (око 41%) и у производњи козијег млијека (25%).

Поред наведеног имамо забиљежен раст у потицању узгоја пчелињих заједница за 14%, а такођер се биљежи повећање код производње слатководне рибе за 18% и код узгоја расплодних јуница за 9%.

Процентуално мало повећање забиљежено је код узгоја говеда у систему крава-теле и код узгоја оваца и то за 4% и код това јунади од телади из домаћег узгоја за 2,5%.

Код узгоја изворних заштићених пасмина такођер имамо забиљежено повећање и то код узгоја босанског брдског коња, домаће буше и домаћег магараца у чистој крви за 20,2%, док је узгој босанског брдског коња, домаће буше и домаћег магараца у типу повећан за 7,2%, а код узгоја пса торњака повећање је било за 29,2%.

Значајнији пад ефеката потицаја код анималне производње у 2023. години у односу на 2022. годину имамо код производње говеђег меса – тов јунади од телади из увоза за 54,1%, затим пад производње имамо у узгоју морске рибе за 21,8%, а такођер је забиљежен пад у перадарској производњи код узгоја пиленки тешких родитељских лињија (18,2%) и код узгоја 18-седмичних пиленки (12,7%), док се производња крављег млијека задржала на приближно истом нивоу као у претходној години.

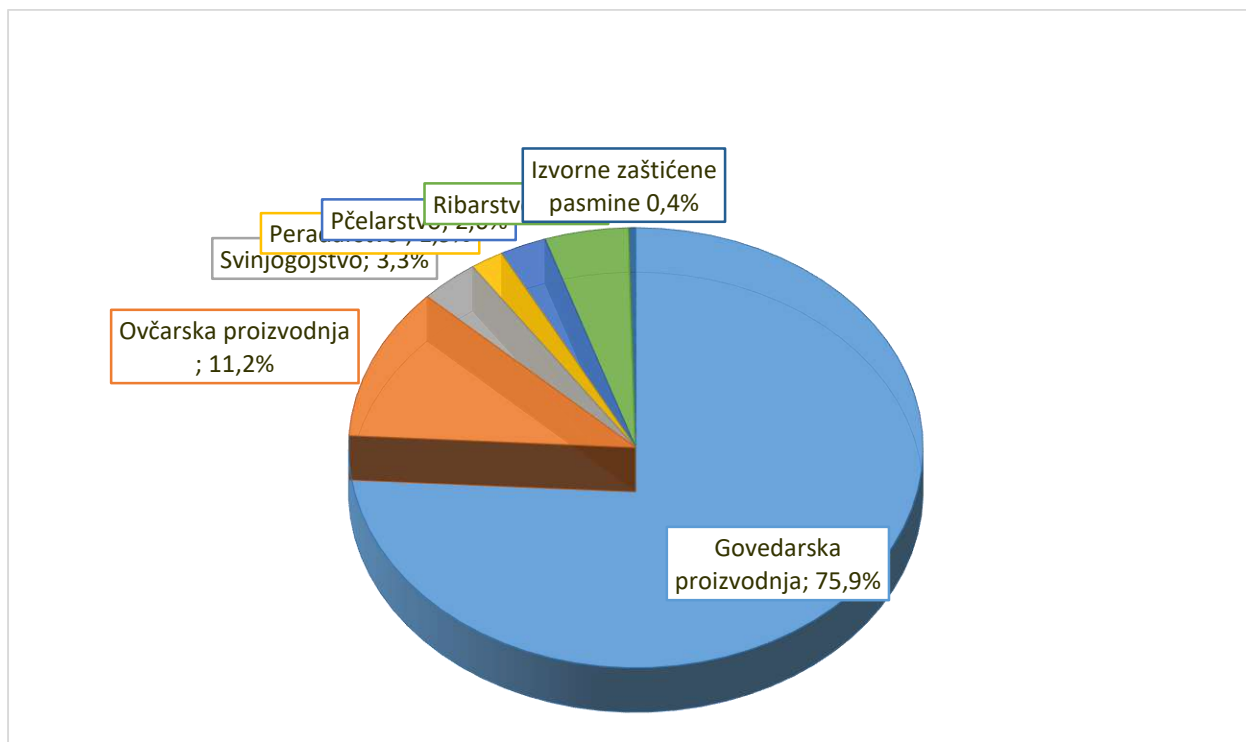
Табела 43. Индикатори ефекта потицаја у анималној производњи за 2022/2023 годину

АНИМАЛНА ПРОИЗВОДЊА	2022. година				2023. година				Индикатор повећања/смањења ефеката потицаја
	Укупно одобрени захтјеви (КМ)	Потицана количина (литар, грло, кљун, кг, ком)	Потицај по јединици мјере: литру, грлу, кљуну, кг - за правна лица и обрте (КМ)	Потицај по јединици мјере: литру, грлу, кљуну, кг - за физичка лица (КМ)	Укупно одобрени захтјеви (КМ)	Потицана количина (литар, грло, кљун, кг, ком)	Потицај по јединици мјере: литру, грлу, кљуну, кг - за правна лица и обрте (КМ)	Потицај по јединици мјере: литру, грлу, кљуну, кг - за физичка лица (КМ)	
Говедарска производња									
Производња крављег млијека	44.039.496,60	134.343.013	0,34	0,31	54.378.064,25	134.342.530	0,42	0,38	100,0%
Производња говеђег меса-тов јунади од телади из домаћег узгоја	2.717.320,00	5.321	550	400	3.388.550,00	5.456	660	480	102,5%
Производња говеђег меса-тов јунади од телади из увоза	365.255,00	1.334	275	220	199.980,00	612	330	264	45,9%
Узгој крава првотелки (расплодних јуница)	2.907.300,00	5.353	550	0	4.666.400,00	5.833	800	0	109,0%
Узгој говеда у систему крава - теле	4.519.520,00	8.642	550	400	5.753.640,00	8.988	660	480	104,0%
Овчарска и козарска производња									
Производња свјежег овчијег млијека	277.771,00	470.751	0,60	0,5	525.073,40	663.444	0,80	0,60	140,9%
Производња свјежег козијег млијека	500.938,30	848.019	0,60	0,5	836.468,40	1.056.929	0,80	0,60	124,6%
Узгој расплодне стоке (овце)	6.446.341,00	177.586	55	29	8.394.537,38	184.927	66	35	104,1%
Узгој расплодне стоке (козе)	243.728,00	6.373	55	29	327.031,00	6.327	66	35	99,3%
Свињогојска производња									

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

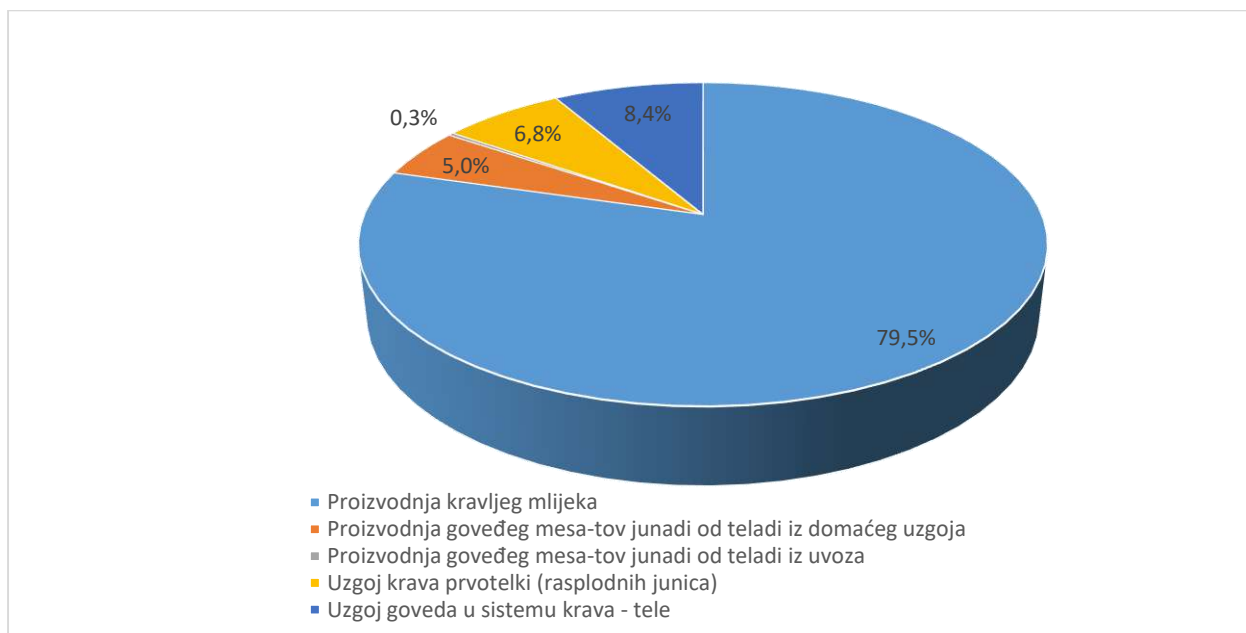
Производња свињског меса-тов свиња	2.467.258,00	34.348	76	50	2.580.599,00	28.394	91	60	82,7%
Производња свињског меса-тов свиња - обештећење због свињске куге	0,00	0	0	0	235.050,00	4.701	50	50	0,0%
Узгој расплодних крмача	87.900,00	594	185	140	192.550,00	571	370	250	96,1%
Перадарска производња									
Узгој 18-седмичних пиленки	41.926,50	119.790	0,35	0	43.929,90	104.595	0,42	0	87,3%
Узгој пиленки тешке родитељске линије	273.005,50	195.004	1,40	0	267.864,24	159.443	1,68	0	81,8%
Узгој пиленки лакше родитељске линије	0,00	0	1,40	0	21.302,40	12.680	1,68	0	0,0%
Узгој бројлера	686.942,60	6.869.426	0,10	0	1.339.325,16	11.161.043	0,12	0	162,5%
Пчеларска производња									
Кошнице пчела, узгој пчелињих заједница	1.580.736,00	147.490	16	10	2.378.041,00	168.370	20	13	114,2%
Рибарска производња									
Узгој слатководне рибе	2.856.217,50	1.904.145	1,50	0	4.052.391,56	2.251.329	1,80	0	118,2%
Узгој морске рибе	222.213,00	148.142	1,50	0	208.448,97	115.805	1,80	0	78,2%
Изворне заштићене пасмине животиња									
Босански брдски коњ, домаћа буша и домаћи магарц у чистој крви	45.220,00	109	460	400	73.450,00	131	600	550	120,2%
Босански брдски коњ, домаћа буша и домаћи магарц у типу	169.140,00	599	300	240	279.600,00	642	450	400	107,2%
Узгој пса торњака	1.010,00	24	45	40	1.680,00	31	60	50	129,2%
УКУПНО	70.449.239,00				90.143.976,66				

Графикон 43. Новчане подршке у сточарству у 2023. години (%)

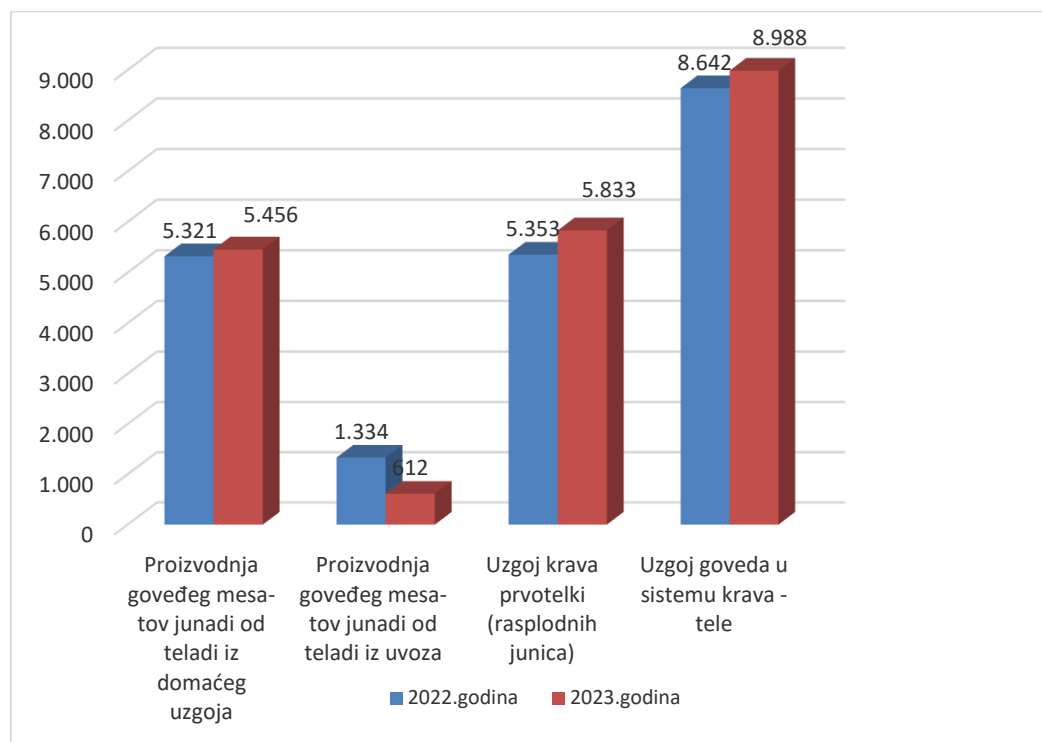
Од тога учешће појединих производњи у говедарству је слиједећи:

Графикон 44. Удио новчаних подршки по производњама у оквиру говедарске производње у 2023. години (%)

Из претходних графикана види се да доминантно учешће у потицају за анималну производњу у 2023. години има говедарство са 75,9%, а у оквиру говедарске производње најзаступљенији су потицаји у производњи млијека са 79,5%.

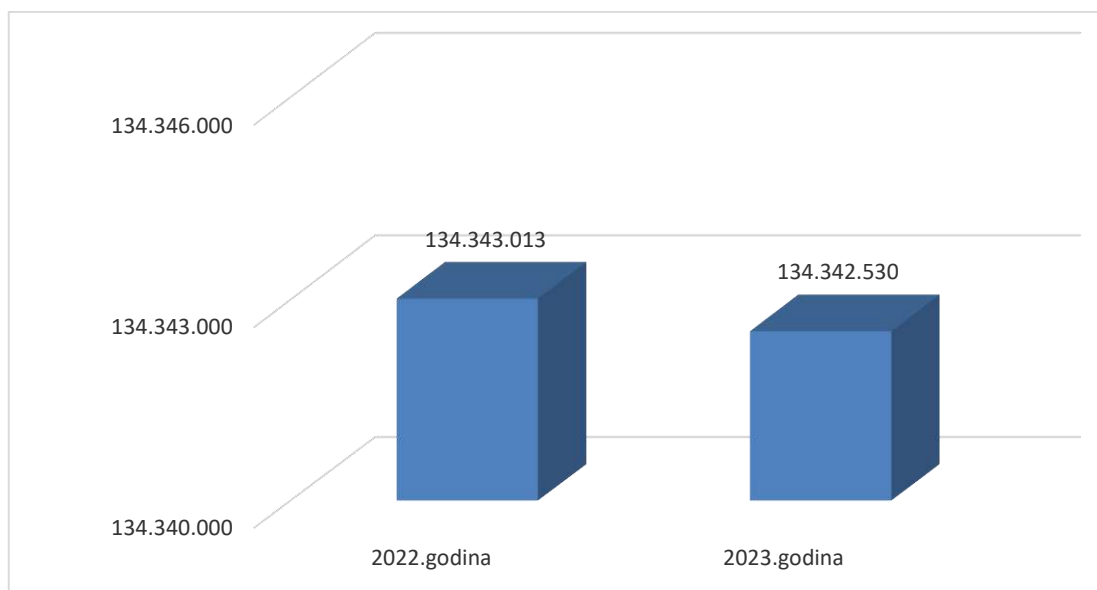
Графикон 45. Ефекти потицаја у говедарској производњи у 2022/2023 (грла)

Ефекти потицаја у говедарству у 2023. години у односу на претходну годину изражени кроз укупан број грла биљеже благо повећање и то за 1,2%, односно у 2023. години новчаном подршком је обухваћено 20.889 грла, док је тај број грла у 2022. години био 20.650.

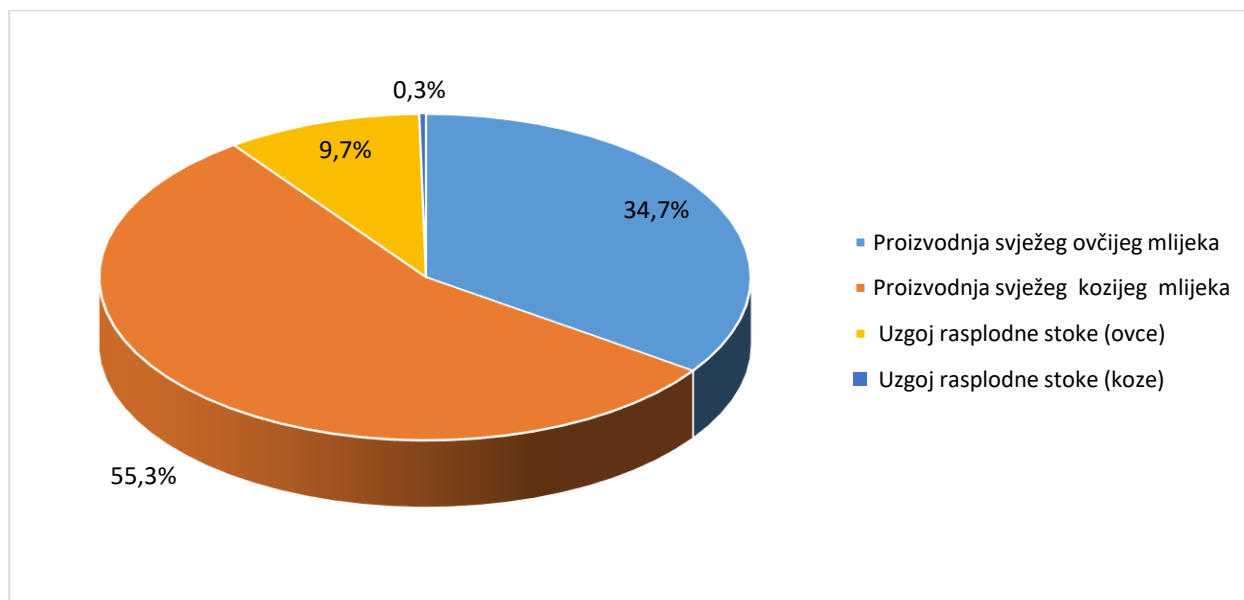
Као што је видљиво из графикана смањење производње је забиљежено код ова јунади од телади из увоза, док је код осталих производњи у оквиру говедарства дошло до повећања производње, тако је смањење производње код ова јунади од телади из увоза износило 54,1%, односно у 2022. у односу на претходну годину потицајима је било обухваћено мање 722 грла, док је код ова јунади од телади из домаћег узгоја потицајима било обухваћено више 135 грла, односно повећање је било за 2,5%, код расплодних јуница повећање је било за 480 грла, односно повећање је било за 9%, док је код узгоја говеда у систему крава теле повећање било за 346 грла, односно процентуално је повећање износило око 4%.

Графикон 46. Ефекти потицаја у производњи крављег млијека у 2022/2023 (литара)

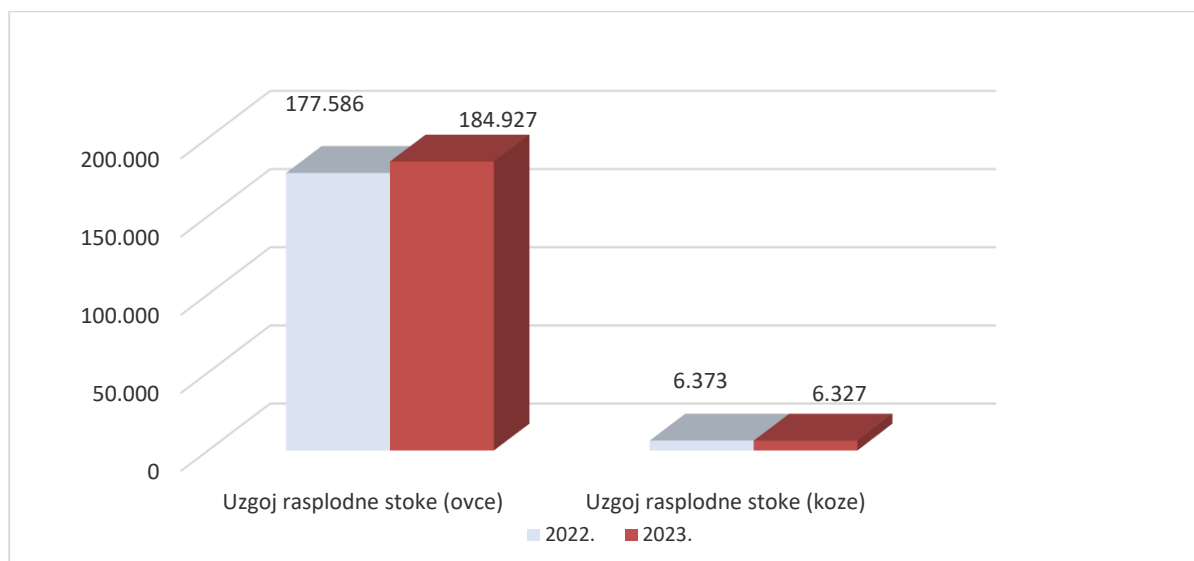

Ефекти потицаја у производњи крављег млијека у 2023. години у односу на 2022. годину показују континуитет у производњи, односно производња се задржала на истом нивоу (разлика је у 480 литара).

Графикон 47. Удио новчаних подршки по производњама у оквиру овчарске и козарске производње у 2023. години (%)

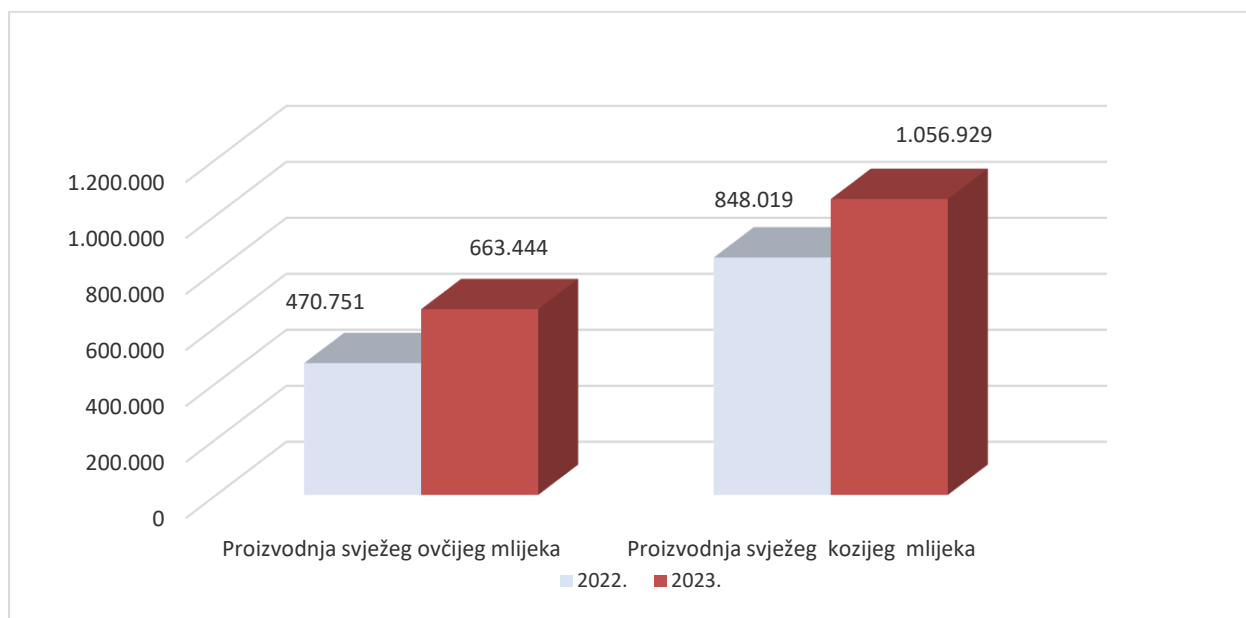

Графикон 48. Ефекти потицаја у узгоју оваца и коза за 2022/2023 (грла)

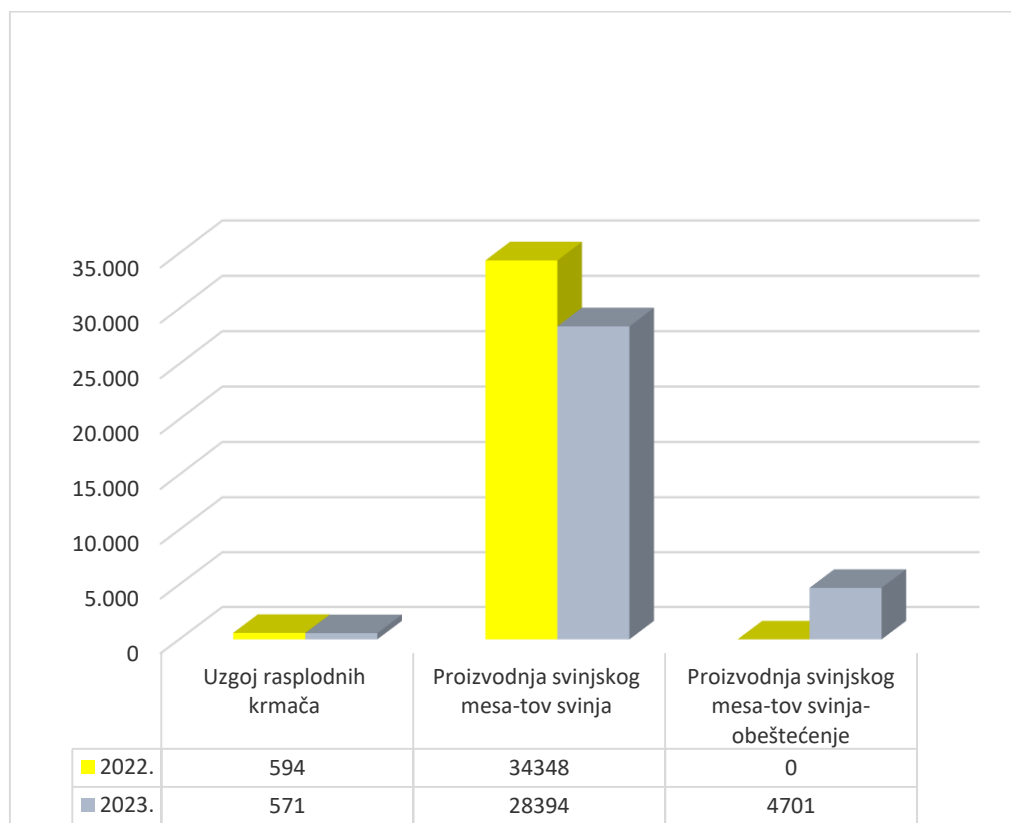
У 2023. години у односу на 2022. годину за ефекте потицаја у овчарству и козарству можемо закључити да су резултирали повећањем броја грла обухваћених потицајима и то за овце око 4%, а за козе врло мало смањење за 0,7%, односно повећан је број оваца за 7.341 грло, а коза има мање за 46 грла.

Графикон 49. Ефекти потицаја у производњи овчијег и козијег млијека у 2022/2023 (литара)

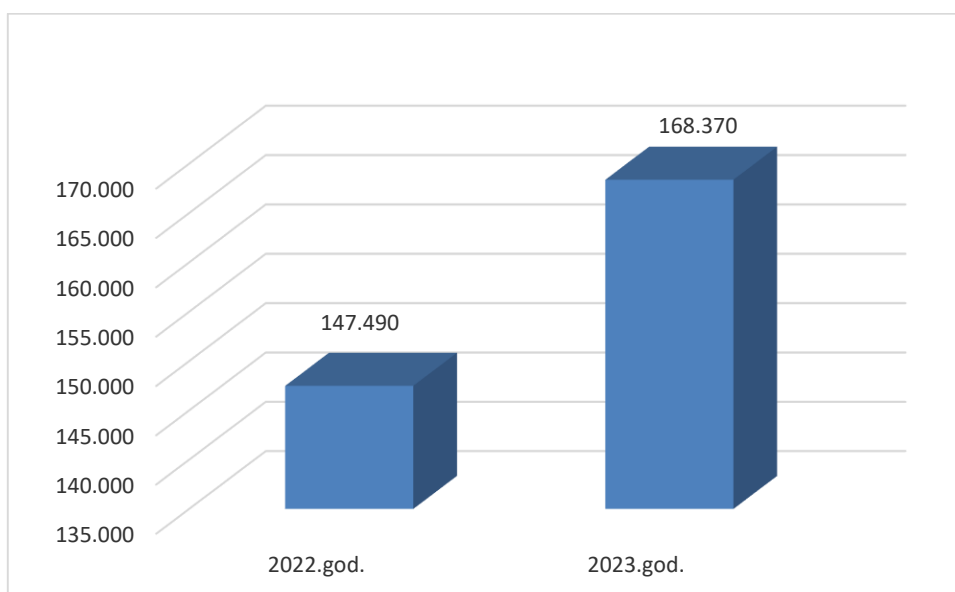
Ефекти потицаја у производњи свјежег овчјег и козјег млијека изражени у литрима биљеже значајан раст у 2023. у односу на 2022. годину, тако да је евидентирано повећање производња овчјег млијека за око 192,7 хиљада литара, док повећање у производњи козјег млијека било за око 208,9 хиљада литара.

Графикон 50. Ефекти потицаја у свињогојској производњи у 2022/2023 (грла)

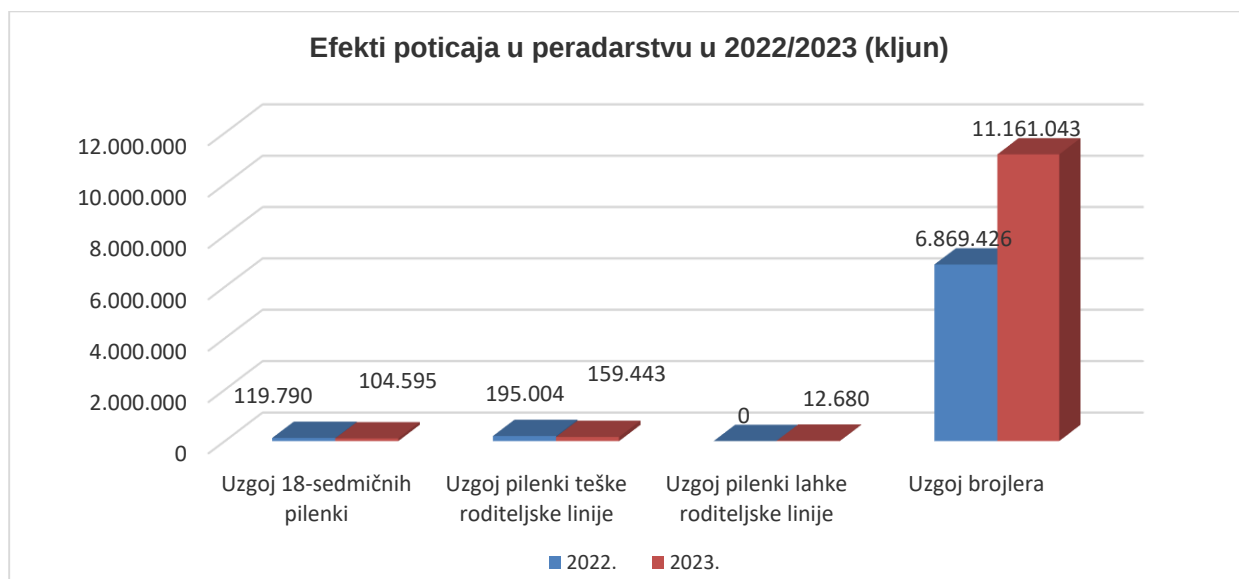

У 2023. години ефекти потицаја у свињогојству биљеже смањење у узгоју расплодних крмача за око 4 % у односу на претходну годину, односно дошло је до смањења броја за 23 грла. Такођер је код това свиња у 2023. години у односу на 2022. годину дошло до смањења у производњи свињског меса за 17,3%, односно товљеника је било мање за 5,9 хиљаде грла.

Графикон 51. Ефекти потицаја у пчеларству у 2022/2023 (кошнице пчела)

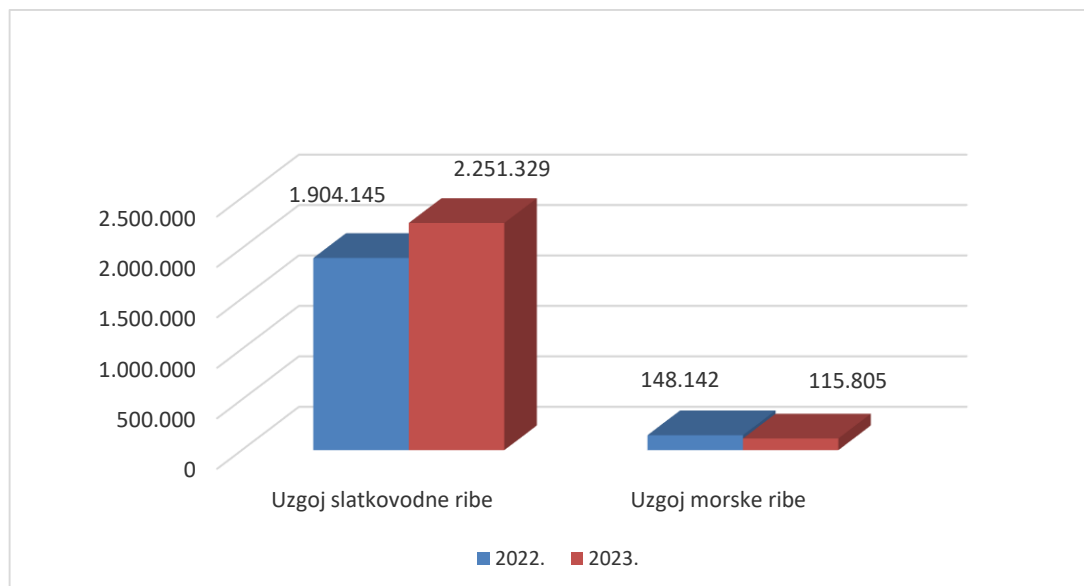

Графикон 52. Ефекти потицаја у перадарству у 2022/2023 (кљун)

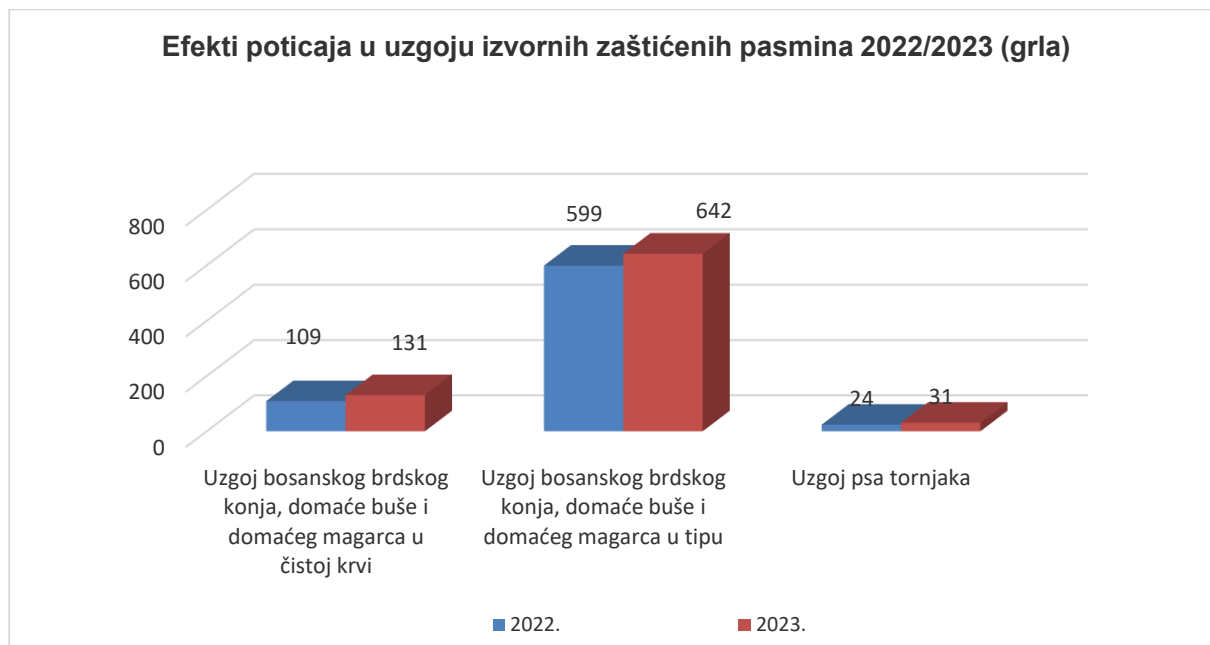
Ефекти потицаја у пчеларству у 2023. години у односу на 2022. годину биљеже раст за око 14%, односно потицано је више 20.880 кошница пчела, док у перадарству ефекти потицаја биљеже пад за 12,7% код узгоја 18-седмичних пиленки и 18,2% у узгоју тешких родитељских линија. Узгоја пиленки лахке родитељске линије није било у протеклој години, док је у 2023. години потицан узгој од 12.680 пиленки. Код мјере узгоја бројлера имамо забиљежено повећање за 62,5% односно потицан је већи узгој бројлера за око 4,29 милиона комада.

Графикон 53. Ефекти потицаја у рибарству у 2022/2023 (кг)

Када поредимо производњу у 2023. години у односу на претходну годину ефекти потицаја у рибарству су резултирали повећањем за 18,2% код производње слатководне рибе, док је код узгоја морске рибе забиљежено смањење за 21,8%, односно смањена је производња за око 32,3 тона рибе.

Графикон 54. Ефекти потицаја у узгоју изворних заштићених пасмина 2022/2023 (грла)

Ефекти потицаја изражени у броју грла код мјере узгоја босанског брдског коња, домаће буше и домаћег магарца у чистој крви су повећани са 109 грла у 2022. на 131 грло у 2023. години, односно дошло је до повећања од око 20%. Код мјере узгоја босанског брдског коња, домаће буше и домаћег магарца у типу такођер имамо забиљежено повећање за око 7%, односно повећан је број грла за 43, а код узгоја пса торњака је највеће процентуално повећање од 29%, с тим да је потицајима обухваћен јако мали број паса свега 31 у 2023. години.

6 РУРАЛНИ РАЗВОЈ

У 2023. години у складу са Програмом у оквиру модела руралног развоја планиране су подршке инвестицијама у оквиру кредитне линије за финансирање пољопривредне производње уз грант средства ФМПВШ-а код Развојне банке ФБиХ, као и низом других мјера и то како слиједи:

6.1 Мјере за повећање конкурентности

- а) Подршка инвестицијама у сектору пољопривреде и прехранбене индустрије која се реализује у сарадњи са Развојном банком Федерације БиХ.

6.1.1 Подршка инвестицијама у сектору пољопривреде и прехранбене индустрије преко Федералног министарства

- а) Подршка инвестицијама у пољопривредне машине и прикључне уређаје за биљну производњу или сточарству

- b) Подршка инвестицијама у опрему за биљну производњу, сточарство или рибарство
- c) Суфинансирање набавке високо квалитетне расплодне стоке
- d) Подршка инвестицијама у изградњу или проширење, односно опремање нових грађевинских објеката у сврху биљне производње, сточарства или рибарства
- e) Подршка инвестицијама у подизање вишегодишњих насада
- f) Подршка за улагања у легализацију грађевинских објеката и испуњавање околишних стандарда на пољоп. газдинству
- g) Подршка инвестицијама у изградњу или проширење, односно опремање грађевинских објеката у сврху обављања дораде и прераде пољопривредних производа.

6.2 МЈЕРЕ ЗА ЗАШТИТУ РУРАЛНОГ ОКОЛИША

6.2.1 Подршка сертификацији органске производње

- a) Подршка за сертификацију органске производње

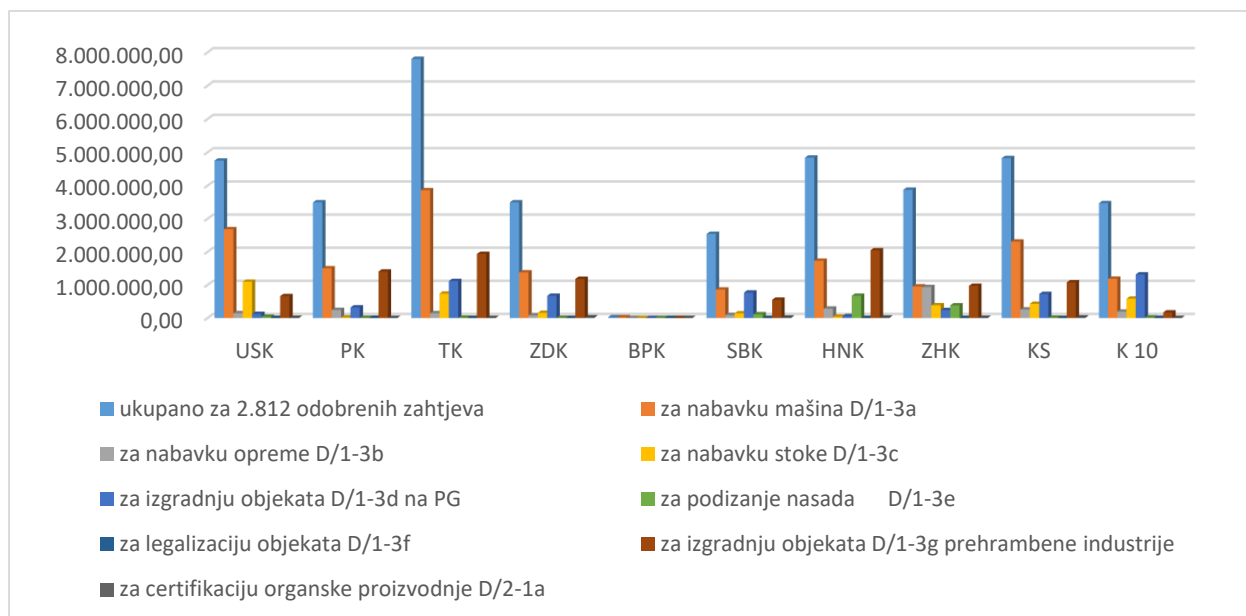
Табела 44. Преглед потицаја по Моделу руралног развоја у 2023. години

D		Врста подршке	Планирано према Програму	Одобрено у КМ
D/1-2		Подршка инвестицијама у сектору пољопривреде и прехранбене индустрије која се реализује у сарадњи са Развојном банком ФБиХ у оквиру мјера из чланка 15. ст а), б), ц),д),е),ф) и г) овог Програма	5.000.000,00	5.000.000,00
D/1-3		Подршка инвестицијама у сектору пољопривреде и прехранбене индустрије преко Федералног министарства-УКУПНО		
	a)	Инвестиције у пољопривредну механизацију и прикључне уређаје за биљну или сточарску производњу	29.055.360,56	16.482.458,06
	б)	Инвестиције у опрему за биљну, сточарску или рибарску производњу		2.385.173,40
	ц)	Суфинансирање набавке високо квалитетне расплодне стоке		3.588.148,26
	д)	Инвестиције у изградњу или проширење, односно опремање нових грађевинских објеката у сврху биљне производње, сточарства или рибарства		5.336.372,89

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

	е)	Инвестиције у подизање вишегодишњих насада насада		1.247.920,50
	ф)	Подршка за легализацију грађевинских објеката и испуњавање околишних стандарда на ПГ		3.939,21
	г)	Инвестиције у изградњу или проширење, односно опремање грађевинских објеката у сврху обављања дораде и прераде пољопривредних производа	10.000.000,00	9.995.356,84
D/2-1 а)		Цертификација органске производње	120.000,00	70.100,99
		УКУПНО D	44.175.360,56	44.109.470,15

Графикон 55. Укупан износ новчане подршке по Моделу руралног развоја, разврстано по мјерама и кантонима у 2023. г. (KM)

Из горњег графикона види се да је највиши износ новчане подршке за мјеру D/1-3а забиљежен у ТК у износу од 3.858.449,15 KM, а најнижи у BPK – 22.080,90 KM. Највиши износ за мјеру D/1-3б био је у ЗХК – 935.557,89 KM; а најнижи у BPK – 2.442,46 KM. За мјеру D/1-3ц највиши износ подршке забиљежен је у УСК 1.094.249,58 KM, а најнижи у ПК 16.904,18 KM, подршке у BPK није било. За мјеру D/1-3д највиши износ забиљежен је у K10 1.315.970,66 KM, а најнижи у ХНК 56.093,53 KM, подршке у BPK није било.

За мјеру D/1-3е највиши износ забиљежен је у ХНК 672.375,42 а најнижи у ПК 5.328,93 KM, подршке у BPK није било.

За мјеру D/1-3ф највећи износ подршке био је у ПК 3.939,21 KM, а осталим кантонима подршке није било. Највећи износ подршке за мјеру D/1-3г забиљежен у ХНК 2.046.102,27 KM, а најнижи у K10 169.317,83 KM, подршке у BPK није било. За мјеру

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

D/2-1a највиши износ био је у ЗДК – 17.734,14 КМ, а најнижи у К 10– 1.200,00 КМ, подршке у БПК, ПК, ТК није било.

Табела 45. Преглед потицаја по Моделу руралног развоја по мјерама и по кантонима у Федерацији БиХ у 2023. години

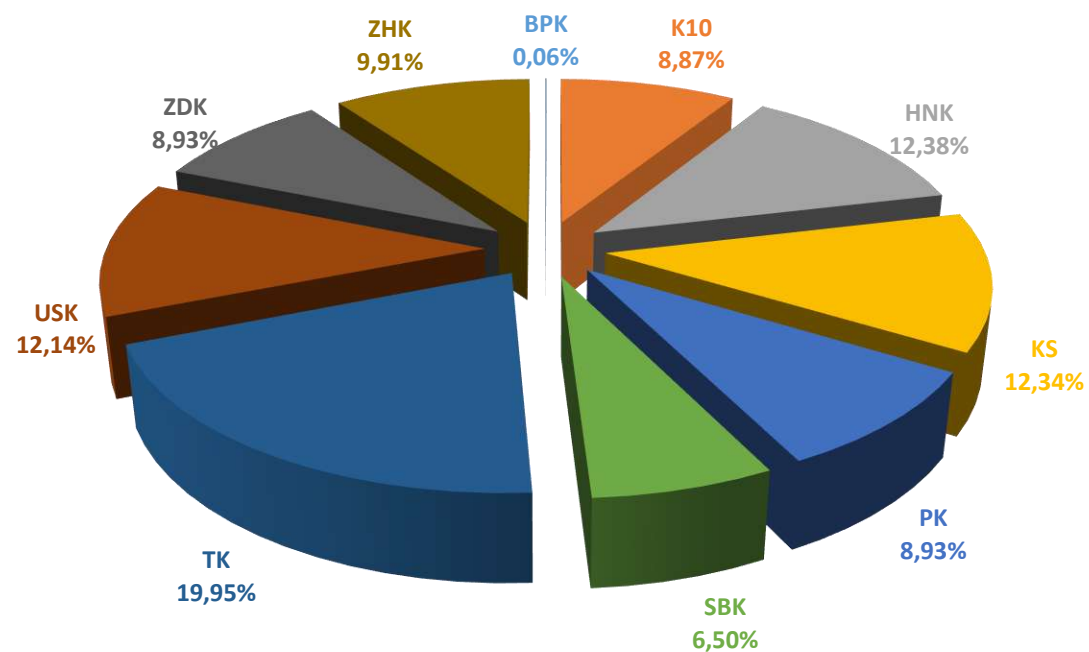
D		Врста подршке	БПК	K10	ХНК	КС	ПК	СБК	ТК	УСК	ЗДК	ЗХК	УКУПНО
D/ 1- 2	**	Подршка инвестицијама сектору пољопривреде прехранбене индустрије у сурадњи са Развојном банком ФБиХ											5.000.000,00
D/ 1- 3	а)	Инвестиције у пољопривредну механизацију и прикључне уређаје за бильну или сточарску производњу	22.080,99	1.187.286,50	1.729.712,55	2.308.773,68	1.500.815,18	861.080,96	3.858.449,15	2.681.892,63	1.377.822,32	954.544,10	16.482.458,06
	б)	Инвестиције у опрему за бильну, сточарску или рибарску производњу	2.442,46	193.657,31	284.961,64	259.829,94	243.737,85	90.021,77	146.316,73	147.345,29	81.302,52	935.557,89	2.385.173,40
	ц)	Суфинансирање набавке високо квалитетне расплодне стоке	0,00	584.997,00	37.863,13	429.581,74	16.904,18	143.125,75	737.892,82	1.094.249,58	158.083,76	385.450,30	3.588.148,26
	д)	Инвестиције у изградњу или проширење, односно опремање нових грађевинских објеката у сврху бильне производње,	0,00	1.315.970,66	56.093,53	725.545,64	319.132,49	767.401,40	1.116.747,90	123.223,32	671.318,11	240.939,84	5.336.372,89

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

		сточарства или рибарства											
	е)	Инвестиције у подизање вишегодишњ их насада насада	0,00	15.345,24	672.378,42	7.894,53	5.328,93	112.920,91	7.386,08	38.009,83	6.027,81	382.628,75	1.247.920,50
	ф)	Подршка за легализацију грађевинских објеката и испуњавање околишних стандарда на ПГ	0,00	0,00	0,00	0,00	3.939,21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3.939,21
	г)	Инвестиције у изградњу или проширење, односно опремање грађевинских објеката у сврху обављања дораде и прераде пољопривред них производа	0,00	169.317,83	2.046.102,27	1.078.330, 51	1.403.055,58	552.528,78	1.935.162,16	659.102,71	1.180.803,30	970.953,70	9.995.356,84
D	2- 1a	Сертификаци ја органске производње	0,00	1.200,00	13.085,98	14.444,79	0,00	13.297,01	0,00	5.510,53	17.734,14	4.828,54	70.100,99
		Свега D	24.523,45	3.467.774,54	4.840.197,52	4.824.400, 83	3.492.913,42	2.540.376,58	7.801.954,84	4.749.333,89	3.493.091,96	3.874.903,1 2	44.109.470,15

*** У укупном збиру федералних потицаја је 5.000.000.00 KM које су директно уплаћене на рачун РБФБиХ

Графикон 56. Расподјела одобрених новчаних подршки за рурални развој по кантонима у 2023.г

7 ОСТАЛЕ ВРСТЕ НОВЧАНИХ ПОДРШКИ

У оквиру Програма новчаних подршки у 2023. години планиране су слиједеће мјере
Осталих врста подршки како слиједи у табели:

Табела 46. Преглед потицаја по Моделу осталих врста подршке у Федерацији БиХ у 2023. години

Е		Остале врсте подршки	Планирано према програму	Одобрено у КМ
Е/1-1	а)	Суфинансирање премије осигурања од могућих штета у пољопривредној производњи	184.862,56	184.862,56
Е/1-2	а)	Суфинансирање организирања стручних скупова, конгреса, симпозија, семинара и сајмова	122.943,01	122.943,01
	б)	Суфинансирање излагања на пољопривредним сајмовима	92.481,11	92.481,11
Е/1-3	а)	Суфинансирање опремања лабораторија и ветеринарских организација	249.715,52	249.715,52
	б)	Финансирање обвеза ФБиХ у оквиру пројекта развита руралних подuzeћа и пољопривреде - РЕАДП Лоан НО 20000020300	0,00	
Е/1-4	а)	Суфинансирање набавке уредске опреме, намјештаја и трошкова пољопривредних удружења	88.108,29	88.108,29
	б)	Суфинансирање активности пољопривредних задруга и господарских друштава за повезивање понуде ОПГ и обрта са подручја ФБиХ	5.011.234,20	5.011.234,21
Е/1-5	а)	Суфинансирање трошкова увођења и сертификације стандарда у пољопривреди и прехранбеној индустрији	181.066,32	181.066,32
Е/1-6	а)	Програм покретања производње суфинансирањем СТАРТ пакета за заснивање производње путем ПЦУ јединице ФМПВШ	0,00	
		УКУПНО Е	5.930.411,01	5.930.411,02

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

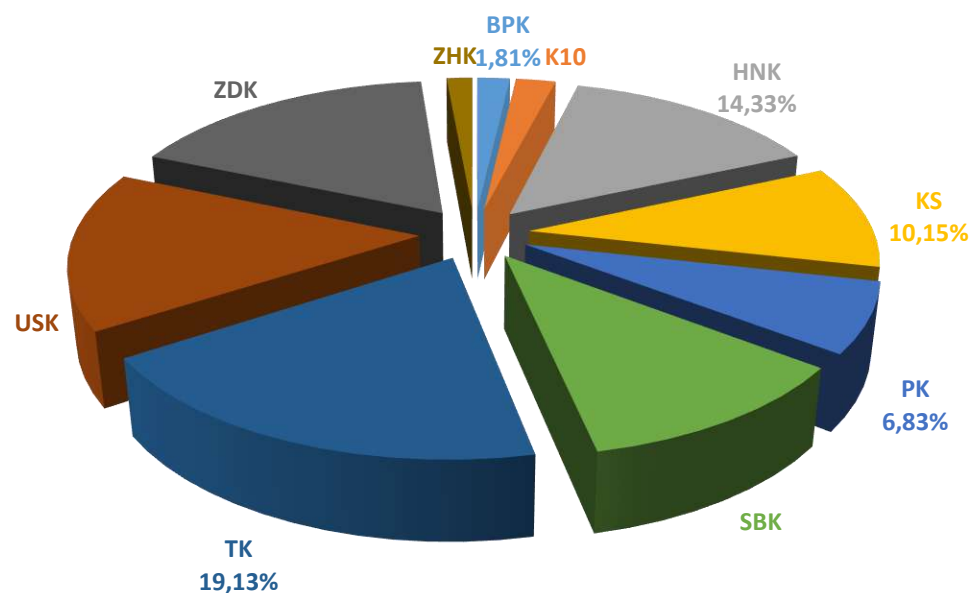
Табела 47. Преглед потицаја по Моделу осталих врста подршки по кантонима ФБиХ у 2023. години

Е		Остале врсте подршка	БПК	К10	ХНК	КС	ПК	СБК	ТК	УСК	ЗДК	ЗХК	УКУПНО
Е/1-1	а)	Суфинансирање премије осигурања од могућих штета у пољ. производњи	0,00	51.334,15	6.162,12	20.000,00	48.630,92	0,00	58.735,37	0,00	0,00	0,00	184.862,56
Е/1-2	а)	Суфинансирање организирања стручних скупова, конгреса, симпозија, семинара и сајмова	21.651,12	1.426,84	17.500,93	14.714,68	0,00	8.058,15	24.843,54	22.991,75	11.756,00	0,00	122.943,01
	б)	Суфинансирање излагања на пољоп. сајмовима	0,00	0,00	16.884,02	29.737,41	0,00	1.483,50	810,00	8.552,20	29.471,90	5.542,08	92.481,11
Е/1-3	а)	Суфинансирање опремања лабораторија и ветеринарских организација	0,00	21.998,76	0,00	39.000,00	21.691,45	9.197,50	106.352,68	9.750,00	41.725,13	0,00	249.715,52
	б)	Финансирање обвеза ФБиХ у оквиру пројекта развојка руралних подuzeћа и пољопривреде	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Е/1-4	а)	Суфинансирање набавке уредске опреме, намјештаја и трошкова пољопривредних удружења	1.834,50	7.082,99	4.631,00	9.572,16	9.441,23	9.150,52	6.927,65	28.623,49	9.844,75	1.000,00	88.108,29
	б)	Суфинансирање активности пољ.задруга и прив. друштава за повезивање понуде ОПГ и обрта у ФБиХ	83.855,70	37.269,20	781.567,14	451.889,05	325.460,00	644.023,79	910.712,84	828.172,63	887.721,41	60.562,45	5.011.234,2 ₁

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

E/1-5	a)	Суфинансирање трошкова увођења и сертификације стандарда у пољоп. и прехрамб. индустрији	0,00	11.559,71	23.028,18	37.157,11	0,00	2.925,00	26.271,31	25.823,79	36.831,95	17.469,27	181.066,32
E/1-6	a)	Програм покретања производње суфинансирањем СТАРТ пакета за заснивање производ.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Свега Е	107.341,32	130.671,65	849.773,39	602.070,41	405.223,60	674.838,46	1.134.653,39	923.913,86	1.017.351,14	84.573,80	5.930.411,02

Графикон 57. Расподјела одобрених осталих новчаних подршки по кантонима ФБиХ у 2023. години

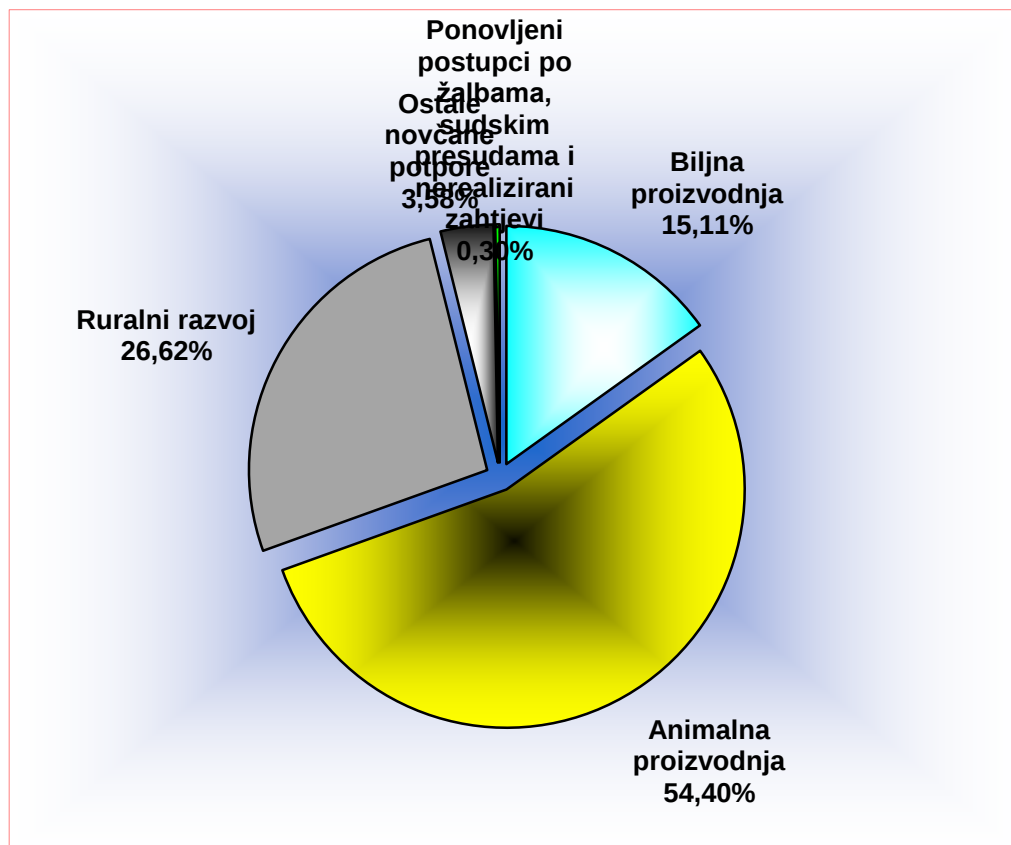

8 ПРЕГЛЕД УКУПНО ОДОБРЕНИХ НОВЧАНИХ ПОДРШКИ

Табела 48. Структура одобрених новчаних подршки у 2023.г.

Новчане подршке	Износ	Учешће %
Билна производња	25.032.121,86	15,11%
Анимална производња	90.143.976,66	54,40%
Рурални развој	44.109.470,15	26,62%
Остале новчане подршке	5.930.411,02	3,58%
Поновљени поступци по жалбама, судским пресудама и нереализирани захтјеви	499.082,59	0,30%
УКУПНО	165.715.062,28	100,00%

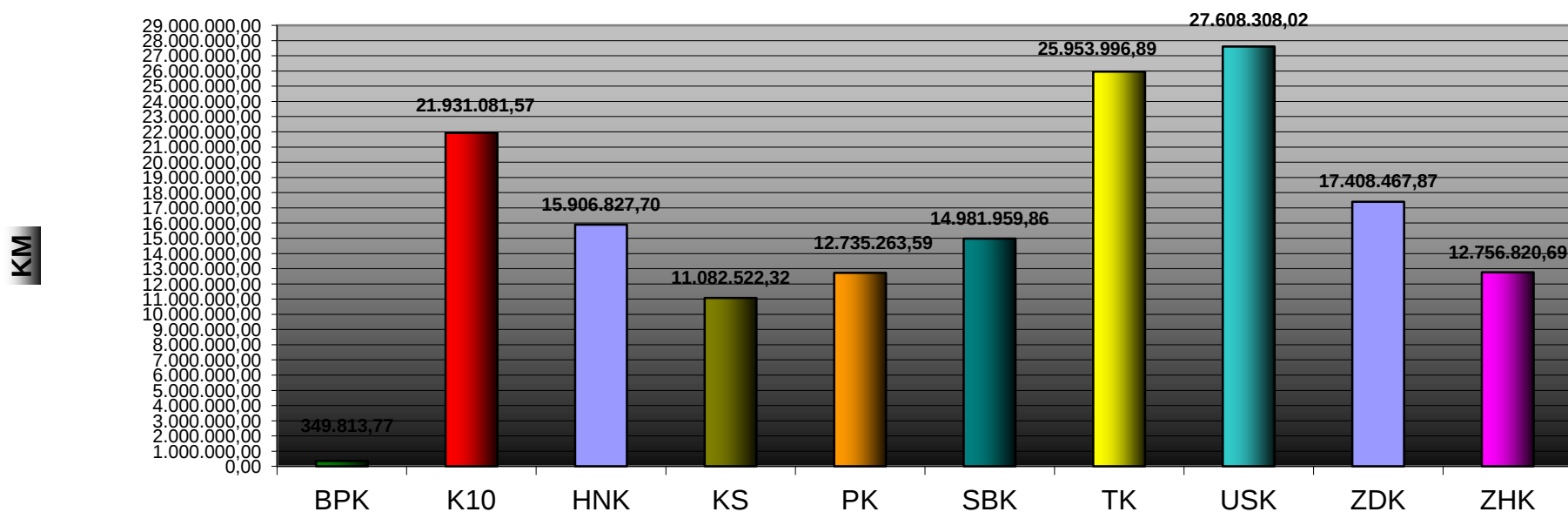
Графикон 58. Преглед структуре одобрених новчаних подршки у 2023. г.

Табела 49. Расподјела одобрених новчаних подршки у 2023. г. по кантонима – збирно

КАНТОН	БПК	К10	ХНК	КС	ПК	СБК	ТК	УСК	ЗДК	ЗХК	УКУПНО
СВЕГА УКУПНО	349.813,77	21.931.081,57	15.906.827,70	11.082.522,32	12.735.263,59	14.981.959,86	25.953.996,89	27.608.308,02	17.408.467,87	12.756.820,69	165.715.062,28
ПОСТОТНО УЧЕШЋЕ	0,22%	13,65%	9,90%	6,90%	7,92%	9,32%	16,15%	17,18%	10,83%	7,94%	100,00%

Графикон 59. Расподјела укупних новчаних подршки по кантонима у 2023. години

9 КОНТРОЛЕ НОВЧАНИХ ПОДРШКИ У 2023. ГОДИНИ

Пољопривредни инспектори Федералне управе за инспекцијске послове и надлежних кантоналних органа управе за инспекцијске послове извршили су 678 надзора захтјева клијената по моделу потицај производњи, моделу руралног развоја и моделу осталих врста подршки у току 2023. године. Инспекцијским надзором утврђено је да шест захтјева клијената нису у складу са прописаним условима, а да осам захтјева клијената дјеломично испуњава прописане услове.

Тимови за контролу- овлаштени државни службеници Федералног министарства пољопривреде, водопривреде и шумарства извршили су утврђивање чињеничног стања на терену - контролу на терену, ех-анте за 1.337 административном контролом одобрених захтјева у 2023. години по моделу руралног развоја (укупно достављено 3.050 захтјева) од чега је одобрено и исплаћено 2.812 захтјева, а 138 захтјева одбијена/одбачена. По моделу осталих врста подршке укупно је достављено 289 захтјева, одобрено и исплаћено 275 захтјева, а утврђивање чињеничног стања прије исплате новчане подршке извршено је за 46 захтјева.

10 РЕГИСТАР ПОЉОПРИВРЕДНИХ ГАЗДИНСТАВА И РЕГИСТАР КЛИЈЕНАТА

Регистрација пољопривредних газдинстава и клијената, те ажурирање података за пољопривредна газдинства проводи се у 79 опћина у Федерацији Босне и Херцеговине.

Укупан број регистрованих пољопривредних газдинстава (ПГ) у 2023. години је био 91.160.

Од тога је 86.570 породичних пољопривредних газдинстава, 4.590 правних субјеката и обрта (ПС).

Регистрованих чланова/чланица породичних пољопривредних газдинстава је 160.017, а запослених лица у правним субјектима и обртима је 25.100.

Укупна површина регистрованих пољопривредних господарстава је 135.355,40 ха.

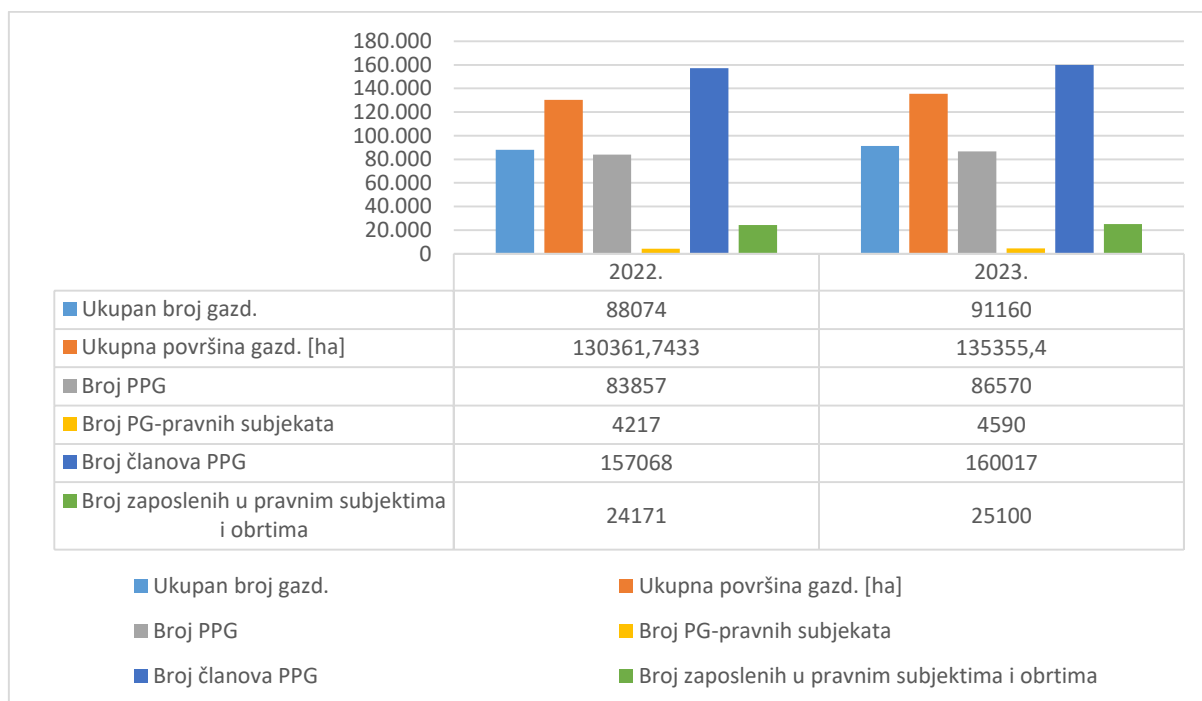
Табела 50. Преглед уписаних клијената у РПГ и РК по кантонима у 2023. години

Сједиште газдинства	Збирни подаци о газдинствима					
Кантон	Укупан број газд.	Укупна површина газд. [ха]	Број ППГ	Број ПГ-ПС	Број чланова ППГ	Број запослених
Унско-Сански кантон	1.636	1.902,35	1.528	108	2.989	138
Посавски кантон	7.149	11.746,14	6.851	298	12.423	2.891
Тузлански кантон	3.617	17.913,49	3.277	340	6.671	901
Зеничко-добојски кантон	5.727	7.530,14	5.214	513	9.136	3.309

- ЗЕЛЕНИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2023. ГОДИНУ -

Босанско-подрињски кантон	2.749	13.186,65	2.612	137	4.028	787
Средњобосански кантон	15.025	12.560,63	14.384	641	28.300	4.630
Херцеговачко-неретвански кантон	20.766	23.680,92	20.174	592	33.155	6.205
Западно-херцеговачки кантон	13.016	27.873,91	12.390	626	27.125	1.556
Кантон Сарајево	3.204	3.593,17	2.870	334	5.823	1.189
Кантон 10	18.271	15.367,99	17.270	1.001	30.367	3.494
ФБиХ	91.160	135.355,40	86.570	4.590	160.017	25.100

Графикон 60. Преглед уписаних клијената у РПГ и РК по кантонима у 2022.-2023. години

Из графикона 60. је видљиво да је у 2023. години у односу на 2022. годину дошло до повећања укупног броја газдинстава, и броја клијената ППГа и клијената ПС/обрта, а пропорционално томе, и до повећања броја чланова газдинстава, броја запослених у ПС/обртима и укупних површина газдинстава. Ово је охрабрујући показатељ, што указује на чињеницу да је упркос опћем тренду исељавања популације из свих сегмената друштва, број газдинстава и чланова ПГ повећан, што изискује дубљу анализу других параметара осталих ресурса (статистички подаци о броју становника и др.), како не би дошло до искривљене слике.

Зелени извјештај садржи информације разврстане по spolu са изричитим освртом на резултате у реализацији мјера по свим моделима, а посебно мјера структурне политике за унапређење сполне и добне структуре пољопривредника, како слиједи испод у табелама.

Табела 51. Преглед захтјева клијената/ица који су остварили потицај у 2022. години

Врста орг. облика и спол клијента/ице		Структурне мјере		Подршка производњи		Пресуде/жалбе		УКУПНО	
Организациони облик	Спол (м,ж)	Број захтјева	Одобрени износ [КМ]	Број захтјева	Одобрени износ [КМ]	Број захтјева	Одобрени износ [КМ]	Број захтјева	Одобрени износ [КМ]
Правна лица и обрти	м	737	13.936.360,77	6.359	53.036.536,91	16	126.301,82	7.112	67.099.199,50
	ж	151	2.637.351,27	1.237	7.612.891,94	6	34.040,86	1.394	10.284.284,07
ППГ	м	649	1.708.810,34	15.324	20.417.616,73	29	57.130,00	16.002	22.183.557,07
	ж	123	325.498,15	5.532	6.703.323,05	4	7.392,43	5.659	7.036.213,63
УКУПНО		1.660	18.608.020,53	28.452	87.770.368,63	55	224.865,11	30.167	106.603.254,27

Табела 52. Преглед захтјева клијената/ица који су остварили потицај у 2023. години

		Структурне мјере		Подршка производњи		Врста орг. облика и спол клијента/ице		УКУПНО	
Организациони облик	Спол (м,ж)	Број захтјева	Одобрени износ [КМ]	Број захтјева	Одобрени износ [КМ]	Број захтјева	Одобрени износ [КМ]	Број захтјева	Одобрени износ [КМ]
Правна лица и обрти	м	1.276	29.305.117,29	6.805	70.036.983,82	18	392.542,16	8.099	99.734.643,27
	ж	340	7.338.121,54	1.313	11.582.958,73	10	65.729,49	1.663	18.986.809,76
ППГ	м	1.532	6.891.976,35	15.121	25.259.101,91	23	34.185,89	16.676	32.185.264,15
	ж	326	1.545.763,05	5.389	8.367.869,44	4	5.953,13	5.719	9.919.585,62
УКУПНО		3.474	45.080.978,23	28.628	115.246.913,90	55	498.410,67	32.157	160.826.302,80

11 ПРЕПОРУКЕ

1. Потребно је наставити повећања издвајања буџетских средстава за пољопривреду и прехранбену индустрију, рурални развој и опће услуге у пољопривреди у складу са Стратегијом пољопривреде и руралног развоја Федерације БиХ и Законом о новчаним подршкама у пољопривреди и руралном развоју („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 42/10 и 99/19), како би обухватили већи дио мјера из Додатка II наведеног закона и стратегије, да би Босна и Херцеговина у одређеној мјери задржала корак са непосредним окружењем, а поготово са земљама ЕУ и осталим развијеним земљама.
2. Задужују се кантонална министарства надлежна за послове пољопривреде да у складу са Законом о новчаним подршкама осигурају досљедну примјену одредбе о креирању мјера новчаних подршки којима се онемогућава потицање истих мјера новчане подршке, осим до минималне потицане количине наведене у Додатку II Закона о новчаним подршкама.
3. У оквиру прописаних надлежности, убрзати доношење законских и подзаконских прописа, те измјена и допуна постојеће законске регулативе из области пољопривреде, што би допринијело бржој реализацији пољопривредне политике и стварању повољнијег амбијента за развој пољопривредне производње у Федерацији БиХ.
4. У циљу подизања конкурентности пољопривредно-прехранбеног сектора у Федерацији БиХ потребно је да Влада Федерације БиХ осигура једноставнији приступ кредитима за пољопривреднике и предузетнике пољопривредно-прехранбеног сектора, а посебно за кредитте код Развојне банке Федерације БиХ.
5. У складу са Правилником о унутрашњој организацији Федералног министарства пољопривреде, водопривреде и шумарства и у складу са висином одобрених средстава у Буџету Федерације БиХ омогућити попуну свих систематизованих радних мјеста у Федералном министарству пољопривреде, водопривреде и шумарства и/или омогућити интерним премјештањем у оквиру органа државне службе већу и пуну кадровску попуњеност ради потпуног и благовременог извршавања текућих задатака министарства и испуњавања обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП-а), те других редовних обавеза Министарства (израда прописа, обрада захтјева новчаних подршки,

јачање контроле новчаних подршки на терену, успостава узгојно селекцијског рада у сточарству, боље информатичко увезивање и праћење послова из надлежности Министарства и сл.).

6. Наставити са активностима и мјерама које се односе на кориштење пољопривредног земљишта у складу са Законом о пољопривредном земљишту („Службене новине Федерације БиХ“ број: 52/2009), а који се тиче промета, кориштења, располагања и заштите државног пољопривредног земљишта као једног од највећих природних богатстава и добра од опћег интереса за Федерацију БиХ, а посебно са мјерама које се односе на стављање у функцију неискориштеног пољопривредног земљишта.

Сарајево, мај 2024. године